

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«ӨРЛЕУ» БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ ҰЛТТЫҚ ОРТАЛЫҒЫ АҚФ

Астана қаласы бойынша педагогикалық қызметкерлердің
біліктілігін арттыру институты

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ФАО «НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ «ӨРЛЕУ»

Институт повышения квалификации педагогических работников по
г.Астана

«Педагогтің білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби дамуы»
халықаралық on-line семинардың
МАТЕРИАЛДАРЫ
31 наурыз 2016 ж.

МАТЕРИАЛЫ
Международного on-line семинара
«Профессиональное развитие педагога в условиях обновления содержания
образования»
31 марта 2016 г.

Астана, 2016

Рекомендовано к изданию ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г. Астана
Под общей редакцией Саиновой Л. А.

Редакционная коллегия: Чокушева А. И., Сайлыбаев А. А., Асамбаев М. Ж., Ахметова К. К., Дуйсебаева М. Ж., Бегалина О. А., Нурмаганбетова В. И., Бурабаева Р. С., Нурмагамбетова Ж. С., Даулетбаева Г. К., Карагозина М. И., Бадел А., Клименко Н. А., Боранбаева Л. К.

**Педагогтің білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби дамуы /
Профессиональное развитие педагога в условиях обновления содержания
образования:** Материалы Международного on-line семинара. 31 марта 2016 г. -
В 2-х томах.– Том 2. - Астана, 2016, - 343 с.

В сборнике представлены материалы Международного on-line семинара по проблемам профессионального развития педагогов в системе повышения квалификации. Представлены выступления, прозвучавшие на пленарном и секционном заседании on-line семинара, а также статьи заочных участников.

Сборник адресован специалистам системы повышения квалификации педагогов, а также широкому кругу читателей.

ТЕХНИЧЕСКОЕ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ НЕГІЗІНДЕ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Абдрахманова Айбарша Сагингалиевна,
Информатика пәні оқытушысы
Оқытушы, Каспий өңірінің қазіргі
замандағы колледжі, Атырау қаласы,
abdrakhmanova91@mail.ru

Қазіргі таңда еліміздің білім беру жүйесіндегі реформалар өзгерістер мен жаңалықтар әрбір педагог қауымының ойналуына, өткені мен бүгінгі, келешегі мен болашағы жайлы толғануына, жаңа идеялармен, жаңа жүйелермен жұмыс жасауына негіз болып отыр.

Егеменді еліміз әлемдік білім кеңістігінен орын алу мақсатын ұстанып отыр, қарыштап нық қадам басып келеді. Өркениетті елдер қатарына көтерілуді көздеген елімізді ғылыми техника дамып, экономикамыз өрістеп, көзделген мақсаттар мен міндеттерге жол ашыулуда. Жаңа ғасыр мұғалімі жаңа нарықтық экономика заманына сай құзырлы болуы үшін үнемі ізденіс үстінде болуы қажет. Ғылыми-техникалық прогрестің негізгі белсені - қоғамды ақпараттандыру болатын жаңа кезеңіне енді. Қоғамды ақпараттандыру - экономиканың, ғылымның, мәдениеттің дамуының негізгі шарттарының бірі. Осы мәселені шешудегі басты міндет білім беру ордаларына жүктеледі.

Қазақстан Республикасы 12 жылдық білім беру тұжырымдамасында педагог мамандардың кәсіби- тұлғалық құзыреттілігін қалыптастыру басты мақсат екендігін анықтай отырып, 12 жылдық білім беруде педагог төмендегідей құзыреттіліктерді міндетті деп көрсетті.

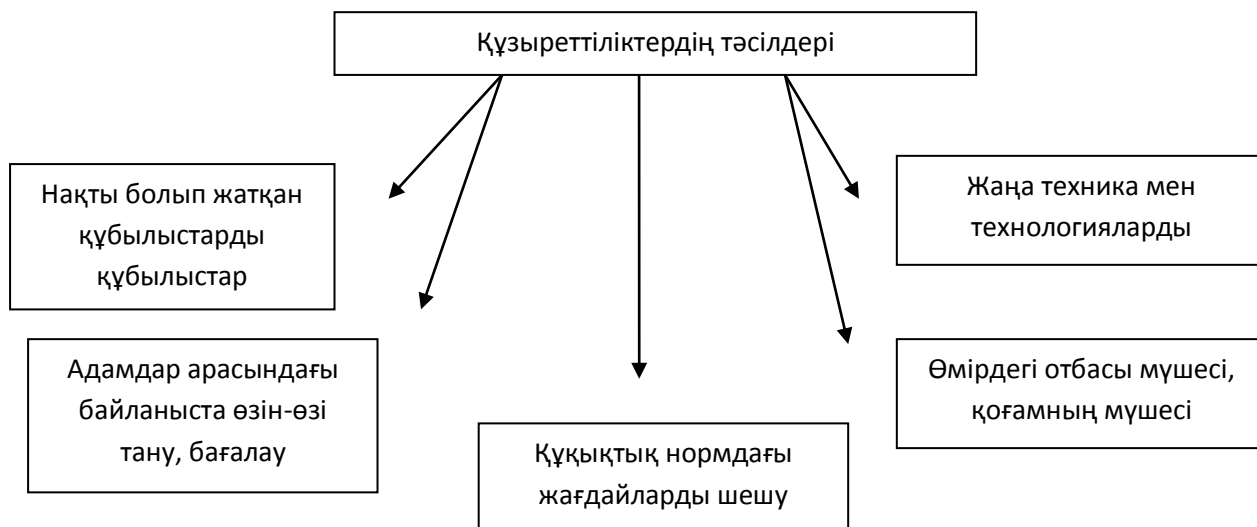
1. Арнайы құзыреттілік - өзінің кәсіби дамуын жобалай білетін қабілет.

2. Әлеуметтік құзыреттілік - кәсіптік қызметімен айналысу қабілеті.

3. Білім беру құзыреттілігі-педагогикалық және әлеуметтік психологияның негіздерін қолдана білу қабілеті. Бұл қазіргі ұстаздардан шәкіртті оқытуда, білім беру де, тәрбиелеп өсіруде белгілі бір құзыреттіліктерді бойына сіңірген жеке тұлғаны қалыптастыруды талап етеді.

Соңғы жылдары ғылыми- педагогикалық еңбектерде кәсіби құзыреттілік дайындық сапасына қойылатын талап немесе кәсіби теориялық білімдері мен практикалық біліктігі, тәжірибеден өткізілген кәсіби маңызды сапасы ретінде қарастырылады. Біздің ойымызша, құзырлықты білімін, біліктілігін, дағдысын, ең бастысы - тұлға мүмкіндігін бағалаудың критеріі мақсатында қарастыру құзырлықты маңызын толық аша бастады . Олай болса, құзырлық - нәтижеге бағдарланған жаңа білім беру жүйесінің сапалық қасиеті ретінде әлеуметтік және өмірлік көз қарастарда қамтитын құндылықтарды есепке алу қажет.

Құзыреттіліктің негізгі қасиеттері: әлеуметтік көз қарасы, тәжірибесі, интеллектісі, тектілігі болып табылады.

Белгілі ғалымдар С. Шишов пен В. Кальнейдің өскелі ұрпақтың бойына білім мекемелері төмендегідей құзырлықты қалыптастыруы тиіс деп есептейді:

-Саяси және әлеуметтік құзырлықтар. Олар адамның өзіне жауапкершілік ала алуында.

-Көп мәдениетті қоғамда өмір сүре алуға байланысты құзырлықтар. Ұлт аралық келісім, басқа мәдениет, өзге ұлт өкілдерін құрметтеу.

-Жазбаша жіне ауызша қарым - қатынас жасай алу құзырлығы. Бұл әрбір адам үшін аса маңызды мәселе, бұл сонымен қатар бірнеше тілді білуде жатқызылады.

-Ақпараттық қоғамға өмір сүре алуға байланысты құзырлықтар. Бұл жаңа технологияларды меңгеру, ақпараттар ағымынан қажеттісін таба білу, оған сыни баға беру деген мағынаны береді.

-Тұлғаның жеке және қоғамдық өмірінің негізі болып табылады - өмір бойы білім алуға қабілеттілік.

Аталған деңгейлердің даму шыңына жеткен мұғалімді біз аппараттық - коммуникациялық құзырлығы қалыптасқан тұлға деп атай аламыз. Осы құзыреттілік қасиеттерді жеке тұлға деп қарастырып отырған баланың бойына дарытуға педагог қауымының білім беру арнайы әлеуметтік құзыреттіліктерінің жан-жақты болуы талап етіледі. Егер педагог өзінің кәсіби өсу жобасын дұрыс жолға қоя отырып, өзінің кәсіптік қызметіне нақты берілу арқылы тұлғаның алған білімін өмірде қолдана білетіндей тапсырмалар жүйесін ұсына алатын жағдайда болғанда ғана оқушы құзыреттілігін қалыптастыруға мүмкіндік табады. Білім сапасы білім, біліктілік, дағды, тұлғаның қасиеттері, қабілеттерімен бағаланса, тұлға педагогикалық объект ретінде меңгерілетін, қалыптасатын адам тәжірибесі ретінде қарастырылады. Өскелең жас ұрпақ ақпараттық мәдениетті, салауатты болуы үшін - ақпаратты қажет кезін сезіну, оны тауып алуға, бағалауға және тиімді қолдануға қабілетті, ақпарат сақталатын дәстүрлі жіне автоматтандырылған құралдарын пайдалана біліуі

керек. Жалпы, ақпараттық мәдениетін қалыптастыруда факторлардың екі тобын бөліп көрсету қажет. Біріншісі -білім алушы оқушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру:

- Дербес компьютердің болуы;
- Интернет және электронды пошта ;
- Жалпы оқытылу пәндеріне деген қызығушылық ;
- Белгілі бір бағыттағы ақпараттық қажеттілік;
- Оқушылардың ғылыми шығармашылық пен жұмыстануы;

Екінші тобына білім беру ұйымдарындағы мамандардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру жатады:

- Білім беру ұйымдарында, оқу кабинеттерінде компьютерлік базаның болуы;
- Педагогикалық қызметінде коммуникациялық технологияларды қолдануға деген қызығушылық;
- Компьютерлік сауаттылық ;
- Біліктілік көтеру арнайы курстары;
- Электрондық оқу -әдістемелік кешендердің болуы.

Ғалымдардың ақпараттық коммуникациялық құзырлықты қалыптастырудың базалық, жалпы және кәсіби кезеңдерін бөліп көрсетіп, ақпараттық технологияларды оқу қызметінде қолдану мен кәсіби міндеттерді шешуде қолданудың ара жігін ашып көрсетеді. Бүгінде білім беруді одан әрі ақпараттандырудың кезеңі мазмұндық тұрғыда болады және компьютерлік салауаттылықтан жеке тұлғаның ақпараттық мәдениетінің іргелі операциялық негіздеріне ауысуды білдіреді, мұнда әрбір оқушы ақпаратқа, қазіргі ақпараттық технологияларға назар салып қана қоймай, оны тиімді қолдана білуі, интернет ғаламдық ақпарат келісін пайдалана алуы тиіс. Оқыту ісінің тиімділігі мен сапасы көбінесе өздігінен оқып үйрену процесін тиімді ұйымдастыру мен пайдаланатын материалдардың сапасына тәуелді болады.

Сабақ өткізу барысында оқушылардың қабілетіне, білім деңгейіне, ынтасына қарай топқа бөліп, өз бітімін еңбектенуге, ізденуге, шығармашылыққа баулып, сабаққа ынтасын арттырып, тасырманы орындау барысында жіберілген қателер мен кемшіліктерді уақытында анықтап түзетуге мүмкіндік беру керек. Оқушылардың есте сақтау қабілеттерін дамыту үшін қолданбалы программалар көмегімен бірнеше түрлі дұрыс сұрақ санын анықтайтын, автоматты түрде бағасын қоятын тест тапсырмаларын сабаққа үнемі қолданамын. Сондай-ақ тірек сызбалар, семантикалық карта толтыру, электрондық оқулықтарды пайдалану арқылы отырып оқушылардың ойлау қабілеттерін дамытуға болады.

Алынған тақырыпты басшылыққа ала отыра және істелінген жұмыстарды қорытындылай келе өзін өзі бағалай білетін, шығармашылық деңгейі жоғары жан жақты тұлға қалыптастыра отыра, оқушының білім сапасын көтеріп, алған білімдерін өмір ұштастыруға бағыт беріп оқушы құзырлығын дамытуға болады.

XXI ғасыр - жаңа ақпараттық технологиялар ғасыры. Қазіргі кезде компьютер адам өмірінің барлық саласына толық енгізілді. Сондықтан да

ұстаздардың алдында тұрған ең негізгі ортақ міндет - өмірге икемделгіш, заман ағымына ілесе алатын жаңа тұлғаны тәрбиелеу. Соның бір бағыты - компьютер тілін үйрету болып табылады. Мұғалім - қазіргі мектепке шығармашылық ізденіс қабілеті дамыған жаңа педагогикалық технологияларды жете меңгерге, мамандық шеберлігі қалыптасқан бір уақытта педагог - психолог және оқу процесін ұйымдастырушы технолог бола білу керек.

Жаңа технологиялар педагогтың мүмкіндігін күшейтетін құрал. Компьютер мүмкіндіктері психология мен дидактика тұрғысынан талданып, керек кезінде педагогикалық талаптарға сай қолдануы керек. Қазіргі кезде әрбір бала дарынды, өзін-өзі дамытуға қабілетті. Оқытуда ақпараттық технологияны қолданудың түрлі әдістері бар, бірақ оның ішінде ең қарапайым Microsoft PowerPoint бағдарламасы арқылы дайындалатын көрмелер. Бұл жерде компьютер әрі тақта, әрі оқулық, әрі дидактикалық материалдың рөлін атқарады. Жаңа технологиялар оқушыларды оқытуда инновациялық әдістер мен құралдарды пайдалану есебінен білім сапасын көтеруге, жұмылдыруға, адаптацияға, ойлау қабілетін негіздеуге септігін тигізеді. Сабақ кезінде слайдтарды (PowerPoint) пайдалану дәстүрлі әдістерімен салыстырғанда сабақтың динамикасын, көрнекілігін, ақпараттың өте жоғары деңгейін қамтамасыз етеді, математикаға деген қызығушылығын арттырады. Сабаққа дайындық барысында электрондық оқулықтар, Internet желісінің ақпараттар қолданымын.

Заман ағымына қарай күнделікті сабаққа интерактивті тақтаны мынадай кезеңдерге пайдаланамын:

Жаңа тақырыпты өту барысында өту барысында дәлелдеулер, кейбір есептерді «кілт» ретінде шығару жолдарын, сызбаларды, графиктерді слайдқа жазып көрсету уақытты үнемдесе, әрі оқушының қызығушылығын арттырады:

Слайдты пайдалану сабақ процесінің төмендегідей кезеңдерінде маңызды:

- Үй тапсырмасын тексеру барысында;
- Өзіндік, бақылау жұмыстарын өткізу барысында;
- Тест арқылы тексеру барысында;
- Сергіту кезеңі - сөзжұмбақтар, ребустар шешу барысында;
- Ойын өткізу;
- Бекіту, пысықтау кезеңінде;
- Электрондық оқулықты пайдалану кезеңінде;

Ақпараттық технология құралдарын математика пәнінде пайдалану оқушының шығармашылық, интеллектуалдық қабілетінің дамуына, өз білімін өмірде пайдалана білу дағдыларының қалыптасуына әсері мол. Сабақты түсіндіру барысында мұғалім тақтаның алдында тұрып жасырулы ақпаратты және объектілерді көрсете алады және өзгертеді. Тапсырманы орындау бойынша ауызша түсіндіру жүргізіледі, интерактивті тақтаны пайдалану арқылы теориялық материалдар қайталанатын. Қажетті жағдайда мұғалім тақта арқылы есеп шығаруды, құрал саймандарды қолдануды көрсетіп, түсіндіреді. Сабақтың соңында қолданылған материалды есте сақтап, қажет жағдайда қайталап қолдана алады. Сонымен, интерактивті тақта оқушылардың ойын бір

ортаға жинақтап, қажетті ақпаратты өңдеу арқылы жалпыланған біліктілікті қалыптастыратын тиімді құрал болып табылады.

Технологияны пайдаланудың төмендегідей артықшылықтары бар: білім мазмұнын заман талабына сай болуы, болашақта қажетті білімді толығымен алу, білімді өздігімен меңгеру, өзін-өзі бағалай алуы, өз күшіне сенімділіктің болуы, өз жетістігін көре алуы, оқушыны ізденіске, шығармашылыққа бағыттайды. Елбасы атап көрсеткендей «Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте-мөте қажет» - жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны оқу үрдісіне оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор.

Іс тәжірибемде ақпараттық технологияның барлық мүмкіндіктерін пайдалана отырып, оқушылардың шығармашылық даралығын қалыптастыру үшін сабақта төмендегі іс-шараларды қолданудың маңызы зор екенін байқадым.

Әдебиеттер:

1. Қ.Жүнісханов. «Бәсекеге қабілетті тұлға тәрбиелеу». 2008ж.
2. Г.Әтежанова. «Психологиялық-педагогикалық құзырлықты қалыптастырудағы жаңа формация мұғалімнің рөлі». Қазақ тілі, №4 2008ж.
3. Республикалық ғылыми-әдістемелік, педагогикалық журнал №1 - 2012ж.

САБАҚТА ЖОБАЛАУ ӘДІСТЕРІН ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Акибаева А. О.,

биология пәнінің мұғалімі

Тараз политехникалық колледжі, Тараз қаласы

anarka2687@mail.ru

Жобалау әдісі оқытудың жаңа әдісі болып табылады. Жобалау әдісі - оқу үрдісін жекешелеуге, оқушыға жоспарлау барысында өзінің тәуелсіздігін көрсетуге, тапсырмалар орындағанда шығармашылығын көрсетуге мүмкіндік беретін кешенді оқыту әдісі. Жобалар әдісін технология деп есептеуге болмайды - ол басқа әдіс-тәсілдермен бірге нақты бір мақсаттарға жету үшін қолданылады.

Жобалау әдісінде ең алдымен оның болашақ жоба аумағы таңдалады. Келесі маңызды мәселе - жобаның ұзақтығы. Жоба бір сабаққа немесе одан да ұзақ уақытқа есептелуі мүмкін. Бірінші жағдайда жобаға тек бірнеше оқушы қатысуы мүмкін, ұзақ уақытқа есептелген жағдайда әрбір оқушы немесе оқушылардың шағын тобы ортақ үлкен жоба шеңберіндегі жеке тақырыптарды алады. Үштен көп оқушыдан тұратын топты құрған қолайсыз - үлкен топтардың жұмысын құру мәселелер тудырады [1].

Жобаның ортақ тақырыбы мұғалімнің тапсырмаларына байланысты таңдалады. Оқушыға немесе топқа берілген нақты тақырып жалпы тақырыппен үйлесуі керек.

Жобаны жүргізуге уақытты қалай табуға болады. Ең алдымен, жоба формасында қайталауды, әсіресе оқу жылы соңында жалпылама қайталауды ұйымдастырған жөн. Сонымен қатар, информатикада жобамен жұмыс жасаудың жаңа материалды оқумен қатар сәтті жүретін бөлімдер де бар. Мысалы, "есептерді компьютерде шешудің кезеңдері", "Үлгілеу және Есептеуіш эксперимент" және т.б.

Жобамен жұмыс жасау кезінде мұғалім консультант рөлінде болады, бұл жерде оған біршама даярланған оқушылар көмектеседі. Ең дұрысы, егер оқушылар есептің қойылымын анықтауды өз бетінше жүргізсе. Ол үшін мұғалім оларды бұрын орындалған жобалармен таныстырса жеткілікті.

Жобамен жұмыстың нәтижелері міндетті түрде сыныпта жариялануы керек. Жұмысты көпшілік алдында қорғау жобалар әдісінің ең маңызды бөлігі болып табылады, себебі ол оқушыларға жұмыс барысында алынған білімдерін қорытындылап, жүйелеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, сабақты өткізу формасы классикалық семинар болуы міндетті емес, ойын да болуы мүмкін. Егер жазбаша есеп беру қарастырылса, онда оған қойылатын талаптар алдын ала құрылады. Жобалардың көпшілік алдында қорғалуы эемтиханды өткізу формасы да болуы мүмкін.

Жобалау әдісі оқытудың топтық формаларымен сәйкес келеді, бұл әдіс әрқашан қандай да бір мәселенің шешімін болжайды.

Информатикадағы жобалау әдісі есептің шешімін табудың жүйелік тәсілінің дағдыларын қалыптастырумен, жұмыс үрдісі кезінде тәуелсіздігінің артуымен және мұғалім мен оқушының арасындағы қатынас стилін орнатумен сипатталады.

Жалпы жобалау белгілі бір қасиеттеріне қарай топтастырылады және оларға қойылатын шарттар мен талаптарына сай келеді, атап айтсақ төмендегідей типтегі жобаларды ұсынуға болады:

1. Демонстрациялық жобалау;
2. Зерттеушілік жобалау;
3. Шығармашылық жобалау;
4. Рольді - ойындық жобалау;
5. Ақпараттық жобалау;
6. Үйретуші жобалау;
7. Моножобалау;
8. Пәнаралық жобалау;
9. Тәжірибелі және бағдарлы жобалау;
10. Қысқа мерзімді жобалау;
11. Ойын жобалауы [2].

Жобалау мен шығармашылық. Жобалауды шығармашылықпен байланыстыратындар көп, олар жобалауды жаңа шығармашылық мүмкіндіктерді ашу деп түсінеді. Алайда бұл түсінік дұрыс емес. Шығармашылық бұл - жаңаның пайда болуы. Бұл жерде жобалаумен байланысы бар, бірақ шығармашылықтың жобалауға айналуы үшін уақыт

факторы негізге алынып, нақты нәтижені елестету керек. Алайда шығармашылықты нақтылықпен байланыстыру мүмкін емес.

Жобалау мен басқару. Практиканың қандай бір түрінде өзгерістерді жобалап, іске асырып, оларды басқарғанда ғана біздің жұмысымыз алға басады. Қазіргі кезде менеджмент сөзі пайда болды, ол басқару дегенді білдіреді. Білімде де менеджмент сөзі қолданылады. Қазіргі таңда білім алу түрлері де көбейді, ол территория мен уақытқа қарай бөлінеді. Осыған орай өзінің білім алу процесін басқару, білім алғандағы нәтижені жобалау міндетті түрде қажет болды. Сонымен практика нысанында пайда болған жобалау үлкен әлеуметтік контекстке шығады. Осының бәрі әлеуметтік ғылымдардың басты мәселесіне жобалаудың білімдегі орнын жатқызады.

Жобалау мен даму. Жобалау теориясында белгілі бір мәселенің дамуына әкелетін өзгерістер айтылған, яғни біз тек мәселенің өзгеруіне әкелетін жобаларды қолдануымыз керек. Бірақ бұл тек теорияда қолданылады, яғни біз жасаған жұмысымыз оның нәтижесіне тең емес. Мысалы, гүл отырғызу мақсаты, отырғызатын орны, жасалған жұмыстар мен гүлдердің өзі жобалау болып табылады.

Жобалаудың құрылымы:

- нақты нәтиже шығару жобасы;
- нақты мәселенің талдауы;
- нақты уақыт белгілеу;
- жұмыс жүргізу жобасы;
- нәтиже шығару.

Жоба белгілі бір тақырып бойынша құрастырылады. Ол оқушының қызығушылығына орай таңдалуы мүмкін. Жобалау жұмысын орындаудағы талаптар төмендегідей:

- Оқыту жобасының классификациясын таңдау;
- Жоба презентациясын дайындау;
- Жобаға баға беру критерийлерін айқындау;
- Жасалған жобаның нәтижесіне баға беру;
- Жобалау әдісін оқытудағы мұғалімдердің мақсаты мен міндеттерін айқындау [3].

Жобамен жұмыс жасаудың кезеңдері :

Іздеу кезеңі:

- Мәселені іздеу және талдау.
- Жоба тақырыбын таңдау.
- Кезеңдер бойынша жобалау іс-әрекетін жоспарлау.
- Жоба тақырыбы бойынша ақпаратты жинақтау, зерделеу, өңдеу.

Конструкторлық кезеңі:

- Жоба тапсырмасының оңтайлы шешімін іздеу.
- Дизайн талаптарын ескере отырып, құрылым нұсқаларын зерттеу.
- Дайындау технологиясын таңдау.
- Экономикалық баға беру.
- Экологиялық сараптама жасау.

- Конструкторлық және технологиялық құжаттарды құрастыру.

Технологиялық кезең:

- Жобаны тәжірибеде жүзеге асырудың жоспарын құру, қажет материалдарды, құралдарды және құрылғыларды таңдау.

- Жоспарланған технологиялық операцияларды орындау.

- Сапаға ағымдық бақылау жасау.

- Қажет болған жағдайда құрылымға және технологияға өзгерістер енгізу.

Қорытынды кезең:

- Жобаның орындалуының сапалық бағасы.

- Жобаның орындалуындағы нәтижелерді талдау.

- Жобалаудың нәтижелерін қолданудағы мүмкіндіктерді зерделеу (көрме, сату, жобалар банкiне қосу, жариялау) [4].

Біз жобалаудың екі түрін осы мақалада қарастырмақпыыз. Олар демонстрациялық және үйретуші жобалау. Бұл жоба түрлерін Visual Basic бағдарламасында жасадық және 9-сынып информатика пәніндегі «Графикалық объектілерді программалау» тақырыбына арналған.

Демонстрациялық жобалау - демонстрациялаушы жоба көп жағдайда оқушылардың фантазиясына байланысты құрылады. Оларды орындау нәтижесінде қандай да бір демонстрациялаушы программа алынуы керек. Мысал ретінде «Сағат», «Светофор», «Айналу денелері», «Сөзжұмбақ», «Фраза», «Караоке», «Жарнама», «Ауа райы», «Музыкалық үзіліс» және т.б. алуға болады.

Үйретуші жобалау - бұндай жобалау оқушыға жаңа білімдерді өз бетінше әрі қызықты түрде меңгеруге мүмкіндік береді. Мысалы «Рим цифрлары», «Жазба кітапшасы», «Тест», «Магиялық квадрат», «Көбейту кестесі», «Европа елдері» және т.б.

Қорыта айтатын болсақ, жобалау әдісі - бұл оқу жүйесі, оқу үрдісінің ұйымдастырылған моделі, ол оқушылардың интеллектуалды және физикалық мүмкіндіктерін жаңа жобаларды құру үрдісінде шығармашылық қабілеттерін дамыту жолымен өзіндік тұлғаны жүзеге асыруға бағытталған.

Теориялық тұрғыдан жобалау - белгілі бір мәселенің өзгеруі, дамуы деп танымыз. Жобаның құрылымы мәселенің талдауынан басталып, оны шешіп нәтижесіне жету үшін жасалатын қадамдардың жобалауынан тұрады. Жобалау жұмысында ой өрісінің дамуы, критикалық ойлау, креативтілік, сонымен қатар мәселелерді шешу қабілеті пайда болады.

Мұғалім оқушыны өз бетімен білім алып, алған білімін арнайы рәсімдеумен жобалау әдісі арқылы дәлелдей білуге үйретеді. Осы жұмыстың арқасында мұғалім мен оқушының арасында шығармашылық байланыс, жаңа көзқарас пайда болады. Мектеп қабырғасында оқушыда зерттеу, іздеу, анықтау, дәлелдеу, синтез, анализ жасау дағдылары қалыптасады және жобалау әдісі белгілі мерзімге берілуіне байланысты оқушы уақытты ықшамдап үйренеді. Бұл келешекте оқушының өз өмірінде пайдалануға қажет қасиет пен дағды.

Әдебиеттер:

1. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований. //Педагогика, 1982-192с.
2. Егоров В.В. Организация и технология научных исследований. // Новосибирск. ОАО «Новосибирское книжное издательство» 2006-426 с.
3. Нұрғалиева Г.К. Педагогические исследования в области информатизации образования//. Вестник Академии пед.наук Казахстана 2005 №1.
4. Рубинштейн С.Л. О мышлений и путях его исследования. М: Педагогика, 1958-87с.
5. Селевко Г.К. Опыт системного анализа современных педагогических систем //Школьные технологии 1996г. №6
6. Фазылова Р.Л. Проект на уроках немецкого языка \ Иностраный язык в школе.-1999 г. №.3

РАЗВИТИЕ КАЗАХСТАНСКОЙ ПЕДАГОГИКИ В РАМКАХ ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА

Алдажарова Г. Т.,

*Заместитель директора по профессиональному обучению
ГККП «Строительно-технический колледж»
г. Астана, gau_8383@mail.ru*

Профессия педагога, являющаяся одной из самых древнейших в человеческом обществе, всегда считалась не только ответственной, но и сложнейшей. В трудах мыслителей прошлого подчеркивалась необходимость для человека, избравшего путь наставника подрастающего поколения, иметь не только интерес, предрасположенность к педагогической деятельности, но и соответствующую подготовленность. «Содержание и пути достижения такой подготовленности разрабатывались постепенно многими поколениями учителей-практиков и педагогов-теоретиков»

Осмысление многообразия составляющих понятие «подготовленность» (или «готовность») педагога в образовании к педагогической деятельности позволило выделить категорию педагогической компетентности. Семантически данная категория восходит к понятиям «компетенция» и «компетентный». Компетенция (от лат. *Coітіреeпіa* принадлежность по праву) - круг полномочий какого-либо органа или должностного лица; - круг вопросов, в которых данное лицо обладает познаниями и опытом.

Компетентный (от лат. *Coітіреeп* соответствующий, способный): обладающий компетенцией; знающий, сведущий в определенной области. Следовательно, компетентность есть по существу - обладание компетенцией; обладание знаниями, позволяющими судить о чем-либо. В нашем случае обладании компетенцией не только в сфере педагогике дополнительного

образования детей, но и обладание специфическими знаниями, позволяющими проектировать и реализовывать деятельность туристско-краеведческого профиля.

Если компетенцию в какой-то мере могут личности предоставить (круг полномочий), то компетентность личность, главным образом, приобретает сама, познавая действительность, приобретая опыт. Иными словами, компетентность является личностным свойством педагога дополнительного образования в той или иной предметной области деятельности. Вопрос профессиональной педагогической компетентности привлекал внимание видных отечественных педагогов. Одним из зачинателей разработки этой проблемы является П.Ф.Каптерев, он объясняет свое пристальное внимание к облику российского педагога, прежде всего школьного учителя тем, что, по его словам, во второй половине XIX века.

Сегодня в рамках демократизации и реформирования всей системы образования Республики Казахстан педагог в образовании должен соответствовать новым задачам развития системы образования детей.

В XXI веке поток информации настолько велик, что переработать и запомнить его может только человек, обладающий экстраординарными способностями. Креативность - это ключ к профессиональной успешности, востребованности, это уверенность в себе и своих поступках, это элемент имиджа человека. Вот почему одна из наиболее ярких актуальных проблем современного образования - использование интерактивных методов обучения учащихся, как способа развития креативности учащихся.

Стратегические задачи развития образования Республики Казахстан до 2030 года и закона «Об образовании» Республики Казахстан определяют цели общего среднего образования, учитывающие изменение парадигмы образования от «образования на всю жизнь» до осмысления необходимости и возможности «образования на протяжении всей жизни». Поэтому необходимо внедрять передовые технологии и методики, новые способы передачи знаний и развития мотивации обучающихся, направленные на формирование креативного мышления.

Развитие системы казахстанского образования, демократизация общества повышают стремление педагогов к максимальному использованию передовых новаторских технологий. Самораскрытие, самовоспитание, самоактивность и самореализация личности в жизни становятся ориентиром организации педагогического процесса в школе. Развитие индивидуальности каждого ребенка требует активного включения его в совместную деятельность с окружающими.

Сегодня среди технологий, представленных образовательной практикой, часто используются интерактивные методы обучения. Они предполагают взаимодействие с окружающими и полностью вовлекают детей в процесс обучения.

Следует признать, что сегодня невозможно достичь цели, решить задачи обучения студентов без создания условий для самостоятельного присвоения,

приобретения и осмысления ими знаний. Задачи современного учителя - не преподносить знания ученикам, а создать мотивацию и сформировать комплекс умений учить самого себя.

В начале информационного XXI века ведущими ресурсами устойчивого развития общества становятся именно знания, их производство, передача и усвоение, что требует изменений во всей системе обучения и подготовки будущих, каковыми являются сегодняшние учащиеся школ, да и настоящих специалистов. Эти обстоятельства настоятельно требуют интенсифицировать образовательный процесс на основе внедрения в него интерактивных технологий обучения, создания психологически комфортной среды, обеспечивающей наиболее полное раскрытие творческого потенциала детей.

В настоящее время в Казахстане получили развитие различные методы обучения, в том числе интерактивные методы, которые способствуют повышению мотивации и вовлеченности участников в процесс совместного решения проблемы. Например, Устемиров К., Абдыкаримов Б.А., Абдыров А.М., Мусалимов Т.К., Кирабаева Ш.А. и др. изучают вопросы проблемного обучения, новых педтехнологий, поисковую активизацию учащихся, создающую ситуацию успеха, творческого сотрудничества: «Интерактивное обучение формирует способность мыслить неординарно, по-своему видеть проблемную ситуацию, выходы из нее; обосновывать свои позиции, свои жизненные ценности; развивает такие черты, как умение выслушать иную точку зрения, умение сотрудничать, вступать в партнерское общение, проявляя при этом толерантность...» - отмечает Абдыров А.М.

Место учителя в интерактивных уроках сводится к направлению деятельности учащихся на достижение целей урока, на развитие их креативных способностей. Разрабатывается план урока, обычно, это интерактивные упражнения и задания, в ходе выполнения которых ученик изучает материал.

Общество поставило перед образованием задачу воспитания свободной, развитой и образованной личности, способной жить и творить в условиях постоянно меняющегося мира. Образование призвано помочь личности в саморазвитии: научить учиться, действовать в разной обстановке, общаться, жить в ладу с самим собой, в обществе.

Развитие личности зависит не только от врожденных способностей человека, социального окружения, но и от его собственной позиции, его мироощущения. Большая роль в воспитании этих качеств отводится, в частности, урокам истории.

В своей педагогической практике часто сталкиваешься с определенными трудностями: во-первых, имея ограниченные возможности использования полученных по истории знаний вне группы, учащиеся теряют интерес к ее изучению; во-вторых, при использовании традиционной методики с ее идеей максимальной помощи детям в процессе обучения происходит снижение уровня самостоятельности студентов. Таким образом, возникает конфликт между целями учения и стилем преподавания, который мешает развитию способности учащегося учиться. Разрешение данного противоречия находится

в теории проблемного обучения (авторы Л.И. Лернер, И.И. Махмутов, М.Н. Скаткин).

Проблемное обучение (Махмутов)-это система развития учащихся в процессе обучения, в основу которой положено использование учебных проблем в преподавании и привлечение студентов к активному участию в решении этих проблем. Под учебной проблемой понимают задачу, вопрос или задание, решение которых нельзя получить по готовому образцу. От ученика требуется проявление самостоятельности и оригинальности. Не репродуктивное восприятие прошлого и настоящего, а выработка личной гражданской позиции через собственное открытие факта, события, его переосмысление возможны только при использовании метода проблемного обучения, который обеспечивает высокую мотивацию учащихся.

Литература:

1. Адольф В.А. Теоретические основы формирования профессиональной компетентности учителя. М., 1998. - 352 с.
2. Каптерев П.Ф. Дидактические очерки. Теория образования / Избр.пед.соч. - М., 1982.
3. Козырев, В.А. Компетентностный подход в педагогическом образовании: монография. / В.А. Козырев, Н.Ф. Радионова, А.Л., Тряпицина и др. - СПб.: Изд-во РПГУ им. А.И. Герцена, 2005.
4. Козберг Г. А. Формирование профессиональной компетентности учителя в первоначальной педагогической деятельности. Воронеж, 2000.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА

Бабаева Шолпан Мухамедиевна,
*магистр информационных систем
преподаватель специальных дисциплин
ГККП «Колледж транспорта и коммуникаций» г. Астаны*

Профессиональная компетентность в психолого-педагогической литературе понимается как интегральная характеристика личности специалиста, отражающая не только степень овладения знаниями, умениями и навыками в той или иной области профессиональной деятельности, но и личностные качества, отражающие умение человека жить и эффективно действовать в обществе.

Традиционный подход к образовательному процессу в основном ориентирован на формирование комплекса знаний, умений и навыков. Это зачастую приводит к тому, что выпускник становится хорошо информированным специалистом, но не способен использовать эту информацию в своей профессиональной деятельности

Решением этой проблемы является использование новых образовательных технологий, применение которых позволяет сместить акценты на следующие важные моменты:

- самоуправление;
- саморегуляция;
- самоконтроль;
- собственная активность обучаемого.

Это позволяет, помимо необходимых специалисту знаний, умений и навыков, вырабатывать и развивать профессиональные компетенции, определяющие социально-профессиональную мобильность специалиста.

Формирование профессиональной компетенции направлено на развитие профессионально важных качеств личности, повышение уровня продуктивности деятельности, освоению предмета профессиональной деятельности, совершенствованию знаний, умений, навыков, освоению новых методик и технологий профессии, формированию основ профессионального мастерства студентов.

Для формирования профессиональной компетенции в процессе обучения можно использовать мультимедийные средства.

Мультимедиа-это интерактивные (диалоговые) системы, обеспечивающие одновременную работу со звуком, анимированной компьютерной графикой, видеокадрами, статическими изображениями и текстами.

Давно доказан тот факт, что человек более 80% информации воспринимает визуально. Именно поэтому техники визуализации (мультимедиа) заняли свое прочное место в образовательном процессе. Вот некоторые из них:

1. Mind-map - или интеллект-карты;
2. «Лента времени»;
3. Инфографика;
4. Скрайбинг.

Скрайбинг-это создание небольших понятных рисунков, которые делают смысл лекции или презентации более понятным (от английского "scribe" - набрасывать эскизы или рисунки). Это, прежде всего, искусство отображать произносимую речь в картинках, причем этот процесс происходит в реальном времени, практически параллельно произносимой речи.

Преимущества скрайбинга в обучении:

1. Визуализация в процессе обучения помогает учащимся правильно организовывать и анализировать информацию;
2. Визуализация помогает учащимся интегрировать новые знания;
3. Визуализация развивает критическое мышление;
4. Универсальность визуализации. Язык рисунков понятен всем: и слушателям разных возрастов.

Создать скрайб можно с помощью следующих программ: VideoScribe от Sparkol- программа, которая позволяет создавать отличные видео-скрайбинги всем тем, кто не умеет рисовать. Программу можно скачать на официальном сайте компании и бесплатно протестировать в течение 7 дней. Изначально

программа предложит вам белый холст, который предстоит заполнить своим контентом. VideoScribe позволяет выбрать цвет и текстуру фона, шрифт и вариант изображения руки, которая держит карандаш или кисть.

Описание действий преподавателя при работе в данной технологии:

1. На начальном этапе необходимо создать ролик;
2. Для организации свободного доступа студентам к учебному материалу необходимо разместить видео на наиболее удобном ресурсе.

Скрайб - это альтернатива обычным формам домашнего задания.

При создании скрайба мышление студента выходит на более высокий уровень. Преобразование информации из одной знаковой системы в другую (текст в образы) - это качественно новый показатель интеллекта.

Неотъемлемой частью техники скрайбинг является презентация готового продукта. Данный вид деятельности дает студентам возможность продемонстрировать результат, осмыслить проделанную работу, увидеть недочеты, проанализировать пути их устранения.

Таким образом применение одного из вида мультимедийных средств а именно скрайбинга показало, что способствует качественному усвоению материала достаточно сложных тем курса той или иной дисциплины.

Так использование данной технологии обучения служит достижению основной цели - формированию профессиональных компетенций, призванных помочь выпускнику стать не только компетентным специалистом, профессионалом, но и личностью, способной адаптироваться в различных жизненных ситуациях.

Литературы:

1. Соболева А. В. Использование мультимедийных технологий в обучении Педагогика: традиции и инновации: материалы IV междунар. науч. конф. (г. Челябинск, декабрь 2013 г.). -Челябинск: Два комсомольца, 2013. -С. 119-123.

2. Zillion - Образовательный ресурс [Образовательный медиаресурс]// Скрайбинг - новый инструмент для привлечения и удержания внимания (вебинар). URL: <http://zillion.net/ru>

3. Лаврентьев Г.В. и др. Инновационные обучающие технологии в профессиональной подготовке специалистов (часть 2): [Электронный ресурс] - 193 с. URL: <http://www2.asu.ru>

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Байгенжина Ризагуль Букешевна,

*Преподаватель Индустриально-экономического колледжа имени
академика Г.С. Сейткасимова города Астаны, bahitj_63@mail.ru*

К русскому языку и к кириллице мы должны относиться столь же бережно, как к казахскому языку. Всем очевидно, что владение русским языком - это историческое преимущество нашей нации.

Н.А.Назарбаев

В настоящее время в Республике Казахстан определены стратегические приоритеты в развитии образования для формирования национальной модели многоуровневого непрерывного образования, интегрированной в мировое пространство и удовлетворяющей потребности личности и общества. Изучение государственного языка и языка межнационального общения, русского языка, занимает в нашей республике одно из важнейших мест, в том числе и в воспитании патриотизма и интернационализма, толерантности, культуры.

Основная функция обучения русскому языку - представить русский язык одновременно как систему, как функционирующий механизм и как картину мира, как упорядоченную совокупность знаков, которые передают зафиксированную в них систему знаний об объективной действительности.

В Концепции 12-летнего среднего общего образования в Республике Казахстан определена следующая главная цель: «формирование и развитие образованной, творческой, компетентной и конкурентной личности, способной жить в динамично развивающейся среде, готовой к самоактуализации как в своих собственных интересах, так и в интересах общества». Качественная подготовка означает не только формирование определенных теоретических знаний, умений и профессиональных навыков, но и развитие качеств и свойств профессиональной личности.

По словам Ш. Амонашвили, “учитель сам должен быть личностью, ибо личность может быть воспитана только личностью; он сам должен быть высокогуманным, ибо гуманность можно привить ... только добротой души; он обязательно должен быть широко образованным и творческим человеком, ибо страсть к познанию может зажечь только тот, кто сам горит ею; учитель должен

быть патриотом и интернационалистом, ибо любовь к родине может пробудить только любящий свое Отечество”.

Современный учитель, ежедневно входящий в класс, твердо знает, что он хочет. Но желание научить своих учеников тому, что знает сам, зависит не столько от наличия знаний у учителя, сколько от умения сделать эти знания достоянием учеников.

В процессе обучения важно активное отношение обучающегося к учению. Ребенок - личность, индивидуальность. Раскрыть личность ребенка, помочь её реализации, самовыражению - одна из задач процесса обучения.

Требования к специалисту в плане межкультурного общения в современном мире велики и предполагают овладение им на уровне пользователя не одним, а несколькими иностранными языками. Особенно важным является развитие многоязычной и поликультурной языковой личности. Полиязычная личность - это показатель способности человека принимать полноценное участие в межкультурной коммуникации, способность реализовать себя в рамках диалога культур. Другими словами, это формирование умения в познании собственной культуры и культуры других народов. Языковая личность - есть многослойный и многокомпонентный набор языковых способностей, умений и готовностей к осуществлению языковых поступков разной степени сложности: поступков, которые классифицируются, с одной стороны, по видам речевой деятельности (говорение, аудирование, письмо, чтение), а с другой - по уровням языка (фонетика, грамматика, лексика). Успешное формирование автономной языковой личности непосредственно связано со становлением учебной компетенции обучающегося, т.е. способности управления своей учебной деятельностью.

Инновационные педагогические технологии повышают мотивацию обучения и интерес детей к предмету, формируют обстановку творческого сотрудничества и конкуренции, актуализируют личность ребенка, воспитывают в детях чувство собственного достоинства, дают им ощущения творческой свободы и самое главное - приносят радость. В этой связи актуальной становится проблема изучения и использования инновационных технологий в обучении русскому языку.

В практике преподавания русского языка на современном этапе обучения используются следующие технологии:

- 1) проектные технологии
- 2) информационные технологии
- 3) технологии языковых портфелей
- 4) модульно-блочные технологии

Наиболее доступными являются информационные технологии. Мир новейших информационных технологий занимает всё большее место в нашей жизни. Использование их на уроках русского языка повышает мотивацию и познавательную активность учащихся всех возрастов, расширяет их кругозор.

Информационные технологии, рассматриваемые как один из компонентов целостной системы обучения, не только облегчают доступ к информации,

открывают возможности вариативности учебной деятельности, ее индивидуализации и дифференциации, но и позволяют по-новому организовать взаимодействие всех субъектов обучения, построить образовательную систему, в которой ученик был бы активным и равноправным участником образовательной деятельности. [3]

Можно систематизировать, где и как целесообразно использовать информационные технологии в обучении, учитывая, что современные компьютеры позволяют интегрировать в рамках одной программы тексты, графику, звук, анимацию, видеоклипы, высококачественные фотоизображения, достаточно большие объемы полноэкранного видео, качество которого не уступает телевизионному:

1) при изложении нового материала - визуализация знаний (демонстрационно - энциклопедические программы; программа презентаций Power Point);

2) закрепление изложенного материала (тренинг - разнообразные обучающие программы);

3) система контроля и проверки (тестирование с оцениванием, контролирующие программы);

4) самостоятельная работа учащихся (обучающие программы типа «Фраза», "Репетитор", энциклопедии, развивающие программы);

5) при возможности отказа от классно - урочной системы: проведение интегрированных уроков по методу проектов, использование современных Интернет технологий;

7) тренировка конкретных способностей учащегося (внимание, память, мышление и т.д.).

При организации урока с использованием компьютера нужно продумывать и учитывать целый ряд факторов:

1) определение специфической методической цели урока и выбор соответствующей ей формы урока, приемов деятельности учителя и учащегося;

2) учет уровня подготовки класса по предмету и основным учебным и интеллектуальным умениям и навыкам, следовательно, необходимо использовать возможности дифференцированного обучения с использованием компьютерной программы;

3) особенности подготовки учителя к уроку с использованием мультимедийной и компьютерной программы по русскому языку и литературе;

4) организация деятельности учащихся и их взаимодействия с учителем; роль учителя на уроке;

5) развитие у учащихся интереса к данным предметам новыми для них средствами обучения и видами учебной деятельности;

6) организация контроля за деятельностью учащихся на уроке и усвоением ими учебного материала;

7) готовность учащихся к новому виду учебной деятельности, т.е. владение приемами работы с компьютером.

Конечно, необходимо более требовательно относиться к готовым компьютерным программам, к их месту на уроках, нужно видеть их сильные и слабые стороны, достоинства и недостатки.

Задачи, стоящие перед учителем-словесником, во многом отличаются от целей и задач других учителей-предметников. По большому счету, наша главная цель - это душа ребенка, это проблемы нравственности, это развитие творческой личности, а также проблема подготовки ученика как языковой личности.

Задачи эти предполагают, конечно, в первую очередь работу с текстом, с художественным словом, с книгой. Поэтому перед учителем - словесником, который собирается использовать возможности компьютера на своих уроках, всегда возникают вопросы о целесообразности его использования на уроках русского языка и литературы, о том, в какой степени компьютер может заменить учителя и на каких этапах урока, а также о том, какие дидактические функции можно возложить на компьютер.[4]

Итоги использования компьютерных технологий таковы:

1. повышение эффективности обучения (развитие интеллекта школьников и навыков самостоятельной работы по поиску информации; разнообразие форм учебной деятельности учащихся на уроке);

2. осуществление индивидуального подхода в обучении (работа самостоятельно с оптимальной для себя скоростью);

3. расширение объема предъявляемой учебной информации;

4. обеспечение гибкости управления учебным процессом (отслеживание процесса и результата своей работы);

5. улучшение организации урока (дидактический материал всегда имеется в достаточном количестве);

6. повышение качества контроля знаний учащихся и разнообразие его формы;

7. включение учащихся в коллективную деятельность в парах, в группах;

8. повышение интереса ребенка к изучению предмета и к учению в целом, улучшение качества образования, активизация творческого потенциала ученика и учителя, включение школьников и педагогов в современное пространство информационного общества, самореализация и саморазвитие личности ученика.

Использование информационных технологий даёт толчок развитию новых форм и содержания традиционных видов деятельности учащихся, что ведет к их осуществлению на более высоком уровне. Работа с компьютером должна быть организована так, чтобы с первых же уроков начальной ступени обучения она стала мощным психолого-педагогическим средством формирования потребности - мотивационного плана деятельности школьников, средством поддержания и дальнейшего развития их интереса к изучаемому предмету. Правильно организованная работа учащихся с компьютером может способствовать в частности росту их познавательного и коммуникативного интереса, что в свою очередь будет содействовать активизации и расширению

возможностей самостоятельной работы обучаемых по овладению русским языком, как на уроке, так и во внеурочное время[5].

Обучение с помощью интерактивного оборудования существенно отличается от привычных методов преподавания, хотя основы успешного проведения занятия одни и те же. Прежде всего, любое занятие, в том числе и с использованием интерактивных технологий, должно иметь четкий план и структуру, достигать определенных целей и результатов. Все это помогает учащимся лучше усвоить материал и соотнести его с тем, что они уже знают. Мультимедийные уроки помогают решить следующие дидактические задачи: усвоить базовые знания по предмету; систематизировать усвоенные знания; сформировать навыки самоконтроля; сформировать мотивацию к учению в целом и к информатике в частности; оказать учебно-методическую помощь учащимся в самостоятельной работе над учебным материалом. Преподаватель может по-разному классифицировать материал, используя различные возможности доски: перемещать объекты, работать с цветом, привлекая к процессу учащихся, которые затем могут самостоятельно работать в небольших группах. Иногда можно снова обращать внимание учащихся на доску, чтобы они поделились своими мыслями и обсудили их перед тем, как продолжить работу. Однако, важно понимать, что эффект от использования интерактивных технологий во многом зависит от самого преподавателя, от того, как он применяет те или иные возможности доски. Работа с интерактивными досками делает любое занятие динамичным, благодаря этому можно заинтересовать учащихся уже на начальном этапе урока. Можно, к примеру, написать на доске задания или вернуться к предыдущему материалу, чтобы проверить, как учащиеся его усвоили.

Литература:

1. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана Стратегия «Казахстан-2050», Астана,2012
2. Концепция развития образования до 2015 года, Астана, 2004
3. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств. - Народное образование. Москва, 2005
4. Современные педагогические технологии как фактор формирования ключевых компетентностей участников образовательного процесса. Часть5. Информационные технологии в образовательном процессе. Методические материалы. - Ярославль, 2005
5. Быстрой Е. Формирование межкультурной педагогической компетентности учителя // Вестник высшей школы-2006-№6-с. 14

КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚОЛДАНУЫ МҰҒАЛІМНІҢ КӘСІБИ ШЕБЕРЛІГІН ДАМУДЫҢ НЕГІЗІ

Балгарина Бота Ашимовна,
*Қазақ тілі мен әдебиет пәнінің оқытушысы, Солтүстік
Қазақстан кәсіптік-педагогикалық колледж,
Петропавл қаласы, balgarinab@mail.ru*

Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан - 2050» стратегиясы - қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек... Техникалық және кәсіптік білім беруді дамыту жүйесіне қызмет ететіннің барлығы - біздің еліміздің болашағына қызмет етеді», - деп кәсіби білім, ғылым саласына өте үлкен көңіл бөліп, ерекше мән берді. Сондықтан да колледж қабырғасында студенттерге тек белгіленген білім мен іскерлік дағдыны беріп қана қоймай, сол алған кәсіби білімдерін күнделікті өмірде қолдана білуге үйрете оқытып, тәрбиелеу қажеттілігін туындады. [1]

Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі - білікті жұмысшы мамандарды даярлаудың түп қазығы екендігі айқын. Сондықтан да заманауи техникалық және кәсіптік білім беретін колледждер еңбек жағдайының жедел өзгеруіне бейімделуге қабілетті, өндіріс процесіндегі заманауи өзгерістер мен жаңа техниканы меңгеруге лайықты қосымша мамандығы бар, қабілеті жоғары жұмысшы мамандарды даярлауға бағыт алуы міндетті.

Бүгінгі мақсат - әрбір оқушыларға түбегейлі білім мен мәдениеттің негіздерін беру және олардың жан - жақты дамуына қолайлы жағдай жасау [1]

«Халық пен халықты теңестіретін -білім» - деп қазақтың заңғар жазушысы Мұхтар Әуезов айтқандай, білім бәсекесіне бейім шәкірт тәрбиелеу - біздің мақсатымыз. Сондықтан да жаңа жаңалықтардан қалмай жаңалық жаршысы болуымыз керек. Бұл мақсаттарға жету үшін мұғалімнің ізденісі, жаңа тәжірибе, жаңа технологиялар қолдану қажеттілігі туындайды.

Оқыту технологиясы - бұл оқытушылар мен оқушылардың қызметін құру. Мұнда оқушылардың өнімді қызметін ұйымдастыруға мүмкіндік беретін оқыту жағдайларына (нысандарына, әдістеріне, тәсілдеріне, құралдарына) басымдық беріледі.

Қазіргі таңда өзіндік әдіс - тәсілдерімен ерекшеленіп жүрген, білім берудің төмендегідей жаңа педагогикалық технологиялар бар:

- білім берудегі ізгелендіру;
- дамыта оқыту технологиясы;
- ойын арқылы оқыту технологиясы;
- деңгейлеп саралап оқыту технологиясы;
- ақпараттық оқыту технологиясы;
- тірек-сызба арқылы оқыту технологиясы;

- модульдік оқыту технологиясы;
- сын тұрғысынан ойлау технологиясы;
- проблемалық оқыту технологиясы; т.б.

Заман талабы алға қойған осындай күрделі міндеттерді шешу барысында біздің Солтүстік Қазақстан кәсіптік - педагогикалық колледжі де оқытудың жаңа технологияларын үздіксіз пайдалануда.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011 - 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының негізгі міндеттердің бірі кәсіби стандарттардың негізінде құрылған кәсіби білімнің мазмұнын жұмыс берушілердің қатысуымен жаңарту. [2]

Осы бағытта елімізде дуалды оқыту жүйесі енгізіліп отыр. «Дуалды» деген термин негізінде «бірлескен» деген мағына береді. Дуалды оқыту жүйесі - мемлекетіміздің болашақ мамандарға деген қызығушылығынан туған жүйе. Дуалды жүйе - жас мамандардың өз мамандығына деген қызығушылығын арттыру, жұмыс берушілермен серіктестігін берік нығайту және жұмыспен қамтылуы үшін таптырмас жүйе болып табылады. Дуалды оқу жүйесінің дәстүрлі оқу процесінен айырмашылығы - практикалық және кәсіптік білімнің біріктірілуінде. Дуалды оқыту жүйесі мынадай принциптер бойынша жүргізіледі: оқу процесінің 40% -да студенттер теориялық білім алады, оқу процесінің 60% пайызында студенттер өндіріске жіберіледі. Өндірісте студенттер өндірістегі шеберлердің көмегімен практика жүзінде білімдерін жетілдіріп, толықтырады. Дуалды оқыту жүйесі барысында студент, өз мамандығын жетік меңгереді, практикалық білімін ертерек жетілдіреді, сонымен қатар қоғаммен тез тіл табысуға үйренеді, өз ортасында беделі жоғары болады және жауапкершілікке тәрбиеленеді. Жұмыс үрдісінде студент өз мамандығына жаңаша көзқараспен қарайды және өз мамандығын жаңылмай дұрыс таңдағанын түсінеді. Осылардан басқа болашақ маман өндірісте жұмыс істей жүріп, жұмыс өтілін жинайды, қосымша табыс табады және оқу орнын бітіргеннен кейін, жаңа заман талабына сай шарттарға байланысты яғни, еш қиындықсыз қызметке орналасады. Мамандар өндірісте жұмыс жасағанда кейбір мәселелер туындамас үшін, жұмыс беруші оқу процесінің барлық уақытын тиімділікпен мұқияттылықпен өткізеді. Оқу орындарымен бірлесе отырып жұмыс жасау өндірістік мекемелер үшін де өте тиімді, себебі өзіне қажетті кадрларды ерте бастан дайындап, болашаққа білікті маман дайындайды. [3]

Қазіргі таңда дуалдық оқыту жүйесінің элементтерін енгізу жұмыстары «Электрмен қамтамасыздандыру» мамандығы бойынша екінші кезеңге аяқ басты. Биылғы жылы аталған мамандық бойынша «Мәңгілік ел жастары - индустрияға» - «Серпін-50» мемлекеттік жоба бойынша 25 студент «Электрмен қамтамасыздандыру» мамандығы білім алууда.

Дуалдық оқыту жүйесінің элементтерін қолдану - білім беру жүйесін жаңарту және дамыту ғана емес, Қазақстанның өз дамуындағы жаңа серпіліс жасау қарсаңындағы жаңа қоғамның, жаңа әлемнің жаңашыл оқытушысы қажеттілігінен туындаған үдеріс.

- Қазіргі таңда колледж ішілік және қалалық «World Skills», «Мамандығым - мақтанышым», «Өз ісінің шебері»
- сайыстарында:
 - ізденуге
 - шығармашылыққа
 - белсенділікке
 - практикалық сабақтарда алған білімдерін қолдануға;
 - ғаламтор желісіндегі аудио, видео тапсырмаларын жедел қолдануға
 - практикада жетекші маманның көмегінің пайдасын тигізуде.

Солтүстік Қазақстан кәсіптік - педагогикалық колледжде 2016 жылдың ақпан айында "WorldSkills Kazakhstan-2016" облыстық деңгейде кәсіби шеберлік байқау өткізілді. Байқау «электрлі монтаждау жұмыстары» бойынша колледжден дуалды оқыту жүйесі бойынша білім алып жүрген 3 курс студенттері қатысып, регионалдық кезеңінде жүлделі бірінші, екінші орынды иеленді. Олар: Галайко Андрей, Иванов Александр (3курс, «Электрмен қамтамасыздандыру» мамандығы) Аталған студенттер "WorldSkills Kazakhstan-2016" кәсіби шеберлік байқаудың финалында Солтүстік Қазақстан облысының намысын қорғайды.

Білім берудің оң нәтижесін, өнімін көру, одан ләззат алу - әрбір педагогтың қуанышы. Нәтижеге бағдарланған істе студенттер «электрмен қамтамасыздандыру» мамандығы бойынша ірі серіктес компаниясы: «Солтүстік Қазақстан Электрлі реттеуші компания» АҚ- да еңбек етіп жүргендіктері қатты қуантады, одан сайын құзыретті маман даярлауда аянбай еңбек етуге жігерлендіреді.

Қазіргі таңда мен өзім коллежде кәсіби қазақ тілінен сабақ беремін. Коллежде қазақ тілін мемлекеттік тіл мәртебесі деңгейінде үйретудің өз ерекшелігі бар. Колледждің қазақ тілі оқытушылары өз сабақтарында компьютерлік техника мен электрондық оқулықтарды пайдаланады. Колледжде орыс тілді аудиторияға қазақ тілі кәсіби бағытта оқытылады. Осыған орай типтік бағдарламаға негізделген жұмыс бағдарламалары жасалып, болашақ технология мұғалімдері, дене шынықтыру мұғалімдері, техник-механиктер, техник-электриктер, техник-құтқарушылар тағы басқа мамандарға қазақ тілін өз мамандықтарына байланысты үйренуде. Лексикалық тақырыптардың мазмұны әр салаға, оның ішінде тіл үйренуші қалаған мамандықпен тікелей байланыстырылады. Лексикалық тақырыптардың оқушылардың болашақ мамандығына қатыстырылып алынуы - тіл үйренушінің ынтасын арттырудың тиімді жолы. Өз тәжірибемде деңгейлеп оқыту технологиясын сабақта жиі қолданамын. Бұл әдіс көбінесе оқушылардың сөйлеу және пәнге деген қызығушылығын арттырады. Колледжге әртүрлі мектептен, білімдері әртүрлі деңгейдегі оқушылар келеді, сондықтан олар өз білім дәрежесіне сәйкес тапсырмалар орындайды. Деңгейлік тапсырмалар оқушылардың ойлау қабілетіне қарай, өз бетінше жұмыс істеуге дағдыландырады. Бұл әдістің негізі - қарапайымнан күрделіге жету. Деңгейлеп оқытудың маңыздылығы - оқушының

шығармашылықпен белсенді жұмыс істеуін дамытады, әр оқушыны өздігінен үйретуге баулиды, өйткені грамматикалық, лексикалық тақырыптарды жүйелі игеруге дағдыландырады. Бұл әдістің тағы бір ұтымды жағы - оқушы өзінің нені білетінін көзі жетіп, содан өзі ізденіп оқып келеді, ізденіп оқығанда ол нәрсе кімнің де болса есінде қалады. [4]

Кәсіби қазақ тілін оқытудағы негізгі құралдарының бірі - мәтін. Грамматикалық тақырыптар да берілген мәтінге лайықталып таңдалады. Техникалық мәтіндерді түсіну үшін оқушы мәтінде берілген басқа лексикамен қатар кәсіби сөздерді, терминдерді түсініп қолдана білуі керек. Оқушы өз мамандығына байланысты мәтінді қызыға оқиды, ол арқылы болашақ маманға кәсіби бойынша өте қажетті, пайдалы мағлұмат беріледі, мәтін оқушының білімін, танымын, толықтырады. Кәсіби қазақ тілі сабақтарында мәтінді тіл дамытудың басты құралының бірі деп қарап, мәтінмен деңгейлік тапсырмалар арқылы әртүрлі тіл дамыту жұмыстарын жүргіземін. «Технология», «Дене шынықтыру және спорт», «Төтенше жағдайларда қорғаныс» мамандықтары бойынша мәтіндер жинағын құрып кәсіптік қазақ тілін сабағында қолданамын. Тіл дамытуға арналған деңгейлік тапсырмалар: оқулық деңгей, алгоритмдік деңгей, эвристикалық деңгей, шығармашылық деңгей. Кәсіптік қазақ тілінде:

- мәтінді түсініп оқу;
- мәтіннен мамандыққа қатысты терминдерді теріп жазып алып, орыс тіліне аудару;
- сөздік құрастыру;
- сұрақтарға жауап беру;
- сұрақ құру, жауаптарын жазу;
- термин сөздермен сөз тіркес, сөйлем құрастыру.
- мәтін бойынша жоспар құру;
- кесте бойынша мазмұндау;
- кесте жасау;
- диалог құру;
- жоспар бойынша мәтінді мазмұндау;
- тірек сөздермен әңгіме құрастыру. - әртүрлі жағдаяттарды пайдалану;
- өз пікірлерін айта білу;
- мәтін немесе әңгіме мазмұнын жалғастыру.
- шығарма жазу;
- эссе жазу;
- реферат дайындау;
- сахналық қойылым; тест жасау;
- кроссворд, ребус жасауды қолданамын.

Сөздік жұмысқа кәсіптік қазақ тілін меңгертуде үлкен орын беріледі. Сондықтан да әр мамандық бойынша сөздіктер құрып, сабақ үстінде қолданамын. Сөздік жұмыс оқушылардың лексикалық қорын көбейтеді, тілін дамытады, жатық сөйлеуге, қазақ тілінде түсінуге, сөйлесуге үйретеді. Жаңа

кәсіби сөздер мен терминдерді меңгеру арқылы тіл үйренуші сөз тіркесі мен сөйлем құрып, өз ойын жеткізуге дағдыланады.

Қорыта айтқанда, кәсіби даярлықта әрбір кәсіптік оқу пәнінің мұғалімі білім мазмұны мен әдістемелік жүйесі негізінде жеке тұлғаға қойылатын кәсіби деңгейін, нәтижеге бағытталған сауаттылық шешімін табу керек. Өйткені кәсіби даярлықта педагогке қажетті кәсіби құзыреттіліктерді толыққанды меңгерген оқытушы, студентті оқытуда, білім алу нәтижесіндегі құзыреттіліктерді сапалы меңгерте алатыны сөзсіз.

Біздің болашаққа барар жолымыз қазақстандықтардың әлеуетін ашатын жаңа мүмкіндіктер жасауға байланысты. ХХІ ғасырдағы дамыған ел дегеніміз - белсенді, білімді және денсаулығы мықты азаматтар. Бұл үшін біз не істеуіміз керек?

Заман талабына сай білім беруде жаңалыққа жаны құмар, шығармашылықпен жұмыс істеп, оқу мен тәрбие ісіне еніп, оқытудың жаңа технологиясын шебер меңгерген ұстаз ғана білігі мен білімі жоғары жетекші тұлға ретінде саналады.

Сол ұлы істерге мына біздер, кәсіби білім беру саласындағы ұстаздар, аянбай атсалыса отырып, мұратқа жетеріміз анық!

Әдебиеттер:

1. Назарбаев Н. «Қазақстан - 2050» Барлық қазақстандықтарды өсіп-өркендеуі, қауіпсіздігі және әл - ауқатының артуы, Президенттің Қазақстан халқына Жолдауы. Алматы: Білім, 1997ж.

2. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011 - 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 7 желтоқсандағы № 1118 Жарлығы

3. Дуалды білім беруді енгізу шарттары туралы. Альжанов М.К., Кузембаев Б., Шаяхметов Б.К., Атамбаев Ж.Н., Алматы, 2013ж.

4. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. - А.: Білім, 2008.

ЖАҢА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ ЖАН-ЖАҚТЫ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Р. Т. Булебаева, Р. Ж. Колганатова,

*Ақтөбе гуманитарлық колледжі оқытушылары,
магистр, Rai_16.75@mail.ru*

Бүгінгі таңда білікті маман даярлаушы кәсіби білім беретін оқу орындарында бәсекеге қабілетті маман қалыптастыру үшін, алдымен маманның кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру керек деген әр түрлі пікірлер жиі айтылуда.

Қарастырып отырған құзыреттілік мәселесін Б.Т. Кенжебеков, Г.Ж. Меңлибекова, А. Дорофеев, А.Б. Ежова, А.В. Райцев, Б.Б. Кенджаева, М.Ж. Жадрин, Г. Қасымова, Р. Даулетова және т.б. еңбектерінде қарастырады.

“Құзыреттілік” түсінігі білім беру саласында 1960-1970 жылдардағы шетел әдебиеттерінде, ал 1980 жылдардың соңында отандық әдебиеттерде кездесті. “Кәсіби құзыреттілік, жете білушілік” ұғымын енгізудің қажеттілігі оның мазмұнының кеңдігімен, интегративтік сипатымен, “кәсіптілік”, “біліктілік”, “кәсіби мүмкіндіктер” және т.б. түсініктерді біріктіреді.

Д.И. Ушаковтың редакциясымен жарық көрген түсіндірме сөздіктің авторлары “құзыреттілік” және “құзырет” сөздерінің арасындағы айырмашылықтарды дәлелдеуге тырысқан. “Құзыреттілік” - хабардар болушылық, абыройлық; “құзырет” - жеке тұлғаның кәсіби қасиеті және қызметтік сипаттардың нақты жиынтығы. Ғалым С.М. Вешнякованың «Кәсіптік білім беру» сөздігінде: «Кәсіби құзыреттілік (латын сөзі) *competens* - қабілетті, белгілі бір саланың тұлғаларының білімінің, білігінің, тәжірибесінің сәйкестігінің мөлшері» деген анықтама берілген.

Ғалым Дж. Равеннің «Қазіргі заманға қоғамдағы құзыреттілік» атты еңбегінде «кәсіби құзыреттілік» терминіне жеке тұлғаның көп қасиеттерін топтайтын ұғым деген анықтама беріледі. Ш. Таубаева: «Құзыреттілік - ол тұлғаның оқыту және әлеуметтену процестері барысында меңгерген білім мен тәжірибеге негізделген тұлғаның кіріктірілген қасиеті»-деп қарастырады.

Сонымен, құзыреттілік дегеніміз - адамның өз кәсібіне сай игерген әрекет пен өнімді қызмет түріндегі білім жиынтығын маңызды қасиеттермен біріктірілген білік және саналы дағдылар тәсілдері арқылы тәжірибеде қолдана білу қабілетінің сапасы. Қазіргі кездегі білім берудегі мұғалімнің мақсаты білім мазмұнын игеруге және оны өзінің жеке білімдік капиталына енгізуге арналған ақпараттық ортадағы берілген мүмкіндіктерді қолдану болып саналады.

Педагог-психолог, ғалымдардың пікірі бойынша еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, кәсіби оңтайлы маманның бойында белгілі бір құзыреттіліктер қалыптасуы қажет: бағдарлы құзыреттілік (азаматтық белсенділік, саяси жүйені түсіну, баға бере білу, елжандылық, т.б); мәдениеттанымдылық құзыреттілік (ұлттық ерекшеліктерді тани білу, өз халқының мәдениеті мен өзге ұлттар, әлем мәдениетін салыстыру, саралай білу қабілеті); оқу-танымдық құзыреттілік (өзінің білімділік қабілетін ұйымдастыра білу, жоспарлай білу, ізденушілік-зерттеушілік әрекет дағдыларын игеру, талдау, қорытынды жасай білу); коммуникативтік құзыреттілік (адамдармен өзара қарым-қатынас тәсілдерін білу, мемлекеттік тіл ретінде қазақ тілінде, халықаралық қатынаста шетел тілінде қатынас дағдылары болуы); ақпараттық-технологиялық құзыреттілік (ақпараттық технологиялармен, техникалық объектілер көмегімен бағдарлай білу, өз бетінше іздей білу, таңдай, талдай білу, өзгерте білуді жүзеге асыра білу қабілеті); әлеуметтік-еңбек құзыреттілігі (әлеуметтік-қоғамдық жағдайларға талдау жасай білу, шешім қабылдай білу, түрлі өмірлік жағдайларда жеке басына және қоғам мүддесіне сәйкес ықпал ете білу қабілеті); тұлғалық өзін-өзі дамыту құзыреттілігі (отбасылық еңбек, экономикалық және саяси қоғамдық қатынастар саласындағы белсенді білімі мен тәжірибесінің болу қабілеті).

Білім саласындағы міндеттерді жүзеге асыру үшін, колледж ұжымында әр оқытушы күнделікті ізденіс арқылы барлық жаңалықтар мен өзгерістерді

сабақтарында енгізіп отырады. Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше жан-жақты сауатты маман болу мүмкін емес. Жаңа технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік және көптеген адами қабілеттің қалыптасуына да игі әсерін тигізеді. Өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. Оқыту мен тәрбиелеуге тың әдіс-тәсілдер енгізіледі. Нәтижесінде тұтас педагогикалық үрдістер өзгертіліп, білім берудің тиімді деп танылған жаңа технологиялары дүниеге келеді. Кез-келген оқыту технологиясы мұғалімнен терең теориялық, психологиялық, педагогикалық, әдістемелік білімді, үлкен педагогикалық шеберлікті, шәкірттердің жан дүниесіне терең үңіліп, оны ұғына білуді талап етеді.

Колледжде мамандарды даярлаудың сапасын арттыруда, студенттердің құзреттілік қабілетінің артуына мүмкіндік жасауда оқу - тәрбие үрдісін жетілдіруді қамтамасыз ететін, педагогикалық технологияларды тиімді қолдану көзделеді.

Кәсіби даярлықтың сапасын және пәрменділігін арттыру мәселесін оқу үрдісіне оқытудың жаңа технологияларын тереңдете ендіру жолымен шешіле алатындығы сөзсіз және бұл ретте тұтас алғанда білім берудің сапасы көтеріліп, кәсіби әрекеттің уақытқа сай икемделе алатын әдістері мен сыни ойлау көзқарасын меңгерген кадрларды даярлаудың жоғарғы деңгейіне қол жеткізу қамтамасыз етіледі.

Сондықтан да жаңа технологияларды оқу үрдісіне ендіру белгілі бір шарттарды қажет етеді. Олар:

- оқытушының оқу үрдісін жаңа технологиялар негізінде ұйымдастыруында құзырлылығының жеткілікті деңгейі;

- оқыту субъектілерінің (оқытушы мен білім алушы) жаңа технологияларды қолдануға дайындығы, жағымды психологиялық - педагогикалық ахуал;

- оқытудың жаңа технологияларын жүзеге асыруға мүмкіндік беретін оқу әдістемелік, дидактикалық базаның болуы;

- оқу бағдарламалық қамтамасыз етілудің жаңа мақсаттары мен қоғам талабына сай түзетілуі және ақпараттандырылуы.

Оқу үрдісіне оқытудың жаңа технологияларын жобалау және ендіру оқытушыда белгілі бір білім мен біліктердің болуымен және олардың осы білім мен біліктерге ие болуға талпыныстармен шартталады.

Технологияны педагогикалық іс-әрекетті қайта құрудың жүйелі тұтас құралы ретінде тиімді пайдалану оқу-тәрбие үрдісінің сапасын жақсартуға, жеке тұлғаны дамыту міндеттерін шешуге, оқушы-студенттің құзіреттілігін қалыптастыруға септігін тигізеді. Сонымен қатар, жаңа технологияны меңгеру болашақ мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік адамгершілік, рухани, азаматтық және де басқа көптеген адами келбеттің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін - өзі дамытып, оқу - тәрбие үдерісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Оқытушылар жаңа педагогикалық технологиямен жұмыс істеу үшін төмендегідей мәселелерді ескеруі керек: оқу үрдісін жетілдіруді жаппай қолға

алу; оның ғылыми - әдістемелік, оқыту-әдістемелік, ұйымдастырушылық себептеріне үнемі талдау жасап, назарда ұстау, жаңа буын оқулықтарының мазмұнын зерттеп білу, пәндік білім стандарттарымен жете танысу, білімді деңгейлеп беру технологиясын игеру арқылы оқушыларға білімді мемлекеттік стандарт деңгейінде игеруге қол жеткізу, оқыту үрдісін ізгілендіру мен демократияландыруды үнемі басшылыққа алу, өйткені оқыту - тәрбиенің негізі. Жаңа технологияның өзін мұғалім түрліше: орташа дәрежеде, ұқыпты, дәл нұсқау бойынша немесе шығармашылықпен іске асыруы мүмкін. Бұл жерде технологияны жүзеге асырушының тұлғалық компоненті, белгілі бір ерекшеліктері елеулі түрде әсер етеді, сонымен бірге студенттің әрекеті - оның қабылдауы, ынтасы, құштарлығы негізгі рөл атқарады.

Оқыту процесінде оқытушы студенттерді дұрыс ұйымдастыра отырып, бағыт бағдар беру арқылы өздігінен жұмыс жасауға үйрету нәтижесінде, жаңа идеялар мен жаңалықтар, болжамдар мен нәтижелер әкелетіндей тұлға даярлап шығуды көздеуі керек. Оқытушыдан студенттер тек білімге ғана емес, өмірге де үйрететін қабілеттілікті қажет етеді. Жеке тұлғаны білімге, өмірге бағыттауға тәрбиелеу үшін студенттердің өз бойынан дәл осындай жұмыс түрлерін өткізгенде ғана нәтиже берері анық. Олай болса, студенттердің проблемалық құзіреттілік қабілеттерін дамытуда жаңа технология жүйесінде проблемалық, іскерлік ойын арқылы оқытудың маңызы зор. Студенттер әр түрлі проблемаларды талдайды, оның шешу жолдарын іздестіреді. Сонымен қатар, мұндай жаңа технологиялармен оқыту олардың логикалық ойлау қабілетін дамытады, пәнге деген қызығушылығын арттырады, өмірде кездесетін түрлі қиындықтарды жеңуге тәрбиелейді.

Әдебиеттер:

1. Таубаева Ш. Вопросы моделирования генезиса, структуры и содержания исследовательской культуры учителя // Поиск серия гуманитарных наук. - №1, 2002г.
2. Қазақ тілінің сөздігі. - Алматы: Ғылым, 1986. 10 том.
3. Лебедев О. Е. Білім берудегі құзырлылық тәсіл. //Мектеп технологиялары.- 2004.-№5.-3-12б.
4. Құрманалина Ш.Х., Мұқанова Б.Ж. Педагогика, Алматы - 2002 ж.
5. Поляков С.Д. Технология воспитания, 2008 ж.
6. Майғанова Ш., Иманбаева С., ӘшімбаеваБ. «Тұлғалық бағдарлы тәрбие технологиясы».- Алматы, 2010ж.

БОЛАШАҚ МАМАННЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Даужанова М. М.,

*Академик Г. С. Сейтқасымов атындағы
индустриалды-экономикалық колледжі*

Арнайы пәндер оқытушысы

Қазіргі заманғы ғылыми - техникалық үрдістің қарқыны, білім беру жүйесінің алдына жаңа міндеттер қойып отыр. Ең бастысы - өз жұмыс орнына және бүкіл техникалық тізбекте технологияның үздіксіз өзгерістеріне бейімделе алатын орындаушының тұлғасын қалыптастыру міндеті. Біліміне, біліктілігіне, парасатына пайымы сай ұстаз бүгінгі таңда жас ұрпаққа білім беру жүйесінде болып жатқан оң өзгерістерге байыппен қарап, оның заман талабына сай мән-маңызын түсінеді. Әлемдегі озық, бәсекелестікке қабілетті 50 елдің қатарына еніп, өркениетті елдермен иық тіресе тұру міндеті, сайып келгенде, еліміздің ертеңгі азаматтарының қолында.

Қазақстанның әлеуметті-экономикалық даму мақсатын жүзеге асыруда кәсіптік білім беретін мекемелердегі бәсекелестік қабілеті бар болашақ мамандарға әртүрлі өндірістік салаларға даярлау деңгейі білім беру жағдайларымен анықталады.

Қазіргі таңда жан-жақты маман даярлау олардың әлеуметтік, кәсіптік, өздік жұмыс жасай алу қабілеттерін дамытумен белгіленеді. Себебі әлеуметтік сала экономикасын дамыту осы болашақ мамандардан төмендегідей шарттардың орындалуын талап етеді:

- жүйелі ойлау;
- экологиялық, құқықтық, ақпараттық мәдениет;
- кәсіпкерлік мәдениет;
- өзін-өзі тану және басқаларға ұсыну;
- өз қызметін білімді талдау;
- кейбір өндірістік жағдайларда өз бетімен дұрыс шешім қабылдай алу;
- жаңа білімді меңгеру;
- әр іске жауапкершілікпен қарау[1].

Осыған орай, біздің қаржы-экономикалық пәндер мамандықтары бойынша мемлекеттік білім стандарттары негізінде құрылған типтік жұмыс бағдарламалары, оның негізінде дайындалған оқу жұмыс бағдарламалары, тақырыптық-күнгізбелік жоспарлар, оқу-әдістемелік кешендер, есептер жинағы, көрнекілік альбомдар қолданылып келеді. Мұның барлығы маман моделінің нарықта қажеттілігін тұрғызуға бағытталуы қажет. Өйткені себебі, соңғы кездерде білім саласында біліктілік моделінен құзыреттілік моделіне ауытқу көп қарастырылып жүр, яғни жұмыс берушіні көбінесе біліктілік емес, құқық, ақпарат, әлеуметтік сала жағынан құзіретті мамандар қызықтырады. Бірақ біліктілікке қосымша құзыреттілік бірге жүрген жағдайда маман моделі жүйелі сипатталады деуге болады.

Экономикалық мамандықтарының мақсаты – ой - өрісі жаңашыл, шығармашылық деңгейде қызмет атқара алатын, жан-жақты, қазіргі заман талабына сай бәсекелестікке түсе алатын мамандар даярлау теория жүзінде алған білімін тәжірибемен байланыстыра алатын маман даярлау санаймын.

Құзіретті маман даярлау мақсатында «Білім алушылардың білімділік белсенділігін арттыру технологиясын» пайдаланамын. Бұл оқыту технологиясы бойынша білім беру мақсаты - оқушыларға өндірістік ситуациялар беру арқылы өз бетінше жұмыс жасау қабілетін, дұрыс шешім қабылдау мүмкіндігін қалыптастыру арқылы бәсекеге қабілетті маман ретінде дамуына көмектесу.

Осы бағытта өзім сабақ беретін «Қаржылық есеп» пәнінен «Экономикалық талдау және қаржы есебін талдау», «экономика негіздері», «Статистика» және «Салық және салық салу» пәнінен «Кассалық операцияларды тексеру», «Еңбекақы аудитін жүргізу», «Тауарлы-материалдық құнылықтарды түгендеу» тақырыптары бойынша берілген өндірістік ситуацияларды шешу барысында оқушылардың өз бетінше жұмыс жасауы, дұрыс шешім қабылдай алу қабілеттері артқанына көз жеткіздім. Сонымен қатар оқушылар барлық шаруашылық операцияларды орындау барысында ҚР «Бухгалтерлік есеп және қаржылық есеп беру» заңы және қаржылық есеп берудің халықаралық стандарттарымен /ҚЕХС/ өз бетінше жұмыс жасап, қазіргі кезде бухгалтерлік есептің басқару жүйесіндегі алатын орнын, типтік шоттар жоспарының талапқа сай қолданылуы қажет екендігіне толығымен түсінгендерін байқадым[2].

Білім алушылардың іс-әрекетін белсендіруге және қарқындыландыруға негізделген технологиялардың бірі «Проблемалық оқыту». Ерекшелігі: білім алушыны өз бетімен ізденуге үйрету, олардың танымдық және шығармашылық икемділіктерін дамыту, білетіні мен білмейтінінің арасындағы қайшылықтарды ашу әрі проблемалық міндеттер қою. Проблемалық оқытудың қалыптасу тарихына үңілсек, Сократ өзінің шәкірттерін логикалық ойлауға, зерттеулердің нәтижелерін табуға бағыттап отырған.

Руссо білімді игеру үшін ситуациялар қою арқылы жүзеге асырған. Проблемалық оқытудың ең керекті әрекеті ізденіс болса, соны өз тәжірибесінде кеңіне қолданған ғалымдар қатарында Песталоцци мен Дистервегтің еңбегі зор. Проблемалық оқытудың басқалардан айырмашылығы - білім оқушыларға дайын күйінде хабарланбайды, керісінше олардың алдына өз бетінше шешуге проблема қойылады. Іздену әрекеті барысында білімді оқушылардың өздері табады.

Сол себепті, арнайы пәндерді оқытуда проблемалық оқыту технологиясын қолдану тиімді деп ойлаймын. «Кәсіпорынның экономикалық талдауы» пәнінен «Өнімді өндіру және өткізу үрдісін талдау» тақырыбы бойынша оқушылар берілген тапсырмаларда екі кәсіпорынның өнімді өндіру, оны өткізу жоспарының орындалу немесе орындалмай қалу мәселелерін қарастырды және орындалмай қалу себептерін анықтап, оны шешуге тырысып, екі фирма арасындағы тиімді қызмет жасайтын фирманы анықтап, оның жетістігін дәлелдеді., Сабақ соңында байқалғаны, осы проблемалы тапсырмалар оқушы сезіміне молырақ әсер етіп, олардың қызығушылығын, білімге іштей

құмартушылығын арттырды деп ойлаймын. Қызығушылық оқушыны өздігінен ізденуге жетелейді. Ізденіссіз шығармашылық ойлау жоқ. Проблемалық тапсырма нәтижесі оқушының өз бетінше еңбектенудегі дағдысы мен қабілеті, іскерлігінің жетілген, ең жоғары дамыған саты деуге болады[3].

Кәсіптік құзіреттілікті жетілдіруде мамандық бойынша жүргізілетін тәрбие жұмысы да ерекше роль атқарады. Сабақтан тыс өткізілетін іс-шараларда оқушылар өз мүмкіндіктерін барынша пайдаланып, болашақ маман ролін жоғары деңгейде орындауға тырысады.

Атап айтқанда, әдістемелік комиссиясының апталығында оқушылардың өз мамандықтарына деген қызығушылықтарын арттыру мақсатында ұйымдастырылған «Бухгалтерлік есеп теориясы» пәні бойынша «Қазіргі заман бухгалтері» сайысы. Бұл сайыста топ оқушылары берілген тапсырмалардың тез шешімін табу, экономикалық сөйлемдер құрау, шоттар байланысын типтік шоттар бойынша корреспонденциялар құру сияқты тапсырмаларды орындап, мұның бәрінің соншалықты маңызды екендігін түсінді.

Әдебиеттер:

1. Осипова Г. М. Экономикалық теория негіздері. - Алматы, 2007.
2. Қожамқұлов Т. Саяси экономика негіздері оқулық. - Алматы, 2006. - 93 б.
3. Мамыров Н.Қ., Тілеужанова М. Макроэкономика. - Алматы, 2003. - 235б.

ПЕДАГОГТЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ-БІЛІМ САПАСЫН КӨТЕРУДІҢ ФАКТОРЫ

Есенғалиева Г. У,

*Физика магистрі «Автоматтандыру және басқару»
бөлімінің меңгерушісі, арнайы пән оқытушысы, АҚ
«Ақтөбе политехникалық колледжі». Ю Ақтөбе қаласы.
gulda83@mail.ru*

Білім - теңіз, түбі де, шегі де жоқ.

Білім - адам баласының ортақ қазынасы.

Ж. Баласағұн

Мемлекетіміздің дамыған елдердің стандарттарына деген ұмтылысы еліміздің жаңа сапалық деңгейге жылдам өту қажеттілігін туындатуда. Осыған орай қазіргі кезде жасалып жатқан реформалар даму институттарының қалыптасуына немесе өсуден тұрақты даму кезеңіне өтуге және саяси бағыттардағы осындай өзгерістер өмірдің барлық саласындағы шығармашыл тұлғаның мәртебесін көтеріп, мерейін үстем етуде.

Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында экономиканың индустриялық-инновациялық даму міндеттерін ескере отырып, техникалық және кәсіптік білім мазмұнының құрылымын жетілдіру, білім сапасын арттыру талабы қойылып отыр. Олай болса, әр оқу мекемесінің басты міндеті - еңбек нарығында бәсекеге

қабілетті, сұранысқа ие біліктілігі жоғары мамандарды дайындау. Біз енді мамандарымызды Еуразиялық экономикалық одақ талабына сай етіп дайындауымыз керек.

Қазіргі заманғы ғылыми-техникалық үдерістің қарқыны, білім беру жүйесінің алдына жаңа міндеттер қойып отыр. Ең бастысы - өз жұмыс орнына және бүкіл техникалық тізбекте технологияның үздіксіз өзгерістеріне бейімделе алатын құзыретті маман тұлғасын қалыптастыру міндеті. Біліміне, біліктілігіне, парасатына пайымы сай ұстаз бүгінгі таңда жас ұрпаққа білім беру жүйесінде болып жатқан оң өзгерістерге байыппен қарап, оның заман талабына сай мән-маңызын түсіну қажет. Сондықтан, жүктеліп отырған аса жауапты міндет, білім саласындағы реформалар, педагогикалық әдіс-тәсілдердің тың, мәнді, әрі сапалы болуын талап етіп отырған осы бір айтулы кезеңде, педагогтың жылдар бойы жинақтаған іс-тәжірибесін жаңа ақпараттық технологияға ұштастыруды қажетті санайды.

Қазіргі уақытта білім берудің жаңа жүйесі жасалып, Қазақстандық білім беру жүйесі әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Бұл педагогика теориясы мен оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болып отыр: білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болды.

Кәсіптік білім берудің ұлттық жүйесін қалыптастыруда педагог құзыреттілігі, оқушыдан кәсіби құзыретті маман қалыптастыруды бәсекеге қабілетті, білімді, азаматтар тәрбиелеуді жүктейді.

2013-2014 оқу жылында Ақтөбе политехникалық колледжі «Техникалық және кәсіптік білім беруді жаңғырту» жобасы аясында Бүкіл әлемдік банктің грант жеңімпазы атанып, Дүниежүзілік банктен 57 000 000 теңге көлемінде қаржы оқытушылардың кәсіби біліктіліктерін көтеруге, оқытуда жаңа технологияларды (оның ішінде модульдік оқыту технологиясын) енгізуге, педагогикалық тәжірибе алмасуға және үйренуге, мамандықтың оқу кабинеттерін заманауи материалдық-техникалық жабдықталуына мүмкіндік берді.

Жоба Халықаралық қайта құру және даму Банкінің қаржыландыруымен, «Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғырту» жобасы аясында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің гранттық қолдауымен іске асырылды.

Колледжде 0902000 - «Электрмен қамтамасыз ету» мамандығы бойынша институционалды даму жоспары жасалып, жұмыс берушілермен бірлесе отырып жүзеге асырылатын, оқу үдерісін жаңғыртуға бағытталған колледжің стратегиялық даму жоспарына негізделді. Оқушылардың кәсіби деңгейін көтеру материалдық базаны жақсарту, құзыреттілік негізінде оқытудың модульдік бағдарламаларын құру, білім беру үдерісін жаңа деңгейге көтеруде басты стратегиялық мақсат - құзыретті, қоғамға және еңбек нарығына оңай бейімделетін мамандар даярлауға негіздеу.

Қазіргі педагогика ғылымында негізгі базалық ілімдердің бірі «құзыреттілік» болып отыр. Құзыреттілік дегеніміз - тұлғаның бойында білім,

дағды, іскерлік, ерік, күш-жігердің болуы. Құзыреттілік жаңа әлеуметтік-экономикалық жағдайдан аман қалуды қамтамасыз етеді және олар бәсекеге қабілетті маманмен қамтамасыздандырады. Көптеген елдерде құзыреттілікке жанаша мән бере отырып, білімді жоғары дәрежеге көтергені мәлім. Құзыреттілік еңбек нарығында тұрақты өсіп отырған талаптармен, шапшаң технологиялық өзгертулермен, соның ішінде білімдік және еңбектегі мобильдік өсулермен негізделген. Құзыреттіліктің жеке компоненті - ол адамның алдына қойған мақсаттарын орындауға көмектесетін сипаты мен икемділігі.

Нәтижеге бағдарланған оқыту, яғни құзыреттілік ең алдымен оқытушының кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруды және дамытуды талап етеді. Кәсіби-педагог құзыреттілігін жүзеге асыруда, педагогтан қабілеттілік пен даярлықты талап етеді. Сонымен қатар кәсіби құзыреттілікке білімдер, іскерліктер, дағдылар мен қатар тұлғаның кәсіби құнды сапаларын, оның іс-әрекетін де қарастыруды талап етеді, олай болса педагогтың кәсіби жоғары деңгейі болуы қажет.

Ендеше бүгінгі күні білім беру саласында оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман тәрбиелеу мүмкін емес. Сонымен қоса, жаңа технологияны меңгеру оқытушының интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани азаматтық т.б. қабілеттерінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді.

2014 жылы Дүниежүзілік Банк қаржыландырған «Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғырту» жобасы аясында колледж оқытушылары мен оқу шеберлері Германия, Беларусь Республикасы, Ресей Федерациясының жоғарғы оқу орындарында білім қорларын толтырып, біліктілігін көтеруге мүмкіндік алды.

Осы жоба негізінде Минск қаласында «Құзыреттілікке бағытталған модульдік бағдарламаны дайындау және ендіру» тақырыбындағы курсына модульдік оқыту бағдарламалары мен оны дайындау технологияларын меңгеріп, оқыту үдерісінде қолдануда жаңа көзқарас берді.

Новосибирск қаласында «Объектінің электржабдықтары және оны электрмен қамтамасыз ету» тақырыбында, Москва қаласында «Өнеркәсіптік орындарда электр энергиясын тіркеу және тарату» тақырыбында «Электрмен қамтамасыз ету» мамандығы бойынша арнайы пән оқытушылары біліктілік арттыру курстарынан өтті.

Мамандарды даярлау қазіргі заманғы оқу қондырғылары, механизмдері және құралдарынсыз мүмкін емес. Біліктілігі жоғары мамандарды даярлаудың негізгі факторларының бірі - қуатты және қазіргі заманғы материалдық-техникалық базаның болуы. Өндірісте оқу орнының материалдық базасынан озатын кешенделген қазіргі заманға материалды өндірісте қолдану оқушылардың дайындау сапасына әсер ететін негізгі мәселелердің бірі болып табылады. Стандартқа сәйкес колледж материалды-техникалық базасы қазіргі заманғы зертханалық қондырғылармен, комплектілі компьютермен, интерактивті тақтамен, оқулықтармен толықты. Нақты айтатын болса, колледждің материалдық-техникалық базасы жаңартылуын жоспарлау, жұмыс

оқу жоспары мен мамандықтың модульдік оқу бағдарламасы дайындау, әлеуметтік серіктестермен, яғни ЖШС «Технолинг LTD», ЖШС «Кернеу АТ», ЖШС «Трансэнерго» және «БатысСпецАвтоматика» ЖШС-мен бірлесе ұйымдастырылады. Модульдік білім беру бағдарламасы оқушыларға электр энергетикасы саласында терең теориялық және тәжірибелік білім береді.

Бағдарламаның мақсаты - «Электрмен қамтамасыз ету» мамандығы бойынша білім беру бағдарламасын даярлау бағыты келешекте жұмыс берушілердің талаптарына сай жеке және кәсіби қызметте табысты болуға мүмкіндік беретін өз білімін құруды көздейді.

«Электрмен қамтамасыз ету» мамандығының модульдік білім беру бағдарламасы бойынша жоспарланған оқыту нәтижесі мен негізгі құзыреттілігі:

А. Электржабдықтардың элементтерін орын ауыстыру, бөлшектеу және қондыру жұмыстарын жүргізу.

В. Электржабдықтардың жұмыс жасау кезіндегі ақаулар мен істен шығу себептерін анықтап, жөндеу жұмыстарын жүргізу.

С. Электр жабдықтарын техникалық қызмет көрсету және пайдалану.

Д. Электржабдықтардың элементтерін бөлшектеу және қондыру, орын ауыстыру, техникалық қызмет көрсету және пайдалану жұмыстарын ұйымдастыру.

Модульдік бағдарламаны оқу үдерісіне енгізу келесі кезеңдерден тұрады:

1) Жұмыс тобы (жұмыс берушілермен арнайы пән оқытушылары) функционалдық картаны әзірлеп, яғни аталған біліктілік маманының қызметіне талдау жүргізу;

2) Білім, іскерлік және ресурстарды оқыту және бақылау әдістері кіретін әрбір арнайы, қосымша және бейімдеуші модульдердің мазмұны, модуль ерекшелігі, модульді орындауға басшылық, модуль түйіндемесін анықтау;

3) Әзірленген оқу модульдері негізінде әрбір модульді зерделеуге уақытты анықтап, мамандықтың жұмыс оқу жоспарын құру;

4) Мамандықтың жұмыс оқу жоспары жұмыс берушілермен талқыланып, теориялық және практикалық оқуға бөлінген уақыт саны түзету.

5) 0902000 - «Электрмен қамтамасыз ету» мамандығы үшін модульдік оқытудың эксперименталды үлгілік бағдарламасы негізінде барлық пәндер бойынша модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеу.

Модульдік оқу бағдарламасының жалпы құрылымы:

•Функционалдық карта (мақсаты, негізгі функциясы, функционалдық модульдер). Құзіреттілік бейіні;

•Арнайы модульдер;

•Қосымша модульдер;

•Бейімдеуге арналған модульдерден тұрады.

Функционалды карта оқу модульдерінен тұратын құзіреттілік сала жиынтығынан тұрады. Әрбір модуль бойынша төмендегідей құжаттар дайындалады:

•Модуль ерекшелігі, модульді орындауға басшылық, модуль түйіндемесі;

•Бағалауға арналған құжаттар;

- Модульды орындауға арналған әдістемелік материалдар;
- Оқу материалдары.

Бұл бағдарламада оқу модульдері үш құжат арқылы беріледі: модуль ерекшелігі, модульді орындауға басшылық, модуль түйіндемесі.

«Электрмен қамтамасыз ету» мамандығы бойынша жұмыс оқу жоспары мен модульдік оқу бағдарламасы әлеуметтік серіктес мекемелермен бірге отырып дайындалды.

Бүгінгі таңда жастарымызға сапалы білім беріп, ертеңгі жарқын болашағымызды қамтамасыз етуіміз үшін халықаралық тәжірибелерді қолданып, әлеуметтік серіктестермен бірлескен жұмысты күшейте түсуіміз қажет.

Қорыта айтқанда, қазіргі кезде кәсіби біліктілігі мен дағдыларды, іскерліктерді тікелей жұмыс орнында меңгеріп, жан-жақты кәсіби дамуына мүмкіндік беретін кадрлар дайындауда оқытудың жаңа модульдік жүйесі арқылы білім беру өте маңызды, әрі білім, ғылым, өндірістің - өзара байланысын қамтамасыз ету арқылы техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінің сапасын арттыратынымыз сөзсіз.

Әдебиеттер:

1. А.К.Маркова. Кәсіби құзыреттіліктің даму деңгейі//2009
2. М.И.Скаткин.Зерттеу мәдениеті-педагогикалық қабілет// 2008
3. Л.Горбунова Зерттеу туралы білімі, білік дағдысының болуы // 2007
4. И.Д.Богаева .Педагогикалық қызметтегі кәсіби шеберлік//2009
5. Г.К. Селевко. Педагогикалық технологияларды меңгеру факторы//2009
6. Ұстаздық шығармашылық - Б.А.Тұрғынбаева Алматы 2007
7. Құзырлылық амалының негізгі ұғымдары - К.С.Құдайбергенова Алматы 2007

БОЛАШАҚ МАМАННЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІНІҢ РЕФЛЕКСИВТІК КОМПОНЕНТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Б. М. Жамекова, Ж. М. Адилова,
Ақтөбе гуманитарлық колледжі оқытушылары,
madikon_2009@mail.ru

Қоғамның қазіргі даму сатысында болашақ мамандарға білім беру құзіреттілік қалыптастыру тұрғысынан қарастыру күн тәртібіне шығып отыр. Құзіреттілік жеке тұлғаның оқу және әлеуметтенуі барысында іс-әрекетке өз бетінше және белсене араласуы нәтижесінде пайда болатын белгілі бір істі атқаруға дайындығы мен жалпы қабілеттерінің кіріктірілген сипаты ретінде түсіндіріледі.

Кәсіби құзіреттілік маманның өз жұмысын атқаруға теориялық және практикалық тұрғыдан дайындығын сипаттайды.

Құзіреттілікке бағытталған зерттеулерде оның құрылымдық компоненттері де жеке тұлғаның кіріктірілген қасиеттерімен сәйкестендіріледі [2. 56].

1. Танымдық (пәндер салалары бойынша білімдерінің жиынтығы);
2. Іс-әрекеттік (іс-әрекет тәжірибесі);
3. Технологиялық (оқу міндеттерін шешу іскерлігі мен дағдысының жиынтығы);
4. Тұлғалық (кәсіби іс-әрекет үшін маңызды жеке-психологиялық қасиеттері, қабілеті, бағыттылығы т.б.);
5. Құндылық-мотивациялық (құндылық бағыттылығы, дүниетанымдық позициясы, қызығушылықтары);
6. Рефлексивтік (іс-әрекетке, оның нәтижесіне болжам жасау, бағалау, шығармашылық т.б.).

В. В. Абашина осылардан педагогикалық іс-әрекетке қатысты үшеуін ерекше бөліп көрсетеді: іс-әрекеттік (педагогикалық технологияларды меңгеруі); коммуникативтік (педагогикалық қарым-қатынас іскерліктері мен дағдыны меңгеруі) және рефлексивтік (балалардың және өзінің әрекетіне дұрыс баға беріп, түзету іскерліктері).

Аталған компоненттердің арасында болашақ маманның кәсіби дамуын қамтамасыз ететін шарттардың бірі ретінде рефлексивтік компонентті ерекше атауға болады. Педагогикалық рефлексияға зерттеушілер бірнеше бағытта сипатта береді:

- рефлексия оқушылармен қарым-қатынасты тиімді ұйымдастыруға көмектеседі. (Г.М.Коджаспирова, И.А.Тришкина). Г.М.Коджаспированың пікірінше, рефлексия студенттерге «өзін және өзінің іс-әрекетін бағалауға мүмкіндік беріп қана қоймай, педагогикалық қарым-қатынасқа түсушілердің өзін қалай қабылдағанын түсінуіне де ықпал етеді». И.А.Тришкина педагогикалық рефлексияның мұғалімге өзін оқушының көзімен бағалауға мүмкіндік беретінін атап көрсетіп, жас мамандарды өзіне сенім тудырып, жұмыс қабілетін арттыратын, рефлексияға үйрету қажет дейді.

- рефлексия өз әрекетін талдау мен бағалауға мүмкіндік береді (Б.З. Вульф, Т.А. Колышева т.б.) Педагогикалық рефлексия мұғалімнің өз іс-әрекетіне, өзінің тәрбиеленушілерге әлеуметтік ықпалына, маман ретінде өзінің дамуына талдау жасауы деп бағалайды. М.К.Меремкулова, В.Н.Харкин. А.А.Бизееваның пікірінше «педагогикалық рефлексия мұғалімнің өз іс-әрекетіне және өзіне оқушының дамуына ықпал ететін субъект ретінде сын тұрғысынан талдау жасау, бағалау үшін белсенді зерттеу позициясына ену қабілеті».

- О.Ф.Меженцев, В.И.Сластенин педагогикалық рефлексияны оқу әрекетін құрастыру құралы ретінде қарастырады. «Педагогикалық рефлексия белгілі бір іс-әрекет саласындағы кәсіптік сананың құрылымдық бөлшегі, сондықтан сананы білімге, педагогикалық процеске талдау жасап, баға беруге бағыттайды» дей келіп, О.Ф.Меженцев рефлексиялық процестің көрінуінің 3 аспектісін бөліп көрсетеді:

а) мұғалім мен оқушының өзара бірлескен әрекетінде көрініп, мұғалімнің өзін, оқушының ойын, сезімі мен мінез-құлқын түсінуі мен реттеуіне ықпал етеді;

ә) мұғалімнің оқушылардың іс-әрекетін жоспарлау барысында көрініп, оқу мақсатын, қол жеткізуі тиіс жетістіктерді оқушылардың ерекшелігіне, даму динамикасына сәйкестендіруге көмектеседі;

б) мұғалімнің іс-әрекеті мен іс-әрекет субъектісі ретіндегі өзіне өзіндік талдауы мен өзіндік баға беруінде көрініп, оның шеберлігінің, құзіреттілігін дамытуға септігін тигізеді.

Бұдан шығатын қорытынды педагогикалық рефлексия - педагогикалық іс-әрекеттің құрылымдық компоненттерінің барлық саласын да жетілдіруге, яғни педагогикалық құзіреттілікті қалыптастыруға тиімді ықпал ететін, талдау, бақылау, бағалау, танымдық, болжамдық, шығармашылық қызмет атқаратын көп қырлы процесс. Сондықтан студенттерді педагогикалық рефлексияның әдістері мен тәсілдеріне үйрету - практика жетекшілері мен жеке пәндер әдістемесі оқытушыларының педагогикалық практикалар барысында шешетін негізгі міндеттердің бірі. Бұл күрделі процесті меңгеру студенттің білім алуының барлық кезеңдерінде үздіксіз жүрсе ғана оң нәтиже береді деп есептейміз. Сондықтан сабақта және сабақтан тыс жұмыстарда, педагогикалық практикалар барысында студенттерді педагогикалық рефлексияға үйрету дiң ортақ тәсілдеріне тоқталмақпыз:

Бірінші кезең. Студенттердің рефлексивті жұмыстарды жүргізудің қажеттігі мен ерекшелігін меңгеру кезеңі (теориялық бағыты). Студенттерге кез-келген іс-әрекетті жүзеге асыру үшін оның түрі, құрылымы, мазмұны, әдіс-тәсілдері мен құралдары, оларға қойылатын талаптарды т.б. біліп оларды өзінің және басқаның жүзеге асыру деңгейіне талдау жасау арқылы ғана жетілдіруге болатыны түсіндіріледі.

Екінші кезең. Рефлексиялық жұмыстардың негізгі бағыттарын студенттердің ой елегінен өткізу кезеңі. Топта кез-келген іс-әрекеттің бағалану көрсеткіштері анықталады. Мысалы сабақ жоспарын бағалау көрсеткіштері:

/с	Бағалау көрсеткіштері	Бағалық деңгейлер		
		Толық сәйкес (жоғары деңгей)	Ішінара сәйкес (орта деңгей)	Сәйкес келмейді (төмен деңгей)
.	Таңдалған сабақ типінің тиімділігі			
.	Сабақ мақсатының нақтылығы, мазмұнға, оқушылардың жас ерекшелігі мен дайындығына сәйкестігі т.б.			

Үшінші кезең. Рефлексивтік орта құру кезеңі. Белгіленген көрсеткіштер бойынша педагогикалық іс-әрекет жоспары жасалып, ол топтың және әдістеме оқытушысының бағалауына ұсынылады. Студент бағалау барысында өз позициясын қорғайды. Нәтижесінде студенттер өзінің және басқаның іс-әрекетін дұрыс бағалауға, негіздеуге жаттығады.

р/с	Бағалау көрсеткіштері	Өзіндік дәлел (баға)	Топтың бағасы, ұсынысы	Әдістеме оқытушысының бағасы, ұсынысы

	Таңдалған сабақ типінің тиімділігі	Меңгерілетін материал күрделі болғандықтан жаңа материалды меңгеру сабағы таңдалды.	Материал мазмұнымен қатар оқушылардың дайындығы да ескеріліп, сабақ типі дұрыс таңдалған.	Жаңа материалды меңгеру сабағының түпкі нәтижесін нақтылап, оның орындалғанын анықтайтын көрсеткіштерді пайдалану керек.
--	------------------------------------	---	---	--

Төртінші кезең. Коррекциялық (түзету) кезеңі. Өз жаспарына, басқалардың жоспарына жасалған талдауды, айтылған ұсыныстарды ескере отырып, өзгерістер енгізу.

Бесінші кезең. Іс-әрекетті жүзеге асыру кезеңі. Бұл кезеңде рефлексия бірнеше бағытта қолданылады:

а) іс-әрекетті дұрыс атқара алатынына сенім туғызу (іс-әрекеттің алдында);

ә) іс-әрекетті туындаған жағдаяттарға байланысты тиімді басқару (іс-әрекет барысында).

Баламалы және көп баламалы ойлауды талап ететін бұл бағыттағы рефлексиялық іскерлігін дамыту үшін практикалық сабақтарда, консультация барысында әр түрлі педагогикалық жағдаяттар ұсынылып, «олардың балама шешімдерін табу» талап етіледі, сөйтіп студенттерде шығармашылық ойлау санасы қалыптастырылады.

Алтыншы кезең. Педагогикалық іс-әрекетке талдау және өзіндік талдау жасау кезеңі. Бұл кезеңде педагогикалық іс-әрекеттің барлық құрылымдас бөліктеріне кешенді талдау жасалып, нәтиженің себеп-салдар байланыстары анықталады. Бұл өз кезегінде студенттердің педагогикалық іс-әрекетті терең танып, оны өзінің мүмкіндіктерімен сәйкестендіру, өзін жалпы талаптарға сай жетілдіруіне ықпалын тигізеді. Сондықтан әрбір педагогикалық іс-әрекет толық, терең талданып, студенттердің өзіндік талдау іскерлігін қалыптастыруға ерекше мән берілуі керек. Іс-әрекетті педагогикалық, психологиялық, әдістемелік тұрғыдан талдау үлгілері беріліп, біртіндеп кешенді талдауға үйретілгені жөн.

Жетінші кезең. Кәсіби тұрғыдан жетілу кезеңі. Бұл кезеңде алдыңғы рефлексивтік жұмыстардың нәтижесінде (өзіндік талдау, өзіндік бақылау, өзіндік бағалау, өзіндік есеп, соған сәйкес өзіндік позиция ұсыну т.б.) студенттің «Мен мұғаліммін» тұжырымдамасы қалыптасады. Бұл студенттердің бойында қалыптасқан төмендегі қасиеттерден көрінеді:

- мұғалім эталонына өзінің жеке қасиеттерінің кәсіби сипатының сәйкес келуіне талдау жасау және бағалау қабілеті;

- оқушылармен қарым-қатынасына, бірлескен әрекетіне талдау жасау, өзін басқалардың көзімен көре білу қабілеті;

- өзі ұйымдастырған педагогикалық процеске талдау жасау және баға беру қабілеті.

Бұл қабілеттердің қалыптасуы өзіндік бағалау парақтары, өзіндік талдау үлгілері, тестік тапсырмалар арқылы тексеріледі.

Қорыта айтқанда, педагогикалық күзiреттiлiктiң рефлексивтiк компонентiнiң қалыптасу деңгейiн анықтау - студенттердiң кәсiби дамуына ықпал етудiң тиiмдi бағыттарының бiрi. Әрбiр пәндi оқыту барысында меңгерiлетiн бiлiм, iскерлiк, дағдыны нақты практикалық iс-әрекетке жүзеге асыру түрiнде көрiнетiн бұл қабiлеттi қалыптастыру өте күрделi процесс, оқытушы, әдiскерлердiң әрбiр студентпен мақсатты, жүйелi жұмысын талап етедi.

Әдебиеттер:

1.В.В.Абашина. К вопросу о профессиональной компетентности педагогов дошкольных учреждений в условиях личносно ориентированной модели обучения детей. Сборник научных материалов научно-практической конференции в 2 ч. Сургут, 2004.

2.Г.М.Коджаспирова. Формирование готовности учителя начальных классов к профессиональному самообразованию /Дис док-рс пед.наук.М., 1995.

3.А.Петров Основные концепты компетентностного подхода как методологической категории //народное образование, 2005 № 9.

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГА В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Исеналинов Р. У.,

*преподаватель специальных дисциплин
ГККП "Многопрофильный колледж" акимата
города Астаны, Ramazan-58 @mail.ru*

Профессиональное развитие - это активное качественное преобразование учителем своего внутреннего мира, внутренняя детерминация активности учителя, приводящая к принципиально новому способу профессиональной жизнедеятельности. При несоответствии уровня профессионального развития педагога инновационной системе образования возникают проблемы.

В условиях обновления содержания среднего образования к профессиональной компетентности педагога предъявляются качественно новые требования. Учитель становится ключевой фигурой осуществления изменений. От уровня понимания им основных идей происходящих инновационных процессов, от его готовности осуществлять эти изменения зависит эффективность обновления казахстанской школы. В данной ситуации возрастает мера ответственности самого педагога и системы повышения квалификации.

За последние годы в Казахстане проведен целый ряд институциональных реформ по повышению статуса педагога, по поддержке учителя в его постоянном профессиональном развитии. К вновь созданным инструментам развития относится и переформатированная система повышения квалификации педагогических работников.

В системе повышения квалификации педагогических работников необходимо обратить внимание на переподготовку преподавателей специальных дисциплин и мастеров производственного обучения колледжей и профессиональных лицеев по профилирующим дисциплинам. Необходимо выделить отдел, который бы курировал, контролировал систему специальной подготовки преподавателей.

Направленность на создание условий для понимания сущности и целей введения инноваций, обновления образовательной сферы, включение педагога в лично значимый процесс профессионального развития становится важной направляющей осуществления процессов модернизации образования. Фактором профессионального развития является внутренняя среда личности, ее активность, потребность в самореализации. Объектом профессионального развития и формой реализации творческого потенциала человека в профессиональном труде являются интегральные характеристики его личности: профессиональная направленность, профессиональная компетентность и эмоциональная (поведенческая) гибкость.

Для повышения профессиональной компетентности преподавателя и мастера производственного обучения необходима собственная мотивация преподавателя к повышению профессиональной компетенции, а также повышения их заинтересованности со стороны администрации учебного заведения. Необходимо под руководством ИПК проводить курсы по повышению квалификации по отдельным специальностям и блокам дисциплин с привлечением специалистов-практиков с производства и преподавателей высших учебных заведений.

Требования к профессиональной деятельности педагога, его личности и способностям обусловлены происходящими в обществе социальными преобразованиями. В связи с постоянным развитием системы образования новые социальные запросы в данной области делают актуальным рассмотрение требований к профессиональному развитию педагогов.

Меняются целевые установки в обществе, соответственно происходят изменения в образовательной среде. В связи с этим педагогам очень важно осознавать свою роль в этом процессе, стремиться формировать у себя качества, требуемые современным обществом. То, насколько полноценным будет развитие учащегося, во многом зависит от профессионализма педагога. Рассматривая требования к профессиональному развитию педагогов, прежде всего, следует рассмотреть наиболее значимые профессиональные качества, присущие педагогу.

В большинстве исследований, профессионализм педагога описывается через профессиональную компетентность. Под профессиональной компетентностью Симоненко В.Д. понимает «интегральную характеристику деловых и личностных качеств специалистов, отражающую уровень знаний, умений и навыков, опыта, достаточных для осуществления определенного рода деятельности, которая связана с принятием решений» [4, с. 19-20]. Профессиональная компетентность включает, по мнению Митиной Л.М.,

знания, умения, навыки, а также способы и приемы их реализации в деятельности, общении, развитии (саморазвитии) личности. Или, иными словами, под профессиональной компетентностью понимается гармоничное сочетание элементов деятельностной и коммуникативной (культура общения, навыки социального поведения) подструктур [3, с.4]. Маркова А.К. выделяет следующие блоки профессиональной компетентности учителя: 1. профессиональные (объективно необходимые) психологические и педагогические знания; 2. профессиональные (объективно необходимые) педагогические умения; 3. профессиональные психологические позиции, установки учителя, требуемые от него профессией; 4. личностные особенности, обеспечивающие овладение учителем профессиональными знаниями и умениями.

Успешная педагогическая деятельность возможна только при наличии специальной подготовки и знаний. Путем проведения анализа ситуаций, педагог осознает сущность возникающих проблем. Только имеющий специальную подготовку педагог может найти новые пути и способы решения педагогических вопросов. Важным требованием к профессиональному развитию педагога является его профессиональное саморазвитие. Педагог должен стремиться к постоянному совершенствованию, как личностных качеств, так и профессиональных. Обычно движущей силой профессионального самообразования выступает потребность в самосовершенствовании.

Преподаватели, особенно специальных дисциплин, должны заниматься повышением своего профессионального уровня самостоятельно. Для этого необходимо заниматься научно-практической работой, готовить со студентами научно-практические проекты, вести кружковую работу, все это потребует от преподавателя быть в курсе технических новшеств и разработок. Преподаватель должен подготовить хотя бы одного студента, один проект заслуживающий внимание, актуальный в данное время. Для этого администрация должна выделить хотя бы один день, для методической, практической подготовки преподавателей, оказывать материальную и моральную поддержку таких преподавателей.

Одним из наиболее распространенных способов профессионального развития является повышение квалификации. Целью повышения квалификации является обновление теоретических и практических знаний. В результате повышения квалификации педагог овладевает новыми методами решения профессиональных задач, повышает свой профессиональный уровень, что особенно важно в постоянно меняющихся условиях и требованиях общества.

В системе повышения квалификации охвачены в основном вопросы общеобразовательной школы, вопросы педагогики, нет курсов по переподготовке преподавателей специальных дисциплин, по подготовке рабочих кадров и средних специалистов. Необходимо организовывать проведение практикумов для преподавателей и мастеров производственного обучения по профилю специальности на производстве. Администрации учебных заведений необходимо направлять преподавателей и мастеров

производственного обучения на стажировку на предприятия, где можно перенять передовые методы работы по специальностям.

Исходя из анализа современных исследований видно, что для успешной педагогической деятельности, специалист должен обладать такими профессиональными навыками как профессиональная готовность, педагогическая компетентность, профессиональное самосознание, готовность к педагогической деятельности, педагогическое общение, профессиональное саморазвитие, стремление к повышению квалификации. Без стремления к выполнению данных требований педагог не может быть в полной мере профессионалом в своей деятельности. В процессе профессионального развития педагог достигает большего успеха в своей деятельности, его работа становится более высокоэффективной, повышается уровень его профессионализма. Также для успешной деятельности педагог должен осознавать и усваивать представления современного общества о предъявляемых к нему требованиях, стремиться к постоянному профессиональному развитию и саморазвитию, к обеспечению высокого уровня обучения учащимся.

В процессе профессионального развития педагог реализуется в системе образовательной среды. Учитывая перечисленные требования, педагог может работать более организованно, может ориентироваться сам и ориентировать учащихся на современные установки общества.

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГА В ОБЛАСТИ РАЗРАБОТКИ И СОЗДАНИЯ МОДУЛЬНЫХ ПРОГРАММ (НА ПРИМЕРЕ ПСК)

Ишутина И. Р., Бурлакова Е. Н.,
преподаватель спец. дисциплин, методист
Прикаспийского современного колледжа,
г. Атырау, Bicar1@yandex.ru

В ответ на запросы общества, в системе образования внедряются новые образовательные технологии, основанные на освоении умений, способов деятельности, компетентностном подходе. Под «компетентностью» Л.М. Митина понимает «знания, умения, навыки, а также способы и приёмы их реализации в деятельности личности» [1]. В широком понимании суть термина «компетенция» заключается в ограничении сферы деятельности, области познаний кругом вопросов, которые человек уполномочен решать [2].

В системе профессионально - технического образования имеется ряд проблем, связанные с повышением уровня компетенции современных выпускников, которые в настоящий момент, не вполне соответствуют требованиям работодателей.

Прикаспийский современный колледж (ПСК) города Атырау на протяжении всей своей деятельности искал решения этих проблем, принимая

участие в различных международных проектах. Так, ПСК принял участие осенью 2012 года в конкурсе МОН и РК и Всемирного Банка по Проекту «Модернизация технического и профессионального образования» в разработке Плана институционального развития по специальности «1304000 - Вычислительная техника и программное обеспечение». В рамках этого проекта группа преподавателей колледжа, в составе трех преподавателей информационно - технического отделения и методиста колледжа, в октябре 2013 года прошла международные курсы повышения квалификации в республиканском институте профессионального образования (УО РИПО) республики Беларусь, города Минска. Название курса: "Подготовка и внедрение программ, основанных на компетенциях". Обучение на курсах повышения квалификации проходила в течении двух недель с 21 октября- 2 ноября 2013 года.

Одной из основных целей курсов повышения квалификации явилось обучение проектированию, разработке и созданию модульных программ, функциональных карт, спецификаций и содержания модулей для специальности "Вычислительная техника и программное обеспечение". Следует отметить, что тематика содержания курса была для нас не нова, методист колледжа Бурлакова Елена Николаевна неоднократно проходила курсы повышения квалификации по разработке модульных программ и в колледже в течении прошлого учебного провела курсы по разработке модульных программ для преподавателей Прикаспийского современного колледжа. Данные курсы дали новое видение модульных программ и технологии применения и использования модульных программ в обучении, было проведено сравнение педагогического опыта Казахстана, Белоруссии и других стран Европы, в том числе СНГ. Одной из положительных сторон данных курсов, также, явились завязанные контакты с преподавателями и администрацией, УО РИПО, а также с преподавателями ресурсного центра.

Что касается организационных моментов курсов прохождения квалификации, то можно отметить, что курс был практико-ориентированным, лекционный материал разумно сочетался с практическими занятиями. При этом тематика курса повышения квалификации являлась достаточно актуальной в связи с современными тенденциями развития профессионального образования в странах СНГ и Европейского союза и в первую очередь в Казахстане.

Преподаватели, прошедшие стажировку получили знания и отработали практические навыки и приемы разработки модульных программ основанных на компетенциях. Данные курсы несли в себе долгосрочную перспективу, так как в дальнейшем предполагалось продолжить работу по разработке и внедрению модульной программы для специальности "Вычислительная техника и программное обеспечение" в работу колледжа и апробировать на практике обучение студентов данной специальности по данной модульной программе.

Следует отметить высокий уровень организации данных курсов. Преподаватели УО РИПО республики Беларусь показывали хорошее знание

предмета и методической составляющей обучения. Преподавание велось на высоком научно-методическом уровне с применением новых технологий обучения, взаимодействие преподавателя с участниками курсов было благожелательным, дружеским и плодотворным. Раздаточный материал в должной мере помогал восприятию темы и практических навыков для закрепления. Условия в конференц-зале и аудиториях были хорошие, как и условия проживания слушателей курсов.

Слушатели отмечали, что одной из положительных сторон данных курсов явилась возможность не только повысить свою квалификацию в области создания модульных программ, а также сравнить опыт работы Белоруссии и Казахстана в области профессионального образования.

Преподаватели колледжа прослушали ряд лекций, приняли участие в практико-ориентированных тренингах по разработке модульных программ и посетили ресурсный центр и ряд колледжей города Минска. Ниже приведена более подробная информация о прохождении курсов.

21 октября была встреча с ректором УО РИПО, доктором педагогических наук, профессором Шкляр А.Х. На встрече Шкляр А.Х. познакомил слушателей курсов с деятельностью республиканского института профессионального образования (РИПО) и прочитал лекцию на тему: «Тенденции и проблемы развития профессионального образования в странах СНГ и Европейского союза». В лекции были затронуты вопросы развития профессионального образования в республике Беларусь, России, Германии Австрии и других стран. Охарактеризована сущность профессионального образования, касающаяся двух аспектов: социальной цели и ориентированности на рынок труда. Приведены конкретные примеры из опыта республики Беларусь, а именно подготовка и переподготовка взрослого населения, образование для людей с ограниченными возможностями, организация в республике Беларусь ресурсных центров, сетевая модель взаимодействия учреждений профессионального образования, работа сетевого колледжа.

Знакомство с системой образования Беларуси продолжил проректор по научно-методической работе, кандидат педагогических наук, доцент Ильин Михаил Васильевич. Он прочитал лекцию на тему «Научно-методическое обеспечение профессионального образования».

В своей лекции он вел понятие компетентности, компетенций и модуля. Привел сравнительный анализ предметной и модульной технологии обучения. Наибольшее внимание было уделено главному научно-методическому обеспечению профессионального образования республики Беларусь - кодексу республики Беларусь о образовании. Была рассмотрена структура учебной специальности, возможности совмещения специальностей.

22 октября были прочитаны лекции магистра психологии Герасимук А.В. Тема лекций: «Сущность компетентного подхода» и «Сравнительная характеристика подходов к модульному формированию содержания профессионального образования». Были даны понятия отличие образовательной знаниевой парадигмы от компетентностной. Приведены

исследования Жук О.Л., касающиеся компетентностного подхода в образовании. Были приведены конкретные примеры использования компетентностного подхода в профессиональном образовании Германии, Словакии, Польши и др. стран.

Подробно была представлена информация, касающаяся история возникновения компетентностного подхода и самого понятия компетентности. Приведен сравнительный анализ научных исследований Зимней И.А., Байденко В.И., Царькова Е.А., Вишнякова С.М., Хуторского А.В. и других. Были даны понятия различных видов компетенций, таких как образовательная компетенция, профессиональная компетенция и их структура.

В этот же день была прочитаны 2 лекции кандидатом педагогических наук, доцентом Ильиным Михаилом Васильевичем «Научно-методическое обеспечение профессионального образования», «Общие принципы, преимущества и риски модульного обучения». В первой лекции рассматривались вопросы, касающиеся содержания и основных характеристик образовательных стандартов, профессионально-квалификационных характеристик. Также было уделено внимание типовым и рабочим учебным программам, созданию перспективных планов по предмету и планам учебного занятия. Рассмотрены особенности построения занятий и разработке специальных учебников и учебных пособий по модульной технологии обучения.

23 октября в первой половине дня был посещен филиал Индустриально-педагогического колледжа (ИПК) УО РИПО, во второй половине дня филиал Профессионально-технического колледжа (ПТК) УО РИПО. Директор колледжа познакомила нас с историей создания и развития колледжа. С 2009 года на его базе действует ресурсный центр на базе которого проходят практику все образовательные учреждения по специальности строительство, проходят конкурсы профессионального мастерства и проходят переподготовку взрослое население, также, есть возможность повысить разряд, как студентам, так и работающим на производстве специалистам. Была прочитана лекция «Сущность компетентностного подхода и его отличие от знаниевой парадигмы». Нами были посещены специальные кабинеты и мастерские для обучения сварке, укладке кирпичей, штукатурно-отделочных работ, деревообрабатывающие действующие мастерские по производству мебели с программно-управляемыми станками, лаборатория стандартизации метрологии и сертификации и др.

В профессионально-техническом колледже (ПТК) УО РИПО кандидат педагогических наук, доцент Калиницкий Э.М. Им была прочитана лекция на тему «Опыт применения модульных образовательных технологий в подготовке квалифицированных рабочих специалистов». Преподавателем ИТ-технологий Ждановой Анной Геннадьевной были представлены виртуальные лаборатории, ряд электронных учебных изданий, включающих в себя мультимедийные компоненты (видеоролики, анимационные клипы, графические изображения) для обучения и практической деятельности. Компьютерные обучающие программы

были созданы с учетом модульной технологии обучения, главный упор в них делался на активную деятельность самого обучающегося. Также, нами были посещены лаборатории автодела, кабинет электротехники, лаборатория программно-управляемых устройств и др.

24 октября на базе УО РИПО проходила практическая работа, под руководством кандидата педагогических наук, доцента Ильина Михаила Васильевича, по разработке функциональных карт применительно к рабочим различным профессий. После вводных пояснений, касающихся особенностей назначения, общей характеристики функциональных карт, спецификаций модуля и демонстрации примеров уже разработанных функциональных карт, мы перешли к практической работе по разработке функциональных карт для специальности «Вычислительная техника и программное обеспечение».

25 октября на базе УО РИПО продолжилась практическая работа, под руководством кандидата педагогических наук, доцента Ильина Михаила Васильевича, по разработке содержания модуля. Были получены рекомендации касающиеся, назначений, общей характеристики и разработки содержания модуля, разработки модульных учебных программ познавательного типа. Наша группа приступила к разработке функциональных карт применительно к квалификации «Техник программист», и разработке спецификаций модулей.

26 октября Разработка и корректировка функциональной карты квалификации «Техник программист». Создание спецификации модульной единицы А 1.1.1 «Алгоритмизация». Разработка содержания модульной единицы А 1.1.1 «Алгоритмизация».

27 октября Корректировка функциональной карты квалификации «Техник программист». Создание спецификации модульной единицы А 1.1.2 «Структурное программирование». Разработка содержания модульной единицы А 1.1.2 «Структурное программирование».

28 октября Консультация со специалистами РИПО, по поводу разработанных самостоятельно в ходе практических тренингов документов. Разработка и корректировка функциональной карты квалификации «Техник программист». Создание спецификации модульной единицы А 1.1.2 «Структурное программирование». Разработка содержания модульной единицы А 1.1.2 «Структурное программирование». Работа над разработкой структуры модульной учебной программы учебного предмета теоретического обучения «Структурное программирование».

29 октября Разработка учебных модулей и учебных элементов модульной учебной программы учебного предмета теоретического обучения «Структурное программирование». Разработка учебного модуля М-0 Введение в структурное программирование. Определение целей учебного предмета, разработка содержания заданий и руководства по усвоению учебного материала. Разработка учебного модуля М-1. М-1 Структура программы. Типы данных. Математические функции. Константы. Операторы языка.

30 октября Разработка функционального модуля по практике «Оператор ЭВМ». Определение целей практики, разработка спецификации и содержания

модуля и руководства по усвоению учебного материала для преподавателя. Разработка модуля М-1.1. «Установка операционной системы WINDOWS».

31 октября Корректировка содержания функционального модуля по практике «Оператор ЭВМ». Разработка по шаговым указаниям для студента к модулю М-1.1. «Установка операционной системы WINDOWS». Создания слайдов презентации для демонстрации проектов.

1 ноября Защита проектов. Демонстрация слайдов презентации функциональных карт спецификаций, содержания модулей, инструктивных указаний для преподавателя и студента разработанных слушателями курсов самостоятельно.

По окончании международных курсов повышения квалификации были вручены сертификаты и свидетельства международного образца о прохождении стажировки и курсов повышения квалификации на базе УО РИПО республики Беларусь.

Результатом данного обучения стала разработка и успешная защита в 2014 году модульных программ обучения на основе компетенций по специальности «1304000 - Вычислительная техника и программное обеспечение», апробация и внедрение которых продолжается по сей день в Прикаспийском современном колледже.

Литературы:

1.Олейникова О.Н., Муравьёва А.А., Коновалова Ю.В., Сартакова Е.В. «Разработка модульных программ, основанных на компетенциях» /учебное пособие/ Москва. «Альфа-М», 2005. - 284с.

2.Митина Л.М. Психология профессионального развития. М., 1998.

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КӨШБАСШЫЛЫҚҚА НЕГІЗДЕЛГЕН ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ

Мұхамбеталиева Айнұр Қуанышқызы,
Ағылшын тілі пәні оқытушысы
Каспий өңірінің қазіргі замандағы колледжі,
Атырау қаласы AinurKuanish@mail.ru

Тәуелсіздікке қол жеткізген жылдан бастап, елімізде ғылым мен білімді дамытып, білім кеңестігінің қалыптасуына айрықша көңіл бөлініп келеді. «Халық пен халықты теңестіретін - білім» деп ұлы Мұхтар Әуезов айтқандай, бәсекеге қабілетті шәкірт, маман дайындау - біздің негізгі мақсатымыз. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңындағы : «Білім беру жүйесінің басты міндеті - ұлттық және азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдарға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық

коммуникациялық желілерге шығу» деген жолдар әрбір мұғаліммен ізденісті, білімділік пен біліктілікті қажет етеді.

Осы орайда мұғалім мамандығының мәртебесін көтеру бағытында біршама игілікті істер атқарылмақ. Біліктілікті арттыру және қайта даярлау институтының басты ұстанымы - тыңдаушылардың кәсіби біліктілігін арттыру. Институт қызметкерлері курс барысында облыс педагогтарының шеберлігін арттыру мақсатында интерактивті тақтаның, интернеттің мол ақпараттық мүмкіндіктерін тиімді қолданады.

Қазіргі білім беру мазмұнының жаңа парадигмасына сай оқытудың сапасын, нәтижелілігін қамтамсыз ету мақсатында институтта облыстық лицензия және сараптама қызметі жүйелі түрде жұмыс істеп келеді. Бұл лицензиялық кеңестен облыс мұғалімдердің өз іс-тәжірибесіне байланысты оқу -әдістемелік, еуростандарт үлгісі бойынша жасалған деңгейлік тапсырмалар жинақтары, мемлекеттік аралық бақылау мен ұлттық бірыңғай тестілеуге дайындық жасауға байланысты ұсыныстар, әртүрлі пәндерді оқытуға арналған әдістемелік нұсқаулықтар мен көмекші құралдар шығарылып отырады.

Білім беру жүйесі басқару органдарынан, түрлі типтегі және деңгейдегі білім беру мекемелерінен, жүйенің жұмыс істеуі және дамуын қамтамасыз ететін қаржы қорлары мен материалдық объектілерден, ғылыми орталықтардан тұратын күрделі құрылым болып табылады. Технологиялық тәсіл білім беру жүйесінің кез-келген саласында (басқару, білім беру, қаржыландыру, мониторинг т.б) қолданылуы мүмкін. Сондықтан, «білім беру технологиясы» - деген сөз тіркесін бірыңғай түсіндіру мүмкін емес. Бұл ұғымды тек қана оқытушы мен оқушы арасындағы арнайы ұйымдастырылған процестерге ғана қатысты қолданады. Егер осы процесті оқыту процесі деп атайтын болсақ, онда оған технологияның осы салаға арналған жиынтығы жатады.

«Технология» ұғымы «Techne»-өнер, шеберлік, «Logos»-ілім, білім, оқу, ғылым деген мағыналарды білдіретін, грек тілінен енген екі сөзден тұрады. Сондықтан, «технология»-терминін-өнер туралы ғылым немес шеберлік туралы ғылым - деп те аударуға болады.

Қазіргі кезеңде батыста білім беру саласындағы технологияны белгілеу үшін «білім беру технологиясы» - ұғымы пайдаланылып жүр. осы ұғымның ғана мейлінше аясы кең, білім берудің түрлі салаларында (басқаруда, материалдық жабдықтауда, қаржыландыруда, біліктілікті арттыруда, кадрлар даярлауда, түрлі оқыту мекемелеріндегі оқыту процесінде және т.б.) қолданылатын кез келген технологияны қамти алады. Сондықтан, «білім беру технологиясы» - терминін бүкіл білім беру жүйесін технологияландыру заңдылықтарын зерттейтін ғылыми пәнге қатысты қолданған дұрыс болар еді.

«Білім беру технологиясы» - ұғымын мұғалімдер мен оқушылардың білім берудің жоспарланған мақсаттарына бағытталып, арнайы ұйымдастырылған өзара қарым-қатынас процесі технологиясы ретінде қолданамыз. Білім берудің технологиясына-оқытудың техникалық құралдары, білім беруде қолданылатын ақпараттық технологиялар, қашықтан оқыту да жатады.

Білім берудің технологиясы педагогикалық пән ретінде дидактикадан кейінгі орын алады. Оқытудың технологиясын - қолданбалы дидактика десе де болады. Бір сөзбен айтқанда, оқытудың технологиясы - оқыту іс - әрекетінің әдіс - тәсілдері мен құралдарын ұйымдастыру және қолдану теориясы.

Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан - жақты маман болу мүмкін емес. Жаңа технологияны меңгеру тұлғаның интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және де басқа көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді. Қазіргі педагогика жаңалықтарын пән ерекшелігіне қарай қолдана білу - оқыту мақсатына жетудің тиімді, нақты жолдарын көрсетеді. Оқытудың жаңа технологиясы іс-әрекеттің жоспарланған нәтижесіне жетудің шартты тәсілі ретінде қарастырылатын жаңа әдістердің жиынтығынан тұрады. Оның дәстүрлі оқыту технологиясынан ерекшелігі мынада:

- Білім алушы тұлғаның интеллектуалды дамуы аз уақыт ішінде қабылдау дәрежесінің жоғары мөлшеріне жетуіне бағытталғандығы;
- Білі алушы мен оқытушының белсенділігінің сәкес болуы;
- Оқытушы мен білім алушының өзара қарым-қатынаста жауапкершіліктің міндеттілігі.

Оқытудың дамыту функциясы білім алушы тұлғасын жетілдіруге бағытталған арнай дайындалған кейбір оқыту технологиясында, әдістемелік жүйелері мен әдістер де жүзеге асырылады. Оларға бүгінгі өркендеп келе жатқан жаңа сипаттағы жаңа технологияларды жатқызуға болады. Олар: «Дамыта оқыту технологиясы», «Модульдік оқыту технологиясы», «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясы» т.б. жатады. Осы жаңа технологияларды сипаттай келе мен қазіргі таңда көп қолданысқа ие болып жүрген «Модульдік оқыту технологиясы»-на тоқтала кеткім келеді.

Ағылшын тілін оқытуға бүгінгі күні үлкен жауапкершілік жүктелген. Себебі ХХІ ғасыр ақпараттық технология ғасыры. Ал ағылшын тілі компьютер тілі, ақпарат тілі. Осы бағытта ағылшын тілінде сөйлейтін, қарым қатынас жасайтын ортаны үлкен жауапкершілікке қоямыз. Сондықтан оқу үрдісі оқушыға өтілетін материалды толық меңгертуді, оны жақсы есте сақтай алуына, белсенді сөздік қорын дамытуға бағытталуы қажет. Ал осындай қажетті қанағаттандыратын бірден бір технология модульдік технология деп айтар едім. Бұл технология тұлғаның танымдық процестерді ойлауды, ынтаны, қабылдау қабілетін дамытуға, шығармашылық қабілеттерін қанағаттандыруға, ауызша, жазбаша тілді дамытуға бағытталған.

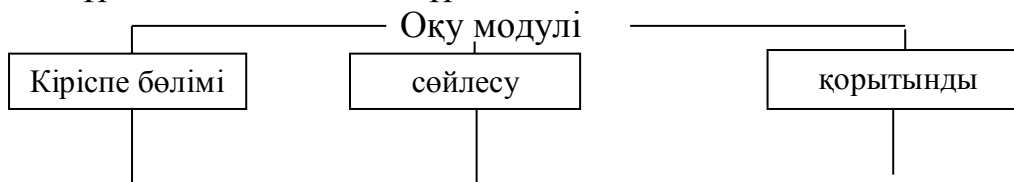
Модульдік оқыту технологиясын енгізе отырып, білім беру мен тәрбиелеу ерекшелігі мынада:

- Оқу материалын белгілі бір жүйеге келтіріп, тірек - сызба арқылы беру;
- Жаңа тақырып бойынша алған білімдерін бекіту, еске түсіріп үнемі қайталап отыру;
- Білім алушыларды білімге қызықтыру және бірлесе отырып жұмыс жүргізуге үйрету;
- Білім алушылардың бұрыннан игерген білімдерін тереңдете түсу;

-Білім алушының білім деңгейін анықтау;

Модульдік оқыту технологиясын сабақ кезінде қолдану сабақатың білім сапасын көтерудің факторы болып табылады.

Модуль бұл белгілі бір функциональдық жүктемесі бар қандай да бір жүйенің өз алдына жеке бөлігі, бөлшегі. Оқу модулі қайта жаңғыртушы оқу циклі ретінде 3 құрылымды бөліктен тұрады.

1 - 2 қалған уақытты 1-2

тақырыпқа енгізу танымдық қызмет бақылау

Оқу модулінде сағат саны әртүрлі болады. Оқу материалы сызба, кесте және тағы басқа белгілік үлгілерге сүйене отырып түсіндіріледі. Білім алушының оқу материалын қайта жаңғырту арқылы бірнеше рет қайталап қолдануы сөйлесу бөлімінде жүзеге асырылады.

Тақырып мазмұнына «өсу» бағытымен қарапайымнан күрделіге, репродуктивтік тапсырмалардан, шығармашылық сипаттағы тапсырмаларға ауыстырылады. Зерттеушілік қызмет әр студентке оқу материалын жұмыс істей отырып, өз қабілеттерін, жадын, ынтасын, ойлауын, ауызша, жазбаша тілін дамытуға мүмкіндік береді.

Сөйлесу бөлімінде танымдық процесс топты 2-6 адамнан шағын топтарға бөлу арқылы негізінен студенттердің өзара әрекет етуіне құрылған. Мен модульдік технология бойынша 1 курс бойынша өткізілген «Education in Great Britain and Kazakhstan» тақырыбына құрылған модульді ұсынамын.

MODULE EDUCATION

Бөлім	Сағат саны	Сабақтың түрі, мазмұны	Бөлінетін уақыт
Кіріспе бөлімі	2	1. Модульдің әдісі, құрылысы, мақсатымен таныстыру	20 мин
		2. Тірек сызба бойынша сабақ түсіндіру	20 мин
		3. Оқулық, дәптермен жұмыс. Сөздік жұмысы	20 мин
		4. Қорытынды, Үйге тапсырма	20 мин
Сөйлесу бөлімі	2	Тақырыпты меңгерту:	
		1. Educational system in G.B.	15 мин
		2. Educational system in the U.S.A.	15 мин
		3. Educational system in Kazakhstan	15 мин
		4. Саяхат сабақ	25 мин
5. Қорытынды, үйге тапсырма	10 мин		
	2	1. A typical day at school	10 мин
		2. Жаттығу жұмыс	15 мин
		3. Қатемен жұмыс	10 мин
		4. «Кім көп және тез?»	20 мин
		5. «Грамматикалық тұлға»	25 мин

	2	Тақырыпты дамыту: 1. «Бейнефильм қойылымы» 2. «Мені түсін» 3. «Мәтін құрастыру» 4. «Ауызекі сөйлесу»	20 мин 20 мин 20 мин 20 мин
	2	«School uniforms» Оқулықпен жұмыс Идеяларды тоғыстыру Шешендер жарысы Қорытынды	15 мин 20 мин 20 мин 15 мин 10 мин
	2	Тақырыпты пысықтау Бір біріне жат жұмысын жүргізу Сикырлы сандық Кім көп және тез табады?	20 мин 20 мин 20 мин 20 мин
Қорытынды бөлімі	2	«Jeopardy» ойыны Оқулықпен жұмыс Бекіту «Білім биржасы» Қорытынды Тест	20 мин 15 мин 10 мин 15 мин 20 мин

Оқытуды ойын түрінде ұйымдастыру және әртүрлі белсенді формаларды топтық, жеке және жұппен жұмыс, диспуттар, пікірталастар қолдану оқытудың міндетті шарты болып табылады.

Зерттеу жұмыстары көрсеткеніндей оқытудың белсенді және ойын формаларын кеңінен қолдану білім алушылардың оқу материалына бірнеше рет бөлімдерге қайта оралып, жұмыс істеуіне мүмкіндік береді. 3-4 сабақтардан бастап студенттерге стандарт талаптарына сай сараланған тапсырмалар беріледі (II және III деңгейлер)

I деңгей тапсырмалары дарынды балаларға арналған

Бұл блок бойынша студенттердің оқу қызметінің нәтижесін бағалау мынадай болады:

Білім алушылардың деңгей бойынша білім сапасы:

1 дұрыстығы	}	1 деңгей - Кім? Не?
2 толықтығы		
3 әрекеттілігі	}	2 деңгей - қалай?
4 тереңдігі		
5 ыңғайлылығы	}	
6 жүйелілігі		3 деңгей - неліктен?
7 түйсіктілігі	}	
8 беріктігі		

«Ашық журналы»

Аты - жөні Модуль бойынша сабақтар	I деңгей	II III деңгей деңгей	Қорытынды баға
Исимова Э 3,4,5,6,7, 8,9,10	5,5,5,5, 5,5,5,5	5,5,5,5 5,4,5	5

	Елеуова Д 3,4,5,6,7, 8,9,10	5,5,5, 5,5,	5,5,4, 5,5,4 5,5	5
	Кабдрахим Н 3,4,5,6,7, 8,9,10	5,5,4, 5,5	4,4,5,4 3,4,4	4

Студенттің білімін бағалауда қосынды әдісі қолданылады. Әр тақырып бойынша оқушы білімін есепке алу «ашық журналы»

«Ашық журнал» тақтаның шетіне ілініп қойылады. Өздерінің алға жылжу жағдайын көріп отыратындықтан студенттер арасында жарыс жағдайын туғызады. Әр білім алушыны ілгерілуге ұмтылады.

Студенттердің әр қадамын қолдап, тілдік әр қатесін түзету, студентті шығармашылық іс-әрекетке бейімдейтін, ақыл- ой өрісін дамытатын құрал дамымалы технология.

Қорыта айтқанда, жаңа технологиялардың қай түрін алсақ та, олардың тиімділігі тек қана оқытушының шеберлігімен және осы шеберлікті шыңдай түскендігімен ғана шын күшіне ие бола алады. Сондықтан білім алушылардың ынтасын арттыруға арналған әдістемелік құралдардың жүйесі мен амалдары әр мұғаліммен оларды терең игеруін, іске асыруын және оған сай болатын іскерлікті талап етеді.

Әдебиеттер:

1. Педагогикалық Диалог- ақпараттық -әдістемелік журнал 4(10)2014
2. Республикалық әдістемелік - педагогикалық журналы 5(53)2013
3. Республикалық әдістемелік - педагогикалық журналы 7(45)2012

МЕТОДИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПЕДАГОГОВ

Негметжанова Н. З.,

методист, преподаватель русского языка

ГККП "Многопрофильный колледж" акимата города Астаны,

Nurgul1123@mail.ru

Везде, на всех континентах, наблюдается возрождение личности, ее интеллектуальной мощи и ответственности. Новый век ставит перед нами жесткие альтернативы. Обучение будет эффективным, только если оно позволит удовлетворить требования, предъявляемые новой эпохой.

Н. А. Назарбаев.

В современных условиях только активная жизненная позиция, повышение профессионального мастерства помогает педагогу обеспечить одно из главнейших прав обучающихся - право на качественное образование.

Современный этап развития образования характеризуется интенсивным поиском нового в теории и практике. Уже недостаточно владеть багажом из суммы знаний, умений и навыков. Пути повышения эффективности обучения ищут педагоги всех стран мира. В нашей стране проблема результативности

обучения активно разрабатывается на основе использования последних достижений психологии, информатики и теории управления познавательной деятельностью.

Развитие профессиональной компетентности - это развитие творческой индивидуальности, формирование восприимчивости к педагогическим инновациям, способностей адаптироваться в меняющейся педагогической среде.

Одним из приоритетных направлений в национальной образовательной системе является **совершенствование преподавательского состава**. Современная система образования требует сегодня педагога постоянно повышающего уровень своих профессиональных компетентностей: предметной, методической, коммуникативной, информационной, общекультурной, правовой. Профессиональная компетентность педагога состоит из следующих компонентов:

Структура профессиональной компетентности педагога:

Профессиональная компетентность		
Мотивационный компонент	Когнитивный компонент	Действенно-операционный компонент
Осознание необходимости развития исследовательской компетентности, профессиональных знаний и умений, медиа-образованности как компонентов мастерства учителя; - потребность самосовершенствования в вышеуказанных областях; - избирательное отношение к медиа-информации, к имеющимся педагогическим теориям и опыту.	Знания сути и назначения педагогического мониторинга; педагогической рефлексии; - знания сущности медиа-образования; - знания механизмов организации педагогического процесса на основе прогрессивных идей и опыта, а также на основе средств массовой коммуникации, данных, полученных в результате собственной исследовательской деятельности.	Умение изучать, анализировать, прогнозировать педагогические явления и факты; быстро реагировать на происходящие изменения в социуме, в педагогической науке и практике; - умения воспринимать, понимать, создавать, сохранять, передавать различную информацию с помощью различных средств; - умения планировать и организовывать педагогический процесс на основе прогрессивных идей и опыта, а также на основе средств массовой коммуникации, данных собственных исследований.

Современные требования, предъявляемые к педагогу, определяют основные пути развития его профессиональной компетентности:

- Работа в методических объединениях, творческих или проблемных группах.
- Инновационная деятельность педагога.
- Участие в конкурсах профессионального мастерства, мастер-класса, форумах, фестивалях и т.п.
- Обобщение и распространение собственного педагогического опыта.

-Аттестация педагогов, повышение квалификации.

-Развитие профессиональной компетентности через активные формы работы с педагогами.

Необходимые направления реализует методическая служба колледжа, в состав которой входит: педагогический совет, методический совет, предметно-цикловые комиссии, проблемные группы, служба информационного обеспечения школы, социально-психологическая служба.

Нормативно-правовой базой, обеспечивающей работу методической службы колледжа, являются внутренние локальные акты колледжа.

Методический совет колледжа - коллективный общественный орган, координирующий деятельность различных служб и подразделений колледжа, предметно-цикловых комиссии, проблемных групп, направленных на развитие и совершенствование образовательного пространства в колледже.

Методический совет, это:

-Аналитическая (состоит в изучении профессиональной культуры педагога, его умений работать с аудиторией, отдельными студентами, его владение профессиональным языком, методикой организации и проведения урока, диагностике результатов деятельности педагога)

-Консультативная (состоит в оказании аналитической, практической, консультативной и иной помощи структурным подразделениям в разработке и внедрении инновационных форм работы; в обобщении опыта работы педагогов колледжа)

-Организационная (состоит в организации и проведении методических, предметных недель, в организации работы творческих и проблемных групп педагогов, в организации работы с молодыми педагогами)

Среди приоритетных направлений деятельности методической службы выделяем:

Организацию работы педагогического коллектива над единой методической темой.

Колледж работает над методической темой: «Компетентностный подход - основа формирования личности специалиста». Методическая тема колледжа и вытекающие из нее темы работы предметно-цикловых комиссии соответствуют основным задачам функционирования и развития колледжа. Цель работы над единой методической темой: *«Создание условий для целостного и устойчивого развития обучающегося, творческой, созидательной деятельности инженерно-педагогического состава, методическое обеспечение и сопровождение процесса формирования конкурентоспособности будущего специалиста».*

Каждая предметно-цикловая комиссия, которых у нас пять: ПЦК «Организация питания», ПЦК «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта», ПЦК«Туризм, вычислительная техника и ПО», ПЦК «Гуманитарных дисциплин», ПЦК «Естественно-математических дисциплин», ПЦК «НВП и физической культуры», строит свою

работу в соответствии с единой методической темой колледжа. Основными приоритетными направлениями работы данных ПЦК являются:

- совершенствование методического и профессионального мастерства преподавателей, развитие их творческого потенциала;
- создание системы обучения, обеспечивающей потребности каждого студента в соответствии с его склонностями, интересами и возможностями;
- организация взаимопомощи для обеспечения современных требований к обучению и воспитанию студентов;
- освоение современных методик и технологий обучения.

Самообразование - главный и наиболее доступный источник знаний. Структура написания плана профессионального развития педагога, включает в себя следующие направления:

- Организационно - педагогическая, изучение психолого - педагогической литературы
- Общественная и воспитательная работа, разработка программно-методического обеспечения учебно-воспитательного процесса
- Работа над темой самообразования
- Участие в системе методической работы
- Научно - исследовательская, опытно-экспериментальная работа
- Повышение квалификации

В разработке структуры плана профессионального развития принял участие весь педагогический коллектив; при написании планов методической службой колледжа были оказаны консультации отдельным педагогам по рациональному использованию того или иного материала для приобретения и совершенствования нужных компетенций, возможностей системы методической работы колледжа.

Особую роль в процессе профессионального самосовершенствования педагога **играет его инновационная деятельность**. В связи с этим становление готовности педагога к ней является важнейшим условием его профессионального развития. Инновационная технология - полезная альтернатива классно-урочной системе, но оно отнюдь не должно вытеснять ее и становиться некоторой панацеей.

В начале года проведено анкетирование с целью определения уровня готовности коллектива к инновационной деятельности. Целью анкетирования стало определение уровня готовности педагогов к освоению нового, желание осваивать те или иные новации, а управленческой команде анкетирование позволило правильно выстроить серию методических учеб, практикумов, педсоветов, которые помогли бы преподавателям совершенствовать свое профессиональное мастерство. Коллектив колледжа достаточно адекватно воспринимает необходимость внедрения инновационных процессов. Этому в полной мере способствует стабильность педагогического коллектива, высокий уровень квалификации кадров, эффективная управленческая поддержка инновационных процессов в школе, достаточная теоретическая и практическая

подготовка педагогов по вопросам инновационной деятельности. Тем не менее, сегодня управленческая команда должна успешно решить и следующие задачи:

1. С целью создания системы мотивации и стимулирования участников инновационных процессов в нашем колледже проводится **рейтинговая оценка уровня методической работы педагога** за весь учебный год по балльной системе, что поддерживает дух соревнования.

2. Обеспечением эффективного методического сопровождения деятельности педагогов, внедряющих инновации, является его **участие** в конкурсах профессионального мастерства в колледже, где преподаватель распространяет свой опыт проведением мастер-классов, открытых уроков и мероприятий.

Показателем творческой деятельности педагогов, механизмом совершенствования управления качеством образования является **аттестация педагогических работников**. Преподаватели проходят процедуру аттестации согласно перспективному плану.

Активно проходит **обучение преподавателей на курсах повышения квалификации**. Ежегодно обучаются на курсах повышения квалификации, участвуют в научно-практических семинарах и конференциях. В течение I семестра 2015-2016 учебного года курсы повышения квалификации прошли 47 преподавателей из них: АО НЦПК «Өрлеу»-5, НАО «Холдинг», «Кәсіпқор»-1, «Модульно - дуальная технология развития профессионального образования в Казахстане на современном этапе»-12, Современные информационные технологии, технические средства и методика их использования в образовании «3Д Моделирование и инженерная графика» -28, «Компьютерная диагностика автомобиля»-1

Результаты эффективности курсовой подготовки отслеживаются через планы профессионального развития педагогов и итоговые диагностические карты. Самоанализ помогает педагогу спланировать работу по развитию своей профессиональной компетентности уже в новом качестве и на более высоком уровне.

Управляя развитием профессиональной компетентности педагога, не останавливаемся только на традиционных формах работы. К новым формам работы с педагогами можно отнести:

- **активные формы** при проведении инструктивно-методических совещаний, педагогических советов: методический ринг, мозговой штурм, организованный диалог, проблемная ситуация, работа в малых творческих группах;

- **методическую неделю**, включающую в себя проведение панорамы открытых уроков и мероприятий.

Следует отметить, что не один из перечисленных способов не будет эффективным, если педагог сам не осознает необходимости повышения собственной профессиональной компетентности. От качества работы педагога зависит и качество обучения студентов. Анализ результатов образовательной

деятельности непосредственно определяется уровнем профессионализма педагогов.

Главная цель начального профессионального образования - это повышение конкурентоспособности выпускников, компетентности и социальной мобильности. Решению поставленной задачи отвечает разработка и применение целесообразных педагогических технологий, позволяющих активизировать познавательную деятельность обучающихся и обеспечивающих начальную подготовку будущего специалиста, готового не только к деятельности исполнителя, но и к самостоятельной постановке и творческому решению проблем. Инновационные образовательные технологии выступают своеобразным «инструментом» для формирования профессиональных компетенций у обучающихся, дающих ему возможность легко ориентироваться в новой производственной обстановке, овладевать новыми знаниями, навыками и умениями, необходимыми для выполнения все усложняющихся и изменяющихся трудовых функций.

Литература:

1. Никишина И.В. Инновационная деятельность современного педагога в системе общешкольной методической работы. - Волгоград: Учитель. 2008.
2. Крахмалёв А.П. Обновление деятельности школьных методических служб.- Омск: Издательство ОмГПУ, 2001.
3. Интернет журнал «Наука, образование, общество».

ОНЛАЙН КУРСЫ КАК СРЕДСТВО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГА

Нургожина А. Т.,
*преподаватель город Астана,
колледж «Даналык» z236skm@mail.ru*

Модернизация образовательной сферы на современном этапе требует от педагогов не просто понимания и принятия ими целей и содержания этого процесса, а, прежде всего, эффективного саморазвития педагогов.

Самообразование - главный и наиболее доступный источник знаний.

Особую роль в процессе профессионального самосовершенствования педагога играет его инновационная деятельность. В связи с этим становление готовности педагога к ней является важнейшим условием его профессионального развития.

Если педагогу, работающему в традиционной системе, достаточно владеть педагогической техникой, т.е. системой обучающих умений, позволяющих ему осуществлять учебно-воспитательную деятельность на профессиональном уровне и добиваться более или менее успешного обучения, то для перехода в инновационный режим определяющей является готовность педагога к инновациям.

В настоящее время очень много интернет ресурсов для повышения квалификации педагогов посредством интернета.

Предоставление возможности педагогам наилучшего опыта работы с технологиями позволит максимально улучшить качество обучения.

Coursera.org - бесплатные онлайн-курсы от более чем 120 ведущих университетов и образовательных учреждений.

Бесплатное дистанционное обучение в Национальном Открытом Университете «ИНТУИТ» - это удобный способ получения знаний, для педагога получения знаний в среде информационных технологии с подтверждающими документами. [1].

Компания Microsoft в рамках инициативы "**Партнёрство в образовании**" представила новый международный веб-портал. Этот ресурс представляет собой открытое международное сообщество педагогов-новаторов, имеющих непосредственный успешный опыт использования информационных технологий в учебном процессе и готовых делиться своими знаниями и навыками. Уже сегодня на портале зарегистрировано более 4 миллионов учителей из 115 стран мира, говорящих на 36 различных языках.

Программа **Инновационный Педагог Microsoft**, основной целью которой является повышение компетентности преподавателей через эффективное и инновационное использование технологий в учебном процессе;

Инновационные Школы Microsoft - это социально-ориентированная программа, разработанная для прямого вовлечения лидеров учебных заведений с целью ознакомления с системными изменениями в их профессиональной области;

Инициативу «**Создавая будущее**» - это объединенный подход Microsoft для оказания помощи органам управления (государственным и местным) в осуществлении широких стратегий доступности цифровых технологий, предназначенных для школьников и преподавателей;

Microsoft Office 365 - этот набор веб-сервисов является бесплатным для образования, предоставляет школам среду для сотрудничества, обучения как в классе, так и вне его. [2].

В Казахстане уже реализуются всемирная программа развития технологических навыков среди молодежи и конкурс **Microsoft Imagine Cup**, программа **Microsoft DreamSpark**, в рамках которой бесплатно студентам предоставляются профессиональные средства разработки.

Microsoft Инициатива Обучения Учителей нацелена на обучение преподавателей педагогических вузов эффективному использованию технологий в учебном процессе, программа **Microsoft IT Academy** - комплексная учебная программа, поддерживающая признанное технологическое образование и сертификацию для студентов, преподавателей и сотрудников. Два этих направления совместной работы Microsoft Kazakhstan и МОН РК объединены в проект совершенствования навыков 21-го века.

Международный опыт и технологии для образования Казахстана, помогает нам в достижении целей по преодолению цифрового неравенства и повышению

ИКТ- компетентностей педагогов и учащихся, что позволит им успешно конкурировать на международном рынке труда.

Для большинства интернет ресурсов нужно владеть английским языком, для этого каждый преподаватель который решил заняться самообразованием, должен задуматься о трёхязычии.

Президент очень часто говорит, что для современного казахстанца владение тремя языками -это обязательное условие собственного благополучия и что знание английского языка -это необходимость. Глава государства говорил об этом даже в начале трудных 90-х годов. Без знания английского трудно осуществить интеграцию в мировое сообщество, поскольку этот язык является глобальным языком передачи информации как в бизнес-среде, так и в повседневном общении, и к 2020 году доля населения, владеющего английским языком, должна составлять не менее 20 % [3].

Трёхязычное образование в Республике Казахстан приобретает большую актуальность и на сегодняшний момент является одним из главных направлений в системе образования.

В современных условиях только активная жизненная позиция, повышение профессионального мастерства помогает педагогу обеспечить одно из главнейших прав обучающихся - право на качественное образование.

Литературы:

1. Национальный Открытый Университет «ИНТУИТ»
2. Программа «Партнёрство в образовании Microsoft»
3. Назарбаев Н.А. Указ Президента Республики Казахстан «О Государственной программе функционирования и развития языков на 2011—2020 годы.

АРНАЙЫ ПӘН САБАҚТАРЫНДА СТУДЕНТТЕРДІ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКА НЕГІЗІНДЕ ТӘРБИЕЛЕУ

Нуржауова Нуржанат Муратовна,

Арнайы пән оқытушысы

Астана қаласы әкімдігінің МКҚК

«Көпбейінді колледж» nurjik1976@mail.ru

Уақыт озған сайын қоғам дамуы жеделдей түсетіні айқын. Қазір еліміз өрлеу үстінде. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев еліміздің әлемдегі бәсекеге қабілетті елу елдің қатарына қосылу бағдарламасы ең басты басымдық. Бұл ХХІ ғасыр білім саласындағы қызметкерлер үшін, яғни оқытушылар қауымына үлкен міндет жүктеп отыр. Ұрпағымыз білімді, болашағымыз жарқын болу үшін жас ұрпаққа сапалы білім, саналы тәрбие беру - бүгінгі күннің басты талабы.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы заңында» колледж оқушыларының бойында адамгершілік қасиет және тұрмыс негіздерін

қалыптастыру танымдық, шығармашылық қасиетін, қабілетін айқындау туралы айтылған.

«Адамға ең бірінші керегі білім емес, тәрбие. Тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне опат әкеледі», - деп айтқан Әл Фараби айтқандай оқушыларға рухани тәрбие беруде өндірістік оқыту сабағында алатын орны ерекше. Адамның өмірі үшін жан-жақты, үйлесімді дамуы үшін аса қажетті пән. Баланы тәрбиелеу дегеніміз - оқушының тұлғалық дамуына, қалыптасуына бағыт-бағдар беретін жағдайлар жасау арқылы басқару.

Халқымыз ежелден ұл тәрбиесі мен қыз тәрбиесін бөліп, ұлды шаңырақ иесі, қызды халқының келеші, үй ұйытқысы ретінде тәрбиелеп отырған. Қыз бала тәрбиесіне үлкен мән берген. Колледждегі мамандық бойынша арнайы пәндерді оқытқанда, пәннің ерекшелігіне сай білім мен тәрбие қатар берілетіндіктен пән оқытушылары жан-жақты болуы керек.

Мәшһүр Жүсіп Көпейұлының аңыз әдебиет үлгілерін жинақтаған еңбегінде мынадай сөз бар: «адамның қара басында үш асыл қасиет бар. Асылдығы бірінен бірі өтеді, бірі - көз, бірі - көңіл, бірі - ақыл».

Қыздарамызды әсемдікке тәрбиелеуде осы жазушының айтқанындай, әлемнің әсемдігін көзбер көре білуге, зерделі болуға, ақыл мен ойлануға жетелейтін оқытушылар қауымы. Халқымыз қыз деген сөзді әдеміліктің, әдептіліктің, жан-жақты сұлулықтың нышаны ретінде қолданады. Қазақ халқының ұғымында қыз бала ақылды, байсалды, жаны нәзік те ерке, мінезі жайдары, өнерлі болып келеді. Мысалы, мінезі жақсы, әдепті жігітті «қыз мінезді жігіт екен» дейді. «Қыздың жиған жүгіндей», «Қыздың тіккен кестесіндей» деген теңеулер қыз баланың ұқыптылығын, шеберлігін көрсетеді.

Халқымыз қыз бала тәрбиесіне аса мұқият қарап, оларды өнер-білімге, шеберлікке жастан бейімдеп отырған. Қыз балаға қатты сөз айтпай, ардақтап, мәпелеп өсірген, бағалаған, жанының нәзіктігін құрметтеген. «Қыз қылығымен», «Қыз елдің көркі, гүл -жердің көркі», «Қыз еркем, кестесімен көркем» деген мақалдар осыған дәлел бола алады. Халқымыз қыз баланы еркелетіп, дегенін орындап, әлпештеген. Дарақы, қыдырымпаз, ұрысқақ болып өсуден сақтандырып отырған. «Қызға қырық үйден тыю» деген мәтелдің мәні кез келген үйге бара беру, қонып қалу ұят, негізінен ибалы да нәзік, ақылды болуға тиіс қазақ қызына аса лайықсыз қылық дегенді білдіреді.

Қыз бала тәрбиесі ата-анаға да үлкен сын. Жүн түту, кесте тігу, құрақ құрау және т.б. өнерді қыздарына бөгде босағаға бармай тұрып-ақ үйреткен. Осылай еңбекке баулу арқылы отбасы алдындағы жауапкершілік сезімін дарытып, еңбекке даярлай бастаған.

Мемлекеттік «Білім» бағдарламасында балалар мен жастарды тәрбиелеуде ең көкейтесті мәселелері ретінде білім мекемелерінде оқушылардың этнос-мәдени ерекшеліктерін ескере отырып, тәрбиелеу айтылған. Сондықтан өндірістік оқыту сабағын қазіргі таңда халық педагогикасымен ұштастыру өте қажет.

Талғампаз қазақ қыз бала тәрбиесіне үлкен жауапкершілікпен қараған. Қол бастаған «қолбасшы» да, ел бастаған «елбасшы» да қыз тәрбиесіне мән берген. «Қыз баланы тәрбиелей отырып, ұлымызды тәрбиелейміз», - деген Ж.Баласағұнның сөзі бұған дәлел.

Қазіргі кезде ұлттық тәрбие мәселелерін дамытуда, кеңейтуді алдымызға мақсат етіп қойып отырмыз. Себебі, ұлтты ұлт ететін оның тілі, дәстүрі, мәдениеті. Ендеше ата-бабамыздың бұрынғы тіршілігін, тұрмыс тарихын бүгінгі ұрпаққа жеткізу, атадан балаға мирас болып келе жатқан қол өнерін зерттеп, біліп, үйреніп, шеберлігін үлгі тұта отырып халықтық педагогикамен тәрбие жұмыстарын жүргізу ұстаздардың парызы.

«Имандылық - инабаттылық мұраты» деген. Имандылық пен әдептілік бір-біріне балама ұғымдар емес, бірақ олардың арасында тығыз байланыс бар. Оқушыларды ізгі ілтипатты, тура сөзді, мейірімді адам етіп тәрбиелеп, бойына әдеп - инабат ұғымдарын сіңіре отырып білім берген дұрыс.

Қазақ халқының пейіліне қарай дархан даласы бар, өрісте төрт түлік малы мен келісті жайлауы бар. Қазақ баласы ақ білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен жан алысып, жан берісіп, қазақ сахарасын сақтап келген, тәуелсіздікті аңсап өткен ата-баба ұрпағы ақыры дегеніне жетті. Бүгінгі жастарға төрт түлік өмірін, өміріне негіз еткен халқымыздың мол тәжірибесін үйрету, малды күтіп, өнімін ұқсата білуге баулу біздің міндетіміз.

Халқымыздың ерекше қасиеттерінің бірі - қонақ жайлылық. Қыз балаларды ұлттық дәстүр негізінен тәрбиелеп, олардың бойына ізгі қасиеттерді сіңіруге тырысамын. Қонақты ақжарқын көңілмен күту көргенділік, адамгершілік, тіпті міндет те деп айтуға болады. Халқымыздың осындай қонақжайлылығы, дастарханның кеңдігі, таныс-біліс түгел бөтенге де көрсететін мырзалығын дәріптеп, қыз балаларды қонақты жақсылап күте білуге үйрету керек. Осыған байланысты айта кететін бір жайт, мамандық бойынша «Ұлттық асхана» атты пән ендірілген. Осы пәнді оқытқанда тек ұлттық асхана тағамдарын дайындауды ғана емес, әр тағамның тағайындалуын, кімге қалай ұсынылатындығын, әр тағамның белгілі тарихын қоса үйрету керек. «Келгенше қонақ ұялады, келгеннен соң үй иесі ұялады» дегендей, қонақ үй иесіне әсіресе әйелге сын. «Қонақ аз отырып, көп сынайды», оның өзі кейін ел-жұртқа таралатындықтан, қонақ күтуге ерекше мән беріледі.

Осыған ороай, халық арасында сақталған аңызда: «Ертеде бір қыз тұрмысқа шығыпты. Біршама уақыт өткен соң әкесі қызының халін білу үшін іздеп барады. Қызының отауына әкесінің көңілі толмайды. Салақ қыз кір басқан ыдыстарымен әкесіне шай береді. әкесіне: ыдыстарым тозып кетті, басқасын алып берші», - деп қолқа салады.

-Жарайды қызым, ыдыстарыңды қоржыныма салып бер, - дейді. Құмға ысып-ысып, жалтыратып әкелген ыдысын көріп «жаңа ыдыс» деп салақ қыз мәз болған екен.

Ұстаздық тәжірибеден түйіндегендей: «Ұстаз, өндірістік оқыту шебері, арнайы пән оқытушысы болу - жүректің батырлығы, сезімнің ақындығы, деп Ғафу Қайырбеков айтқандай, шәкіртін сүйген ұстаз шебер ақынға да айналады.

Сонымен, арнайы пән оқытуда қыз бала тәрбиесінің ықпалы зор, салт-дәстүрді дәріптей отырып, күнделікті өмірде соны сақта деп үйрету арқылы қыздарымыздың нағыз қазақтың қызы деп тәрбиелейтінімізге сенемін.

Әдебиеттер:

- 1.«Кәсіптік білім» журналдары, 2012 жыл
- 2.С.Кенжеахметұлы «Қазақтың дархан дастарханы»
«Алматыкітап», 2005

ПЕДАГОГТАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ БІЛІКТІЛІКТЕРІН ЖЕТІЛДІРУ

Рахимбекова Н. Т.,

*кәсіптік оқыту магистрі, Ожаева Б.Б., оқытушы
Академик Ғ.С. Сейтқасымов атындағы
индустриалды-экономикалық колледжі,
Астана қаласы, ber_naz.kz@mail.ru*

Қазіргі таңда өтіп жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгеріс жағдайында Қазақстанның әлемдік білім беру кеңістігіне енуі кезінде педагогтың жеке тұлға ретіндегі, оның кәсіби біліктілігі айрықша мәнге ие болуда.

Жан-жақты «қаруланған» білім мен білік өрісті іске жол ашып қана қоймайды, ұйытқы да болады. Білім алу бар да, оны іске асыру бар. Сондықтан да шығар, Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев Жолдауында «Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек», дей келіп: «Қазіргі әлемде жай ғана жаппай сауаттылық жеткіліксіз болып қалғалы қашан. Біздің азаматтарымыз үнемі ең озық жабдықтармен және ең заманауи өндірістерде жұмыс жасау машығын меңгеруге дайын болуға тиіс», - деді.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Қазақстан-2050» Стратегиясы ел тарихында жаңа дәуірді бастап беріп отыр. Қашанда саяси маңызын жоймайтын Жолдаулар ертеңгі ел болашағының кепілі деп білеміз. Еліміздің тәуелсіздік алып, дамудың даңғыл жолына түскен күнінен бастап, Елбасымыз мемлекеттің стратегиялық дамуының кезеңдерін, жалпы Қазақстан халқын өмірдің барлық саласында нақты жетістіктерге, әл-ауқатымызды тұрақты жақсартып отыруға баса назар аударып келеді. Осы саликалы саясаттың арқасында әлем халқы бүгінгі Қазақстанның келбетін геосаяси маңызы зор ел ретінде таниды.

Жолдауда маңызды мәселенің бірі - білім саласының жай-күйі кеңінен сараланған. Білімді жоғары сапаға көтеру, міндетті мектепалды даярлықты енгізіп, мектеп жасына дейінгі балаларға білім беру, мектептер мен балабақшалар салу арқылы заманауи білім беруді қалыптастыру, әлемдік деңгейдегі мектептер мен кәсіптік-техникалық колледждер желісін одан әрі дамыту, білікті мамандар қатарын көбейту[1].

«Білім туралы» ҚР Заңындағы: «Білім беру жүйесінің басты міндеті - ұлттық және азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері

негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдарға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деген жолдар әрбір мұғалімнен ізденісті, білімділік пен біліктілікті қажет етеді[2].

Елбасымыз әрдайым атап көрсететіндей, ел болашағының кілті - бүгінгі жас ұрпақтың қолында екені баршамызға аян. Жас ұрпақтың тағдыры, олардың бойына білім мен ізгілік нұрын себуші - ұстаздардың қолында. Бүгінгі Қазақстан қоғамының тұтастай алғандағы әлеуметтік әлеуеті осындай ұстаз даярлау ісіне бүкілхалықтық нышан беруге мүмкіндік берілуде. Осыған сәйкес білікті мұғалім кадрларын даярлайтын білім Ордаларының алдында өз жұмысын уақыт талабына сай қайта құру міндеті тұр. Бұл өзгерістердің негізгі бағыттары мен мән-мазмұны Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев бекіткен «Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында» айқындалған. Бағдарлама білім саласында осы күнге дейін орын алып келген олқылықтардың орнын толтыруға, еліміздегі білім беру жүйесінің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға, ел экономикасының тұрақты өсуі үшін сапалы білім беруді қамтамасыз ету арқылы адам капиталын дамытуға қол жеткізуді көздеп отыр. Сондай-ақ бағдарлама барлық деңгейдегі білім беру жүйелерін қаржыландыруды жақсарту, педагог мәртебесін көтеру, білім беру менеджментінің сапасын жақсарту, электронды оқулықтарды жүйелі түрде енгізу, мектепке дейінгі білім беру мен тәрбие, орта білім, техникалық және кәсіптік білім, жоғары және жоғары мектептен кейінгі білім беру, тәрбие жұмысы және жастар саясаты тәрізді мәселелерді түбегейлі шешу міндеттерін қамтиды[3].

Қазіргі заманғы білім беру жүйесі, оқытудың инновациялық нысандары мен әдістерін енгізу педагог қызметкерлердің тұлғасына және кәсіби құзыреттілігіне жоғары талаптар қоюда.

Сондықтан, қазіргі проблемалар орта білім жүйесін қазақстандық қоғам дамуының заманауи талаптарына және ғаламдық білім беру кеңістігіне кірігу шарттарына сәйкес жаңғыртуды талап етеді.

Ғаламдандыру күннен күнге өсіп келе жатқан халықаралық бәсекелестік қоғамда болып жатқан өзгерістердің ауқымы мен қарқынының өсуі білім беру саласының, мемлекет дамуының басты факторына айналуына себеп болды. Ұлтымыздың ұлы ұстазы Ахмет Байтұрсынов «Білім біліктілікке жеткізер баспалдақ, ал біліктілік сол білімді іске асыра білу дағдысы», - деп бекер айтпаған.

Қазіргі таңда өтіп жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгеріс жағдайында Қазақстанның әлемдік білім беру кеңістігіне енуі кезінде мұғалімнің жеке тұлға ретіндегі, оның кәсіби біліктілігі айрықша мәнге ие болуда, өйткені ол мектептегі дәстүрдің жалғастырушысы мен жанаруының кепілі болып табылады. Қай кезде де білім бастауын мектептен алады, сондықтан мектеп неғұрлым таза, серпінді, шығармашыл болса, ол келіп құятын білім айдыны да сондай дәрежеде болады.

Ұстаздардың біліктілігін арттыру және қайта даярлау жүйесін түбегейлі жаңғыру үшін Үкіметтің 2012 жылғы 17 ақпандағы № 232 Қаулысына сәйкес, педагогтердің кәсіби шеберлігін арттыру жөніндегі Ұлттық орталық - «Өрлеу» акционерлік қоғамы құрылды. Ұлттық орталықтың миссиясы - әлемдік және қазақстандық тәжірибені тарату, корпоративті басқару негізінде білім берудің жоғары сапасын қамтамасыз ететін педагог қызметкерлердің біліктілігін жүйелі арттыру.

Білім беру жүйесін дамытудың 2011-2012 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасындағы міндеттерді шешу мақсатында «Өрлеу» «Біліктілігі арттыру ұлттық орталығының 2012-2020 жылдарға арналған даму стратегиясы» жасалды.

Жаңа бағдарламада білім берудегі бәсекеге қабілеттіліктің артуы мен адами капиталдың дамуына айрықша ден қойылған. Оның нәтижесінде экономиканың және халықтың әл-ауқатының тұрақты өсуі қамтамасыз етіледі.

БАҰО «Өрлеу» Акционерлік Қоғамының негізгі стратегиялық бағыттарының бірі педагог қызметкерлердің біліктілігін арттырудың мазмұнын әлемдік және отандық тәжірибе негізінде жаңарту болып табылады.

Білім беру жүйесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу арқылы оқыту үрдісін жетілдіру, оқушының танымдық қабілетін дамыту, саналы деңгейге көтеру - бүгінгі күнгі күрделі мәселе. Білімді жеке тұлғаға бағыттау арқылы өзін-өзі таныған, ақыл-ойын жан-жақты дамытқан “Мендік” пікірі қалыптасқан оқушы тәрбиелеу мұғалімдер алдына тың міндеттер жүктейді. Жаңашыл іс-әрекетке жетелейді. Яғни, инновациялық оқыту - сапалы білім берудің кепілі іспеттес. Қашанда әлеуметтік жағынан қорғанған адам - ол технология ауысуына және нарық талабына сай терең білімді, әрі жан-жақты адам. Қазіргі мұғалімнің инновациялық біліктілігін жетілдірудің негізгі ерекшелігі - тек біліммен қаруландырып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамытып, үнемі ілгері өрлеуіне қажеттілік тудыру. Әрине инновациялық педагогикалық технологиялар саны жеткілікті әзірленіп, даярланғанын бәріміз білеміз[4].

Жалпы білім беру саласында технология туралы екі түрлі пікір қалыптасып отыр. Бірінші, технология - өнер, шеберлік деген ұғымның синонимі ретінде аталады, яғни педагогикалық шеберлік деген ұғымды білдірсе, екіншіден, білім беру ісін технологияландыру, сол арқылы жоғары сапалы өнім алу, ғылым мен өнердің синтезі деген мағынаны білдіреді.

Педагог-ғалым В.М. Монахов: «Педагогикалық технологиялар дегеніміз - оқыту үрдісін жобалау, ұйымдастыру мен жүргізудің ойластырылған моделі», - деген анықтама береді[5].

«Технология дегеніміз қандай да болсын істегі, шеберлікті, өнердегі адамдардың, ал педагогикалық технология педагогикалық мақсатқа қол жетудегі қолданылатын барлық қисында ілім амалдарымен әдістемелік құралдардың жүйелі жиынтығы»- деп түсіндіреді В. Кларин[6].

Ал Н.Ф. Талызинаның анықтамасында: «Педагогикалық технология - оқытудың, тәрбие құралдарының арнайы жиынын, әдісін, тәсілін, айласын

анықтайтын, психологиялық-педагогикалық нұсқаулар бірлестігі, ол педагогикалық үрдісті ұйымдастырудың әдістемелік құралы», - делінген. Яғни, педагогикалық технология тәжірибеде жүзеге асатын педагогикалық жүйенің жобасы. Аталған технология әртүрлі әдістерді, тәсілдерді, тілді оқыту жолдарын, оны оқыту түрлерін, тәрбиелеу көздерін анықтайтын психологиялық - педагогикалық үрдістердің жиынтығы[7].

Яғни, педагогикалық технология - білім беру үдерісінде бекітілген психологиялық педагогикалық ұстанымдар негізінде жүйелі түрде қолданылатын нысандар, әдістер, тәсілдердің жиынтығы, арнайы топтамасы.

Технологияның кәсіби үлгісін қалыптастыру үшін мыналар маңызды:

- Үш үдерісті айыра білу, олар: тұлғаны дамыту; оқушының іс-әрекеті және оқытушының қызметі;
- Алдағы тұлғалық өзгерістерге сәйкес келетін тұлғаны дамытудың өзекті (жетекші) тетіктерін таңдап алу;
- Тұлғаны дамытудың өзекті тетігінің негізінде қандай үдеріс жатқандығын білу;
- Осы үдеріс негізінде оқушы мен оқытушының іс-әрекет ретін құру;
- Оқушы мен оқытушының іс-әрекет үдерісінің құрылымын таңдау;
- Осы үдерістердің құрамды бөліктерінің тұлғаның ішкі белсенділігін (психологиялық үдерістер) арттыру керектігін есте сақтау.

1 сурет - Технологияландыру моделі

Педагогикалық технологияның негізгі белгілері төмендегінше нақтыланады:

- мақсаттары (оны оқытушы не үшін қолдануы қажет);
- диагностикалық құралдардың болуы;
- педагогикалық үдерісті жобалауға мүмкіндік беретін оқытушы мен оқушының өзара әрекетін құрылымдау заңдылықтары;
- педагогикалық мақсатқа қол жеткізуді қамтамасыз ететін құралдар және шарттар жүйесі;
- оқытушы мен оқушы қызметінің барысын және нәтижелерін саралау құралдары;

Заманауи жаңа технологияларды меңгеру мұғалімнің зияткерлік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және де басқа да көптеген адами келбетінің

қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. «Өз еңбегін талдай білген адам ғана тәжірибелі ұстаз бола алады» деген В.Сухомлинскийдің сөзін жандандырсақ мұғалімнің талмай ізденген еңбегінің нәтижесінде ғана «жаңа ғасыр мұғалімі» ретінде көрінетіні белгілі. Қазіргі кезде білім мен техниканың даму деңгейі әрбір оқушыға сапалы және терең білім беруіне жағдай жасап отыр. Оқытушы баяндайды, әңгімелейді, түсіндіреді, ал оқушы тындайды, қабылдайды, ойлайды т.б, таным әрекетерін жасайды[8].

Шын мәнінде, қазіргі кезеңде қоғамның өркендеп өсуі білім жүйесінің сапасын жақсартуды, жаңа технологияларды кеңінен қолдануды, жаңа формациядағы ұстаздар дайындау арқылы еліміздің білім жүйесін халықаралық стандарт деңгейіне жеткізуді, нарық экономикасына бейімделген, бәсекеге қабілетті білімді де білікті мамандар дайындауды негізгі стратегиялық межеге жатқызады. Бұл мақсаттар еліміздегі білім беру жүйесінің алдына жаңа инновациялық, технологиялық әдістерді қолдануды игеру, оқытудың жаңа модельдерін іздестіру және оны үнемі жетілдіріп отыру міндеттерін күн тәртібіне ендіردі. Әрбір мемлекеттің интеллектуалдық, экономикалық, парасаттық және мәдени қарымы білім сапасының күйін, оның прогрессивтік даму тарихын айқындайды[9].

Осы тұрғыдан алғанда, егемен Қазақ елінің білімі мен ғылымының стратегиясы, білім беру жүйесінің ұлттық білім мен тәрбие идеяларын сақтай отырып, әлемдік білім кеңістігіне кірігуімен анықталады. Қазіргі талаптың басты міндеті - педагог мамандардың кәсіби құзырлығын қалыптастыру мен біліктілігін үздіксіз арттыруды, ғылыми-әдістемелік қызметтің жаңашылдығын, түрлері мен әдістерін іздестіруді қамтамасыз ету, оны үйлестіре білу болып отыр.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан -2050»: Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» Қазақстан халқына Жолдауы
2. Қазақстан Республикасының “Білім туралы” Заңы. //Егемен Қазақстан, 2007, №254-256. - 5б.
3. «Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы»
4. Жекелеген мемлекеттік кәсіпорындарды коммуналдық меншіктен республикалық меншікке берудің кейбір мәселелері және Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің "Өрлеу" біліктілікті арттыру ұлттық орталығы" акционерлік қоғамын құру туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 17 ақпандағы № 232 Қаулысы
5. Монахов, В.М., Бахусова, Е.В., Олейникова, И.А. Педагогическая технология В.М.Монахова от А до Я: самоучитель проектирования учебного процесса: Липецк: ИРО, 2007.
6. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта. —М.: Знание, 1989. -80 с

7. Талызина Н.Ф. Формирование познавательной деятельности учащихся. - М., 1983.

8. Сухомлинский В. А. Избранные педагогические сочинения в 3 т., т. 1, с. 197

9. Білім беру жүйесіндегі инновациялық қызмет// «Білім беру жүйесіндегі инновациялық үрдістер: ізденіс және даму болашағы» тақырыбындағы халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. -Актобе, 2013. -411-414 б.

ПРОФЕССИОНАЛИЗМ ПЕДАГОГОВ И КАЧЕСТВО ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ-НЕОБХОДИМОЕ УСЛОВИЕ КАЧЕСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Солодилова А. П.,
*бакалавр образования преподаватель специальных
дисциплин специальности 0511000
"Туризм" ГККП "Многопрофильный колледж"
акимата города Астаны, angelina17198@mail.ru*

Ты можешь считать себя профессионалом, когда свое дело ты делаешь блестяще, получая удовольствие и не испытывая никакого напряжения. А если испытываешь, значит, еще учишься

Михаил Литвак.

Традиционно система образования ориентировалась на знания как на цель обучения. По сумме полученных выпускниками знаний оценивалась работа педагогического коллектива колледжа. Преобразования казахстанского общества в целом и системы ТиПО в частности обусловили изменение требований к студенту. «Выпускник знающий» перестал соответствовать запросам социума. Возник спрос на «Выпускника умеющего, творческого», имеющего соответствующие ценностные ориентации, выпускника, который может брать на себя ответственность, участвует в совместном принятии решений, умеет извлекать пользу из опыта, критически относится к явлениям природы и общества.

Поэтому основным направлением работы в колледже является развитие профессиональной компетентности педагога, который способен умело организовать деятельность студентов, передать обучающимся определенную сумму знаний к овладению ими способностями к активному действию.

В толковом словаре Ожегова С.И. компетентность определяется как характеристика знающего, осведомленного, авторитетного в какой-либо области специалиста. По мнению Введенского В.Н. профессиональная компетентность педагога не сводится к набору знаний, умений, а определяет необходимость и эффективность их применения в реальной образовательной

практике. Несмотря на неоднозначность представленных подходов профессионально компетентным можно назвать педагога, который на достаточно высоком уровне осуществляет педагогическую деятельность, педагогическое общение, достигает стабильно высоких результатов в обучении и воспитании обучающихся.

Мы рассматриваем педагогическую компетентность как интегральное качество личности педагога, гармонично сочетающее в себе совокупность профессиональных знаний, умений, опыта отношений, необходимых для успешного осуществления профессиональной деятельности, эффективного решения педагогических задач. Развитие профессиональной компетентности - это развитие творческой индивидуальности, формирование восприимчивости к педагогическим инновациям, способностей адаптироваться в меняющейся педагогической среде [2;с.30].

Изучив результаты исследований педагогов-психологов (Дрейфус, Барбара Дэли, Сластенин В.А.), мы пришли к выводу, что преподаватели в большинстве своем проходят 5 основных стадий профессионального становления (в таблице стаж работы педагога взят условно).

Стадия	Стаж работы	Характеристика
I	Начинающие педагоги 1-2 года	Отличаются поведением, ориентированным на внешние правила, образцы, рекомендации. Это объясняется небольшим опытом; страхом потерпеть неудачу или совершить ошибку.
II	Молодые специалисты 2-5 лет	Испытывают трудности при разграничении важных характеристик учебно-воспитательного процесса от второстепенных; стремятся выделить компоненты, составляющие реальную педагогическую ситуацию, подвергнуть их педагогическому и психологическому анализу.
III	Опытные учителя 5-10 лет	Стадия “учительской компетентности”. Способность самостоятельно организовать и спланировать как свою, так и деятельность студентов. Характерной особенностью является умение справиться с часто неординарными ситуациями.
IV	Профессионалы 10-20 лет	Период “профессионального мастерства”. Характерно умение целостно, системно видеть педагогическую реальность, вычленять наиболее существенные элементы педагогической практики.
V	Эксперты Свыше 20 лет	Склонны в своей деятельности к интуитивному целостному схватыванию сложной, требующей незамедлительного решения педагогической ситуации, отбрасывая все несущественное и второстепенное. Могут за внешними проявлениями увидеть глубокие, не лежащие на поверхности причины. Способны структурировать социально-психологические мотивы, определяющие тот или

		иной поведенческий акт подопечного.
--	--	-------------------------------------

Данная таблица показывает процесс движения от начинающего педагога к преподавателю-эксперту, а именно отражает изменения в трех аспектах профессионального поведения:

- Поведенческая парадигма меняется от следования абстрактным принципам к применению своего уникального профессионального опыта.

- Происходит сдвиг от восприятия педагогической ситуации как структуры дискретной, не связанной с целым, к восприятию системному, где каждый элемент рассматривается как часть целого, функционально и структурно с ним связанная.

- Меняется сама педагогическая позиция педагога: от стороннего наблюдателя - к активному участнику образовательного процесса, способному влиять на ход и развитие педагогической ситуации.

Проведя исследование среди педагогов нашего колледжа (ГККП "Многопрофильный колледж" акимата города Астаны) мы получили следующий результат:

Педагоги	Предпочитаемые способы обучения и самообучения
Начинающие педагоги, молодые специалисты	- Готовы безоценочно воспринимать любую психолого-педагогическую информацию.
Опытные педагоги	- Демонстрируют опору на свой опыт и свои собственные профессиональные и личностные ресурсы. - Предпочитают индивидуальные консультации.
Профессионалы	Предпочитают принимать участие в проведении "круглых столов", дискуссий, диалогов, бесед.
Эксперты	Предпочитают опираться на свой собственный опыт.

Хочется отметить еще раз, что выделенные уровни профессионального мастерства достаточно условны, а границы между ними достаточно "прозрачны".

Профессиональный уровень преподавателя невозможно измерить точным баллом, точной величиной. Любая его оценка является относительной и содержит в себе элементы субъективизма, которые можно свести к минимуму рейтинговой системой оценок. В основном профессионализм преподавателя определяется оценкой его умений и навыков.

В настоящее время в литературе встречается множество разнообразных методик оценки работы преподавателя. Приведем в пример методику, позволяющую не только фиксировать и оценивать реальный для каждого конкретного педагога уровень владения педагогическими компетентностями или его динамику во времени, но и сопоставлять их с уровнем, минимально необходимым для преподавателя.

Педагогические компетентности (способности), оцениваемые методикой (автор Митина Л.М.):

1.Получение педагогом информации о запросах обучающегося и его продвижении в обучении.

2.Демонстрация преподавателем знания учебного предмета и письменного и устного объяснения учебного материала (вербального и письменного).

3.Организация педагогом времени урока, пространства аудитории, учебных пособий и технических средств в целях обучения.

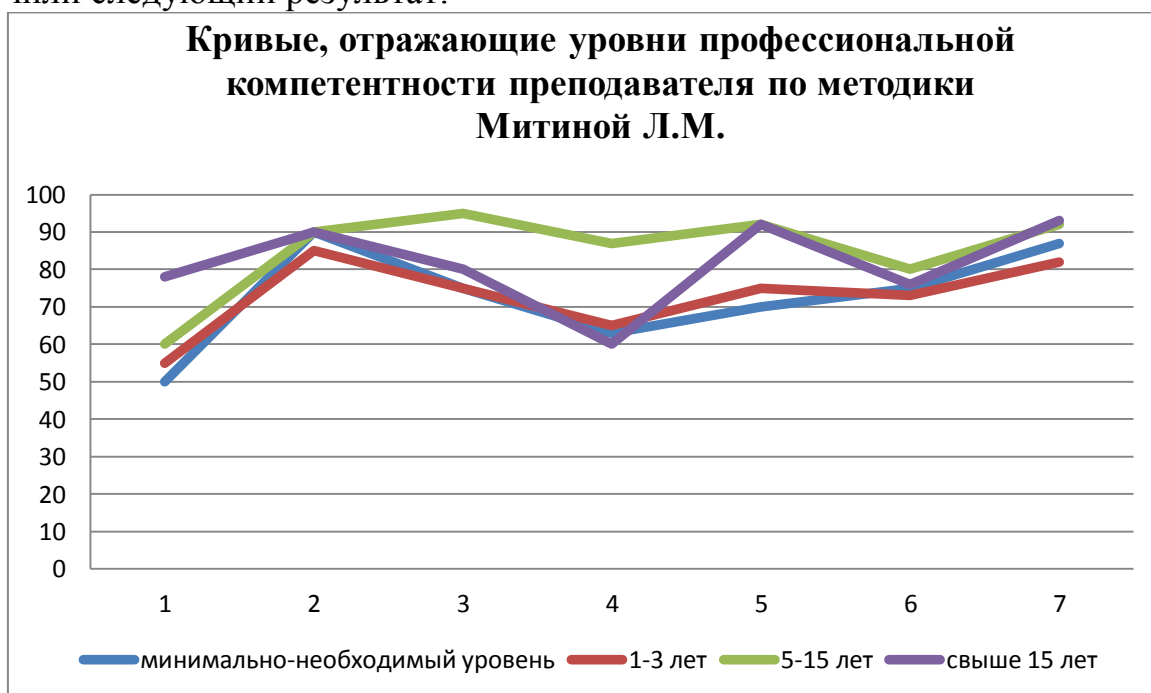
4.Общение, взаимодействие педагога и обучающихся на занятии

5.Демонстрация преподавателем соответствующих методов обучения.

6.Поддержание преподавателем на занятии творческой (креативной) атмосферы.

7.Поддержание педагогом на занятии приемлемого поведения студентов[1;с.92].

Для повышения объективности оценки работы преподавателей ГККП "Многопрофильный колледж" акимата города Астаны мы с коллегами одновременно провели наблюдения по данной методике, сопоставили данные и получили следующий результат:

На графике представлены кривые, которые отражают уровни владения педагогическими компетентностями преподавателями ГККП «Многопрофильный колледж» акимата города Астаны (данные за январь 2016 г. - февраль 2016 г). На графике синим цветом отображен минимально необходимый для преподавателя уровень владения педагогическими компетентностями. По оси X (абсцисс) отложены порядковые номера компетентностей, а по оси Y (ординат) - показатели процентной выраженности педагогических компетентностей в деятельности преподавателя. Здесь же представлены графики, отражающие уровни профессиональной компетентности педагогов с разным стажем работы.

Проанализировав полученные нами в результате проведенного исследования графики (40 человек), мы сделали следующие выводы:

– начинающие педагоги и молодые специалисты (красная линия) имеют: наиболее низкие показатели - педагогические способности, связанные с общением педагога с обучающимися и созданием рабочей атмосферы на занятии (1,4,6); самый высокий показатель - знание предмета (2).

– педагоги с 5-15-летним стажем работы (зеленая линия) показывают самые высокие показатели в использовании педагогических технологий (3,5).

– педагоги со стажем более 15 лет (фиолетовая линия): самые высокие результаты показывают в методике преподавания (5, 7), но значительно теряют во взаимоотношениях с учениками (6).

– профессиональное становление наиболее выражено у педагогов с 5-15 летним стажем работы.

Из семи выделенных способностей (компетентностей) у всех обследованных групп преподавателей наименее развита способность вести диалог со студентами (4) и особенно создавать на занятии творческую атмосферу (6).

Если отражать профессионализм по какой-либо шкале, то не так давно была возрастная шкала.

Возрастной состав	2013-2014 учебный год	2014-2015 учебный год	2015-2016 учебный год
До 30 лет	25	20	20
От 30 до 45	19	18	16
От 45 и более	25	22	20

Отражают результаты профессионализма так же квалификационные категории педагогического коллектива. Результаты представлены в таблице.

Квалификационная категория	2013-2014 учебный год	2014-2015 учебный год	2015-2016 учебный год
Высшая	9	13	17
Первая	11	13	11
Вторая	18	19	13
Без категории	31	15	15

В 2015-2016 учебном году доля преподавателей, имеющих первую и высшую квалификационную категорию, составляет 50%. Из приведенных данных таблицы видно, что работа над повышением квалификационного уровня ведется постоянно, и количество педагогов с первой и высшей категорией увеличивается из года в год.

На основе проведенного анализа можно сделать вывод, что в ГККП «Многопрофильный колледж» акимата города Астаны работают педагоги-профессионалы - мастера своего дела, готовые передать свой опыт молодым педагогам.

На основании всего вышеизложенного можно с уверенностью сказать, что профессионализм преподавателя и качество знаний студентов взаимосвязаны.

В современных условиях только активная жизненная позиция, повышение профессионального мастерства помогает педагогу обеспечить одно из главных прав обучающихся - право на качественное образование.

Литература:

1. Митина Л. М. Учитель как личность и профессионал. М., 1994 г.

2. Слостенин В.А., Исаев И.Ф., Мищенко А.И., Шиянов Е.Н. Педагогика: Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений . М.: Школа-Пресс, 1997г.

САБАҚТА ЖАҢА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Султанова Айнура Жанагалиевна,
*ағылшын тілі пәнінің оқытушысы, Ақтөбе техникалық
колледжі, Ақтөбе қаласы, e-mail: ainura_89_00@mail.ru*

Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті - ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу», - делінген [1].

Еліміздің барлық оқу мекемелерінде білімнің жаңа жүйесі енгізіліп жатыр. Мұндағы негізгі мақсат-жаһандану заманында білімнің бүкіләлемдік кеңістігіне ену. Осыған орай, білімнің мазмұны да, оған қойылатын талаптар да өзгереді. Сол себепті қазір жалпы барлық оқу орындарында оқытудың инновациялық технологиялары қолданыла бастады.

Жаңа технологияны меңгеру мұғалімнен асқан шеберлікті, арнайы дайындық пен ізденісті, сауаттыдықты қажет етеді. Инновациялық оқыту білімді тереңдетумен қатар оқушыны оқу әрекетіне жетелеп, олардың оқуға деген ынтасын оятады. Бұл жаңа технологиялар шығармашыл қабілеттің дамуына жағдай туғызады. Әр мұғалім қазіргі жаһандану саясатына сәйкес жаңа технологияны өз ыңғайына, пәніне лайықтап пайдалануға тиіс. Сабақты тартымды өткізу және оқушылардың оқуға деген қызығуын арттыру үшін әр сабақты түрлендіріп, арттыруы шарт. Ол үшін тек бір технологиямен шектеліп қалмай, әр түрлі технологияның сан қилы элементтерін пайдалану артық етпесі анық. Сабақта мәселелік оқыту технологиясының басты мақсаты - оқушыны өз бетімен ізденуге үйрету, олардың танымдылығы мен шығармашылық икемділіктерін дамыту. Қазақстанда ең алғаш “инновация” ұғымын қазақ тілінде анықтаған ғалым, профессор Немербай Нұрахметов. Ол “Инновация, инновациялық үрдісі деп отырғанымыз білім беру мекемелерінің жаналықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызмет” деп көрсетеді. Инновациялық (озық) білім беру деп - тұлғаның бағдарлы көзқарасты, білімдегі дәлдікті, шығармашылық бастауды, сонымен бірге жаңа технологиялық мағлұматтарды игеруін айтады. Оқу-тәрбие үрдісінде қолданып, айтарлықтай нәтиже беріп жүрген инновациялық педагогикалық технологиялар мыналар: - дамыта отырып оқыту әдістемесі - оза отырып оқыту - тірек және тірек конспектілер арқылы оқыту - деңгейлеп оқыту

технологиясы - тесттік жүйемен оқыту - имитациялық әдіс - мультимедия мүмкіндіктерін қолданып оқыту. Осы баяндамада қысқаша кейс технологиясы, қашықтықтан оқыту, жобалау технологиясы туралы мәлімет берілген.

Күнделікті сабаққа видео, аудио қондырғыларды мен теледидарды, компьютерді, интерактивтік тақта мен мультимедиалық проекторларды пайдалану үлкен нәтижелер беретініне әр мұғалім өзі көз жеткізіп отыр. Компьютерлік оқу бағдарламалары (электрондық оқулықтар, тренажерлар, тьюторлар, лабораториялық жаттығулар, тест жүйесі). Мультимедиялық технологияға сай оқу жүйесі компьютер, видеотехника, оптикалық дискінің жиындысын пайдалану арқылы жүргізіледі. Қазіргі кезде аудиоаппарат алмасу, видеоаппарат алмасу, виртуалды аудиторлық тақта, тақырыптық ақпарат енгізілген клавиатуралар, файлды алмасу, көпжақты конференциялар өткізу кеңнен таралған көпке белгілі компьютерлік видеоконференц байланыстың әдістемесіне жатқызылады. Жаңа ақпараттық технологияның ерекшелігі мұғалімдер мен оқушылардың бірлесіп, шығармашылықпен жұмыс істеуіне ықпал етеді [4].

Технологиялық инновациялар - бұл жаңа заманның компьютерлік және телекоммуникациялық технологиялары. Технологиялық инновациялар экономикалық механизмдерде, оқытушылар мен білім алушылар еңбегін ұйымдастыруда түбегейлі өзгерістерге, оқытушылық қызмет сипатына зор үлес қосылады

Қазіргі заманғы оқыту технологияларына келесі талаптар қойылады:

- оқыту мақсатының нақты қойылуымен, оның ғылыми негізделуі, іс - әрекетінің нәтижесінің жоғары сапалы болуы;
- оқу материалын толық қабылдау мүмкіндігінің болуы;
- оқу процесінде қарым - қатынастың еркін болуы;
- оны үнемі жетілдіріп, толықтырылып отыру мүмкіндігінің болуы.

Инновациялық әдістердің ең негізгісінің бірі - «интерактивті оқыту әдісі». Негізгі қағидасы - педагогикалық қарым - қатынас пен қарым - қатынас диалогы арқылы жекетілген қалыптастырып дамыту.

Кейс-технология - шын және ойдан шығарылған жағдайларға негізделген қысқа мерзімді оқытуға арналған интерактивтік технология.

Кейс-технология - оқытушы-тьюторлардың дәстүрлі және қашықтықтан консультацияларды ұйымдастыру кезінде мәтіндік, аудиовизуальды және мультимедиалық оқу-әдістемелік материалдарды жинау және оларды пайдаланушылардың өз бетінше меңгеруі үшін жіберуге негізделген. Кейс технологиясы (ағылшынның case—портфель) оқытуда жасалынған әдістемелік материалдармен іске асырылады.

Кейс сабақтарында берілетін тапсырмалар оқушыларды қызықтыруға, олардың диалогтік және монологтік сөйлеу дағдыларын жетілдіруге, ауызша сөйлеу дағдыларын қалыптастыруға бағытталды. Кейс технологиясының дәстүрлі оқытудан басты айырмашылығы мұнда оқушы - өздігінен ізденетін, алдарында тұрған проблеманы шешетін субъект.

Қашықтықтан оқу технологиясы - бұл осы заманғы телебайланыс, электронды почта, теледидар және интернет жәрдемімен оқу мекемесіне қатыспай-ақ білімдену қызметтерін пайдалану. Қашықтан оқу қандай да себептермен білім иеленуге қол жеткізе алмай жүргендердің бәріне бірдей үйде отырып оқу мүмкіндіктерін ашады (әсіресе мүгедектерге, зағиптар мен есітуден қалғандарға, т.с.с.). Жобалау технологиясын қолданудағы негізгі мақсат - оқушылардың қызығушылық ынтасын дамыту, өз бетімен жұмыстарын жүргізу арқылы білімдерін жетілдіру, ақпараттық бағдарлау біліктілігін қалыптастыру және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін арттыру арқылы оқушыны болашақта әр түрлі жағдаяттарда, әр түрлі қоғамдық ортада өзін-өзі көрсете білуге бейімдеу.

Инновациялық технологияларды пайдалана отырып оқытудағы басты нәрсе - бұл білім алу және өздігінен білім алу негізінде адам қабілеттерін, икемділіктерін дамыту [5]. Жаңа білім беру парадигмасында тұлғаның қызығушылықтарын қамтамасыз етуде тұтастық, бағыттылықпен бірге мықты негізділік (фундаменталдылық) те шешуші рөлге ие. Сонымен, инновациялық білім беру өз құрамына жеке тұлғалық көзқарасты, білім алудың мықты негіздерін, кәсіби шеберлікті, екі мәдениеттің (техникалық және гуманитарлық) синтезін, жаңа ақпараттық технологияларды қолдануды біріктіреді.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы
2. Қуанбаева Б. Оқытудың педагогикалық жүйесін технологиялық негізде жетілдірудің дидактикалық шарттары: дисс. Пед. ғыл.канд. - Алматы, 2005. -137 бет.
3. Поташник М.М. Инновационные школы России: становление и развитие. - М., Новая школа, 1996. - С. 320.
4. Бөрібаев Б, Балапанов Е. Жаңа ақпараттық технологиялар. - Алматы, 2001.
5. Абдраманова Г. Б., Байзулдаева Г. О. Инновациялық технологиялардың білім берудегі рөлі // Молодой ученый. - 2015. -№7.1. - С. 4-6.

«АНАЛИЗ И МОНИТОРИНГ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГА ТЕХНИЧЕСКОГО И ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ» (ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ)

Тусенова С. С.,
*ГККП «Многопрофильный колледж»
акимата г. Астаны*

Одна из основных задач, стоящих перед коллективом колледжа - это совершенствование управления качеством образования. Существенную роль в решении этой задачи решает педагогический мониторинг. Внедрение мониторинга осуществляется в каждом общеобразовательном учреждении.

Мониторинг - комплекс динамических наблюдений, аналитической оценки прогноза состояния целостной системы.

Педагогический мониторинг - это система сбора, обработки и хранения информации о функционировании педагогической системы, обеспечивающая непрерывное отслеживание ее состояния, современную корректировку и прогнозирование развития.

Педагогический мониторинг как динамичная система результативности и прогнозирования деятельности студента и преподавателя имеет цель: повысить контролирующую и оценочную деятельность:

- а) преподавателя - анализ своего труда, его результатов и эффективности;
- б) студентов - развивать объективный взгляд на собственную деятельность и ее результаты, воспитывать самостоятельность и ответственность, формировать самоконтроль и самооценку.

Мониторинговые исследования:

- помогают каждому участнику образовательного процесса осмыслить собственную деятельность;
- определить, насколько рациональны педагогические и дидактические средства, используемые в процессе обучения;
- насколько они соответствуют целям образовательного процесса и возрастным особенностям студентов.

Объектом мониторинга является группа, преподаватель, студент, а также отдельные направления образовательного процесса.

Методы сбора и обработки информации:

- экспертный опрос;
- наблюдение;
- анализ документов
- посещение занятий
- контроль знаний, умений и навыков;
- анкетирование;
- тестирование;
- самооценка

Мониторинг образовательной деятельности преподавателя колледжа включает в себя следующие разделы:

1. Документация и планирование

Разработка рабочих программ, календарно-тематического планирования, поурочного планирования, индивидуального плана.

2. Повышение качества образования.

- процент успеваемости студентов
- процент качества знаний студентов
- показатели среднего балла

Эти данные преподаватели готовят по итогам учебных семестров и года, причем в индивидуальном плане предусмотрен сравнительный мониторинг в разрезе 3-х лет (средние показатели)

год	кол-во студентов	5	4	3		еатт	% качества	% успеваемости	средний балл
-----	------------------	---	---	---	--	------	------------	----------------	--------------

2013 - 2014 гг.	215	51	113	52		80 %	100%	4
2014 - 2015 гг.	146	48	73	25		82	100	4,2
2015 - 2016 гг.	54	8	31	15		72	100	4,5

3. Материалы обобщения педагогического опыта преподавателя: внутри колледжа, на городском уровне, на республиканском и международном уровне.

Каждый преподаватель планирует свою тему самообразования. Молодым преподавателям и преподавателям с производства оказываю помощь в определении темы самообразования. Анализ педагогического состава колледжа свидетельствует о том, что не имеют педагогического образования 40 % преподавателей колледжа, что, безусловно, создает определенные трудности для обеспечения качества педагогического труда.

Если говорить об обобщении педагогического опыта преподавателей, то эту работу мы планируем следующим образом. Преподаватели, не имеющие категории, после выбора темы самообразования, по истечении 3-х лет работы над темой отчитываются о результатах работы над темой на заседаниях цикловых комиссий. Преподаватели, имеющие вторую, первую и высшую категории, отчитываются по теме самообразования на заседании методического совета колледжа. Кроме этого, с данными преподавателями ведется работа по обобщению передового опыта на городском и республиканском уровне.

Обобщение опыта (в колледже, городской, республиканский и международный уровни)

- выступление на методических объединениях, педагогических и методических советах колледжа, города
- выступление на научно - практических конференциях колледжа, города, республики
- участие в городских, региональных, республиканских, международных конкурсах.
- публикация своего опыта на страницах периодической печати.

4. Учебно- методическая деятельность преподавателя

Каждый преподаватель в начале учебного года составляет индивидуальный план профессионального развития. Этот план рассматривается на заседании цикловой комиссии и заверяется председателем цикловой комиссии. Одним из разделов данного плана является методическая работа.

Молодым преподавателям и преподавателям, пришедшими с производства, в первый год работы в колледже при планировании методической работы рекомендуем планировать методические указания, тесты, сборники лекций, практических работ по отдельным главам рабочей программы. Преподавателям, имеющим стаж и опыт работы, обязательно планирование учебно-методических комплексов, электронных учебных изданий, учебников, методических пособий. При этом всегда обращаю внимание преподавателей на необходимость распространения своего опыта на городском и республиканском уровнях.

Учебно-методическая деятельность преподавателя

- создание учебно-методических разработок;
- создание УМК по дисциплине;
- создание электронных учебников и пособий;
- создание учебно-методических рекомендаций;
- создание учебно-методических пособий;
- наличие учебно-методических изданий;

5. Проведение открытых занятий и внеклассных мероприятий.

В индивидуальном плане все преподаватели в течение учебного года планируют проведение открытых занятий и внеклассных мероприятий. Ежегодно колледж проводит городские семинары на различные методические темы, день открытых дверей. Для проведения данных семинаров стараемся по возможности задействовать опытных преподавателей. Молодые преподаватели дают открытые занятия на своих цикловых комиссиях под руководством наставников.

6. Научно - методическая деятельность преподавателя.

- а) Участие преподавателя в творческих конкурсах, научно-практических конференциях, семинарах, круглых столах, педагогических чтениях.
- б) Публикация научно-методических материалов в периодической печати, средствах массовой информации;
- с) Разработка типовых учебных программ по специальностям;
- д) Участие в экспертизе учебно-методических комплексов, учебных программ, учебников и пособий;

7. Внедрение в учебный процесс различных форм научно-исследовательской деятельности

- научно-исследовательская деятельность преподавателя;
- подготовка студентов к участию в конкурсах, конференциях, олимпиадах и другой внеаудиторной деятельности на городском, республиканском и международном уровнях;
- результативность участия студентов в данных мероприятиях;
- мониторинг участия студентов

8. Использование современных образовательных технологий

- использование проектных, исследовательских технологий и других развивающих образовательных технологий;
- количество используемых учебных программ, УМК, построенных в рамках определенной технологии.

9. Профессиональная компетентность

- курсы повышения квалификации
- имеющаяся категория
- наличие печатных изданий (где, тема)

10. Оценка преподавателя по анкете «Преподаватель глазами студента», «Преподаватель глазами родителей» .

В нашем колледже данную оценку проводит психолог. У него имеются различные методики, виды анкет для студентов и родителей. Данные анкет обрабатываются и представляются в методический кабинет, после чего преподаватели могут ознакомиться с итогами анкетирования.

Кроме этого, на каждого преподавателя методическим кабинетом ежегодно заполняется таблица «Качественный состав преподавателей», в которой предусмотрены следующие графы:

ФИО учителя, стаж, категория, награды, качество знаний (за 3 года: 2010-2011, 2012-2013, 2013-2014), внешний контроль (итоги НОК), достижения преподавателя (в колледже, городской, республиканский, международный), достижения студента (в колледже, городской, республиканский, международный), публикации (городской, республиканский, международный).

Важным элементом методической работы является рейтинговая оценка деятельности преподавателей.

Целью рейтингового анализа является стимулирование роста квалификации, профессионализма, продуктивности научно - педагогической работы, развитие творческой активности преподавателей. Исходные данные для определения рейтинга преподавателя представлены в виде следующих блоков:

1. Документация и планирование.
2. Разработка и пополнение УМК, разработка электронных пособий.
3. Открытые уроки: в колледже и на город.
4. Научно - исследовательская деятельность: собственная и со студентами.
5. Публикации научных статей в СМИ.
6. Применение интерактивных технологий обучения.
7. Проведение общеколледжных мероприятий, классных часов, городских мероприятий.
8. Личное участие в системе методической работы колледжа и ПЦК.

ИНТЕРБЕЛСЕНДІ ТАПСЫРМАЛАР ЖАСАУДА «НОТ ПОТАТОЕС» БАҒДАРЛАМАСЫН ҚОЛДАНУ

Хайса Укижан,
ақпараттық технологиялар магистрі
Астана қаласы әкімдігінің «Көпбейінді колледжі» МКҚК
арнайы пән оқытушысы, haisa_ukijan@mail.ru

1.1. Hot Potatoes бағдарламасы. Жалпы мәлімет.

Hot Potatoes - оқытушыға білім алушылардың білімін тексеру мақсатында интербелсенді тапсырмалар мен тест құрастыруға арналған қолданбалы бағдарлама.

Бұл бағдарлама арқылы әртүрлі пәнге мәтіндік, графикалық, аудио және видео ақпаратты қолдану арқылы тапсырмалардың 10 үлгісін жасауға болады.

Ерекшелігін атап өтетін болсақ: жасалған тапсырма вебпарақшаның стандартты форматында сақталады, яғни тапсырманы ашу үшін білім алушыларға тек ғана веббраузер (мысалы Internet Explorer) қажет.

Білім алушыларға *Hot Potatoes бағдарламасын орнату қажет емес! Ол тек ғана оқытушыларға тапсырманы құру мен түзету үшін қажет!*

Бағдарламаны көп елдерде барлық пән мұғалімдері кеңінен қолдануда.

1.2. Бағдарламаның негізгі блоктары

Hot Potatoes құрамына әртүрлі тестер мен тапсырмалар жасауға арналған 5 бағдарлама блогы кіреді. Әр блок жеке бір бағдарлама ретінде қолданылады.

1. JCross - Кроссворд

2. **JMatch - Сәйкестендіруді орнату** (*Установление соответствий*) - тапсырманың 3 түрі)

3. **JQuiz - Викторина** - бірнеше жауаптары бар сұрақтар құрастыру - тапсырманың 4 түрі)

4. **JMix - Тізбектілікті қалпына келтіру** (*Восстановление последовательности*)

5. JCloze - Бос орынды толтыру (*Заполнение пропусков*)

Сізге әртүрлі тапсырмалар мен тесттер құруыңызға болады. Белгілі бір тапсырма құру үшін Сіз бес бағдарламаның ішінен тиістісін таңдап алуыңыз керек.

Ол үшін HotPotatoes бағдарламасын қосқан соң Сіз картоп суреті арқылы қалаған бағдарламаны таңдап алуыңызға болады:

Қажетті бағдарламаны таңдаған соң тапсырманың мәтіні немесе теориялық материалдар енгізіледі, сұрақтар мен жауаптар құрастырылады. Бұл ережелер әр бағдарламаны сипаттау кезінде келтірілген.

Содан кейін, қажет болғанда, Сіз тапсырма мен тесттің конфигурациясының жөндеуіне өзгерістер енгізуіңізге болады.

2. Кроссворд (JCross)

JCross бағдарламасы тез арада кроссворд құрастыруға арналған.

2.1. Кроссворд құрастыру

Кроссворд құрастыру үшін **HotPotatoes** бағдарламасын ашып мәзірден **Jcross** бағдарламасын немесе экранда қажетті картопты таңдаңыз!

Ашылған терезеден **Имя** өрісінде кроссворд атын енгізесіз.

Кроссвордта сөздерді жазу үшін екі тәртібі бар:

- ✓Сөздерді қолдан орнату;
- ✓Сөздерді автоматты түрде орнату.

Торда сөздерді қолдан орнату кезде кроссворд өрісіне сөздер әріптердің кезегімен жазылады.

Автоматты толтыру барысында **Автоматическое создание** батырмасын басыңыз немесе мәзірден таңдаңыз: **Управление сеткой - Автоматическое создание**.

Максимальный размер өрісінде кроссворд ұяшықтарының максимальды саны жазылады. **Создать сетку** батырмасы арқылы кроссвордты орналастырасыз!

Келесі қадамда әр сөзге анықтама бересіз. Анықтаманы еңгізу үшін **Определения** батырмасын басу керек. Экранның жоғарғы бөлігінде кроссвордтағы көлденеңінен, ал төменгі бөлігінде тігінен орналасқан сөздер жазылады. Ал анықтамасын жазу үшін сөзді белгілеп, анықтама өрісін жазып ок басамыз!

3. (JMatch) Сәйкестендіруді орнату (Установка соответствий)

Сұрақ сәйкестігі - сұрақтардың кең тараған түрі. Мұндай сұрақ түріне мысал келтірсек:

❖ *Сөздер құрамына аралық сәйкестікті орнатыңыз:*

<i>сиыр</i>	<i>жұмыртқа</i>
<i>тауық</i>	<i>жүн</i>
<i>қой</i>	<i>сүт</i>

Тапсырмаларды үш түрлі форматта жасауға болады:

- ✓Элементтерді тышқан көмегімен жылжыту арқылы сәйкестікті орнату;
- ✓Ашылған тізімнен сәйкес нұсқаны таңдау;
- ✓Сәйкестікті сақтайтын карточкалар.

Тапсырма түрін таңдау HTML парақшасына сақтау кезінде таңдалады.

4. Викторина (JQuiz)

Бұл бағдарлама көмегімен жауаптары әртүрлі нұсқада берілетін тест сұрақтарын жасауға болады:

- ✓Альтернативті таңдау - бірнеше жауаптардың ішінен бір дұрыс жауапты таңдау;
- ✓Бірнеше дұрыс жауап таңдау;
- ✓Қысқа жауап - мұнда жауап клавиатура арқылы енгізіледі;
- ✓Аралас жауап (жауап нұсқаларының біріктірілген түрі) - қысқа жауап пен альтернативті таңдау арқылы жауап беретін сұрақтарды біріктіреді.

5. JMix - Тізбектілікті қалпына келтіру - (Восстановление последовательности)

Бұл бағдарламада тапсырма жасау тіл мұғалімдеріне өте қолайлы, сонымен қатар басқа пән мұғалімдері де қызықты тапсырмалар жасауына болады!

Тапсырмаға қажет құрал - ол сөз және сөйлем. Әр сөз бен сөйлемге жеке тапсырмалар құрастырылады. Тапсырма мәні - сөйлемдегі сөздерді немесе сөздегі әріптерді ретімен орналастыру.

6. JCloze - Бос орынды толтыру (Заполнение пропусков)

Бұл сұрақтың жабық түріне жатады, яғни бос қалдырған орынға (пробел) сөз немесе әріп жазып толтыруды қажет етеді.

Мәтіннен жасырылатын сөзді таңдап **Пробел** батырмасын басыңыз.

Ашылған сұхбат терезесінен **Альтернативные слова** өрісіне дұрыс жауап ретінде қабылдауға болатын барлық сөздерді жазыңыз! Мәтіндегі сөздің реттік номері **Пробел №** өрісінде, ал жасырылған сөз **Слово** өрісіне жазылады. Сосын сұхбат терезесін жауып, келесі сөзді таңдап дұрыс жауабын еңгізіңіз. Жасырылған сөздер мәтінде автоматты түрде қызылмен боялып, асты сызылады.

Барлық жасырылған сөздер мәтіннің басынан бастап автоматты түрде номерленеді.

7. Тапсырмаларға мәтінді кірістіру

Әр жаттығуға мәтін енгізуге болады және тапсырма сол мәтін мазмұнына негізделетін болады. Экранда мәтін тапсырманың жанында орналасады.

Мәтінді пернетақтадан немесе кез-келген редактордан көшіріп алып кірістіруге болады. Мәтін HTML форматы түрінде де ұсынылуы мүмкін.

8. Тапсырмалар мен тестілерге суреттер, дыбыстық және медиафайлдарды қою

Тапсырмаларға дыбыстық және медиафайлдарды қосуға болады. Естеріңізге саламыз, алдымен бұл файлдарды тапсырмалар жобалары мен беттері жататын папкаға көшіру керек. Осыдан кейін **Вставить - Медиаобъекты** мәзірін таңдауға болады. **Обзор** пернесі арқылы қажетті файлды табуға болады, қалауы бойынша файлдарды көру үшін плейерді қосуға болады. Егер плейер қосылмаған болса, онда қолданушы машинасына жүктелгені пайдаланылады. Мәтіндік сілтеме тапсырмасы үшін тек **Мәтін ссылки** жолы пайдаланылады. Осылайша, кез-келген медианысандарға сілтеме қоюға болады.

9. Архив жасау

Егер Сіз тапсырмаларда суреттер мен медианысандарды пайдалансаңыз, жобаны басқару қиындығы туындайды, себебі, суреттер мен дыбыстық файлдар әр-түрлі папкаларда жатуы мүмкін.

Тапсырмалардың орнын ауыстыруды жеңілдету үшін, барлық тапсырмалар файлдарын бір архивке біріктірген жөн. Ол үшін **Файл** кез-келген бағдарламаның **Create Zip Package (zip архив жасау)** тармағын таңдаңыз. Архивті сақтау орнын көрсетуіңіз керек.

Әдебиеттер:

1. Буч Г., Рамбо Д., Якобсон И. Язык UML. Руководство пользователя. 2-е изд.: Пер. с англ. Мухин Н. - М.: ДМК Пресс, 2006. - 496 с.

2. Гленфорд Майерс, Том Баджетт, Кори Сандлер. Искусство тестирования программ, 3-е издание = The Art of Software Testing, 3rd Edition. - М.: «Диалектика», 2012. - 272 с.

3. Крэг Ларман. Применение UML 2.0 и шаблонов проектирования. Введение в объектно-ориентированный анализ, проектирование и итеративную разработку. М.: Вильямс, 07-736 с.

4. Лайза Криспин, Джанет Грегори. Гибкое тестирование: практическое руководство для тестировщиков ПО и гибких команд = Agile Testing: A Practical Guide for Testers and Agile Teams. - М.: «Вильямс», 2010. - 464 с.

ОҚУ ҮРДІСІНДЕГІ ИНТЕРБЕЛСЕНДІ ОҚЫТУ МЕН ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

Шайдоллаева Айсулу Нургабыловна,
құқық бакалавры Атырау қаласы,
Каспий өңірінің қазіргі замандағы
колледжі, 9-санатты арнаулы пән
оқытушысы, aidyn_suluy@mail.ru

«Біз бүкіл еліміз бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру қызметіне қол жеткізуіміз керек және оқытудың тиімділігін, әр оқушының білім мен білігі деңгейін бағалаудың бірыңғай жүйесін жасау керек...»

Н. Ә. Назарбаев (Қазақстан халқына жолдауынан)

Білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі-оқытудың әдіс тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып, сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуде. Жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану - педагогикалық іс-әрекеттердің мазмұны мен формасын толықтыру негізінде оқыту үрдісін жетілдірудің бірден бір жолы.

Қазіргі заманда Қазақстанның өзіне ғана тән ұлттық сипаты бар білім беру жүйесін одан әрі дамыту, білім беру сапасында әлемнің басқада алдыңғы қатарлы беделді де, белді елдерімен қатар жұмыс жасау, қазақ тілін дамытуда өзіндік үлес қосу, бүкіл әлемдік деңгейге көтеру, білім беру ісінде әлеуметтік кеңістікке шығу-алдағы тұрған міндеттер. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті - ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтары, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп, білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көзделеді.[2]

Бүкіл дүниежүзілік білім беру кеңістігіне кіру мақсатында қазіргі кезде Қазақстанда білімнің жаңа жүйесі құрылуда. Бұл үрдіс педагогика теориясы мен оқу-тәрбие үрдісіне нақты өзгерістер енгізумен қатар елімізде болып жатқан түрлі бағыттағы білім беру қызметіне жаңаша қарауды, қол жеткен табыстарды сын көзбен бағалай отырып саралауды, жастардың шығармашылық әлеуетін дамытуды, мұғалім іс-әрекетін жаңаша тұрғыда ұйымдастыруды талап етеді.

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде оқыған «Инновациялар мен оқу-білімді жетілдіру арқылы білім экономикасына» атты лекциясында былай деп айтқан еді: «Жеке тұлғаны

функциональдық әзірлеу тұжырымдамасынан жеке тұлғаны дамыту тұжырымдамасына көшу жүріп жатыр. Жаңа тұжырымдама білім берудің даралық сипатын көздейді, ол әрбір нақты адамның мүмкіндіктерін және оның өзін-өзі іске асыруы мен өзін-өзі дамытуға қабілеттілігін ескеруге мүмкіндік береді». Менің субъективтік пікірім бойынша бұл ұстаным бүгінгі күннің талабына сәйкес келеді. Себебі оқытушылық қызметпен айналысқан аз ғана жұмыс уақыты ішінде әр студенттің әрқилы мүмкіндіктері мен қабілеттіліктерін байқап үлгердім. Сөзімді растау мақсатында мысал ретінде келтіретін болсам, бір студентіме сабақты слайд бойынша қорғау, екіншісіне нормативтік құқықтық актілерден ізденген, үшіншісіне тест арқылы тиянақтаған, төртіншісіне жазбаша және ауызша сауалнамалар арқылы пысықтаған, бесіншісіне логикалық жағдайлар арқылы саралаған тиімді.

Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеру-маңызды мәселелердің бірі. Елбасымыз Н.Назарбаевтың «Қазақстан 2030» Қазақстан халқына арнаған Жолдауында «Біздің жас мемлекетіміз өсіп, жетіліп, кемелденеді, біздің балаларымыз бен немерелеріміз онымен бірге ер жетеді. Олар өз ұрпағының жауапты да жігерлі, білім өрісі биік, денсаулықтары мықты өкілдері болады. Олар бабаларының игі дәстүрлерін сақтай отырып, қазіргі заманғы нарықтық экономика жағдайында жұмыс істеуге даяр. Олар қазақ, орыс, ағылшын тілдерін еркін меңгереді, олар бейбіт, жылдам өркендету үстіндегі, күллі әлемге әйгілі, әрі сыйлы өз елінің патриоттары болады» [3] деп көрсетілгендей, ертеңгі келер күннің бүгінгіден гөрі нұрлы болуына ықпал етіп, адамзат қоғамы алға апаратын күдіретті күш -білімге тән.

Білім берудегі ескі мазмұнның орнына жаңасы келуді. Я.А.Коменскийдің, И.Герbartтың дәстүрлі объект-субъектілі педагогикасының орнын басқасы басты, ол балаға оқу қызметінің субъектісі ретінде, өзін - өзі өзектілендіруге, өзін танытуға және өзін - өзі жүзеге асыруға ұмтылатын дамушы тұлға ретінде бағытталған. Мұндай жағдайда педагогикалық процестің маңызды құрамы оқу ісіндегі субъектілар - оқытушы мен студенттің тұлғалық бағытталған өзара әрекеті болып табылады. Қазіргі уақытта педагогика ғылымының бір ерекшелігі - баланың тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологияларын шығаруға ұмтылуы. «Педагогика технологиялар - бұл білімнің басымды мақсаттарымен біріктірілген пәндер мен әдістемелердің, оқу - тәрбие процесін ұйымдастырудың өзара ортақ тұжырымдамамен байланысқан міндеттерінің, мазмұнының, формалары мен әдістерінің күрделі және ашық жүйелері, мұнда әр позиция басқаларына әсер етіп, ақыр аяғында студенттің дамуына жағымды жағдайлар жиынтығын құрайды».

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында оқыту формасын, әдістерін, технологияларын таңдауда көп нұсқалық қағидасы бекітілген, бұл білім мекемелерінің мұғалімдеріне, педагогтарына өзіне оңтайлы нұсқаны қолдануға, педагогикалық процесті кез келген үлгімен, тіпті авторлық үлгімен құруға мүмкіндік береді. Дәстүрлі сыныптық - сабақ жүйесінің барлық элементернің және сабақты құрастыру техноглогияларын қолданумен қатар,

мұғалім келесі педагогикалық техноглогияларды пайдалана алады: Ойын технологиялары, проблемаларды оқыту, оқу зерттеуін ұйымдастыру технологиясы, жобалау әдісі, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар. Осылардың ішіндегі алдымен ойын технологиясы туралы айтпақшымын. Ойын - балалардың шынайы және ойлап тапқан шындығына тез, еркін енуіне, өзіндік «Менін» қалыптастыруға және шығармашылыққа, белсенділікке, өзін-өзі дамытуға мүмкіндік береді. («Мен студентпін», «Мен және менің тобым», «Мен прокурормын», «Біз әріптеспіз», «Адамдардың кәсібі», «Мен кәсіпкермін»). Мұндай ойын түрлерінің ерекшелігі - жоғары көңіл-күйде ойналатын рөлдер шынайы сезімге, ойға, ниетке толы болады және бала үлкендер сияқты прокурор, судья, адвокат, жол көрсетуші болғысы келеді. Бұл ойындарда балалардың мінез-құлықтары мен іс-әрекеттері реттеледі. Ойын іс-әрекетінің мотивациясы еркіндікті, таңдау мүмкіндігін, қажеттілігін, өз-өзіне сенімін, өзін-өзі дамытуын қамтамасыз етеді.

Сонымен, ойын арқылы келесі маңызды міндеттер: баланың қоғамдық қатынастарға бейімделуі, жалпыадамзаттық мәдени құндылықтар мен әртүрлі ұлт өкілдерінің мәдениеттерін меңгеруі; баланың шынайы адамгершілік коммуникацияға енуіне мүмкіндік беретін коммуникативті іс-әрекеттердің көрініс табуы жүзеге асырылады. Мұғалім ойын технологияларын пайдалана отырып, баланың әр қырынан көрінуіне (интеллектуалдылық, шығармашылық, эмоционалдылық, коммуникативтік) және оның мінез-құлқында, қарым-қатынасында, оқуында пайда болатын әртүрлі қиындықтарды жеңуге жағдай жасайды.

Атақты француз ғалымы Луи де Брайль былай дейді: «ең қарапайым мәселені қозғайтын ойындардың өзінде ғылыми жұмысқа ұқсас жалпы элементтер көп кездеседі. Екі жағдайда да (ойын мен ғылыми жұмыс) ең бастысы қойылған мақсаттың болуы, сонан соң қиындықтың болуы, оны жеңу, жаңалықты ашу қуаныш. Міне, сондықтан да, бар адамдарды, жасына карамастан, ойын өзіне тартып тұрады.» Оқу ойыны-бұл оқуды ойын арқылы ұйымдастыру. Зерттеулер көрсеткендей, дәстүрлі ұйымдастырылған оқу процесіне қарағанда, оқушылар ойынға қатыса отырып, неғұрлым аз шаршайды, оқу қызметінен жағымды эмоциялар алады. Дидактикалық ойындар-оқытудың маңызды құралы. Дидактикалық ойындар - оқыту мақсатын жүзеге асыруға арнайы арналған ойындар. Дидактикалық ойындар байқампаздық, елестету, есте сақтау, сөйлеу, ойлау қабілеттерін, сенсорлық бағдарын дамытады. Оның мақсаты: Жаңаша білім беру мазмұнына көшу, нақты іс-әрекет жүргізу, ізденушілікпен жұмыс істейтін студент тәрбиелеу. Міндеттері: Студенттің қызығушылығын арттыру, Іскерлік ойындар ұйымдастыру, Теория мен практиканы ұштастыру. Бұл жерде оқытушының іс-әрекеті: Студенттерді бақылайды, бақылау нәтижелерін өңдейді, алған нәтижелерді хабарлайды. Студенттің іс-әрекеті: Оқуға оң көзқарас, жаңаны танып білу, икемділік пен дағдыларын игеру, өз жетістіктерін өздері бақылау. Іскер ойындарының құрылымы: Талдауға проблема беру, студенттерді топқа

бөлу, проблеманы талдау, топ алдында шешімін айту. Ойын арқылы студенттер нені меңгереді:

1. Студенттер нақты қызмет тәжірибесін меңгереді.
2. Студенттер тек бақылаушы ғана емес, өздері қатыса отырып қиын мәселелерді өз бетінше шеше білуге үйретеді.
3. Оқу процесінде алған білімді нақты істе қолдана білуге мүмкіндік береді.
4. Студент әрекетіне негізделген оқу көлемін басқарады.
5. Уақытты үнемдеуге үйретеді.
6. Студенттер үшін психологиялық жағымды.
7. Ойын барысында шешім қабылдау студенттерден аса жауапкершілікті талап етеді.
8. Студенттер үшін қауіпсіз.
9. Кейде қарапайым оқу қызметімен салыстырғанда көп уақыт мөлшерін алады.
10. Ойын материалдары дәстүрлі оқу материалдарымен салыстырғанда күрделірек.
11. Кейбір ойын түрлерінде қатысушылардың саны шектеулі.
12. Ойын нәтижесі, өз жетістіктері, әсерлері, алған білімі, дағдысы жөнінде студенттер ата-аналарымен, өзге студенттермен, оқытушылармен көбірек әңгімелеседі, кітапханада өз бетімен іздене білуге, қажетті материалдарды іріктей білуге үйренеді.

Әр оқытушы технологияның нәтижесін дұрыс болуы үшін мынандай жағдайларды ескеруі қажет.

1. Әр ойынның тәрбиелік, білімділік, дамытушылық маңызын алдын-ала жете түсініп, оның балаларға қандай нәтиже беретіндігін анықтау
2. Ойын жүргізетін орынның мүмкіндігі, ойын жабдықтарының эстетикалық талаптарға сай болуы, алдын - ала әзірлеу.
3. Топтағы студенттердің жас, психологиялық ерекшеліктеріне, білім деңгейлеріне, сөздік қорына сәйкес келуі.
4. Ойын кезіндегі қозғалыс, техникалық қауіпсіздіктен қамтамасыз ету.
5. Ойынның, сабақтағы ойын элементтерінің студенттердің ынтасын тартып, пәнге деген қызығушылығын арттыруға бағытталуы.

Дәстүрлі оқыту мен интербелсенді оқудың айырмашылықтары:

- Дәстүрлі білім беру - білімді жинақтауға негізделеді. Оқыту, үйрету, білім беру.
- Интербелсенді оқу - білімді өздігімен игеруге негізделеді. Оқу, үйрену, білім алу.

Шығармашылық тақырыбымының мақсаты - «өмір бойы азық боларлықтай білім беру» емес, «өмір бойы өздігімен үйрену» және ойын арқылы білімге деген ынта-зейіндерін, қызығушылықтарын тудыру талабы болып табылады. Яғни, бұл жерде оқытушы - білімге апаратын жолды нұсқаушы, ол тек қажет кезде ғана білім алушысына жәрдемдеседі, сұрақ қояды, тапсырма береді, ақпарат ұсынады, білім алушыға оңтайлы жағдай жасайды. Сәйкесінше, білім

алушы - өзінің қабілеттілігі деңгейінде ізденеді, теориялық және практикалық ресурстарды нормативтік-құқықтық актілерден, БАҚ-нан, әдебиеттерден оқу арқылы ойына тоқып, өзіне оңтайлы жағдайда ақпаратты жеткізеді. Яғни, қазіргі технологиясы дамыған қоғамда білім алушы өз ой-өрісін кеңейтіп, білім ордасында жасалып жатқан оңтайлы жағдайларды пайдаланып, өз-өзін болашақ маман ретінде бағыттайды. Сонымен қатар студенттердің танымдық қызығушылықтарын ақпараттандыру ізденіске бағыттай отырып, қазіргі өзгермелі қоғам жағдайында өзіндік белсенділік көрсете алатын, қажетті білім-білік дағдыларымен қаруланған, талғамы терең, жан-жақты дамыған дара тұлға қалыптастыру болып табылады.

Бұл шығармашылық тақырыпты алудағы критерийлер:

1. Динамикалық өзгерістер - қазіргі әлем дамуының негізгі ерекшелігі. Бұл деген сөз мынадай мағынаға саяды: қазіргі дамыған заманда ақпараттық ресурстардың үнемі өзгеріп, жаңаланып, жоспарланып отыруы.

2. Әлеуметтік ерекшеліктер: қоғамдағы тұлға рөлінің өсуі, адам қоғамының қызмет көрсету қоғамына айналуы, гендерлік саясаттың дамуы.

3. Интеллектуалдық ерекшеліктер: адам миының мүмкіншіліктерін бұрынғыдан тиімді пайдалану, «өз мүмкіншілігінді көрсете біл» идеясының кең етек алуы.

4. Білім жүйесіндегі ерекшеліктер: адам енді өндірістің элементі емес, оның басты құндылығы мен артықшылығына айналуға, ақпараттың ішінен өзіне қажеттісін таңдап, оны пайдалану, проблемаларды шешу және шешім қабылдау.

Интербелсенді оқыту технологиясын меңгеруде білім алушылар төмендегідей құндылықтарды үйренеді:

-Терең ойлануға;

-Ақпаратты өздігімен түсініп, оны таразылап, оның ішінен керектісін таңдап алуға;

-Ақпаратты жан-жақты талдауға;

-Өздігімен жаңа түсінік пен білім құрастыруға;

-Пікірталастарға қатысып, өз ойы мен пікірін дәлелдеуге;

-Өз ісі мен өмірлік жағдайларына жауапкершілікпен қарауға;

-Басқалармен тиімді қарым-қатынас құруға.

Интербелсенді оқыту технологиясын пайдалану мынадай әрекеттер арқылы жүзеге асырылады:

• Бірлескен жұмыстар (топтық, жұптық)

• Жеке және бірлескен ізденіс пен зерттеу жұмыстары

• Ситуациялық және рөлдік ойындар

• Ақпараттың әртүрлі көздерімен жұмыс жасау (кітап, лекция, интернет, БАҚ-ры, құжаттар, сауалнамалар, мамандар арқылы)

Бұл мәселені тағы да нақтылай түсетін болсам, білім алушылар оқуды аяқтағанда мынадай құзыреттіліктерді меңгере алады:

1. Мәселелерді шешуге дайын болуы.

2. Өзіндік субъективтік пікірі мен ой-жүйесін қалыптастыра алуы.

3. Қоғам мүшелерімен еркін қарым-қатынаста бола алуы.

4. Өзін тұлға және маман ретінде сезіне алуы.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы, 30.08.1995 жыл

2. Білім туралы Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 заңы.

3. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан-2030» (Ел Президентінің Қазақстан халқына жолдауы) Алматы. «Білім баспасы», 1998, 96 бет.

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ УЧИТЕЛЯ В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Шайхина А. Б.,

преподаватель специальных дисциплин,

Индустриально-экономический колледж имени академика

Г. С. Сейткасимова, г. Астана, almira.schaihina@mail.ru

Главной фигурой в осуществлении любых преобразований в системе образования является учитель. Современный учитель - это учитель профессионал, успешный и компетентный. Современному обществу требуется новый тип личности-эффективной, целеустремлённой, ответственной, успешной деятельности. В тоже время учитель выступает как творец педагогического образования, его идеологии, содержания и технологии. Преобразования в системе образования Казахстана, нашедшие отражение в Законе Республики Казахстан «Об образовании», Концепции образования Республики Казахстан до 2015 г., Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 гг., требуют ответственного включения всей педагогической общественности нашей страны в процесс создания новой модели школы Казахстана[2].

Современный этап развития образования характеризуется интенсивным поиском новых технологий обучения и воспитания. Этот процесс обусловлен рядом противоречий, главное из которых - несоответствие традиционных методов и форм обучения и воспитания новым инновационным тенденциям развития системы образования в нынешних социально-экономических условиях развития общества. Необходимо формирование личности, способной к творческому, самостоятельному определению своей деятельности, к саморегулированию, которое обеспечивает достижение этой цели. Обществу необходим человек, умеющий работать на результат, способный к определенным, социально-значимым достижениям. Именно поэтому личностная направленность образования, сегодня является одной из основных тенденций развития образовательных учреждений, а на первый план образования выступает задача реализации принципа активности в обучении: создание условий для выявления и развития способностей студентов, развитие

учебно-познавательной активности и творческой самостоятельности. Подготовка новых видов учебных материалов, изменение их функций и практика способов их использования в образовательной сфере, являются одной из составляющих модернизации образования.

Ведущей целью непрерывного образования в новых экономических условиях Казахстана является подготовка личности, конкурентоспособной на рынке труда, обладающей такими личностными и профессиональными качествами, которые обеспечивают возможность успешно решать задачи во всех видах деятельности и отвечать за их решение. В этой связи основная педагогическая задача на всех этапах непрерывного образования - поиск и реализация оптимальных путей развития личности учителя.

Непрерывное профессиональное образование - это системно организованный процесс образования людей на протяжении всей их трудовой жизни, в основе которого лежат нормативные предписания, обязывающие работодателя обеспечить работнику необходимые и достаточные условия для приращения профессиональных знаний и умений, что позволяет ему оставаться эффективным работником, быть конкурентоспособным на внутреннем и внешнем рынках труда и сохранять социальные условия жизни, адекватные уровню его профессионального рейтинга на рынке труда [7]. Развитие профессиональной компетентности учителя - это развитие творческой индивидуальности, формирование восприимчивости к педагогическим инновациям, способностей адаптироваться в меняющейся педагогической среде. Современному учителю необходимо постоянно повышать уровень своих профессиональных компетентностей: предметной, методической, коммуникативной, информационной, общекультурной, правовой.

Педагогическое мастерство, выражая высокий уровень развития педагогической деятельности, владения педагогической деятельностью, владение педагогической технологией, в то же время выражает и личность преподавателя в целом, его опыт, гражданскую и профессиональную позицию. Мастерство учителя - синтез личностно-деловых качеств и свойств личности, определяющих высокую эффективность педагогического процесса. Мастерство - высокое и постоянно совершенствуемое искусство воспитания и обучения, доступное каждому педагогу, работающему по призванию. Важным показателем мастерства является умение активизировать обучаемых, развивать их способности, самостоятельность, пытливость. Учитель должен обладать даром заставлять думать на уроке, используя разнообразные методы для активизации процесса обучения. Профессиональное развитие учителя - одна из целей педагогического образования. Практика показывает, что педагогической профессией и педагогическим мастерством можно овладеть только на индивидуально-личностном уровне[5]. Педагог рассматривается как носитель накопленных культурой общечеловеческих ценностей, как активный субъект, реализующий в педагогической профессии свой способ жизнедеятельности, готовность принимать на себя ответственность за решение педагогических задач, вырабатывать свою стратегию профессионального мышления, поведения

и деятельности. Исходя из этих требований, предъявляемых к учителю, необходимо определить основные пути развития его профессиональной компетентности. Пути развития его профессиональной компетентности:

формирование банка актуального педагогического опыта, распространяя его и внедряя в практику работы колледжей г. Астаны;

обобщение и распространение собственного педагогического опыта;

активизация участия педагогов в профессиональных конкурсах (конкурсах профессионального мастерства, мастер-класса, форумах, фестивалях и т.п.) с использованием результатов при оценке их профессиональной деятельности;

совершенствование форм и методов по организации работы с одаренными детьми;

аттестация учителей, повышение квалификации;

инновационная деятельность педагога;

работа в творческих или проблемных группах.

Непрерывное образование выступает:

1) как фактор социального развития личности и общества;

2) как условие качества производственной деятельности и востребованности специалиста, его конкурентоспособности;

3) как условие обогащения духовной жизни человека, его культуры;

4) как фактор развития потенциала самореализации личности, социально-профессиональной мобильности и адаптации человека в новом социуме;

5) как фактор, способствующий жизненной и профессиональной карьере человека, повышению качества его жизни.

Без анализа и изучения новых путей развития педагогов не могут быть глубоко осмыслены вопросы развития форм и методов обучения и воспитания, пути совершенствования профессионального образования и повышения квалификации специалистов педагогического профиля.

Стратегия современного педагогического образования состоит в профессионально-личностном развитии и саморазвитии учителя. Образ современного педагога, сформулированный в целях педагогического образования, выступает в качестве модели педагога, способного свободно ориентироваться в сложных социокультурных обстоятельствах, ответственно и профессионально действовать в условиях решения актуальных образовательных задач.

Необходимо отметить, что педагог на всех этапах развития и становления выступает вначале, как субъект учебной деятельности в профессиональном учебном заведении, которая должна быть организована как:

1) деятельность, предоставляющая свободу выбора методов решения учебно-познавательных задач на различных уровнях творческой активности;

2) совместная продуктивная деятельность преподавателя и будущего учителя;

3) рефлексивная деятельность, в которой формируется педагогическая рефлексия, стимулируется профессиональное самосознание и выработка его целей;

4) становление индивидуального педагогического стиля деятельности, основанного на осознании своей уникальности и профессиональное саморазвитие;

5) творческая деятельность, ориентированная на выработку каждым будущим учителем осознанных планов, прогнозов и сценариев своей профессиональной жизнедеятельности в будущем [3].

Природа современной профессиональной деятельности учителя требует нового педагогического мышления, ценностными установками которого являются приоритет индивидуальности мышления над единомыслием, образовательных интересов личности студента над стандартной учебной программой, стремлением к саморазвитию студента знаний.

Ученые выявили определенную закономерность, свойственную педагогической деятельности-консервацию возраста. Психологический возраст педагога связан с самооценкой, имеющей отношение к его профессиональной реализованности. Чем полнее учитель себя реализует, тем выше этот возраст. Удовлетворенная в настоящем потребность в работе создает установку на удовлетворение этой же потребности в будущем, что вообще влияет на перспективу продолжения педагогической деятельности. В педагогической литературе существуют различные направления развития педагогов: личностно-профессиональное развитие, интернет-поддержка профессионального развития педагогов, профессиональное развитие педагога в процессе научно-методической деятельности, непрерывное развитие компетентности педагога [1].

Целью личностно-профессионального развития педагога является развитие его личности, становление его творческой активности и самостоятельности, проявление стремления к самосовершенствованию и саморазвитию путем приобщения к творческой деятельности, педагогической рефлексии и к поиску смысла своей профессиональной деятельности.

Одним из главных направлений современной системы образования становится вовлечение преподавателей в новую методологию открытого образования, связанную с формированием информационного общества, расширением информационных потоков, применением информационных технологий во всех сферах деятельности человека. На всех этапах образовательного процесса: проектирование образовательных программ, организация и осуществление учебного процесса, анализ образовательных эффектов - в новой образовательной системе требуются определенные качества и профессиональные знания педагогов в области Интернет технологий. Применение информационных технологий приводит к необходимости формирования у преподавателей иного качества знаний и умений по сравнению с традиционной образовательной системой. Освоение Интернет-ресурсов требует дополнительной подготовки, которая должна включать не только

знакомство с информационными технологиями, применяемыми в учебном процессе, но и с методикой и методологией дистанционного обучения, с технологией разработки учебно-методических материалов и учебников.

Концепция профессионального развития педагогов и их методической поддержки с помощью Интернет - технологий основана на разработке модели специалистов, работающих в современной образовательной информационной среде. Квалификационные характеристики этих специалистов должны учитываться при разработке учебно-методического обеспечения программ подготовки специалистов в области информационных ресурсов и систем, организации учебного процесса по программам повышения квалификации.

В связи с этим целесообразно остановиться на психологических требованиях к личности педагога, осваивающего новые педагогические технологии. Они включают: вариативность мышления, эмпатийность (способность настроиться на «волну» другого человека), толерантность (терпимость к инакомыслию), коммуникативность (как культура диалога), рефлексивность, способность к сотрудничеству и др. Развитие этих качеств определяет высокий уровень общей культуры, психолого-педагогическую и технологическую компетентность, креативные (творческие) способности педагога. Всё это способствует повышению уровня его готовности к инновациям вообще и к овладению новыми педагогическими технологиями, в частности [6].

Готовность к нововведениям - это такое личностное проявление творческого стиля деятельности, в котором своеобразно сочетаются определённая личностная направленность, стремление, потребность внедрять новые способы и формы профессиональной деятельности («сочетание» психологической, теоретической и практической готовности) [4].

Педагогическое творчество - это более высокий уровень квалификации учителя. Оно связано не столько с продуцированием новых идей и принципов, сколько с их модернизацией, видоизменением.

- Только на высшем уровне своей профессиональной деятельности - новаторстве - учитель выдвигает и реализует новые, прогрессивные идеи, принципы, приёмы в процессе обучения и воспитания.

- В переводе с латинского слово «новатор» означает «обновитель», то есть человек, вносящий и осуществляющий новые, прогрессивные принципы, идеи, приёмы в той или иной области деятельности.

- Педагог-новатор - это автор новой педагогической системы, то есть совокупности взаимосвязанных идей и соответствующих технологий.

Литературы:

- 1.Борытко Н.М. Педагог в пространствах современного воспитания: моногр. - Волгоград: Перемена, 2001.

- 2.Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2011-2020 гг. /edu.gov.kz/ru/zakonodatelstvo.

- 3.Загрекова Л.В., Теория и технология обучения - М.: Высшая шк., 2004.

4. Никишина, И.В. Инновационная деятельность современного педагога в системе общешкольной методической работы - Волгоград, 2007.

5. Седова Н.Е. Основы педагогической педагогики. - М.: ТЦ Сфера, 2008 - 192

6. Сериков В.В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем - М.: Логос, 1999.

ОРТА АРНАУЛЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Шаматова Венера Куангалиевна,

Ақтөбе гуманитарлық колледжінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні оқытушысы, Shamatova.Venera@mail.ru

Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Бұл оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болып отыр. Себебі, білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болуда. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі. Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны ендіруді міндеттейді.

Инновациялық құбылыстар білім беру саласында өткен ғасырдың сексенінші жылдарында кеңінен тарала бастады. Әдетте инновация бірнеше өзекті мәселелердің түйіскен жерінде пайда болады да, берік түрде жаңа мақсатты шешуге бағытталады, педагогикалық құбылысты үздіксіз жаңғыртуға жетелейді. ” Масырова Р.Линчевская Т - “Жаңару” дегенімізді былай деп түсіндіреді: “Жаңару - белгілі бір адам үшін әділ түрде жаңа ма, әлде ескі ме оған байланысты емес, ашылған уақытынан бірінші қолданған уақытымен анықталатын жаңа идея. Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол “Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз - білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі” деген анықтаманы ұсынады. Н.Нұрахметов “Инновация” білімнің мазмұнында, әдістемеді, технологияда, оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыруда,

мектеп жүйесін басқаруда көрініс табады деп қарастырып, өзінің жіктемесінде инновацияны, қайта жаңарту кеңістігін бірнеше түрге бөледі: жеке түрі (жеке - дара, бір-бірімен байланыспаған); модульдік түрі (жеке - дара кешені, бір-бірімен байланысқан); жүйелі түрі (мектепті толық қамтитын). Жас ұрпаққа саналы тәрбие мен сапалы білім беру деңгейі ең алыдмен мұғалімнің даярлығына, оның іс-тәжірибесінің қалыптасып шыңдалуына байланысты. Демек, болашақта мұғалімнің мораль психологиясы, кәсіптік даярлығы, этникалық-педагогикалық қарым - қатынасы қай кезеңде болсын білім саласының алғы шарты ретінде бағаланады. Мұғалім жан-жақты жетілген білімді, әдістемелік-шығармашылық иесі, халықтық дәстүр, әдеп-ғұрып пен салт сана ерекшеліктерін, әлеуметтік қарым-қатынастар түрлерін кәсіби түрде меңгеруі тиіс. Мұғалім кәсіби білігін үздіксіз жетілдіріп отырғанда ғана оқушының танымдық, шығармашылық қабілетін дамытып, ғылымға деген қызығушылығын қалыптастыра алады. Сондай-ақ, мұғалім жаңалық жаршысы ретінде оқытудың тиімді тәсілдерін, озық тәжірибелерді сараптап, шығармашылық ізденіс үстінде болуы керек.

Қазақстан Республикасының жоғары педагогикалық білім беру және 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамаларында көрсетілген негізгі міндеттер - бүгінгі күннің талаптарына жауап беретін сапалы маман даярлау, яғни болашақ ұстаз тек өзінің пәнін жақсы біліп қоймай, педагогикалық процеске қатысушылардың әрқайсысының орнын білуге, оқушылардың іс - әрекетін ұйымдастыра білу, оның нәтижесіне болжау жасау, жаңа әдіс - тәсілдерді қолдану, біліктілік пен шеберлікті жетілдіру болып табылады. Осы талаптарды жүзеге асыру педагогикалық жаңа технологияларды меңгеруді қажет етеді.

Еліміздің білім беру саласында соңғы жылдары жақсы нәтижелерімен белгілі бола бастаған жаңа педагогикалық технологиялар баршылық. Соның ішінде төмендегілерін атап айтқымыз келеді:

- дамыта оқыту;
- деңгейлеп - саралап оқыту;
- модульдік оқыту;
- проблемалық оқыту;
- Оқу мен Жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту; т.б.

Осылардың ішінде “Оқу мен Жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту” жобасына (технология) тоқталайық. Біріншіден, аталған жоба өзінің философиясы тұрғысынан гуманистік педагогиканың идеяларын енгізген әдіс - тәсілдер жиынтығы болып табылады. Яғни: балаға ізгілік тұрғысынан қарау, оқытушының басымдылық көрсетпеуі, оқыту мен тәрбиенің бірлігі, оқытушы да студент те субъект т.б.

Студенттердің шығармашылдығын арттыруға тапсырма бере отырып мұғалімнің кәсіби әрекеті төмендегідей жұмыстармен шектеледі:

- берілген тақырыптың мазмұны бойынша студенттің кез келген пікіріне дұрыс баға беру;

- студенттердің мазмұндық сипаттамаларының түрліше болуы мүмкін екендігін болжауы тиіс;

- студент белсенділігін жоғалтып алмауы керек.

Осы әрекетті басшылыққа ала отырып егер біз оқушыда сөздің асылдығын, көркемдігін көретін көз, түсінетін көңіл, шарықтататын қиял туғыза білсек, онда ол балада әдеби- эстетикалық талғамның негізі салынды деп сеніммен айтуға болады. Бала мен мұғалім арасындағы қарым - қатынастағы сезім байланысын орнатып, үйлесімділікке қол жеткізуде Ш. Амонашвилидің мұғалімдерге берген кеңесін басшылыққа алуға болады. Ол: “Педагогикалық процесте баламен тіл таба білу, яғни балаға өз ойын, талғамын, көңілдегісін айтуға мұрсат беру тәрбиешіден көп шеберлікті талап етеді. Осынау қарым - қатынаста бала жанының қозғалысымен үйлесім тапқан кезде бала өз бойындағы табиғи дарынын ашады, ал мұғалім өзінің шығармашылық жігер - қуатының жемісін көруге мүмкіндік алады. Басқаша айтқанда, бала шығармашылығы мұғалім шығармашылығымен ұласып кетеді. Мұндай жағдайда рухани тұтастық пайда болады”, - деді.

«Мемлекеттік тілде іс қағаздарын жүргізу» пән сабақтарында «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологияның әдістерін пайдалануды жөн көрдім. Құжат үлгілерін дұрыс толтыра білу, құжат бланкісін рәсімдеу, құжат түрлерін бір-бірінен ажырата білу, осы мақсатқа жету үшін сөйлеу-жазу дағдысын әбден меңгеру керек. Іс қағаздарының қай түрін болса да дұрыс жаза білу үшін көп жаттығу қажет, әрқайсының жүйе-жүйесін терең ұғына білу керек. «Сын тұрғысынан ойлау» стратегиясының студенттердің шығармашылық қызығушылығын арттыруда алатын орны ерекше. Сын тұрғысынан ойлау стратегиясы бойынша жүргізілетін жұмыста оқушылардың өз бетінше тұжырым жасау, қорытындыға келу, ұқсас құбылыстар арасынан тиімдісін таңдай білу, проблеманы шеше білу қабілеті қалыптасады. Сын тұрғысынан ойлаудың нәтижелері: Басқалармен қарым -қатынас жасай білу; Басқаларды тыңдай білу; Өз ойын тұжырымдай білу; Топ алдында өз тұжырымын айта білу; Білім, іскерлік дағдыны қалыптастыру; Өз бетімен ізденіп жұмыс істей білу; Пікір таластыра білу; Өз ойларын ашық айта білу.

Бағдарлама үш деңгейден тұратын оқыту мен үйретудің тәсілінен: 1.Қызығушылықты ояту; 2. Мағынаны тану; 3.Ой-толғаныс кезеңдерінен тұрады. Қызығушылықты ояту-жаңа сабақты түсіндіру кезеңіндегі үйрену процесі. Бұл бұрынғы білетін мен жаңа білімді ұштастырудан тұрады. Кез-келген өтілетін тақырыптың,атын-затын түсінуінен бастаймын. Осы кезеңде «топтау»,»түртіп алу»,т.б әдістер қолданылады.

2.Мағынаны тану-жаңа сабақты бекіту процесі. Бұл кезеңде алушы ақпараттармен танысады, тақырып бойынша жұмыс істейді,тапсырмалар орындайды. Берілген жаттығуларды, мәтінді оқып, тақырып бойынша жұмыс жасауға көмектесетін стратегиялар бойынша жұмыс жасайды.

3.Ой-толғаныс-сабақты қорытындылау кезеңі. Осы кезеңде үйренуші не үйренгенін саралап, салмақтап, оны қандай жағдайда қалай қолдану керектігін үйренеді. «Синквин», «Венн диаграммасы», «Эссе» сияқты страте-

гиялар тақырыпқа сай қолданылады.

Қызығушылықты ояту кезеңі	Мағынаны тану	Ой толғаныс (рефлексия)
<p>Ротация Ассоциация Топтастыру Эссе Блум кестесі Семантикалық карта Тірек кестесі Класстер</p>	<p>Ротация Түртіп алу Ішкі және сыртқы Кубизм Блум кестесі Жигсо1,2 Болжау кестесі 10 мин Эссе Инсерт</p>	<p>Ротация Ассоциация Топтастыру Ішкі және сыртқы Кубизм Эссе «Т» кестесі «Венн диаграммасы» «Жуан» және «жіңішке» сұрақтар</p>

«Ассоциация» әдісі

Арыз жөнінде біз не білеміз?

“Арыз”

Жеке құжат түрі Кең тараған іс-қағаз Адамның қалауын, ниетін көрсететін құжат түрі

- * Арыз қандай құжат ?
- * Арыз қай жағдайларда жазылады?
- * Арызды толтырған кезде қандай құжаттарды басшылыққа алу керек?
- * Арыздың қандай түрлерін білесіңдер?

«Түртіп алу» әдісі

1 қадам - Мәтінді оқиды.

« V » - маған таныс; (Ресми іс жүргізу стиль бойынша құжаттағы факті дәл және нақты көрсетіледі)

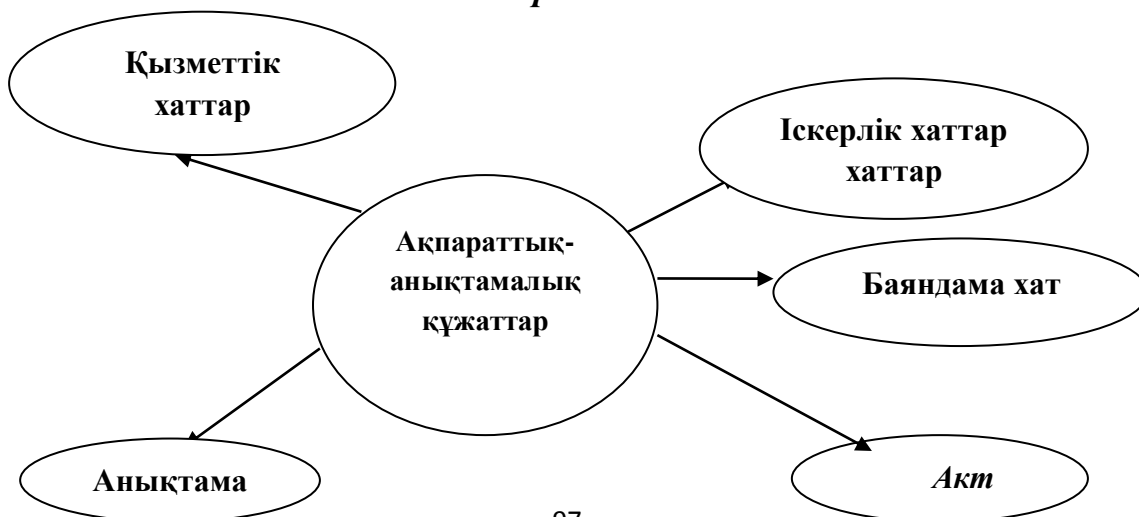
« + » - мен үшін жаңа; (Ресми іс жүргізу стилі үш түрге бөлінеді) Бір-бірінен айырмашылықтары қандай екен?

« - » - мен білетін түсінікке сәйкес келмейді;

« ? » - бұл туралы тереңірек білгім келеді. (Күнделікті іс жүргізу стилі бойынша тереңірек білгім келеді)

2 қадам - өз бетінше оқыған мәтіннің нәтижесін әуелі жұпта, сосын топта талқылау.

«Класстер» әдісі бойынша

«ББҰ» сызба әдісі

- «Бұйрықтар түрлері, деректемелері» осы тақырыпқа байланысты мынадай кесте сызып толтырамыз.

Білемін	Білгім келеді	Үйрендім
Мекеме басшысы шығаратын құжат.	Бұйрықтың қандай түрлері бар, олар қалай толтырылады?	Негізгі және жеке құрам бойынша бұйрық түрлерін ажырата аламын және толтырамын.
Маңызды мәселелерді шешу мақсатында шығарылатын өкілеттік құжат түрі.		

Студенттер дәл осындай кестені дәптерлеріне сызып алады. Оқытушы сабақ тақырыбын айтқан соң, бұйрық туралы не білетіндерін еске түсіріп, 1-бағанды толтыруын сұрайды. «Бұйрық» жайында ақпарат бөлісіп, (білемін) бағанасын бағанасын толықтырып шығады. Оқытушы 2-бағанға не белгісі келетіндерін жеке толтырып шығуын сұрайды және сабақтың соңында осы тақырып бойынша не үйренгендерін үшінші бағанаға жазады.

“Болжау” әдісі. Оқушылар тақтадағы кестені толтырады.

Не?	Неге?	Аргумент?
Қызметтік хаттар.	Неге?	Қызметтік хаттарды жазуға үшін қажет?

“Ротация” әдісі.

1 қадам - сұрақтар дайындау: сұрақтарды номерленген ватмандарға жазып қою.

- Арыз не мақсатта жазылады және оның қандай түрлері бар?
- Нотариус куәландыратын арыздар қандай жағдайларда жазылады?
- Арыздың құрылымы?
- Арызды толтыру ерекшелігі қандай?

2-қадам - топты 4, 8 жанұяға бөлу, әр топқа түрлі түсті маркер беру (оқушылар әуелі жеке, сосын топта жауап береді)

- 1- топ: тұрғын үйді ауыстыруға келісім бергендегі арыз түрін жаз;
- 2- топ: туыстық жақындықты растау үшін арыз түрін жаз;
- 3- топ: мұрагерлік құқығына ие болу куәлігін алу үшін арыз түрін жаз;
- 4- топ: үйді немесе басқа мүліктерді сыйға тартқанда арыз түрін жаз;

3-қадам - белгілі уақыттан соң, оқушылар сұрақтарын (орындарын) алмастырып отырады және 5 минут шамасында өзге топтың сұрағы мен жауабын оқып, сол сұраққа өз жауаптарын жазады. Осылайша өз орындарына қайтып келгенше дейін жалғаса береді.

4-қадам - Барлық топтардың жауаптары талқыланып, ақырғы пікір шығарылады.

Сын тұрғысынан ойлауды үйрету үшін:

- Студенттердің ойлануына, ойын ашық айтуына рұқсат беру;
- Студенттердің белсенді іс-әрекетін қолдау;
- Студенттердің пікірін талқылауға айналдыру;

– Студенттердің бір-бірінің жауабына, жасаған сындарының дәлелді, анық болуын талап ету;

Студенттердің осыған байланысты сенімділікпен жұмыс жасауға, пікірлерді тыңдауға, құрметтеуге бар ынтасымен оқуға беріледі. СТО бағдарламасының қазіргі таңда алған білімді білгенін өмірде пайдалана алатын шәкірт тәрбиелеудегі алатын орны ерекше. Оның бұрынғы дәстүрлі оқу технологиясынан айрықша ерекшеліктері бар. Олар мынадай: білім алушылардың интеллектуалды дамуының аз ақыт ішінде қабылдануы; білім алушы мен мұғалімнің белсенділігінің сай болуы; мұғалім мен шәкірттің өзара қарым-қатынасында жауапкершілік пен сенімділіктің болуы. Сын тұрғысынан ойлау сабақтары білім алушылардың өз бетінше тұжырым жасау, қорытындыға келу, құбылыстар арасынан тиімді жолды таңдай білу, мәселені шеше білу, пікірталас жүргізе білу, басқалармен қандай деңгейде болса да қарым-қатынас жасай білу, топ алдына шығып өз көзқарасын, өз тұжырымын айта білу және қорғай да білу қабілеттерін дамытады. Бұл, әрине, ізденіс нәтижесі болмақ. Осының бәрі әрбір оқушының өздігінен білім ала білуін, сын тұрғысынан ойлау іскерлігін, зерттеу жұмыстарын жасай білуге жол ашады. Мұнда студент тек білім ғана алып қоймайды, сонымен қатар ұжымдағы қарым-қатынасты қалыптастырады. Бірін-бірі сыйлау, тыңдап сөйлеу, өзіндік жұмыс істеу қабілеті дамиды. Сын тұрғысынан ойлаудың тек студенттің ғана емес, оқытушы үшін де көп пайдасы бар. Оқытушы жаңа материалды іздеу барысында өзінің даму көкжиегін кеңейтеді. Студент пен оқытушы арасында өте жақсы ынтымақтастық орнайды. Бұл талаптар оқытушылардың кәсіби деңгейі мен білім, білік дағдыларының жоғары болуын қажет етеді.

Оқытушының сүйенетін негізгі дидактикалық қағидалары:

1. Жоғары қиындықта оқыту оқыту қағидасы. Қиындатылған тапсырма беру, сол арқылы баланың санасына серпін беру керек, проблемалар туғызу шарт.

2. Теориялық білімнің жетекші ролін арттыру.

3. Барлық оқушының дамуына жағдай жасау, яғни оқу процесін білім алушының өзі сезіне білуі қажет.

4. Білім алушы өз-өзіне сын көзбен қарап, қорытынды жасай білуге, өз жұмысына баға беруге үйрету.

Жалпы «Сын тұрғысынан ойлау» стратегиясын қолдану барысында оқушыларға еркін ойлауға мүмкіндік беріледі. Студенттердің шығармашылық қызығушылығы, танымдық белсенділігі артады, өз бетінше ізденеді, білім алады, ақыл-ойы, тіл байлығы дамиды. Қорыта келе, мен «Жаңа технология инновациялық әдістер» жобасын тек қана жаңа әдістемелік бағдарлама ұғынабай, оны оқытудың, дидактикалық, тіпті, кеңірек алғанда өмірлік сын философия деп қабыладймын. Оған куә - менің өмірге деген көзқарасымның өзгергені. Бұрынғымен салыстырғанда мен қазір басқаларды түсінуге, өзінді олардың орнына қоюға ұмтыламын. Ұстаздың даналығы - шәкіртін дамыта отырып, оның ақыл-ойын кеңейте отырып, өздігінен білім алу жолдарын, тәсілдерін үйрету емес пе?! Мен жаңа технология әдістерін өз сабақтарымда

қолданғаннан кейін не сезіндім? Оқушыларымның жұмысы мен сабаққа қанағаттандым. Бойымды бір күш билегендей, оқушылармен бірге жұмыс талпынысым арта түсті. Өмір ертең немесе жарқын болашақта басталмайды, ол міне қазір осы шақта ғана өрбиді; тек осы өмірді толыққанды қабылдай біл. Міне, менің және студенттерімнің де ойы осындай. Бұл күні бәріміз де ізденістеміз.

Инновациялық оқыту технологиясын меңгеру үшін педагогикалық аса зор тәжірибені жұмылдыру қажет. Бұл өз қызметіне шығармашылықпен қарайтын, жеке басының белгілі іскерлік қасиеті бар адамды қажет ететін жұмыс. Шындығында да әрбір педагог жаңа инновациялық технологияны меңгеру барысында өзін-өзі дамытады және өзін-өзі қалыптастырады. XXI ғасырда болашақ мамандарды даярлау, олардың кәсіби бейімделуін қалыптастыру мәселелері - кезек күттірмейтін өзекті қоғам талабы. Әрбір педагогтің инновациялық іс-әрекетін қалыптастырудың педагогикалық шарттары: инновация туралы білімі; инновацияны жан-жақты меңгеру; инновациялық іс-әрекет диагностикасын меңгеру; инновацияны тәжірибеге ендіру жұмыстары; инновацияны практикада дұрыс қолдану.

Әдебиеттер:

1. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. - //Қазақстан мектебі, №4, 2006.
2. Қабдықайыров Қ. Инновациялық технологияларды диагностикалау. - А., 2004
3. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі - сапалы білім. - //Қазақстан мектебі, №4, 2008
4. Нағымжанова Қ. Инновациялық технологияның құрылымы. - А.:Өркен, 2007
5. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. - А.: Білім, 2008.

МҰҒАЛІМНІҢ КӘСІБИ ТҰРҒЫДА ДАМУЫ - БІЛІМ САПАСЫНЫҢ НЕГІЗІ

Шудабаева Мира Асқарқызы,

*Ақтөбе қаласы, Ақтөбе гуманитарлық колледжі
қазақ тілі мен әдебиеті пәні оқытушысы,
магистр, mira_8601@mail.ru*

Тәуелсіздік туын мәңгілік тұғыры еткен егемен еліміздің болашағы, оның әлемдік өркениеттегі, ғаламдық мәдениеттегі өз орны, ең алдымен, білім мен тәрбиенің бастауы саналатын ұстаз қолында. Бұл ретте Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың «Болашақта еңбек етіп, өмір сүретіндер - бүгінгі мектеп оқушылары, мұғалім оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде болады. Сондықтан да ұстазға жүктелетін міндет өте ауыр» - деген еді. Ендеше білім беруде мұғалім білігі мен біліміне қойылар талап деңгейі жоғары болмақ.

Ғасырлар қойнауында ұлы бабалардың ұлы арманы болған тәуелсіздікке ХХІ ғасыр ұрпағы қол жеткізді. Алайда оның алдында сол елдің ұлылығын, ұлы тарихын жаһанға мойындату міндеті тұр. Жас ұрпақтың жеке тұлға ретінде қалыптасуында осы міндетті бойына сіңдіру - бүгінгі ұстаздар алдындағы басты парыз.

Білім сапасы - мұғалімдер қызметінің сапасы. Мұғалім оқушыны «қалай оқыту керек?» деген сауалға жауапты үнемі іздеп жүруі керек. Бұл сауалдың жауабын тек мұғалімнің кәсіби даярлығынан, өз ісін кәсіби түрде жоспарлай алуынан, сонымен қатар нақты мақсаттарды болжап, көре алуынан, баланың әрекетін ұйымдастыра білетін шеберлігінен іздеу керек.

Қазақтың ХХ ғасырдағы белгілі ағартушысы Ж.Аймауытов «Қазіргі қазақ мектебіне қажеттісі - тек білім беруші мұғалім ғана емес, ...баланы өмір сүруге үйретуші ұстаз!» - деген еді.

Ал А.Байтұрсынов 1914 жылы «Қазақ газетінде» жарық көрген «Мектеп керектері» деген мақаласында: «... Ең әуелі мектепке керегі - білімді, педагогика, методикадан хабардар оқыта білетін мұғалім» - деген екен.

ХХ ғасырдың басында қазақ ағарту қоғамы үшін жарық жұлдыз болған бұл тұлғалардың сөздері арада бір ғасыр өтсе де тағылымдық мәнін жойған жоқ.

Бұдан бұрын қазақтың бас ақыны А.Құнанбаев: «Ұстаздық еткен жалықпас үйретуден балаға» деп, шын мәнінде мұғалім қалай болу керектігін нақты айтып көрсетіп кеткен еді.

ХХІ ғасырдың бәсекеге қабілетті тұлғасын дайындауда білім сапасын көтеру мақсаты басты назарда келеді. Бұл істің игілігі өз кезегінде мұғаліммен тікелей байланысты.

Осыған сәйкес білім саласын Стратегиялық дамыту жоспарында төмендегі бағыттар белгіленді:

1.Қандай да бір ел өзінің адами ресурстарының дамуын ұзақ мерзімді даму стратегиясының аса жоғары басымдылығы ретінде айқындайды.

2.Сауатты адамдарсыз заманауи инфрақұрлымды дамыту, тиімді мемлекеттік аппаратты құру, қолайлы бизнес ортаны қамтамасыз ету мүмкін емес.

3.Білім беру жүйесін жетілдіру, ең алдымен оның сапасын арттыру - мемлекеттің таяу онжылдықтағы басты басымдықтарының бірі болып табылады.

Сонымен қатар, «Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік Бағдарламасында» білім сапасын қамтасыз ету басымдылық ретінде белгіленіп отыр.

ХХІ ғасыр ғылым мен білімнің қарыштап дамыған ғасыры болады деп күтілуде. Сондықтан бүгінгі ұстаз шәкіртіне ғылым негіздерінен мәліметтер беріп қана қоймай, оны дүниежүзілік білім, ақпарат, экономика кеңістігіне шығуға, қатаң бәсеке жағдайында өмір сүріп, еңбек етуге дайындауы тиіс. Бұл - ақпараттар ғасырының талабы. Өз пәнінің шеңберінде қалып қойған мұғалім балаға білім, тәрбие берудегі биік мақсаттарға жете алмайтыны анық. Сондықтан ХХІ ғасыр мұғаліміне керекті *бірінші талап* - жан-жақты болу.

Жан-жақтылық мұғалімде дарынды мұғалім моделін қалыптастыруда жетекші роль атқарады. Бұлай дейтін себебіміз, қазіргі заман тәсілінің негізгі ерекшелігі, оқушылардың алған білімдерін игеріп қана қоймай, оларды орынды жерінде дұрыс қолдана білуіне басты назар аударып отыр. Пән мұғалімдері өздеріне тапсырылған міндеттемелерге жауапкершілікпен қарап, оқушының білім сапасы мен дағдысын дамытуға ғана көңіл аударып қоюмен шектелмей, білімін барынша жетілдіріп, баланың бойында қалай оқу керектігін үйренуді қалыптастыру арқылы оны жеке тұлға ретінде дамытуға икемділік танытылуы тиіс.

Осы мақсатта мұғалімді оқыту ортасын құру керек, соның арқасында оқушылар оқу үдерісіне белсенді қатысатын болады. Негізгі алғышарт мұғалімдердің өздігінен реттелетін оқуын дамытуға ықпал ететіндігі болып табылады.

Екінші талап - мұғалімінің кәсіби шеберлігі, біліктілік деңгейі. Мұғалімнің кәсіби шеберлігі, зерттеушілік қызметі мұғалімдік жұмысқа дайындық барысында, іс- тәжірибеде және қайта даярлау кезінде қалыптасып тәрбиеленеді.

Ұлы ұстаз Ахмет Байтұрсынов «Білім - біліктілікке жеткізер баспалдақ, ал біліктілік - сол білімді іске асыра білу дағдысы» - деп бекер айтпаған.

«Біліктілік» деп қандайда бір еңбектің түріне дайындалудың, дайындық дәрежесінің деңгейін айтады. Кез-келген қызметкер біліктілігін ұдайы жетілдіріп отыруы қажет.

Білім сапасының арттырудың кілті педагог қолында десек, оның білімін жетілдіру басты роль атқармақ. Егер педагог мамандардың біліктілігін жүйелі арттырса, онда үлкен жетістікке қол жеткізуге болары анық. Мұғалімдердің біліктілігін жетілдіру екі бағытта жүргізілуі тиіс:

1. Мұғалімнің кәсіптік жұмысының мәнін үйлесімді өзгерту, яғни басты қызметтік нұсқауды орындау емес, күтетін нәтижеге жету үшін оқу үрдісін шығармашылықпен үйлестіру.

2. Білім беру асында мұғалімнің зерттеушілік бағыттағы қызметін күшейтуге байланысты мұғалімнен кәсіптілікті кеңейтуді талап ету.

Біліктілікті арттырудың негізгі аспектілерінің ішінен мыналарды бөліп алуға болады:

1. Қызметтік (мақсаты, міндеті, жұмыс мазмұны, формасы, әдістер және нәтижесі);

2. Мазмұндық (әдістемелік, ғылыми-теориялық білімді практикада қолдана білуге жағдай туғызу);

3. Басқарушылық (талдау, жоспарлау, ұйымдастыру, бақылау, танып-білу).

Осы 3 аспект бойынша біліктілігін жетілдірген маман өз қызметіне талап деңгейінде қарайтыны белгілі.

Қазіргі нарық жағдайындағы мұғалімге қойылар *үшінші талап* - бәсекеге қабілеттілігі.

Жаңа ғасырдың жеке тұлғасын қалыптастыру бағытында білім беру мәселесі басты назарда болып отырғандықтан, елімізде білім берудің жана

жүйесі жасалып, білім беру мазмұнының түбегейлі өзгеруі, оның әлемдік білім кеңістігіне енуі мұғалімдер алдына жаңа талаптар, жаңа міндеттер қойып отыр. Бұл ретте Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Ғасыр мақсаты - қоғамның нарықтық қарым-қатынасқа көшу кезінде саяси-экономикалық және рухани дағдарыстарды жеңіп шыға алатын, ізгіленген өмірге икемделген, жан-жақты мәдениетті жеке тұлғаны тәрбиелеп қалыптастыру» деген болатын.

Төртінші талап - мұғалімнің «өзіндік жаңалығының» болуы. Ғылым жаңалығын түрлендіруде өз үлесін қосу арқылы жасаған нәтижелі жұмысы өзгелердің тәжірибесін толық көшірмей, жаңа ортаға икемдеп, өзіндік іс- әрекет жиынтығы арқылы айтарлықтай нәтижеге қол жеткізу керек. Яғни жаттандылыққа жол берілмеуі тиіс. Инновациялық технологияларды сабақ мақсатына сай орайластыруымен қатар, оқушыға берілер білімнің сапасын басты назарда ұстауы қажет. Қазіргі кәсіптік-педагогикалық қызмет қандай мұғалімді талап етеді деген сұрақтың жауабын іздестіретін болсақ, мұғалім оқушылардың жеке тұлғасын дамытуға басымдық беретін, күрделі әлеуметтік-мәдени жағдайларда еркін бағдарлай алатын, шығармашылық процестерді басқара алатын, адам туралы ғылымның жетістіктерін, оның даму заңдылықтарын, компьютерлік оқыту өнерін терең меңгерген жан-жақты дамыған шығармашыл тұлға болуы міндетті.

Қазіргі заманғы ғылыми-техникалық үдерістің қарқынды дамуы білім беру жүйесінің алдына жаңа міндеттер қойып отыр. Ең бастысы - өз жұмыс орнына және бүкіл техникалық тізбекте технологияның үздіксіз өзгерістеріне бейімделе алатын құзыретті маман тұлғасын қалыптастыру міндетті. Біліміне, біліктілігіне, парасатына пайымы сай ұстаз бүгінгі таңда жас ұрпаққа білім беру жүйесінде болып жатқан оң өзгерістерге байыппен қарап, оның заман талабына сай мән-маңызын түсінуі хақ. Сондықтан, жүктеліп отырған аса жауапты міндет, білім саласындағы реформалар, педагогикалық әдіс-тәсілдердің тың, мәнді, әрі сапалы болуын талап етіп отырған осы бір айтулы кезеңде, педагогтың жылдар бойы жинақтаған іс-тәжірибесін жаңа ақпараттық технологияға ұштастыруын қажетті санайды.

Техникалық және кәсіптік білім беруде оқу орындары мен әлеуметтік серіктестіктердің байланысының жақсарғандығын осы секілді игі бастамалардан аңғару қиын емес.

Теориялық білім тәжірибемен ұштасқанда ғана маман кәсібіне төселіп, көш ілгері жұмыс атқаруға қабілеті артады. Осыған байланысты, өндірістік тәжірибеге тарту жұмысына да елеулі көңіл бөлініп отыр.

Білім жүйесін жаңғырту аясында дуальды кәсіби білім беруді дамыту, жұмысшы кадрларының зәрулігін еңсеру үшін қолданбалы мамандықтардың заманауи орталықтарын құру міндеттері қойылды. Дуальды жүйенің негізі оқу орны мен өндірісте қатар оқыту болып табылады. Бұл кәсіптік-техникалық білім берудегі басты проблема - оқу орнындағы теория мен заманауи өндіріс практикасы арасындағы алшақтықты жоюға мүмкіндік береді.

Бұл өз кезегінде нарықтық қоғам сұранысына сәйкес тұлға тәрбиелеуде маңызды роль атқарады.

Ұлы ғұлама Әбу Насыр Әл-Фараби: «Ұстаз ... жаратылысынан өзіне айтылғанның бәрін жете түсінген, көрген, естіген және аңғарған нәрселердің барлығын жадында жақсы сақтайтын, бұлардың ешнәрсесін ұмытпайтын ... алғыр да аңғарымпаз ақыл иесі ..., меніңше шешен, өнер-білімге құштар қанағатшыл жаны асқақ және ар-намысын ардақтайтын, жақындарына да, жат адамдарына да әділ ..., жұрттың бәріне ... жақсылық пен ізеттілік көрсетіп ... қорқыныш пен жасқану дегенді білмейтін батыл, ержүрек болуы керек" дейді.

Осы айтылғандарды жинақтай келіп, жаңа формация мұғалімі - рефлексияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған әдіснамалық, зерттеушілік, дидактикалық - әдістемелік, әлеуметтік тұлғалы, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құдыреттіліктердің жоғары деңгейімен сипатталатын рухани-адамгершілікті, азаматтық жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға.

Нәтижеге бағытталған білім моделі мен басқарудың жаңа парадигмасы аясында жекелеген ұғымдар мен нормаларды және тиімді педагогикалық технологияларды меңгеру үшін педагогтардың кәсіби мәдениетін дамытуға бағытталған оқу қажеттіліктері туындылап отыр.

Біліктілік арттыру жүйесінде педагогтардың оқу қажеттіліктері нақты білімнің мәнін түсінуге, соның нәтижесінде өзіндік іс-әрекетке енуге және жеке өміріндегі тәжірибені жетілдіру мақсаттарына байланысты қалыптасады. Осы заманғы мұғалім оқуға үлкен потенциалдық мүмкіндіктермен келеді.

Болашақтың бәсекесіне қабілетті, әлемдік өркениет талаптарына жауап бере алатын ХХІ ғасыр шәкіртін тәрбиелеу білім беру саласының назарынан ешқана шын қалмауы тиіс. Бұл міндетке сай ХХІ ғасыр ұстазы - ең алдымен, ізденімпаз-ғалым, шебер психолог, тынымсыз еңбеккер, ортаның ұйтқысы, жан-жақты шебер, терең қазыналы білімпаз, гуманист, белсенді патриот болғанда ғана қоғамның мықты да білікті, жоғарғы мәдениетті, жан-жақты дамыған, шығармашылығы жоғары жеке тұлғаны қалыптастырып, тәрбиелейтінімізге нық сене аламыз.

Бабалар аманаты - бабалар тәрбиесін қолдан шығарып алмау үшін, аманатқа қиянат жасамау үшін де қастерлі саналатын ұстаздық деген киелі атты шын мәніндегі лайықты дәрежесінде, толыққанды түрде көрсету білу - бүгінгі жаңашыл ұстаздың басты міндеті.

Әдебиеттер:

1. Н.Ә. Назарбаев «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» атты Жолдауы.
2. Қазақстан Республикасының 2011-2020 жж дейінгі «Білім беруді дамыту бағдарламасы».
3. 12 жылдық білім журналы №5 2005ж
4. Қазақ әдебиеті. Энциклопедиялық анықтамалық. - Алматы: «Аруна Ltd.» ЖШС, 2010 жыл
5. Е. Дүйсенбаев Педогогикалық шеберлік деген не? <http://erkin.ucoz.kz/>
6. Б.А. Тұрғынбаева. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту.: теория және тәжірибе // Алматы. 2005, 174-бет

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И МЕТОДЫ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГОВ

Шуева Юлия Сергеевна,
*преподаватель специальных дисциплин
второй категории, ГККП «Многопрофильный колледж»
акимата г. Астаны, yuliya.shueva@mail.ru*

*«Вечным законом да будет: учить и учиться всему через примеры,
наставления и применение на деле...»*

Н. А. Коменский

По моему мнению, участие педагогов в исследованиях помогает творческому росту и повышает его квалификацию. Педагоги с большим опытом практической работы систематизируют и обобщают его, грамотно организуют апробацию идей и оценку результатов.

Инновационная деятельность позволит обеспечить разработку новых учебных планов, программ.

Сформированность инновационной культуры помогает преподавателю выстроить учебный процесс таким образом, чтобы обучающийся не только освоил конкретные знания и умения, но и овладел способами их применения в различных ситуациях, научился самостоятельно делать выводы, корректировать собственную учебную деятельность. Направленность инновационной активности педагога определяется его инновативностью как эмоционально-оценочным отношением к нововведениям в профессиональной деятельности, уровнем восприимчивости инноваций, чувствительностью к новому, стремлением к творчеству в сфере образования.

Специфика обучения на курсах повышения квалификации заключается в том, что объектом здесь являются педагоги со сформированными ценностями, целями и задачами, жизненным опытом. Все, что предлагается на занятиях, усваивается (или наоборот не усваивается) в соответствии с направленностью, мотивацией слушателей [1].

В условиях современной системы образования, когда преподавателю предоставляется право свободы выбора содержания и форм обучения, внедрения инновационных технологий, то требуется немедленное обновление методической работы по повышению уровня квалификации и профессиональной компетенции педагогических кадров и качества образовательного процесса в целом.

В настоящее время процессы реформирования касаются и содержательной стороны образования, и технологий осуществления обучения всех возрастных категорий обучающихся. При инновационном подходе средне - технического образование направлено не столько на насыщение слушателей неким количеством информации, сколько на развитие у них таких навыков, как

умение оперировать информацией, проектировать и моделировать свою деятельность [2].

Проблему повышения уровня квалификации и профессиональной компетенции я начала решать посредством овладения и внедрения в педагогический процесс современной инновационной технологии - метода проектов.

Метод проектов - это цикл инновационной деятельности, который является одной из перспективных педагогических технологий, которую я рассматриваю и как особый механизм взаимодействия семьи.

Работу по применению метода проектов я стала проводить через специально подготовленные методические мероприятия, такие как:

1. Информационно-методический блок, включающий в себя: методическую, специальную литературу, практические материалы из опыта работы коллег города и области, проектные документы на различных носителях, мультимедийные материалы.

2. Блок дидактического обеспечения проектов: организация предметно-познавательного пространства: подбор и изготовление настольно-печатных игр, пособий, демонстрационных, наглядных материалов и др.

3. Блок презентации проектов: занятия по освоению компьютерной программы PowerPoint-составления мультимедийных презентаций и занятия по подготовке защиты проекта через выступление и мультимедийную презентацию.

Итак, поставив цель повысить профессиональную компетенцию педагогов через внедрение в педагогическую практику информационные технологии и методы в «Многопрофильном колледже», мы наметили осуществление организации инновационной методической работы с педагогическими кадрами, направленной на их обучение использованию инновационных технологий одной из которых является - проектирование.

Изучив деятельность педагогов - новаторов (Е.С. Евдокимовой «Технология проектирования») и их передового педагогического опыта, внедрение данного опыта в практику работы в колледже мы поставили следующие цели:

- а) определить состояние образовательной работы в нашем учреждении;
- б) изучить характер взаимоотношений между студентами, провести диагностику уровня их физического, психического и социального развития;
- в) повысить уровень образовательной работы и ее конкретных результатов;

Исходя из поставленных целей методической работы и требований к личности и деятельности педагогов колледжа, инновационную работу в нашем образовательном учреждении мы наметили провести в следующих направлениях:

1) В информационной области:

- обеспечение педагогов необходимой информацией о новинках методической и научно- методической литературы; (консультации, семинары, семинары- практикумы, участие в научно- практических конференциях)

- информирование педагогов о современных вариативных и парциальных программах, педагогических технологиях.

То есть, в рамках инновационной методической работы мы обеспечивали информирование педагогов колледжа об инновационных фактах и явлениях.

2) В диагностико - прогностической области:

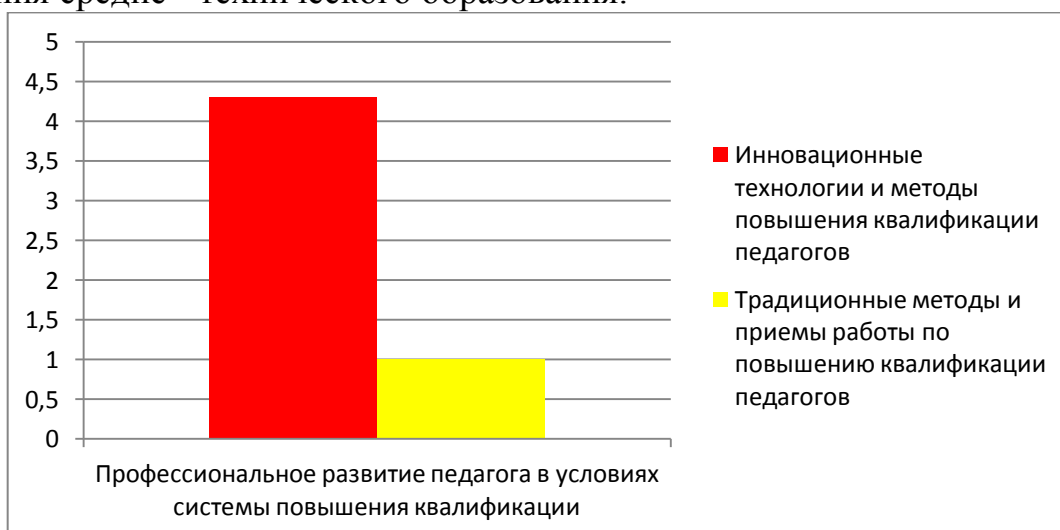
- изучение профессиональных затруднений и образовательных потребностей педагогов в целях создания эффективных условий для повышения их профессиональной компетентности;

- прогнозирование, планирование и организация обучения педагогических кадров, оперативное оказание информационной, консультативной методической помощи педагогам колледжа;

3) В области содержания образования:

- создание условий для реализации вариативных образовательных программ, современных педагогических технологий;

- методическое и научно-методическое обеспечение введения нового содержания средне - технического образования.

Таким образом, говоря о повышении квалификации педагогов, можно утверждать, что только системный подход и применение новых инновационных форм работы будут решающим фактором для развития творчества, инициативы каждого, а в дальнейшем и для повышения уровня квалификации и профессиональной компетенции педагогов.

Литература:

1. Гильмеева Р.Х. //Профессионализм учителя в социологическом измерении.// Социологические исследования.- 1998.-№ 11.

2. Громкова М.Т. Андрогогика: теория и практика образования взрослых: учебное пособие для системы дополнительного профессионального образования. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. - 495 с.

3. Змеёв С. И. Технология обучения взрослых: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. -М.: Издательский центр «Академия», 2002. -128 с.

**ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ, НАО ИМ. Ы. АЛТЫНСАРИНА,
НАЦИОНАЛЬНЫЙ ИНФОКОММУНИКАЦИОННЫЙ ХОЛДИНГ
"ЗЕРДЕ"
НЕКОТОРЫЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ
ТРАДИЦИОННОГО И ИННОВАЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ**

Абдибеков Сакен Уалиханович,
*к.э.н., доцент Академии Кайнар город
Алматы Saken_Abdibekov@mail.ru*

Сегодняшняя современная система образования становится все более "наукоемкой" областью социальной практики, а ее эффективность все более зависимой и определяемой не только стихийно складывающимися опытом и традициями, но и мерой вовлеченности в разработку научных основ проектирования образования всего комплекса наук о человеке и обществе.

Вместе с тем масштабы реформирования практики образования, его гуманизации, вызванные глобальными изменениями типа культурного и экономического развития всего общества середины-конца XX столетия, не оставляют сомнений в том, что и для самих социальных наук, в том числе психологии образования, требуется смена парадигм. В своем прежнем состоянии, восходящем к идеологии постепенного и относительно обособленного развития общественных систем, эти науки не смогут выполнить свои функции в отношениях с практикой в условиях ускорения развития всей социальной системы как целого. Более всего актуальна смена предмета, категорий и единиц научно-теоретического и прикладного исследований для психологии, поскольку именно она играет одну из центральных ролей в проектировании развития образования.

К числу категорий наиболее значимых, на наш взгляд, с точки зрения междисциплинарных позиций педагогической психологии и вместе с тем сближающих позицию исследователя с позициями проектировщика общеобразовательных систем и организатора образования, относятся категории: стратегия организации учебного процесса и учебно-воспитательная ситуация понятия как "социальная ситуация развития личности" /Л. Выготский/. Эти категории задают новый масштаб изучению психолого-педагогической реальности, вводят такие единицы анализа, которые охватывают целостность внешних и внутренних условий развития личности в процессе обучения. Одновременно они подчеркивают динамизм и созидательный характер практики образования, активный, конструктивный подход, как к ее пониманию, так и к проектированию, организации. Использование этих категорий в психолого-педагогической науке означает объединение исследовательских и проектировочных позиций, объединение теории и практики образования, более полный учет специфики человеческого обучения, как такой "гуманитарной практики", которая всегда остается "открытой",

проблемность которой не может быть исчерпана и "закрыта" ни одной теорией, оторванной от проектирования и созидания этой реальности.

Наши исследования характера организации учебно-воспитательной ситуации, рассмотренной в качестве единицы понимания и проектирования обучения, показали принципиальные различия стратегий инновационного и традиционного образования. Ведущее место среди всех функциональных параметров учебно-воспитательной ситуации занимает такая системообразующая переменная как социальные взаимодействия и отношения между учителем и учениками, /а в "больших" образовательных системах - между администратором, учителями, учениками/. Характер социальных взаимодействий и отношений проводит водораздел между ценностными ориентациями, господствующими в традиционной /нормативной/ и инновационной системах образования: предметоцентризм, омертвляющий и формализующий межличностные отношения в первом случае, и ориентация на развитие личности, что предполагает многообразие социальных и межличностных взаимодействий между участниками учебной ситуации, ведет к полноте социальных условий становления и самосознания и саморазвития - во втором случае. Специально проведенный нами сравнительный анализ психологических последствий роста личности в ситуациях, конструируемых согласно принципам традиционного и инновационного обучения, свидетельствует об огромных, пока еще мало выявленных возможностях интенсификации как самого учебно-воспитательного процесса, так и процесса развития личности в условиях инновационного обучения.

Проектирование инновационного обучения на основе разработанной нами модели ситуации совместной продуктивной и творческой деятельности учителя с учениками обнаружило необходимость взаимообусловленного сопряженного развития личности учителя и личности учеников, закономерное появление в такого рода ситуациях потребности у педагога преодолеть установку на одностороннее, субъект-объектное "воздействие" на ученика, перестроить позиции и способы взаимодействия и общения. Однако основной потенциал ситуации сотрудничества и сотворчества учителя с учениками заключается не только в демократизации и гуманизации ориентации личности учителя, - он связан также и со сменой способов интеллектуальной деятельности педагога, ростом креативности, способности выдвигать и решать совместно с учениками творческие задачи, продуктивно перестраивать и расширять диапазон видов и форм не только учебно-познавательной, но и коммуникативной деятельности, нравственного сознания и самосознания.

Проблема готовности личности учителя к принятию и реализации ситуаций совместной творческой деятельности с учениками становится центральной проблемой инновационного движения в образовании. Ее оперативное решение предполагает создание сети разнообразных форм непрерывного постдипломного образования и администрации, и учителей, осваивающих психологические требования к конструированию ситуаций инновационного обучения в самом процессе их проектирования и организации.

Психологические принципы организации ситуаций инновационного обучения остаются равнозначимыми как на микро- так и на макросистемном уровне, - т.е. в масштабе проектирования уроков по отдельным дисциплинами, и в масштабе функционирования инновационной школы или всей образовательной системы региона /Шайдурова Л.С., Калиновский Ю.И./.

Пятилетний опыт введения в нашей стране научно-практической психологической службы свидетельствует, что школьные психологи не смогут стать связующим звеном между психологической наукой и образовательной практикой до тех пор, пока не будет перестроена вся система подготовки в вузах педагогических кадров. Стратегия традиционной организации учебно-воспитательного процесса воспроизводится в вузах при подготовке будущих учителей. Традиционно-нормативный подход господствует и в организации обучения самих школьных психологов.

Этот же подход деформирует психологическую службу, вынужденную пока заниматься не смыслообразующей работой, но рутинным, операционально-исполнительным тестированием, диагностикой, не вмешиваясь в главную "производственную" сферу образования. Необходимо начинать уже на студенческой скамье готовить учителей, которые в сотрудничестве с психологами смогут становиться активными субъектами проектирования и организации собственного инновационного обучения.

Литература:

1. Щедровицкий П.Г. Педагогика свободы. - Кентавр N1, 2005.
2. Развитие. Краткая философская энциклопедия. - М.: Прогресс, 1994.
3. Мейтув П.Л., Буторин В.И. Развитие индивидуального творческого мышления. - М.: ПАН, 1994.

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

Абдишева З. В., Куанышбаева М. Г.,
*доценты кафедры биологии государственного
университета имени Шакарима г.Семей, biolog113@mail.ru*

Современные условия ставят перед педагогом высшего образования новые требования, меняется взгляд на педагогическую деятельность, реальный образовательный процесс. В этих условиях особое значение приобретает профессиональное развитие педагогических кадров высших учебных заведений как одного из главных ресурсов обеспечения и развития качества высшего образования.

На первом этапе в процессе саморазвития личности педагога является познание тех специфических требований, которые предъявляет педагогу его деятельность, определение степени соответствия профессиональным

требованиям и взысканиям, оценка собственных знаний, умений и качеств, определение соответствия или несоответствия требованиям профессии.

На втором этапе - принятие изменений, которые необходимы в своей личности, и разработка программы действий для этого.

На третьем этапе-организованный процесс саморазвития и самоизменения, сознательные, преднамеренные действия педагога, рассчитанные на повышение уровня профессионального развития. При этом главное - освоение способов самовоздействия.

Для получения результата в ходе процесса обучающийся должен выполнять такие действия, как целеполагание, планирование, поэтапное действие в соответствии с планом, самооценка и самоконтроль.

Также будущий педагог должен совершенствовать свои способности: познавательные, когнитивные, коммуникативные, организаторские.

Современному ВУЗу нужен профессионально компетентный, самостоятельно мыслящий педагог, психически и технологически способный к реализации нравственных ценностей на практике, к осмысленному включению в инновационные процессы.

Однако, как показывает анализ действительности и социально педагогических исследований, даже при достаточно высоком уровне готовности к педагогической деятельности личностная и профессиональная адаптация молодого преподавателя может протекать длительно и сложно.

Задача наставника - помочь молодому преподавателю реализовать себя, развить личностные качества, коммуникативные и управленческие умения. Но при назначении наставника администрация образовательного учреждения должна помнить, что наставничество - это общественное поручение, основанное на принципе добровольности, и учитывать следующее:

- педагог наставник должен обладать высокими профессиональными качествами;
- коммуникативными способностями;
- пользоваться авторитетом в коллективе среди коллег;
- обучающихся (воспитанников).

Сегодня наставничество должно стать одной из форм непрерывного профессионального образования, будучи особой формой методической работы: наставник не проводит внешний контроль, а просто как опытный коллега помогает в становлении молодого специалиста.

Наставничество - новая форма методической поддержки молодого преподавателя через созданную наставником коллекцию электронных образовательных ресурсов по предмету, причем прошедших апробацию в практической деятельности самого наставника, это облегчает профессиональное развитие педагога. Это экономит время молодого преподавателя, предоставляет ему возможность выбора сценария занятия, способствует профессиональному росту молодого педагога.

Молодые педагоги начинают трудовую жизнь в эпоху обновления. Они молоды, обладают знаниями, но у них пока еще мало опыта и

профессионального мастерства. Учеба для них продолжается, а реализация программы «Наставник» формирует новое педагогическое сообщество, которому под силу будет решение важных государственных вопросов в области образования.

Что дает эта работа самому наставнику? Наставничество стало эффективным способом самореализации, повышения своей квалификации, выходом на более высокий уровень профессиональной компетенции.

Педагогический опыт можно почерпнуть из книг, методических пособий, интернета и других источников информации, но человечество еще не придумало лучшего способа передачи опыта, чем личный контакт и творческое взаимодействие педагогов-единомышленников разных поколений. По статистическим данным и наблюдениям, период становления преподавателя растягивается на длительный срок 10-15 лет, задача педагогов-наставников - ускорить этот процесс.

Формы педагогического наставничества следующие:

- оказание молодым специалистам индивидуальной помощи в овладении педагогической профессии, практическими приемами и способами качественного проведения занятий, оценивание самостоятельной работы обучающихся;

- организация консультационной помощи в подготовке учебно-методических материалов (УМКД для преподавателя, УМКД для студентов, Учебно-методические материалы);

- написание статей, выступление с докладами, проведение круглых столов, семинаров.

- написание совместных учебно-методических пособий.

Таким образом, выбор формы работы с молодым специалистом должен быть более разнообразным.

Начинать эту работу надо с вводного анкетирования, тестирования или собеседования, где молодой педагог расскажет о своих трудностях, проблемах. Затем определяется совместная программа работы начинающего преподавателя с наставником. Чтобы взаимодействие с молодыми специалистами было конструктивным, наставнику необходимо помнить, что он не может и не должен быть ментором, поучающим молодого и неопытного преподавателя или только демонстрирующим свой собственный опыт. Наставничество - это постоянный диалог, межличностная коммуникация, следовательно, наставник, прежде всего должен быть терпеливым и целеустремленным. В своей работе с молодым педагогом он должен применять наиболее эффективные формы взаимодействия: деловые и ролевые игры, работу в "малых группах", анализ ситуаций, самоактуализацию и пр., развивающие деловую коммуникацию, личное лидерство, способности принимать решения, умение аргументировано формулировать мысли.

Организация наставничества - это одно из важных направлений деятельности любого руководителя. Человек становится успешным наставником только в том случае, если он эффективно реализует навык

наставничества. Наставнику необходимо стремиться к неформальному подходу в обучении педагогической молодежи, формировать общественную активность молодых учителей, обучать их объективному анализу и самоанализу. Не следует бояться таких форм работы с молодежью, когда они сами становятся экспертами: присутствуют друг у друга на занятиях посещают уроки своих старших коллег, обмениваются опытом, мнениями.

Для повышения качества работы наставников с молодыми преподавателями необходимо, разнообразить формы педагогического наставничества, проводить творческие конкурсы молодых педагогов, создать на кафедрах банк «методических рекомендаций для начинающих преподавателей».

К сопутствующим свойствам личности педагога относятся: организованность, трудоспособность, любознательность, самообладание, активность, настойчивость, сосредоточенность и распределение внимания.

При развитии всех этих качеств совершенствуется педагогическое мастерство.

Таким образом, мы выяснили, что для профессионального становления и профессионального роста педагог должен постоянно меняться, приобретать необходимые умения и навыки, а также сохранять весь педагогический и культурный опыт, переданный ему в ходе обучения и воспитания в стенах высшего учебного заведения. Воспитательная среда ВУЗа является условием профессионального становления и саморазвития будущих педагогов.

Улучшение системы высшего образования в комплексе других действенных мер предполагает качественное изменение традиционных форм образовательной деятельности в соответствии с новыми целями и задачами. Но какие бы изменения ни проектировались в системе образования, их эффективность всегда будет в значительной степени обуславливаться уровнем профессионального развития преподавателя, адекватностью развития складывающейся в обществе и образовательной системе.

Педагогической теорией и практикой уделяется серьезное внимание проблеме личности преподавателя высшей школы. Инновационный подход выступает методологическим основанием современной педагогики, что находит отражение в образовательной практике, в частности, в направлениях совершенствования содержания и организации учебно-воспитательного процесса в высшей школе, разработке новых технологий обучения и воспитания, построения научно обоснованной модели личности специалиста.

Предлагаемые новации предусматривают формирование комплекса специфических образовательных условий, совмещение учебных задач и задач диагностического развития способностей воспитанника, что предъявляет новые требования к профессиональному мастерству, интуиции, креативным способностям педагога. Однако в сознании многих преподавателей вузов все еще не сформирована установка на развитие своих творческих способностей, креативного потенциала как необходимого условия не только профессионально-педагогической деятельности, но и эффективной

жизнедеятельности в целом, отсутствует установка на особую роль в жизни человека педагогического творчества, а в профессионально-педагогической деятельности - сотворчества с обучающимися.

Ведущая идея концепции рассмотрения цели профессионального развития современного преподавателя должны ориентироваться на современные явления в обществе и в образовании. Развитие личности, в том числе и личности преподавателя, есть, в первую очередь, процесс и результат педагогического творчества и педагогического сотворчества. Формирование педагогического мышления, развитие соответствующей ключевой компетенции - задача развития профессионала любой сферы человеческой деятельности. Специфика профессионального развития преподавателя находит отражение, прежде всего, в осуществляемом им педагогическом сотворчестве в процессе обучения и проявляется в дидактической готовности как способности к организации эффективной деятельности обучающихся в контексте содержания образования. Профессиональное развитие преподавателя в сотворчестве со студентами в процессе обучения в современных условиях модернизации высшей школы составляет актуальное направление его профессионального развития. Совершенствование данного направления профессионального развития способна сгладить негативное влияние на качество высшего образования таких факторов, как инерция значительной части преподавателей в осуществлении процесса обучения, недостаточная эффективность системы подготовки, переподготовки и повышения квалификации педагогических кадров. Концепция профессионального развития преподавателя в сотворчестве со студентами в вузе будет разработана на основании положений педагогического наследия о сущности развития личности, профессиональное развитие преподавателя в сотворчестве со студентами в процессе обучения будет рассматриваться в качестве направления его профессионального развития, отражающего одну из наиболее проблемных сторон модернизации высшей школы.

ПРИМЕНЕНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Абжаппарова А. Қ.,
жаратылыстану ғылымдарының магистрі
Тараз мемлекеттік педагогикалық институты,
«Информатика және ЕТ» кафедрасының ассистенті,
Тараз қаласы, aigerataraz@mail.ru

Мультимедийные технологии - одно из наиболее бурно развивающихся направлений новых информационных технологий, используемых в учебном процессе. Одна из их особенностей - интерактивная компьютерная графика.

Использование мультимедийных технологий открывает новые возможности в организации учебного процесса, а также развитии творческих способностей обучающихся. Для эффективного внедрения методов активного обучения необходима большая и серьезная работа по оснащению в достаточном количестве компьютерной техникой, а также в подготовке методической и информационной базы в организации учебного процесса. Это обеспечит реализацию методов активного обучения в повышении качества подготовки специалистов с учетом возросших требований в условиях рынка.

Известный специалист в области искусственного интеллекта Д. А. Поспелов сформулировал три основные задачи когнитивной компьютерной графики.

Первой задачей является создание таких моделей представления знаний, в которых была бы возможность однообразными средствами представлять как объекты, характерные для логического мышления, так и образы-картины, которыми оперирует образное мышление.

Вторая задача-визуализация тех человеческих знаний, для которых пока невозможно подобрать текстовые описания.

Третья-поиск путей перехода от наблюдаемых образов-картин к формулировке некоторой гипотезы о тех механизмах и процессах, которые скрыты за динамикой наблюдаемых картин.

Ввиду того, что основой образовательного процесса при очном обучении являются лекции, формой, адекватной уровню развития информационных технологий, следует признать мультимедийные курсы лекций, читаемые в специально оборудованных учебных аудиториях. Мультимедийные курсы могут применяться также как для индивидуального дистанционного обучения с интерактивными свойствами контроля усваиваемых знаний, так и для группового. Мультимедийные технологии позволяют программно соединить слайды текстового, графического, анимационного характера с результатами моделирования изучаемых процессов. Это дает возможность воплотить на новом качественно более высоком уровне классический принцип дидактики – принцип наглядности.

Мультимедийные обучающие технологии -это совокупность технических обучающих средств (ТСО) и дидактических средств обучения - носителей информации (ДСО). Технические средства мультимедиа обеспечивают преобразование информации (звука и изображения) из аналоговой, т. е. непрерывной, в цифровую (дискретную) форму с целью ее хранения и обработки, а также обратное преобразование, чтобы эта информация могла быть адекватно воспринята человеком.

Технические средства обучения можно классифицировать по ряду признаков:

- по функциональному назначению;
- по типу обучения;
- по физическим принципам устройства и работы;
- по логике работы;

- по характеру представления информации;
- по характеру воздействия на органы чувств.

Технические мультимедийные средства обучения включают, как правило: мультимедийный компьютер, укомплектованный звуковой стереокартой, приводом DVD/CD-ROM, звуковыми стереоколонками, микрофоном, видеокартой; телетюнеры и радиотюнеры (платы телеприемника и радиоприемника), позволяющие принимать телепередачи и радиопередачи; устройства ввода видеоизображений в компьютер для оцифровки; плату для работы с видеомагнитофоном или видеокамерой; видеокамеры и цифровые фотоаппараты; WEB-камеры для проведения телеконференций и визуального общения; различные экраны; устройства затемнения кабинетов; устройства аудиопроизведения и видеовоспроизведения и отображения информации; устройства дистанционного управления техническими средствами.

Аудиоинформация и особенно видеоинформация, преобразованная в компьютерную форму, требует для своего хранения очень много места. Поэтому программные продукты, обладающие свойствами мультимедиа (учебники, справочники, энциклопедии, учебные электронные курсы), распространяются, как правило, на компакт-дисках. То есть для использования таких продуктов необходим накопитель DVD/CD-ROM. Для работы со звуком и видео на компьютере разработано множество программных средств, которые обеспечивают воспроизведение, редактирование, запись аудиоинформации и видеоинформации, представленной в различных форматах, с устройств разных типов.

Варианты применения МСО весьма разнообразны, но из них можно выделить три основных: лекционные курсы, практические и лабораторные занятия, дистанционное обучение. Последнее представляет особый интерес.

Мультимедийные средства обучения влияют на формирование и развитие психических структур человека, в том числе мышления. Печатный текст, до последнего времени являвшийся основным источником информации, строится на принципе абстрагирования содержания от действительности и в большинстве языков организуется как последовательность фраз в порядке чтения слева направо, что формирует соответствующие навыки мыслительной деятельности, обладающей структурой, аналогичной структуре печатного текста, которой свойственны такие особенности, как линейность, последовательность, аналитичность, иерархичность. Другие средства массовой коммуникации и информации -фотография, кино, радио, телевидение -имеют структуру, значительно отличающуюся от структуры печати. Образы и звуки не направляют ход мыслей слушателя или зрителя от объекта к объекту с промежуточными выводами, как при восприятии печатной информации. Вместо этого они создают модели узнавания, обращенные к чувственной стороне субъекта. Подобно тому, как печатные материалы и технические средства массовой коммуникации привели к гигантскому расширению возможностей человеческого познания, фиксации и передачи опыта, компьютер должен увеличить потенциал человеческого мышления, вызвать определенные

изменения в структуре мыслительной деятельности. В непрерывной и дистанционной обучающей среде, созданной МСО, основными являются процессы организации и интерпретации мультимедийной информации. Она может быть закодирована и представлена на экране дисплея в виде математических символов, таблиц, графиков и диаграмм, изображения процессов, дополняемых звуком, цветным изображением и т. п.

Мультимедийные технологии позволяют использовать изобразительные средства различной выразительности в соответствии с содержанием изучаемого предмета и законами психологического воздействия и восприятия.

МСО позволяют:

- повысить информативность лекции;
- стимулировать мотивацию обучения;
- повысить наглядность обучения за счет структурной избыточности;
- реализовать доступность и восприятие информации за счет параллельного представления информации в разных модальностях: визуальной и слуховой (перманентная избыточность);
- создать преподавателю комфортные условия работы на лекции.

Условия открытого обучения, создаваемые мультимедийной информационной средой, должны способствовать развитию мышления обучаемого, ориентировать его на поиск очевидных и неочевидных системных связей и закономерностей.

Действительно эффективным можно считать лишь обучение, при котором студентам прививаются навыки мышления, причем мышления нового типа, определенным образом отличающегося от мышления, сформировавшегося на основе оперирования печатной информацией, пользования средствами массовой коммуникации. При внедрении МСО пересмотру подвергаются представления не только о мышлении; но и о других психических функциях: восприятии, памяти, представлениях, эмоциях и др. Перед психологами и педагогами встают задачи концептуального описания развития человеческой деятельности и психических функций человека в условиях технологизации и использования мультимедийных средств в непрерывном и дистанционном образовании.

Литература:

1. “Язык программирования Java” Учебный курс Вадим Валериевич Монахов
2. Андресен, Бент. Б. Мультимедиа в образовании: специализированный учеб. курс: [пер. с англ] / Бент. Б. Андерсен, Катя Ван ДенБринк. - 2 - е изд.; испр. и доп. - М.: Дрофа, 2007.
3. Захарова, И. Г. Информационные технологии в образовании: [учебное пособие для высших педагогических учебных заведений] / И. Г. Захарова. - М.: Академия
4. Новиков, С. П. Применение новых информационных технологий в образовательном процессе /С. П. Новиков// Педагогика

ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕБНОГО ТЕЛЕВИДЕНИЯ В МАЛОКОМПЛЕКТНОЙ ШКОЛЕ

Ахметова Б. С.,
кандидат биологических наук
Ведущий научный сотрудник Центра
развития МКШ НАО им.И.Алтынсарина
МОН РК, г. Астана, akhmetovabotagoz@mail.ru

Внедрение информационных и коммуникационных технологий в образование, использование последних достижений науки и техники являются значимым фактором совершенствования образовательного процесса, развития новейших методов обучения. О необходимости создания учебного телевидения (УТВ) говорил Президент Казахстана Н.А. Назарбаев в Послании народу Казахстана «Новый Казахстан в Новом Мире» [1].

УТВ, использующее богатейший исторический опыт развития телевидения в сочетании с новейшими интерактивными технологиями обладает мощным образовательным потенциалом. Владая богатым арсеналом выразительных средств и технических приемов как документального, так и игрового телевидения, УТВ способно стать в ряде случаев основным источником обучения.

Равный доступ к образованию и повышению его качества для развития конкурентоспособного человеческого капитала в целях устойчивого экономического роста является приоритетным направлением нынешней политики нашего государства, в которой малокомплектные школы (МКШ), являющиеся важным фактором развития сельских регионов, занимают особое место. ГПРО на 2016-2019г.г. как одну из первостепенных задач обозначила решение проблем МКШ [2], которые в силу своей специфики - разновозрастное обучение, класс комплекты, испытывают острую потребность в совершенствовании учебно-методического обеспечения.

УТВ может быть использовано для выполнения всех дидактических функций: предоставления информации, контроля, закрепления знаний, повторения, обобщения, систематизации и сочетания различных методических подходов: проблемного, индуктивного, дедуктивного, допускает различную степень самостоятельности и познавательной активности учащихся. И, наконец, необходимо отметить мощную силу телевидения вообще, и УТВ, в частности, в воздействии на личность учащегося и формировании его мировоззрения. Таким образом, активное внедрение УТВ в учебный процесс открывает широкие возможности для повышения качества обучения.

Анализ зарубежных социологических исследований по внедрению УТВ как такового и в сравнении с другими информационными технологиями показал явные преимущества. Тем не менее показано, что УТВ не удалось полностью интегрироваться в учебный процесс [3-5].

Деятельность МКШ и ОШ (РЦ) осуществляется в соответствии с

Типовыми правилами [6] и своим уставом. Главная особенность МКШ - совмещенные классы и разновозрастное обучение в класс комплектах.

Совмещение классов, смежное и разновозрастное, имеет свои сложности и преимущества [7,8]. От учителя требуется не просто двойная подготовка к уроку, а специфическое планирование с интеграцией двух планов урока в один и обеспечении полной занятости всех детей в учебном процессе. Акцент в таких условиях переводится на самостоятельную работу учащихся, а также работу в группах или парах, что дает возможность учителю уделять внимание попеременно одной или другой группе учащихся. В младших классах или при высокой сложности изучаемого материала на работу непосредственно с учителем отводится больше времени.

Важное значение при проведении уроков в совмещенных классах приобретает внутриспредметная и межпредметная интеграция схожих по содержанию тем. Здесь учитель также сталкивается с необходимостью определения общих для всех классов целей и задач для каждой возрастной группы; отбора в содержании темы знаний и умений, доступных учащимся всех возрастных групп для одновременного изучения; подбора способов учебной работы учащихся разного возраста, групповых и индивидуальных форм занятий для каждого класса.

Таким образом, организация учебной деятельности ставит учителей МКШ перед необходимостью правильного планирования уроков путем чередования самостоятельной работы учащихся и работы с непосредственным участием педагога. Задача комплексная, требует знания не только содержания предмета, но и индивидуальных особенностей учащихся, соблюдения нормативов при планировании самостоятельной работы, в зависимости от возрастной категории, подготовкой необходимых дидактических материалов для работы также в парах, в том числе разновозрастных. Внедрение новых интерактивных, а также реорганизация хорошо известных нам технологий, таких как УТВ, помогут в решении этих задач и в достижении нового качества образования.

Анализ особенностей преподавания в МКШ РК выявил условия, при которых функционирование УТВ в МКШ может быть эффективным.

1. Гибкое расписание уроков. Просмотр видеоурока для одной возрастной группы в условиях разновозрастных совмещенных классов мешает учебному процессу другой группы. Следовательно, для изучения новой темы необходимо проведение уроков отдельно. Для этого необходимо гибкое расписание уроков: по одному предмету, например, математике в старших классах 2 часа в неделю можно выделить на изучение новой темы с использованием УТВ отдельно, а 3 часа могут быть посвящены для закрепления материала и отработки решения задач в условиях совмещения классов.

2. Сквозные темы. При изучении сквозных тем на разных уровнях, а также при частичном совпадении материала уроки можно совместить и проводить одновременно во всех классах: при этом видеоматериал может быть использован один, а в течение остального времени ученики каждого класса работают над отдельными заданиями. Разновозрастное взаимодействие может

быть организовано при обсуждении, разъяснении просмотренного материала, когда старшие учащиеся оказывают индивидуальную помощь младшим в процессе закрепления и повторения материала. Разновозрастное обучение может проходить по индивидуально-групповому и командно-групповому типу.

3. Дидактический материал. В помощь учителю необходимо разработать дидактический и раздаточный материал дополнительно к видеокурсу, который бы охватывал:

- Подготовку к освоению нового материала
- Освоение новой темы: цели и задачи содержания новой темы, на что обратить внимание при просмотре видеоматериала, проблемные ключевые вопросы, возможно, с вариантами ответов.
- Закрепление пройденного материала: тренировочные упражнения.
- Контроль усвоения учебного материала: проверочные задания.
- Дифференциацию обучения: задания для учащихся с учетом их индивидуальных особенностей (для сильных, средних и слабых).

4. Организация самостоятельной работы в разновозрастных парах.

5. Использование дополнительных ресурсов. Использование УТВ в условиях МКШ не умаляет значение использования других технических средств обучения: цифровых и интернет ресурсов: ресурсы с текстовой, визуальной, комбинированной информацией, с аудиоинформацией; с аудио- и видеоинформацией;

6. Разработка уроков. Облегчение работы педагогов посредством УТВ должно компенсироваться тщательной разработкой уроков - закрепления материала, тренировочных упражнений, отработки навыков и умений, контроля знаний, планирования совмещенных уроков, организации самостоятельной работы, обучения в парах и группах, выполнения творческих работ, индивидуальной работы с учащимися.

7. Роль учителя. При использовании УТВ акцент в функции учителя смещается в сторону координации и наставничества в приобретении учащимися навыков самообучения. Возрастает также воспитательная роль учителя при организации групповой работы учащихся, в создании психологического комфорта и атмосферы взаимопомощи, состязательности, творческого поиска и общения в разновозрастной среде, что отражается на познавательной активности учащихся.

8. Оснащение школ. Организация УТВ в МКШ предполагает необходимость оснащения школ современным оборудованием: широкоэкранными телевизорами, спутниковой связью, широкополосным интернетом, цифровыми образовательными ресурсами с надлежащим техническим обслуживанием. Обеспечение комфортных условий обучения для детей с учетом психолого-педагогических, физиолого-возрастных и других особенностей.

В связи с малочисленностью классов, совмещенным обучением, кадровым дефицитом в МКШ трудно организовать углубленное изучение предметов, учащиеся не имеют возможности получить профессионально-ориентированное

образование. Политика нашего государства по поддержке сельских регионов направлена на решение вопросов МКШ, определены приоритетные направления поддержки МКШ, из которых создание ресурсных центров уже показало свою эффективность на практике.

В выборе обоих направлений обучения - естественно-математического и общественно-гуманитарного - в условиях МКШ может осуществляться при посредстве УТВ. Единое вещание УТ может применяться при реализации обязательного уровня предметной подготовки всем учащимся старших классов вне зависимости от направления обучения. Темы инвариантной части профильных направлений, которые не вошли в обязательный (базовый) уровень, могут быть восполнены уроками для УТВ в зависимости от направления обучения, либо разработанными для этой цели ЦОРами. Эти уроки также должны проводиться за счет разницы в учебных планах естественно-математического или общественно-гуманитарного направлений и гибкого планирования уроков и прикладных курсов школьного и ученического компонентов ТУПа.

Взаимодействие ресурсных центров с прикрепленными к ним магнитными школами требует для реализации профильного обучения с использованием УТВ следующее построение программы:

1. В магнитных школах использование УТВ требует синхронизации учебного процесса с таковым курирующих их ресурсных центров. Уроки по УТВ могут транслироваться одновременно в магнитных школах и опорных школах, обеспечивая базовое (обязательное) содержание предметов без деления на учащихся по направлениям. От учителей требуется тщательное совмещение учебных планов.

2. Во время сессии учащиеся магнитных школ обучаются в ресурсных центрах по профильным направлениям. Обучение школьников производится по тем вопросам инвариантной части, которые не вошли в обязательный курс, специфические для каждого из направлений. При углубленном изучении отдельных тем, а также при проведении курсов по выбору могут быть использованы видеофильмы и банк ЦОРов, а также при

Таким образом, объективные социально-экономические причины: дефицит материальных, кадровых, научно-методических ресурсов, а также особенности функционирования: совмещенные классы, разновозрастное обучение, затрудняют образовательный процесс в МКШ и стимулируют к поиску альтернативных путей решения вопросов обучения детей в сельской местности. Внедрение новых интерактивных, а также реорганизация хорошо известных нам технологий, таких как учебное телевидение, помогут в решении этой задачи и в достижении нового качества образования при условии научного осмысления, всестороннего анализа, разработке единых методик его применения в учебном процессе.

Литература:

1 . Новый Казахстан в Новом Мире. Послание Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана. 28 февраля 2007 г.

http://www.akorda.kz/ru/addresses/addresses_of_president/page_poslanie-prezidenta-respubliki-kazakhstan-n-nazarbaeva-narodu-kazakhstana-28-fevralya-2007-g_1343986887)

2 . Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. Указ Президента от 7 декабря 2010 года №1118. online.zakon.kz.

3 . Natrajan and Natesan (2004) “Effect of competency based teaching of environmental science through video on students’ attainment at primary level”. The Primary Teacher, April, -P. 71-76.

4 . Chaudhary, Sohanvir; Garg, Suresh (2010). On Using Satellite-Based Networks for Capacity Building and Education for All: A Case Study of Rajiv Gandhi Project for EduSatSupported Elementary Education, Educational Research and Reviews, Vol. 5, No. 4, -P. 158-168.

5 . Rebecca Oxford, Young Park-Oh, Sukero Ito, Malenna Sumrall (1993). Learning a language by satellite television: What influences student achievement? Original Research Article, System, Volume 21, Issue 1, -P. 31-48.

6. Приказ Министра образования и науки РК от 17 сентября 2013 года № 375 «Об утверждении Типовых правил деятельности по видам общеобразовательных организаций (начального, основного среднего и общего среднего образования).

7. Организация разновозрастного обучения в малокомплектной начальной школе в условиях реализации ФГОС НОО: метод. рекомендации - Вологда: ВПК, 2012. - 96 с.

8. Методические рекомендации по организации разновозрастного обучения в классах-комплектах / авторы и составители Егорова Е.Н., Гутова Л.С., Никитина Л.П., Кокарева З.А. - Вологда: ВПК, 2011. - 149 с.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ИННОВАЦИОННЫЙ МЕТОД ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГА

Беделбаева А. Е.,
магистр экономики и бизнеса
старший преподаватель кафедры финансов
Жетысуского государственного университета им.
И.Жансугурова, Талдыкорган, Казахстан
e-mail: aselya.mukatova@mail.ru

В современных условиях ответственность педагога особенно велика, так как скорости сегодняшнего дня в полной мере отражаются на области научных знаний. Открытия, новые теории, подтвержденные практикой, передовые методики и технологии. Для полноценного развития современного человека, его профессиональной состоятельности, необходимый багаж знаний должен быть правильно раскрыт и преподнесен. Все это может сделать преподаватель,

обладающий достаточным уровнем знаний. Поддерживать надлежащий уровень квалификации преподавателей призваны специальные образовательные учреждения и курсы, которые предлагают различные методы обучения.

В настоящее время в условиях модернизации образования бурно развивается дистанционное образование.

Дистанционное повышение квалификации преподавателей сегодня рассматривается, как инновационный путь развития преподавания. Оно основывается на развитии информационно-коммуникационных и дистанционных образовательных технологиях, что позволяет разрабатывать новые интересные формы и методики обучения, создает новые дополнительные возможности [1, с.59]. Дистанционно можно организовывать общение людей, находящихся на большом расстоянии друг от друга. Плюсом такого обучения является гибкость процесса. Преподаватель обучается по индивидуальному графику, без отрыва от основного вида деятельности, в свободное для себя время, занимается столько, сколько необходимо конкретно ему для получения нужных знаний и навыков[2].

Дистанционное обучение базируется на использовании компьютеров и телекоммуникационной сети. Компьютерные средства связи снимают проблемы расстояний и делают более оперативной связь между преподавателем и учеником. Современные средства информационных технологий позволяют использовать при обучении разнообразные формы представления материала: вербальные и образные (звук, графика, видео, анимация) [3].

В процессе проведения обучения в дистанционном режиме используются:

- электронная почта (с помощью электронной почты может быть налажено общение между преподавателем и учеником: рассылка учебных заданий и материала, вопросы преподавателя и к преподавателю, отслеживание истории переписки);

- телеконференции (они позволяют: организовать общую дискуссию среди учеников на учебные темы; проводить под управлением преподавателя, который формирует тему дискуссии, следит за содержанием приходящих на конференцию сообщений; просматривать поступившие сообщения; присылать свои собственные письма (сообщения), принимая, таким образом, участие в дискуссии);

- пересылка данных (услуги FTR-серверов);

- гипертекстовые среды (WWW-серверы, где преподаватель может разместить учебные материалы, которые будут организованы в виде гипертекста. Гипертекст позволяет структурировать материал, связать ссылки (гиперсвязями) разделы учебного материала, которые уточняют и дополняют друг друга. В WWW-документах можно размещать не только текстовую, но и графическую, а также звуковую и видео информацию) [4, с.487];

- ресурсы мировой сети Интернет (ресурсы мировой WWW-сети, организованной в виде гипертекста, можно использовать в процессе обучения как богатый иллюстративный и справочный материал);

– видеоконференции (видеоконференции в настоящее время не столь распространены в школах из-за высокой стоимости оборудования для проведения конференций. Однако перспективность такого вида обучения очевидна: преподаватель может читать лекции или проводить занятия со слушателями «в живом эфире», имея при этом возможность общения со слушателями. Такая практика весьма популярна в Европе и США, где решены технические проблемы проведения видеоконференций по телекоммуникационным каналам связи) [5, с.48].

Таким образом, характерными чертами дистанционного обучения являются:

1. *Гибкость*: обучаемые по системе дистанционного образования (СДО) в основном не посещают регулярных занятий в виде лекций и семинаров, а работают в удобное для себя время, в удобном месте и в удобном темпе. Обучаемый имеет возможность на организацию своего обучения в необходимом временном ритме, необходимом ему для освоения предмета и получения необходимых зачетов по выбранным курсам.

2. *Модульность*: в основу программ дистанционного образования положен модульный принцип. Каждый отдельный курс создает целостное представление об определенной предметной области. Это позволяет из набора независимых курсов-модулей формировать учебную программу, отвечающую индивидуальным или групповым потребностям.

3. *Экономическая эффективность*: средняя оценка мировых образовательных систем показывает, что дистанционное образование обходится на 50% дешевле традиционных форм образования. Опыт отечественных негосударственных центров дистанционного образования показывает, что их затраты на подготовку специалиста составляют примерно 60% от затрат на подготовку специалистов по дневной форме. Относительно низкая себестоимость обучения обеспечивается за счет использования более концентрированного представления и унификации содержания, ориентированности технологий дистанционного обучения на большое количество обучающихся, а также за счет более эффективного использования существующих учебных площадей и технических средств, например, в выходные дни.

4. *Новая роль преподавателя*: на него возлагаются такие функции, как координирование познавательного процесса, корректирование преподаваемого курса, консультирование при составлении индивидуального учебного плана, руководство учебными проектами и др. Он управляет учебными группами взаимоподдержки, помогает обучаемым в их профессиональном самоопределении. Асинхронное, как правило, взаимодействие обучаемых и преподавателя в системе дистанционного образования (СДО) предполагает обмен сообщениями путем их взаимной посылки по адресам корреспондентов. Это позволяет анализировать поступающую информацию и отвечать на нее в удобное для корреспондентов время. Методами асинхронного взаимодействия являются электронная голосовая почта или электронные компьютерные сети.

5. *Специализированный контроль качества образования*: в качестве форм контроля в дистанционном образовании используются дистанционно организованные экзамены, собеседования, практические, курсовые и проектные работы, экстернат, компьютерные интеллектуальные тестирующие системы. Следует особо подчеркнуть, что решение проблемы контроля качества дистанционного образования, его соответствия образовательным стандартам имеет принципиальное значение для успеха всей системы образования. От успешности ее решения зависит академическое признание курсов дистанционного образования, возможность зачета их прохождения традиционными учебными заведениями. Поэтому для осуществления контроля в СДО должна быть создана единая система государственного тестирования [6, с.89].

6. *Использование специализированных технологий и средств обучения*: технология дистанционного обучения - это совокупность методов, форм и средств взаимодействия с человеком в процессе самостоятельного, но контролируемого освоения им определенного массива знаний. Обучающая технология строится на фундаменте определенного содержания и должна соответствовать требованиям его представления. Содержание предлагаемого к освоению знания аккумулируется в специальных курсах и модулях, предназначенных для дистанционного курса и основанных на имеющихся в стране образовательных стандартах, а также в банках данных и знаний, библиотеках видеосюжетов и т.д.

7. *Опора на современные средства передачи образовательной информации*: центральным звеном системы дистанционного образования являются средства телекоммуникации и их транспортная основа.

Оценивая вышесказанное, можно отметить, что с внедрением дистанционного образования решается множество проблем как социальных, так и проблем собственно в образовании. То есть получается, что дистанционное образование многофункционально: оно помогает как людям с ограниченными возможностями, так и тем, кто на непродолжительный срок выбыл из учебного процесса, не потерять нужные знания, время и лишние деньги на репетиторов.

Подводя итог, можно отметить, что дистанционное обучение дает возможность правильно оценить и рассчитать свои силы, организовать свою деятельность; расширить коммуникативную сферу учеников и педагогов; проявлять свои способности к созиданию, реализовать потребность фантазировать, придумывать, творить.

Литературы:

1. Волженина, Н.В. Организация самостоятельной работы студентов в процессе дистанционного обучения: учебное пособие / Н.В. Волженина. - Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2008. - 59 с.

2. Господарик Ю.П. Проблемы и перспективы дистанционного обучения истории [Электронный ресурс] // Педагогические и информационные технологии в образовании: электронный научно-методический журнал - №1. - Режим доступа: http://scholar.urfu.ac.ru/ped_journal/numero1/pedag/art2.html (дата

обращения 10.02.2013).

3. Джалиашвили З.О. Организация системы дистанционного образования [Электронный ресурс] // Элитариум: центр дистанционного образования. - Режим доступа: http://www.elitarium.ru/2006/03/24/organizacija_sistemy_distancionnogo_obrazovanija.html (дата обращения 11.02.2013). Источник: <http://si-sv.com/publ/1/14-1-0-163>

4. Каримов К. А., Уматалиева К. Т. Преимущества дистанционного образования в системе повышения квалификации педагогов // Молодой ученый. -2012. -№11. -С. 487-489.

5. Ниматулаев М.М. Подготовка учителей к использованию web-технологий для самостоятельного повышения квалификации: Автореферат дисс... д. п. н.: / «Институт содержания и методов обучения» Российской академии образования. - М.: 2012 г., с. 48

6. Сатунина А.Е. Электронное обучение: плюсы и минусы // Современные проблемы науки и образования. - 2006. - № 1. - С. 89-90

БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫНЫҢ ЖАҢАРУЫ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ПЕДАГОГТЫҢ ДИДАКТИКАЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕСІ

Игманова Р. Т.,

*аға оқытушы Семей қаласының Шәкәрім атындағы
мемлекеттік университеті, Семей қ, raika_1979@mail.ru*

Еліміздің әлемдік білім кеңістігіне енуге талпынысы, білім беру парадигмасының өзгеріп, жаңа ұлттық модельдің қалыптасуы болашақтың жаңаша ойлайтын, дүниеге көзқарас мәдениеті мен санасы дамыған ұрпағын оқытып, тәрбиелейтін педагогикалық кадрларды дайындаудың сапасын арттыруды талап етіп отыр.

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Білім берудің басты өлшемі - білім мен білік алған кез-келген азамат әлемнің кез-келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу болып табылады», - деп атап көрсетті. Ғылымның әр саласында білім мазмұны мен көлемі қауырт өсіп отырған бүгінгі күнгі жан-жақты дамыған бәсекеге қабілетті азаматтарды қалыптастыру, әсіресе жас мамандардың өзіндік танымы мен шығармашылық ойын қалыптастырып одан әрі дамытумен қатар, олардың өздігінен білім алуын, ізденуін, қорытынды жасауын және талдай білу дағдыларын қалыптастыру қажет [4].

Еліміздегі әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен бүкіл өркениетті әлемдегі ақпараттық даму білім берудің дәстүрлі қалыптасқан жүйесін, әдістері мен технологиясын қайта қарауды талап етуде. Бұл үдеріс білімнің жаңа аймақтарына енудің қажеттілігі мен оны жеке тұлғаның толық көлемде

меңгеруінің қиыншылықтары арасындағы қарама-қайшылықтары ретінде белен алып отыр. Осыған орай, бүгінгі ғаламдық білім беру кеңістігіне сай білім беру, танымды, ойлауды дамыту, өзінше ғылыми тұжырым жасауға, олардың қажетіне қарай ғылым жетістігін сұрыптауға, маманның өзінің іс әрекетінің субъектісі болуына мүмкіндік туғызу - көкейкесті мәселе болып табылады. Өйткені, тек жоғары білімді маман ғана қоғамның экономикалық, әлеуметтік және мәдени өркендеуінің көшбасшысы бола алады.

Білім саясатының өзекті мәселелері - кәсіптік даярлаудың сапасын жақсарту, біліммен қамтамасыз етудің ғылыми-әдістемелік жүйесін түбегейлі жанарту, оқытудың формалары мен әдістерінің түрлерін өзгерту, ондағы алдыңғы қатарлы оқу-тәрбие тәжірибелері мен қазіргі қоғамның сұраныстарының алшақтығын жою, білімдегі жаңашылдықты саралау, білімді жетілдіру үдерісіндегі үздіксіздікті қамтамасыз етуде оның ролін арттыру және қазіргі заман техникасы мен технологиясын жоғары деңгейде қолдана білу.

Қазақстан Республикасы мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартында жалпы орта білім берудің ұлттық деңгейдегі басты мақсаты - еліміздің әлеуметтік, экономикалық және саяси өміріне белсенді қатысуға дайын, құзыретті тұлғаның қалыптасуына ықпал ету деп анық көрсетілген.

Әлемдік тәжірибе мен ұлттық практикаға сүйеніп жасалған бұл ресми құжатта әрбір оқушының жас ерекшеліктерін ескере отырып, білімнің мазмұнын меңгеруге бағытталған үш түрлі құзыреттіліктер жиынтығын игеруі мақсат етілген, олар: өзіндік менеджментке жататын өмірде кездесетін проблеманың шешімін табу құзыреттілігі; ақпараттық құзыреттілік; білімді игерумен бірге жүретін қарым-қатынастық, коммуникативтік құзыреттілік.

Дамыған елдердің оқу жүйесінде кеңінен қолданыла бастаған «құзыреттілік», «құзырет» терминдері жаңа білім стандарты ұстанған басты бағыт ретінде біздің еліміздің білім беру жүйесіне ене бастады. Мұндай аса жауапты білім деңгейіне жету үшін оқу үдерісін соған сай ұйымдастыра білетін, мектеп оқушыларына білімді өз бетінше еңбек етіп алатындай күйге жеткізе алатын, өзі де осы аталған құзыреттіліктерді меңгерген, кәсіби, дидактикалық құзыреттілігі қалыптасқан педагогтарды даярлау міндеті тұр [4].

Жоғары оқу орындарында болашақ мұғалімдерді дайындау үдерісінде олардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі де соңғы жылдары ғана қарастырыла бастады. Осы орайда, психологиялық-педагогикалық әдебиеттерді талдау мұғалімдерді кәсіби дайындау мәселесінің жан-жақты зерттелгенін байқатады.

Мұғалімнің кәсіби шеберлігін қалыптастыру туралы классикалық педагогика өкілдері А. Дистервег, Я. А. Коменский, И. Г. Песталоцци, К. Д. Ушинский, А. С. Макаренко, А. В. Луначарский, П. П. Блонский, Н. К. Крупскаяның, қазақ ағартушылары А. Құнанбаев, Ы. Алтынсарин, Ш. Құдайбердиев, Ш. Уәлихановтың және т.б. педагогикалық мұраларында қарастырылған. Сонымен қатар, Ж. Аймауытұлы, М. Әуезов, А. Байтұрсынов, М. Дулатов, Х. Досмұхамедұлы, М. Жұмабаев, К. Жәленұлы, С. Қожанұлы, Ә. Қасымұлы, Е. Омарұлы, Т. Шонанұлы және т.б. қазақтың біртуар зиялы

азаматтары да мұғалімдердің білімін көтеруіне, әдістемелік дайындығына атсалысқаны белгілі.

Мұғалімнің кәсіби қалыптасуы сол кезеңдегі білім жүйесінің дамуымен тікелей байланысты екендігі мәлім. Қазақстанның білім саласының жағдайы мен мұғалімдерді даярлау мәселелері: болашақ мұғалімдерді дидактикалық және әдістемелік тұрғыда дайындау (А. Е. Әбілқасымова, Б. Баймұханов, Т. С. Сабыров, М. Ж. Жадрин, С. А. Жолдасбекова, Ә. А. Молдажанова, С. С. Маусымбаев, А. Нұғысова, Д. Рахымбек, Қ. Ж. Қарақұлов, Б. Қасқатаева және т.б.); болашақ мұғалімдерді дайындаудағы біртұтас педагогикалық үдеріс теориясы мен практикасы рөлінің, жоғары мектеп дидактикасының дамуы (Н.Д. Хмель, А. А. Бейсенбаева, С. Т. Каргин, Е. Жұматаева, К. С. Успанов, А. С. Карбаева және т.б.); мұғалімнің зерттеушілік мәдениетін, шығармашылық ізденісін қалыптастыру (Ш. Т. Таубаева, Б. А. Тұрғынбаева, Н. А. Шамельханова, Е. И. Бурдина және т.б.); тұрғысынан жан - жақты зерттелген.

Соңғы жылдары жоғары оқу орнында болашақ педагог кадрларды даярлайтын мамандықтардың мемлекеттік білім беру стандарттары жетілдіріліп, оқу бағдарламалары, оқу жоспарлары нақтыланып, бірқатар өзгерістер енгізілуде. Осыған байланысты педагог маманы барлық жағынан - жаратылыстану бағытында да, гуманитарлық бағытта да жетік, кез-келген жастағы оқушылардың психологиялық және педагогикалық ерекшеліктерін меңгерген, баламен тіл табысып жұмыс істеудің шебері, пәннің әдістемесін меңгерген, кәсіби және дидактикалық құзыретті болуы қажеттігінен туындайды.

Құзыреттілік теориясы Г. В. Вайлер, Ю. В. Койнов, Я. И. Лефстед, Н. В. Матяш, В. В. Сериков, Дж. Равен, Р. Уайт, В. Чинапах және т.б. еңбектерінде негізделген. Білім беруді ұйымдастыруға құзыреттілік тұрғыдан келуді жүзеге асырудың әдіс-тәсілдерін меңгеру туралы мәселелер М. Н. Скаткин, И. Я. Лернер, В. В. Давыдов және т.б. ғалымдардың еңбектерінде қарастырылған [2,3].

Дегенмен, педагогикалық білім беру теориясына сүйене келе, мектеп тәжірибесінен және мұғалім іс-әрекетінен байқағанымыздай, мұғалімдердің әлі де болса күннен күнге жаңарып отырған білім беру міндеттерін шешуге дайын еместігін көрсетіп отыр. Сонымен қатар мектептегі оқыту іс-тәжірибесіне жүргізілген талдау соңғы жылдары оқушылардың көбінің мектеп бітірерде өткізілетін бірыңғай ұлттық тестілеуден нәтижеге қол жеткізетіндігіне сенімсіздігі мен дайындықтың өз дәрежесінде болмауынан колледждерге, техникалық мектептерге көптеп кетіп жатуы мектептің білім негізі болып саналатын бастауыш сатысында берілетін білімнің негізгі саты мен жоғары сыныптарда талап етілетін білімге сай болмай отырғанын байқатады. Мұның бір себебі әсіресе бастауыш сынып мұғалімінің дидактикалық құзыреттілігінің жеткіліксіздігі, яғни олардың пәндерді оқытуды тек бағдарламалық материалдар беру деп түсінуі, әр пәннің мәнін ұқтырып, оны өз дәрежесінде оқытудағы мұғалімнің теориялық және әдістемелік дайындығының төмендігі.

Егер педагогтың кәсіби құзыреті жайлы айтсақ, бұл жерде мұғалімнің, тәрбиешінің, педагогтың жекелей және тиімді түрде педагогикалық тапсырмаларды орындауға мүмкіндік беретін жекелей мүмкіндіктері айтылады. Қандай да бір педагогикалық тапсырмаларды орындау үшін міндетті түрде педагогикалық теория, шеберлік, дағды және практикада оны қолдана алу қабілеті қажет. Педагогтың кәсіби құзыреті - бұл оның еңбегіндегі педагогикалық әрекет пен педагогикалық қарым-қатынастың әртүрлі жақтарының жиынтығы.

Әдетте, білім берудің мақсаты педагогтың білімі, шеберлігі, дағдысы бірлігінен тұратын қасиеттермен анықталады. Бүгінгі таңда бұндай анықтама жеткіліксіз. Социумға көп білетін, көп сөйлейтін адамдар емес, өмірлік және кәсіби проблемаларды сапалы түрде тәжірибесіне сүйене шеше алатын адамдар қажет. Ал бұның барлығы алынған білімге, шеберлікке, дағдыға байланысты емес, «құзыретілік» пен «құзыретті» түсініктері қолданылатын қосымша қасиеттерге байланысты.

Бұл түсініктерді педагогикалық тәжірибеге еңгізілгенде білім берудің мазмұны мен әдістері өзгегереді.

Дидактикалық құзыреттілік - кәсіби-педагогикалық құзыреттіліктің негізгі және маңызды саласы. Мұғалімдердің дидактикалық құзыреттілігіне олардың оқыту үдерісінің теориясы мен практикасы бойынша игерген білімдері, педагогикалық қызметке деген ынтасы мен мүмкіндіктері жатады.

Т. Сабыров дидактикалық даярлықты анықтайтын белгілер деп студенттердің оқытудың мақсаты мен мазмұны оны ұйымдастырудағы қолданылатын тиімді әдіс-тәсілдерді жете біліп, іске асырудың жолдарын меңгеруін түсіндіре келіп, педагогикалық қызметті атқаруға қажет мұғалімнің бойында оқыту үдерісін жоспарлай білуі, оны мақсатты түрде ұйымдастыра алуы, жүйелі түрде бақылау мен бағалау ісін орындап отыруы сияқты дидактикалық қабілеттер болуы керек дейді.

Қазіргі уақытта құзыретті тұлға тәрбиелеуде білім берудің өзіндік үлгісі қалыптасуда. Бұл процесс білім парадигмасының өзгеруімен қатар жүреді.

Білім берудегі ескі мазмұнның орнына жаңасы келуде. Я.А. Коменскийдің, И. Герbartтың дәстүрлі объекті - субъектілі педагогикасының орнын басқасы басты, ол балаға оқу субъектісі ретінде, өзін-өзі өзектілендіруге, өзін тануға және өзін-өзі жүзеге асыруға ұмтылатын дамушы тұлға ретінде бағытталған. Мұндай жағдайда педагогикалық үрдістің маңызды құрамы оқу ісіндегі субъектілер - оқытушы мен оқушының тұлғалық-бағытталған өзара әрекеті болып табылады [3,5].

Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білім, білік, дағдысын емес, оның тұлғасын, білім алу арқылы дамуын қойып отыр.

Жалпы, қоғам өмірінде болып жатқан өзгерістер білім беру ісіне тәуелді болатыны белгілі. Сондықтан мемлекеттің басым бағыты ретінде, бәсекелестікке қабілеттілікті қалыптастыратын басты құрал ретінде білім берудің орын алуы заңды. Қайта құру кезіндегі өзгерістер, тәуелсіздік алғаннан кейінгі өзгерістер мамандардың құзыреттілігінің қалыптастырылуына да өзінің

ықпалын тигізіп отырды. Қоғамның дамуымен бірге білім берудегі мамандардың құзыреттілігі мәселесінің өзектілігі артып отырғаны соңғы жылдары анықтай байқалды.

Аталған құзыреттілікті зерттеу мәселелері педагогикалық, психологиялық ғылыми зерттеулерде біршама қарастырып келеді. Қазіргі қоғам сұранысының талаптарына сай мұғалімінің дидактикалық құзыреттілігін қалыптастыру қажеттілігі еліміздің әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бет бұрып, соған сәйкес білім берудің парадигмасының өзгеруі және бүгінгі күнгі әлеуметтік-экономикалық жағдайы мен болашаққа қарай ұстанған бағыты білім беру мекемелерінің жаңа бағдарын анықтап, мамандардың құзыреттілігін көтеруді талап етіп отырғандығына байланысты болып отыр.

Әдебиеттер:

1. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности // учеб. пособие для вузов. М.: PERSE, 2001, 511 б.

2. Бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби дидактикалық құзыреттілігі-педагогикалық іс-әрекетті ұйымдастырудың негізгі факторы // Білім берудегі менеджмент. -Алматы, 2009. -№1. -Б. 73-75.

3. Зеер Э.Ф. Личностно-ориентированное профессиональное образование. М.: Изд. Центр АПО, 2002, 143 с.

4. ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. 14 желтоқсан. 2012. <http://www.egemen.kz/2012/>

5. Хуторской А.В. Современная дидактика. Учебное пособие. 2-е изд. - М.: Высшая школа, 2007. - 639 с.

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРЕПОДАВАНИИ ЮРИДИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

Кожаметова С. Г.,

*ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, ст. преподаватель,
магистр юриспруденции*

Инновационная направленность педагогической деятельности высшей школы обусловлена различными обстоятельствами происходящими социально-экономическими преобразованиями в обществе, усилением требований к качеству подготовки будущих юристов; необходимостью соотношения отечественного образования в европейские и общемировые образовательные процессы. Чтобы совершенствовать способности студентов к практическому применению приобретенных в процессе обучения знаний, умений и навыков в профессиональной деятельности необходимо регулярно применять инновационные технологий.

В Законе Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 04.12.2015 г.)

статья 1 дополнена подпунктами 48-1 - 48-2 в соответствии с Законом РК от 13.11.15 г. № 398-V. Итак, *обучение* - это целенаправленный процесс организации деятельности обучающихся и воспитанников по овладению знаниями, умениями, навыками и компетенциями, развитию способностей, приобретению опыта применения знаний в повседневной жизни и формированию мотивации получения знаний в течение всей жизни. *Образование* - непрерывный процесс воспитания и обучения, осуществляемый в целях нравственного, интеллектуального, культурного, физического развития и формирования профессиональной компетентности. Раскрывая дефиницию этих терминов, мы понимаем то, что необходимо применять эффективные, интерактивные методы в обучении.

В Приказе Министра образования и науки Республики Казахстан от 20 апреля 2011 года №152 «*Правила организации учебного процесса по кредитной технологии обучения*» с изменениями и дополнениями от 2 июня 2014 года) говорится, что «*кредитная технология обучения*» - это обучение на основе выбора и *самостоятельного* планирования обучающимся последовательности изучения дисциплин с использованием кредита как унифицированной единицы измерения объема учебной работы обучающегося и преподавателя. Учебные занятия проводятся преимущественно в активных творческих формах (*кейс-стади, деловые игры, тренинги, диспуты, круглые столы, семинары*).

Ведь занятие это важный элемент учебного процесса, правильно указывает ученый в своем труде, определяя, что *учебное занятие* - это целостный фрагмент учебного процесса, представляющий систему взаимосвязанных элементов: образовательных ситуаций, форм организации взаимодействия участников, образовательной задачи (цели), содержания образования, методов и средств обучения. Оно ограничено рамками времени и осуществляется в рамках определённого первичного объединения (коллектива) обучающихся и педагогов, студенческой группы и т.п. [1,124].

Все виды занятий, будь лекционное, практическое (семинар) и лабораторные, студийные все без исключения требуют применения более эффективных методов преподавания.

Практические занятия - одна из форм учебного занятия, направленная на развитие самостоятельности учащихся и приобретение умений и навыков. Данные учебные занятия углубляют, расширяют, детализируют полученные на лекции знания. Практическое занятие предполагает выполнение студентами по заданию и под руководством преподавателей одной или нескольких практических работ [2]. В проведении именно практического занятия в большей степени применяются инновационные методы преподавания, так как процесс обучения, всегда остается активным двусторонним процессом, где происходит взаимодействие педагога и обучающегося. Одним из видов метода мозгового штурма (мозговая атака, англ. *brainstorming*) является *брейнрайтинг*. Итак, «брейнрайтинг» введен учеными Института Баттеля во Франкфурте. Эта методика основана на технике мозговой атаки, но участники группы выражают свои предложения не вслух, а в письменной форме. Они пишут свои идеи на

листках бумаги и затем обмениваются ими друг с другом. Идея соседа становится стимулом для новой идеи, которая вносится в полученный листок. Затем группа снова обменивается листками - и так продолжается в течение определенного времени (не более 15 мин). Правила мозговой атаки распространяются и на записи мыслей: следует стремиться к большому количеству идей, не разрешается критиковать выдвинутые предложения до окончания занятий, следует поощрять «свободные ассоциации» [3].

Что же такое *инновационная технология*? Рассмотрим некоторые мнения ученых: это совокупность и система функционирования всех *личностных инструментальных и методологических средств*, используемых для достижения педагогических целей. Она выступает и в качестве науки, исследующей наиболее рациональные пути и способы обучения, и в качестве системы принципов, алгоритмов и регуляторов, применяемых в учебно-воспитательном процессе, и в качестве реального образовательного процесса.

Из определения ЮНЕСКО гласит, что «инновационная технология» - системный метод создания, применения и определения всего процесса преподавания и усвоения, ставящий своей задачей оптимизацию форм образования.

Инновационная технология должна отвечать на вопросы: как наилучшим способом организовать учебную (коллективную) деятельность и управлять ею для достижения поставленных целей; что должны уметь, знать и иметь субъекты педагогического взаимодействия, чтобы обеспечить успешную деятельность [4].

Что же такое «инновационная образовательная технология»? из утверждения следующего ученого это комплекс из трех взаимосвязанных составляющих: 1) *Современное содержание*, которое передается обучающимся, предполагает не столько освоение предметных знаний, сколько развитие *компетенций*, адекватных современной бизнес-практике. Это содержание должно быть хорошо структурированным и представленным в виде мультимедийных учебных материалов, которые передаются с помощью современных средств коммуникации. 2) *Современные (инновационные) методы обучения* - активные методы формирования компетенций, основанные на взаимодействии обучающихся и их вовлечении в учебный процесс. 3) *Современная инфраструктура обучения*, которая включает информационную, технологическую, организационную и коммуникационную составляющие, позволяющие эффективно использовать преимущества дистанционных форм обучения [5].

Таким образом, *инновационные технологии* это комплекс методов и средств, направленных на поддержание этапов реализации конкретного нововведения. *Инновационные технологии в профессиональном образовании* - технологии, ориентированные на формирование системного творческого технического мышления учащихся и их способности генерировать нестандартные технические идеи при решении творческих производственных задач.

Перечислим наиболее чаще применяемые инновационные образовательные технологии в вузе, к ним относятся: *информационные технологии* (с помощью новейших IT- и аудиовизуальных технологий (девайсы); *дистанционные образовательные технологии* (ст1 пп.38 Закона РК от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 04.12.2015 г.); *Электронное обучение (e-learning)* - система электронного обучения, обучение при помощи информационных, электронных технологий. Применяются электронные издания и мультимедийные средства, девайсы (англ. device), технология «мультитач», интерактивная стена и т.п.; *технология - портфолио* (от франц. porter - носить + лат. In folio - в размер листа) - работа с результатами учебно-познавательной деятельности студентов, использующуюся для демонстрации, анализа и оценки образовательных результатов, развития рефлексии, повышения уровня осознания, понимания и самооценки результатов образовательной деятельности; *проектная технология* обучения; *игровые интерактивные технологии*; *технология «Развития критического мышления через чтение и письмо»* - технология РЧКМП (critical thinkin) разработана в конце XX века в США (Ч. Темпл, Д. Стил, К. Мередит). *Критическое мышление* - это один из видов интеллектуальной деятельности человека, который характеризуется высоким уровнем восприятия, понимания, объективности подхода к окружающему его информационному полю.

В преподавании юридических дисциплин наиболее эффективным является применение кейс- технологии. *Кейс - технологии «кейс»* - от англ. «case» - «происшествие» или «событие». Про исходит от лат. «casus» - формы латинского глагола «cadere», означающего «падать». Происшествие - это то, что «падает, сваливается на нас». К кейс - технологиям относятся: метод ситуационного анализа; ситуационные задачи и упражнения; анализ конкретных ситуаций (кейс-стади); метод кейсов; метод инцидента; метод разбора деловой корреспонденции; игровое проектирование; метод ситуационно- ролевых игр[6].

Своими корнями «кейс - метод» уходит в Harvard Business School (HBS) в Бостоне. Преподаватели этого вуза в 1908 году отказались, опираясь на опыт казуистики юристов, от традиционных лекций. Вместо них они поставили в центр обучения дискуссию конкретных случаев из экономической практики. С того момента HBS собрала богатый материал по изучению конкретных случаев и развила этот метод до самостоятельной концепции обучения. Поэтому метод изучения конкретного случая в литературе часто называется и методом Гарварда. В Германии этот метод нашел распространение, особенно при подготовке менеджеров, а также на экономических факультетах вузов [7].

Юридическое образование в современных условиях определяет свои новые границы, объем и глубину требований, предъявляемых к студентам с учетом достижений мировой цивилизации. Также и преподаватель сегодня свободен в своих взглядах, в оценках фактов и событий, в интерпретации материала. Он

свободен в выборе методики обучения и воспитания, методов оценки знаний студентов.

Ведь метод *case study* - система обучения, базирующаяся на анализе, решении и обсуждении ситуаций, как смоделированных, так и реальных.

Плюсами кейсов являются: практическая направленность; возможность адаптировать ситуацию к реальной организационной ситуации; активность участников в относительно безопасной ситуации; возможность создать рабочую доброжелательную мотивирующую обстановку, позволяющую участникам задействовать имеющийся опыт, проявить креативность; возможность получения позитивной обратной связи от ведущего и участников, возможность для участников повысить свою уверенность в том, что они могут справиться в реальности с задачами такого плана или, наоборот, выявить свои недостатки; возможность для участников делать ошибки в ситуации, приближенной к реальности, а потом их анализировать.

Интересным является высказывание следующего ученого: «Сам процесс правового обучения и правового воспитания предполагает владение педагогом двумя взаимосвязанными составляющими: *современным категориальным юридическим аппаратом и педагогическими навыками*. И если с содержательной стороны правового обучения вроде бы все в порядке, то вот методика преподавания юридических дисциплин до сих пор находится не на должном уровне. Вопрос: почему? Да потому, что на практике мы сталкиваемся с тем, что читают лекции и ведут занятия на юридических факультетах замечательные профессионалы-юристы, великолепные практики, которые не всегда владеют современными *инновационными методиками преподавания*. Миссия преподавателя заключается не только в том, чтобы быть простым посредником между академической наукой и студентами, а в том, чтобы суметь грамотно, на высоком научно-методическом уровне донести до них новейшие *достижения юридической науки*. Одним из основных факторов, влияющих на качество образовательного процесса, является уровень профессиональной компетентности преподавателя вуза» [8].

Чтобы достичь такого высокого уровня, необходимо изучать специальную литературу по применению инновационных технологий в организации учебного процесса, такие как, *учебное пособие* автора Панфиловой А.П. *Инновационные педагогические технологии*. - Издательский центр: Академия, 2009.-192 с. и т.п.

Хотелось бы отметить то, что не все проблемы юридического образования затронуты в данной работе, их намного больше, и все они в равной степени актуальны. Необходимо увеличить количество оснащенных аудиторий с современными девайсами (технологии мультитач); активизировать повышение квалификации ППС; усилить саморазвитие ППС; проводить работу над «коллекционированием кейсов». Необходимо сократить количество студентов в академических группах до 14-15 человек (по практическим занятиям). Необходимо творчески переосмыслить положительный опыт организации учебного процесса университетов Западной Европы и др. стран. В последующем

поможет казахстанской системе образования повысить свою конкурентоспособность в едином мировом образовательном пространстве.

Литература:

1. Шамова Т.И., Давыденко Т.М., Шибанова Г.Н. Управление образовательными системами: учебное пособие. М.: Академия, 2002.- 250с.

2. Методические рекомендации «Виды аудиторных учебных занятий. Порядок подготовки и проведения» (проведены через заседание ЦКМС протокол № 8 от 16.04.08г. // www.sgm.ru/info/str/metod/files/cab/instr/mr_audlture.rtf).

3. Панфилова А.П. Инновационные педагогические технологии. - Издательский центр: Академия, 2009.-192 с. // <http://studentam.net/content/category/4/112/123/>).

4. Мищенко Н.В. Инновационные технологии и их роль в образовательном процессе // <http://www.openclass.ru/node/214345>)

5. Бондаренко О.В. Современные инновационные технологии в образовании // http://erono.ru/art/?ELEMENT_ID=1474).

6. Гущин Ю.В. Интерактивные методы обучения в высшей школе // <http://www.fgosvo.ru/uploadfiles/mnenie%20%20expertov/2012n2a1.pdf>).

7. Долгих С.В. Инновационные образовательные технологии в преподавании гуманитарных и экономических дисциплин // <http://www.mami.ru/science/mami145/scientific/article/s12/s1217.pdf>

8. Сокольская Л.В. Проблемы высшего юридического образования в контексте социокультурных изменений общества // Юридическое образование и наука. - 2013.- № 3.- С. 15-17.// <http://www.center-bereg.ru/1258.html>

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МОТИВАЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ВУЗА К ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

А. Г. Мурзагалиева,

кандидат физико-математических наук, доцент

Казахский национальный университет имени аль-Фараби

В Послании Президента Республики Казахстан (РК) народу Казахстана «Казахстанский путь-2050: единая цель, единые интересы, единое будущее» главой государства поставлена задача к постепенному переходу ведущих университетов к академической и управленческой автономии. «В Концепции вхождения Казахстана в число 30 самых развитых стран мира обозначены долгосрочные приоритеты предстоящей работы. Нам надо решить ряд задач по следующим приоритетным направлениям. Создание наукоёмкой экономики - это, прежде всего, повышение потенциала казахстанской науки. Нужны обновленные инструменты взаимодействия государства с неправительственным сектором и бизнесом» [1]. Это означает, что генерация и распространение знаний становятся важными факторами создания долговременных, устойчивых

конкурентных преимуществ национальной экономики.

Президент РК в послании народу Казахстана от 28 января 2011 года поручил правительству «выработать механизм перехода вузов к инновационной деятельности и создать Национальный Совет по подготовке профессионально-технических кадров с участием представителей бизнес - ассоциаций и работодателей» [2]. Для достижения этой цели сегодня постоянно совершенствуется законодательное обеспечение научной и инновационной деятельности, возрастает государственная поддержка исследований по социально значимым аспектам экономического роста, расширяется содействие научно-инновационному развитию посредством конкурсной системы финансирования научных проектов. Актуальным и приоритетным остается вопрос интеграции образования, науки и бизнеса, которая является одной из основных задач Концепции инновационного развития Республики Казахстан до 2020 года. Таким образом, государство получает гарантии, что полученные исследования и разработки будут экономически эффективны, совместная деятельность высших учебных заведений, научных фондов и организаций с бизнес - ассоциациями обеспечит инновационный рост национальной экономики.

Практика интеграции образования, науки и бизнеса развитых стран мира показывает, что ключевое место в трехстороннем взаимодействии занимает успешно функционирующая и эффективно управляемая система образования. Высшие учебные заведения являются связующим звеном между фундаментально-прикладной наукой и бизнесом. Следовательно, способность вузов воспринимать и генерировать знания является решающим фактором развития и роста конкурентоспособности инновационной экономики. Поскольку быстрый прогресс интеллектуального капитала, предвидение будущего развития и изменений в экономике, трансформации производства под воздействием высоких темпов научно-технического прогресса являются характерными особенностями инновационного общества.

Сегодня выделяют три составляющих интеграции образования, науки и бизнеса: американская модель, японская модель и европейская модель смешанных типов. Особый интерес представляет американская модель, где ключевую роль играет исследовательский университет, под которым понимают научно-образовательный центр, имеющий прочные связи с бизнес - ассоциациями.

Концепция исследовательского университета базируется на эффективном взаимодействии научно-технического, образовательного и промышленного комплексов, которые направлены на внедрение на предприятиях научно-инновационных разработок, созданных на кафедрах вузов и в лабораториях научно-исследовательских институтов. Подготовка компетентных и конкурентоспособных специалистов, готовых создавать и реализовывать инновационные проекты во всех сферах социально-экономического развития страны является интегративным показателем эффективного взаимодействия науки, образования и бизнеса.

Однако, как показывает практика, самая большая трудность трансформации деятельности вуза заключается не в построении правильной концепции, не в организации основных инновационных процессов и даже не в качестве высшего менеджмента. Ключевая проблема состоит в мотивированности субъекта на инновационную деятельность, эффективность которой зависит от соотношения ее результативного и процессуального аспектов, а именно, насколько требуемый результат труда соответствует процессуальному моменту мотивации. Следовательно, одним из приоритетных вопросов мотивации преподавателей вуза к инновационной деятельности является исследование глубинных механизмов формирования мотивов и мотивационных тенденций личности.

Анализ современных источников, посвященных мотивации трудовой деятельности, указывает на существование содержательных и процессуальных теорий, раскрывающих механизмы мотивации.

Проблемой мотивации и мотива занимались такие ученые как: А. Маслоу, К. Левин, С.Л. Рубинштейн, А.Н. Леонтьев и другие [3,4,5].

Анализируя понятия «мотивация» и «мотив» дадим определение потребности. Потребность с точки зрения психологии рассматривается как нужда, предмет удовлетворения, необходимость и т.д., отражение зависимости человека от условий существования и развития.

А. Маслоу, исследуя позитивные стороны личностного развития, в своей теории выделял два класса потребностей:

- потребности нужды (дефицита);
- потребности развития (самоактуализации).

Первый класс потребностей ориентирован на удовлетворение фрустрированных потребностей, а второй - на личностный рост и самоактуализацию. При этом Е.П. Ильин отмечает, что по А. Маслоу развитие личности складывается в зависимости от того, на чем она «заиклена»: на «ликвидации дефицита» или же на самоактуализации.

Термины «самоактуализация» и «самоактуализирующаяся личность» были введены А. Маслоу. Согласно определению самоактуализация - это высшая потребность человека, стремление к возможно более полному выявлению и развитию своих личностных потребностей и возможностей, реализации своего потенциала [3]. А под самоактуализирующейся личностью принято понимать человека, вышедшего на уровень самоактуализации. Но самоактуализироваться, проявить себя человек может только среди других людей (в обществе), т.е. социокультурной среде.

А. Маслоу мотив соотносит с потребностью, по А.Н. Леонтьеву мотив соотносится с предметом потребности, а согласно Л.И. Божович, мотив - это то, ради чего осуществляется деятельность.

Инновационная деятельность преподавателя вуза направлена на подготовку кадров с высшим образованием, которые по окончании вуза должны включиться в инновационную среду, где будут реализоваться профессиональные качества выпускников вузов. Поэтому, чтобы человек мог

осуществлять деятельность педагога вуза, кроме специальной профессиональной подготовки, он должен обладать особыми качествами, которые позволили бы ему соответствовать уровню обновления современных научных знаний и обладать способностью воспринимать все более возрастающий поток информации.

Поэтому процесс самоактуализации личности преподавателя в этой инновационной среде становится ключевым в его практической деятельности.

Отметим, что самоактуализация заставляет человека развиваться и достигать высот на самых разных уровнях. Самооценка может быть адекватной, то есть соответствовать истинным качествам и способностям человека, а может быть и неадекватной - завышенной или заниженной.

Самоактуализация является и ядром теории К. Роджерса [8], разработанной на основе теоретических исследований теории А. Маслоу. Структурными компонентами концепции К. Роджерса являются повышение самооценки и стимулирование личностного роста человека.

Можно выделить основную идею этой концепции: самоактуализирующаяся личность - это личность, которая реализует себя в процессе работы, то есть совершенствует свои знания, умения и навыки, развивает профессиональные способности. Соответственно, потребностями самоактуализации являются стремление к творчеству, созиданию, самоутверждению. Другими словами, можно сказать, что мотивация самоактуализации является одним из главных стимулов саморазвития личности.

С другой стороны, мотивация самоактуализации тесно связана с мотивацией успеха, которая описывается в концепции потребностей Д. Макклеланда. Согласно теории Д. Макклеланда потребностью успеха является желание выделиться, добиться успешности, что означает: ради достижения поставленных целей человек с высоким уровнем мотивации успеха стремится получить весомые результаты.

Согласно теории К. Роджерса развитие творческой личности в результате профессионального роста обеспечит ее быструю адаптацию к меняющимся условиям, восприимчивость к овладению новыми технологиями и формами работы. Именно эти качества крайне важны для преподавателей в условиях инновационной деятельности современного высшего учебного заведения.

Следовательно, творческие возможности, профессионализм, способности к саморазвитию и самосовершенствованию в условиях инновационной деятельности вуза становятся основными функциями преподавателей.

В связи с этим, наше исследование мотивации и мотивов деятельности включает оценку эффективности деятельности преподавателей, которая отражает удовлетворенность или неудовлетворенность достижениями успеха и оценку потенциала преподавателей вуза, связанная с самооценкой профессиональных возможностей и отражающая профессиональный успех.

А.А. Реан отмечает, что низкая самооценка результата в сочетании с высокой самооценкой потенциала является фактором профессионального

саморазвития [9]. Оценка эффективности деятельности и потенциала преподавателей может стать базой для формирования системы мотивации в высшем учебном заведении, которая позволит проводить корректировки деятельности преподавателей для достижения более высоких результатов труда. Однако данный процесс является сложным и неоднозначным он должен проводиться с учетом следующих правил:

- быть конкретным, то есть указывать на конкретные поступки и действия преподавателя;

- быть объективным, то есть указывать на последствия, к которым привели действия преподавателя в каждом конкретном случае;

- быть взвешенным, то есть соблюдать баланс положительных и отрицательных примеров;

- быть понятным преподавателю, о каких ситуациях и примерах говорится;

- быть согласованным с точкой зрения преподавателя и его возможностями;

- быть ориентированным на инновационную деятельность.

Преподаватели вуза должны достаточно полно осознавать свои реальные достоинства и недостатки, свои сильные и слабые стороны. Но без сторонней объективной оценки не может быть объективной самооценки.

Сегодня необходимы инновационные средства и методы управления высшим образованием, ориентированные на разработку системы мотивации преподавателей вуза к инновационной деятельности. Опираясь на опыт бизнеса, можно разработать и внедрить в высшем учебном заведении сбалансированную систему показателей, базирующуюся на ключевых показателях эффективности (Key Performance Indicators, KPI) [10], в основе которых лежат самооценка эффективности и самооценка потенциала персонала организации [11]. Отметим, что KPI могут быть применены при внедрении дифференцированной оплаты труда, премировании по результатам деятельности, для оценки результатов профессиональных конкурсов, то есть тех элементов инноваций, которые могут положительно повлиять на изменения в традиционно сложившейся структуре управления педагогическими кадрами.

В трудах А.К. Марковой, Л.М. Митиной и др. [12,13] в педагогической деятельности выделяют две группы традиционных мотивов:

- внутренние мотивы, связанные с личностным и профессиональным ростом и самоактуализацией;

- внешние мотивы, связанные с мотивом достижения успеха.

Авторы особое значение придают внутренней мотивации, на основе которой преподаватель трудится с удовольствием, без какого-либо внешнего давления.

На разных этапах профессионального развития разные мотивы оказываются доминирующими, обеспечивая наибольшую включенность субъекта в освоение и выполнение деятельности. Отметим, что смена доминирующей мотивации зависит от личностных особенностей, условий труда или обучения, организации деятельности. Таким образом, совокупность

внутренних мотивов, адекватных инновационной деятельности, обеспечат успешную готовность преподавателей к реализации инноваций.

Несмотря на разнообразие подходов, мотив понимается как внутреннее побуждение личности к тому или иному виду активности (деятельность, поведение), связанное с удовлетворением определенной потребности [10]. Мотивацию же ученые определяют по-разному. Одни как один конкретный мотив, другие как единую систему мотивов. Считают также, что мотивация - это особая сфера, которая включает в себя потребности, мотивы, цели, интересы. Но большинство авторов утверждают, что мотивация - это совокупность процессов, которые направляют и поддерживают поведение личности, побуждают ее к достижению целей, определяют активность.

Таким образом, значительное влияние на качественную характеристику профессиональной мотивации личности оказывает самооценка и уровень притязания личности, что предполагает самоактуализацию и саморегуляцию.

В процессе профессиональной деятельности преподаватель воспринимает основные цели своей деятельности в виде определенного эталона, уровня, соотносит ее со своими возможностями, оценивает ситуацию и вероятность достижения успеха. Именно в результате этого формируется человеческий капитал, который составляет основную ценность современного высшего образования.

Литература:

1 Послание Президента Республики Казахстан народу Казахстана «Казахстанский путь-2050: единая цель, единые интересы, единое будущее» от 17 января 2014 года. Официальный сайт. - <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400002014>

2 Послание Президента Республики Казахстан народу Казахстана «Построим будущее вместе!» от 28 января 2011 года. Официальный сайт. - <http://adilet.zan.kz/rus/>

3 Маслоу А. Психология бытия. - М., 1997. - 178 с.

4 Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. - СПб., 1999. - 350 с.

5 Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения. - М., 1983. - 250 с.

6 Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. - М., 1994. - 135 с.

7 Реан А. А. Психология личности. - М., 2004. - 407 с.

8 Бернс Р. Развитие Я - концепции и воспитание. - М., 1986. - 105 с.

9 Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. - М., 2011. - 509 с.

10 Жусупова К.А., Мурзагалиева А.Г. Психологические критерии эффективности преподавателей вуза к инновационной деятельности. / Московское научное обозрение. - М., 2010. - №4. - С. 36-38.

11 Жусупова К.А., Кожамкулов Т.А., Мурзагалиева А.Г. Я-концепция и самооценка преподавателя вуза в процессе инновационной деятельности. / Образование. - Алматы, 2011. - № 1 (56). - С. 44-48.

12 Маркова А.К. Психология профессионализма. - М., 1996. - 253 с.

13 Митина Л.М. Психологические аспекты труда учителя. - Тула, 1991.

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ТЕХНИЧЕСКИХ ВУЗОВ

Шарипов Б. Ж.,

*доктор педагогических, кандидат технических наук
Директор департамента АО "Национальный
инфокоммуникационный холдинг "Зерде",
МИР РК, г. Астана, e-mail: bsharipov@mail.ru*

Современная экономика предъявляет новые повышенные требования к специалистам, особенно технического профиля и эти требования отличаются от тех, которые были определены еще в советское время. В тоже время специалисты, выпускаемые нашими вузами, не только не отвечают новым требованиям, но и проигрывают «старой гвардии». Причин много, от отставания экономики Казахстана от многих развитых стран и однопрофильной направленности, базирующейся на сырьевом секторе, до отсутствия материальной и производственной базы для поддержания и развития профессиональной технической квалификации на международном уровне.

Не модернизируя, не совершенствуя техническое образование, мы не сможем добиться требуемых результатов. Поверхностные реформы образования, переход на двухуровневое высшее образование в соответствии с Болонской декларацией не панацея качественной подготовки специалистов. Упускается один из главных аспектов системы западного двухуровневого высшего образования - корпоративность профильного обучения. Одним из главных аргументов бюрократических структур в пользу такого обучения является возможность двухстороннего обмена студентами и магистрантами, академической мобильности и благоприятных последствий этих процессов для Казахстана. В тоже время забывается или вернее на это закрывают глаза - отток лучших умов за рубеж. Как раз этим и объясняется введение по программе "Болашак" условий гарантированного возвращения подготовленных за рубежом специалистов в Казахстан для последующей их работы в интересах страны. Выпускники программы "Болашак", это только не большая часть специалистов, требующихся экономике страны, а как быть с остальными. Ведь капиталовложения в человеческие ресурсы, которые затем убывают в «никуда», - непозволительная роскошь. Убывает за рубеж, как правило, техническая элита их не так уж и много, но она элита, которая способна вести за собой многих.

Основные "болевые точки" современного инженерного образования:

- дефицит квалифицированных кадров, который наблюдается во всех отраслях Казахстана;

- отсутствие системного прогнозирования потребности в технических кадрах на среднесрочный (5 лет) долгосрочный (10 лет) периоды;
- неэффективное использование бюджетных средств и непрофильная образовательная деятельность;
- несовершенство образовательных планов и программ;
- изношенность и отсталость лабораторной и научно-исследовательской базы;
- отсутствие системы профессиональной адаптации и закрепления на производстве талантливой молодежи;
- низкая компетентность педагогического состава технических вузов;
- отсутствие эффективных связей между работодателями, предприятиями и техническими учебными заведениями;
- отсутствие расширенного воспроизводства профессорско-преподавательского состава, проблема утечки и старения кадров, слабый приток талантливой молодежи в научно-педагогическую среду и снижение остротенности кадров;
- не достаточное количество профессиональных стандартов по направлениям подготовки технических и технологических кадров.
- отсутствие независимой сертификации профессиональных компетенций и неготовность работодателей для участия в этой деятельности.

Одним из существенных из выше перечисленных "болевых точек" является низкая компетентность педагогического состава технических вузов. Еще с советских времен учителя средней школы считались важными субъектами идеологической сферы и строго контролировались, поэтому их профессионализация проводилась достаточно эффективно в системе педагогических вузов и курсами повышения квалификации. Худо-бедно это система продолжает еще действовать. Например, для этого есть в Казахстане АО "Орлеу", имеющая свои отделения во всех областных центрах республики, где педагоги школ и колледжей могут пройти курсы повышения квалификации. Сложнее всегда преподавателям технических вузов им негде повысить свою квалификацию как педагогическую, так и профессиональную. В основном им приходится получать необходимые педагогические знания лишь из практики.

На современном этапе вузы, получив большую свободу, в первую очередь стали изобретать массу бесполезных должностей, департаментов и подразделений, не обижая новых администраторов заработной платой, которая намного превышает заработную плату среднего преподавателя вуза. При этом преподаватели связанные с профильными специальностями не получили ничего от этих нововведений. Все это привело к еще большему оттоку квалифицированных педагогов из учебных заведений. Опытных педагогов, знающих свое дело, знающих производство, занимающихся наукой осталось мизерное количество. Большинство педагогический коллектив технических вузов, ведущих специальные дисциплины, вообще не знает современное производство, новые технологии и направления развития производства. Представление о производстве у многих из них остались на уровне

студенческих производственных практик. Добиться повышения качества подготовки технических специалистов на современном этапе сложная и даже можно подчеркнуть, архи сложная задача.

Необходимы коренные изменения в подготовке технических педагогических кадров. Формально квалификация преподавателя в вузах определяется следующими параметрами:

1. Базовым образованием и соответствием преподаваемой дисциплине;
2. Наличием ученой степени;
3. Наличием ученого звания;
4. Количеством учебно-методических материалов, разработанных лично преподавателем;
5. Количеством научных работ, в особенности опубликованных в иностранных изданиях.

Первый параметр является одним из важных, но из-за дефицита преподавателей спецдисциплин на него не всегда обращают должного внимания. Если преподаватель преподает дисциплину, близкую к той, которую он сам в свое время освоил в ходе учебы в вузе, это уже считается хорошим базовым образованием. Будучи незнаком с совокупностью профессионально обусловленных требований, которая определяется как профессиональная готовность к педагогической деятельности, этот преподаватель в лучшем случае учит тому, чему сам научился много лет назад, не принимая во внимание ни педагогических требований, ни того, что современный студент сильно отличается от студента его времени [1].

Проблема усугубляется еще и тем, что преподаватель вместо того чтобы заниматься самообразованием и следить за техническим прогрессом в преподаваемых ими областях, вынужден составлять бессмысленные отчеты, справки, студенческие рейтинги и т.д. Методики обучения остаются неизменными, не смотря на широкое применение во многих странах ИКТ в образовательном процессе. Низкая зарплата вынуждает многих подрабатывать в нескольких вузах одновременно (некоторые в 3-4-х вузах), преподавая там зачастую совершенно разнородные и чуждые им дисциплины. В результате процесс депрофессионализации продолжается, а качество преподавания падает [1]. Кто-то точно сказал, что "человек, который не получает должного вознаграждения за свой труд, опасен для общества". Точнее трудно сказать.

В перечне, характеризующего квалификацию вузовского преподавателя, отсутствуют такие важные параметры как: производственная стажировка преподавателя, научная работа в области преподаваемых дисциплин, наличие квалификационных сертификатов, перерыв в работе по избранной специальности. Включение последнего параметра связано с тем, что перерыв в работе на 3-4 года снижает компетенцию специалиста на 50%, а это означает, что для претендента на должность преподавателя и имеющего перерыв по избранной специальности нужны основательные курсы повышения квалификации как в области педагогики, так и профессиональной деятельности. Такого обучения и таких требований нет. И как может дать новые

востребованные знания такой преподаватель? Увы, штат преподавателей кафедрой закрывается, а качество подготовки специалистов снижается существенно. Все это порождает и коррупцию, и отряд новых, мало что знающих "специалистов", которые бегут от производства т.к. сами хорошо понимают, что их знания, умения и компетентность не дают возможности работать на современном производстве. Имея в кармане диплом (и даже красный), они ищут себе место там, где могут устроиться или устроят родители, родственники, где от них не потребуются инженерные знания, умения и компетенции. Вся эта армия "специалистов", как правило, заполняют министерства, департаменты, управления, отделы и, в конечном счете, ими иницируется деловая активность, которая порождает массу ненужных отчетов, справок и прочих бюрократических бумажек, бездарных решений, реформ и реконструкций, ответственность за реализацию которых будет лежать на других. Как ни странно, но знание иностранных языков еще больше усугубляет эту проблему, т.к. без глубокого анализа внедряются известные зарубежные решения, которые в отечественной среде не дают ожидаемого результата. Все это результат не компетентности, низкого уровня современных знаний.

Знание иностранных языков - это необходимый инструмент для современного специалиста, именно инструмент, а не причина не принятия на работу. Языки надо изучать и рационально применять в своей трудовой деятельности, но это вопрос, тоже требующий своего решения, тема для другого исследования.

Проблем много, а каковы пути решения? Выделим основные проблемы, требующие обязательной и скорейшей реализации.

Во-первых, необходим глубокий анализ прогнозной потребности специалистов в экономике на среднесрочный (5 лет) и долгосрочный (10 лет) периоды. Это сложная задача, требующая работы коллектива специалистов: ученых различных направлений от экономистов, финансистов, аналитиков до высококвалифицированных специалистов отраслей экономики. Данные, полученные по прогнозным исследованиям, позволят более точно определить необходимое количество подготовки специалистов, как по отраслям, так и по специализациям.

В-вторых, необходимо тесное взаимодействие вузов и колледжей с производством не на словах, а на деле. Для этого нужен интегратор в лице имеющихся в отраслях ассоциаций, институтов развития и т.д. Нет необходимости создавать новые структуры, они есть, необходимо только поставить перед ними новые задачи. Польза от взаимодействия между учебными заведениями и производством будет обоюдная.

В-третьих, требует решения поднятия статуса преподавателя, оплаты его труда. Оплату труда ППС нужно ставить в зависимости не только от ученых степеней и званий, а в первую очередь от их производственной квалификации, т.е. наличия сертификатов как квалификационных, так и узкоспециализированных. Особое признание должны найти общепризнанные зарубежные сертификаты.

В-четвертых, необходимо ввести коррективы в деятельность АО "Орлеу", которое должно обучать педагогическому мастерству не только преподавателей школ и колледжей, но и технических вузов, с учетом особенности методик преподавания в них и использования ИКТ в образовательном процессе. Широко должны использоваться на курсах повышения квалификации различные формы обучения от очного, до дистанционного.

В-пятых, производственная стажировка ППС вузов и колледжей должна стать обязательной и периодичной, она тоже должна учитываться при формировании должностного оклада.

Как уже указывалось, выше перечисленные проблемы это только одна сторона существующих проблем и требующих незамедлительного решения.

Еще в 2013 году был разработан проект "Концепция инженерного образования Республики Казахстан", поставлена цель, определены целевые индикаторы, прописаны основные мероприятия по проекту, но на этом все и ограничилось. Прошло более двух лет и как говорится "А воз и ныне там". Время не ждет, само собой чуда не произойдет, качество подготовки специалистов не улучшится. Нужда кропотливая работа в данном направлении как со стороны МОН РК, всех учебных заведений, так и всех отраслей экономики Казахстана.

Литература:

1. Российское инженерное образование в эпоху перемен. <https://almavest.ru/ru/node/1305>.

2. Моисеева. М.В., Степанов В.К., Патаракин Е.Д., Ишков А.Д., Тупицин Д.Н. Развитие профессиональной компетентности в области ИКТ. Базовый учебный курс /М.В. Моисеева, В.К. Степанов, Е.Д. Патаракин, А.Д. Ишков и др. - М. : Изд. дом «Обучение_Сервис», 2008, 256 с., 32 илл.

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГОВ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ КЕҢЕС БЕРУ БАҒЫТТАРЫ

Абил А.,
ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по
СКО» asemgul.kalieva@list.ru

«Қазіргі әлемде жай ғана жаппай сауаттылық жеткіліксіз болып қалғалы қашан. Біздің азаматтарымыз үнемі ең озық жабдықтармен және ең заманауи өндірістерде жұмыс жасау машығын меңгеруге дайын болуға тиіс», - деп Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев айтып өткендей, әр адам үнемі дамып, жетіліп, үйреніп отыруы керек.

Қазақстан Республикасы білім беру заңында көрсетілгеніндей, адамзат құндылықтары, ғылым мен тәжірибе негізінде, жеке тұлғаны қалыптастыруға қажетті жағдайларды жасау - білім беру жүйесінің негізгі міндеті болып отыр.

Кәсіби мамандарды дайындау мәселесін шешудің де жаңа жолдары қарастырылуда.

Еліміздің бүгінгі мен ертеңі өскелең ұрпақ еншісінде. Ал осы ұрпақты бүгінгі таңда жан - жақты, терең білімді, интеллектуалдық деңгейі жоғары, өзбетімен ізденуге қабілетті етіп қалыптастырудың бірден-бір жолы - оқушыны шығармашылыққа жетелеу, ата-аналармен дұрыс қарым-қатынас орната білу. Бұл мұғалімнен терең біліктілікті қажет етеді. Себебі шығармашыл ұстаз ғана шығармашыл тұлғаны қалыптастыра алады.

Бүгінгі қазақстандық мектептерге қоғамның қарқынды дамуына ілесе алатын, заман талабына сай ойлайтын, ғылыми-әдістемелік білімі жеткілікті, педагогика мен психологияны терең меңгерген ізденімпаз мұғалім қажет. Бұл мұғалімнің кәсіби шеберлігінен көрінеді. Басқаша айтқанда, білім беру үдерісі мұғалімнің дайындық деңгейі мен мамандық сапасына үлкен талап қояды. Ол мұғалімнің өзін-өзі дамытуына, өзіндік білім алуына және өздігінен шығармашылық түрде қызметтерін іске асыруға мүмкіндік береді. Мұғалім - бүгінгі оқушы - ертеңгі қоғамның, елдің тірегін өмірге дайындаушы. Сондықтан мектеп психологінің қандайда бір кеңесі ата-аналармен жұмысы үлкен ықпал білдіреді.

Психологиялық кеңес беру психолог тәжірибесінде бұрыннан бері пайдаланылатын ұғым болғандықтан, ол терминмен психолог қызметінің кең аумағының бір жақты көрсету қиын. Сондықтан психологиялық білім қолданылатын кез келген салада кеңес беру жұмысы осы қызметті ұйымдастыру формаларының бір түрі ретінде саналады. Кеңес беру жұмыстарының өзі бірнеше бағытта болуы мүмкін кәсіби кеңес беру, ата-аналарға және педагогтарға кеңес беру, басшыларға кеңес беру, мектеп жасындағы балаларға кеңес т.с.с. Білім беру жүйесінде және әлеуметтік ортада психологиялық көмек көрсету болып отыр. Бұл сала бастауыш мектеп оқушыларының адаптациядан өтуі, жеткіншектер проблемалары, балалар мен олардың ата-аналарына кеңес беру, жас жұбайлармен жүргізілетін жұмыс, некеге дейінгі кезеңде үйленейін деп жүрген жастарға кеңес беру, жанұя бұзып ажырасушыларға психологиялық көмек сияқты көптеген жеке бағыттардан тұрады.

Психологиялық кеңес беру жұмысының бірнеше бағыттары:

1) білім алушыларға, ата-аналар мен педагогтерге олардың сұранысы бойынша консультация беру;

2) білім алушыларға, ата-аналар мен педагогтерге жеке тұлғалық, кәсіптік өзін-өзі айқындау проблемалары және қоршаған ортамен өзара қарым-қатынастар бойынша жеке және топпен консультация жүргізу;

3) күйзелістік, жанжалдық, қатты эмоционалды күйзелістік жағдайда болып табылатын білім алушыларға психологиялық қолдау көрсету;

4) тұлғааралық және топаралық жанжалдарды шешуде делдалдық жұмыстарды ұйымдастыру.

5) білім беру жүйесінде және әлеуметтік ортада психологиялық кеңес берудің ең көп қолданатын саласы мектеп оқушыларына және олардың ата - аналарына кеңестер беріледі.

б) Баланың психологиялық дамуын шешу мәселесі бойынша

- Психологиялық көмекті қажет ететіндерге дер кезінде қажетті іс - шаралар жөнінде

- Ата - аналарға балалармен ара қатынастарындағы қиындықтар себебі бойынша

- Ұстаз бен шәкірт арасындағы қарым - қатынас бойынша

- Сұраныс бойынша баланың арнайы қабілетіне жеке тұлғалық ерекшелігіне, интеллектуалдық дамуына диагностика жүргізу және ата-аналарға бағыт беру және т.б.

Психологиялық кеңес - диагностикалық негізде туындайды.

1. Кәсіби кеңес кезінде міндетті түрде мамандыққа қажетті көрсетулер және кері көрсетулер, сонымен қатар осы процедураны орындау үшін болжаудың (диагностиканың) әр түрлі әдістері болу керек.

2. Кәсіби кеңес кезінде өзін -өзі бағалауды дамыту және жеке тұлғаның жағымды қасиеттерін көрсету, өзін -өзі объективті анықтауға көмек көрсету.

3. Барлық ұсыныстарды нақты әрі әдепті түрде беру, кеңесті сенімді жағдайда өткізу. Қоғам талаптарын ескере отырып жеке тұлғаның күшін нақты іске бағыттау қажет.

4. Психолог әрбір оқушының қабілеті мен мінез ерекшеліктері бар жеке тұлға екеніне көз жеткізе отырып, оқушының потенциалды мүмкіндіктерін жүзеге асыра алатындықтарын сенімді болу керек.

5. Психолог жауаптарын жүйелеп қорытындылай келе, нақты сұрақтар қоя алады, осының негізінде кеңестер береді.

6. Психолог жауаптарында жеке тұлғаны кешенді зерттеу негізінде (өмірбаяны, басынан өткен оқиғалар, анкета сұрақтарына жауабы,

бақылау көрсетулері, дәрігерлік диагноз, психодиагностика қорытындылары) қорытынды жасайды.

7. Жеке тұлғаға кеңес бергенде соңғы мәліметтеріне баса назар аудару керек.

8. Кеңесші өзіне қажетті тәжірибелерді жан - жақты зерттеуі керек, оқушының кемшіліктерін, мінезінің жайсыз жақтарын түсіндіріп оларды түзету жолдарын көрсету қажет.

9. Оқушының интеллектуальды және эмоциональды ортасына ықпал жасап, әрдайым оның психологиялық жағдайын ескеру керек. Оның мақсаты - әңгімелесушінің сөзін түсіне отырып, түсінікте болу.

Осы негізде ата - аналар мен педагогтарға кеңес береді, педагогикалық - психологиялық насихат, психокоррекциялық жұмыс жүргізіледі

Психологиялық қызметте кеңес беру бағыты бойынша қызметкерлер нақты міндеттерді шешеді:

1. Оқу-тәрбие мекемелерінің әкімшілігіне, мұғалімдерге, тәрбиешілерге, ата-аналарға, мастерлерге балаларды оқыту және тәрбиелеу және бірлесіп жұмыс істеу мәселесі бойынша кеңестер береді.

2. Балаларға оқу, жетілу, өмірлік және кәсіби өз-өзін анықтау, ересектермен және құрбыларымен өзара қарым-қатынас, өз-өзін тәрбиелеу және т.б. мәселелері бойынша жеке және топтық кеңес беріледі.

3. Жеке және топтық кеңес беру арқылы педагогикалық кеңестерге, әдістемелік бірлестіктерге, жалпы мектептік және кластық ата-аналар жиналысына қатысып, дәріс оқу арқылы педагогтардың, ата-аналардың, мастерлердің, қоғамдық өкілдердің психологиялық мәдениетінің жоғарылауына септігін тигізеді.

4. Бала тағдырында мүмкін болатын өзгерістерді (арнайы оқу-тәрбие мекемелеріне жіберу, ата-ана құқығынан айыру, бала асырап алу ж.т.б.) анықтауға байланысты сәйкес инстанциялардан дұрыс шешім шығару мақсатында, халықтық соттың, қамқорлық көрсету ұйымдарының сұранысы бойынша баланың психикалық жағдайы, психикалық даму ерекшеліктері туралы сұрақтар бойынша шешім қабылдаған кезде кеңесші-сарапшы ретінде кеңес береді.

5.Өзін-өзі басқаруды ұйымдастыру сұрақтары бойынша нақты балалар мекемесіндегі тәрбиелеу жағдайларын балалардың жас ерекше-ліктеріне сәйкестендіріп, психологиялық ерекшеліктерінің негізінде оқу-тәрбие шараларын жоспарлауға кеңесші ретінде қатысады.

Психологиялық қызметті жүргізуші психолог-мамандардың құқықтары:

1.Мектептің ерекшелігіне байланысты жұмыстың тиімді бағыттарын анықтауға құқылы.

2.Оқушылармен жүргізілетін жұмыстардың нақтылы міндеттерін белгілеп, жұмыстың әдістері мен түрлерін таңдауға құқылы.

3.Психологиялық қызметтің ережелеріне қайшы келген жағдайда әкімшіліктің бұйрығынан бас тартуға құқылы.

4.Оқушылардың тағдырын шешуге байланысты құрылған комиссиялар мен түрлі ұйымдардың жұмыстарына кеңесші дауыспен қатысуға құқылы.

5.Мектептегі қажетті құжаттармен танысуға, дәрігерлік мекемелерге тапсырыстар беруге құқылы.

6.Зерттеулер мен тәжірибелер жүргізуге, психологиялық диагностика мен түзету жұмыстарының жаңа әдістерін өз тәжірибесінде қолдануға, олардың тиімділіктерін анықтауға құқылы.

7.Мектеп әкімшілігімен келісу арқылы жоғары органдардың алдына оқушылардың мүдделерін қорғауға бағытталған сұраныстармен шығуға құқылы.

8.Мектеп оқушыларының кәсіби мүмкіндігін анықтау мақсатында кәсіптік бағдар беру орталықтарымен байланыс жасауға құқылы.

Қорытынды

Психологиялық қызметтің мақсаты - білім беру ұйымдарында білім

алушылардың психологиялық денсаулығын сақтау, қолайлы әлеуметтік-психологиялық жағдай жасау және білім беру үдерісіне қатысушыларға психологиялық қолдау көрсету.

Отбасылық кеңес беру - бұл отбасылық терапияның бір түрі, оның өзіндік терапевтикалық қатысудың ерекшелігін белгілері мен шектері бар. Отбасылық кеңес беру, отбасылық терапиямен бірге параллельді дамып, бір - бірін өзара байытты. Отбасылық кеңес берудің алдында тұрған мақсаты - отбасындағы әрекеттестікті өзгерту мен жеке тұлғалық өсу мүмкіндігін қамтамасыз ету үшін отбасы мүшелерінің мәселелерін зерттеу болып табылады. Психологиялық кеңес берудің негізгі мақсаты : психологиялық көмек көрсету қажеттілігі даусыз екенін дәлелдеп беру, яғни кенеттен әңгімелесу арқылы кеңес сұрап келген адамға проблемаларын шешуге және өзін қоршағандармен ара қатынасын дұрыс орнатуға көмек көрсету.

Психолог - кеңесінің жұмысы жемісті болу үшін әрбір жанұядағы жанұялық теорияны ондағы бағытты, жұмыс техникасын өзінше жорамалдап қоймай жанұяның өзіндік концепциясын ұғынып, өзі жұмыс істейтін жанұяда қандай мәдениеттің басымырақ екенін түсінуі қажет. Жанұяға еніп кеткен мәдениет екінші бір тері сияқты: біз онда дағдылы түрде өсеміз де оның бар екендігін байқамай да қаламыз. Дегенменде оның біздің мінез-құлқымызға әсері көп екеніне таң қалмауға да болады. Бұл біздің жатырда пайда болғаннан бастап өміріміз, яғни, анамыздың жүкті кезінде өзін қалай сезінгені, нәресте кезімізде бізді қалай күтті, бізді оқытқанмен өсіп жатқандағы тіл мен дыбыстар”. Сонымен қатар баланың өзіне сенімсіздігі, сәтсіздікке ұшырауы ата-ананың ұстанымының дәлелсіздігіне байланысты бала өмірінде неше түрлі қиындықтар мен проблемалар орын алуына негізделген болуы мүмкін. Бірақ кеңес алуға келген клиент ата-ана болғандықта, кеңес берушінің басты назары оның жеке күйзелістерін шешуіне көмектесуге, бала үшін күйзелуі қаншалықты дұрыс екенін анықтауға бағытталуы керек.

Әдебиеттер:

1.Орта білім беру ұйымдарында психологиялық қызметтің жұмыс істеу қағидасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 20 желтоқсандағы № 528 Бұйрығы.

2.Т.Р.Нұрмұхамбетова «Тәжірибелік психология» III –бөлім

3. Сұлтанова Ғ.Т. «Мектеп психологының жұмыс кітабы» әдістемелік көмекші құрал

4.С.Нұржанова Жалпы және балалар психологиясы

5.Мектептегі Психология журналдары

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГА В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Акишева А. К.,
*заместитель директора филиала АО НЦПК
«Өрлеу» «Институт повышения квалификации
педагогических работников по Акмолинской области»
г.Кокшетау E-mail: ipk77@mail.ru*

В современном Казахстане идет становление новой системы образования, ориентированной на мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике учебно-воспитательного процесса. Инновационный подход к подготовке учебных материалов нового поколения, изменение их функций и способов использования в образовательной практике являются одной из составляющих модернизации образования.

Качественное изменение образования невозможно без формирования нового взгляда учителя на свое место и роль в учебном процессе, нового отношения к ученику. Современная школа нуждается в учителе как в глубоко образованном специалисте, овладевшем системой педагогических идей, мыслящей, активной творческой личности, яркой человеческой индивидуальности. Творческий подход к своему делу сегодня является отличительной чертой каждого профессионала. В условиях обновления содержания образования повышение профессионального уровня педагогов рассматривается как необходимое условие модернизации системы образования Казахстана, потому что без активного педагогического поиска учителей, без их творческого саморазвития невозможно поднять учебно-воспитательный процесс на качественно новый уровень.

В этой связи инновационная, научно-исследовательская деятельность приобретает особую значимость, так как является основой для реализации современной модели образования республики.

Система повышения квалификации педагогических работников призвана обеспечивать качество сферы образования в целом, «выполняя обслуживающую функцию для всех уровней системы непрерывного образования» [1]. То есть, развитие систем дошкольного воспитания и обучения, среднего образования, технического и профессионального, высшего и послевузовского образования напрямую связано и зависит от системы повышения квалификации, так как главной движущей силой всех уровней является потенциал педагогических кадров. В этой связи приоритетом Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы становится обеспечение системы образования высококвалифицированными кадрами и обновление содержания и структуры

образования на основе отечественных традиций, мирового опыта и принципов устойчивого развития [2].

Реализация этих задач, в первую очередь, зависит от эффективной деятельности системы повышения квалификации педагогов. Научно-исследовательская деятельность неразрывно связана с образовательной и является обязательной и важнейшей составляющей межкурсовой деятельности ППС филиалов АО НЦПК «Өрлеу». Основными требованиями, предъявляемыми к научно-исследовательской деятельности, являются актуальность, теоретическая и практическая значимость научных исследований и взаимосвязь с образовательным процессом филиалов АО НЦПК «Өрлеу» по повышению квалификации педагогических работников системы образования РК.

В связи с этим научно-исследовательская деятельность (далее-НИД) филиала АО НЦПК «Өрлеу» «Институт повышения квалификации педагогических работников по Акмолинской области» является одним из основных направлений деятельности института и ориентирована на решение проблем, обозначенных в Государственной программе развития образования на 2011-2020 гг.

Одной из важнейших задач отечественной системы образования является совершенствование профессионального развития педагогов. Современный педагог не может быть просто транслятором учебной информации, ему необходимо научить учащихся самостоятельно добывать знания, развивать свои интеллектуальные и творческие способности. Для реализации этих и других задач обучения учитель должен владеть навыками эффективного управления и сопровождения образовательной деятельности учащихся, современными технологиями обучения. Уровень профессионального мастерства учителя является залогом качества преподавания, соответственно и качества образования в целом. В свою очередь, качественное образование выступает как базовый фактор развития и конкурентоспособности страны.

Современная система повышения квалификации нацелена на развитие и совершенствование профессионального мастерства учителя, его компетентностей в образовательном процессе и уровня профессионального мышления. Развитию личностных и профессиональных качеств педагога в рамках курсовой подготовки способствует совершенствование процесса обучения, которое происходит за счет обновления учебных программ курсов, использования педагогических технологий в системе повышения квалификации. Форма организации образовательного процесса на курсах повышения квалификации предполагает 70% и более практико-ориентированного подхода. Темы лекций и практических занятий в рамках модулей образовательных программ курсов освещают актуальные направления современного образования в условиях его обновленного содержания. Профессорско-педагогический состав института использует на своих занятиях следующие педагогические технологии: проектная технология, кооперативное обучение, SMART технологии, развитие критического мышления, которые

дают возможность развивать исследовательские навыки и компетентность педагогов.

В рамках краткосрочных курсов слушателями разрабатываются исследовательские проекты, которые перед завершением курсов презентуются перед независимой экспертной группой, состоящей из руководителей и специалистов отделов института. Такой подход способствует развитию личностных и профессиональных качеств педагогов, а также дает возможность педагогам самим разрабатывать проекты с определенной долей исследовательского характера.

Компетентность педагогов региона зависит напрямую от профессионального уровня преподавателей института. В связи с этим повысились требования к уровню квалификации преподавателей ИПК ПР, поэтому свою основную задачу коллектив института видит в готовности к постоянному самосовершенствованию, чтобы соответствовать требованиям времени. В связи с этим в условиях обновления содержания образования Республики Казахстан тренерский и профессорско-преподавательский состав института имеет следующий потенциал: 14 тренеров имеют сертификат Международной экспертной сертификационной комиссии, 2 тренера - по программе нравственно-духовного образования «Самопознание», 4 тренера имеют сертификаты курсов по развитию функциональной грамотности учащихся в рамках проведения международного исследования PISA, 5 тренеров - по «Технологии обучения управлению системой электронного обучения (e-learning)», 9 тренеров по обновлению содержания образования.

Тема работы института - «Моделирование инновационного образовательного пространства в условиях региональной системы повышения квалификации работников образования»; в русле общеинститутской темы и с учетом специфики деятельности разрабатываются темы НИД кафедр, инициативно-поисковые темы исследований сотрудников института.

Профессорско-преподавательским составом ИПК ПР исследуются и изучаются новшества, новации и инновации в образовании.

Расширение спектра инновационных образовательных программ обеспечивается путем научно-методического сопровождения экспериментов по технологизации образовательного процесса (15 общеобразовательных школ, 2 детских сада), по внедрению в образовательный процесс школы технологии кооперативного обучения (2 школы), современной методики Lesson study (2 школы), по внедрению системы М.Монтессори в дошкольные организации образования (2 детских сада), инклюзивного образования (2 ОСКШИ).

Экспериментальная работа осуществляется совместно с организациями образования под научно-методическим сопровождением преподавательского состава ИПК ПР. На сегодняшний день в области функционируют инновационные площадки, которые реализуют проекты в области разработки и реализации нового содержания, форм и методов организации образовательного процесса, соответствующих им способов управления и взаимодействия, реализации иных форм инновационной деятельности. Результаты деятельности

инновационных площадок представляются в виде отчетов на заседаниях Ученого совета и учебно-методического совета института, публикуются в виде статей в журналах и сборниках, методических пособий. Руководство экспериментами осуществляется 2 кафедрами института и Центром уровневых программ.

В конце 2014 года был успешно завершен областной эксперимент «Технологизация образовательного процесса организаций образования Акмолинской области», куда вошли 15 общеобразовательных школ, 2 детских сада. Данный эксперимент был инициирован ИПК ПР и реализован совместно с Управлением образования нашего региона. Итогом эксперимента является распространение опыта экспериментальных площадок во всех образовательных учреждениях области.

Центр уровневых программ филиала обеспечивает научно-методическую поддержку деятельности экспериментальных площадок по внедрению технологии исследования урока «Lesson Study» в СШ им. С.Сейфуллина, ШГ №9 «Мирас» г. Щучинска Бурабайского района Акмолинской области. С 2014 года осуществляется работа в соответствии с планом Программы по организации подготовки и проведения эксперимента в данных организациях образования, согласно с которым в настоящее время реализуется второй этап.

Кафедрой ИТиМП ЕН(Г)Д ведется областной эксперимент «Внедрение технологии кооперативного обучения в образовательный процесс в организации образования Акмолинской области» (сроки реализации: 2014-2017 гг.), который является итогом участия сотрудников института в международных стажировках (международный опыт республики Сингапур). В реализации проекта участвуют образовательные учреждения: ЭШГ № 13 «Экос», СШ №12 г. Кокшетау.

Инклюзивное образование является одним из приоритетов образовательной политики. Кафедра ППС ПРУ филиала планомерно работает над областным экспериментом «Внедрение когнитивно-продуктивной педагогической технологии обучения детей с нарушением интеллекта в учебно-воспитательный процесс специальных коррекционных школ». В рамках реализации эксперимента ППС кафедры проводились контрольные замеры в КГУ «ОСКШИ № 3 для детей с ЗПР и интеллектуальными нарушениями г. Степногорска».

Также институтом реализуется областной эксперимент «Психолого-педагогические основы работы с детьми дошкольного возраста по системе М.Монтессори» (сроки реализации: 2014-2016 гг.).

В реализации проекта участвуют образовательные учреждения:

- ДДО № 1 «Арман» г.Кокшетау,
- ДДО «Балдаурен» Буландынского района.

На базе детского сада № 1 «Арман» г.Кокшетау в лаборатории М.Монтессори проведены курсы повышения квалификации для воспитателей экспериментальных площадок д/с № 1 Арман», г.Кокшетау, «Балдаурен»

Буландинского района, а также Атбасарского, Бурабайского, Зерендинского районов.

На данных курсах педагоги ДОО имеют возможность познакомиться с теоретической философией методики раннего развития М.Монтессори, а также отработать практическую часть, так как данная технология предусматривает презентацию каждого дидактического материала через трехступенчатый урок.

Вектор научно-исследовательской деятельности системы повышения квалификации в последнее время стал активно смещаться к изучению и распространению международного опыта. С целью реализации данной задачи Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» разработал целую программу по стажировке профессорско-преподавательского состава филиалов в развитых странах мира. В течение двух лет значительное число сотрудников института прошли стажировку за рубежом, в таких странах, как: Южная Корея, Франция, Сингапур, Россия, Великобритания, Австралия, Турция, Австрия. Профессорско-преподавательский состав института использует международный опыт, адаптирует лучшее в собственную практику.

Научно-исследовательская деятельность института планируется и осуществляется в процессе основной деятельности, поэтому необходимо активизировать эту работу в тех направлениях, которые определены приоритетными в стратегических государственных документах. Научно-исследовательская деятельность ИПК ПР должна стать мировоззренческо-методологической основой деятельности.

Литературы:

1. Муканова С.Д., Мухатаев А.А. Организация учебно-методической работы в системе повышения квалификации: Методические рекомендации. - Караганда: ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, 2015. - 34 с.

2. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. <http://roo-mugalzhar.kz/index.php/ru/2014-04-21-15-19-38>

ҰЛТТЫҚ ТАРИХИ ТАҒЫЛЫМ - ҰСТАЗДАРДЫҢ БІЛІКТІЛІГІ МЕН ҰРПАҚТЫҢ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ ТҒЫРЫ

Ақмырзаев Мұрат Мұрзағалиұлы,
*Бас маман, Маңғыстау облысы бойынша
педагог қызметкерлердің біліктілігін арттыру
институтының инновациялық дамуды әдістемелік қамтамасыз
ету бөлімі, Ақтау қаласы, akmyrzaev.m@orleu-edu.kz*

Адамзат ұғымында озалдан қалыптасқан «Білім берген, ой берген, ақыл берген, ғалым да бас иетін...» ұстаздың ұлы да асқақ бейнесі әрқашан - оқыту жүгін арқалауға бас тіккен жастың да, тәжірибе жиып өз білгенін ізбасарларына ұсынуға ниеттенген аға буынның да күні ертеңгі әрбір сабағын жан-жақты

білім беру үдерісіндегі орынына сай, бар білімі мен білігін шәкірттеріне жеткізу әдістері мен амалын 30-45 минутқа шақтап жинақтау шеберлігімен өлшейтін - киелі хақ таразысы сияқты. Себебі, жеке ата-ана үшін ұстаз бейнесі: баласын қадамдап өрлейтін білім алу көшіне іліктіретін, үкілі үмітіне қуат беретін тәрбиешіге сенімділік өлшемі, күллі халық үшін - тұтас ұрпағын бәсекелі байрақты жеңіп алатын ой-әрекеті мен білім-білігі өзгеден озық маман етіп шыңдайтын мектеп сапасы кепілдігі. Даналық ордасының, мектептің, ұлы ұстазын сомдайтын, яғни даналық үйінің әрбір мұғалімі тапқан нәтижелі білім игерту дәндерін теріп, барша халық игілігіне жарататын тетік - біліктілік арттыру жүйесі.

Дүние жаралғалы жинақталып, сарапталып, сұрыпталып қалыптасқан түрлі білім негіздерінің мазмұны жаңалау нысаны емес, қарапайымдандыру мен өзекті өзгерістерді енгізуді ғана қажет ететін түпнұсқа мәртебесіне ие және оның әрбір жеке тұлғаның жасы мен жынысына, даму ерекшеліктеріне сай екселген стандарттары мен бағдарламаларын жиі аударып-төңкеруді көтере алмайтыны да даусыз. Бұл ұстаным, 2010, 2012, 2016 жылдары стандарттар мен бағдарламаларды алмастыру амалдарының негізсіздігін, білім беру саласындағы жоғары құзырлы органдардың кәсіби сауаттылық көкжиегінің 2 жылдан аспайтындығын көрсетеді.

Кеңестік дәуірде білім беру жүйесінде орныққан, әрбір ұлттың тілі мен діліне сәйкестендірілген білік дейгейін еуропа мен америка үнсіз мойындады. Оның айғағы тәуелсіздік дауылы соққан соңғы қырық жылда «әмбебап» яғни функциональдық өте сауатты миылардың шетелдерде жоғары бағаланып, «сыртқа ағып кету» синдромы. Бірінші кезекте түйіні шешілуге тиісті осы теріс үдеріс, яғни білікті ұстаз еңбегінің кеңестен соңғы кеңістіктегі құнсыздығы, абыройдан айырылуы - қазақ елінің білім беру жүйесінде ежелден білім беру және тәрбиелеу үдерісінің жетекші тұлғасы мұғалім ер-азаматтарды ой тоқу, білім-тәрбие беру қызметінен аластатып, жалақысы көтеріңкі, жұмыс уақыты кесімді қол қызметіне ауысуға мәжбүр етті. Бұл күні бүгінгі білім беру күйінің көтеремдігі мен тәрбиелік асқын гендерлігін, инновациялық технологиялар мен әдістер емес, ұстаз мәртебесін қалпына келтіру ғана шеше алатындығын алға тартады.

«Мәңгілік еліміздің» сауат ашу, тәжірибе жинау, біліктілік арттыру үдерісінің тарихи тамырына қарастырсақ, түркі даласында ілкі қалыптасқан білім мен білік, адамгершілік пен жауапкершілік жалғастығын іске асыратын тетік шәкірт пен ұстаз жұбы ғана болды. Бұдан мың жылдан астам бұрынғы көшпенділердің киіз үйінде топтық сауат ашу үш тілде: әуелі ана тілінде (түркіше), содан соң арабша, парсыша тіл сындырудан басталды. Ұлттық тіл, ана сүтімен енген ана тілі, өзге тілдерді меңгеру іргетасы болып қалды. Жеке пәнді немесе кәсіпті терең игеру, яғни өз тегі мен таланты ерекшеліктеріне сай мамандану медреселерде құқық, тіл, дін білімдерінен сауатын ұштауға ұласты. Одан арғы жеке даму әр саладағы жетекші білім орталықтарында өз дәуірінің ең көрнекті ғалымдарымен немесе өз ісінің жоғары кәсіби шеберлерімен тікелей дидарласып «дуальды - бата беру және алу» негізінде өмір бойы білімін

жетілдірудің, жиғанын елге жаю, ұрпаққа табыстаудың мәңгілік үлгісіне айналды. Сол жүйенің мыңдаған түлектерінің бірі Мұхаммед Әбунасыр әл-Фараби есімі күллі әлем ғұламаларының «Аристотельден кейінгі екінші ұстазы», Ибн Синаны - «үшінші ұстаз» деп мойындауымен тарихта қалды. Олар және басқа да түркі кіндікті таным мен білік өкілдері өздерінен мың жылдан астам бұрын Сократ, Платон, Аристотель аталары соқпақ салған ғылым салаларын даңғыл таным сүрлеуіне айналдырып, 700 жыл бойы еуропаның көзін ашып келді. Әсіресе, Мұхаммед Фараби іргетасын бекіткен, Ибн Сина дамытқан «Логика» ғылымы бүгінгі халықаралық бағалау жүйелері (PISA (Programme for International Student Assessment), TIMSS (Trends in Mathematics and Science Study) және PIRLS зерттеулерінің басты тұғынамасына айналып, функционалдық сауаттылықты бағалау мөлшері болып отыр.

Қолымызда да, қанымызда да сақталған, қазақтың мол ауыз әдебиеті, суырып салма айтыс өнері, құрдастар мен нағашы-жиендердің әзіл-қалжындары, қас дұшпандарды қан төгіссіз бітімге келтірген шешендік-билік сөздері - логиканың шыны мен шыңы болып қалды. Өкініштісі, қазір амалы құрып, шығыс өркениетіне мойын бұрып отырған еуропаға әлі беймәлім. Ұрпақты жаппай ағылшын және орыс тілінде шүлдірлетуден бұрын, сол асыл қазынаны шет тілділердің (халықаралық алты тілдің де) жетесіне жеткізу, олардың қазақ (түркі) тіліне құрметін қалыптастырар еді. Ал, соншама биік өрелі өркениетіміз бола тұрып, табиғат пен адамзат арасындағы үйлесімді біржақты пайдакүнемдік арқылы талқандап, әлемдік психологиялық-адамгершілік, экологиялық, экономикалық дағдарыс тудырған Еуропа мен Америкаға еліктеуді - тығырық-тұйыққа өз бетімізбен қамалу жолы деп пайымдауға негіз бар. Еуропалық мамандану көпшілік үшін «тар шеңберлі», ал, таланттар үшін олар келтіретін пайдаға деген сенім инвестициясын аямастан, оларды соңғы ғылыми жетістіктерге сай жедел технологиялық қайта жарақтандыру үрдісімен ерекшеленеді. Біз бүгін игеруге ұмтылып отырған шетелдік білім олардың өткен жолы, ол ертең ескіретіндіктен ұлттық дамуды тоқтатуға парапар әрекет. Өзгенің өзіне керексіз болып қалған ескі-құсқысымен өзгеден озу мүмкін емес. Біздің айтпағымыз, екі ауысымда оқитын республикамыздағы жалпы орта мектептерді «Назарбаев зияткерлік мектептері» деңгейінде жарақтандыру және бір ауысымда оқыту мүмкін емес, олай болса НЗМ шәкірттерін оқытуға пайдаланылып жатқан «жоғарғы дейгейлі» техника мен педагогикалық технология жұбының дара тіні (*инновациялық технология деген жалаң сөз*) жалпы мектепті көркейте алмайтыны анық. Ғылымның соңғы сөзіне сай толық оқу-әдістемелік кешені, оқу құралдары мен техникалық жарағы алдын-ала дайындалмаған апробация, қазақша айтсақ «уыз» бермейтін сиырды сүтті қылудың бос әуресі, орынсыз шығын шығару, бүгінгі сәби тағдырына балта шабу екендігін неғұрлым ерте мойындап, даурықпа науқанды күн тәртібінен аластау, шәкірт пен мұғалімге шын мәніндегі тікелей қамқорлық пен жағдай жасауға қайта оралу уақыт күттірмейтін қадам. Ол, бірінші кезекте бастауыш мектептің сынып жетекшілері мен арнайы пән мұғалімдерінен шынайы бағасын алуы керек.

Тағы да өткен тарихқа шегініс жасап, озалғы сауаттылық тәжірибесіне, білім берудің бүгінге жеткен артефактілеріне жүгінелік. Пайда болуы, замана сынынан өтуі, жаппай қолданысқа енуі уақытын, яғни орнықты білім, білік және дағды қалыптастыруға кеткен уақыт ұзақтығын ондаған мыңжылдықтармен болжауға болатын ата-баба мұрасы, 732 жылы қойылды делінетін ежелгі түркі тас жазбалары мен әлемдегі сансызсимволодар, петроглифтер. Солардың бір нұсқасы Күлтегін Кіші жазуы. Онда: *«Мәңгілік Ел, Мәңгілік Тас», «Жиырма күн отырып бұл тасқа бұл белгіні(ң) бәрін Йолұқтегін бітікледім», Үлкен жазудағы «Жоғарыда көк тәңірі, төменде қара жер жаралғанда, екеуінің арасында адам баласы (таңбада - кісі. ММА) жаралған. Адам баласын басқаруға ата-бабам Бумын қаған, Істемі қаған отырған. Отырып, түркі халқының елін, заңын ұстай берген, иелік еткен»* делінеді. Сонымен қатар осы мәтінде кездесетін «өңделген, жетілген» теңеуімен (санскрит) әспеттелетін «Ұстаз», «Оқытушы» ұғымдары [1/169, 171, 70], кісілік мәдениет бұл жазбаның, сол бағзы замандағы біліктілік жетілдіру әрекетінен хабар жеткізеді.

Қазіргі жаңа мүмкіндіктерге ие (инновация) экран, монитор сияқты жарактардың сол бағзы замандағы нұсқалары: саз тақташа, ағаш тақтайша, тас тақтадан үрдісті анықтаушы тәсіл ретінде айырмашылығы бар ма?! Жоқ! Ал, тетіктері мен амалы бірдей технологиялар мен әдістердің инновациясы деген ұғымның мәні неде? Бұл соқырларды «Соқыртеке» ойнату емес пе? Біліктілік арттыру үдерісін түпкі мағынасы, ұғымдық жүгі шала жансар, мақсаты буалдыр критерийлер негізінде жаңғырту қоғамның, ата-ананың сенімін ақтап жүр ме? Мысалға, соңғы үлгідегі инновациялық техника мен түлектің (объекті) білігін субъекті (адам) әрекеті әсерінен тыс сараптау технологиясына құрылған, қанағаттанарлық баға, 3 - 4 ұпайға (12 - 16 %) беріле салатын ҰБТ ұпайы, өнім шығарушы мұғалім мен мектеп біліктілік талабына сәйкестік кемі 50 пайыз болғанда қоятын «қанағаттанарлық» бағадан неге төмен?!

Түйін жасау үшін Маңғыстау облысы бойынша мұғалімдердің жаңа технологияларды енгізу мониторингі жүргізіле басталған соңғы үш жылдық деректерге назар аударыңыздар. Білім бөлімдерінің оқу жылына педагогикалық жоспарлау, қаржылық қамтамасыз ету кестесі бекітілгеннен кейін, бірінші қазанға дейін беретін есебі бойынша, облыста соңғы үш жылда да бірінші орында «Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту (ОЖСТОД/РКМЧП)» технологиясы (Джинни Стил, Куртис Мередит, Чарльз Темпл). (кесте 1.).

Кесте 1. Технология және білім сапасының өзара байланысы

Өлшем бірліктері	Оқу жылдары		
	2013	2014	2015
ОЖСТОД технологиясымен жұмыс жасайтын мұғалімдер(саны)	625	1033	1405
Осы технологиялармен білім алатын шәкірттер (саны)	13311	17151	23151
ҰБТ бойынша жоғары ұпай алған 100 мектеп құрамына енген мектептер саны [2/48 және 3/29].	3	3	4

ҰБТ бойынша жоғары ұпайы төмен болған 100 мектеп құрамына енген мектептер саны [4]	2	1	4
--	---	---	---

2014, 2015 жылдары екінші орында «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ мен Кембридж университеті білім беру факультеті эксперттерімен бірлесе жасақтаған бағдарламаны жүргізу технологиясы орнықты

Үшінші сатыға 2013 ж. - «НЗМ» бағдарламасы; 2014 жылы - Үшөлшемді әдістемелік жүйе (Ж.Қараев, Ж.Кобдикова); 2015 жылы - Ақпараттық технология (И. Роберт, И. Ефремов) орналасты.

Жылдан жылға жаңа технологиялармен толысып келе жатқан отызға жуық технологиялар алтылығына: «Дамыта оқыту» (Д.С. Высотский, Л.В. Занков, Д.Б. Эльконин, В.В. Давыдов); «Модульдік оқыту» технологиясы (В.М. Монахов, М.Жанпейсова); Топтық оқыту технологиясы (И.Д. Первин, В.К. Дьяченко); Ойын элементтерін қолдану (Д.Б.Эльконин); Сатылай кешенді талдау (Н.Оразахынова) енген.

Қысқаша қорытындыға келер болсақ, алғашқы үштіктегі технологиялар түрлі әдістер мен тәсілдердің жиынтығы да, соңғы технологиялар олардың комбинациялық іргетасы екендігі, яғни мониторинг технология атауларының нақты өзіндік өлшемдік сипаттамасын айқындайтын дербес ерекшелік жоқ екендігін көрсетеді.

Сонымен қатар алғашқы үш технология НЗМ деңгейлік курстары мен тренерлер, әдіскерлер дайындау алаңдарында насихатталып, тыңдаушылар есеп беруге міндеттелгендіктен де осы технологиялармен «айналысып» отырғаны жасырын емес.

Дегенмен Маңғыстау облысы түлектері нәтижесі бойынша 3, 4 жолдар, физиологиялық, тектік ерекшеліктерге сай жоғары қабілеттіліктің 25 пайыздан артық болуы күмәнділігін, талап артқан сайын сол ақиқат шындық жылдан жылға сапалық көрсеткіштер шегінің өзара алшақтауына, яғни жоғары ұпай санының көтеріліп, нәтижесі төмен мектептер санының көбеюі үрдісінің дәлелі, оны естен шығармауды ескерту ишарасы. Ондай сараланудың басты қозғаушы күші арнаулы-мамандандырылған және жарақтандырылған мектептер санының көбеюі үрдісі.

Қорыта келгенде:

1. Ұстаздардың біліктілігін арттыру қызметі мен оқушылардың білім сапасын көтеру нәтижесі - инновациялық педагогикалық технологияларды қолдану біліктілігін арттыру үдерісіне емес, курс тыңдаушыларының жергілікті білім ұйымдарындағы оқу-әдістемелік қызметін ұйымдастыруын техникалық қамтамасыз ету тәуелділігімен сипатталады;

2. ҰБТ критерийлерін дәстүрлі бағалау талаптарына сәйкестендіру ғана білім сапасы көрсеткіштеріне нақты сараптама жүргізу арқылы мұғалімдердің біліктілігін арттыру курстарының мазмұнын нақты түйінді мәселелерді шешуге бағыттау кепілі бола алады;

3. Кеңестік білім мазмұнын жаппай «жаналау» - жалпы орта мектептерде ұзақ жылдар бойы қалыптасқан нәтижелі білім беру, тәрбиелеу үдерісіне кері

әсер етуші фактор болып отырған ұшқары қадам екендігі әлеуметтік талқылау арқылы бағалауды қажет етеді;

4. Білім беруді, оны жаратқандыруды ежелгі тарихи тәжірибеге сәйкес толықтай шәкірт-мұғалім жұбына ғана бағыттау, өзге тілдерді игеруде ұлттық тіл мен ұлттық ділдің фундаменттік негізін қалпына келтіру басымдылығын басшылыққа алу ғана - ұлттық өрлеуге тірек бола алады.

Әдебиеттер:

1. Айдаров Ғ. Күлтегін ескерткіштері. Зерттеунама. - Алматы: «Ана тілі», 1965. _232_ бет.

2. Анализ результатов единого национального тестирования (ЕНТ-2015). Аналитический сборник. Л. Забара, С. Боранбаева - Астана: АО ИАЦ. 2015. - 64 стр.

3. Ногайбаева Г.А. Анализ результатов единого национального тестирования (ЕНТ-2013). Аналитический сборник. - Астана: НЦОСО, 2013. 54 стр.

4. <http://www.slideshare.net/infoncepakz/2004-2013-46679319>

ПРОФЕССИОНАЛИЗМ ПЕДАГОГА В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Амержанова Ш. К., Мунжасарова Г. Ж.,
ст. преподаватели ФАО «НЦПК «Өрлеу»

ИПК ПР по СКО», г. Петропавловск

Amerzhanova@list.ru, Gulsara_Munzhassarova@mail.ru

Современные социально-экономические преобразования, закономерно сопровождаемые радикальными изменениями во всех сферах жизнедеятельности общества, требует обновления всех социальных институтов и систем, в том числе и системы образования.

Обновление содержания образования, происходящее на современном этапе, выступает решающим условием для формирования социально активной, творчески и критически мыслящей личности, способной к разностороннему, целостному видению и анализу, а значит, способных к поиску новых решений. Целями образования на современном этапе является не только приобретение определенного набора знаний и умений, а прежде всего применение знаний на практике. Необходимо создать все условия в процессе преподавания и обучения для того, чтобы учащийся смог не только полностью раскрыть свой природный потенциал, но и приобрести новые знания, новые компетенции.

Решающую роль в формировании компетентностной личности играет профессиональный педагог, педагог - профессионал. Какими компетенциями необходимо владеть современному педагогу? В чем должна заключаться суть профессиональной компетентности? Предлагаем рассмотреть встречающиеся и употребляемые понятия.

Профессиональная компетентность педагога как сложное функциональное образование становится центральным объектом государственной политики, что выражается в социальном заказе готовить педагога высокого уровня, способного активно содействовать реализации образовательных проектов национального масштаба.

Как считают некоторые авторы (А.К. Маркова, Н.В. Кузьмина), профессиональная компетентность зависит от личности учителя, его личностных качеств. Личностно-деловые качества учителя сливаются в единую психолого-педагогическую компетентность.

М.И. Лукьянова профессиональную компетентность определяет как важные, необходимые в педагогической деятельности следующие личностные качества: рефлексивность, эмпатичность, коммуникативность, гибкость личности, способность к сотрудничеству, эмоциональная привлекательность. [4].

А.К. Маркова дополняет их профессионально важными качествами личности: педагогическая эрудиция, педагогическое целеполагание, педагогическое мышление, практическое педагогическое мышление, педагогическая наблюдательность, зоркость, педагогический слух, педагогическая ситуация, педагогический оптимизм, педагогическая находчивость, педагогическое предвидение, прогнозирование, педагогическая рефлексия. [5].

Профессиональная компетентность есть интегративное качество специалиста, включающее уровень овладения им знаниями, умениями, навыками и следующими компонентами профессионального мастерства: система профессиональных знаний, умений, навыков, профессиональных способностей и профессионально важных качеств личности.

Таким образом, профессионализм педагога - системная интегральная характеристика личности, представляющая взаимосвязь педагогической компетентности, педагогического мастерства, профессионально значимых качеств и индивидуального имиджа педагога. Неповторимая индивидуальность каждого учителя-профессионала заключается в деятельности, направленной на обучение и воспитание личности в свете новых требований времени.

Структура профессионализма включает в себя следующие профессиональные компетентности педагога:

- Общетеоретическую компетентность, которая выражается в последовательном наращивании опыта педагога в сфере фундаментальных и прикладных вопросов общей теории воспитания и теории обучения. А также понимании психолого-педагогических особенностей проявления детского творчества, специфики усвоения обучающимися различных возрастных групп общечеловеческих гуманистических ценностей.

- Важной составной частью структуры профессиональной компетентности является психологическая компетентность, подразумевающая умение педагога руководить ростом самостоятельности ребенка в познавательно-творческой, культурно-досуговой и профессионально-ориентирующей образовательной

деятельности; умение своевременно выявлять и психологически грамотно разрешать коммуникативные проблемы учащихся.

- Методико-технологическая компетентность - еще один компонент в структуре профессионализма современного педагога. Методико-технологическая компетентность означает овладение педагогом основными принципами организации целеустремленной образовательной деятельности обучающихся; знание и адекватное применение современных дидактических моделей и технологий, а также творческое использование наиболее эффективных методов и приемов разрешения тех учебно-воспитательных задач, которые зафиксированы в реализуемой основной или дополнительной образовательной программе.

- Специально-предметная компетентность, предполагающая профессиональное владение педагогом разнообразными способами усвоения учебного материала по преподаваемой им специально-предметной области знаний, понимание специфики достигаемого результата, проектируемого в рамках реализуемой образовательной программы, а также умение педагога-практика спроецировать решаемые учебно-воспитательные задачи на перспективу [8].

Профессионализм современного педагога содержит три компонента:

1. Профессиональное мышление, дифференцируемое следующим образом: теоретическое мышление; методическое мышление; практическое мышление связано с созданием необходимого информационного потока в процессе взаимоотношений и обуславливает развитие социально значимых связей в коллективе, включает умения четко и ясно излагать мысли, поддерживать беседу, передавать рациональную и эмоциональную информацию.

2. Профессиональные (воспитательные и обучающие) действия. Это педагогические действия, сознательно сконцентрированные под ту или иную целевую задачу. По своим внешне регистрируемым признакам они системно упорядоченные, алгоритмизированные и технологически проработанные в виде определенной цепочки логически аргументированных действий. Профессиональные действия включают организацию и исполнение управленческих решений, состоит в создании социально-психологических и педагогических условий, побуждающих к продуктивному выполнению обязанностей и социально-ценностных функций в группе, коллективе, обществе.

3. Профессиональные ценности - гуманистические по своей истинной природе ценностные отношения, представляющие собой фундаментальное личностно-психологическое ядро профессионального опыта педагога, сконцентрированного вокруг ключевых проблем современного образования. Активное влияние на процесс развития и саморазвития учащихся, а также продуктивную реализацию их творческого потенциала в будущем.

В идеале, согласно реализуемой технологической модели, шаг за шагом двигаясь по некоторой воображаемой «лестнице профессионально-личностного успеха», педагог должен пройти от самой элементарной профессиональной

грамотности через профессиональную компетентность к высокому профессиональному мастерству. Данная траектория развития и есть становление профессионализма. Непрерывный профессиональный рост педагога - это, в сущности, ясно выраженная позитивная тенденция его интеллектуального и творческого развития.

Профессионализм педагога предполагает, что обновленное содержание образования превратится в процесс непрерывного развития человеческой личности в соответствии с теми ценностными ориентирами (компетенциями), которые актуальны в современном динамично меняющемся мире.

Именно поэтому в настоящее время резко повысился спрос на квалифицированную, творчески мыслящую, конкурентоспособную личность учителя, профессионального педагога.

В формировании и развитии профессиональной компетентности педагогов важную роль играет система повышения квалификации, для которой новые стратегии развития компетентности педагогов являются актуальной проблемой.

В системе повышения квалификации педагогов меняется парадигма обучения: от традиционного - к инновационному подходу.

Переподготовку и повышение квалификации педагогов необходимо осуществлять на основе общенаучных принципов:

- принципа динамичности, предусматривающего возможность содержания образовательных программ;

- принципа осознанной перспективы, требующего глубокого понимания и осознания как слушателями, так и педагогами системы перспектив обучения;

- принципа разносторонности методического консультирования, предполагающего высокую степень заинтересованности от слушателей и компетентности от преподавателя;

- принципа паритетности, основанного на субъект-субъектном взаимодействии преподавателей и слушателей. [2].

Для системы повышения квалификации, ориентированной, прежде всего, на личностно-профессиональное развитие преподавателя, ценностно-смысловая направленность процесса повышения квалификации является определяющей.

Таким образом, под профессиональной компетентностью учителя можно понимать единство его теоретической и практической готовности к осуществлению педагогической деятельности.

Независимо от видов деятельности педагога компетентность в каждой из них включает два основных компонента: 1) систему знаний, определяющих теоретическую готовность учителя; 2) систему умений и навыков, составляющих основу его практической готовности к осуществлению профессиональной деятельности.

Формирование умений учителя оценивать и совершенствовать свой индивидуальный стиль, профессиональные позиции и установки с целью повышения профессионализма.

Совершенствование качеств учителя, необходимых для его педагогической деятельности и профессиональной самореализации с целью развития

профессионально важных характеристик личности (анализ и самоанализ педагогической деятельности учителя, приемы умственного тренинга синектики, приемы дискуссий и приемы мозгового штурма и др.)

Таким образом, в профессиональной компетентности главная роль отведена самосовершенствованию, профессиональному и личностному самосознанию, выделению своих профессиональных позиций.

Профессиональные позиции, установки, педагогические умения, личностные качества как структурные элементы профессиональной компетентности являются предметом становления профессионализма педагога.

Литература:

1. Болотов В.А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе // Педагогика. -2003. № 10.

2. Зоткин А.О. Дидактическая характеристика моделей индивидуализации в современной теории и практике // Индивидуально-ориентированная педагогика: Сб. научных трудов по материалам 2-ой Межрегиональной научной тьюторской конференции (6-8 февраля 1997 г.) и региональных семинаров / Отв. ред. А.О. Зоткин, И.Д. Проскуровская. - Томск, 1997. - 122 с.

3. Коллективная монография / Под ред. проф. В.А. Козырева и проф. Н.Ф. Радионозой. - СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2004. -392 с.

4. Лукьянова, М.И. Психолого-педагогическая компетентность учителя: диагностика и развитие: монография / М.И. Лукьянова. - Ульяновск: УИПК ПРО, 2002. - 184 с.

5. Маркова А.К. Психология труда учителя: Кн. для учителя. - М.: Просвещение, 1993. - 192 с. (Психол. наука - школе)

6. Социально-экономическая модернизация - главный вектор развития Казахстана. Послание Президента Республики Казахстан - Лидера Нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана, г. Астана, 27 января 2012 года. - Астана, 2012.

7. Технология обучения в системе повышения квалификации: научно-методическое пособие Под общей ред. Жайтаповой А.А.- Алматы, 2004. - 156 с.

8. Фруммин И.Д. Компетентностный подход как естественный этап обновления содержания образования // Педагогика развития, ключевые компетенции и становление: матер. XI науч. практ. конф.- Красноярск, 2003.

МҰҒАЛІМ - ДАМЫТУ ЖҰМЫСЫНЫҢ КӨШБАСШЫСЫ

Арзиева Алия Тохтамысовна,
*«Өрлеу» БАҰО АҚ Алматы қаласы бойынша
ПҚ БАИ «ИТЖҒЖ(Г)ПОӘ» кафедрасының
меңгерушісі, п.ғ.к., қауым. профессор.*

«Еліміздің ертеңі, бүгінгі жас ұрпақтың тағдыры-ұстаздардың қолында».

(Н.Ә.Назарбаев)

2010 жылғы 7 желтоқсанында №118 Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2011 - 2020 жылдарға арналған білім беруді дамытудың

Мемлекеттік бағдарламасы» жеткіншектеріміздің жоғары сапалы білім алып, жан-жақты дамуын көздейді. Осы мақсатты жүзеге асыру мақсатында Қазақстан Республикасының білім саласына, әсіресе, біліктілікті арттыру саласына көптеген өзгерістер енгізілуде. Соның бір айғағы ретінде, «Назарбаев зияткерлік мектебі» жанында - Педагогикалық шеберлік орталығының ұйымдастыруымен Қазақстан Республикасы жалпы білім беретін мектептері педагогтерінің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасы дайындалды [1,Нусқаулық].

Жаңа мазмұндағы бағдарламаның негізгі мақсаты: Қазақстандық мұғалімдерге қарқынды өзгеріп жатқан өмір жағдайында үздіксіз кәсіби дамуға дайын болуға көмектесу [2,Нусқаулық]. Бұл бағдарламадан күтілетін нәтижелер - оқушылардың қалай оқу керектігін үйреніп, соның нәтижесінде еркін, өзіндік дәлел-уәждерін нанымды жеткізе алатын, ынталы, сенімді, сыни пікір-көзқарастары жүйелі дамыған, сандық технологияларда құзырлылық танытатын оқушыны тәрбиелеу [3,Нусқаулық]. Ал бұл мақсатты жүзеге асыратын ең негізгі тұлға - бұл мұғалім. Мектеп жұмысы мен оқушы жетістіктерін өрістетудегі *негізгі тұлға - мұғалім* (Strong, Ward & Grant, 2011). Сондықтан заманауи мұғалімнің оқыту құралдары оның өз болжамдарының, білімі мен сенімі, көзқарастарының жиынтығынан тұруға тиіс. Пажарес (1992) білім беру стилін таңдау кезінде мұғалімнің білімділігінен гөрі сенімге негізделген ой-тоқтамдарының ықпалы күштірек деп сендіреді: оқыту үдерісінде қалыптасқан көзқарастар мұғалімнің сыныптағы іс-әрекеттеріне әсер етеді. Демек, құзырлы мұғалім сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін дамыта отырып, жаңашыл идеяларды қабылдауға дайын болу керек. Осыған байланысты бағдарламаның *негізгі мақсаты*: мұғалім бойында Шульманның «үш көмекшісі» (Shulman, 2007) деп аталатын қасиеттерді қалыптастыру. Бағдарламаның негізін құрайтын жеті модульдің бірі - оқытудағы басқару және көшбасшылық. Мұғалімдердің пайдаға асырылмаған зор әлеуетін олардың кәсіби өсуіне, бірлескен кәсіби білім құруларына ықпал ететіндей қолдау білдірген жағдайда ғана көрсете алады деген тақырып пікірталасқа негізделеді. Бұл көзқарасты Хертс Кам Нетворк желісі және «Мұғалім көшбасшылығы» халықаралық жобасы қолдап отыр. Ол педагогикалық жүйе сәтті болу үшін, оқыту барлық деңгейде қатар жүру керек, яғни оқыту оқушыларды, студенттерді, мұғалімдерді және де мектеп жүйесінде қызмет жасайтын қосымша қызметкерлерді түгел қамту керек деген көзқарасқа негізделген (MacBeath et al., 2006). Осыған байланысты мен «*Лидерлік және басқару*» тақырыбында сабақ өттім. Сабақтың мақсаты: Мұғалімдерді дамыту жөніндегі жұмысқа басшылық жасаудың негізгі принциптерін зерттеуге бағыттау. Өзгеріс үдерісі өз даму жолында қолайсыздық пен келіспеушілік тудыруы ықтимал. Мұндай кезде өзгеріс үдерісін басқару оңай емес. Сондай кезде көшбасшы мұғалімдердің кәсіби шеберліктері мен адамгершілік сенімдерін қолданып, адамдарға әсер етуге болады [4,Нусқаулық]. Педагогикалық дамуды қамтамасыз ету үшін кәсібилік түсінудің нақты тәсілі талап етіледі (Hoyle, 1974). Біз таза жеке тұлғаға немесе сыныпқа бағытталған тәсілден босануымыз керек. Себебі бұл кезде белгілі бір

тағайындалған стандартқа сәйкес әрекет етеміз. Оның орнына кәсібилікке бағытталған ұжымдық және кешенді тәсіл қажет (Bolam, McMahon, Stoll et al., 2005). Осы тәсілдің шеңберінде қоғамдастықтың бір бөлігі - *көшбасшы мұғалім* (Bolam, McMahon, Stoll et al., 2005) ұсынған көзқарасқа сәйкес зерттеулер мен инновацияларға негізделген тәжірибе жетілдіріледі (Frost and Durrant, 2003). Мұндай тәсілде кәсіби біліктілік пен білім жай қабылданбайды, мұғалімдер арқылы құрылады. Адамгершілік мақсаттағы мұғалімдер өздерінің әріптестеріне және айналасындағыларға әсер ету үшін, көшбасшылық қасиеттерін көрсетеді. Олардың көңілінде үнемі талапқа сай оқыту тұрады (Frost, 2011).

Дәстүрлі оқыту үрдісінде «мұғалім - дамыту жұмысының көшбасшысы» ретінде қарастырылмайтын еді. Ол өзі үшін, өзінің пәні үшін жауап беретін жай мұғалім еді. Ал жаңа мазмұндағы - Қазақстан Республикасы педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасында (үшінші деңгей) мұғалімнің қоғамдағы орнына, мектептегі рөліне ерекше назар аударылған. Яғни, бүгінгі күнде - мұғалім *мектептегі өзгеріс үрдісін басқаратын және көшбасшылық ететен негізгі тұлға*.

Мұғалімнің көшбасшылығын дамытуға әсер етудің ерекше түрі жауапты қызметі бар немесе жоқ мұғалімдер:

- іс-тәжірибені жетілдіру жұмыстарын өз қолына алуға;
- өзгерістер енгізу үшін әріптестермен стратегиялық шешімдер қабылдауға;
- бірігіп жұмыс істеуде фактілерді жинауға және қолдануға;
- кәсіби білімді құруға және таратуға атсалысуға міндетті деп анықталуы мүмкін [5, Нұсқаулық].

Осыған байланысты «Мектептегі тәжірибе» кезеңінде мұғалімдер көшбасшы ретінде өзінің мектебіндегі ұстаздарды серіктестікке тартып, рефлексия, өзін-өзі бағалау, жоспар құру, кеңес беру жұмыстарын жүргізуі тиіс. Сонымен қатар, әр бір көшбасшы- мұғалім осы жобаны іске асыру барысында менің іс-тәжірибемде не өзгерді? Болашақта нені өзгертемін? Оқу үрдісін дамыту мақсатында қандай стратегияларды қолданамын? т.б. сұрақтар төңірегінде үнемі ойлануы керек.

Жалпы алғанда, курс тыңдаушылары Қазақстан Республикасы педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасының өте маңызды екендігі, болашақта өз іс-тәжірибесінде қолданып, жақсы табыстарға жететіндігі туралы өздерінің ой-пікірлерімен бөлісті. Менде, мұғалімдер сияқты, болашақта өзімнің іс-тәжірибемде жаңа бағдарламаның негізгі идеяларын қолданамын деп ойлаймын.

Әдебиеттер:

1. Республикалық семинар, Алматы қаласы. 12.02.2012ж.
2. Нұсқаулық, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ, 2012ж., 6-б.
3. Нұсқаулық, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ, 2012ж., 8-б.
4. Нұсқаулық, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ, 2012ж., 87-б.
5. Нұсқаулық, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ, 2012ж., 88-б.

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ НОВОЙ ПАРАДИГМЫ ОБРАЗОВАНИЯ

Ахметова К. К.,

*к.п.н. ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г. Астана,
ahmetova_kymbat@mail.ru*

Одной из центральных педагогических тенденций современного общества стала сегодня идея непрерывного образования, выдвинутой ООН в лозунге «Образование не на всю жизнь, а через всю жизнь». Поэтому в современном мире нарастает тенденция создания системы непрерывного образования, выступающего условием развития гражданственности, социальной интеграции, достижения равных возможностей и занятости.

Это обуславливает настоятельную потребность в организации непрерывного повышения педагогических кадров. Ю.Н. Петров под непрерывным образованием понимает «систематическую, целенаправленную деятельность по получению и совершенствованию знаний, умений и навыков как в любых видах общих и специальных учебных заведениях, так и путем самообразования» [2, с.220]. Совершенствование профессионального мастерства, как и в системе базового образования, возможно лишь при условии непрерывного общего образования и развития личности, а не только удовлетворения узкопрофессиональных потребностей.

Развитие как основной способ существования личности не может быть ограничено каким-либо отрезком времени, оно осуществляется на протяжении всей жизни индивида и период зрелости не является законченным состоянием, к которому направлено развитие, наоборот: чем выше уровень интеллектуального, морального развития, тем больше возрастает способность личности к самосовершенствованию. Результатами успешного процесса повышения квалификации является потребность личности в непрерывном образовании, рефлексия на новые проблемы в образовании, сохранение собственной индивидуальности при условии чужого опыта.

Теоретическое осмысление проблем повышения квалификации учителя на этапе обновления содержания образования, создание ее целостной методической системы является значимым этапом реализации комплексной программы по развитию современного образования. В педагогической теории и практике понятие «повышение квалификации и переподготовки педагогических кадров» рассматривают на таких уровнях, как дополнительное, постдипломное, последипломное, послевузовское, многоуровневое образование и образование взрослых (андрагогическое).

Переход к личностной парадигме является ведущей тенденцией современного образования в целом. Сегодня личностная ориентация образования признана потребностью времени. Новая личностная парадигма обусловила гибкую переориентацию целей и содержания, методов обучения на запросы конкурентоспособной личности в условиях меняющегося мира.

Предложенные базовые знания для развития личностных качеств школьника создают условия для осознанного выбора жизненного пути молодым человеком, вооружают его деятельностным инструментом для адаптации в большинстве жизненных ситуаций. Скорость информационных и коммуникационных потоков в современном мире породила ситуацию, при которой, набор знаний и навыков, полученный для осуществления какой-либо профессиональной деятельности становится недостаточным, если человек не умеет оперативно обновлять их. Кроме этого общество создало такие ресурсы хранения информации, что основой знания становится не их набор, а способность быстро находить их извлекать. Процессы, происходящие во всех сферах казахстанского общества, связанные с глобализацией, информатизацией и технологизацией социальных процессов обусловили наибольшую востребованность людей, обладающих, по мнению М.М.Бахтина, «поступательным мышлением» [3, с.101], способным мобильно решать возникающие проблемы, принимать ответственность на себя, быстро адаптироваться к постоянно изменяющимся условиям. В связи с этим, современная социально-образовательная ситуация предъявляет новые требования к педагогическим кадрам.

Методологическая основа Концепции развития системы повышения квалификации и переподготовки работников образования Республики Казахстан отражает философию современного отечественного и мирового образования, предполагающую создание условий для индивидуальной творческой самореализации педагогов, выявляя и развивая их личностный образовательный потенциал [1, с. 23]. В источниках по вопросам перехода на 12-летнее образование, а также в разработанных региональных программах и нормативных документов МОН РК акцент делается на личностно-деятельностном и системно-компетентностном подходах.

Личностно-деятельностный подход в основе содержит целостный педагогический процесс как объект деятельности педагога и состоит из интеграции деятельностного и личностного. Деятельностный подход как совокупность способов и приемов, базирующихся на приоритетных направлениях теории деятельности, направлен на организацию профессиональной деятельности, посредством которой осуществляется освоение социального опыта, формируется отношение к себе как профессионалу.

В контексте системно-компетентностного подхода, прежде всего в его генетическом аспекте, происходит выявление стадий развития системы в целом и ее компонентов в их единстве и взаимосвязи, процесс ее возникновения, становления, совершенствования. При интенсификации учебного процесса системный подход, как и ее системообразующие элементы, являются целенаправленным средством для достижения поставленных целей. К системообразующим элементам относятся: цели, обучающиеся, преподаватели, содержание образования, методы, формы и средства обучения, среда, управление (самоуправление обучающихся), языки, результаты. Интенсификация

учебного процесса на современном этапе представляет активизацию познавательной деятельности обучающихся, ускоренного воспроизводства у них культуры учения, поведения и деятельности, а не за счет увеличения объема информации в единицу времени [4, с.120]. Поэтому повышение квалификации педагогов организаций образования должно отражать «не только знания об отдельных явлениях, но и понимание особенностей их взаимодействия и взаимовлияния, происходящего в реальных условиях функционирующего педагогического процесса» [5, с.15].

Данный подход раскрывает направленность, перспективы и темп развития деятельности. В качестве его важнейшего методологического регулятива выступает категория преемственности в ее различных модальностях. Исследование динамики развития системы неизбежно апеллирует к категории времени, которое выступает не только как непреременный, но и важный параметр системы. Компетентностный подход обеспечивает формирование профессионально-педагогических компетентностей педагога. Он изначально нашел свое применение в образовании в большинстве стран Западной Европы, Соединенных Штатов Америки и Канаде, перешедших на 12-летнее образование, а с начала XXI века начал распространяться в педагогической мысли постсоветского пространства. Базируется он на положении о необходимости формирования жизненных навыков в процессе получения образования. Жизненные навыки понимаются при этом как способность человека к адаптивному и положительному поведению, которое дает возможность эффективно справляться с потребностями и трудностями повседневной жизни [6, с.83]. Жизненные навыки - это психосоциальные компетенции и навыки межличностного общения, помогающие людям принимать оптимальные и информированные решения, мыслить критически и творчески, эффективно общаться и строить здоровые взаимоотношения, сопереживать другим людям, организовывать свою жизнь здоровым и продуктивным образом.

В современном мире под влиянием глобализации и информации приоритетом представляется социальное взаимодействие людей на всех уровнях, их функциональная грамотность. В этом смысле, логично стремление Республики Казахстан решениям вопроса на международном уровне и гармонизации стандартов образования с европейскими, для вхождения в Болонский процесс и сопоставимости степеней образования.

Новая образовательная парадигма основана на том, что в современных условиях знания и умения как элементы образовательного результата необходимы, но недостаточны. Для педагога чрезвычайно важны не столько знания и навыки, сколько способность обобщенного их применения для разрешения конкретных ситуаций и проблем, возникающих в реальной деятельности. Иными словами в современном мире знания являются основой для формирования профессиональных компетентностей.

Полноценное повышение квалификации педагогов в современных условиях, возможно, только если участники этого процесса станут

равноправными соратниками, реализующими общую цель - качественное образование [7, с.56]. Таким образом, основной целью современного подхода к организации и разработке программ повышения квалификации является создание педагогических условий повышения квалификации учителей, совершенствования педагогического мастерства, обновление и углубление научно-педагогических знаний, привитие навыков работы в соответствии с их новыми функциями. Основные направления деятельности института повышения квалификации:

- обеспечение организации и проведение повышения квалификации педагогов организаций образования;

- обновление и углубление знаний педагогов в нормативно-правовой, научно-профессиональной, психолого-педагогической областях;

- внедрение в учебный процесс новых форм обучения на основе современных достижений науки, технологии, информатизации образования.

Процесс организации повышения квалификации педагогов в условиях обновления содержания образования при институтах повышения квалификации может быть интегрирован как особая программа, которая может быть реализована с учетом:

- единства социально-нравственного, общекультурного и профессионального развития личности педагога;

- важнейших тенденций развития и функционирования социума;

- психолого-педагогической модернизацией профессиональной подготовки;

- вариативностью, динамичностью изменений в содержании, формах и методах обучения в соответствии с требованиями настоящего и прогнозами на будущее;

- гуманизацией и демократизацией процесса обучения, предполагающей развитие активности, инициативы и творчества участников процесса [8, с.123].

Литература:

1. Концепция развития системы повышения квалификации и профессиональной переподготовки работников образования Республики Казахстан // Менеджмент в образовании. - 2006. - № 2. - С.17-28.

2. Петров Ю.Н. Региональная система непрерывного многоуровневого профессионально образования (аспект управления): дис. ... докт. пед. наук:13.00.08.- Новгород: ВИПИ, 1996. - 220 с.

3. Бахтин М.М. Образование в современном мире // Диалектика в науках о природе и человеке: Человек, общество и природа в век НТР. - М., 1983. - 124с.

4. Галиев Т.Т. Интенсификация учебного процесса: системный подход. - Астана: ЕАГИ, 2005. - 261с.

5. Хмель Н.Д. Теоретические основы профессиональной подготовки учителя. - Алматы: Ылым, 1998. - 320 с.

6. Навыки, необходимые для здоровья. (Информационная серия по школьному здравоохранению. Документ 9) . - Алматы: ЮНИСЕФ, 2003.

7. Основы андрагогики: учебное пособие для студ. высш. пед. учеб.заведений / под ред. И.А.Колесниковой. - М., 2003. -354 с.

8. Рожанский М.Я. Студия развития гуманитарного опыта // Проблемы формирования андрагогической компетентности специалистов постдипломного образования: материалы II Международной научно-практической конференции кафедры педагогики и андрагогики. - СПб., 2002. - С.122-126.

ПЕДАГОГТЕРДІҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ - ЗАМАН ТАЛАБЫ

Байхадамова Баян Ерпайызқызы,

*Жамбыл облыстық педагогикалық қызметкерлердің
біліктілігін арттыру институты*

Қазақстан Республикасының білім беру мазмұнына көптеген өзгерістер енгізіліп жатқаны белгілі. Айтар болсақ, НЗМ тәжірибесін тарату және орта білім беретін мектептердің білім мазмұнының жаңаруына байланысты болуда. Педагог қызметкерлердің біліктілігін арттырудың негізгі мақсаты - бұл үдерісті үздіксіз сипатқа айналдыру. Білімге қол жеткізудің күн сайын артуының нәтижесінде мұғалімнің рөлі өзгерді. Сондықтан өзгермелі өмірде мұғалімдер барлық сатыларында білім беру бағдарламасына енгізілетін өзгерістермен және пәніндегі өзгерістермен бірге дамып отыруы тиіс.

Қазіргі заманғы педагогтердің білім берудің жүйе ретіндегі қызметі:

- ✓ Бұдан бұрынғы алған білімнің кемшіліктерін өтемдеу
- ✓ Маманға қойылатын қазіргі талаптар мен жеке күзiреттiлiктi теңгеру
- ✓ Қарқынды өзгеріс үстіндегі сыртқы әлемге бейімделу
- ✓ Қажетті ақпаратқа қол жеткізу, оны іздеу, таңдау, реттеу, пайдалану үшін жүйелеу
- ✓ Даму қызметі: жаңа әдістерді, тәсілдерді меңгеру

Ал педагогтердің осы қызметтерін шындап, бағыт беретін мектептің әдістемелік жүйесі. Әдістемелік қызмет - жалпы педагог мамандардың біліктілігін үздіксіз жетілдіру жүйесінің құрамдас бөлігі. Өйткені білім беру жүйесінің өзгерістері мұғалімдердің білім беру ісіндегі жаңа қажетсіну талаптарын туғызып отыр. Сонымен бірге мұғалімдердің білімін көтеруді жаңа өзгермелі қоғамның талабына қарай педагогтің жаңа талаптарға сәйкес қызмет көрсете алу қабілетін дамыту деп білу керек. Ол - педагог мамандарды, жеке басын өздігінен дамыта алатын, өзіндік идеяларын іске асыра алатын, өзінің шығармашылық әрекетін ұйымдастыра алатын кәсіби қызметтің субъектісі ретінде дайындау.

Мектеп қажеттілігі негізіндегі әдістемелік қызметтің бүгінгі басты міндеттері:

- ✓ Кадрлық жаңарту жағдайындағы педагогикалық ұжым мүшелерінің кәсіптік дағдыларын теңестіру, білім беру нормативтерін өзгерту, біліктілік санаты мен кәсіби өсу сипаттамасын құру
- ✓ Мектептің оқу-әдістемелік үрдісінің технологиялық қалташасын жасақтау

✓ Үздік тәжірибені жинақтап тарату негізінде мектептің ұйым ретіндегі дамуына жету

Әлемдегі ең озық тәжірибелерге негізделе отырып әзірленген ҚР педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттырудың деңгейлік бағдарламасы рефлексивті кәсіби шебер мамандарды даярлауды мақсат етеді, мұғалімнің кәсіби дамуына ықпал етеді. Бағдарламаның негізгі идеясы «білім берудің кез келген жүйесіндегі тұрақты даму мен өзгерістер сырттан енгізілмейді, мұғалім өзі енгізеді» деген идеяға саяды, мұғалімдердің жаңаға ашық болуы, оқытудың жаңа технологияларын енгізу - тәжірибеге өзгерістер енгізуді көздейді, бұл өзгерістерге тәжірибенің сыни тұрғыдан бағалануы, өзгертілуі және қайта бағалануы нәтижесінде мұғалімдер барлық деңгейлерде бастама жасайды дегенге келеді, ол мұғалімнің көшбасшылық сипатын айқындайды.

Кәсіби педагог ешбір шығармашылық идеяны дайын күйінде қабылдамайды. Оны өзіндік толғаныстан, ой елегінен өткізіп барып саналы түрде шешім қабылдайды, шығармашылықпен бір түйінге келеді, шығармашылық ізденіске алғашқы көзқарас жалпылама болса, одан әрі қарайғы әрекет әркімнің қабілетіне, мүмкіндігіне және зердесіне қарай жүргізіледі. Педагог жаңа идеяны іске асыра алады. Бұл жағдайда мектептегі желілік қоғамдастық жұмыстары арқылы, өзара ынтымақтастық, тәлімгерлік негізінде мектепшілік біліктілікті көтеру жұмыстарын жүргізу тиімді. Өйткені, басқаның тәжірибесін қайталағаннан гөрі бір жұмысты бірге бастап, бірігіп талдау, өзара сын, пікір, білгенін өзгеге үйрету арқылы өзін-өзі дамыту нәтижесінде кәсіби қарым-қатынас мәдениетін қалыптастырады. Сөйтіп, кәсіби қабілеттілікпен бірге өзіндік тәуелсіз көзқарас пен ынтымақтастық моделі пайда болады.

Біліктілікті көтеру жұмыстарын мектеп ішінде ұйымдастырудың тағы бір маңызды тұсы - ол педагог мамандардың инновациялық өзгерісті қажетсінуін қанағаттандыру және нақты білім мекемелерінің алдында тұрған кейбір ерекше мәселелерді шешу болып табылады. Мектепшілік біліктілікті жетілдіру жұмыстары келесі кезеңдер бойынша жасалуы тиіс. Ол кезеңдердің әрқайсысының нәтижесі мектеп әкімшілігінің басқару жұмысының тиімділігін арттыруға септігін тигізуі тиіс:

- диагностикалық кезең - мектептегі білім беру процесінің жағдайы мен қандай деңгейде екенін анықтау, жинақталған позитивті тәжірибелерге талдау жасалуы керек

- теориялық кезең - педагогикалық ұжымның оқыту мен тәрбиелеу жұмысына ыңғайлы инновациялық әдістемелерді осы білім мекемесінің өзгешелігіне қарай талдап, зерттеу.

- практикалық кезең - таңдалған жаңа инновациялық процестің, соған сәйкес тәжірибелердің өзектілігін ашық сабақтар, коучинг пен семинарлар, мастер-кластар арқылы ұжым мүшелеріне насихатталып, әрқайсысының өзінің педагогикалық әрекетіне сәйкестендірілуі қажет

- бақылау-бағалау кезеңі - мұғалімдердің жеке таңдаған зерттеу тақырыптары мен педагогикалық ұжымның проблемалық мәселелерін шешу мен іске асырудағы жұмысының нәтижесін қорытындылау қажет.

Осыған сәйкес мектепшілік біліктілікті көтеру жұмысын ұйымдастырудың екі түрін айтуға болады:

1. Мәдени ынтымақтастық

2. Мектеп әкімшілігінің ұйымдастыруымен бақылауының нәтижесінде дайындалған даму бағдарламасын іске асыру.

Мәдени ынтымақтастық - екі жақты түсіністікке негізделген тәлімгерлік тұрғыда іске асады. Өзара сенім мен қолдауға сүйеніп мұғалімдер ортақ мақсатты анықтап, оған жетудің мүмкіндіктерін бірігіп қарастырады. Соңғы кезде мұғалімдердің бастамасымен құрылып, мәдени ынтымақтастыққа негізделген Lesson study тобы мектеп жағдайында білім жетілдірудің оңтайлы тәсілі деп танылды. ҚР педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттырудың деңгейлік курстарын аяқтаған мұғалімдер өз мектептерінде бұл тәсілмен өз әріптестерін таныстырып, қолданып жүр және кәсібилікті арттырудың тиімді тәсілі екенін мойындайды.

Мектепшілік біліктілікті жетілдіру жұмысының негізгі принциптері төмендегіше болуы керек:

- мұғалімнің жеке тұлғалық қасиетіне бағытталуы;

- педагог маманның кәсіби мотивациясы;

- әкімшілік пен педагогтың арасындағы ізгілікті қарым-қатынас;

- мұғалім еңбегінің нәтижесі мен үздіксіз көтеруін қадағалап (мониторинг) бағалау. Сондықтан білім беру мекемесі деңгейінде өткізілетін біліктілікті көтеру жұмысын сол мекеме үшін бірыңғай ғылыми-әдістемелік тақырыпта немесе ортақ проблеманы шешуге негіздеп өткізу керек, өйткені ортақ проблема - мектепті дамытып, білім беру жұмысын жақсартудың басты көзі болады. Сонымен қатар, ортақ тақырыптарға біріккен кіші шығармашылық топтар арқылы да жүргізуге болады. Таңдаған тақырыптарын кәсіби әдістемелік құштарлықпен игеру соңы зерттеушілік-ізденіс жұмыстарына ұласады. Бұл мұғалімнің кәсіби өсуіне үлкен әсерін тигізеді.

Біліктілікті жетілдірудің мектепшілік жүйесін ұйымдастыруда мына шарттар ескерілуі керек:

- Инновациялық қызметтің іске асырудың құқықтық негізін құрайтын нормативтік-регламенттік.

- Білім мекемесіндегі туындаған қайшылықтар мен қажеттіліктерді шешуге бағытталған мұғалімдердің инновациялық әрекеттерін шешуге бағыттауды қамтамасыз ететін перспективалық мақсат.

- Инновациялық іс-әрекеттердің іске асуына қолайлы материалдық және психологиялық ахуалды қамтамасыз ететін қажетсіну мен ынталандыру шарттары.

- Инновациялық әрекетті іске асырушы мұғалімдердің сауаттылығын қамтамасыз ететін ақпараттық-коммуникативтік шарттар.

Біліктілікті көтеру процесі жүретін мектептің басқару қызметін А.М.Моисеевтің пікірінше үш топқа бөлуге болады:

1. Мектептің өз міндетін тұрақты атқаруына қолайлы жағдай туғыза отырып басқару

2. Мектептегі инновациялық процестер мен мектептің жалпы даму процесін басқару.

3. Мектепшілік басқарудың өзін-өзі дамыту процесін басқару.

Бұл топтардың әрқайсысының мектепшілік біліктілікті көтеру жұмысын ұйымдастырып, дамытуды атқаратын өзіндік қызмет міндеті бар. Мектептің өз міндетін тұрақтылықпен атқарылуына қолайлы жағдай туғызу қажет.

Әдебиеттер:

1. Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында қазақ тілінің бағдарламасы «Мұғалімге арналған нұсқаулығы», 2 басылым, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ\2015

2. «Тренерге арналған нұсқаулық» 3 басылым, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ\2015.

НЕПРЕРЫВНОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГА В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ

Бектурова З. К.,

старший преподаватель

ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР

по г. Астана, bekzk@mail.ru

Одной из основных проблем образовательной политики нашего государства становится обеспечение высокого качества образования, что невозможно без решения проблемы непрерывного профессионального развития педагогов. Непрерывное профессиональное развитие сопровождает педагогическую деятельность учителей на протяжении всей его карьеры, являясь одним из инструментов достижения целей и задач, стоящих перед современным образованием. В реализации данных целей и задач большая роль отводится системе повышения квалификации педагогических работников, рассматриваемой как важное звено непрерывного педагогического образования, которое содействует профессиональному развитию педагогов, их успешному приобретению и совершенствованию разнообразных знаний, формированию компетенций.

В настоящее время во всех развитых странах мира идет процесс модернизации систем повышения квалификации педагогических работников. Несмотря на то, что в каждой стране существует своя система повышения квалификации, прослеживаются общие тенденции обновления в разных странах: ориентация на получение высшего образования как необходимое условие приобретения профессии учителя; усиление психолого-педагогического аспекта подготовки учителя; разнообразие специализаций в современных программах обучения, направленность программ подготовки учителей на соответствие стандартам и обеспечение их эффективности;

интеграция теоретического и практического модулей учебной программы; совершенствование системы повышения квалификации педагогических кадров, развитие профессиональных сообществ, стремление повысить статус учителя в обществе.

Повышение квалификации педагогов в развитых государствах мира ведется дифференцировано:

- начальное обучение для неопытных учителей, обычно сразу в начале педагогической деятельности в заочной или дистанционной форме;
- начальное образование для опытных, но неквалифицированных учителей (обычно с большим стажем работы в школе);
- дополнительное педагогическое образование для дипломированных специалистов, не имеющих педагогического опыта (в форме стажировки в школе и дополнительных курсов);
- дальнейшее образование для квалифицированных педагогов, имеющих определенное педагогическое образование и опыт работы [3].

Осуществляется оно на базе самых различных учреждений: государственные академии и институты повышения квалификации; специальные центры педагогического образования, действующие в структуре вузов; школы (Таблица 1).

Таблица 1.

Учреждения повышения квалификации учителей в Европе [3]

(По Джемилевой Н. Н.)

Учреждения ПК	Страны
Центры ПК	Австрия, Болгария, Великобритания, Венгрия, Германия, Голландия, Греция, Испания, Польша, Румыния, Словакия, Финляндия, Чехия
Вузы	Великобритания, Венгрия, Голландия, Греция, Дания, Испания, Италия, Норвегия, Польша, Португалия, Румыния, Словения, Словакия, Финляндия, Франция, Чехия, Швеция
Объединения учителей	Австрия, Великобритания, Венгрия, Германия, Голландия, Греция, Испания, Италия, Польша, Португалия, Румыния, Словения, Финляндия, Чехия, Швеция
Школы	Австрия, Великобритания, Венгрия, Германия, Голландия, Греция, Португалия, Словения, Финляндия, Чехия, Швеция, Япония
Учреждения образования взрослых	Австрия, Великобритания, Венгрия, Германия, Голландия, Финляндия, Чехия

Из таблицы видно, что в развитых государствах большое распространение на сегодняшний день имеет повышение квалификации педагогов непосредственно на базе школ. Именно в школах создается среда, которая обеспечивает возможности для профессионального развития и непрерывного обучения педагогов, продолжающейся в течение всей карьеры. Кроме этого огромную популярность имеет повышение квалификации педагогов в педагогических институтах и прочих вузах.

Например, важнейшие учреждения повышения квалификации в Финляндии - это университеты, институты, академии и учебные центры. В ФРГ

повышение квалификации педагогов чаще организуется в академиях или институтах повышения квалификации. Также большую роль в системе повышения квалификации разных стран играют соответствующие центры и профессиональные объединения педагогов (союзы, общества, ассоциации и т. д.), корпорации, фирмы, международные организации, частные учреждения. В городе-государстве Сингапуре монополистом в сфере подготовки учителей является Национальный институт образования, окончив который сингапурский учитель возвращается в него еще много раз на протяжении своей карьеры на курсы повышения квалификации.

В системе повышения квалификации педагогических работников разных стран имеется ряд отличий:

1. Выбор времени для курсовой подготовки педагогов: в рабочее время с подменой учителя, в рабочее время без замены, в нерабочее время - на каникулах, в целевом отпуске.

2. Обязательный минимум объема курсовой подготовки.

3. Объективное наличие времени у учителей для повышения квалификации.

4. Периодичность подготовки.

5. Статус профессионального развития учителей.

7. Количество учителей, участвующих в программах повышения квалификации, по разным странам очень различно.

8. Управление повышением квалификации: централизованное и децентрализованное [3].

Во многих странах (и успешных, и экономически отсталых странах) государственная политика направлена на стимулирование повышения квалификации учителя через всевозможные льготы и поощрения. Организовываются зарубежные поездки с целью изучения учителями позитивного опыта работы, педагоги обеспечиваются методическими материалами, предоставляются отпуска, предназначенные для повышения квалификации. Во многих государствах курсовая подготовка учителей оплачивается государством.

Кроме того, можно также выделить проблемы, характерные для системы повышения квалификации учителей в мире:

1) зависимость педагогов от профессионализма методистов и других специалистов этой области;

2) проблема сознательности и мотивации учителей на повышение квалификации;

3) низкая дифференциация продолженного (постдипломного) обучения;

4) неравенство доступа учителей к программам повышения квалификации (по странам, в сельской и городской местности, в плане особенностей оплаты таких предложений и т. д.) [6].

Одной из возможностей решения проблем непрерывного профессионального развития педагогов является дистанционное повышение квалификации педагогов. Основу образовательного процесса дистанционного

обучения составляет целенаправленная, контролируемая, интенсивная самостоятельная работа обучаемого. Для более успешной ее организации составляется индивидуальное расписание, имеется комплект специальных средств и согласованная возможность контакта с преподавателем, что позволяет существенно повысить профессиональную квалификацию педагога. В итоге дистанционное обучение помогает решить проблему постоянной потребности человека в обучении, для удовлетворения которой не хватает времени. Оно позволяет повышать свою квалификацию в профессиональной деятельности в любые удобные сроки обучения, с большей гибкостью и интерактивностью процесса обучения.

Система повышения квалификации педагогов в разных странах представлена большим разнообразием традиционных и инновационных форм совершенствования профессионального мастерства. Так в системе повышения квалификации ФРГ чаще всего используются учебные курсы (краткосрочные и долгосрочные, с отрывом и без отрыва от работы), различные семинары, мастер-классы, педагогические конференции, учебные мастерские, супервизия, модерация, «модель непрерывного тренинга», «Гамбургская модель», дистанционное обучение [2]. В Канаде наиболее эффективными технологиями педагогического образования являются личностно-ориентированные, профессионально-образовательные технологии: супервайзерство, профессионально-моделирующие тренинги, модульные технологии, технологии профессионального партнерства, консультирование «коучинг». В системе повышения квалификации учителей в Китае активно используются инновационные методы и формы обучения: лекция-дискуссия, лекция-диспут, видео-лекция; семинары, рефлексия, «кейс-метод», работа творческих групп, проведение научных исследований, тематические проекты, создание интернет-портфолио, конкурсы мультимедийных презентаций, рефлексивный анализ, коучинг и другие. В эпоху активного развития информационно-коммуникативных технологий, реальной альтернативой традиционной системе подготовки и переподготовки педагогических кадров и экономически выгодной формой обучения в Китае становится дистанционное обучение [4]. Одной из инновационных форм подготовки учителей в США выступает сегодня каскадная форма (cascade model), при которой «первое поколение учителей учится по определенному предмету, аспекту преподавания или содержания, после чего эти учителя становятся педагогами для второго поколения» [5]. То есть, группа учителей, пройдя подготовку в рамках специально созданной программы, после ее завершения возвращается в школу, чтобы поделиться со своими коллегами полученными знаниями.

Изучение международного опыта в области повышения квалификации педагогических кадров представляет значительный теоретический и практический интерес и является одним из эффективных способов интеграции национальной системы образования в качестве равноправного партнера в мировое сообщество, способствует непрерывному профессиональному развитию педагогов в целом. Накопленный значительный мировой опыт

должен изучаться и оцениваться с целью отбора эффективных доработок для внедрения в национальную систему повышения квалификации педагогических работников.

Литература:

1. Алишев Т.Б., Гильмутдинов А.Х. Опыт Сингапура: создание образовательной системы мирового уровня.//Вопросы образования, №4, 2010
2. Грачева Е.Ю. Особенности системы повышения квалификации учителей в Германии // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 2010. №10. С.255-263.
3. Джемилева Н. Н. Сравнительный анализ повышения квалификации учителей за рубежом// Ярославский педагогический вестник 2011 - № 1 - Том II (Психолого-педагогические науки)
4. Котельникова Н. Н. Инновационные формы повышения квалификации учителей в Китае [Текст]//Педагогика: традиции и инновации: материалы междунар. науч. конф. (г. Челябинск, октябрь 2011 г.).Т. II. - Челябинск: Два комсомольца, 2011.-С. 151-153. <http://www.moluch.ru/conf/ped/archive/19/974/>
5. Коваленко О. Ю. Инновационные формы подготовки учителей в США // Молодой ученый. -2013. -№10. -С. 506-509.
6. Постригач Н.О. Проблемы повышения квалификации педагогических кадров в Италии в XXI столетии: уроки для Украины//Научное обеспечение системы повышения квалификации кадров. Выпуск № 3 / 2012.[Электронный ресурс]<http://cyberleninka.ru>
7. Савенкова И.Э. Сравнительный анализ повышения квалификации учителей в России и развитых зарубежных странах: Дис. канд. пед. наук: 13.00.01: Москва, 2002 114 с.

ОЦЕНКА ПРОФЕССИОНАЛИЗМА УЧИТЕЛЯ В АТТЕСТАЦИОННЫХ ПРОЦЕДУРАХ

И. Л. Беленок,

*доктор педагогических наук, профессор,
проректор по учебно-методической работе ГАУ ДПО НСО
«Новосибирский институт повышения квалификации и
переподготовки работников образования (г. Новосибирск, Россия)*

Процедуры аттестации работников образовательных организаций нормативно регламентируются рядом федеральных и региональных документов. На федеральном уровне таковым, прежде всего, является федеральный закон РФ № 273 «Об образовании в РФ», который определяет цели аттестационных процедур, полномочия уровней исполнительной власти по осуществлению этих процедур. Трудовой кодекс РФ определяет понятия «квалификация работника», и «профессиональный стандарт». Помимо этого действует Единый

квалификационный справочник должностей руководителей, специалистов и служащих, в разделе «Квалификационные характеристики должностей работников образования» которого определены требования к претендентам на все должности педагогических работников [1]. В декабре 2013 года утвержден и зарегистрирован Профессиональный стандарт «Педагог», описывающий трудовые функции, трудовые действия, необходимые знания и умения учителей и воспитателей [2]. Организации общего образования и профессионального образования реализуют Федеральные государственные образовательные стандарты (ФГОС) соответствующих уровней образования, которые также определяют требования к кадровым условиям и требования к выпускнику при профессиональной подготовке.

Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации (Минобрнауки России) от 7 апреля 2014 г. N 276 "Об утверждении Порядка проведения аттестации педагогических работников организаций, осуществляющих образовательную деятельность" регламентирует общие требования к процедурам аттестации, как на соответствие занимаемой должности, так и на установление квалификационной категории

Обсуждается вопрос о сертификации профессий как подтверждение компетентным органом соответствия квалификации соискателя требованиям профессионального стандарта, которая, предполагается, будет осуществляться наряду с аттестацией на квалификационную категорию. Однако технология и содержание этих процедур еще только разрабатываются.

На региональном уровне федеральные документы конкретизируются в документах регионального уровня. В них уже более детально прописываются процедуры. Регламенты осуществления аттестации в каждом конкретном регионе. Сделано это и в Новосибирской области. Процедуры аттестации на установление квалификационной категории регламентируются региональным документом, а на установление соответствия занимаемой должности локальными актами образовательных организаций.

Процедуры аттестации педагогических работников являются массовыми, что накладывает определенные требования к их реализации. На современном этапе развития теории педагогического измерения наиболее подходящими для массовых процедур диагностики являются тестовые технологии. Именно они позволяют уменьшить субъективизм экспертной оценки, а on-line режим позволяет обеспечить массовость и независимость процедуры. При этом важным условием успешности процедур аттестации является создание качественных тестовых и не тестовых заданий, форм сбора информации, обеспечивающих определение уровня квалификации.

Для помощи образовательным организациям и благодаря имеющемуся опыту разработки и использования диагностического инструментария, приобретенного при реализации программы оценки учебных достижений учащихся в рамках аккредитации учебных заведений, в Новосибирской области была создана рабочая группа по подготовке диагностических материалов, позволяющих делать заключение о готовности учителей выполнять

профессиональные действия. Основные вопросы, которые стояли перед этой группой были:

- что должно входить в данную диагностическую процедуру, какова её форма;
- как с наименьшими временными, финансовыми и человеческими затратами обеспечить массовую процедуру аттестации на соответствие должности;
- каким образом снять психологическое напряжение при осознании прохождения какого-либо испытания для работающего учителя, уже имеющего высшее образование;
- как избежать возможный субъективизм при оценке учителя?

Объективную и независимую информацию о соответствии занимаемой должности в рамках тестовых технологий можно получить только по стандартизированным диагностическим материалам, поэтому разработка материалов должна сопровождаться необходимыми документами: кодификатором, спецификацией, инструкциями проведения и обработки результатов.

В основу создания кодификатора и содержания диагностических заданий группой разработчиков были положены принципы:

1. *Соответствия профессиональной характеристике определенной в Едином квалификационном справочнике должностей руководителей, специалистов и служащих, раздел «Квалификационные характеристики должностей работников образования» и профстандарте «Педагог».* Следуя этому принципу, подбирались задания, позволяющие определить готовность учителя выполнять функции указанные в квалификационных характеристиках учителя. Поэтому обязательно должны присутствовать задания на ориентацию в нормативных документах школы, на знание методик и технологий обучения, на понимание смысла результатов своей работы.

2. *Полноты охвата* диагностическими заданиями основных элементов профессиональной деятельности работника образования. Очевидным является факт, что полностью проверить сформированность всех знаний и действий, перечисленных в нормативных документах, одной диагностической работой невозможно. Поэтому диагностические задания целесообразно сгруппировать в три блока:

- блок 1. Программно-методическое обеспечение процесса обучения;
- блок 2. Методика обучения предмету и организации учебной деятельности школьников;
- блок 3. Проверка и оценивание результатов изучения предмета.

Эти блоки как раз охватывают основные функциональные обязанности педагогического работника и дают простор для подбора заданий, учитывающих специфику преподаваемого предмета.

3. *Значимости проверяемого элемента профессиональной деятельности.* Диагностическая процедура по аттестации на соответствие занимаемой должности предполагает проверку сформированности профессиональных

компетенций, интегрирующих знания, умения и опыт деятельности. Задания должны быть построены на базовом материале школьных учебных курсов, определенных нормативными документами. Задачей данной процедуры является отсев некомпетентных учителей, которые не показывают готовность осуществлять *базовые* профессиональные действия, а не отбор лучших учителей. Следовательно, КИМы не предполагают задания на определение перспектив профессионального роста.

4. *Компетентностного подхода*. Задания формируются такие, которые носят компетентностный характер и проверяют базовую готовность к осуществлению педагогической деятельности, опираясь на сформированные умения. Основная идея материалов состоит в том, чтобы диагностировать не столько знания, сколько уровень овладения средствами профессиональных действий. Даже если диагностика осуществляется на предметном материале, фокус внимания смещен на те способы взаимодействия с содержанием, которые составляют общекультурные и профессиональные компетенции учителя.

5. *Однозначности*. Реализация этого принципа предполагает такой подбор заданий, при котором каждое задание проверяет один элемент профессиональной деятельности, что позволяет рассчитывать статистические характеристики результатов и делать однозначные выводы. В формулировках заданий используются основные методические, педагогические и психологические понятия. Разработчики осознанно избегали неоднозначных трактовок понятий и субъективные мнения определенной методической школы.

На этапе операционализации нормативной базы, учитывая выделенные принципы, стало ясно, что трудно говорить о кодификаторе всех элементов профессиональной деятельности, поэтому решено было ограничиться созданием примерного плана работы, в котором задавалась проверяемая компетентность, форма задания, максимальный балл за задание с критериями его проверки. Это позволило, с одной стороны, формализовать процедуру оценки и инструментарий, с другой, сохранить свободу творчества для подбора тестовых заданий.

Стандартизация процедуры диагностики предполагает целый комплекс инструктивных материалов. Эти материалы предполагают, что:

- проведение диагностики осуществляется независимой организацией, по материалам, одинаковым для всех педагогических работников определенной должности;
- они прописаны в форме алгоритма деятельности, охватывая всю процедуру;
- критерий выполнения работы определяется на основе статистических расчетов, принимается после получения результатов апробации, после статистической обработки протоколов экспертных заключений. До апробации разработчики закладывали критериальное значение положительного прохождения диагностики - 50 % баллов от максимально возможного количества баллов;

- результаты диагностики после заполнения специальной матрицы сразу доступны для учителя;
- имеется демо-версии, которая позволяет продемонстрировать уровень сложности возможных заданий их типы и снять эффект неизвестности;
- материалы, предваряющие, проведение диагностики доступны для заинтересованных лиц;
- данная процедура является лишь элементом аттестации.

В результате созданного комплекса диагностических материалов и инструментария в Новосибирской области работает система независимого квалификационного испытания на сайте Новосибирского института мониторинга и развития образования: http://nimro.ru/evaluation_of_education/resources.html. Данный комплекс оказался популярен у директоров и методистов муниципальных систем управления образованием. Приведем примеры заданий для учителей физики.

Банк диагностических материалов апробировался на учителях в рамках курсов повышения квалификации и получил одобрение учителей, что было несколько неожиданно. По отзывам учителей физики можно было сделать вывод о том, что данные материалы позволяли расставить акценты совокупности приобретенной на курсах информации о развитии образования в целом и физического образования в частности. В результате, данная работа продолжается и в направлении обеспечения итоговой аттестации по курсам повышения квалификации.

Аналогичная работа проводилась и проводится в настоящее время по разработке процедуры аттестации педагогических работников на установление квалификационной категории.

Подходы и принципы к этой процедуре те же, что озвучены выше. Однако процедура не проводится в on-line. После нескольких лет работы по первой версии регламента новосибирской области выявились некоторые недостатки. Поэтому министерством образования, науки и инновационной политики НСО совместно с ГАУ ДПО НСО НИПКИПРО и ФГБОУ ВПО НГПУ была организована рабочая группа по разработке проектов новых экспертных заключений для аттестации педагогических работников Новосибирской области в целях установления квалификационных категорий. С учетом реализуемых принципов и условий для стандартизации процедуры были разработаны и вынесены на обсуждение общественности проекты форм документов для процедуры аттестации.

Основными критериями аттестации определены следующие:

1. Вклад аттестуемого в повышение качества проектирования и реализации образовательного процесса.
2. Результаты освоения обучающимися образовательных программ .
3. Непрерывный профессиональный рост.

Каждый критерий раскрывается через совокупность показателей деятельности работника, по которым эксперты могут принять решение. Подобные формы позволяют обеспечить согласованность работы экспертов не

только в рамках одной экспертной группы, но между различными экспертными группами.

Литература:

1. Приказ Министерства здравоохранения и социального развития РФ от 26 августа 2010 г. N 761н "Об утверждении Единого квалификационного справочника должностей руководителей, специалистов и служащих, раздел "Квалификационные характеристики должностей работников образования"" Зарегистрировано в Минюсте РФ 6 октября 2010 г. Регистрационный N 18638

2. Профессиональный стандарт. Педагог (педагогическая деятельность в дошкольном, начальном общем, основном общем, среднем общем образовании) (воспитатель, учитель) УТВЕРЖДЕН приказом Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации от «18» октября 2013 г. № 544н Зарегистрировано в Минюсте 6 декабря 2013, № 30550

3. Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации (Минобрнауки России) от 7 апреля 2014 г. N 276 г. Москва "Об утверждении Порядка проведения аттестации педагогических работников организаций, осуществляющих образовательную деятельность "

4. Беленок И.Л., Величко А.Н. [Текст]. - //Фундаментальные науки и образование: материалы II международной научно-практической конференции (Бийск, 2-5 марта 2014 г.) / Алтайская гос. Академия обр-я. - Бийск: ФГБОУ ВПО АГАО, 2014. - С. 33-41

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛАР

Букенова С. С., Балмагамбетова Г. К.,
*«Өрлеу» БАҰО» АҚ Ақтөбе облысы бойынша филиалының,
мектепке дейінгі тәрбие және бастауыш білім беру
кафедрасының аға оқытушысы, bukenuva_svetlana@mail.ru
Логопед, № 10 «Алма» МДҰ Ақтөбе қаласы*

Мектепке дейінгі мекемелердегі инновациялық қызметтің мақсаты - балабақшаның педагогикалық жүйесінің қабілетін жақсарту, тәрбие-білім беру процесінде бағдарланған вариативтік бағдарламалармен (жаңа типтері, түрлері, мектепке дейінгі мекеме профилдері инновациялық түрлендіру) сапалы білім беру сипатымен қамтамасыз етуге жету. Мектепке дейінгі мекеме жұмысына инновациялық идеяларды енгізу, әдістемелік қызметті ұйымдастыруда жаңартулар мен өзгерістерді талап етеді. Әсіресе, мекеме әкімшілігінің кәсіби дамуы мен педагогтардың кәсіби тұлғалық дамуы маңызды. Инновациялық қызметті ұйымдастыру мектепке дейінгі мекеме басшысының міндеті - ұжымның инновациялық қызметіне, процесіне, олардың кәсіби деңгейі мен жаңа қызмет түріне психологиялық дайындығына, қосымша кейбір ұйымдастырылған сәттеріне мотивациялық кіру шарттарын құру.

-құрылымдық бөлімшелерін құру;

-шығармашылық топтардың мәселелері бойынша педагогикалық ұжыммен белсенді әдістемелік жұмыс түрлерін қолдану (семинар-практикум, іскерлік мәселелі жағдаяттар) Педагогтардың кәсіби өсуін ескере отырып, жеке-сараланған тәсіл және әдістемелік біліктілік бағдарламаларын әзірлеу. Мектепке дейінгі мекеменің инновациялық қызметін ақпараттық-әдістемелік сүйемелдеу: озық педагогикалық тәжірибе деректер базасын құру; осыған қатысты педагогтардың енгізуімен жаңа бағдарламалар мен технологиялар енгізу; тақырыптың жаңашылдығы мен басым бағыттарымен, сараланған анықтамалық бейнелік әдістемелік материалдар, ашық сабақтар, тақырыптық көрмелер жобалары және т.б. қамтамасыз ету.

Ата - аналармен және балалармен жұмыстың негізгі формалары: ойын сеанстарын (жеке және топтық), жеке дамыту сабақтары, кеңестер, іскерлік ойындар, ата-аналар жиналыстары, көрмелер (ойын құралдары, әдебиеттер) мерекелер, ойын-сауықтар, ашық көрсетілімдер болып табылады.

Бақылау көрсеткіштері баланың дамуын ескереді:

1) сенсорлық дамуы;

2) қозғалыс дамуы;

3) тілінің дамуы;

4) музыкалық қабілетінің дамуы;

5) бейімделуі, яғни әрбір баланың топқа бейімделу процесін бақылау. (мінез құлқының өзгеруі, көңіл-күйі, белсенділігі, бейімделу картасын толтыру)

Мектепке дейінгі мекемедегі білім беру жүйесінде инновацияның ұстанатын бағыттары:

- мектепке дейінгі даму бағдарламаларын, даму жоспарын әзірлеу;

- инновациялық ұжымдық және педагогикалық жобаларды тәжірибеге енгізу;

- сараланған арнайы білім берудің жаңа формаларын енгізу; уақытша логопедтік топтар, логопункттер;

- мектепке дейінгі мекеме тәрбиеленушілеріне қосымша тегін білім беру және сауықтыру қызметтері желісін құру;

- үйірмелер, студиялар, мектепке дейінгі мекемеге бармайтын балаларға арналған білім беру спектрін кеңейту;

- ақылы білім беру қызметтері жас ерекшелік топтарына қарай, мектепке дейінгі ересек жастағы балалар топтары үшін бейімдеу, түзете-дамыту;

- мүмкіндігі шектеулі балаларға және ата-аналарға (заңды өкілдеріне) арналған кеңес беру пунктін құру, отбасылық және қоғамдық тәрбиенің сабақтастығын, бірлігін қамтамасыз ету, оларға психологиялық-педагогикалық жан-жақты баланың жеке тұлғалық дамуын қолдау. Мектепке дейінгі мекеменің шынықтыру сауықтыру жұмысына инновациялық тәсілдерді енгізу (ойын - сауықтар, әлеуметтік динамикалық технологияларды, бала мен ата-ана қатынасын үйлестіру) Инновациялық қызметтің ғылыми-әдістемелік өкілдері - әдістемелік құралдар, басылымдар, виртуалды мәселелік семинарлар, ғылыми-тәжірибелік конференциялар, ғаламтор қауымдастығына орналастыруға

қатысушы форумдар, шығармашылық және мәселелік топтар бойынша шебер кластар өткізу.

Білім беру үрдісін ақпараттандыру: мектепке дейінгі мекеме сайтының жұмысын ұйымдастыру, білім берудің медиа жобалау-зерттеу қызметі әлеуетін пайдалану, деректер базасын құру, интернет ресурстарымен жұмыс, мекеменің қаржылық дербестігінне көшу диагностикасын зерттеу, бюджеттен тыс қаражат тарту, ақылы білім беруді ұйымдастыру. Мектепке дейінгі мекемедегі инновацияның үлгілері: педагог пен ата-ананың өзара әрекет ету кезіндегі ойын модельдеу әдісі, педагогтың шеберлігін шыңдау, балалармен және олардың ата-аналарымен жұмыстың жана тәсілдерін іздеу; әр баланың даму мониторингі мен ерекшелігін ескеру, баланың жеке тұлғалық қасиеттерін дамыту, тәрбие мен білім беру процесіне денсаулық сақтау технологияларын енгізу, өмір қауіпсіздігі негіздерін қалыптастыру, мектепке дейінгі экологиялық білім беруді қалыптастыру, отбасымен қарым-қатынасты жетілдіру (отбасында баланы тәрбиелеу мен дамуы бойынша сұрақтар мониторингі, «дөңгелек үстел», шағын кітапхана, отбасылық клуб құру). «Балалардың заттық-дамытушылық кеңістігін құру»

«Балабақшада заттық-дамытушылық кеңістігі» келесідегідей компоненттерді қамтиды: **интеллектуалдық кеңістік**, әлеуметтік, эстетикалық даму топтарындағы ойын бұрыштары, бейне таспалармен жабдықталған музыка залы. Балабақшадағы этнографиялық мұражайлар ұйымдастыру (қазақ халқының өмірімен, тұрмыс-тіршілігімен, мәдениет, салт-дәстүрлерімен) таныстыру. Балалардың ақыл-ойын дамыту (компьютерлік ойын қызметтері) заманауи техниканы меңгере отырып, заттармен, мәдениет пен тұрмыс прогрестерін, өркениеттің дамуын салыстырады.

Физикалық даму кеңістігі- топтардағы денсаулық орталықтары, дене шынықтыру залы, бассейн, себезгі және сауна.

Экологиялық даму спорт кеңістігі - топтардағы әртүрлі климаттық аймақтардағы өсімдіктердің коллекциясы, сонымен қатар балабақша аумағындағы орман, бақша, гүлзар, яғни экологиялық бұрыштары.

Инновацияларды жіктей отырып, инновациялық әлеует бойынша радикалды, базалық, комбинаторлық жаңалық ретінде қарастырамыз. Осының ішінде мектепке дейінгі мекемеге қатысты комбинаторлық инновация түсінігі қолданылады. Мектепке дейінгі мекеме мүмкіндігі оның әлеуеті мен потенциалы анықталады:

- педагогикалық ұжымның біліктілік құрамымен;
- оқу құрал-жабдықтарының болуымен;
- заманауи ақпараттық базасының болуымен;
- өздерінің әдістемелік әзірлемелерінің болуымен. Мектепке дейінгі мекеменің негізгі элементтері мен инновациялық әлеуетінің көрсеткіштері:
- материалдық-техникалық ресурстар
- қаржылық ресурстар
- зияткерлік ресурстар
- әлеуметтік-психологиялық факторлар және т.б. болып табылады.

Мектепке дейінгі мекеменің инновациялық әлеуетінің көрсеткіштері: ғылыми-техникалық әлеуеті (қызметкерлер саны, біліктілігі мен жоғары санаттары, сонымен қатар ұсыныстар саны)

- мектепке дейінгі мекемелерде инновацияларды басқару жүйесі (ынталандыру формалары, жоғары басшылықтың қатысуы, еркіндік деңгейі, инновациялық қызмет көрсетуі). Инновациялық қызмет көрсету педагогтардың дамуына оң ықпал етеді. Мектепке дейінгі білім беру жүйесіне оң өзгерістер мен жаңа бастамалар әкеледі, қазіргі заманғы сапалы білім беруге қол жеткізеді. Инновациялық идеяларды бастау арқасында педагогтарды өзара әрекеті мәселелерден уақытылы құтылуға қабілеттендіреді, жаңа идеялар жұмыс мазмұнын алға жылжытуға қолдау көрсетеді.

Келешектегі жұмыс бағыттары: мектепке дейінгі мекемелерде инновациялық өзара желілік әрекетін ұйымдастыру, эксперименттік алаңдар, мектепке дейінгі мекеме мәселесіне және жекелеген педагогтардың өзінің эксперименттік бағдарламаларын ойдағыдай іске асыруына қатысуы, яғни, ғылыми практикалық құралдар, мақалалар, соның ішінде, электрондық ресурстар мүмкіндігін пайдалана отырып, тарату қорын құру, мектепке дейінгі мекеменің инновациялық қызмет жүйесінің бағыттары бойынша АКТ мүмкіндіктерін пайдалану арқылы педагогикалық ұжымның кәсіби күзіреттілігін, білім беру жүйесінде инновацияның әлеуетінің деңгейлік көрсеткіштерін қалыптастырады. Жаңа заманға сай жаңа идеялар, жаңа бастамалар, жаңашыл педагогтар, жаңа игерулер еліміздің келешегінің жаңа буындарының сапалы білім алып, саналы ұрпақ боп өсуімен өркендеуіне үлес қосары сөзсіз. Ендеше, еліміздің болашағының басты мақсаттарының да негізі осыдан басталады, келер ұрпағымыздың өнегелі де, өркениетті елдермен тең тұратын болашағы жарқын, келешегі кемел болсын деп тілейік.

Әдебиет:

1. Бессолицина Р. В. Инновационные подходы к организации научно-методической работы // Методист. - 2006. - №1 .

2. Красношлыкова О. Г. Организация инновационной деятельности образовательного учреждения // Завуч. - 2002. - №7.

3. Мартиросян Б. П. Повышение качества инновационной деятельности в образовательных учреждениях // Педагогика. - 2008.

4. Слостенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: инновационная деятельность. М., 1997.

5. Шургина С. А. Организация экспертизы инновационной деятельности в образовании // Справочник руководителя образовательного учреждения. - 2006. - №8.

СОЗДАНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ТРАЕКТОРИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ТИПО

Бурабаева Рыскуль Сериккалиевна,
*Главный специалист отдела МОИР, филиал АО
«НЦПК «Өрлеу» Институт повышения квалификации
педагогических работников по г. Астана, risa2171@mail.ru*

Если мы будем учить сегодня так, как мы учили вчера, мы украдём у детей завтра»

Джон Дьюи

Индивидуальная траектория профессионального развития преподавателя представляет собой путь саморазвития в профессиональной деятельности посредством создания профессиональной образовательной среды, организации методической, психологической поддержки, оказания индивидуальной помощи исходя из проявления индивидуальных качеств и образовательных профессиональных запросов педагога.

Эффективная подготовка специалистов возможна при внедрении в образовательный процесс новейших педагогических и информационных технологий, позволяющих гарантированно получить запланированный результат - достижение студентами определенного уровня профессиональной подготовки по специальности.

Рынок труда предъявляет к современному специалисту целый ряд новых требований, жестко не связанных с конкретной дисциплиной, а носящих метапредметный, интегральный, универсальный характер, состоящий в необходимости формирования у будущего специалиста так называемых компетенций. Таким образом, современный работодатель нуждается в компетентных специалистах, владеющих не только знаниями, умениями и навыками в рамках своей профессии, но и обладающих рядом профессиональных и надпрофессиональных компетенций, позволяющих им успешно трудиться в современных условиях.

Основным критерием качества деятельности преподавателя колледжа сегодня должна быть его профессиональная компетентность. Компетентных выпускников могут готовить только компетентные педагогические кадры, а поскольку компетентность имеет не статический, а динамический характер, ее невозможно обеспечить разовыми акциями повышения квалификации. Процесс развития профессиональной компетентности преподавателя должен быть непрерывным и индивидуальным.

В странах Европы и в США студент-педагог уже во время обучения в вузе строит свою индивидуальную траекторию, ориентируясь на требования конкурса при поступлении на работу в организацию образования. На последних курсах он начинает собирать портфолио своих достижений, чтобы предъявить его конкурсной комиссии (кстати, в США, где хороший учитель получает

достойные деньги, устроиться работать в школу труднее, чем в вуз). Во время работы у педагога складывается лицензионное портфолио, с которым он в первый раз получает свою педагогическую лицензию. Затем педагог начинает ежегодно повышать квалификацию. Для этого он должен регулярно предъявлять администрации учебного заведения план профессионального развития и подтверждать свои успехи.

Если мы возьмем пример немецкого педагога, то он, составляя план, прежде всего, определяет свои профессиональные цели на ближайшие годы. Обычно это три года. Он указывает, чего намерен достичь за это время. Следующий шаг: приобрести умения, необходимые для достижения этих целей. Педагог выбирает полезные семинары и тренинги, обозначает сроки и места, в которых собирается их пройти. Затем он подписывает план в администрации организации образования. Администратор уточняет, соответствует ли индивидуальный учительский план плану развития организации образования. Каждый руководитель хочет, чтобы педагог развивался на пользу учебного заведения. Когда все этапы плана индивидуального развития реализованы, к педагогу на уроки приходит эксперт. Учитывается также портфолио учителя, в котором собраны свидетельства того, что он активно использовал полученные навыки в своей работе.

Новые задачи развития казахстанского образования и широкая трансляция опыта Назарбаев Интеллектуальных школ в области развития кадрового потенциала, ориентируют педагогические коллективы на постоянное повышение квалификации и превращение любой организации образования в “самообучающуюся организацию”. Поэтому структуру непрерывного педагогического образования учителя уместно расширить и включить в нее внутренние образовательные ресурсы. Процесс управления профессиональным развитием педагога через организацию форм методической работы достаточно изучен и обобщен. При том всегда будет актуален вопрос методического сопровождения деятельности молодых специалистов.

В каждом учебном заведении имеется методическая служба, которая в первую очередь должна быть направлена на создание условий, обеспечивающих реализацию маршрута индивидуальной педагогической деятельности преподавателя, учитывая при этом возможности, потребности, интересы педагога, его уникальность, а также уровень его профессиональной компетентности. Реализация подобных условий в колледже традиционно осуществляется учебно-методическим отделом через организацию методической деятельности.

Существующие до недавних пор подходы к реализации методической деятельности в колледже, в частности к реализации работы с педагогическими кадрами, на сегодняшний день не могут решить все трудности и проблемы, возникающие у педагога в ситуациях реальной профессиональной деятельности, учитывать профессиональные возможности и потребности педагогов, их индивидуальные особенности и интересы. Это обусловило возможность пересмотреть подходы к организации методической деятельности

в организации образования, обратить внимание на организацию методической деятельности с позиции теории и практики сопровождения.

Для реализации выдвинутых идей важно определить сущность понятия «сопровождение», выделить его специфику.

Использование термина «сопровождение» в современной педагогической ситуации продиктовано необходимостью дополнительно подчеркнуть ценность индивидуального стиля деятельности и личного опыта педагога и его самостоятельность в принятии решений.

Возникновение теории и практики сопровождения обусловлено рядом причин:

- в первую очередь иное понимание процесса развития как процесса разрешения педагогом проблемных ситуаций, возникающих в различных сферах его жизни и в первую очередь - в профессиональной сфере;

- выдвижение в связи с этим на первый план процесса саморазвития, который можно рассматривать как способность человека становиться и быть подлинным субъектом собственной жизни, превращать свою жизнь в деятельность, предмет практических преобразований;

- возникновение в современной жизни множества проблемных ситуаций, обладающих как позитивным, так и негативным действием и, несомненно, влияющих на развитие человека;

- определение в качестве главной социальной задачи оказание помощи человеку в решении возникающих проблем. При этом главным значимым условием оказания данной помощи является видение человека как самостоятельного активного субъекта развития.

Исходным теоретическим положением для формирования теории и методики методического сопровождения может стать системно-ориентационный подход, в логике которого развитие понимается как выбор и освоение субъектом развития тех или иных инноваций. Несомненно, каждая ситуация выбора порождает множественность вариантов решения, опосредованных некоторым ориентационным полем развития субъекта. В связи с этим сопровождение может трактоваться как помощь субъекту в преобразовании ориентационного поля развития, ответственность за действия в котором несет сам субъект.

Применительно к деятельности преподавателя колледжа элементами ориентационного поля могут выступать его социальная защищенность, компетентность, имеющийся опыт по решению аналогичных проблем, встречающихся в профессиональной и жизненной сферах. Важнейшим положением системно-ориентационного подхода выступает приоритет опоры на внутренний потенциал развития субъекта, следовательно, на право преподавателя самостоятельно совершать выбор и нести за него ответственность. Для осуществления права свободного выбора различных альтернатив развития необходимо научить преподавателя выбирать, помочь ему разобраться в сути проблемной ситуации, выработать план решения, оказать поддержку в реализации данного плана, т.е. организовать процесс

методического сопровождения в создании индивидуальной траектории профессионального развития.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГОВ В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ЗА РУБЕЖОМ

Вагапова Н. Н.,

Ст.преподаватель, ФАО НЦПК «Өрлеу»

ИПК ПР по г.Астана, kimula07@mail.ru

Вопрос качественного образования Республики Казахстан и заинтересованность в высококвалифицированных педагогах, является на сегодняшний день важным. Успешная реализация государственной программы развития образования РК на 2011-2020 годы всецело зависит от готовности к изменениям управленческих и педагогических кадров. Отсюда особую актуальность приобретает задача совершенствования кадрового потенциала работников образования. Система повышения квалификации педагогических кадров является главным источником получения педагогами и управленцами новой информации, нового знания и новых навыков. Именно поэтому данная система, в известной мере, несёт ответственность за подготовленность работников образования к модернизационным процессам.

В мире существуют различные системы повышения квалификации. Это делает актуальной задачу изучения их особенностей. Модернизация системы повышения квалификации стала предметом внимания многих ученых, учебных и исследовательских учреждений и организаций, имеющих международный статус: ЮНЕСКО, Организация экономического сотрудничества и развития (ОЭСР). На рубеже веков в документах ООН подчеркивается: «единственно значимыми ресурсами являются лишь знания, изобретательность людей, воображение и добрая воля. Становится ясным, что без них невозможен какой-либо устойчивый прогресс в отношении мира. Решающую роль играет образование»[1].

Условием успешной реализации задач, стоящих перед отечественной системой повышения квалификации, является изучение опыта зарубежных стран. Интерес представляют США, Англия, Германия и другие развитые страны, где модернизация системы повышения квалификации является одним из приоритетных направлений государственной политики и обеспечивает рост творческой, разносторонней индивидуальности специалиста. Системы повышения квалификации в этих странах, а особенно традиции и поиски новых форм, методов и содержания заслуживают изучения казахстанскими педагогами.

Возможности повышения квалификации педагогов отличаются в странах Европы. Нет универсального подхода к тому, что должны включать в себя

курсы по повышению квалификации, как реализуются потребности и интересы тех, кому необходимо повысить свою квалификацию. Современные курсы повышения квалификации включают в себя изучение второго языка, обучение работе с детьми с ограниченными возможностями, психологию. В связи с этнической миграцией, стали актуальными курсы по работе с детьми в многонациональных группах. Во многих странах регулярное повышение квалификации становится обязательным условием работы с детьми в образовательных учреждениях.

Вопрос престижности профессии учителя в разных странах решается по-разному. Анализ исследований показал, что престижность заключается не столько в материальном плане, сколько в социальном статусе педагога в обществе. Для того, чтобы получить профессию педагога, необходимо пройти сложнейшее тестирование. Это может быть экзамен на должность учителя, который включает в себя тесты по педагогике, по предмету преподавания, а также эссе, которое определяет личностные качества человека (в разных странах бывает по-разному). В странах, в которых система образования находится на достаточно высоком уровне, учитель находится на особом уровне общественной поддержки.

Анализ систем обучения и повышения квалификации разных стран имеет различный научно-методический и практический характер, который отличается от казахстанского. Единым требованием времени можно отметить, что в процессе профессиональной деятельности невозможно пользоваться только теми знаниями, которые были приобретены в высшем учебном заведении.

В США в системе повышения квалификации существуют жёсткие критерии, они ориентируются на конечный практический результат, осуществляется тщательный контроль и обязательно оценивается эффективность каждой программы. Повышение квалификации осуществляется в двух основных формах - тренинга (тренировки профессиональных навыков) и развития работников. В последнем случае обычно предполагается подготовка (переподготовка) работника к следующей профессии (должности). Большая часть программы рассчитана на обучение профессиональным навыкам, необходимым для выполнения профессиональных функций (тренинга работника) [3, с. 396].

Особую популярность в европейских странах приобретают онлайн-курсы по повышению квалификации. Например, онлайн-курс Kindergarten Teachers that Make a Difference, организованный международной организацией The International Step by Step Association (ISSA). В курс включены видеоролики, предлагающие нестандартные подходы по работе с детьми, теоретические лекции по психологии детства, интернет-форумы, где участники курсов могут делиться опытом, вебинары и пр.

Практика наставников (The Professional Mentoring Program for Early Childhood Teachers) активно используется в Австралии и является популярной среди педагогов. Молодой и неопытный педагог получает наставника, который является высококвалифицированным педагогом. Они вместе готовятся к

занятиям, а затем вместе и проводят занятия с детьми. В процессе подготовки и проведения занятий, молодой педагог перенимает профессиональный опыт. Именно в процессе совместной деятельности с наставником молодой педагог может получить консультацию по любому вопросу. Наставник курирует молодого педагога на протяжении нескольких лет. Необходимо отметить, что каждый учитель имеет в неделю 1 свободный день. Это не выходной. День предполагает повышение квалификации.

Современные программы повышения квалификации специалистов в сфере образования выявили единые для многих стран основные признаки, обеспечивающие их конкурентоспособность:

а) построение содержания на основе единства обогащения уже имеющихся базовых знаний и освоения принципиально новых знаний;

б) выраженная «адресность» повышения квалификации;

в) расширение среды повышения квалификации учителей, в которую помимо государственных образовательных учреждений включаются структуры различных форм собственности, а также сетевых форм повышения квалификации и переподготовки;

г) разнообразие технологий обучения взрослых, способствующих развитию профессиональной компетентности.

Американские специалисты (А.Бролли, Ч.Кноппер), исследовав системы повышения квалификации различных стран, сделали выводы: необходима единая система управления повышения квалификации педагогов; только предметная подготовка не имеет результата для учителя в процессе повышения квалификации; учителю необходимо в совершенстве владеть педагогическими и социально-психологическими знаниями.

По результатам исследований этих ученых в США была создана единая база данных учителей: уровень профессиональной подготовленности, когда и какие курсы закончил, какие оценки получил, успеваемость в классе, социальное положение, доходы семьи, увлечения и т.д. Такие подробные данные позволяют предложить каждому учителю на выбор любой профиль курсов с учетом интересов школы. Поезд к месту учебы, обеспечение жильем, методическими материалами и пособиями берет на себя государство. Учеба на курсах носит добровольный характер. Успешное завершение курсов дает право учителю подниматься по служебной лестнице и, что самое важное, получать солидную надбавку к жалованию. Повышение квалификации учитывается также при аттестации учителя.

А. Дистервег выразил свою мысль о том, что воспитание человека достигает своей цели тогда, когда он созревает настолько, что обладает силой и волей самого себя образовывать в течение дальнейшей жизни и знает способ и средства, как это осуществить. Учитель, активно повышающий свое профессиональное развитие - отличный пример для своих учащихся. В большинстве школ США и Великобритании поддерживаются и развиваются традиции самостоятельности, индивидуальной активности в поиске информации, совершенствовании приемов работы с книгой или компьютером.

Любопытно, что в этих странах школьный табель успехов ученика включает в себя не только результаты успеваемости, но и достижения в личностном росте: умение работать самостоятельно, информационно-поисковая культура и т.д. В результате в этих странах востребованность в программах повышения квалификации, реализующих развитие потребности в самообразовании.

Таким образом, изучение зарубежного опыта в данной области представляет значительный теоретический и практический интерес.

Литература:

1. Доклад о положении в области образования в мире за 1993 г. -П.: Юнеско, 1993.

2. Гаргай В.Б. Повышение квалификации учителей в США и Великобритании: интерактивная модель: электрон. данные. - Минск: Белорусская цифровая библиотека LIBRARY.BY, 25 октября 2007.- http://library.by/portalus/modules/shkola/readme.php?subaction=showfull&id=1193318218&archive=1196814959&start_from=&ucat=& (свободный доступ).

3. Тренинг персонала: Учебное пособие / А. О. Блинов, О. В. Василевская, В. П. Невежин, Н. В. Смоляков. - М.: КНОРУС, 2005.- С. 396.

4. Тряпицын А. В. О зарубежном опыте повышения квалификации учителей // Научная библиотека КиберЛенинка: <http://cyberleninka.ru/article/n/o-zarubezhnom-opyte-povysheniya-kvalifikatsii-uchiteley#ixzz41cVOQN6a>

5. Как решается вопрос о повышении квалификации у коллег за рубежом?// <http://www.metod-kopilka.ru/page-article-26.html>

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

*Даулетбаева Г. К., Нурмаганбетова В. И.,
главные специалисты отдела МОИР ФАО
«НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г.Астана,
gulnar_dauletbai@mail.ru*

*Дюсембаева Г. Т.,
начальник отдела по АОВ ФАО «НЦПК
«Өрлеу» ИПК ПР по г.Астана*

Ключевой фигурой современной школы является учитель. Современная школа требует нового учителя, который бы не только транслировал знания, но и ориентировал бы выпускника на вдумчивое отношение к собственной жизни, окружающей среде, развитию индивидуальности и самореализации. Такое образование может осуществить только высококвалифицированный, творчески работающий, социально активный и конкурентоспособный учитель, ориентированный на национальные ценности. Основной задачей работы педагога в настоящее время является помощь обучающимся в получении новых знаний, используя современные и эффективные методы обучения. Педагог не

просто передает имеющиеся у него знания по какому-то предмету, а обучает детей мыслить, рассуждать, отстаивать свое мнение и уважать мнение других людей, используя знания, полученные на занятиях в школе.

Современный педагог сам учится на протяжении всей своей профессиональной деятельности, совершенствует свое мастерство, делится опытом, проводит занятия, участвует в различных конкурсах, его статьи и разработки можно встретить в различных газетах, журналах и на сайтах интернета. Кроме того, это личность, которая умеет не только учить детей, но и сама способна учиться у своих учеников. Необходимой и обязательной частью работы педагога в наше время владение информационно-коммуникационными технологиями, апробация новых учебных пособий и технологий обучения, умение найти ответ на любой возникающий вопрос. Словом, педагог - это человек, влюбленный в свое дело, стремящийся каждый свой урок превратить в незабываемое и яркое событие.

Основной целью повышения квалификации педагогических работников школы является развитие их профессиональной компетентности, формирование устойчивых навыков системной рефлексии педагогического процесса и его результатов, придание структурной целостности педагогической деятельности каждого из них, что в совокупности обеспечит выполнение требований по достижению современного качества образования. Необходимо осуществить переподготовку и повышение квалификации педагогов с учетом нового компетентностно-ориентированного содержания образования, новых подходов к обучению и методике преподавания [1].

Пути профессионального развития педагога и поддержание их на требуемом уровне происходит в двух основных формах: *самообразования-самосовершенствования* и повышения квалификации. *Самообразование-самосовершенствование* предоставляет творческую свободу педагогу. Содержательно он включает изучение и апробацию тех материалов, которые связаны с профессиональными потребностями учителя. Учитывая анализ опыта передовых зарубежных стран, концептуальной основой новой модели повышения квалификации педагогических работников является парадигма, принятая международным образовательным сообществом, - «обучение на протяжении всей жизни», которая ориентирует педагогов на самосовершенствование и профессиональную самореализацию, повышение качества и эффективности педагогического труда, на создание паритетного участия учителя и учащегося в осуществлении совместной деятельности.

Известно, что на сегодняшний день Национальным центром повышения квалификации «Орлеу» проведено системное обновление учебных программ краткосрочных курсов повышения квалификации в соответствии с приоритетными направлениями развития образования. Программы разрабатываются на модульной основе, выделены инвариантная и вариативная части. Вариативная часть программы позволяет вносить изменения в содержание курсов с учетом региональных особенностей, образовательных

потребностей педагога и проводить обучение с любого уровня профессиональной компетентности педагога.

На данном этапе модернизации системы образования Республики Казахстан особое место отведено реализации обновленных учебных программ. С 1 сентября 2015 года запущен проект по апробации обновленного содержания начального образования в 30 пилотных школах республики. Обновление содержания образования предусматривает изменение парадигмы, подходов, технологий, методов обучения и воспитания, использование новой системы оценивания деятельности с целью создания образовательного пространства, обеспечивающего реальное развитие личности учащихся. При этом учебные достижения приобретают продуктивный характер, учебный процесс ориентирован на активную деятельность учащихся по добыванию знаний, на повышение воспитательного потенциала обучения и духовно-нравственное становление личности, а учитель становится организатором познавательной деятельности учащихся.

Цель системы повышения квалификации научить педагогов использовать полученные знания для решения актуальных задач обновления образования. Современные вызовы требуют от педагога таких профессиональных и личностных качеств, как системное, творческое мышление, информационно-коммуникативная культура, лидерство, жизненный оптимизм, умение создавать свой положительный имидж, способность к анализу деятельности, самостоятельным действиям в условиях неопределенности, наличие навыков сохранения и укрепления здоровья, стрессоустойчивость и т.п. Важным результатом является формирование готовности педагога применять технологии реализации компетентностного подхода в проектировании учебно-воспитательного процесса, разрабатывать собственные, понимать сущность новых задач, определять тенденции развития мышления и деятельности личности, осуществлять рефлексию профессиональной деятельности в контексте тех или иных изменений.

Успешная реализация задач обновления содержания образования во многом зависит от готовности наших педагогов к изменениям. При этом система повышения квалификации позволяет педагогу не потеряться в потоке инноваций педагогической науки и модернизации образования. Обновление содержания образования предполагает значительные изменения в деятельности учителя, переход от традиционного предметно-ориентированного обучения к компетентностно-ориентированному, формирование мотивационной сферы личности, умения применять полученные знания на практике и т.д.

Профессиональное развитие учителя осуществляется через переход от «учителя-информатора» к «учителю-фасилитатору». В теоретических и практических разработках в области обучения и воспитания Карла Роджерса [2] и других психологов гуманистического направления исследованы особенности личности, деятельности, общения и творчества педагога-фасилитатора. Учитель-фасилитатор-педагог, который своим присутствием и воздействием облегчает проявление инициативы, самостоятельности обучаемых, содействует

процессу их психического развития и обеспечивает положительное межличностное взаимодействие. Педагог-фасилитатор по отношению к ученику выступает в одной из особых и наиболее важных педагогических позиций: контактирует с личностью обучающегося, создаёт условия для его личностного роста. При этом в отличие от позиций ученика и учителя в традиционной системе образования (где позиции ученика и учителя схематичны и формальны), в человекоцентрированной педагогике - ученик и учитель открыты друг другу вплоть до глубоких личностных уровней. К. Роджерс говорит о трёх установках учителя-фасилитатора (как необходимых условиях развития личности ученика, как необходимых и достаточных условия для создания фасилитирующего психологического климата).

Первая установка-это подлинность, искренность или конгруэнтность. Конгруэнтность - это, в первую очередь, способность человека приходить в контакт с собственными чувствами и способность их искренне выражать. Роджерс К. говорил о конгруэнтности между тем, что человек испытывает, тем, как он это воспринимает и тем, как он это выражает. Вторая установка - безусловное принятие ученика, безусловное позитивное отношение. Эта «установка учителя-фасилитатора, описываемая терминами «принятие», «доверие», представляет собой внутреннюю уверенность учителя в возможностях и способностях каждого учащегося. Во многом (но не во всем) эта установка совпадает с тем, что в отечественной психолого-педагогической науке принято называть педагогическим оптимизмом, опорой на положительные качества воспитанника». Третье условие (установка педагога) - *эмпатия*, эмпатическое понимание [3].

Педагогическая фасилитация как процесс - это облегчение и усиление продуктивности образования, обучения и воспитания, развитие субъектов педагогического взаимодействия за счет их стиля общения и особенностей личности педагога и учащегося.

Перед педагогами остро встала необходимость овладения компьютером, что помогает использовать информационно-коммуникационные технологии наравне со своими учащимися. В этой связи в технологическом модуле предусмотрено обучение приемам сетевого взаимодействия, что позволяет педагогам осваивать информационно-коммуникационные технологии непосредственно на практике. Сетевое взаимодействие - это взаимодействие самостоятельных субъектов на основе сетевых технологий. К сетевым технологиям относятся, например, чат, электронная почта, скайп, видеоконференция, вебинар, образовательный портал, блог, сайт и др. слушатели осваивают такие формы сетевого взаимодействия, как дистанционное обучение, работа в профессиональном сетевом сообществе, сетевые проекты, сообщества педагогов по интересам в социальных сетях, g+ и т.д.

Преимущества сетевого взаимодействия состоят в том, что обеспечивается пространственная доступность, вариативность и разноуровневость предлагаемых образовательных ресурсов, структурированность и открытый

обмен информацией, возможность для совместной работы в сети во времени и пространстве, нелинейный характер взаимодействия, наличие удобных и разнообразных инструментов для организации личного пространства, академическая мобильность и многое другое.

Таким образом, системообразующим фактором непрерывного образования в системе повышения квалификации лежит идея развития педагога как личности, субъекта деятельности и общения.

Литература:

1. Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2011-2020 гг. /edu.gov.kz/ru/zakonodatelstvo.

2. Роджерс К. Фрейберг Д. Свобода учиться. М.: Смысл, 2002. — 527с.

3. Rogers C. Freedom to learn for the 80's; Columbus, Ohio, 1983.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР- ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ

*Джаркинбаева Гульжан Абдиманаловна,
«Өрлеу» БАҰО» АҚ Жамбыл облысы
бойынша педагогикалық қызметкерлердің
біліктілігін арттыру институты, Тараз қаласы*

Білім беру саласындағы инновация деп арнайы жоспарланған немесе «кездейсоқ ашылған» педагогикалық инициативалар ретінде жаңалықтарды айтамыз. Бұл ретте «жаңашылдық» мазмұнына ғалым В.М. Полонский ғылыми-теориялық білімнің нақты жаңалығын жатқызса, В.П. Беспалько және В.В. Сериков жаңа тиімді білім беру технологияларын жатқызады, ал Н.Л. Гузик тиімді инновациялық педагогикалық тәжірибенің технологиялық жобасын ұсынады. Ғалым Я.С.Турбовскойдың пікірінше, жаңашылдық - озат педагогикалық тәжірибені пайдалану барысында оқу-тәрбие үдерісінің сапалы жаңа өзгерісі болып табылады. Барлық педагогикалық жаңашылдықтардың атқаратын қызметіне қарай 3 түрге топтастыруға болады:

- жаңашылдық - білім беру үдерісінің тиімділігін қамтамасыз ететін жағдай (білім берудің жаңа мазмұны, инновациялық білім беру ортасы, мәдени-әлеуметтік жағдай және т.б.);

- жаңашылдық - жаңа өнімдер, жаңа туындылар, жаңа идеялар (педагогикалық құрал, білім берудің технологиялық жобалары және т.б.);

- ұйымдастыру-басқарушылық жаңашылдық (білім беру жүйесі құрылымындағы сапалы жаңа шешімдер және олардың қызметін қамтамасыз ететін басқарушылық іс-әрекеттер).

Соңғы жылдары ғылым саласында жаңа мектеп құруда, мектептің даму үдерісін зерделеуде білімнің жаңа бағыты ретінде педагогикалық инновация дамып келеді. «Инновация» деген сөз - латынның «*novis*» - жаңалық және «*in*» - енгізу деген сөзінен шыққан, ал оның қазақша аудармасы «жаңару, жаңалық,

өзгерту» деген мағынаны білдіреді. Т.И. Шамова, П.И.Третьяковалардың еңбегінде «Инновация дегеніміз - жаңа мазмұнды ұйымдастыру, ал жаңалық енгізу дегеніміз - тек қана жаңалық енгізу, ұйымдастыру, яғни инновация үдерісі мазмұнды дамытуды, жаңаны ұйымдастыруды, қалыптастыруды анықтайды, ал «жаңаша» деп жаңаның мазмұны, оны енгізудің әдіс-тәсілі мен технологиясын қамтитын құбылысты түсінеміз» делінген. Энциклопедиялық сөздіктерде «инновация» әртүрлі анықталады. Үлкен энциклопедиялық сөздікте бұл ұғым «жаңаша білім беру» деп түсіндіріледі. Ал А.И. Кочетов «инновация» ұғымына төмендегідей анықтама береді: «көрсетілген деңгейге апаруды қамтамасыз ететін теориялық, технологиялық және педагогикалық іс-әрекеттің біртұтас бағдарламасы». Алайда Р.Масырова мен Т.Линчевская мұндай анықтамамен келіспейтіндігін білдіреді. Олардың тұжырымдамасында, «егер баратын деңгей алдына-ала көрсетілген болса, ол қандай инновация» делінген. В.Кваша мен В. Лапинның пікірлері бойынша «инновация» - бұл жаңа үлгілердің бағытындағы нақты әрекет, мөлшердің шегінен шығатын кәсіптік іс-әрекеттің жаңа сапалы деңгейге көтерілуі болып табылады. Тәжірибелер көрсетіп жүргендей, кез келген инновация - мөлшерлі іс-әрекеттің шегіне ұмтылуы және одан шығуы. Педагогика ғылымының тарихын саралап талдау көптеген педагогикалық инновациялардың ерте уақыттарда да болғанын көрсетеді.

С.И.Ожеговтың сөздігінде «инновация» ұғымына үш түрлі анықтама беріледі:

- Бірінші рет шыққан, жасалған немесе жаңадан пайда болған;
- Бұрынғының орнын басатын, алғаш ашылған нәрсе;
- Бұрыннан таныс емес енгізілген жаңалық.

Қоғам білім беруде тұлғаның қандай болып қалыптасуын қажет етеді, қалай тәрбиелеу керек екеніне сұраныс жасайды. Осыған байланысты дәстүрлі, адам жайлы философиялық және педагогикалық көзқарастарға білім берудегі дәстүрлі мен жаңаның арасындағы байланысты дәстүрлінің қандай түрлерін сақтау, дамыту керек және қазіргі білім беру жүйесіне қалай тасымалдау керектігіне талдау жасау қажеттігі туындайды.

Қазіргі кезеңде психологиялық және педагогикалық әдебиеттерде «*технология*» ұғымы кеңінен пайдаланыла бастады. Бұл термин өмірге компьютерлік техниканың келуімен және білім беру саласында жаңа компьютерлік технологияның енуімен сипатталады. Ғылымда дамудың жаңа бағыты - технологиялық бағыт өмірге келді. Ғылымдағы осы технологиялық бағыттың пайда болуы және оның педагогикада тереңірек зерттеле басталуы кездейсоқтық емес. Себебі педагогика ғылымы ежелден-ақ білім беру, тәрбиелеу, оқыту саласындағы ең тиімді әдіс-тәсілдірді табуға, оны өмірде пайдалануға, жоғары нәтиже алуға талпынады, оқытудың жаңа формалары мен әдістерін табуға ұмтылады.

«Технология» сөзі грек тілінен енген және 2 сөз тіркесінен құралған:

- «*techne*» - өнер, шеберлік, іскерлік дегенді білдірсе;

- «*logos*» - ғылым, ілім дегенді білдіреді және «өнер туралы ілім» немесе «шеберлік туралы ілім».

В.П. Беспалько педагогикалық технологияны практикада жүзеге асатын педагогикалық жүйенің жобасы ретінде қарастырылады. Ғалым педагогикалық технологияның төмендегідей сапаларын атап көрсетеді:

- Технология нақты күтілетін нәтижеге кепілдік беретін педагогикалық бағдар мен құндылыққа негізделеді.

- Технология оқушыға мемлекеттік білім беру стандартын толық меңгеруге мүмкіндік беретін педагогикалық іс-әрекеттің реттелген жүйесін қамтитын технологиялық бөліктерді (операцияларды) қамтиды.

- Технология жеке тұлғаның дара, дербес ерекшеліктерін (қабілеттерін) ескеретін мұғалім мен оқушы арасындағы өзара байланысқан іс-әрекеттер қызметін көздейді.

- Педагогикалық технологияның белгілі бір ретпен, кезеңмен жүргізілуі педагогтың қолтаңбасын қалдыра отыра, басқа педагогтың өз іс-тәжірибесінде оңай пайдалана алады. Педагогикалық технологияның білім берудегі бағасын жалпы мойындағанмен де, оқыту технологиясының мәртебесі әлі де айқындалмаған күйде қалуда. Педагогикалық әдебиеттерге талдау жасап үңілсек, қазіргі кезде «оқытудың педагогикалық технологиясы» ұғымы ғылыми білім берудің теориясы мен практикасына мықтап енгенін көреміз.

Педагогикалық технология ұғымының қалыптасуы мен дамуының тарихында педагогикалық технология ұғымының мәні түрліше қарастырылады, яғни оқыту технологиясын техникалық құралдардың көмегімен оқыту деп ұғынудан бастап педагогикалық технологияны ғылыми тұрғыдан ұғынуға дейін түрліше пікірлер бар.

Сонымен, оқыту технологиясы оқу ақпараттарының пайда болып көріну, өзгеру, өңделу әдістері мен құралдарының жиынтығы болса, екіншіден оқыту барысындағы мұғалімнің оқушыға қажетті техникалық және ақпараттық құралдарды қолдана отырып, әсер ету жолдары туралы ілім болып табылады. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық педагогикалық технологияларды меңгеруі маңызды рөл атқарады. Инновациялық үдерісті зерттеу барысында жүйенің бір жағдайдан екінші жаңа жағдайға көшуі және жаңалықты енгізу үдерісіне басшылық жасау мәселелерінің зерттеу маңыздылығы М.В.Кларин, П.И.Пидкасистый, Н.Р.Юсуфбекова және т.б. зерттеулерінде қарастырған. Инновациялық іс-әрекет - педагогикалық еңбектің өнімділігін сапалы өзгертетін оқыту мен тәрбиелеудің жаңа үлгілері мен әдістерін құру үдерісі. Педагогтың инновациялық іс-әрекетінің қалыптасуы: өзінің жеке қасиеттерін есепке ала

отырып, басқалардың инновациялық тәжірибесін өзгерту, жетілдіру, қабылдау қабілетімен; жаңа ғылыми идеялар мен басқалардың тәжірибесімен хабардар бола отырып, өз жұмысының нәтижесін ұғыну қажеттілігімен; жаңа ғылыми зерттеулер, олардың әдістемелік жүзеге асуын үздіксіз тәжірибеге енгізумен; педагогикалық инновацияның жаңа әдістері мен тәсілдерін өз бетінше жасаумен; педагогикалық кертартпалықпен, артта қалушылықпен белсенді күресуімен сипатталады. Айтылғандарды ескергенде, педагогтің өнімді инновациялық іс-әрекетінің көрсеткіштері ретінде төмендегілерді атауымызға болады:

- педагогикалық еңбектің тиімділігі. Нәтижеге жетуде педагогтың уақыты мен еңбек күшінің айтарлықтай аз (2-3 есе) жұмсауы, оқушылардың өз белсенділіктерін айтарлықтай жоғары дәрежеде арттыру, мектеп пен ата-аналар, жұртшылық пен мектептің ынтымақтастығын қамтамасыз ету;

- оқу-тәрбие үдерісіне қатысушылардың бәрінің педагогикалық талаптары мен бағыттарының бірлігі. Талаптың қарама-қайшылықтығы үлкендердің беделінің түсуіне, олардың пікіріне деген жек көрушілік, анархиялық бағыттың үстемдік етуіне әкеледі. Педагогикалық талап пен бағыттың бірлігі балалар өздерінен ересектер талап ететін нәрсенің бәрін тез меңгеретін, тұрақты педагогикалық бақылау үшін алғы шарттар жасалады, онда пайдалы әдістер, шеберлік пен дағды, пайдалы өмір бейнесі нәтижелі қалыптасады;

- тұлғаның шығармашылық қасиеттерінің қалыптасқандығы;

- балалардың жұмыс қабілетінің шабыт, тұрақты ықылас, құмарлық, жаңаны іздеуге деген сүйіспеншілік, өзінің мүмкіндіктері мен қабілетіне жол ашу есебінен тиімді дамуы;

- мұғалім беделінің өсуі, оқушылар тарапынан оған деген қызығушылық пен сүйіспеншіліктің көрінуі, достастыққа деген дайындық;

- оқушылардың істі талдау тәсіліне, диалектикалық ойлауға үйренгендігі, яғни бәрінен де бұрын шығармашылық ойлауының дамуы;

- оқыту мен тәрбиелеудегі зерттеу тәсілінің педагогикалық қызмет үлгісіндегі жаңалық ашулары.

Педагогика ғылымының жетістіктерін тәжірибеге енгізу мұғалімнің кәсіби деңгейінің негізгі өсу жолдарынан көрініс табады.

Инновациялардың саралануы төмендегідей бағытта өтеді:

- білім беру мазмұнына қарай;
- оқыту технологиясына сай;
- білім беру жүйесінің тәрбие саласында;

- педагогикалық үдеріске қатысушылардың өзара іс-әрекеттестік құрылымына қарай;

- педагогикалық құралдар жүйесіне қарай және т.б.

Ғалым Б.Т.Лихачевтің педагогикалық технологияларды жүйелеуінің астарында педагогикалық технологияны педагогикалық үдерістің ұйымдастыру-әдістемелік құрылысын анықтайтын әдіс-тәсіл, құрал, формаларының жиынтығының психологиялық-педагогикалық құрылымы ретінде қарастыру жатады. Б.Т. Лихачевтің осы ұсынған классификациясы педагогикалық технологиялардың мән-мағынасын толықтай ашуға көмектеседі. Оқыту үдерісі мен оның нәтижесіне оқушының ақыл-ойының даму деңгейі тікелей әсер етеді. Ақыл-ойдың даму деңгейін анықтау критерийлеріне оқу жетістігі, білімді қабылдау жылдамдығы мен сабақтағы оперативті түрде лезде, адекватты жауап берулері және т.б. жатады. Ақыл-ойдың даму деңгейі білім, білік, дағдыларды қабылдаудан басқа баланың дамуына еңбексүйгіштік, өз бетінше жеке жұмыс жасау, инициатива таныту және т.б. жеке тұлғалық сапалық ерекшеліктері тікелей әсер етеді. Сол себепті оқу технологиясының негізіне оқушылардың танымдық қызығушылық аспектілері алынады. Педагогикадағы инновациялар оның дамуына қажетті алғы шарттар болып табылады: бір жағынан, көп жылдардағы барлық құндылықтарды сақтай отырып, екінші жағынан, олар барлық ескі нәрседен арылып, әлеуметтік түрленулерге негіз қалайды. ХХІ ғасырдағы қоғамдағы болып жатқан әлеуметтік, экономикалық өзгерістер білім беру парадигмасының өзгерісіне әкеліп отыр, яғни білім беру саласындағы педагогикалық инновацияның қажеттілігі туды.

Педагогикалық инновациялық іс-әрекеттің негізгі мақсаты:

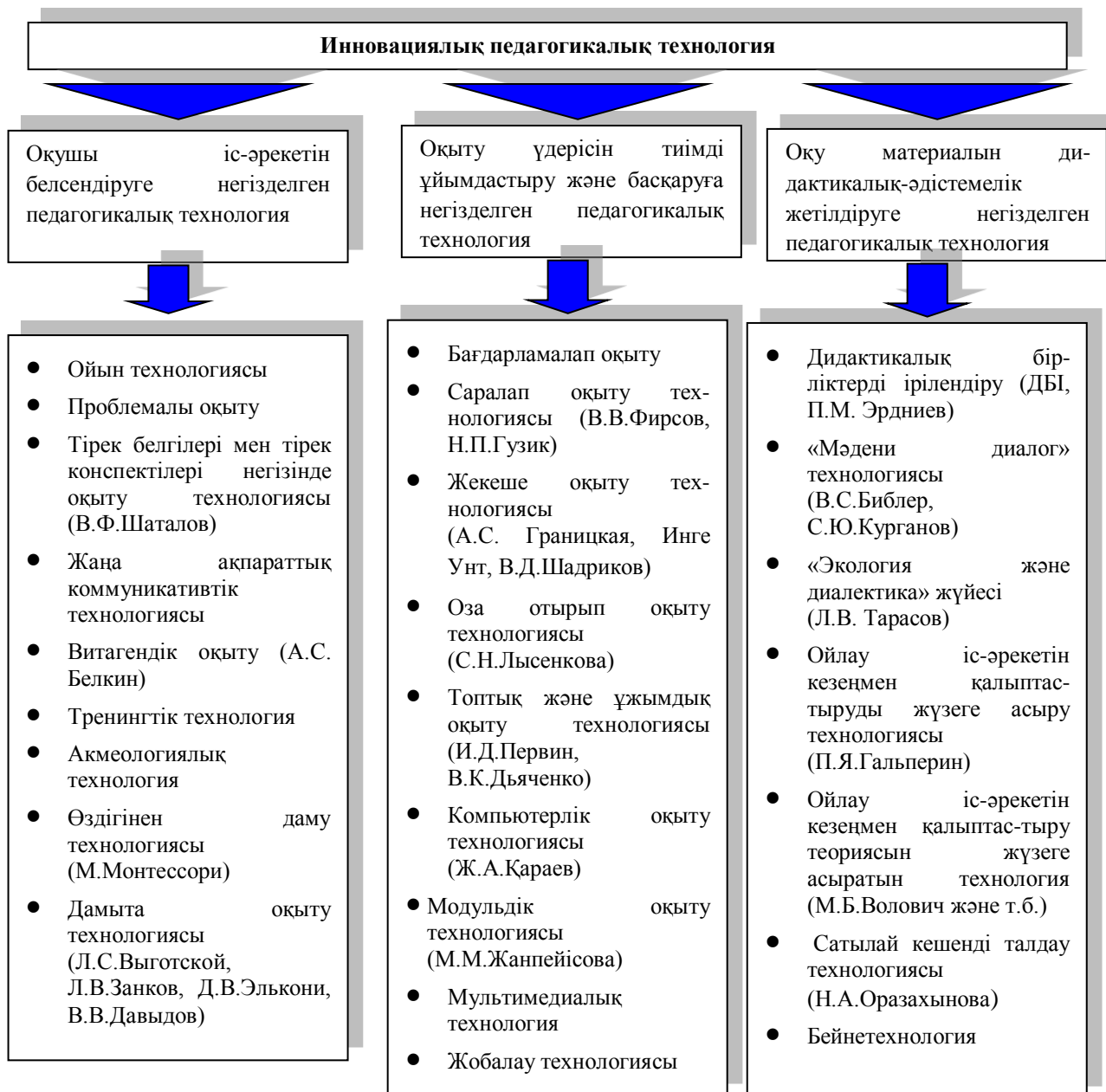
- мұғалім-оқушы одағындағы шығармашылық қарым-қатынас субъектісін анықтау;

- педагогикалық үдеріс кезеңіндегі оқушының жеке басының шығармашылық дамуын қамтамасыз ету.

Инновациялық іс-әрекет нәтижесінде мұғалім инновациялық педагогикалық үдерісті ұйымдастырушы ортаның әсерін бағалап, инновациялық үдеріске әсер еткен ішкі және сыртқы факторларды анықтайды. ХХІ ғасырдағы қоғамдағы болып жатқан әлеуметтік, экономикалық өзгерістер білім беру парадигмасының өзгерісіне әкеліп отыр, яғни білім беру саласындағы педагогикалық инновацияның қажеттілігі туды.

Педагогикалық инновациялық іс-әрекеттің негізгі мақсаты:

- мұғалім - оқушы одағындағы шығармашылық қарым-қатынас субъектісін анықтау;

педагогикалық үдеріс кезеңіндегі оқушының жеке басының шығармашылық дамуын қамтамасыз ету.

Инновациялық іс-әрекет нәтижесінде мұғалім инновациялық педагогикалық үдерісті ұйымдастырушы ортаның әсерін бағалап, инновациялық үдеріске әсер еткен ішкі және сыртқы факторларды анықтайды.

Сондықтан мектептің оқу-тәрбие үдерісіне инновациялық педагогикалық технологияны ендірудің алғы шарты мұғалімнің инновациялық іс-әрекетке даярлығын қалыптастыру болып табылады.

Әдебиеттер:

- 1.Қазақ этнопедагогикасының негіздері. - Қарағанды: Санат,2003. - 33б.
- 2.Инновациялық мектептер және олардың Қазақстанда қалыптасуы мен дамуы //Шоқан тағылымы-11: Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. - Көкшетау, 2009. - Б.187-189.

3. Педагогика теориясындағы оқытуды бейіндік саралау мәселесі //Қарағанды университетінің хабаршысы: Педагогика сериясы. - 2010.

№2. - Б. 137-142.

4. Педагогика пәні бойынша типтік оқу бағдарламасы. - Астана, 2010.

МОНИТОРИНГОВОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ КУРСОВОЙ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ

Дубровина И. Г.,

*Начальник отдела мониторинга филиала
АО «Национальный центр повышения квалификации
«Өрлеу» «Институт повышения квалификации
педагогических работников по Акмолинской области»,
г. Кокшетау, dubrovina.i@orleu-edu.kz*

Алькенова Б. Х.,

*Главный специалист отдела мониторинга филиала
АО «Национальный центр повышения квалификации
«Өрлеу» «Институт повышения квалификации педагогических
работников по Акмолинской области»,
г. Кокшетау, botagoz63.63@mail.ru*

Согласно Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы в условиях обновления образования особую значимость приобретает подготовка педагогических кадров и повышение их профессиональной компетентности [1].

В современных условиях развития образования система повышения квалификации педагогов требует поиска новых подходов к организации образовательного процесса в рамках курсового обучения, от качества и эффективности которого зависит направленность педагогов на инновационную деятельность [2].

Нацеленность «Института повышения квалификации педагогических работников по Акмолинской области» на качественное предоставление образовательных услуг способствовала разработке эффективной системы управления. В соответствии с этим организован мониторинг повышения квалификации, как одно из важнейших направлений деятельности института. Разработана модель мониторинговой деятельности, направленная на повышение эффективности и качества курсовой подготовки: определены цель и задачи, технология мониторинга и оценки от сбора информации до принятия управленческих решений.

Мониторинг позволяет системно подходить к решению различных задач в системе повышения квалификации: от оперативного отслеживания и непрерывного наблюдения за состоянием повышения квалификации до

своевременного выявления тенденций в процессе курсового обучения и оценки эффективности и качества его реализации, а также обеспечения информационной базой субъектов системы повышения квалификации [3].

Системность прослеживается в преемственности проводимого мониторинга: на протяжении ряда лет ведется комплексная работа по отслеживанию качества и эффективности проводимой работы. Подходы к оценке качества в режиме мониторинговых исследований основаны на изучении непосредственно процесса обучения и соответствия его результатов поставленным целям и требованиям.

На основе анализа данных комплексной диагностики актуальных потребностей педагогов и мониторинга качества образовательного процесса строится работа по совершенствованию содержания курсовой подготовки и качества преподавания. Предметом мониторинговых исследований является процесс обучения, соответствие его результатов поставленным целям и требованиям, а также динамика содержательно-организационных компонентов курсовой деятельности. Исследования дают разнонаправленную информацию, ее комплексный анализ позволяет определить текущее состояние и тенденции развития системы повышения квалификации в регионе.

Практическая реализация мониторинговых мероприятий осуществляется на основе единого алгоритма. На первом этапе определяется цель исследования, отбор необходимого инструментария, затем проводится сбор диагностических данных и их оперативная обработка. Далее на основе интерпретации, обобщения и систематизации данных создается информационная база. Полученные данные подвергаются системному анализу и оценке. В итоге полученная информация в обобщенном виде предоставляется пользователям (администрации института, заведующим кафедрами, кураторам курсов) для определения дальнейшей работы.

Комплексная диагностика имеет богатый арсенал методов сбора и обработки диагностических данных. Среди них наблюдение, анкетирование, тестирование, экспертная оценка, анализ, обобщение и систематизация данных, в основе которых лежат статистические и математические методы. Средствами сбора данных являются листы наблюдений и анкеты, тесты и листы экспертной оценки, а также сводные таблицы и листы итоговых оценок. Разнообразен и арсенал форм отчетности мониторинговой деятельности. В зависимости от характера предоставления информации это могут быть аналитические сведения, справки, отчеты, доклады, презентации, диаграммы и циклограммы. Вся проводимая работа по мониторингу качества и эффективности повышения квалификации должна завершаться принятием управленческих решений, которые варьируются в зависимости от поставленных целей: от коррекции выполняемых задач, содержания и технологий обучения, выбора оптимальных образовательных целей и средств их реализации до прогнозирования тенденций развития системы повышения квалификации.

Курсовая подготовка призвана оказывать помощь в осознании педагогами собственных профессиональных проблем и содействовать их решению. Для

этого в рамках курсовой подготовки проводится входное анкетирование с целью изучения образовательных потребностей слушателей, степени их готовности к обучению. Так, анализ входных анкет слушателей краткосрочных курсов на протяжении ряда лет позволил выявить следующую тенденцию. Среди целей обучения большинство слушателей указывают «желание повысить уровень своего профессионального мастерства», «стремление овладеть современными технологиями, методами обучения и воспитания» и «повышение квалификационной категории». Для большинства слушателей содержание курсов является новым, отсутствует опыт его использования на практике. Перечисленные цели обучения становятся главными мотивирующими факторами для педагогов, а значит, преподавателям следует опираться на них в процессе курсовой подготовки. В оценке продуктивных форм обучения для повышения уровня профессиональных компетентностей, по мнению слушателей, наиболее предпочтительными являются практико ориентированные, среди которых практическая работа, дискуссия и круглый стол, тренинг, деловая и ролевая игра и другие активные стратегии и формы работы. Следовательно, их применение в процессе обучения дает больший практический эффект, нежели лекционные формы работы.

Таким образом, учет данных анализа входных анкет помогает раскрыть мотивы и ожидания от обучения слушателей курсов, а значит, является необходимым условием при составлении и содержательном наполнении модулей учебных программ курсов, отборе форм и методов, приемов и технологий обучения и, следовательно, способствует повышению качества усвоения учебного материала, эффективности работы со слушателями.

На начальном этапе обучения обязательным является входное тестирование слушателей. Определение исходного уровня знаний по предлагаемой теме курсов помогает преподавателям скорректировать содержательную часть, направляя ее на решение профессиональных затруднений слушателей. Выходное тестирование позволяет определить качество усвоения содержания курсов, а также уровень «приращения» знаний на основе сравнительного анализа данных входного и выходного тестирования. Выявить степень «присвоения» слушателями новых знаний и нового опыта помогают и такие формы текущего и итогового контроля, как творческий отчет, выполнение самостоятельной работы, защита проекта, презентация творческих разработок и другие. В системе мониторинга мы используем электронное тестирование в программе Activ Studio (Актив Студио). Эта технология диагностики уровня знаний слушателей удобна в применении и обработке данных, оценка качества выполнения заданий объективна, обработку производит сама программа. Слушатели имеют возможность наглядно увидеть индивидуальный результат по тесту в целом и качество выполнения в разрезе вопросов, сравнить качество и результативность выполнения входного и выходного теста. В разработке тестового материала и проведении процедуры тестирования обязательными являются принципы модульного построения и вариативности: по каждому курсу разрабатываются не менее двух вариантов тестов с учетом содержательных

модулей обучения. Анализ данных тестирования дает преподавателям информацию не только об уровне обученности слушателей, но и о качестве проведенной на курсе работы.

Одним из показателей качества образовательного процесса является рейтинг курсов. Комплексный мониторинг оценки курсовой подготовки по ряду параметров, таких, как работа ППС, приглашенных лекторов, оценка ресурсного обеспечения, оценка контроля знаний слушателей, позволяет определить не только качество курсов на определенном этапе, но динамику в разные периоды. При подсчете общей оценки и анализе качества курсовой подготовки учитываются все ее составляющие, соответственно, от качества каждого показателя зависит рейтинг курсов в целом, а значит и качество организации образовательного процесса в рамках курсовой подготовки. На основе постоянного отслеживания и анализа данных о курсовой подготовке мы имеем возможность выявить динамику качества работы по повышению квалификации педагогов, сравнить показатели за каждый отчетный период и принять соответствующие управленческие решения.

Организованная на завершающем этапе обучения обратная связь со слушателями в форме выходного анкетирования направлена не только на оценку содержательно-организационной стороны курсовой подготовки, но и на определение профессионально-личностных изменений, сформировавшихся к завершению обучения. Анализ данных выходных анкет позволяет определить степень удовлетворенности слушателей качеством курсов и уровнем их организации. Так, анализ выходных анкет слушателей краткосрочных курсов показывает, что наибольший процент слушателей испытывает «творческий подъем» и «рост профессионального уровня» к концу обучения на курсах. Все слушатели считают цель курсов достигнутой, при этом практически каждый отмечает изменения взгляда на современную организацию процесса обучения в общеобразовательной школе и новизну курсов. Из анализа ответов респондентов на вопрос «В чем новизна данных курсов?» следует, что большинство слушателей новизну курсов видят в актуальности тематики, научности, высокой технологичности процесса обучения, раскрытии нового содержания и подходов образования, соответствии международным образовательным стандартам. В своих анкетах испытуемые отмечают практическую направленность курсов, привлечение опыта передовых педагогов, указывают конкретные методики и технологии, используемые в процессе обучения: смарт-технологии, критериальное оценивание, кооперативное обучение, когнитивно-продуктивную педагогическую технологию, кейс-стади и другие, как новое в процессе курсовой подготовки.

В целом, выше названные и другие параметры помогают оценить качество образовательного процесса и работы профессорско-преподавательского состава института в рамках курсовой подготовки,

отследить педагогические эффекты и помочь слушателям в организации дальнейшей работы по самообразованию в межкурсовой период. Информация, получаемая в ходе комплексного мониторинга, характеризует уровень эффективности процесса курсовой подготовки и является основанием для коррекции как педагогических, так и управленческих действий, направленных на обеспечение дальнейшего развития системы повышения квалификации.

Результаты комплексного мониторинга позволяют коллективу филиала в дальнейшем прогнозировать последующее развитие процесса повышения квалификации, определять стратегию и тактику управления качеством и эффективностью образовательного процесса, формировать сравнительную базу данных для последующего совершенствования функционирования системы повышения квалификации.

Таким образом, мониторинговая деятельность имеет большое значение в системе повышения квалификации и является основой повышения ее качества и эффективности. Проводимая филиалом АО «НЦПК «Өрлеу» «Институт повышения квалификации по Акмолинской области» работа по обучению педагогов способствует их качественной подготовке и повышению профессиональной компетентности. Это находит подтверждение в данных комплексного мониторинга качества курсов и результативности послекурсовой деятельности.

Итогом комплексного мониторинга курсовой подготовки педагогических работников области является вывод о качестве и эффективности проводимой работы со слушателями, ставшей основой для внедрения педагогами инноваций в образовательный процесс в рамках обновления содержания образования.

Литература:

1. Государственная программа развития Республики Казахстан на 2011-2020 годы - <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1000001118>.
2. Ильясов Д.Ф. Организация обучения педагогов в учреждении повышения квалификации кадров // Вестник ТГПУ. 2010. Выпуск 2 (92). С.30-34.
3. Широкова И.Э. Мониторинг эффективности курсовой подготовки в учреждениях дополнительного профессионального образования. - Известия Российского государственного педагогического университета имени А. И. Герцена. - СПб., 2010. - № 125. - С.267-272.

АКМЕОЛОГИЯ - МҰҒАЛІМНІҢ КӘСІБИ ДАМУЫНЫҢ КӨРСЕТКІШІ

Дуйсебаева Мира Жолмановна,
«Инновациялық дамуды әдістемелік қамтамасыз ету»
бөлімінің бас маманы Астана қаласы.
Нағыметова Гүлмира Әлібекқызы,
№16 «Ақ қайың» б/б тәрбиешісі
Ақтөбе қаласы

«Болашақта еңбек етіп, өмір сүретіндер - бүгінгі мектеп оқушылары, мұғалім оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде болады. Сондықтан ұстазға жүктелетін міндет өте ауыр».

Н. Назарбаев

Білім беру - тәрбиелеу мен оқытудың бір-бірімен тығыз қабысып жатқан, үздіксіз жаңару мен жаңғыруды талап ететін, қоғам заңдылығының өзгерісіне сәйкес жетіліп отыратын үрдісі екендігі заңды нәрсе. Осы үдерісті жүзеге асыратын басты тұлға - ұстаз. Адамзаттың екінші ұстазы атанған әл Фараби : «Адамға тәрбиесіз берілген білім - адамзаттың қас жауы. Түбінде ол апатқа әкеліп соқтырады» деген болса, ағартушы ғалым Ахмет Байтұрсынұлы ХХ ғасырдың басында : «Ең әуелі мектепке керегі - білімді, педагогика мен методикадан хабардар, оқыта білетін, жан - жақты мұғалім » деген екен.[8, 23-бет]. Өткен ғасырдың басында айтылған бұл сөз бүгін де өз маңызын жойған жоқ.

Акмеология ғылымы - ересек адамдардың кәсіби оқытудағы басқару мәселелерін, оның жас ерекшелігіне әсерін, қызығушылығын, оны өз бетінше жетілдіру, шығармашылық қабілетін кәсіби қызметтің шарықтау шегіне дейін жеткізетін саланы зерттейтін ғылым .

Мұғалімнің кәсіби шеберлігін жетілдірудің акмеологиялық негіздері - өзін-өзі танып-білу, тәрбиелеу, оқыту, анықтау, үйлестіру, түзету, дамыту, тану, дәлелдеу, өз-өзіне қанағаттанушылық сезімінен құралады. Бұл- адам тану саласында жаңадан дамып келе жатқан ғылым саласы. “Акме” деген латын сөзінен алынған “шың” деген мағынаны білдіреді. Педагогикалық қызметінде мұғалімнің кәсіби биікке шығу дегеніміз -

- ересек адамның өз бетінше даму заңдылықтары;
- кәсіби шыңда белгілі бір табысқа жетуі ;
- өзін-өзі тәрбиелеуге, білім беруге және бақылай білуіне үйретуі;
- кәсіби шеберлік шыңына жету үшін ересек адамдарды түзету, жетілдіру және қайта құра алатын қасиеттерді тиімді пайдалана білуі.

Акмеология ғылымының басты нысанасы - ересек адамдардың өз кәсібін ғұмыр бойы жетілдіруге бағыттауы

-Кәсіпке кірісу, яғни өзінің жеке тұлғалық қасиеттері мен қабілетін анықтауы арқылы, өзгелердің ақыл-кеңесін ескере отырып, ең бастысы- жауапкершілікті сезінуі арқылы оқу орнын таңдау;

- Кәсіптік қызметте ұжыммен араласу, яғни үлкен-кішімен өзара сыйластықта, мәдениетті қарым-қатынас жасай білу құзыреттілігін көрсете алуы. Бұл жерде қазақ халқының үлкенді сыйлау, орнымен сөйлеу, сын-ескертпелерге шыдамды болу секілді қасиеттерге басымдық беру.

- Бірқалыпты жұмыс ырғағына еніп, кәсіп шыңын игеруге кірісу, яғни педагогикалық қызметте өмірлік тәжірибе жинақтаған, әріптестері мен оқушылардың, ата-аналардың құрметіне бөленген ұстаздардан үлгі алу.

Жан-жақты жетілген тұлғаны қалыптастыру - қай кезеңде болмасын, барлық ұлт үшін өзінің өзектілігімен маңызды. Адам тәрбиесіне қатысты айтылған мына сөздерді мысалға келтірейік: «Тәлім - тәрбиенің тамыры-сүйіспеншілікте» - деп қытай оқымыстысы Лу Цзин.

«Дүниедегі ең оңай нәрсе - кісіге ақыл айту, ең қиыны - өзінді өзің түсіну», «Білікті адам қай жерге барса да, төрге шығады». Сайф Саран. «Мықты адам - қашан да қарапайым». Л.Толстой. «Адамдарды алдына қойған мақсаттарына қарай бағалауға болады». Н. Миклухо-Маклай.

«Өмірдегі ең пайдалысы- өзіндік тәжірибе». В. Скотт. «Адамдар арасында абыройға ие болудың сенімді құралы - оларға пайдалы болу». Э. Эшенбах.

Орташа мұғалім - баяндайды,

Жақсы мұғалім - түсіндіреді.

Тәжірибелі мұғалім- көрсетеді,

Ұлы мұғалім - шабыттандырады. Уильям Артур Уорт.

Ж.Баласағұни: «Жақсы адам ғана жақсы ұстаз бола алады» деген. (1,212-б.)

«Ісім оңсын десеңіз,

Сол істің маманы болыңыз.

Даңқым шықсын десеңіз,

Көпшіліктің адамы болыңыз».

Жаңа білім моделінің басты ерекшелігі және артықшылығы сол - ол ұлттық идеяға, ұлттық құндылықтарға негізделіп, ұлт мүддесінің басымдылығын дамытуы тиіс. Өз кезегінде ұлттық құндылық - халықтың өмірлік бай тәжірибесінен бастау алып, тағдырдың талай тезінен өтіп, ұрпақтан ұрпаққа халық шығармашылығы арқылы жеткен өлшеусіз мұра. Сондықтан, жастарға берілетін білім мен тәрбие мазмұны, ұлтымыздың ұрпақ тәрбиесіндегі даналығынан, тарихи мәдени мұраларынан, асыл дәстүрлерінен, ұлы педагогтарымыз бен ағартушыларымыздың ғұламалық философиялық ой-толғауларынан, тереңге бойлаған түп тамырынан нәр алып, табиғи таза мәдени-рухани құндылықтармен қаныққан болуы тиіс.

Міне, осы тұрғыдан «Тәрбиенің түпкі мақсаты - қоғамның нарықтық қарым -қатынасқа көшу кезінде саяси - экономикалық және рухани дағдарыстарда жеңіп шыға алатын, ізгіленген ХХІ ғасырды құрушы, іскер, өмірге икемделген, жан -жақты мәдениетті жеке тұлғаны тәрбиелеп қалыптастыру», - деген Н.Назарбаевтың сөзін жадымызда ұстауымыз қажет.

ПЕДАГОГ КАДРЛАРДЫҢ КӘСІБИ ШЕБЕРЛІГІН АРТТЫРУДА МОНИТОРИНГТИҢ РӨЛІ

Елубаева Айымгул Енсененовна,

*Мониторинг және сараптау бөлімінің бастығы
«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Маңғыстау облысы
бойынша педагог қызметкерлердің біліктілігін
арттыру институты Ақтау қаласы
yelubaeva.a@orleu-edu.kz*

Кожабаяева Нурбиби Игиликовна,

*Мониторинг және сараптау бөлімінің бас маманы
«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Маңғыстау облысы
бойынша педагог қызметкерлердің біліктілігін
арттыру институты Ақтау қаласы
kozhabayeva.n@orleu-edu.kz*

*Мұғалім-өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, ал оқуды,
ізденуді тоқтатқанда оның мұғалімдігі де жойылады.*

К. Д. Ушинский

Бүгінде ғылым мен білімге қояр талап артып, оқу жүйесі де күрделенген шақта жаңа қоғам мұғаліміне жүктелер жүк еселене түсуде. Ұстаз қауымы алдында жай білім беру ғана емес, сонымен қатар өркениет көшіне жол бастайтын, әрі ұлттық рухта сусындаған білімді, дарынды азаматтар тәрбиелеп шығару міндеті тұр. Бұл жолда мұғалімнің кәсіби шеберлігін дамыту, біліктілігін арттыру сынды мәселелер білім беру жүйесінің алдында тұрған жауапты іс болмақ.

«Егер есті кісінің қатарында болғың келсе, күнінде бір мәртебе, болмаса жұмасына бір, ең болмаса айында бір, өмірді қалай өткізгенің жайында өзіңнен өзің есеп ал», - деп ұлы Абай айтқандай [2], кез келген істе табысқа жетудің бірден-бір кілті - атқарылған істі зерттеп, жақсы немесе жаман жақтарын анықтап, келешекте туындайтын мәселе мен оны шешу жолдарын алдын ала болжап отыру. Сондықтан да бүгінгі таңда мониторингтік зерттеулер жүргізу қоғам талабы болып отыр.

Білім беру сапасын басқарудың оқу үрдісіндегі негізгі тетіктері: бақылау, талдау, бағалау, бағдарлау және нәтижелердің динамикалық үрдістерін салыстыру болып табылады. Бұл үрдісте оқу - тәрбие сапасына жасалатын жүйелі бағалаудың бірден-бір көзі - мониторинг. Мониторинг дегеніміз белгілі бір нәрсенің жай-күйін бақылау, бағалау, талдау және болжау жүйесі, белгілі параметрлерді анықтаудағы бақылау құралы. Мониторинг барысында басқарудың өзіндік қызметі анықталып, педагогикалық іс - әрекет барысындағы қызметтің бағалауы жүргізіледі. Педагогикалық мониторинг - педагогикалық жүйенің жағдайын үздіксіз бақылау және зерттеу, қазіргі нәтижелік көрсеткіштерді талдай отырып, педагогикалық жүйенің дамуын болжау, оның жетер биіктері мен пайда болуы мүмкін кедергілерді алдын-ала болжау

қажеттіктерін табуға мүмкіндік береді. Педагогикалық мониторинг -қазіргі жұмыс нәтижесі және баспа құралдары: монографиялар, диссертациялар, журналдағы мақала және жарияланымдар материалдары негізінде педагогикалық объектінің, құбылыстың күй жайын зерттеу, қозғалу бағыттарын көрсету.

Білім беруді модернизациялау жағдайында педагог кадрлардың біліктілігін арттыру және оны жетілдіру жолдарын іздестіру - қазіргі күннің бірден бір талабы. Педагог кадрлардың кәсіби деңгейінің өзгеруін, оқытудың нәтижелерінің өзгеруін анықтау мақсатында білім мекемелерінде мониторинг жүргізу қажеттілігі туындады. Сондықтан, педагогтың қызметіне мониторинг жасау арқылы кадрлардың кәсіби дайындығының қазіргі таңдағы жағдайын анықтауға болады.

«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалдарының құрамында да сараптау және мониторинг бөлімі жұмыс жасайды. Аталған бөлімнің мақсаты: біліктілік арттыру қызметінің сапасын анықтау және мөлшерлеу жүйесін қалыптастыру, біліктілік арттыру қызметінің сапасы туралы ақпарат жинау, алынған ақпаратты өңдеу және сараптау, біліктілік арттыру қызметін жетілдіру және дамыту жолдарын анықтау. Осы бағытта «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Маңғыстау облысы бойынша ПҚ БАИ аймақ педагогтеріне жаңартылған бағдарламаларға сәйкес біліктілікті арттыру және басқа да білім беру саласында қызмет көрсету сапасын зерделеу, 3 айлық деңгейлік курс бағдарламасының үшінші (базалық) деңгейін енгізу күйін, басқа елдердің білім беру мекемелеріндегі оқу үрдісінің инновациялық тәжірибелерін сараптау, филиал қызметінің нәтижелерін қадағалап отыруға мүмкіндік беретін қысқа мерзімдік және 3 айлық дайындық оқу курсынан кейінгі педагогтердің кәсіби өсу динамикасын сараптауды жүзеге асырады. Сонымен қатар, біліктілікті арттыру курстарына аймақ педагогтерінің қамтылуын (білім беру ұйымдарының басшыларын қоса алғанда), қысқа мерзімдік біліктілікті арттыру курстарының сапасын (келген және кеткен уақыттарындағы диагностика жұмыстары, сұхбат, топтық талқылау), Кембридж бағдарламасы бойынша сертификат алған мұғалімдердің кәсіби қызметін бағалау сапасын (БАҰО «Өрлеу» АҚ даярлаған негізінде нәтижелерді қадағалау механизмі бойынша), 9 өлшем бойынша қысқа мерзімдік оқу курсынан өткеннен кейінгі кезеңдегі мұғалімдердің кәсіби қызметі сапасының бағалануын (жыл сайынғы оқу жылы нәтижесі бойынша) қадағалайды. Сонымен қатар, біліктілік арттыру курстарына келген тыңдаушылардың теориялық білімі мен тәжірибелік дағдысының деңгейін анықтау мақсатында кіріс тестілеуі және курс соңында тыңдаушылардың алған білімдерін бақылау мақсатында шығыс тестісін алып отырады. Тестілеу электронды түрде өткізіледі.

Тестілеу технологиясы бойынша оқыту нәтижесі бір жүйеге кіріктірілді: өткізу, өңдеу, нәтижесін көрсету.

Бақылаудың тесттік формасының қорытындысынан алынған объективті ақпарат, тыңдаушылардың білім сапасының өзгеру динамикасын бақылау және

кафедра оқытушыларына қай бағытта одан әрі жұмысын жетілдіру қажеттілігін анықтау үшін қажетті.

Кіріс және шығыс тестілеудің қорытындысы **My TestX** бағдарламасы [3] арқылы жүргізіледі және осы бағдарламада өңделеді. Нәтижесінде білім сапасы, үлгерімі, орта балы, тапсырмалардың пайыздық орындалысы секілді ақпараттар беріледі.

Тест тапсырмалары 4 модульден құралған және 30 сұрақтан тұрады. Бұл курс тыңдаушыларының білім беру жүйесіндегі қолданыстағы заңдар мен нормативтік-құқықтық актілер, психологиялық-педагогикалық негіздер, тәрбие мен оқытудың әдістемелері, компьютерлік сауаттылық негіздері және заманауи педагогикалық технологиялары бойынша білім деңгейлерін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Осындай тексеру жүйесін қолдану педагогтерге уақытты тиімді қолдануға, көрнекі түрде нәтижесін алуға, өз рейтингісін білуге, өз нәтижелерінің өзгеру динамикасын қадағалауға дағдыландырады.

Біліктілік арттыру курстарының кіріс сауалнамасы негізінде курс тыңдаушыларының сұранысы мен қажеттілігіне бағытталған курстың сапасы мен тиімділігін арттыру анықталады.

Педагог кадрлардың кәсіби шеберлігін арттыруда тыңдаушылардан біліктілік арттыру курсының соңында алынатын сауалнаманың маңызы зор. Бұл сауалнама ең алдымен жұмыс барысының сапасын талдауға мүмкіндік береді. Дәріскерлердің сабағын бағалау 3 тараудан тұрады.

1. Материалдың мазмұны бойынша:

- сабақта ұсынылған материалдың ғылыми құндылығы; материалдың тәжірибелік мәні;
- материалдың жаңашылдығы;
- сабақтың нормативтік-құқықтық және әдістемелік қамтамасыздандырылуы;
- дәріс, тәжірибелік сабақтардың, тест тапсырмаларының, бақылау жұмыстары мен орындалған жобалар мазмұнының берілген курс тақырыбына сәйкестігі,

2. Оқыту сапасы бойынша:

- тақырып бойынша оқытушының құзырлылық деңгейі;
- материалдың қол жетімдігі;
- баяндалудың ойға қонымдылығы;
- оқу үдерісінде интерактивтік әдістерді: топтық жұмыс, оқытудың кейс-тәсілдері, жіктеу және саралауды пайдалану;
- курста ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану;
- оқытушының педагогикалық шеберлігі;

3. Жұмыстың ұйымдастырылуы бойынша:

- үлестірме материалдарының сапасы;
- дәріскердің презентациялары: слайдтардың мазмұны, оқылуы және қабылдануы;
- тайм-менеджментті сақтау (оқу уақытын тиімді пайдалану).

Шығыс сауалнамасы шығармашылыққа сыни көзқараспен қарауға септігін тигізе отырып, дәріскерлерге сабағын жетілдіру үшін қандай бағытта жұмыс жасау керектігін ұсынуға мүмкіндік береді. Бұл үшін бір оқытушының жұмыс нәтижесін талдап қарастыруға болады. Материалдың мазмұны бойынша орта балы - 9,87, оқыту сапасы бойынша- 9,79, жұмыстың ұйымдастырылуы бойынша -9,35 балды құрады. Демек, бұл оқытушы үшінші тарау бойынша жұмысын жетілдіру керек, атап айтсақ үлестірме материалдарының сапасына көп көңіл бөлу керек, дәріс презентацияларының мазмұны тыңдаушылардың қабылдауына қонымды болатындай етіп құрып және сабақ кезеңдерінің бір-біріне кіріктірілуін және өтпелілігінің сақталуын қадағалау қажеттілігі өздігінен ашылып отыр.

Жалпы алғанда, кез келген білім беру ұйымында көрсетілетін білім беру қызметінің жоғары сапасын қамтамасыз ету және олардың қызметінің тиімділігін бағалау үшін білім беру сапасына мониторинг жүргізе отырып, сапа менеджментін жетілдіру қажет. Ал педагогикалық мониторинг - білім беру сапасын басқарудың басты тетігі және басқарушылық шешімдерді қабылдау жүйесінің маңызды элементі болып табылады.

Мониторинг жүргізудің нәтижесінде білім беру ұйымдарындағы көп мәселелерді талдап, сараптап, оқушымен, педагогикалық кадрлармен жұмыс сапасын арттыруға болады. Жүйелі талдаудың арқасында оқушылар арасында сабаққа қатысуға деген қызығушылық артып, материалдың игерілу деңгейі жақсарады, мұғалім мен оқушының сабақтан тыс шараларға қатысы өзгереді.

Болашақта мониторингтік зерттеу жүргізу барысындағы тәжірибе мен өзгерістерді ескере отырып, бұл бағытта тек сандық деректер ғана қолданылатын уақыт келеді. Сондықтан дұрыс және тиімді бағытта жүргізілген педагогикалық талдау мен сол талдау нәтижесіне негізделген жоспарлы жүйе оқушылар мен мұғалімдердің ынталануына, жетістіктерге жетуге талпынуына, білім ұйымдарының рейтингілік бағасының жоғарылауына себепкер болады.

Әдебиеттер:

1. Кафедра педагогики и психологии РИПКСО, Педагогический мониторинг в системе активного обучения учителей на курсах повышения квалификации Алматы, 2006

2. <http://old.abai.kz/node/3>

3. <http://mytest.klyaksa.net/htm/index.htm>

ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН ЖАҢАРТУДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРГЕ ШОЛУ

Есмағанбетова У. Х.,
*«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қызылорда облысы
бойынша ПҚ БАИ тренери e_ulbala12@mail.ru*

«Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды» демекші, жас

ұрпақты өркениет сатыларына мақсатты жетелеу бүгінгі күннің басты талабы. Әлем өзгеруімен қатар өмірдегі барлық құбылыстар, құндылықтар, ұстанымдар да өзгеруде және оның барлығы біздің еліміздің дамуына өз ықпалын тигізуде. Қай салада болмасын елеулі өзгерістер мен қайта құрулар орын алуда, соның ішінде білім саласында да кешенді жаңалықтар жыл сайын өріс алуда. Білім беруді жаңарту үнемі алға қарай ұмтылу мен дамыту үдерісі, бұл білім беруде кезең кезеңімен өтетін және алынған нәтижелерге бағытталған өзгерістер.

Білім - қоғамды әлеуметтік мәдени ғылыми үрдіспен қамтамасыз ететін ғажайып құбылыс, қауым үшін де, қоғам үшін де жоғары құндылық екендігі ақиқат, бірақ ХХІ ғасырда осы құндылықтар сипаттары өзгерістерге ұшырауда. Көзқарастар мен ұстанымдар өзгеруде. Ең басты құндылық - адам, ал адам капиталын дамыту кезек күттірмейтін маңызды мәселе. Осы орайда жас ұрпаққа білім беруде, оларды болашақ еліміздің тұтқасы етіп тәрбиелеу әр ұстаздың, әрбір мектептің ең қасиетті міндеттерін құрауда. Мемлекетіміздің білім сапасын арттырудағы стратегиялық іс-әрекеттерін ұсынатын түрлі құжаттар қабылданып, бағдарламалар енгізілуде.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес мұғалімдердің мәртебесін арттыру, кәсіби статусын көтеру мақсатында ұйымдастырылып жатқан деңгейлік және жаңартылған бағдарламаларды да ерекше тоқталып айтуға болады. Мұғалімдердің кәсіби білім құруы үшін педагогикалық, пәндік және технологиялық білімдерін кіріктіру дағдыларын дамытуға бағытталған курс бағдарламалары негізінде ұстаздардың теориялық, әдістемелік, практикалық біліктері ұштастыруға зор мүмкіндіктер пайда болуда. Осылайша кәсіби құзырлылықты дамыту арқылы білім беру жүйесін әлемдік үздік үлгілерге сәйкес деңгейлерге көтеру көзделген.

Деңгейлік және жаңартылған бағдарламалар бойынша кәсіби білім жетілдірген ұстаздар керемет кәсіби білім мен рефлексиялық тұрпаттағы тәжірибеге ие бола алатындығы анық. Бағдарламаның теориялық мазмұны, педагогикалық факторлары, яғни ойлау жолдары, жұмыс әдістері мен жұмыс құралдарын меңгеруі заманауи көзқарастар мен тиімділікке бастайтын ұстанымдарға жетелейді. Көзқарастар мен ұстанымдар өзгеріп, қолданыстағы педагогикалық стратегиялар мен қазіргі тәжірибе арасында алшақтық пайда болуы көптеп кездеседі.

Менің де әлдем елдерінің жалпы орта білім беру жай-күйлерімен танысуға деген қызығушылығым одан әрі тереңдей түсуде. Оқушылардың жас және жеке ерекшеліктері, дарынды және талантты балаларды оқыту, қалай оқу керектігін үйрету секілді теориялық мазмұндар жана тұрпаттағы ұстаздық әлеует қалыптастыруыма жол көрсетуде.

Әсіресе маған әсер еткен «ХХ ғасырда әлем өзгеруіне қарамастан мектептер азырақ өзгеруде», «Кәсібилік мұғалімнің өзін білім беру қоғамдастығының бір бөлігі ретінде қарастыруын талап етеді»(Bolam, McMahon, Stoll et al.,2005), Case-study, Жапонияда алғаш 1870 жылдары

тәжірибені жақсарту үшін пайда болған Lesson Study қолдану, т.с.с. тұжырымдар мен идеялар болды[2.12].

Тиімді көшбасшылық мектеп жүйесін жетілдірудің басты элементі болып табылады деген кеңінен тараған пікір көңілге қонымды. Шетел әдебиетінен алынған деректер тиімді көшбасшылар мектеп нәтижесіне және оқушылардың білімді меңгеру деңгейіне тікелей болмаса да, қатты ықпал ететіндігін дәлелдейді. Оқыту сапасы оқушылардың ынтасы мен оқу үлгіріміне қатты әсер етеді десек те, көшбасшылық сапасының мұғалімдердің ынтасы мен балаларды деңгейіне ықпалы бар ма деген мәселе төңірегінде үнемі пікірталас туындап жатады.[3,65]

Деңгейлік бағдарлама авторлары ұсынып отырған оқытуды басқару және көшбасшылық тұжырымдамасы мұғалімдердің пайдаға асырылмаған зор әлеуеті бар, оларды өзгеріс енгізу тәжірибесіне, бірлескен кәсіби білім құруларына көмектесетін қолдау көрсетілген жағдайда ғана көруге болады деген ұстанымға негізделеді. Ол педагогикалық жүйе сәтті болу үшін, оқыту мектептің барлық деңгейінде қатар жүру керек, яғни оқыту оқушыларды, студенттерді, мұғалімдерді және де мектеп жүйесінде жұмыс істейтін қосымша қызметкерлерді түгел қамту керек деген көзқарасқа сүйенеді.

Әлемдік білім беру жүйесіне көшу тек білім мазмұнын жетілдіру ғана емес, білім жүйесінің басқа да маңызды аспектілерін жетілдіруді көздейді. Пәндік, педагогикалық және технологиялық білімдердің өзара әрекеттесуі мұғалімдерге жоғары деңгейде кәсіпқойлық бере алады деген идеяны деңгейлік бағдарламалар жақтаушылары жақсы меңгерген деп білемін. Ол өз кезегінде оқушылардың дайындық деңгейі мен жас ерекшеліктерін сақтай отырып, материалдарды жүйелілік заңдылығымен меңгеруге, бірлескен әрекеттерді белсенділікпен атқаруға, оқу мен оқыту үдерісінде эмоционалды қолдау табуларына мүмкіндік бере алады. Оқыту мен оқу мақсаттарының кіріктірілуіне қол жеткізу үшін кері байланыс пен рефлексиялық талдаулар жасау, оқудың әрбір сатысына өз әрекеттерінің сараптамадан өткізу үшін критериялды бағалауды қолдану сияқты жаңа міндеттер жүктейді.

Әлемнің дамыған елдерінің орта білім беру жүйелерінің құрылымдық және мазмұндық сипатына талдау жасайтын болсақ:

Англияның жалпы орта білім беру тәжірибесі 13 жылдық мерзімде, 5-18 жас аралығында қамтылады. Реформа жүргізу Актісіне сәйкес орта білім беру мерзімі төрт бөлікке бөлінген: 5-7 және 7-11 жас, 11-14 және 14-16 жас. Бастауыш мектеп алғашқы екі стадиясынан тұрады. Бастауыш мектепте барлық пәндерден бір мұғалім ғана береді. Сабақтың ұзақтығы 35-45 минут. Бастауыш мектепте оқу бағдарламасының 40 пайызы ағылшын тілін оқытуға, 15 пайызы дене тәрбиесіне, 12 пайызы қол еңбегі мен бейнелеу өнеріне, қалғандары басқа пәндерді оқытуға бөлінеді. Оқушылардың білімдерін тексеру тестілеу арқылы жүзеге асырылады, стандарт талаптарына сай білім, білік, дағдылары тексеріледі. Стандарт талабына сәйкес оқушы білімінің үш деңгейі анықталған:

- 1) есте сақтау;
- 2) кездейсоқ ситуацияда өз білімін қолдана алу;

3) білім мен біліктілігін өмірде пайдалана алу;

70-жылдары экспериментальды «ашық мектептер» ең алғаш Англияда ашылған. Солардың ішіндегі ең танымалы Э.Лоу атындағы білім беру ұйымы болған. Балаларда парталар немесе қатып қалған сабақ кестесі, дәстүрлі сабақ жоспары жоқ жағдайда оқыған. Сабақтар барысы айнымалы-ауыспалы түрде жүргізілген. Оқушылар мен оқытушылар сабақ тақырыбы мен өткізілу уақытын, формасын бірге жоспарланған. Осындай ұйымдастыру «кіріктірілген күн» деп аталған.

Лоу мектебінде оқыту «жаңалық ашу» әдісімен ұсынылған. Егер бала бір күннің жартысын қалауы бойынша іспен шұғылдануды таңдаса, оған шек қойылмаған, тек құнды бағыт-бағдар берілген. Оқушылардың оқу нәтижесін бағалауға емес, олардың қалыптасып жатқан дағдыларының нәтижелеріне, әрекет белсенділігіне көп көңіл бөлінген.

Франция кіші жастағы балаларды мектепке дейінгі ұйымдармен қамтамасыз ету жағынан бірінші орынға ие, «аналар мектебі», балабақшалар немесе бастауыш мектеп жанындағы бөбектерге арналған сыныптар. Балабақшаларға екі жастан бастап қабылданған. Мектепке дейінгі білім беру міндетті емес, оған қарамастан 3-6 жасқа дейінгі балалардың барлығы балабақшамен қамтылған.

Франция мектептерінде оқыту «өнер арқылы тәрбиелеу» тұжырымдамасы арқылы жүзеге асырылады. Ол негізгі үш мақсатты көздейді:

- 1) Адам-рухани қазына. Рухани-адамгершілікті қалыптастыру;
- 2) Көркемдік-эстетикалық талғам қалыптастыру;
- 3) Мәдени мұра - қолөнерден тәжірибе жинақтау;

Көркемдік-эстетикалық мақсатта оқыту арқылы бала сезімдерін дамытуға, әдебиет және өнер шығармалары негізінде адамгершілік-рухани тұлға қалыптастыруға, мәдениет және өнер үлгілерімен жеке шығармашылық икем-қабілеттерін дамыту көзделген. Осындай эксперименттің бірі әлемдік С.Френе мектебінде орын алған. Френе техникасы келесі элементтерден құралған: мектеп типографиясы, мектеп кооперативі, еркін мәтіндер, фишка-карточкалар, жұмыс библиотекасы, т.с.с.. Френе мектебінің өмір ағымы *өзін-өзі басқару* стилінде жүргізілген, басшылығында бірнеше оқушыдан тұратын кеңес кооперативі мен С.Френе тұратын болған. Оқу, шаруашылық, мәдени шаралардың, кикілжіндердің, мадақтау мәселелерінің нәтижелері дауыс беру арқылы кеңес қаулысымен шешілген. Кеңес жыл сайын қайта сайланып, оқушылар кезең-кезеңмен басшылар мен орындаушыларға айналған. Кооператив жұмысы аптаның соңында ашық жариялы қорытындыларын шығарып отырған.[3,25]

Америка Құрама Штаттары. Соңғы кезде Америка құрама Штаттарында мемлекеттік жалпыға білім беретін мектептер жанынан 4-5 жасар балаларға арналған мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеу топтарын құру мәселесіне ерекше көңіл аударылған. Бірқатар жерлерде 5 жасар балаларға бастауыш білім бөлігі ретінде тегін оқыту мәселесі ұсынылады екен. Орта білім беру құрылымы 6+3+3, оқыту мерзімдері 6-18 жас аралығында. Жалпы орта білім

беру қоғамдық-мемлекеттік және жеке ақылы білім беру ұйымдары арқылы жүргізіледі.

Бастапқы білім беру 6 жастан 12 жасқа дейін қарапайым мектеп базасында оқытылады. Орта мектеп екі буыннан тұрады: кіші орта мектеп және жоғары орта мектеп. Кіші орта мектепте 7-9 сыныптар оқу бағдарламасының үштен бір бөлігін ғана міндетті білім беру үлгісімен оқытылады, қалғандары таңдау бойынша жүргізілетін бейіндік пәндер. Жоғары орта мектеп 10-12 сыныптар, міндетті білім беру бағдарламасынан 5 пән ғана міндетті түрде оқытылады, қалғандары таңдау бойынша оқытылады. Оқушылар білімдерін бақылау мен бағалаудың негізгі әдісі - тест. Оқу жылы 2-3 трисеместрге бөлінген, әрбір кезеңнен кейін оқушылар 5 балдық және 100 балдық жүйе бойынша бағаланады.

А (93-100 балл)- өте жақсы;

В (85-92 балл) - ортадан жоғары;

С (75-84) - орта;

Д (65-74) - нашар;

Е (0-64 - балл) - есептелінбейді;

Жұмыс аптасы бес күндік, аптаның алтыншы күні балалардың таңдау бойынша танымдық қызығушылықтарына сәйкес шығармашылық дамыту сабақтары. Америка Құрама Штаттарында жалпыұлттық ата-аналар мен мұғалімдердің ассоциациясы жұмыс жасайды. Әрбір қала мен мектептерде оның филиалдары жұмыс жасап, ата-аналар барлық мектеп реформаларына қатыса алады. Оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыру барысында ата-аналардың ой-пікірлері жетекші рөл атқарады, тіпті оқу барысындағы қолданылған тәсіл тиімділігін талдауда өз ойларын білдіре алатындығы бізге де көп нәрсеге бастама бола алады. Ата-аналар мен мектептің бірлесе жұмыс жасауындағы беріктілік пен тұрақтылық ертеден дәстүрге айналған. Американың шеткі аймақтарының өзінде мектеп қоғамдық және ақпараттық өмірдің эпицентріне айналған. Білім беру ұйымдарында ата-аналар комитетінің отырыстары, жиындары, қабылдау күндері, басқосулар өткізіліп тұрады және балалардың барлық жетістіктері, жұмыстары, проблемалары жинақталған папкалар жүргізіледі. Мектеп ата-аналармен бірлесе, одақтаса жұмыс істеуге өте құштар және ақпараттық хаттар, жедел линия арқылы үзбей байланысып отырады.[1, 9]

Мектептерде мамандандырылған психологтар жұмыс жасайды. Сол сияқты оқытудың дәстүрлі емес репродуктивті және ізденіс бағытындағы модельдері жасалып меңгерілуде. Мысалы, «Жеке оқушыға арналған оқыту» технологиясы негізгі мектеп оқушыларына арналған(индивидуально предписанное обучение). Оқулықтардың тарауларына сәйкес оқыту материалдары бірнеше нақты мақсаттарды көздей отырып, бөлімдерге бөлінеді. Оқушыларға өз мүмкіндіктеріне және қызығушылықтарына сәйкес бағдарлама тарауларын таңдап игеруді ұсынады. Ол ағылшын тілін бесінші сыныптың, математика бойынша алтыншы сыныптың, жаратылыстану пәндерін жетінші сыныптың бағдарламасы бойынша оқи алады. Дәл осы әдістеме жаңартылған

оқу бағдарламасына енгізілген тәрізді. Өйткені әр пән бойынша ұсынылған оқу жоспарында нақты мақсаттар кешені анықталған, оларды өзгертуге болмайды, сынып сайын мақсаттар тереңдеп отырады. Мониторинг жасау арқылы оқушылардың оқу жетістіктерін саралап, тиісті және нақты кеңестер мен кері байланыс жасалуы керек.

70 жылдардың басында Америкада «ашық мектептер» пайда бола бастады. АҚШ мұғалімдері И.Зильберманның жетекшілігімен (Университет Штата Конектитут) «ашық мектеп» моделін жасап шығарды және ол екі мәселеге баса назар аударды:

1) мектепке мейірімділігі мен сезімі мол, жауапты кадрларды таңдау;

2) Оқытуды хаосқа айналдырмау, балалардың денсаулығын, мүмкіндігін есепке ала отырып оқыту процесін жоспарлай білу.[1,11]

Және бір айта кететін жайт, Америкада экспериментальды мектептердің федеральды бюросы жұмыс жасайды, жылына бес жүзге тарта эксперимент сынақтан өтеді. Эксперимент мемлекет тарапынан және қоғамдық қорлар тарапынан арнайы материалдық қолдау тауып отырады.

Әлем елдерінде жүргізілген осындай реформалардың мазмұнымен таныса келе, өзіміздің елдегі реформалардың кешеуілдеп жатқанын, кеш болса да осындай игі бастамалардың орын алғаны көңілге қонады. Дамыған елдердің білім жүйесіндегі жүргізілген эксперименттердің нәтижелерімен таныса отырып, «Назарбаев Зияткерлік мектептері» тарапынан ұсынылған Бағдарламалар мазмұны мектептерді заманауи жаңарту және ұстаздардың кәсіби әлеуетін дамытуда құндылығы мен маңыздылығы жоғары екендігін айтқым келеді.

Қазіргі кезде әлемнің барлық дамыған елдері, оқушының шын мәнінде оқу үдерісінің орталық тұлғасына айналуы үшін, оның танымдық іс-әрекеті әрқашанда педагог-зерттеушілердің тұрақты назарында болуы үшін өздерінің білім беру жүйелерін реформалаудың қажеттілігін саналы түрде сезініп отыр. Біздің жүйемізде де білім берудің нәтижесі оқушыларымыздың өз бетінше белсенді әрекетіне, шешім қабылдауы, өмірдің өзгермелі жағдайларына икемділікпен бейімделуіне қабілеттілігін дамытумен байланысты.

Осыдан келіп реформа талаптары қазіргі мектептің алдына қажетті білімдерді өздігінен орнымен қолдану, өзгермелі өмір жағдайларына икемділікпен бейімделу, мәселе шешу жолдарын іздестіру, әртүрлі әлеуметтік топтарда қарым-қатынас жасай алу, әртүрлі салаларда жариялылықпен жұмыс істей білу, кез-келген шиеленісті жағдайлардан еппен шығып немесе оны болдырмау қабілеттері бар түлектерді дайындау міндетін қояды.

Сыныптағы оқуды басқару үшін жеті модуль негізінде оқу мен оқытудың формаларын, әдіс-тәсілдерін, құралдарын кешенді үдеріс есебінен қолдана

білуге машықтандырар болса, екінші деңгейде әдістемелік бірлестіктер арасындағы ұжымдасу арқылы келісімге келіп, педагогикалық қызмет сапалығы мен мазмұндылығына қол жеткізуге бағытталған. Ал мектептегі оқытуды басқару негізінде желіні дамыту проблемаларын зерделеу, команда құру, серіктестік қызметін үйлестіру, аса тиімді үлгілерін қарастыру сияқты міндеттерді орындау бірінші деңгей бағдарламасы бойынша сертификатталған мұғалімдер құзырына кіреді.

Бұндай кәсіби деңгейдің жоғары нәтижелеріне шығу үшін дұрыс бағыт ұстану, үздіксіз ізденіс, желідегі белсенділік және көшбасшылықты дамыту маңызды. Көшбасшы мұғалімдер ғана оқыту мен оқу үдерісін бақылап, нәтижелер мониторингісімен оқыту мен оқу үдерісінің мықты және әлсіз жақтарын анықтап отырады. Оқушылардың қажеттіліктерін анықтап, мектептің құрылымдық бөлімшелері үшін басымдықтарды белгілеп, сыныптар және бүкіл мектептің оқыту стилінің сапалық жағдайын болжай алады. Үнемі кәсіби даярлықты жетілдіріп отыратын тиімділігі жоғары мектептер оқыту мен оқу сапасын арттыруға бағытталған көшбасшылық қолданатындығымен ерекшеленіп отырады. Бұндай көшбасшылық барлық деңгейлерде қажет, себебі мектептегі көшбасшылық идеясын іске асыру да заманауи міндет.

Мектепке және мұғалімге өзгеріс не үшін қажет? Осындай сауалдар ұсынылған кезде, ең әуелі, сабақ үдерісін технологияландыру немесе инновациялық талаптарды орындау деген жауаптар беріледі. Дұрыс әрине, бірақ ең алдымен, балалардың жаңа ғасырда өмір сүруге дұрыс икемделе алуы үшін мәнмәтінінде қарастырылмайтындығы өкінішті. Өркениетті елдердің басым көпшілігінде қолдау тапқан сындарлы оқыту теориясы тиімді оқыту және табысты, құзырлы мұғалім қалыптастыруға әсер ететіндігі дәлелденген. Бағдарлама мазмұны мен принциптеріне сүйене отырып, оқыту мен зерттеуге ынта-жігерін салып, белсенді жұмыс істейтін, әрбір оқушының пәнді түсіну деңгейін диагностикалай отырып, кері байланыс орната алатын және оқытудың мақсаты мен сабақтың табысты өту өлшемдерін қиыстыра алатын мұғалім ғана жоғары деңгейдегі кәсіпқойға айналып, еліміздің білім беру жүйесін әлемдік білім беру стандарттарына сәйкестендіруге үлес қоса алады.

Әдебиеттер:

1. А.Е.Абылкасымова, Е.А.Ушуров, Р.С.Омарова. Развитие системы общего среднего образования в современном мире. Алматы НИЦ «Ғылым», 2003.
2. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, 2014ж.
3. Тренерге арналған нұсқаулық. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, 2014 ж.

ПЕДАГОГТЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ДАМУ - БІЛІМ САПАСЫН КӨТЕРУ ҚҰРАЛЫ

**Жайлаубаева Алия Курбаналиевна,
Таскараева Қалбибі Ахметовна,
«Өрлеу» БАҰО» АҚ-ң филиалы ОҚО бойынша ПҚБАИ
аға оқытушылары, Шымкент қаласы, aliya_ja@mail.ru**

*Білім - теңіз, түбі де, шегі де жоқ.
Білім - адам баласының ортақ қазынасы.
Ж. Баласағұн*

Қазіргі замандағы мұғалімнің міндеті ғылым мен техниканың қарқынды дамып келе жатқан заманда өмір сүруге икемді, қоғам пайдасына қарай өзін - өзі толық жүзеге асыруға дайын білімді, шығармашылыққа бейім, құзіретті және бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыру. Бұл міндетті тек кәсіби білімі жетік, құзіретті, бәсекеге қабілетті ұстаздар ғана атқара алады. Мұғалімнің кәсіби құзіреттілігі оның білімінің жан - жақтылығы, ұстаздық шеберлігі, оқытудың жаңа әдістерін, инновациялық технологияны меңгеруімен өлшенеді. Мұғалім қаншалықты білімді шығармашыл болса, оның құзіреттілік қабілеті де кең болмақ.

Осыған байланысты қазіргі таңда еліміздің білім беру жүйесіндегі реформалар мен сындарлы саясаттар, өзгерістер мен жаңалықтар әрбір педагог қауымының ойлауына, өткені мен бүгіні, келешегі мен болашағы жайлы толғануына, жаңа идеялармен, жаңа жүйелермен жұмыс жасауына негіз болары анық. Олай болса, білімнің сапалы да саналы түрде берілуі білім беру жүйесіндегі педагогтердің, зиялылар қауымының деңгейіне байланысты. Дәстүрлі білім беру жүйесінде білікті мамандар даярлаушы кәсіби білім беретін оқу орындарының басты мақсаты - мамандықты игерту ғана болса, ал қазір әлемдік білім кеңістігіне ене отырып, бәсекеге қабілетті тұлға дайындау үшін адамның құзырлылық қабілетіне сүйену арқылы нәтижеге бағдарланған білім беру жүйесін ұсыну - қазіргі таңда негізгі өзекті мәселелердің бірі. Мұғалімнің негізгі мақсаты- сабақ үрдісін ұйымдастыру жаңа технологияларды қолдану керісінше ол оқушылардың шығармашылық ойлау қабілетін дамыта отырып, өздік танымдық біліктілігінің дамуын ұйымдастыру. Міне осы мұғалімнің іс-әрекетінің негізгі қағидасы болып табылады. Демек, қазіргі таңда мұғалім менеджер ретінде болуға тиісті.[1]

Жалпы алғанда, «құзырлылық» ұғымы жайлы ғалым К.Құдайбергенова «Құзырлылық ұғымы -соңғы жылдары педагогика саласында тұлғаның субъектілік тәжірибесіне ерекше көңіл аудару нәтижесінде ендіріліп отырған ұғым. Құзырлылықтың латын тілінен аудармасы «competens» белгілі сала бойынша жан -жақты хабардар білгір деген мағынаны қамти отырып, қандай да бір сұрақтар төңірегінде беделді түрде шешім шығара алады дегенді білдіреді» деп көрсетеді.

Қазақстан Республикасының 12 жылдық білім беру тұжырымдамасында педагог кадрлардың кәсіби-тұлғалық құзыреттілігін қалыптастыру басты мақсат екенін анықтай келе, 12 жылдық білім беруде педагог төмендегідей құзыреттіліктерді игеруі міндетті деп көрсетілген:

1. арнайы құзыреттілік -өзінің кәсіби дамуын жобалай білетін қабілеті.
2. әлеуметтік құзыреттілік - кәсіптік қызметімен айналысу қабілеті.
3. білім беру құзыреттілігі-педагогикалық және әлеуметтік психологияның негіздерін қолдана білу қабілеті.

Ендеше құзыреттілік дегеніміздің өзін қазіргі заман талабына сай педагогтардың өзін -өзі өзгерте алу қабілеттілігі деп түсінуге болады. Білім саясатындағы түбегейлі өзгерістерді күнделікті оқу үрдісінде берілген тапсырмалардан бастау қажет екендігі айқын көрсетілген. Оқушылар ұстаздардан тек білімге ғана емес, өмірге де үйрететін қабілеттілікті қажет етіп отыр. Демек, болашақ педагогтеріміз осы ақпараттық қоғамнан қалыспай: жедел ойлаушы; жедел шешім қабылдаушы; ерекше ұйымдастырушылық қабілетті; нақты бағыт -бағдар беруші болып шығуы - бұл қазіргі заманның талабы. Міне, құзыреттілік қалыптастыру дегеніміздің өзі болашақ мұғалім - қазіргі оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып ойлаудың, интеллектуалдық белсенділіктің жоғары деңгейіне шығу, жаңаны түсіне білуге, білімнің жетіспеушілігін сезуіне үйрету арқылы ізденуге бағыттауды қалыптастырудағы күтілетін нәтижелер болып табылмақ. Бұның өзі өз кезегінде қазіргі ұстаздардан шәкіртті оқытуда, білім беруде, тәрбиелеп өсіруде белгілі бір құзыреттіліктерді бойына сіңірген жеке тұлғаны қалыптастыруды талап етеді. Мұндай құзырлылықтың қатарына мыналар жатады:

- бағдарлы құзыреттілік;
- мәдениеттанымдық құзыреттілік;
- оқу- танымдық құзыреттілік;
- коммуникативтік құзыреттілік;
- ақпараттық- технологиялық құзыреттілік;
- әлеуметтік- еңбек құзыреттілігі;
- тұлғалық өзін- өзі дамыту құзыреттілігі.[2]

Аталған құзыреттілік қасиеттерді тұлға бойына дарытуда педагогтің арнайы әлеуметтік білім беру құзыреттілігінің жан -жақты болуы талап етіледі. Егер педагог өзінің кәсіби өсу жобасын дұрыс жолға қоя отырып, өзінің кәсіптік қызметіне нақты берілу арқылы тұлғаның алған білімін өмірде қолдана білетіндей тапсырмалар жүйесін ұсына алатын жағдайда болғанда ғана оқушы құзыреттілігін қалыптастыруға мүмкіндік табады. Бір сөзбен айтқанда, тұлғаға бағытталған білімдер жүйесі білім стандартына сай тұлғаның жан -жақты дамуына негізделген, алған білімін өмірдің қандай бір жағдаяттарында қолдана алатындай дәрежеде ұсыну педагогтің құзыреттілігіне байланысты болады.

Сабақта мұғалімнің шеберлігі оқыту әдістемесін жақсы меңгерумен қатар педагогикалық ғылымдағы жаңа әдіс-тәсілдер мен шығармашылық жұмыстарды ұтымды пайдалануынан да көрінеді.

Оқу-тәрбие жұмысындағы нәтижеліліктің басты белгілері мұғалімнің жеке басының білімділігі, шеберлігі, өмір танымы, өз пәніне шәкірттерін иландырып қызықтыра білуінде.

Ең бірінші, мұғалім өз пәнін сүйетін, терең білімді, шығармашылықпен жұмыс істейтін, ізденгіш, әдіскер, шебер болуы керек. Оның үстіне өз пәнін талдай алатын теориялық білімі мол, сауатты болуы шарт.

Екіншіден, шәкірттермен қарым-қатынасының жоғары мәдениеттілігі талап етіледі. Мұғалім шәкіртімен терезесі тең адамдай сөйлесіп, оларды өз ойларын қысылмай-қымсынбай айтуға, пікірін еркін, ашық айтуға тәрбиелеп отыруы керек. Оқушы мұғалім қойған талапты зорлықпен емес, саналылықпен орындасын. Сонда ғана оқу да, тәрбие де арнасына түседі.[3]

Қорыта айтқанда мұғалім - бала бойына білім нәрін себетін басты тұлға. Яғни, балаларды тәрбиелеуде тиімді жағдайлар жасау көбіне мұғалімге тікелей байланысты. Сондықтан жаңашыл мұғалім даярлауға қойылатын талаптар - мұғалімдерді оқытудың жаңа түрлерімен қаруландыра отырып, қазіргі уақыттағы кәсіптік дағдыларды игеруге бағытталған оқытудың жаңа жолдарын енгізуді көздейді. Қорыта келгенде, мұғалімдерді кәсіби әрекетке даярлау аса көкейкесті, кезек күттірмейтін өткір мәселе екендігін айғақтайды.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасында Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.

2. К.С.Құдайбергенова. Құзырлылық амалының негізгі ұғымдары. Алматы, 2007

3. А.К.Маркова. Кәсіби құзыреттіліктің даму деңгейі. 2009

ОҚЫТУДЫҢ БІЛІМДІК НӘТИЖЕЛЕРІНЕ ЖЕТУ САПАСЫН БАҒАЛАУ БОЙЫНША МҰҒАЛІМНІҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ДАМУ

Исмайлова Уркия Курбантаевна,

*педагогика-психология ғылымдарының магистрі,
халықаралық деңгейдегі тренер, «Өрлеу» БАҰО
АҚ филиалы Оңтүстік Қазақстан облысы бойынша
ПҚБАИ «Тұлғаны тәрбиелеу және әлеуметтендіру»
кафедрасының аға оқытушысы*

Ибрагим Индира Аменқызы,

*тарих магистрі, халықаралық деңгейдегі тренер,
«Тұлғаны тәрбиелеу және әлеуметтендіру»
кафедрасының аға оқытушысы*

Тәуелсіз елді өркениетті әлемге танытатын, дамыған елдер қатарында терезесін тең ететін күш - білім және білімді ұрпақ. Сондықтан да Елбасымыз

Н.Назарбаев өзінің Жолдауларында білім саласына айрықша көңіл бөліп, еліміздің жарқын болашағы білікті де парасатты жастардың қолында екенін назардан тыс қалдырған емес.

Қазіргі қоғамның өзекті мәселелерінің бірі - әлеуметтік, экономикалық өзгермелі жағдайларда өмір сүруге дайын болып қана қоймай, сонымен қатар оны жүзеге асыруға, жақсартуға игі ықпал ететін жеке тұлғаны қалыптастыру. Мұндай тұлғаға қойылатын бірінші кезектегі нақты талаптар - шығармашылық, белсенділік, жауаптылық, терең білімділік, кәсіби сауаттылық. Бұл талаптарды жүзеге асыру үшін оқушы білімін бағалауда мүлдем жаңа бағытта жұмыс істеу қажеттілігі туындайды. Осы қажеттілікті шешу жолдарының бірден - бір жолы оқушы білімін критериалды бағалау жүйесі бойынша сараптау. Критериалды бағалау жүйесінде ең маңызды нәрсе - оқу процесінің өзі, сол арқылы оқушы өзін-өзі бағалауды үйреніп, өз білімінің артықшылықтары мен кемшіліктерін көріп, әрі қарай қалай даму керектігін түсінеді, яғни бұл жүйеде оқушының қалай жұмыс жасағаны, қалай ойланғаны бағаланады. Бағалауды өткізу үшін, оқушылардың нені білетіндігін және не істей алатындығын анықтау қажет.

Оқыту - мұғалімдердің оқушыларға жасаған сыйы емес, бұл құзіреттіліктер білім алу үшін оқушылардың өздері де оқу үдерісіне белсенді қатысуын талап етеді. Мұғалімдер, өз кезегінде, өзінің сабақ беруіне емес, оқушылардың оқу ептілігін дамытуға назар аударуы тиіс. Осы мақсатта мұғалім оқыту ортасын құру керек. [МАН, 70 бет] Осы орайда оқушылар арасында өзара түсіністік және ұжымдық қарым-қатынасты орнатып, оқушылардың сенімсіздіктерін жойып, мүмкіндіктерін арттыруға жол ашатын бірден бір тәсіл критериалды бағалау болып табылады.

Критерийлер - оқытудың міндеттерін жүзеге асыратын өлшемдер, атап айтқанда, оқушылар жұмыс барысында орындайтын іс-әрекеттер тізбесі.

Критериалдық бағалау - бұл білімнің мақсаты мен мазмұнына сәйкес келетін, оқушылардың оқу-танымдық біліктілігін қалыптастыруға себепші болатын, айқын анықталған, ұжыммен шығарылған, білім процесінің барлық қатысушыларына алдын ала белгілі критериялармен оқушылардың оқу жетістіктерін салыстыруға негізделген процесс.

Егер балаға оның белгілі бір деңгейге жеткендігін айтса, онда бұл оған үздік нәтижеге жету үшін не істеу керектігін түсінуге көмектеспейді; бұл ретте егер баламен бірге оның жұмысында мұндай бағалауға не әкелгенін және бағалау өлшемдерін түсіндіруге талдау жасаса, онда бұл балаға өзінің нәтижесін жақсарту үшін кейін не істеу керектігін түсінуге мүмкіндік береді. [МАН, 107 бет]

Критериалды бағалауды енгізудің мақсаты:

- Мектепте оқыту сапасын жоғарылату;
- Мектеп бітірушілердің білімін халықаралық стандартқа сәйкестендіру.

Критериалды бағалаудың міндеттері:

- Сабақтың әр бөліктеріндегі әр оқушының дайындық деңгейін анықтауға;
- Бағдарламаға сәйкес оқу мақсаттарын орындау қабілеті;
- Жеке оқушының даму жетістігін бақылауға;

- Оқушының білім алу барысындағы қателіктері мен олқылықтарын айқындауға;

- Әр түрлі жұмыс барысындағы алған өз бағасының әділдігіне көзін жеткізуге;

- Оқу бағдарламасының тиімділігін саралауға;

- Сабақ үдерісі мен білімнің меңгерілуі туралы оқушы мен мұғалім және ата-ана арасындағы кері байланысты қамтамасыз етуге

Критериалды бағалаудың маңызы:

Мұғалімдер үшін:

- Сапала нәтижеге әкелетін критерийлер құрастыруға;

- Өз іс-әрекетін саралап және болашаққа жоспарлай алатын мәліметтер алуға;

- Сабақ берудің сапасын арттыруға;

- Оқушының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқытудың әр тұлғаға арналған ауқымын жоспарлауға;

- Бағалаудың әртүрлі әдістерін пайдалануға;

- Оқу бағдарламасын қолжетімді ету үшін ұсыныстар енгізуге

Оқушылар үшін:

- Танымдық қабілеті мен ойлау деңгейін арттыратын оқытудың әртүрлі әдістерін пайдалануға;

- Табысқа жетелейтін бағалау критерийлерін түсінуге;

- Өзін және өзгелерді бағалау арқылы кері байланысқа түсуге;

- Сыни ойлауына, еркін ойын айтуына, өзінің білімін көрсетуге

Ата-аналар үшін:

- Баласының білім сапасының дәлелдемелерімен танысуға;

- Оның оқуындағы табыстылықты бақылауға;

- Оқуына қолдау көрсету үшін бағыт алуына мүмкіндік туғызады.

Критериалды бағалау жүйесінің тиімділігі:

- Мұғалімге оқушының оқу жетістіктерін объективті түрде бағалауға мүмкіндік береді;

- Оқушыларға оқу үдерісі барысында туындаған қиындықтарды түсінуге, бағалауға мүмкіндік береді;

- Ата-аналар оқушының оқу жетістіктер бойынша объективті дәлелдемелермен қамтамасыз етіледі;

Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалауда бірқатар дағдылар қолданылады. Олар: білу, түсіну, қолдану, сыни ойлану, анализ, синтез, бағалау, зерттеу дағдылары, рефлексия, коммуникативті дағдылар, тілдік дағдылар, жеке жұмыс жасау дағдылары, топта жұмыс жасау дағдылары, мәліметті іздеу дағдылары, тәжірибелік дағдылар, шығармашылық дағдылар, IT-технологияларды қолдану дағдылары.

Критерийдің мазмұны:

Бағалау критерийлері - оқытудың мақсатын және ара қатысын белгілеуге сәйкес белгі (сипаттама).

Дескриптор - жетістік деңгейінің сипаттамасы.

Критерийлер		Дескрипторлар
А	Білу және түсіну	Жекелеген сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасы мақсатына сәйкес келетін нақты фактілерді, ақпараттар және сипаттамаларды білу және жаңғырту. Алынған ақпаратты талдау, қайта жаңғырту, болжау жасау арқылы түсінгендігін көрсете білу.
В	Қолдану	Бұрын алған ақпараттар мен білімдерін жаңа немесе таныс емес жағдайларда және контекстерде қолдану, пайдалану. Білгенін, түсінгенін, дағдыларын сабақ барысында қолдану арқылы көрсету. Әр сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасының мақсатына сәйкес келетін білімдерін қолдануды көрсетудің жолдары: практикалық жұмыс, диаграммалармен жұмыс, кескін картада жұмыс жасай алуы, есептер шығару, жобалар, мәселені шешу және жаңа нәтижелер ойлап табу болып табылады.
С	Сыни ойлау және зерттеу	Білім көзінен алған ақпараттарды талдау, синтездеу, бағалау арқылы пікірлер қалыптастыру. Жекелеген сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасының мақсатына сәйкес келетін ақпараттар мен нәтижелерді жинақтай алу және оларды талдай алу қабілеттілігін көрсету. Ұсынылған болжамдарды дұрыс ақпараттар жинақтау және деректерді пайдалану арқылы зерттеп, бағалап, өз бетімен қорытынды жасау. Әр сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасының мақсатына сәйкес келетін жасалған қорытынды жайында ой қозғау қабілеттілігін көрсету.
Д	Коммуникация және рефлексия	Әр сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасының мақсатына сәйкес келетін ақпараттар, фактілер мен ойларын, пікірлерін ауызша және жазбаша ұсыну. Басқа адамдар ұсынған ақпаратты тыңдап және сәйкесінше жауап қайтара алу қабілеттілігін, басқа адамдардың көзқарасын қабылдай отырып, өз көзқарасын түсіндіру арқылы ортақ ойға келу. Айтылған ойларды, пікірлерді, оқиғаларды ой елегінен өткізу арқылы шешім қабылдау немесе ой толғаныс нәтижесінде іс-әрекет жасау.

Критериалды бағалау технологиясы оқушы бойындағы үрейленуді басады және мұғалімді «төрешілік» қызметінен босатып, оқушы бойында өзін-өзі бағалау, өз іс-әрекетіне баға беру, жауапкершілік қабілетінің дамуына ықпал етеді.

Критериалды бағалау жүйесі бұрынғы бағалауға карағанда қалыптастырушы және жиынтық бағалаумен ерекшеленеді. Қалыптастырушы бағалау оқытуды, әдістерді және осы мүмкіндіктерді іске асыру түрлерін жақсарту мүмкіндіктерін анықтауға бағытталған болса, жиынтық бағалау мақсатты баға қою және сертификаттау немесе оқытудың алға жылжуын тіркеу үшін оқыту қорытындысын шығару үшін қажет. [МАН, 55 бет]

Жалпы қалыптастырушы бағалау сабақ жүйесінде жеке қарастырылмайтын, сабақпен қатар жүретін үрдіс. Қалыптастырушы бағалаудың (оқыту үшін бағалау) маңызы - білім беруді, әдістерді және осы мүмкіндіктерді іске асыру түрлерін жақсарту, мақсаты -оқытудың қиындықтарын анықтау,оқыту бағдарламасының мазмұнын және білім беру стилін білу,болжау мен сұрыптау, жетістікке жеткендігін көрсететін кері байланыс. Бағалаудың мәні -бақылау, алынған мәліметтердің интерпретациясы, бұдан арғы іс-әрекеттерді анықтау үшін қолданылуы мүмкін шешімдерді қорытындылау. Ол оқушының жаңа сабақты, тарауды қалай меңгеріп жатқандығын жүйелі түрде бақылап, қадағалап отыру. Жиынтық бақылау жұмысына дейінгі оқушының білім деңгейін қалыптастыру, дамыту, жетілдіру. Қалыптастырушы бағалау жұмысы сабақтың толық бөлігін қамтуы міндетті емес. Ол сабақтың басында, сабақтың ортасында, сабақтың соңғы бөлігінде жүргізіледі. Уақыт көлемі тапсырма деңгейіне сәйкес 5-10 минут болуы мүмкін. Сабақ барысында қалыптастырушы бағалаудың формальді, формальді емес әдістерін тиімді әрі жүйелі қолдану қажет. Мәселен, 10-сынып бойынша қазақ тілі сабағында «Қазақстан облыстары: құрылу тарихы» тақырыбын өту кезеңінде оқушылардың білім деңгейін бақылау мақсатында алынған қалыптастырушы бағалау критерийін қолдануға болатынын қысқа үлгіде беріп отырмын:

Тапсырма: Мәтін бойынша өз көзқарастарын тұжырымдау					
Оқу мақсаты	Критерийлер	Дескрипторлар	Жетті	Талпынады	Қорытынды
ОМ1	В	Мәтіндегі негізгі ойды анықтау			
		Мәтіннің стилін анықтау			
ОМ2	С	Мәтіннен берілген сөздерге морфологиялық талдау жасай алу			
		Жасырын, ашық тест орындау			
		Қазақстан			

ОМЗ	D	облыстарының құрылуы жайлы тың ақпарат бере білу			
-----	---	--	--	--	--

Сабақта қалыптастырушы бағалауды жүйелі өткізу - жиынтық бағалаудың нәтижелі, сапалы болуының баспалдағы. Жиынтық бағалау тоқсан соңындағы оқушы білімінің жетістігін саралайтын жұмыс, ендеше осы жұмыстың бастауы негізі қалыптастырушы бағалауда қаланады. Бүгінгі таңда оқушы білімін критериалды жүйе бойынша бағалаудың өміршеңдігі мен ұтымдылығы дәлелденіп отыр.

Жеке тұлға тәрбиелеуде тіл құзыреттілігінің маңызы ерекше екені белгілі. Әлеуметтік топтарда, қоғамдық түрлі әлеуметтік орындарда тұлғалармен қарым-қатынас жасауды және әрекет етуді қамтамасыз ететін ана тілін және басқа тілдерді меңгеру - заман талабы. Олай болса, білім алушының тіл құзыреттілігін жетілдіруге критериалды бағалау жүйесінің ықпалы өте зор.

Әдебиеттер:

1. Бешімбаева Қ.Е. Білім алушының тілдік құзыреттілігін жетілдірудегі критериалды бағалау жүйесі. Әдістемелік нұсқау, 11-бет.
2. Красноборова А.А. Критериальное оценивание в школе. Учебное пособие
3. Мұғалімге арналған нұсқаулық «Оқыту үшін бағалау және оқуды бағалау» 55-бет, 107-бет

БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ КУРСТАРЫ АЯСЫНДА ПЕДАГОГТЕРДІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ДАМЫТУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Кабденова А. К.,

*Деңгейлік бағдарламалар орталығының тренері,
«Өрлеу» БАҰО» АҚФ «СҚО ПҚ БАИ»
Петропавл қаласы Alima_kaz@mail.ru*

Қазақстанда заманауи білімді дамытудың басым бағыттарының бірі - жеке тұлғалық әлеуетті дамыту болып табылады. Әр адамның қабілетін ашу үшін қолайлы жағдай құру педагогтердің біліктілігін үздіксіз арттыруға ауысуды анықтайды. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында оқушылардың жеке тұлғалық үдерістері мен нәтижелеріне ерекше назар берілген және білімнің барлық деңгейінде білім беру траекторияларының нұсқалығы болжанған [1].

Тұлғаға бағытталған оқыту - бұл педагогтің өзіндік даралығының ерекшелігін ескеруді қарастыратын ең маңызды қағида. Бұл педагог қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының білім үдерісіндегі жағдайын айқындайды. Педагогтердің біліктілігін арттыру үдерісін жетілдіру кәсіби құзыреттілікті дамыту үшін тиісті шарттар құруды талап етеді. Ол маманның кәсіби қызметін тиімді орындауға қабілеттілігі мен даярлығын

білдіретін тұлғаның кіріктірілген сапасын ұсынады. Осы орайда педагогтің кәсіби білімі - оның шығармашылық қабілетін, жеке педагогикалық тәжірибесін дамытудың қажетті алғышарттары болып табылады. Менің ойымша, жоғарыда айтылғандармен қатар, біліктілікті арттыру жүйесінің міндеттеріне педагогтердің білім беру қажеттіліктерін айқындауды және нақтылауды; әр мұғалімге кәсіби өсудің дара білімдік траекториясын құруға көмек көрсетуді; тәлімгерлікті қамтамасыз етуді; нәтижелі педагогикалық өзара әрекетті ұйымдастыруды жатқызуға болады.

Заманауи педагог шешім қабылдауға қабілетті және ғылымдағы өзгерістерге тез әрекет ететін, кең жалпы және арнайы білімді игеруі тиіс. Осының барлығы бүгінгі күні адам өмірінің барлық салаларына күнбе күн енгізілуде. Сондай-ақ оған әлеуметтік-психологиялық құзыреттілік, кәсіби құлшыныс, мұрат, құндылық, адамгершілік әуестілік, сыни тұрғыдан ойлауы, мәдениеттіліктің жоғары деңгейі, тұлғааралық қатынастың, өзін-өзі ұйымдастыру мен өзін-өзі реттеудің заңдылықтарын білу қажет[2]. Осы мәселелерді теориялық тұрғыдан түсіну педагогтердің кәсіби міндеттерін практикалық жолмен шешуді жүзеге асыруға жол ашады. Осының негізінде тәжірибе барысында педагогтердің біліктілігін арттырудың негізгі қағидасы айқындалады. Олар: адамгершілік, білімділік, кіріктірушілік, педагогикалық білімнің кезеңдері мен сатыларының үздіксіздігі мен бірізділігі, мазмұнның оралымдылығы, білім беру үдерісінің технологиясы.

Педагог қызметкерлердің деңгейлік біліктілікті арттыру курстарының оқу бағдарламасы мұғалімнің кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері бағытында жүзеге асырады. Осы орайда Бағдарлама мазмұнына сәйкес мұғалімдерді оқыту барысында педагогтердің кез келген мәселелерді тұжырымдаудағы қабілеттіліктері, ойлаудағы икемділіктері, идеяларды тудыра алуудағы талпыныстары артып, педагогикалық ойлары шыңдалады деуге болады. Әрине, осының барлығы кәсіби білім алудың нақты үш кезеңі барысында жүзеге асады. Бағдарламаның бірінші кезеңі түйінді идеяларды түсініп, жеті модуль аясында мектеп тәжірибесіне енгізу әдістемесін интерактивті әдістер арқылы жүзеге асырылады. Бұл педагогтердің танымдық, коммуникативті-дамытушылық қабілеттерін дамытуға жетелейді. Осының нәтижесінде мектептегі тәжірибе кезінде оқыту мен оқудағы өзгерістерді жүйелі ұйымдастырып, бағалап отырады. Бұл педагогтің алдағы іске асырылған өзгерістері туралы өздігінен және өзара талдау жасауына тікелей қатысты десе болады. Осылайша біліктілік арттырудағы кезеңдер барысындағы білім мазмұнының кезеңдеп жүргізілуінің нәтижесінде мақсаттарды біртіндеп шешуге, қадамдап жоғарлауға негізделеді. Осы деңгейлік курстарының әр кезеңіндегі орындалған әрекетке баға беруді жүзеге асыру арқылы мұғалімнің кәсіби біліктілігі шыңдалады.

Біліктілікті арттырудың деңгейлік курстарының аясында педагогтің шығармашылығын дамыту үздіксіз үрдіс ретінде қарастырылады. Педагогикалық білімнің әр кезеңінде жаңа тәсілдерді сапалы игеру, сол сапаларды өз тәжірибесінде тиімді қолдану педагогтің өзіндік кәсіби

біліктілігінің шыңдауына бағытталады. Жалпы педагогтің шығармашылығы жоқтан туындамайды, ол өте кең және өзіндік ерекше сипаты бар даму кезеңдеріне сәйкес жылжу көрсеткіші бар үрдіс: өзіндік түсінігі бар білімді қолданудан білім беру үрдісінде мүлде дәстүрлі үйреншікті көзқарасын өзгертетін жаңаша амалды қолдану. Осы орайда біліктілікті арттыру барысында педагогтің шығармашылығын дамыту - бұл жинақталған білімді игеруден басталып, тәжірибесін жанартып, өзгеріс енгізу және сындарлы оқыту теориясының мәнін түсінудегі үрдіс болып табылады десе де болады. Жаңа формация мұғалімінің бойында мәселені көре білу, ойлаудың ерекшелігі мен икемділігі, қиялындағы сипаттай білу қабілеттілігі, сыни ойлауға және өзіндік бағалау деңгейі басым болуы керек. Осындай бірлік компоненттеріне бағытталған біліктілік арттыру жүйесіндегі әрекет мұғалімнің кәсіби дамуындағы міндеттерді шешу үшін қажет деп ойлаймын.

Деңгейлік курстарының мазмұнын жүзеге асыру барысында әр жұмысты жоспарлауда мұғалімдердің қажеттіліктерін, олардың білімді қабылдаудағы танымдық деңгейлерін ескеру де маңызды болып табылады. Тәжірибе көрсеткендей бұл қажеттіліктер негізінен мұғалімдердің тапсырмалар мазмұнын пән бойынша игеруі және жас мамандардың тәжірибелі мұғалімдермен бірлесе отыра ой бөлісулерінен тұрады. Сондықтан да сабақ барысында жеке, жұптық, топтық жұмыстарды ұйымдастыруға ерекше назар аудару. Себебі, жеке жұмыс арқылы мұғалім өздігінен ой түйіп, мәселе бойынша шешім қабылдай алуын, дәлел ұсына білуін шыңдаса; жұптық жұмыс тәжірибелі маманның өз әріптесіне әдістемелік көмек көрсете отыра, қалай оқу керектігін үйретуге жетелейді, ал, топтық жұмыс қарастырылатын мәселе төңірегінде өзіндік білімдерімен, идеяларымен және мәселелерді бірлесе отыра шешу арқылы білімді өздігінен игеруді қамтамасыз етеді деп ойлаймын.

Педагогтерге тәлімгерлік жетекшілік ету мына қызметтерді орындайды: кәсіби даму деңгейіне сәйкес педагогтердің тобын қалыптастыру; қажетті кәсіби ақпаратты алу дағдысын және оны өңдеу тәсілін, сондай-ақ мақсатты болжау (мақсаттар қою дағдысын қалыптастыру, оларды іске асыру үшін әлеуметтік қабылдауға лайық орта таңдау және т.б.) жүзеге асыра білуін қалыптастыру; түзету-дамыту; рефлексивті-бағалау; басқару және өзін-өзі басқару (оқыту және өздігінен білім алу үдерісін ұтымды ұйымдастыра білуі); өзін-өзі дамытуға және өз бетімен білім алуға дайындығын қалыптастыру.

Біліктілікті арттыру жүйесіндегі деңгейлік біліктілік арттыру курстарындағы тәлімгерлік жетекшілік әрқашан дербестендірілген, жеке тұлғаға бағытталған оқыту негізінде ұйымдастырылған. Топпен жұмыс жүргізілгеннің өзінде барлық әрекет педагогке бағытталады. Өздігінен білім алу тәжірибесі мен біліктілікті арттыру институтының оқытушыларымен, басқа да педагогтармен өзара қарым-қатынас жасауда өзіндік тәжірибесі бар, сонымен қатар жеке және тұлғалық дамуда ерекше сипаты бар педагог те тәлімгерлік жетекшілік субъектісі бола алады. Педагогтің тұлғалық

ерекшелігі оның жеке білім беру қызметіне сәйкес тәлімгерліктің мазмұнына ықпал етеді.

Біліктілікті арттыру жүйесінде педагогтің қызметіне тәлімгерлік таныту біліктілікті арттыру курсының ұйымдастырудың дәстүрлі түрлері мен тәсілдер және педагогикалық құралдар арқылы жүзеге асырылады. Жетекшілікті біз үдеріс және тәлімгердің жалпы қызметі ретінде қарастырамыз. Осының аясында педагогтердің жеке тұлғалық қасиеттерін дамыту және олардың біліктілігін табысты арттыру үшін жағдай жасау айқындалады. Осының негізінде кәсіби және тұлғалық дамудың жеке және топтық бағдарламалары әзірленеді. Сондай-ақ білім беру үрдісін құрудың икемді сызбасы мен педагогтардың кәсіби біліктілігі деңгейіне байланысты курстық даярлықтың білім үдерісін өзгерту жолдары қарастырылады. Сонымен қатар әрбір оқытушыдан кәсіби икемділік талап етіледі. Әрине, осы тұста өзінің біліктілігін арттырып жатқан педагогтің шынайы мүмкіндігі мен талаптары ескерілуі тиіс.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. - Астана, 2010
2. Татур Ю.Г. Высшее образование: методология и опыт проектирования: Учебно-методическое пособие. - М.: Университетская книга; Логос.

НОВЫЕ ПОДХОДЫ В ОЦЕНИВАНИИ КАК ФАКТОР УСПЕШНОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГА

Т. К. Калиева,
*тренер уровневых программ ФАО «НЦПК «Өрлеу»
ИПК ПР по Северо-Казахстанской области,
г. Петропавловск, tamara10041961@mail.ru*

Главным звеном национальной инновационной политики Казахстана рассматривается в модернизации системы образования, цель которой состоит в «повышении конкурентоспособности образования, развития человеческого капитала путём обеспечения доступности качественного образования для устойчивого развития экономики» [1].

Современная система профессионального образования предполагает развитие и становление личности человека как профессионала в течение всей жизни и требует от педагога новых профессиональных и личностных качеств, таких, как системное творческое мышление, информационная, коммуникативная культура, критическое мышление, конкурентоспособность, лидерские качества, жизненный оптимизм, способность к осознанному анализу своей деятельности, наличие навыков сохранения и укрепления здоровья,

выживаемость, стрессоустойчивость. Поэтому в ряду её задач значатся следующее: предоставить отдельной личности свободу в выборе образовательных траекторий в соответствии с ее способностями, запросами и возможностями. Необходимость обеспечения непрерывного педагогического образования педагогов в современных условиях развития общего образования становится наиболее актуальной проблемой.

В сфере образования общепризнана равная значимость процессов формирования у обучающихся как актуальных знаний, так и соответствующих практических навыков. Принципиальным отличием современных процессов преподавания и обучения является их приоритетность в формировании готовности учащихся к практическому использованию имеющихся знаний, помимо формального обладания ими, что в большей степени соответствует сущности навыков, востребованных в 21-м веке [2, с.101].

И тот факт, что для формирования компетенций требуется другая организация процесса обучения, заставляет нас искать и использовать в работе те педагогические технологии, где реализуется основная функция учителя - не объяснять, а создавать условия для того, ученик мыслит, действовал, мог предложить свои варианты ответов, чтобы учащийся имел возможность добывать знания самостоятельно. Обучающая деятельность должна помочь учителю анализировать педагогическую ситуацию, выявлять существующие проблемы и ставить перед собой цели. Тем самым, данный подход будет обеспечивать не только осознанность действий в повышении квалификации, но и развитие активной позиции учителя в профессиональной деятельности.

Учителя должны располагать достаточным объемом времени, проявлять компетентность не только для развития у обучающихся знаний и навыков, но и в их личностном становлении, принимая во внимание важность индивидуализации обучения и формирования у учащихся метасознания - навыков обучения тому, как учиться (Schleicher, 2012).

Современные исследования убедительно показывают, что профессиональное развитие требует от учителя позиционирования себя в рамках образовательного сообщества (Bolam, McMahon, Stoll et al., 2005), в котором практика преподавания и обучения разрабатывается при непосредственном участии самого учителя на основе результатов современных исследований (Frost and Durrant, 2003). Учителя с нравственными убеждениями, не механически получают знания, а сами их формируют, действуют в данных условиях с лидерской позиции, оказывая воздействие на своих коллег и их окружение, сохраняя неустанное внимание на аутентичном обучении (Frost, 2011). С целью содействия коллегам в более основательном развитии их практики преподавания и обучения успешные учителя реализуют процессы коучинга или менторинга, поддерживая коллег в практическом воплощении ими идей в исследовании их собственной практики.

В этой связи актуальным становится подготовка педагога новой формации, переподготовка учителей в соответствии с требованиями времени и запросами общества по уровневым программам, разработанным Центром Педагогического

мастерства АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» в сотрудничестве с казахстанскими и международными партнерами. Обучение педагога в системе повышения квалификации включает в себя два циклически повторяющихся этапа - курсовой и межкурсовой, каждый из которых имеет свою направленность. Процесс обучения предполагает взаимосвязь деятельности института повышения квалификации, методических служб различного уровня и самого педагога. Система повышения квалификации призвана создавать условия для совершенствования приемов самообразования на основе имеющегося профессионального опыта.

В настоящее время неоспорим факт наибольшего воздействия на процесс обучения и результаты учеников не столько деятельность администрации школ и органов управления системой образования по обеспечению учителей соответствующими ресурсами, сколько повседневной работы самого учителя в классе, направленной на воспитание и развитие учащихся (Barber and Mourshed, 2007) [2].

Знания, полученные на курсах повышения квалификации, являются очень ценными, так как способствуют грамотному внесению изменений в практику работы педагогов и школы в целом.

В результате изучения опыта других стран с методологической точки зрения в семи модулях, был определен путь внесения изменений, освоены новые формы и методы работы не только на уроке, но и с педагогами. Новые подходы в образовании: обучение тому, как обучаться и диалогическое обучение, оценивание для обучения, или формативное оценивание на современном этапе являются актуальными, способствующими развитию навыков 21 века - навыков востребованных обществом и временем. Арсенал стратегий вооружает учащихся инструментом для работы. Групповые и индивидуальные формы работы весьма важны для формирования у учащихся навыков самообразования, методы преобразовываются из монологических в диалогические. Самостоятельная работа учащихся как метод обучения очень важна для подготовки учащихся к самообразованию, формированию важных навыков планирования работы, ее организации и самоконтроля, умений обрабатывать и анализировать информацию, делать обобщения, вносить необходимые коррективы в работу.

Именно, в оценивание для обучения, или формативное оценивание, - новый подход в практике преподавания, способный совершить коренные изменения в образовании, поэтому концентрация внимания на то, с какими трудностями сталкиваются педагоги в школе по вопросу объективного оценивания учебных достижений учащихся. И проведенные наблюдения за процессом обучения слушателей уровневых курсов, акцентировали их внимание на проблемы педагогов в преподавании и обучении, с которыми встречаются наши учащиеся, которые «выпадают» из образовательного процесса урока по различным причинам: когнитивный, социальный и аффективный. Почему это происходит? Потому что, «подход *Оценивание для обучения* находится в центре внимания для решения проблемы

совершенствования процессов преподавания и обучения. Утвердилось понимание многими учителями, учениками и их родителями, согласно которому оценивание, представляет собой действие, осуществляемое после преподавания и обучения. Утверждение о том, что оценивание является неотъемлемой частью преподавания и обучения, требует принципиального изменения нашего сознания, что и предполагает «Оценивание для обучения» [2, с. 162]. Практика показывает, что до понимания учащихся доводилось, что оценка - это не конечный результат их учебной деятельности, а только промежуточный итог, помогающий понять, достаточно ли хорошо усвоена та или иная тема или же необходимо продолжить изучать её.

Система оценивания учащихся является эффективным инструментом не только измерения достижений учащихся, но и повышения качества образования. Поэтому под системой оценивания понимается не только та шкала, которая используется при выставлении отметок, но, прежде всего, сам механизм осуществления диагностико-развивающей деятельности учителя и ученика как полноправных участников образовательного процесса. Выделяют два вида оценивания: формативное и суммативное. Рассмотрим формативное оценивание. Концепция «Оценивание для обучения» получила свою известность в 1999 году после опубликования брошюры под одноименным названием, автором которой выступила Группа Реформы Оценивания (AssessmentReformGroup) из числа академиков Великобритании с целью подготовки доказательств материалов для информирования учителей и разработчиков методик. Работа данной группы опиралась на труды П.Блэка и Д.Уильяма, которые отметили, что улучшение обучения зависит от пяти ключевых условий:

- эффективной обратной связи от учителя к ученикам;
- активного включения учеников в процесс собственного учения;
- учета в преподавании результатов, полученных при оценивании;
- понимание того, как от оценивания зависит мотивация и самооценка учеников;
- способности учеников к самооцениванию.

Целью формативного оценивания является корректировка деятельности учителя и учащихся в процессе обучения. Корректировка деятельности предполагает постановку задач учителем или совместно с учащимися для улучшения результатов обучения.

Формативное оценивание:

- используется в повседневной практике (поурочно, ежедневно);
- применяется в форме, приемлемой как для учащихся, так и для учителя.

Функции формативного оценивания: формирующая, мотивирующая, стимулирующая. Таким образом, оно несет в себе формирующую, стимулирующую и мотивирующую функции. Если представить, что дети - цветы, то суммативное оценивание растений - это просто их измерение, что никак не влияет на рост растений. Формативное оценивание эквивалентно уходу за растением и его поливу, соответствующему потребностям растений,

что непосредственно влияет на их рост. Самооценивание, критериальное оценивание и взаимооценивание - все это виды формативного оценивания. Учителям в своей деятельности необходимо руководствоваться следующими принципами оценивания:

- *Значимость.* Сосредоточение на оценивании наиболее значимых результатов обучения и деятельности учащихся.

- *Адекватность.* Отслеживание соответствия оценки знаний, умений, навыков, ценностей, компетентностей целям и результатам обучения.

- *Объективность и справедливость.* Осуществление тщательной разработки конкретных критериев оценки. Критерии предупреждают опасность использования оценки и отметки как инструмента давления на учащегося.

- *Интегрированность.* Осуществление оценивания как запланированной и тщательно продуманной составной части процесса обучения.

- *Открытость.* Сообщение учащимся критериев и методов оценивания заранее, перед выполнением работы. Учащиеся могут участвовать в разработке критериев оценки.

- *Доступность.* Стремление к простоте и ясности форм, методов, целей и самого процесса оценивания для всех участников образовательного процесса.

- *Систематичность.* Последовательное и систематическое осуществление процедур оценивания.

- *Доброжелательность.* Создание условий для партнерских отношений между учителем и учащимся, стимулирующих рост [4].

Один из великих английских мыслителей Герберт Спенсер сказал: «Великая цель образования - это не знания, а действия!». Единственная возможность научить ребёнка жить в существующих условиях, это создать ему условия для проявления своих собственных способностей. Создавать такие условия помогают техники формативного оценивания.

Мы можем сделать вывод о том, что использование формативного оценивания играет большую роль в образовательном процессе, так как учителя и ученики получают большие преимущества в получении качественного преподавания и образования. Формативное оценивание помогает определить проблемы в обучении каждого конкретного ученика и класса в целом, отслеживать динамику развития ученика относительно учебных целей, определяет возможности улучшения обучения, методов и форм реализации этих возможностей.

Таким образом, актуальность изучения процесса оценивания отмечается всегда. Без обратной связи управление любым процессом не может быть эффективным. Необходимость оценивания отмечают все участники образовательного процесса: ученики, учителя, родители. Контроль качества знаний учащихся является одним из основных элементов оценки качества образования, важнейшим компонентом педагогической системы и частью учебного процесса. Поэтому в соответствии с современными запросами общества должна измениться стратегия обучения: способы оценки достижений знаний обучающихся; необходимость в создании благоприятных условий для

проявления и стимулирования личностного потенциала всех участников образовательного взаимодействия; стремление к более гибкому и эффективному, стимулирующему «количественному измерению» качества знаний учащихся - рейтинговая система оценки знаний.

Литературы:

1. Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2011 - 2020 гг.

2. Руководство для учителя. Первый (продвинутый) и третий (базовый) уровень. - Программа курсов повышения квалификации педагогов общеобразовательных школ Республики Казахстан, 2012 г./ www. cpm. kz.

3. Формативное оценивание в начальной школе. Практическое пособие для учителя / Сост. О. И. Дудкина, А. А. Буркитова, Р. Х. Шакиров./ - Бишкек: «Билим», 2012. - 89 с.

4. Формативное (формирующее) оценивание: методическое пособие / Е.Н. Кохаева. - Астана: АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» Центр педагогического мастерства, 2014. - 66 с.

МЕКТЕПАЛДЫ ДАЙЫНДЫҚТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қапсытбаева А. К.,

академиялық бөлімнің жетекшісі маманы

«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы

Солтүстік Қазақстан облысы бойынша ПҚ БАИ,

Петропавл қаласы kapsytbayeva.a@orleu-edu.kz

Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту 1 жастан 6 жасқа дейінгі жастағы балаларды сапалы мектепке дейінгі тәрбиелеумен және оқытумен толық қамтуды, балаларды мектепке даярлау үшін олардың мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың әр түрлі бағдарламаларына тең қол жеткізуін қамтамасыз ету қажеттігі атап көрсетілді [1].

Баланың болашақта тәрбиелі, білімді болу мәселесі балаларының бақытты болуын қалайтын барлық ата-аналар қауымы мен қоғамды толғандырады. Сондықтан да мектепке дейінгі ұйымдар оқу және тәрбие негізін қалаушы болып табылады. Мектепке дейінгі тәрбиені екі жақты үрдіс деп қарастыруға болады. Біріншіден, алдағы дамуы үшін қажет болатын жеке тұлғалық сапаларға тәрбиелеу болса, екіншіден, баланы мектепке дайындау болып табылады деуге болады.

Мектеп табалдырығын алғаш рет аттау - бала өміріне үлкен жаңалық, өзгеріс енгізеді, қоғамдағы жаңа орынға көшуі мен өсіп-жетілуінің бір бастамасы ретінде қарастырылады. Баланы мектепке дайындау дегенде көптеген ата-аналар балаға әріптерді және санауды үйретумен ғана шектеледі.

Әрине баланың оқуға дайындығын әріптерді және санауды үйретумен ғана шектеліп қоймай, оны оқуға психологиялық жағынан даярлауды қарастыру қажет. Өйткені баланың мектепке дайындығы бала дамуының қызметтік және психологиялық деңгейлері арқылы байқалады. Осы деңгейлер жүйесі өз ретімен, өзіндік даму заңдылықтарымен жүзеге асқан жағдайда бала денсаулығының бұзылуына әкелмейді. Балалар денсаулығы жағынан толыққанды дамыған жағдайда ғана біздің қоғамымызда ақылды, білімді, шыншыл, өздігінен жұмыс істей алатын жауапкершілігі мол, шығармашыл тұлғалар қатары көбейеді [2]. Сондықтан баланы мектепке дайындауда баланы мектепте дайындаудың негізгі психологиялық құрылымдық компоненттеріне ерекше назар аударылуы қажет. Олар: *баланың дене дамуы, жеке тұлғалық дамуы, интеллектуалды* дайындығы. Баланың мектепте табысқа жетуіндегі бұл дайындықтардың маңызды зор.

ДЕНЕ ДАМУЫ - мектептегі оқу әрекеті ағзаның барлық жүйелерінің жұмыс істеуін қажет ететін үрдіс. Баланың ағзасында жаңа ережелер мен іс-әрекеттерге үйрену өзгерістерді туғызады. Оқушы мектеп ережесіне дағдылануы қажет. Алайда кез келген баланың денсаулық жағдайы мұндай өзгерістерге бірден бейімделе алмайды. Сондықтан баланың денсаулық жағдайы (дене салмағы, бойының ұзындығы т.б.) нормадағы 6-7 жасар баланың дене көрсеткіштеріне сәйкес болуы тиіс. Сонымен бірге көру, есту, моторикасының дамуы және жүйке жүйесінің физиологиялық жағдайын жатқызуға болады.

ЖЕКЕ ТҰЛАҒАЛЫҚ ДАЙЫНДЫҒЫ- бала оқу үрдісіне өзіндік қызығушылық таныту қажет. Сонда ғана бұл баланың таным қызығушылықтарының дамуына, жаңа білім алуына мүмкіндік жасайды.

ИНТЕЛЛЕКТУАДЫ ДАЙЫНДЫҒЫ - бұл мектепке дейінгі баланың білімі және біліктілігі. Кез келген бала ең маңыздысы өздігінен салыстыра білуді, талдауды, ойлай білуді, қорытынды жасай білуі тиіс. Қойылған міндеттерді шешуде тиімді әрекеттердің барлық түрін орындап шығады. Баланың таным үрдістерінің даму деңгейі, логикалық операцияларды орындай алуы, баланың оқуда білімді табысты меңгеруінің негізі болып табылады. Бұл дайындықтардың бастамасы әрине отбасынан, мектепке дейінгі мекемелерден басталып, бастауыш буында жалғасын табуы тиіс. Бұл тұста *мектепке дейінгі ұйымдарда* - баланың дүниетанымын дамытуға, жеке тұлға ретінде қалыптастыруға, сәбилік шақтан бастап толық жағдай жасауды, тәрбиелеумен білім беруге аса жауапты қарауды басты міндет етіп қойса, *бастауыш буында* - мектепке дейінгі шақтағы жетістіктерінің барлық деңгейіне тірек болуды, қарқынды даму жағдайында жеке жұмыстарды, мектепке дейінгі қалыптасып болмаған қасиеттерін жетілдіруге арнайы өзара қарым-қатынас жасау формаларын дамытуды көздеуі тиіс. Бұның өзі жеке тұлғаның даму кезеңінің үздіксіз білім беру деңгейлері мен сатылары нақты мақсаттарды іске асыру жағдайлары мен талаптарының іске асырылуымен анықталады. Осыны ескере отыра мектепалды дайындықтың негізгі мақсаты - 5-6 жастағы балалардың

денсаулығын сақтау және нығайту, оларды дене дамуы мен ақыл-ой жұмысына қабілеттері жағынан жетілдіру болып табылады [3].

Мектепке дейінгі тәрбиешілер қанша күш - жігерін жұмсаған алғаш рет мектеп табалдырығын аттаған тәрбиеленушілерінің мектептің өміріне қалай қалыптасатынын көкейінде жүреді. Өйткені көп жағдайда тәрбиешілер мен мұғалімдер әр түрлі педагогикалық құндылықтарға сүйеніп, білім мен тәрбие беру үрдісінде әр түрлі педагогикалық стиль мен әдістерді ұстанады. Осындай әр түрлі педагогикалық ерекшеліктер мен балалардың бір сатыдан екінші сатыға ауысқан кезіндегі мектеп алдындағы қорқыныш, оқу үрдісінде және қарым-қатынаста кездесетін қиындықтар міндетті түрде кездеседі. Бұл қиыншылықтар әсіресе мектеп жағдайындағы бейімделу кезеңінде байқалады. Сондықтан балалардың мектептегі бейімделу кезеңі бір қалыпта өтеді деп айта алмаймыз. Осы қиындықтарды жеңілдету үшін не істеуге болады? Ол үшін ұсынатын кеңестеріміз төмендегідей:

- Алдымен екі буын арасында сабақтастық орнату
- Балалармен бірге мектепке саяхат ұйымдастыру. Саяхатты бастауыш сынып оқушылары өткізсе жақсы болады. Саяхат барысында мектеп ережелерімен таныстыруға болады.

- Балабақша түлектерінің ата-аналарымен кездесулер өткізу. Кездесу барысында алғашқы жылдардағы қиындықтар, оларды қалай жеңуге болады жайында әңгімелер өткізу.

- Балалармен мектептік жағдайға байланысты ойындар ұйымдастырып тұру және т.б..

Сонымен қатар баланың жаңа жағдайға сәтті бейімделуді қамтамасыз ететін негізгі бағыттарды да атауға болады. Олар:

- *Әлеуметтік даму*
- *Іс-әрекетін ұйымдастыру*
- *Тілдік дамуы*
- *Дене қозғалысының дамуы және кеңістікте бағдарлай білуі*
- *Зейіні мен есте сақтау қабілетінің дамуы*

Баланың мектептегі оқуға дайындығы біртіндеп қалыптасатын аса күрделі үрдіс және бұл үрдісті жүзеге асырудың бірден бір жолы - ата-ананың, мұғалімнің және психологтың бірігіп жұмыс атқаруы керек. Бала балалық шақтан өзіне белгісіз, таныс емес дүниенің есігін ашқаннан кейін, баланың өмір сүру тіршілігін түбегейлі өзгертеді. Бұл дегеніміз баланың мектеп өміріне бейімделіп, өзінің әлеуметтік ортада «МЕН» дегенін қалыптастырып, жоғарыдан көріне алуы, баланың білімді, табысты және нәтижелі игеріп кетуіне ықпал жасайды. Осындан барып баланың мектепте оқуға деген қызығушылығы, дүниені тануға деген талпынысы, өздігінен білім алуға деген жігері мен қабілеттерінің қарқынды дамуы байқалады. Жалпы алғанда баланың мектепке дайындығы баланың бойында мектепке дейін мектеп оқушысына тән психологиялық сипаттардың қалыптасуымен анықталады. Баланың осы бағыттарында дұрыс жол таба білуіне көмектесіп, қиыншылықтарды жеңе білуіне жағдай жасау педагогтардың негізгі міндеті. Осы міндеттерді жүзеге

асыру барысында баланың белсенділік танытуы маңызды рөл атқарады. Өйткені, көптеген ғалым - педагогтардың, практик - мұғалімдердің тәжірибесіне сүйенсек, оқу тәрбие үрдісі негізінде дамыту мәселесінде басты рөлді ең алдымен, оқушының өзіндік әрекеті, белсенділігі атқарады. «Бала білімді тәжірибе арқылы, өз бетімен алуы керек»- деп А.Байтұрсынов өз еңбегінде атап көрсеткен [4].

Қаншалықты деңгейде сабақ сапалы болсын немесе мұғалімнің білімі, тәжірибелік шеберлігі мол болсын, бірақ бала тарапынан өзіндік белсенділік, әрекет болмаса жұмыстың нәтижелі, сапалы орындалуы мүмкін емес.

Түйіндей келе, бұл баланың жеке тұлғасының қалыптасуы және ақыл-ойының, таным үрдістерінің дамуы болып табылады. Демек, баланы мектепке даярлау мәселесі өз өзектілігін жоғалтпайтын әлі де зерттеуді қажет ететін міндетті мәселелердің бірі болып қала бермек.

Әдебиеттер:

1.Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына «Нұрлы жол - болашаққа бастар жол» атты Жолдауы, 2014 жылғы 11 қараша;

2. ҚР МЖМБС 1.001-2009. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпы міндетті білім беру стандарты. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту.

3. Кравцова Е.Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе. - М.,1991.

4. Мухина В.С.Детская психология.- СПб., 1992.

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ПЕДАГОГА

Карагозина Марал Ильясовна,

главный специалист отдела МОИР

ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г. Астана

maral.karagozina@mail.ru

Аканбаева Сауле Каменовна,

начальник Академического отдела

ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г. Астана

saule_kamenovna@mail.ru

В современном Казахстане идет становление новой системы образования, ориентированной на мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике учебно-воспитательного процесса. В этих условиях учителю необходимо ориентироваться в широком спектре современных инновационных подходов к конструированию учебных материалов нового поколения. Подготовка новых видов учебных материалов, изменение их функций и способов использования в образовательной практике являются одной из составляющих модернизации образования. Развитие образования делает все более

актуальным решение проблемы оценки профессионализма педагога, уровня его профессиональной компетентности, перспектив роста, возможностей профессионального роста.

Согласно Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 гг. - постепенно будет осуществляться переход на 12-летнюю модель обучения. Обновленное содержание среднего общего образования должно основываться на компетентностном подходе. Включение компетентностного подхода в практику образования и разработка теории развития ключевых компетенций становятся все более актуальными для мировой педагогической науки и практики. В развитых странах Запада речь идет о таких задачах образования, как «формирование у учащихся компетенции, проявляющейся в умении учащихся интегрировать, переносить и использовать знания в разных жизненных ситуациях. Все, что связано с компетенциями, связано с опытом и деятельностью субъекта, вне ситуации и деятельности компетенции не проявляются» [1].

Одним из конструктов в профессиональной педагогической компетентности является психологическая компетентность. К тому, что «каждый педагог должен быть психологически образован» (В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев), сегодня необходимо добавить, что каждый педагог должен быть ещё и психологически компетентен, т. е. способен эффективно использовать психологическую образованность на практике.

Психологическая компетентность - это своеобразный психологический (личностный) инструмент специалиста, обеспечивающий эффективное выполнение его профессиональной деятельности. Высокий уровень психологической компетентности позволяет педагогу как субъекту профессиональной деятельности целесообразно использовать личностные ресурсы, минимизировать затраты, оптимизировать внешнюю и внутреннюю активность, актуализировать скрытые возможности других, прогнозировать отставленные эффекты профессиональной активности, конструировать продуктивные модели саморазвития. В контексте реализации компетентностного подхода психологическая компетентность педагога провозглашается как необходимое условие его профессионализма [4, с. 289].

Развитие профессиональной компетентности учителей, создание условий для становления творчески мыслящей личности учащегося - проблема, оказывающая непосредственное влияние на успешное функционирование школы.

Программа курсов повышения квалификации педагогических работников РК (разработанная АО НИШ совместно с Кембриджским университетом) основанная на конструктивистской теории обучения, направлена на развитие профессиональных знаний и навыков учителя, на его компетентность и убежденность в том, что эффективность уроков зависит от качественной и плодотворной деятельности учителя. При этом усилия и внимание учителя должны быть сосредоточены на личности ученика. Конструктивистский подход в обучении предполагает обязательное активное участие ученика на

уроках, самостоятельное постижение им (учеником) смысла изучаемого по предмету. По теории Шульмана учитель имеет «трёх помощников»: голову, руки и сердце. При помощи них компетентный учитель регулирует весь процесс успешного обучения учащихся, используя те методы и приёмы преподавания, которые наиболее приемлемы в определённых условиях обучения [3, стр.112-113].

Новое направление в педагогической психологии - личностно-развивающее - рассматривает систему «учитель -ученик» как постоянно развивающуюся духовную общность, где учитель не только создает оптимальные условия для развития позитивных потенциалов каждого ученика, способен заинтересовать, увлечь, но и сам открыт к новому опыту, новому знанию (Л.М. Митина, 1996). Такой учитель создает эффективное обучение, в котором концентрируются усилия трех наиболее прогрессивных направлений педагогической психологии.

Компетентность как единство теоретической и практической готовности педагога к выполнению профессиональных функций характеризует не только деятельность, но и самого педагога как её субъекта в его самостоятельном, ответственном, инициативном взаимодействии с миром. Благодаря этому свойству компетентность интегрирует профессиональные и личностные качества педагога, направляет их на овладение знаниями и целенаправленное применение в прогнозировании, планировании и реализации деятельности, активизирует педагога в развитии собственных способностей, в стремлении к самореализации в социально полезной деятельности, обеспечивает его профессиональное становление.

Л.К. Гребенкина (2001) определяет профессиональную компетентность как элемент педагогического профессионализма наряду с «профессиональной культурой» и потребностью в профессиональном росте, а педагогическое мастерство рассматривает как высокий уровень профессионализма, проявляющийся в творчестве учителя, его продуктивной деятельности и постоянном совершенствовании искусства обучения, воспитания и развития человека [2, с. 14].

Существенным фактором компетентного преподавания является исследование и оценка учителем самостоятельного постижения смысла учеником. Данный подход предполагает обязательное активное участие в этом процессе самого ученика, который становится в подобных условиях ответственным за свое обучение. Ответственность осознается и принимается учеником отчасти из-за среды, которую учитель создает на занятиях. [3, с.112].

Как отмечают И.Б. Котова и Е.Н. Шиянов, профессиональная компетентность педагога является важным условием становления и развития педагогического мастерства, образует содержание педагогической культуры. Ситуации несовместимости уровня субъектной компетентности и объективных требований жизни и профессиональной деятельности приводят к возникновению низкой толерантности к стрессу, профессиональным деформациям и в конечном итоге к снижению как заинтересованности в

педагогической профессии, так и к потере возможности обеспечения её эффективности.

Литература:

1. Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2011-2020 гг. /edu.gov.kz/ru/zakonodatelstvo.
2. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия. - М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004 год.
3. Руководство для учителя, третий (базовый) уровень АО НИШ, 2012 год.
4. Щербина О. В., Иванова Н. В., Школьникова В. В. Психологическая компетентность педагога как важный компонент его готовности выполнять профессиональную деятельность. Сборник конференции НИЦ Социосфера, № 22, 2011 год.

СИСТЕМА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ АВСТРИИ

Клименко Н. А.,

*старший преподаватель кафедры ППС ПРУ
Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г. Астана*

Профессиональное обучение в Австрии обладает высоким реноме. Примерно 40% молодежи в Австрии изучает после завершения обязательного школьного образования, законодательно признанную профессию. Еще 40 % продолжают обучение в ремесленном училище или в политехнической школе. Таким образом, около 80% австрийских школьников выбирают обучение, связанное с получением профессии (такая же ситуация в Германии и Швейцарии).

Общее школьное образование составляет 4 года (дети от 6 до 10 лет). Следующие 4 года учащиеся учатся либо в основной школе, либо в гимназии.

В Австрии владеть рабочей профессией - это значит стать богатым. 300 профессий Австрии возникли из исторического прошлого, когда существовала средневековая система *цехов*.

В Австрии молодые люди чаще выбирают профессиональное образование, так как после завершения у них уровень заработка достаточно высокий и не ниже, чем у молодого человека с высшим образованием.

Предприятия и ремесленные училища сами создают планы обучения. Например, повар не может обучаться только в одном ресторане, предприятия договариваются об обмене базой практики для учеников.

Существует Концепция обучения на предприятии. Например, по столярному делу ученик работает с первого дня. В мастерской он делает отдельные детали.

Обучение первой профессии в Австрии может быть проведено в рамках дуального профессионального образования (обучение профессии и ремесленное училище), или в рамках очных профессиональных школ. Дающие профессию очные школы подразделяются на:

- профессиональные средние школы (например, технические и ремесленные училища, школы торговли и школы экономических профессий),

- профессиональные высшие школы (например, высшие учебные заведения по техническим и ремесленным дисциплинам, торговые академии, высшие учебные заведения экономических профессий, высшие учебные заведения по туризму);

- школы в системе здравоохранения.

Ремесленное обучение - это фундаментальное и ориентированное на будущее профессиональное образование. Благодаря ему, Австрия предлагает оптимальное соединение практических навыков, базовых специальных теоретических знаний и важнейших ключевых качеств, необходимых для квалифицированных рабочих. О том, что эти преимущества обучения находят признание, свидетельствует и его всеобщее одобрение. Более 35 000 предприятий обучают около 120000 учеников, которые став квалифицированными рабочими, вносят свой решающий вклад в обеспечение и развитие конкурентоспособности страны.

В настоящее время в Австрии имеется 204 ремесленные профессии для обучения и 14 сельскохозяйственные профессии. Они организованы и отрегулированы на федеральном уровне как отдельные, групповые, с акцентом на определенное направление и модульные.

В дуальной системе обучения задействованы следующие структуры: государство, ученики, предприятия, родители, Палата экономики и система повышения квалификации. Все участники работают в непрерывной взаимосвязи.

В Австрии в обучение учеников предприятия видят как инвестиции в будущее. Благодаря этому, предприятия смогут оптимальным образом удовлетворять свои потребности в квалифицированной рабочей силе в будущем. В процессе обучения ученики уже выполняют значимые работы в интересах обучающего предприятия. В зависимости от изучаемой профессии время обучения составляет от двух до трех лет. Если же уже пройдено профессиональное обучение по одной из смежных профессий, то время обучения может быть сокращено на один год, если обучающее предприятие с этим согласно.

Профессиональное обучение в Австрии проходит в условиях реальной рабочей деятельности. Ученик приобретает навыки и знания, необходимые для соответствующей профессии и предписанные квалификационной характеристикой профессии. Окончивший обучение ученик может сразу приступить к выполнению ответственной работы в качестве квалифицированного рабочего. Обучение в значительной мере проходит в рамках продуктивной работы, что снижает расходы обучающего предприятия и

повышает мотивацию ученика к обучению. В первую очередь задачами обучения на предприятиях является: учиться в условиях практики и для практики, учиться через продуктивный труд с использованием новейших технологий, учиться в межзаводских учреждениях для обучения и выполнять квалифицированную работу сразу после обучения.

Механизм организации при выявлении пригодности предприятия для обучения учеников выглядит следующим образом: предприятие еще до приема учеников подает в соответствующую службу по делам ученичества при Палате экономики заявку на определение пригодности для обучения. Служба в законодательном порядке обязана проверить, соответствует ли предприятие условиям для обучения учеников. Если такое соответствие есть, то предприятию выдается так называемое извещение об определении, где уведомляют его о том, что оно вправе принимать учеников. Критериев для предприятия очень много, вплоть до того, что должны существовать санузлы по гендерному признаку.

Таким образом, следует отметить, что в Австрии предприятие заинтересовано в приеме на обучение учеников, так как, во-первых, приобретает компетентный персонал, который полностью отвечает требованиям данного предприятия. Во-вторых, повышает продуктивность и качество услуг и произведенной продукции, в-третьих, достигает в среднесрочном периоде высокой доходности как результата их хлопот в связи с обучением, а также экономят расходы на переобучение персонала.

Если предприятие обучает инвалидов или безработных, затраты оплачивает государство.

Есть предприятия, которые никого не обучают. Причины разные - нет такой профессии или предприятие на грани закрытия или банкротства.

Предприятие использует различную *мотивацию для учеников*, например, если будешь хорошо учиться, мы оплатим тебе обучение на водительские права. (!) Производительность труда в Австрии составляет 115%, в то время когда в среднем по странам ЕС -100%. Хотя уровень безработицы очень высокий -8,7%. В основном безработица наблюдается среди эмигрантов.

Следующий аспект - это обучение в ремесленном училище. Основное внимание при обучении в ремесленном училище уделяется преподаванию профессиональных знаний (около 65%) и преподаванию общеобразовательных предметов (около 35%). Ремесленные училища специализируются на обучении определенным профессиям в рамках определенного регламента времени. Главным образом, нужно отметить, что ремесленное училище дает профессионально-техническое дополнение обучению на предприятии, дополняющее профессионально-практическое обучение, углубление и расширение общеобразовательного уровня, а также профессионально направленное изучение иностранных языков.

Одним из важных составляющих организации профессионального образования является выбор профессии. Общую информацию о профессиональном обучении и помощь в поиске свободных мест для обучения

предлагают службы по делам ученичества Палаты экономики в федеральных землях, которые действуют и как ведомства по проблемам профессионального обучения первого порядка. Биржа труда совместно с Палатой экономики Австрии создала биржу мест для обучения в режиме он лайн, которая позволяет молодежи эффективно искать потенциальные предприятия, где можно проходить обучение. Таким образом, следует отметить, что данная служба помогает молодежи ориентироваться в многообразии вариантов и сделать правильный выбор.

Что касается финансовой поддержки ремесленного обучения, то нужно отметить, что обучение в школе финансирует государство, а расходы по обучению на предприятии несет само обучающее предприятие. Таким образом, большая часть расходов по профессиональному обучению приходится на предприятие. Расходы на обучение снижают прибыль предприятия и, тем самым, налоговые отчисления. В силу этого и государство косвенно несет часть расходов по обучению на производстве.

Каждое предприятие имеет своего представителя в Федеральной палате экономики (WKO). Палата разделена на 7 отраслей:

1. Ремесленники (делятся на столяров, пекарей, парикмахеров и т. д.)
2. Индустрия
3. Промышленность
4. Торговли
5. Банки и страховые компании
6. Транспорт
7. Туризм
8. Информация и консалтинг

В каждой группе существует Совет директоров. Он устраняет конфликт интересов в экономических структурах и вопросах образования.

Палата экономики имеет представительства в 70 странах.

Задачи Палаты экономики:

- консультирование в вопросах повышения квалификации;
- поддержка предприятий, на которых обучаются ученики;
- рамочные условия для социальных партнеров.

В федеральных землях есть представитель Палаты, который представляет *отчет в Министерство экономики (а не Министерство образования).*

100с. человек ежегодно проходят курсы повышения квалификации.

Элементы профессионального образования:

1. Договор с предприятием (до 18 лет - подписывают родители).
2. Закон о профессиональном обучении.
3. Палата образования на предприятии.

В первый год обучения на предприятии ученик получает 1/3 оплаты за труд, во второй год- 50%, в третий год- 70% оплаты.

Существует биржа труда AMS, которая занимается трудоустройством, проведением курсов, выделением средств, например, 10 тысяч евро на открытие салона красоты.

Самые популярные профессии в Австрии - парикмахерское дело у девочек и автомеханика у мальчиков.

Подводя итог, нужно отметить некоторые преимущества дуального профессионального обучения:

- **Ученик** приобретает профессиональные компетенции и квалификации для работы и трудовой деятельности, получает денежную компенсацию за обучение, учится в реальных условиях, идентифицирует себя с обучающим предприятием и профессией.

- **Работодатель** приобретает компетентный персонал, который полностью отвечает требованиям данного предприятия, повышает продуктивность и качество услуг и произведенной продукции, экономит расходы на поиск персонала и его переобучение, вносит свой вклад в социальную ответственность бизнеса.

- **Государство** выигрывает от положительного влияния дуального профессионального обучения на экономику и общество в целом, покрывает потребность в квалифицированном персонале благодаря вкладу хозяйственных единиц, усиливает формализованную кооперацию с экономикой, благодаря регулированию обучения на предприятии, приобретает оперативный индикатор о тенденциях развития экономики и рынка труда.

В Австрии существует Институт экономики по исследованиям в области образования, который был создан в 1975 году. В институте работает 25 сотрудников. Финансирование института происходит за счет внутренних средств и частично субсидий от государства.

Институт разрабатывает критерии оценивания экзамена по профессии (3 эксперта), вырабатывает рекомендации по основным требованиям образовательных программ, составляет рекомендации для тех, кто заканчивает профессиональный колледж, создан сайт для молодежи с информацией и видео роликами по профессиям: www.whatchado.com

Следует отметить, что австрийская система дуального обучения не отрицает, что во многом опыт профессионального обучения был взят с советской системы профессионального технического образования.

Опыт дуального обучения Австрии переняли такие страны как Словакия, Болгария, Румыния, Китай.

ТРЕНИНГ КАК ФОРМА ОБУЧЕНИЯ ВЗРОСЛЫХ

Ковтун И. И.,

*начальник отдела мониторинга и анализа,
ФАО «НЦПК «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г. Астана*

Групповой тренинг как самостоятельная форма обучения имеет небольшую историю. История связывает тренинговое движение с именем

известного американского психолога и социолога середины XX века Куртом Левиным.

Термин «тренинг» (от англ. train, training) имеет ряд значений - обучение, воспитание, тренировка, дрессировка. Подобная многозначность присуща и научным определениям тренинга. Ю. Н. Емельянов [1] определяет его как группу методов развития способностей к обучению и овладению любым сложным видом деятельности. Тренинг определяется и как способ перепрограммирования имеющейся у человека модели управления поведением и деятельностью [2].

Тренинги в группах имеют ряд преимуществ, которые позволяют достигать результаты обучения. В тренинге изменяется роль преподавателя - он становится тренером, а ключевым средством организации обучения становится сама группа. То есть при традиционном подходе преподаватель играет активную и доминирующую роль, которая сводится, в основном, к передаче знаний, то в групповом тренинге основной задачей тренера является организация групповой работы и управление движением группы и ее отдельных членов. В тренинге люди вовлекаются в специально разработанные действия. Это может быть проигрывание той или иной ситуации, выполнение упражнений, наблюдение за поведением других по специальной схеме. Знания, получаемые во время тренинга, слагаются, во-первых, из предшествующего опыта участников, во-вторых, личного опыта, который они получили в группе и, в-третьих, рефлексии по достижению поставленных целей. Это позволяет связать знания с индивидуальной и групповой практикой участников тренинга. Другой тип знаний, получаемых в процессе тренинга, составляют собственно теоретические знания, которые представляет тренер в ходе групповой работы. Однако и здесь роль тренера не сводится к простой передаче знаний. Его задача заключается в организации работы по сопоставлению личного опыта и умений участников группы с представленными теоретическими конструкциями на первом шаге и в содействии в практическом овладении ими в дальнейшем.

В ходе тренинга участники группы открывают идеи, закономерности, уже известные в психологии, а также, что особенно важно, свои личные ресурсы, возможности, особенности, а для этого тренер придумывает, конструирует и организовывает такие ситуации, которые давали бы возможность членам группы осознать, апробировать и тренировать новые способы поведения, экспериментировать с ними. В тренинговой группе создается креативная среда, основными характеристиками которой являются проблемность, неопределенность, принятие, безопасность.

В ходе тренинга участники с помощью тренера и группы получают возможность проанализировать предшествующую практику, свои представления и навыки работы. Расширение практических и теоретических знаний дополняется практикой групповой работы, требующей от участника новых для него средств ее реализации.

В тренинге как форме обучения, построенной на использовании преимуществ групповой работы, можно выделить три относительно самостоя-

тельных процесса (Х. Миккин, 1986):

- процесс обучения;
- процесс групповой динамики;
- процесс развития личности.

Приступая к планированию тренинга важно знать модель обучения взрослых, которую разработал Дэвид Колб в 1984 году. Четырех шаговая модель обучения была названа «Цикл Колба» и используется повсеместно, где необходимо научиться новому знанию.

Цикл обучения Колба содержит четыре стадии:

- *личный опыт*: проверенное понимание результата определенных действий;
- *рефлексия*: анализ полученного результата и действий, связанных с ним;
- *создание концепции*: формирование идей как это все устроено и работает, осмысление новых знаний;
- *эксперимент*: проверка новых идей на практике.

Согласно данным представлениям, обучение состоит из повторяющихся этапов «выполнения» и «мышления». Это значит, что невозможно эффективно научиться чему-либо, просто читая об этом предмете, изучая теорию или слушая лекции. Однако не может быть эффективным и обучение, в ходе которого новые действия выполняются бездумно, без анализа и подведения итогов.

Цикл обучения подкрепляется концепцией индивидуальных «стилей обучения»: «активисты», «мыслители», «теоретики», «прагматики». Данное деление на стили обучения основаны на том, что каждый человек предпочитает одну или более стадий в цикле обучения. Каждому из них присущи свои сильные и слабые стороны, свои особенности поведения, требования к процессу обучения и к другим его участникам. Например, если нужно освоить новое направление деятельности, некоторые люди начнут читать как можно больше теоретической литературы для образования связей с тем, что они уже знают - «теоретики», в то время как другие будут сначала пробовать все вещи на практике - «активисты». Осознавая и принимая во внимание эти предпочтения, люди могут избирательно усилить свои способности в использовании всех стадий цикла обучения для того, чтобы стать «универсальными» обучаемыми. Необходимо отметить, что люди не выбирают на сознательном уровне с какого этапа начинать. Они являются заложниками своего подхода, модели поведения[4].

Для того чтобы определить к какому типу относится человек Э. Кемерон и М. Грин предлагают ответить на следующий вопрос: «Если бы вы писали книгу о переменах и хотели передать будущим читателям максимум знаний, вам бы понадобилось:

- провести эксперимент - вы активист;
- достаточное количество вопросов для размышления - вы мыслитель;
- тщательно исследовать различные модели - вы теоретик;

- иллюстрировать ваши мысли примерами и включить полезные инструменты, техники и приложения - вы прагматик.»

Не маловажным при планировании тренинга является понимание групповой динамики. Прежде чем говорить о групповой динамике, сначала необходимо разобраться, что же такое группа. Группа - это два и более человека, объединенных общей целью. Теперь посмотрим, как группа может развиваться. Есть разные классификации этапов групповой динамики, О. Паратнова в статье «Групповая динамика. Понятия и механизмы» остановилась на четырех ключевых этапах групповой динамики. Согласно данной классификации каждая группа проходит в своем развитии следующие стадии групповой динамики:

- стадия знакомства;
- стадия распределения внутригрупповых ролей;
- стадия устойчивой работы группы;
- стадия завершения группы.

Каждая стадия характеризуется своими ярко выраженными чертами, которые необходимо учитывать при проведении обучения.

Стадия знакомства. Это не только формальный этап знакомства, данная стадия намного длиннее, здесь люди приглядываются друг к другу, осторожничают, пытаются оценить могут ли эти люди помочь им решить их профессиональные задачи. На занятиях этот этап групповой динамики обычно очень заметен: участники тренинга садятся подальше друг от друга, держат дистанцию, общаются только со знакомыми, свои вещи держат рядом с собой. На перерывах держатся по одному или парами, мало общаются с другими участниками, все достаточно тихо, все делается медленно и аккуратно. Указания на этапе знакомства обычно выполняются, не вызывают сопротивления, вопросов не возникает. На данной стадии группа не готова справляться со сложными задачами, участники не готовы говорить о своих недостатках и ошибках, не готовы воспринимать критику и советы. Некоторые группы могут застрять на стадии знакомства. Это может случиться по разным причинам, но главная - нехватка ощущения безопасности и доверия. Такие группы называются «формальные группы».

Стадия распределения внутригрупповых ролей. Чтобы группа могла эффективно работать - в ней должна появиться структура. Группа без структуры - как «амёба», она не сможет совершать целенаправленные действия. В группе должен проявиться кто-то, кто первым станет организовывать процесс, у него появятся помощники. В любой группе выделяются более активные участники, которые берут на себя роль «лидеров» или «экспертов», у них в свою очередь появляется своя «группа поддержки». Если ярких лидеров в группе несколько, то в ней образуются «группировки». Это самая энергичная и бодрая стадия, на ней обычно возникает много вопросов, обсуждений, полемики. Могут возникнуть те самые «каверзные» вопросы.

Стадия устойчивой работы. Чем сильнее группа объединена одной общей целью - тем быстрее и безболезненнее она проходит стадию

распределения ролей и выходит на стадию устойчивой работы. Данная стадия характеризуется тем, что здесь лидерство передается от одного участника к другому ситуативно и достаточно легко. Участники не борются за лидерство, они решают рабочие задачи. Это стадия наивысшей работоспособности. И при этом не тратится время на «трение», на колебания не по теме. На этой стадии динамики группы участники готовы спокойно видеть и свои сильные стороны, и свои особенности, свои точки роста. Они видят себя и других более объективно. И потому на этапе устойчивой работы участники группы наиболее активно решают свои задачи, связанные с достижением общей цели.

Участники на этой стадии динамики развития группы могут прямо говорить о том, что не получается, о своих ошибках. Это самая благодатная стадия для активной, мощной и глубокой учебы, для изучения самых важных, ключевых тем!

Стадия завершения группы. На данной стадии группа завершает свое существование. Это происходит либо когда достигнута общегрупповая цель (например, закончился курс обучения), либо когда распадаются участники группы. Чем дольше группа находилась на стадии устойчивой работы - тем больше ей не хочется расставаться. Потому что на данной стадии у группы появляется волшебное ощущение слаженной общей работы, поддержки, ощущение команды.

Эта стадия групповой динамики часто проявляется в том, что участники не хотят расходиться, хотя время обучения уже завершено. Участникам хочется продлить эту жизнь в этой группе.

А теперь определим структуру тренинга с учётом цикла обучения Колба и групповой динамики.

Этапы тренинга	Групповая динамика	Цикл Колба
1. Этап группообразования	Стадия знакомства, распределения внутригрупповых ролей.	-
2. Этап актуализации	Стадия распределения внутригрупповых ролей, устойчивой работы	Опыт
3. Этап освоения теории	Стадия устойчивой работы	Рефлексия, создание концепции
4. Этап отработки и формирования навыков	Стадия устойчивой работы	Эксперимент
5. Этап анализа опыта и интеграции	Стадия устойчивой работы	Опыт, рефлексия, создание концепции, эксперимент
6. Этап завершения	Стадия завершения группы	-

Каждое занятие тренинга планируйте как путешествие, имеющее начало, середину и конец. Благодаря этому каждое следующее занятие будет

восприниматься участниками как непрерывный учебный процесс, и они всегда смогут видеть, на какой стадии этого процесса они находятся.

Для эффективного построения обучения во время тренинга необходимо учитывать циклы обучения Колба[3].

Этап «Опыт»

Роль тренера - создать проблемную ситуацию, предложить кейс, который можно решить на основе конкретного опыта участников.

Тренер представляет информацию в доступной для участников форме, возможно использование наглядных пособий и вопросов, которые активизируют процесс обучения. При организации данной работы тренеру необходимо четко формулировать ее цель. Желательно, чтобы обсуждаемые вопросы были написаны на доске или в раздаточном материале, чтобы участники имели возможность обращаться к ним во время работы.

Для организации эффективной дискуссии тренер может задавать вопросы, которые стимулируют обдумывание и обсуждение опыта.

Этап «Рефлексия»

Участники тренинга классифицируют информацию, полученную на первом этапе, анализируют полученный опыт.

Роль тренера на этапе «Рефлексия» заключается в том, - чтобы помочь обучающемуся осмыслить то, что произошло на первом этапе, то есть участник тренинга должен сфокусировать свое внимание на том, что включает в себе этот опыт. Тренер должен быть уверен в том, что наиболее важные аспекты этого опыта не пропущены. Эффективный способ помочь обучающемуся осмыслить опыт - это спросить его что случилось и что он думает по этому поводу. Этап «Рефлексия» - это процесс обмена идеями и впечатлениями между участниками. Что включает у людей мозг? Правильно, вопросы. Задача тренера на данном этапе очень проста -помочь участникам самим прийти к новой концепции, модели.

Этап «Создание концепции»

На данном этапе обучающимся необходимо интерпретировать то, что обсуждалось на втором этапе для того, чтобы определить - какие выводы могут быть сделаны. Это означает, что участник тренинга должен проанализировать информацию и решить, что она означает для него. Другими словами он вырабатывает принципы и извлекает уроки из опыта и его обсуждения.

Роль тренера на данном этапе больше похожа на условную роль человека, дающего знания, нежели направляющего ход обучения. На данном этапе тренер должен быть компетентен в предмете изучения и иметь кредит доверия в глазах обучающегося как хороший источник информации. Это не означает, что на данном этапе участники тренинга должны получить ответ на все вопросы, причем усвоение будет лучше, если ответы на эти вопросы будут найдены самими участниками. Тренер помогает участникам сфокусироваться на значении того, что произошло во время приобретения и осмысления опыта, так, чтобы обучающийся смог осознать факт приобретения новых знаний. Для осуществления этого тренер может выбрать один из подходов - может сделать

заклучение сам (например, в виде лекции) или же задавать наводящие вопросы, чтобы дать возможность участникам самим прийти к собственным выводам. Последний подход требует наличия сильных тренерских навыков, а также знания предмета изучения.

Этап «Эксперимент»

Для того чтобы обучающийся почувствовал какое значение для него имела тренинговая сессия, он должен соотнести полученные знания со своей жизненной ситуацией. На данном этапе участники связывают тренинг с реальным миром - они редко бывают одинаковы. Эта связь может быть усилена через практику и через планирование применения после тренинга.

Основная роль тренера на этапе «Эксперимента» - быть консультантом. Так как участники тренинга больше стремятся к самостоятельной работе, тренер может дать совет и стимулировать улучшать приобретенные навыки. Ключевой вопрос, который должен задать себе каждый: «Что должен я изменить в следующий раз?»

PS: Системе повышения квалификации педагогических работников отводится особая миссия по подготовке учителей к условиям современного образования, отвечающего всем вызовам общества. С учетом этого требуются и изменения в формах повышения квалификации учителей, и тренинг становится наиболее приемлемой формой обучения взрослой аудитории.

Литература:

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М., 1979.
2. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. М., 1940.
3. Шайхуллина С.Р., Мухамедова И.А. Пособие для тренера. Ашхабад, 2009.
4. Ingrid Gevers & Esther Koopmanschap Wageningen International

ПОДГОТОВКА УЧИТЕЛЯ К РАЗВИТИЮ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Кузнецова С. В.,

*к.п.н. ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР
по Карагандинской области, г. Караганда
kuznecova_s_v_ipk@mail.ru*

В Послании «Казахстан-2050: новый политический курс состоявшегося государства» Президент Нурсултан Абишевич Назарбаев большое внимание уделил вопросам модернизации системы образования. По мысли Президента, качественное образование станет основой индустриализации и инновационного развития Казахстана [1].

Повышение качества образовательных услуг необходимо начинать с первых ступеней обучения в школе. Исследования ученых и учителей

практиков свидетельствуют о том, что одним из путей повышения качества обучения в начальной школе является развитие познавательного интереса младших школьников к обучению. Ключевой фигурой в данном процессе выступает учитель. От его понимания важности осуществления планомерной работы в указанном направлении, владения методикой развития познавательного интереса в начальной школе, видения возможностей обновленного содержания образования зависит успешность каждого ребенка в дальнейшем обучении.

Каковы особенности подготовки учителя к данному виду работы? Ответу на этот вопрос посвящена данная статья.

Познавательная деятельность относится к сложным психолого-педагогическим явлениям, природа которого требует достаточно глубокого изучения. Ее исследованию посвящен ряд работ известных психологов: Б.Г. Ананьева, Л.С. Выготского, Л.И. Божович, А.А. Венгера, П.Я. Гальперина, В.В. Давыдова, Л.А. Гордона, Н.Ф. Добрынина, А.Н. Леонтьева, Л.С. Славиной, А.В. Петровского и др.

Проблемой организации познавательной деятельности занимались такие педагоги, как Б.П. Есипов, М.А. Данилов, П.И. Пидкасистый, М.Н. Скаткин, Г.И. Щукина, Т.И. Шамова, Н.Ф. Талызина, М.П. Осипова и Н.И. Качановская. Одним из направлений активизации учения учащихся является формирование интереса к познавательной деятельности. Проблема общения, взаимодействия участников учебного процесса получила освещение в педагогической литературе (М.Д. Виноградова, Н.С. Дежникова, И.Б. Первин, Х.И. Лийметс, Г. Кусаинов, Н.Н. Хан и др.).

Анализ проведенных научных изысканий позволяет сделать вывод, что в философии и психологии имеет место деятельностный подход - принцип изучения психики, в основу которого положена категория предметной деятельности.

В педагогике деятельность рассматривается, как форма психической активности личности, направленная на познание и преобразование мира и самого человека. Состоит из более мелких единиц - действий, каждому из которых соответствует своя частная цель или задача. Включает в себя цель, мотив, способы, условия, результат [2].

Анализ работ М.А. Данилова, П.И. Пидкасистого, М.Н. Скаткина, Г.И. Щукиной, Т.И. Шамовой показал, что социальный опыт передается через:

- коммуникативную деятельность;
- ценностно-ориентационную;
- практически-преобразовательную;
- творческую;
- познавательную.

Таким образом, теория деятельности оказывает большое влияние на различные сферы социальной практики, на сферу образования, в том числе и на познавательную деятельность учащихся.

Философское и теоретическое знание позволило определить позицию дидактики в определении сущности усвоения учебного материала и этапов протекания познавательной деятельности. Так, Беспалько В.П. под усвоением понимает «сложный познавательный процесс, возникающий в ходе учебной деятельности и представляющий собой сознательное овладение учащимся опытом предшествующих поколений людей». Содержанием усвоения является отражение и моделирование мира человеческим мозгом. При этом усвоение рассматривается как сознательный, управляемый, информационный и результативный процесс. Лернер И. Я., рассматривая усвоение как процесс - «превращение объективного содержания социального опыта, лежащего вне личности, в достояние личности, ее собственное содержание», одновременно указывает, что результат этого процесса представляет собой усвоение как продукт. В целом, в педагогике общепринятым положением является представление усвоения как процесса и результата превращения содержания образования (учебного материала) в достояние и качество личности обучающегося.

Анализ педагогических работ (Лернер И.Я., Беспалько В.П., Коркина В.И. и др.) показал, что усвоение знаний школьниками и сама познавательная деятельность предполагает: восприятие, осмысление, понимание, закрепление и обобщение и применение, согласно позиции С.Л. Рубинштейна [3].

Рассмотрим понятие «познавательный интерес». Интерес - (от лат. Interest - имеет значение, важно) - реальная причина действий, ощущаемая человеком как особо важная. Интерес можно определить как положительное оценочное отношение субъекта к его деятельности. Познавательный интерес проявляется в эмоциональном отношении школьника к объекту познания. Известно, что интерес к учению является двигателем познавательной активности. Прежде чем «ты хочешь призвать ребенка к какой-либо деятельности, заинтересуй его, позаботься о том, чтобы обнаружить, что он готов к этой деятельности, что у него напряжены все силы, необходимые для нее, и что ребенок будет действовать сам, преподавателю же остается только руководить и направлять его деятельность». (Л.С. Выготский) [4].

Изучение теоретических основ развития познавательного интереса младших школьников осуществляется нами совместно с учителями начальных классов в ходе курсов повышения квалификации педагогических кадров по предметам начальных классов в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан.

Слушатели курсов приходят к пониманию того, что интерес это сложное и очень значимое для человека образование, имеет множество трактовок в своих психологических определениях. Оно рассматривается как:

- активатор разнообразных чувств (Д. Фрейер) и как своеобразная чувствительность ребенка (Ш. Бюлер);
- структура, состоящая из потребностей (Ш. Бюлер);
- избирательная направленность внимания человека (Н.Ф Добрынин, Т.Рибо);

- проявление его умственной и эмоциональной активности (С.Л.Рубинштейн)

- специфическое отношение личности к объекту, вызванное сознанием его жизненного значения и эмоциональной привлекательностью (А.Г. Ковалев).

Г.И. Щукина считает, что в действительности интерес выступает перед нами:

- и как избирательная направленность психических процессов человека на объекты и явления окружающего мира;

- и как тенденция, стремление, потребность личности заниматься именно данной областью явлений, данной деятельностью, которая приносит удовлетворение;

- и как мощный побудитель активности личности;

- и, наконец, как особое избирательное отношение к окружающему миру, к его объектам, явлениям, процессам.

В процессе задания «Визуализация» раскрываются структурные компоненты познавательного интереса:

1) положительные эмоции по отношению к деятельности;

2) наличие познавательной стороны этой эмоции, т.е. тем, что мы называем радостью познания и познания;

3) наличие непосредственного мотива, идущего от самой деятельности, т.е. деятельность сама по себе привлекает и побуждает его заниматься, независимо от других мотивов.

Слушатели отмечают, что интерес формируется и развивается в деятельности, и влияние на него оказывают не отдельные компоненты деятельности, а вся ее объективно-субъективная сущность (характер, процесс, результат). Рефлексия выполнения данного задания позволяет прийти к выводу о том, что познавательный интерес, будучи, включенным в познавательную деятельность, теснейшим образом сопряжен с формированием многообразных личностных отношений: избирательного отношения к той или иной области науки, познавательной деятельности, участию в них, общению с соучастниками познания. Именно на этой основе - познания предметного мира и отношения к нему, научным истинам - формируется миропонимание, мировоззрение, мироощущение, активному, пристрастному характеру, которому способствует познавательный интерес.

Анализ педагогического опыта, практики работы педагогов позволяет понять, что познавательный интерес, активизируя все психические процессы человека, на высоком уровне своего развития побуждает личность к постоянному поиску преобразования действительности посредством деятельности (изменения, усложнения ее целей, выделения в предметной среде актуальных и значительных сторон для их реализации, отыскания иных необходимых способов, привнесения в них творческого начала). Ключевой идеей дальнейшей работы становится идея о том, что любую деятельность человек, одухотворенный познавательным интересом, совершает с большим пристрастием, более эффективно.

Особое внимание уделяется при этом на тот факт, что познавательная деятельность детей в условиях обновления содержания образования понимается не только как процесс усвоения знаний, умений и навыков, а, главным образом, как поиск знаний, приобретение знаний самостоятельно или под тактичным руководством взрослого, осуществляемого в процессе гуманистического взаимодействия, сотрудничества, сотворчества.

Поэтому учителю важно в процессе обучения, поддерживая познавательную активность, создавать детям условия для самостоятельного поиска информации. Ведь знания формируются как результат взаимодействия субъекта (ребенка) с той или иной информацией. Именно присвоение информации через ее изменение, дополнение, самостоятельное применение в различных ситуациях и порождает знание [5].

Наиболее общими и важными задачами познавательного развития ребенка являются не просто обогащение его представлений об окружающем, а развитие познавательной инициативы (любопытности) и освоение культурных форм упорядочения опыта (на материале представлений о мире), как предпосылки формирования готовности личности к непрерывному образованию. Таким образом, в процессе развития школьников познавательный интерес выступает в многозначной роли: и как средство живого, увлекающего ребенка обучения, и как сильный мотив, к интеллектуальному и длительному протеканию познавательной деятельности, и как предпосылки формирования готовности личности к непрерывному образованию. Как мотив учения познавательный интерес имеет ряд преимуществ перед другими мотивами, которые могут существовать вместе и наряду с ним (коллективные, профессиональные).

1. Познавательный интерес раньше других мотивов осознается школьником.

2. Познавательный интерес более точно выражает мотивацию учения.

3. Познавательный интерес более доступен для наблюдения. Его легче обнаружить, распознать, вызвать. А, следовательно, легче управлять его формированием.

4. Познавательный интерес имеет меньшую ситуативную прикованность, чем интерес как средство обучения. Он побуждает школьника заниматься увлеченно не только на уроке или в процессе подготовки домашнего задания.

В практической работе слушатели овладевают новыми педагогическими подходами, позволяющими развивать познавательный интерес в условиях обновленного содержания образования:

- создания атмосферы доверия между учащимися, а также между учителем и учащимися;

- выслушивания мнения каждого учащегося и признание важности использования уже имеющихся знаний;

- стимулирующего и развивающего обучения с помощью тщательно подобранных заданий и видов деятельности;

- моделирования и представления стратегий по решению проблем путем, понятным для учащихся;

- поддержки обучения учащихся посредством оценивания;
- поощрения активного обучения, основанного на исследовательском подходе;
- развития навыков критического мышления учащихся;
- организации работы всего класса, индивидуальной и групповой деятельности.

Таким образом, происходит пересмотр педагогических идей каждым педагогом. Ожидаемым результатом совместной работы группы и тренера является повышение качества занятий в начальной школе путем внедрения новых педагогических подходов и стратегий реализации обновленного содержания образования. Это же в свою очередь позволит повысить мотивацию младших школьников к обучению и развить у них устойчивый интерес к познавательной деятельности.

Литература:

1. Послание Президента Республики Казахстан - Лидера нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства» / <http://www.akorda.kz>
2. Давыдов В.В. Психологическая теория учебной деятельности и методов начального обучения, основанных на содержательном обобщении. - Томск: «Пеленг», 1992.
3. Педагогика. Курс лекций. - Алматы, 2005г.
4. Выготский Л.С. Избранные сочинения. / Под ред. А.В. Запорожца. - Москва, 1982.
5. Петровский А.В. Введение в психологию. М.: Издательский центр «Академия», 1995.
6. Образовательная программа курсов повышения квалификации педагогических кадров по предметам начальных классов в школах с русским языком обучения в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан. - Астана.: ЦПМ АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2015.

РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ ФОРМАТИВНОГО ОЦЕНИВАНИЯ У УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА КРАТКОСРОЧНЫХ КУРСАХ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ

Кушнир М. П.,
к.п.н. зав.кафедрой ДВиНО филиала АО
«НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской
области, г.Караганда kushnir_m_p@mail.ru

Одни из важных изменений в обновленном Государственном общеобязательном стандарте образования Республики Казахстан (далее -ГОСО) произошли в части оценивания.

Обновленным ГОСО [3] определяется, что:

- оценка учебных достижений обучающихся осуществляется посредством использования критериального оценивания;
- оценивание осуществляется в соответствии с системой целей обучения;
- система критериального оценивания включает в себя три вида оценивания: формативное оценивание, внутреннее суммативное оценивание и внешнее суммативное оценивание.

Эти положения определяют требование к учителям начальных классов - понимание особенностей данного оценивания и владение его технологией.

Опыт работы со слушателями - учителями начальных классов - на краткосрочных курсах повышения квалификации показывает, что современным педагогам трудно понять и принять, прежде всего, формативное оценивание. Поэтому в нашей статье мы представим опыт работы по развитию навыков формативного оценивания у педагогов.

При раскрытии сущности формативного оценивания мы придерживаемся следующих этапов:

1. Проблематизация роли оценивания в учебном процессе.
2. Работа с основными понятиями.
3. Доказательство необходимости именно критериального оценивания.
4. Выделение особенностей формативного оценивания.
5. Приемы формативного оценивания.
6. Практика обратной связи.
7. Разработка критериев успеха.
8. Само- и взаимооценивание.

Для проблематизация роли оценивания в учебном процессе мы используем два варианта: просмотр видеоролика, например, выпуски юмористического журнала «Ералаш» на тему «Опять двойка» [1], «Школа моей мечты» [2] или обсуждение в группе с последующей презентацией его результатов вопроса «Зачем мы оценивание учащихся?». Итогом любого варианта работы становится осознание, что оценивание - это не только предоставление информации учащимся, учителям, родителям и обществу о степени достижения результатов обучения, но и возможность для учителя откорректировать и направить свои действия на совершенствование технологии преподавания.

Основные понятия включают такие дефиниции, как «оценивание», «оценка», «отметка», «критериальное оценивание», «диагностическое оценивание», «формативное оценивание», «суммативное оценивание». Работа проводится в следующей логике: актуализация имеющихся представлений слушателей по теме оценивания с использованием приемов «Кластер», «Концептуальное колесо» или «Карусель» - анализ государственных документов в области образования, содержащих указанные понятия - сравнение данных слушателями определений и определений, включенных в государственные документы, исправление и уточнение определений.

Основу доказательства необходимости именно критериального оценивания составляет прием рисования некоторого предмета (человека, дома, цветка,

бабочки) или выполнения изделия (открытка, кормушка, аппликация) без озвучивания требований к рисунку или поделке, а их оценивание на основе этих требований.

Например, дается задание «Нарисуйте дом». После предлагается оценить работы друг друга в парах. Открываются критерии оценивания:

1. Дом состоит из 3 частей: крыша - 1 балл, стены - 1 балл, фундамент - 1 балл.
2. Каждое окно - 1 балл, дверь - 1 балл, труба - 1 балл, дым из трубы - 2 балла.
3. Забор - 1 балл, каждое дерево - 1 балл, каждый цветок - 1 балл.
4. Симметричное расположение рисунка на листе - 1 балл.
5. Размер рисунка не менее 50% от общей площади листа - 1 балл.

Педагоги делают вывод, что если бы они знали эти критерии заранее, то постарались бы нарисовать так, чтобы набрать большее количество баллов. Также указывается, что общие критерии для всех, заранее всем известные и используемые при оценивании, делают оценивание объективным и прозрачным.

Для перехода к особенностям формативного оценивания мы снова повторяем, что критериальное оценивание включает формативное и суммативное оценивание. Выделяем следующие особенности формативного оценивания:

-оценивается прогресс учащихся с целью внесения изменений в процесс учения;

-используется в повседневной практике (поурочно, ежедневно) и дает возможность учителю отслеживать процесс продвижения учащихся;

-ориентируется на конкретного ученика;

-цель - корректировка деятельности учителя и учащихся в процессе обучения.

Мы представляем техники формативного оценивания для изучения в рамках тем, посвященных оцениванию, давая возможность слушателям применить их, демонстрируя понимание задания, рефлексирова. А с первых дней курсовой деятельности мы демонстрируем практику их применения, активно используя эти техники в процессе работы на занятиях для оценивания деятельности слушателей.

Например, техники «Сигналы рукой», «Светофор», «Одноминутное эссе», «Узнайте, о чем спросили», «Активное резюмирование», «Найди выдуманное».

Обратная связь - неотъемлемая часть формативного оценивания; это инструмент, дающий представление о том, как идет процесс обучения, позволяющий определить уровень достижения цели и решения учебных задач, получить информацию и осознать пробелы:

– ученику - в учении и получить точные и конкретные рекомендации для продвижения вперед;

– учителю - в обучении и внести изменения в свою деятельность (подбор новых методов, техник обучения, внесение изменений в распределение времени урока и др.) (таблица).

Обратная связь осуществляется на уроках в следующих направлениях: учитель - ученики, ученик - ученики, учитель - ученик, ученик - ученик [6].

Таблица - Характеристики видов обратной связи [4; 6]

Обратная связь	
в устной форме	в письменной форме
предоставление комментариев ученику в устной форме по итогам наблюдения за деятельностью учащегося, выполнением его работы	предоставление конкретных рекомендаций ученику по итогам проверки работ в письменной форме
<p>может быть:</p> <ul style="list-style-type: none"> • краткой (неразвернутой) - только оценка учителя «молодец», «хорошо», «неправильно» без предоставления ученику совета, рекомендации, направления выполнения работы; • полной (развернутой) - включает как оценку работы «хорошо», «молодец», «неправильно», «плохо», так и: <ul style="list-style-type: none"> а) указание того, что именно правильно и советы по достижению правильного ответа, б) указание того, каким образом можно исправить недочеты и улучшить ответ 	<p>включает:</p> <ul style="list-style-type: none"> • указание на правильные (отвечающие требованиям критериев оценивания) места. Рекомендуются писать ученику похвалу. «Молодец. Выполнил задание правильно» и др.; • в случае, когда ученик допустил ошибку(и), учитель должен написать конкретные рекомендации для улучшения работы.
<p>может быть выражена в следующей форме:</p> <p>1) фразы при правильных ответах: «Спасибо, это правильный ответ», «Отлично», «Спасибо, все правильно», «Спасибо, обратите внимание, как точно Зарина сформулировала ответ», «Спасибо, ты правильно и полным предложением ответил на вопрос, молодец»;</p> <p>2) фразы при неправильных, неполных ответах:</p> <p>а. «Спасибо, что-то близко, но не совсем точно, подумай еще».</p> <p>б. «Спасибо, хорошая попытка, но не совсем так».</p> <p>с. «Спасибо, это верное направление, но давай вместе подумаем...».</p>	<p>различают три типа:</p> <p>I. Напоминание.</p> <p>II. Поэтапная помощь. Осуществляется посредством:</p> <p>а. вопросов, например, «Что означает 8 км/ч, если велосипедист был в пути 3 часа?»</p> <p>б. описания, например, «Опишите порядок действия при решении уравнений»</p> <p>с. незаконченных предложений, например, «Если в 1 часе 60 минут, то в 5 часах»</p> <p>III. Представление образца</p>

Принять факт, что педагог в условиях внедрения обновленного ГОСО будет использовать чаще именно обратную связь, чем отметку, учителям сложно. Их беспокоят большие затраты времени на письменную обратную связь, неуверенность в верной формулировке устного высказывания. Поэтому мы предоставляем опорные слова для обратной связи и организуем практические упражнения с реальными работами учащихся для приобретения педагогами умений давать обратную связь.

Например, дается задание «На основе предложенной работы учащихся проведите формативное оценивание и дайте обратную связь».

Формативное оценивание предполагает использование тщательно разработанных критериев для организации оценивания.

На этапе разработки критериев мы анализируем понятие «критерий» и указываем на важность принятия во внимания цели обучения, т.е. основой для разработки критериев оценки учебных достижений учащихся являются учебные цели. Следовательно, критерии, разработанные для формативное оценивание должны описывать и оценивать только то, что заявлено в цели.

В процессе групповой работы учителя знакомятся с обязательными требованиями к критериальному оцениванию и определяют алгоритм разработки критериев:

1. Критерии оценивания должны быть основаны на целях обучения, и в процессе обучения учитель всегда должен обращать внимание учащихся на критерии оценивания.

2. Критерии оценивания должны быть понятными учащимся.

3. Критерии оценивания должны быть озвучены до начала выполнения проверочных работ.

4. Критерии оценивания могут быть разработаны совместно с учащимися [6].

Алгоритм деятельности учителя по организации формативного оценивания можно представить в виде следующих последовательных действий:

- 1) определение планируемых результатов обучения;

- 2) организация деятельности учащегося по планированию и достижению субъективно значимых образовательных результатов;

- 3) сопровождение достижения учащимся запланированных результатов обучения с помощью механизмов обратной связи [5, с.17].

Самооценивание и взаимооценивание - обучающий прием оценивания. Мы используем в своей практике два этих процесса как взаимосвязанные. Сначала слушатели сами оцениванию свою работу, а затем представляют ее для оценивания коллегами. По результатам оценивания представляется устный или письменный отзыв.

Для взаимооценивания мы предлагаем взаимообмен работами в парах и группах на основе техники «Две звезды и одно пожелания», которая модифицируется в варианты «Три позитива, два совета и одна рекомендация», «Два позитива и одна рекомендация» и т.д., листы обратной связи.

Для отработки теоретического материала мы используем техники «Формативный опрос», «Внутренний и внешний круг», «Формативный тест», «Динамичные пары».

Опыт работы по развитию навыков формативного оценивания у учителей начальных классов мы продолжаем обобщать, работая уже по образовательной программе курсов повышения квалификации педагогических кадров по предметам начальных классов с русским языком обучения в рамках обновления содержания среднего образования РК. Надеемся, что накопленный материал послужит для улучшения практики преподавательской деятельности и повышения эффективности курсовой работы.

Литературы:

1. Выпуск юмористического журнала «Ералаш» «Опять двойка». –

https://www.youtube.com/watch?v=KzBRlell_N4

2. Выпуск юмористического журнала «Ералаш» «Школа моей мечты». - <https://www.youtube.com/watch?v=oH8y5XkDbA4>

3. О внесении изменений и дополнений в постановление Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования соответствующих уровней образования». Постановление Правительства Республики Казахстан от 25 апреля 2015 года № 327. - <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1500000327>

4. Оценивание учебных достижений учащихся. Методическое руководство/ Сост. Р.Х. Шакиров, А.А. Буркитова, О.И. Дудкина. - Б.: «Билим», 2012. - 80 с.

5. Фишман И.С., Голуб Г.Б. Формирующая оценка образовательных результатов учащихся: Методическое пособие.-Самара: Издательство «Учебная литература», 2007. - 244 с.

6. Формативное оценивание в начальной школе. Практическое пособие для учителя/ Сост. О.И. Дудкина, А.А. Буркитова, Р.Х. Шакиров. - Б.: «Билим», 2012. - 89 с.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ - БІЛІКТІЛІК АРТТЫРУ КУРСТАРЫНЫҢ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУДА

М. Е. Қуантаева,

*филология ғылымдарының кандидаты
«Өрлеу» БАҰО» АҚ Солтүстік Қазақстан
облысы бойынша ПҚ БАИ директорының орынбасары
«Өрлеу» БАҰО» АҚ Солтүстік Қазақстан облысы
бойынша ПҚ БАИ Петропавл қаласы, [kuantaeva_@mail.ru](mailto:kuantaeva@mail.ru)*

Әлем кеңістігіндегі болып жатқан өзгермелі жағдайлар білім беру жүйесіне де өзіндік әсерін тигізіп отырғаны белгілі. Елімізде жүргізіліп жатқан білім саясаты әлемдік білім кеңістігімен ықпалдасуға бағдарланған. Әлемдік білім кеңістігіндегі жалпы білім берудің басымдылық мақсаты - өзгермелі өмір жағдайына тез бейімделетін, өз жолын дұрыс тандай білетін, оң шешім қабылдай алатын, көшбасшылық қабілеттері бар тұлға дайындау болып отыр. Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты - бәсекеге қабілетті маман дайындау. Ендеше отандық жүйені меңгере отыра, халықаралық тәжірибені де қызметтік қолданысқа кіріктіру қажет. «Тереземіз тең болсын» десек, шетелдік технологиялардан хабардар болғанмыз жөн.

Осы бағытта «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығының ұстанып отырған саясаты - педагогтерге курстық даярлықты ұйымдастыратын профессорлық-оқытушылық құрамның, бөлім қызметкерлерінің шетелдік тәжірибені игеріп, оны курс барысында қолдану үшін тағылымдамаға жолдау өз жемісін беруде.

Әлемге білім беру саласында озық технологияларымен танымал британдық білім беру жүйесімен танысу үшін 2015 жылдың 12 мен 20 желтоқсан аралығында өрлеуліктер Ньюкасл-апон-тайн қаласында болып қайтты. «Өрлеу» БАҰО» АҚ қызметкерлеріне - филиал директорларының орынбасарлары, бөлім басшылары, кафедра меңгерушілері - «Көшбасшы қабілеттерін жетілдіру» тақырыбына North Leadership Center директорының орынбасары доктор Анна Рид, білім беру саласы бойынша халықаралық кеңесші Мэгги Фэррар, Ұлттық мектептер кеңесінің жетекшісі Алан Серджесон, тренер Кэвин Джеймс дәріс оқыды. Тағылымдаманың тәжірибелік бөлігі Shotton Hall академиясы мен Gateshead колледжінде өтті.

Біліктілікті арттыру бағдарламасын North Leadership Center Newcastle University ұйымдастырды. Ньюкасл университеті - Ұлыбританияның жетекші жоғары оқу орындарының бірі. Университет медицина, экология, инженерия бағыттары бойынша ғылыми-зерттеулерімен әлемге белгілі.

Тағылымдама барысында көшбасшылықты дамытатын сан қырлы әдіс-тәсілдер: SWOT-талдау, brainstorming, STEEP-сараптама т.б. қолданылып, тәжірибелі мамандар тренингтер өткізді. Американдық ғалымдар Ричард Бекхард, Брюс Такман, ағылшын ғалымы Мередит Белбин зерттеулері тағылымдама мазмұнын тереңдете түсті. Ұжыммен тиімді жұмыс жүргізе білу, ұжым іс-әрекетін бағыттай білу, келіп түскен ақпаратқа сараптама жасап, оң шешім қабылдау сынды материал курстық дайындық мазмұнын толықтырады.

Шетелдік іссапар нәтижесі 2016 жылы ұйымдастырғалы отырған біліктілік арттыру курстарына енгізіліп, курс мазмұнын түрлендіру, жаңарту мүмкіндігін бермек. Атап айтқанда, «Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында отаншылдық және көшбасшылық қасиеттерді қалыптастыру тұлғаны тәрбиелеу мен әлеуметтендірудің негізі ретінде», «Білім беру мазмұныны жаңарту жағдайында орта білім беру ұйымдарының педагогикалық менеджменті», «Білім беру мазмұнын жаңарту аясында мектепті басқарудың құзырлылық амалы» және т.б. Сөйтіп курстар мазмұны әлемдік білім беру жаңалықтарымен жандана түспек.

Бұрын алған кәсіби білімін жаңартуға келген педагогтер өз кезегінде сабақ беру әдістемесін, оқушылармен жұмыс жүргізуді, сабақ ұйымдастыруды жаңа көзқараспен, жаңа сипатта өткізетін болады. Жаңа формациядағы мұғалім - жаңа толқынды тұлға қалыптастыра алады.

Елбасы: «Ұлттық бәсекелестік қабілет бірінші кезекте оның білімділік деңгейімен айқындалады» деп айтқан болатын. Осы тұрғыда Қазақстан Республикасының білім беруді дамыту тұжырымдамасында: «Орта білім берудің мақсаты - жылдам өзгеріп отыратын дүние жағдайларында алынған терең білімнің, кәсіби дағдылардың негізінде еркін бағдарлай білуге, өзін-өзі іске асыруға, өзін-өзі дамытуға және өз бетінше дұрыс, адамгершілік тұрғысынан жауапты шешімдер қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру» деп көрсетілген.

Ең күрделі және маңызды нәрсе - білім жүйесін мазмұндық өзгерту, оның ішкі мүмкіндіктерін пайдалану, білім сапасын арттыру тетіктері мен түрлерін

жетілдіру болып отыр. Білім жүйесінің ішкі мүмкіндіктерін дамыту білім жүйесінің жаңа үлгісін жасау, оқушыларға берілетін білімнің мақсатын, міндеттерін, мазмұнын, оқыту технологиясын өзгерту арқылы жүргізіледі. Ал, мұның өзі жаңа мазмұндағы оқулықтар мен оқу әдістемелік құралдарды әзірлеуді, педагогикалық университеттердегі мұғалімдерді және курстық даярлау мазмұнын өзгертуді, мұғалімдерді және басшыларды даярлауды, білім жүйесінің барлық сатыларының үздіксіздігі мен үндестігін қайта қарауды талап етті. Сөйтіп, ҚР «Білім туралы» заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. «Білім туралы» заңға қажетті өзгерістер мен толықтырулардың енгізілуі - бүгінгі күннің басты талабы. Әсіресе, орта білім беру саласы әрбір ата-ана, қоғам, өскелең ұрпақпен тығыз байланыста жұмыс атқарады. Аталмыш заң орта, арнаулы және инклюзивтік білім беру, педагог мәртебесі мәселелеріне қатысты кеңейтіліп, нығая түсті.

Білім жаңалығы - қоғам, өмір жаңалығы. Ендеше өміріміз сапалы, қоғамымыз дамыған кезеңге бағыт алудамыз.

БАҒАЛАУ - БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУДАҒЫ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТ

Майбасова Ү. А.,

*«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша
ПҚБАИ МДТ және БББ кафедрасының
аға оқытушысы maybasova.u@orleu-edu.kz*

Қазіргі қоғамның өзекті мәселелерінің бірі - әлеуметтік, экономикалық өзгермелі жағдайларда өмір сүруге дайын болып қана қоймай, сонымен қатар оны жүзеге асыруға, жақсартуға игі ықпал ететін жеке тұлғаны қалыптастыру. Мұндай тұлғаға қойылатын бірінші кезектегі нақты талаптар - шығармашылық, белсенділік, жауаптылық, терең білімділік, кәсіби сауаттылық. Бұл талаптарды жүзеге асыру үшін оқушыға білімді меңгертуде мүлдем жаңа бағытта жұмыс істеу қажеттілігі туындайды. білім беру жүйелерінің келешек ұрпаққа қандай

білім беретіні туралы мәселе бүкіл әлемде қайта қаралуда. Осы мәселе аясында «Балалар ХХІ ғасырда табысты болу үшін нені үйренуі керек?» және «Оқытудың тиімді әдістері қандай?» деген сияқты негізгі сауалдар туындайды. Қазіргі кезде Қазақстанда жоғарыда сипатталған жаһандық проблемаларға жауап бере алатындай деңгейде ұлттық мәнмәтіндегі жұмыстар жүргізілуде. Білім беру бағдарламасындағы ұлттық стандарттарға, бағалауға, оқулықтар мен оқыту әдістеріне қатысты білім беру саласындағы өзекті құндылықтар мен мақсаттар мектеп оқушыларының жалпы үлгерімін арттыруды, сондай-ақ инновация мен көшбасшылықты енгізу үшін талап етілетін дағдыларды дамытуды, мектеп мәнмәтіні арқылы ұлттық сананы қалыптастырып, іске асыруды және ауқымды халықаралық тәжірибемен өзара әрекеттесуді көздейді. Осы аталған міндеттерді шешудің бірден-бір жолы жаңартылған білім беру бағдарламасы мен бағалау жүйесін енгізу шаралары болып табылады. Осы реформалау аясында бастауыш сыныптарға арналған білім беру бағдарламасы да қамтылады. Бұл оқушылардың оқылым, жазылым, тыңдалым, айтылым дағдыларын дамыту, проблемаларды шешу, ғылыми зерттеу жүргізу және анықтамалық материалдарды зерделеумен байланысты дағдыларын дамытуға көмектеседі. Оқушылар бастауыш сыныпта оқытылатын әр пәндік саланы түсінетіндігін көрсете отырып, алдағы уақытта осы білімдерін басқа жағдайларда қолдана білулері қажет. Сондықтан оқушыларды өз білімдерін кез келген жағдайға қалай бейімдеу керектігін біліп, болашақта кездесуі мүмкін кез келген күрделі тапсырмаларды шешуге икемді болуға баулу маңызды болып табылады. Оқушыларға табысты болу үшін білім қандай қажет болса, дағды да сондай қажет деген пікір соңғы уақытта көбейіп келеді. Бұл оқушылардың ақпаратты есте сақтап, алған білімдерін ұғынуын, түсінуін және әртүрлі салада қолдана білуін талап етеді. Осы орайда, Қазақстанның орта білім беру жүйесіне жүргізілген Экономикалық ынтымақтастық және дамыту ұйымы (ЭЫДҰ) шолуының негізінде оқушылар үшін бағалауды барынша әділ және анағұрлым мәнді ету көзделіп отыр /1/. Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында білім сапасын бағалау жүйесіндегі жаңашылдық - ол бастауыш және орта мектептерде критериалды бағалау моделін енгізу.

Критериалды бағалау жүйесінде ең маңызды нәрсе - оқу процесінің өзі, сол арқылы оқушы өзін-өзі бағалауды үйреніп, өз білімінің артықшылықтары мен кемшіліктерін көріп, әрі қарай қалай даму керектігін түсінеді, яғни бұл жүйеде оқушының қалай жұмыс жасағаны, қалай ойланғаны бағаланады. Бағалауды өткізу үшін, оқушылардың нені білетіндігін және не істей алатындығын анықтау қажет.

Критериалды бағалау кезінде оқушылардың үлгерімі алдын ала белгіленген критерийлердің (Глейзердің енгізген ұғымы, 1963) нақты жиынтығының көмегімен өлшенеді. Бұл бағалау түрі оқушылардың үлгерімі сыныптастарының үлгерімімен салыстырмалы түрде бағаланатын нормаға негізделген бағалаудан ерекшеленеді /2/. Оқушылардың пән бойынша үлгерімі екі тәсілмен бағаланады: қалыптастырушы бағалау (ҚБ) және жиынтық бағалау (ЖБ). Қалыптастырушы бағалау күнделікті оқыту мен оқу үдерісінің ажырамас

бөлігі болып табылады және тоқсан бойы жүйелі түрде өткізіледі. Қалыптастырушы бағалау үздіксіз жүргізіле отырып, оқушылар мен мұғалім арасындағы кері байланысты қамтамасыз етеді және балл не баға қоймастан оқу үдерісін түзетіп отыруға мүмкіндік береді. Мұғалімдер оны оқуды өлшеу үшін және алдағы сабақтарын жоспарлау үшін қолданады. Жиынтық бағалау оқу бағдарламасының бөлімдерін/ ортақ тақырыптарын және белгілі бір оқу кезеңін (тоқсан, оқу жылы, орта білім деңгейі) аяқтаған оқушының үлгерімі туралы ақпарат алу мақсатында балл және баға қою арқылы өткізіледі.

Критериалды бағалаудың мазмұнын мұғалімдер білім беру мазмұнын жанарту аясында өткізіліп жатқан біліктілікті арттыру курстарында қарастырып, меңгеру үстінде. Бұл курстардың сәтті бастамасын үстіміздегі жылдың ақпан айынан бастауыш сынып мұғалімдері жүзеге асырып жатыр. Курс барысында мұғалімдер қалыптастырушы және жиынтық бағалау барлық пәндер бойынша қолданылатыны, алайда бағалау тәсілдері пәннің мазмұны мен ерекшеліктеріне байланысты ерекшеленуі мүмкін екеніне көз жеткізеді.

Критериалды бағалауды дұрыс жоспарлап ұйымдастыру үшін әр сыныпта сабақ беру үдерісінде мұғалім оқу бағдарламасындағы барлық оқыту мақсаттарын қамтуы керек. Бағалау үдерісін тиімді түрде өткізу үшін мұғалімге:

- оқу мақсатына сәйкес бағалау критерийлерін нақты құрастыру;
- тапсырмаларды бағалау критерийлеріне сай құрастыру және дескрипторларын анықтау;
- оқушыларға тиімді кері байланыс беру ұсынылады.

Бағалау критерийлері оқу мақсатында не көрсетілсе, тек соны ғана бағалайды және Блум таксономиясыда берілген алты ойлау дағдыларының деңгейлерін - білу мен түсіну, қолдану, анализ, синтез және бағалауды көрсетеді. Мұғалімнің бағалау критерийлерін оқу мақсаттарына сәйкестендіріп, нақтылап дайындауы маңызды. Одан кейін мұғалім бағалау критерийлерін сәйкестендіріп, оқушылардың жеке ерекшеліктерін, оқу мазмұнын ескеріп, тапсырма және оның дескрипторларын құрастырады. Тапсырма дескрипторлары анық және қолжетімді болып, оқушыға тапсырманы орындау барысында нені көрсете білуі қажет екендігі туралы толық мәлімет бере алатындай болып; мұғалімге оқушының оқу мақсатына жеткен деңгейі (төменгі, ортаңғы, жоғарғы) төңірегінде тиімді кері байланыс бере алатындай мүмкіндіктер береді. Кері байланыс әрекеті сабақтың әр кезеңінде қолданылып, мұғалімнің оқушымен үздіксіз қарым-қатынаста болып, оқыту үдерісін ары қарай жоспарлауға және түзетіп отыруға жағдай тудырады.

Біліктілікті арттыру курсына мұғалімдер қалыптастырушы бағалаудың әдіс-тәсілдері, бөлім мен ортақ тақырып бойынша жиынтық бағалаудың құрылымы талдайды. Бір пән аясында оқу мақсатына сәйкес ойлау деңгейін анықтап, әр деңгейге критерий мен дескриптор құруды үйренеді. Жиынтық бағалау аясында бөлім/ортақ тақырып бойынша жиынтық бағалауды жоспарлау және ұйымдастыру, нәтижелерін талдау, тоқсандық жиынтық бағалау үдерісі ұйымдастыру бойынша жұмыстар жүргізіледі. Тоқсандық жиынтық бағалауға

арналған тапсырмаларды құрастырылады, тоқсандық жиынтық бағалаудың модерациясын жүзеге асыруды қарастырады.

Білім беру мазмұнын жаңарту аясында жүргізілетін критериалды бағалаудың бір бөлігі, оқушы портфолиосын жүргізу. Портфолио - оқушының білім алудағы белгілі бір кезеңінде, бір немесе бірнеше пән бойынша жетістігін, ілгерілеуін, оқудағы нәтижені көрсететін жеке жетістіктерін мақсатты түрде жинақтау /2/. Портфолио оқушылардың нәтижесін бағалауда әділдікті және шынайылықты қамтамасыз ету мақсатында жинақталады. Портфолио мұғалімге оқушылардың бағаланатын оқу мақсаттарына жетуін анықтауға көмектесетін және жұмыс дәптерінің, оқушылардың салған суреттерінің, практикалық жұмыс орындау барысындағы кестелерінің, зерттеу жұмыстарының нәтижелерінің, мұғалімнің оқушы жұмысына жазған түсіндірмесінің дәлелінен тұрады. Оқушылардың бірнеше жұмыстары электрондық түрде сақталуы мүмкін.

Критериалды бағалаудың әдістемесі оқушыны оқу іс-әрекетіне уәждеу құралы болып табылады, сондай-ақ, оқушыны бағалауда оның жеке тұлғалық ерекшеліктерін ескеруге мүмкіндік береді. Курс барысында мұғалімдер барлық оқушыға бірдей өлшеммен бағалаудан, оқушының деңгейін анықтай отырып, критерийлерге сәйкес әділ баға берудің тиімділігіне көз жеткізеді. Бағалаудың бұл жүйесін енгізгенде әр оқушы бағалау кезінде «екі», «үш» деген баға ғана алып қоймай, дамудың белгілі деңгейіне жетіп, кері байланыс арқылы әрі қарай ілгерілеуге мүмкіндік алады. Өйткені бұл әдістің маңыздылығы баланы өзін-өзі дамытуға, алға жылжуына бағытталған үдеріс.

Әдебиеттер тізімі:

1. Мұғалімдердің біліктілігін арттыру бағдарламасы. / «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы. - 2015 ж. - 26 бет.

2. Жалпы білім беретін мектеп мұғалімдеріне арналған критериалды бағалау басшылығы. Жоба. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы. - 2015 ж. - 38 бет.

БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ КУРСТАРЫНЫҢ МАЗМҰНЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫНА СӘЙКЕС ЖАҢАРТЫЛУДА

Мейрамова А. Т.,

академиялық бөлімнің бас маманы

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы СҚО бойынша ПҚ БАИ

Петропавл қаласы, aisulu_di@mail.ru

Қазақстанда заманауи білім берудің қалыптасқан жаңа жүйесі әлемдік білім беру кеңістігіне қарай бағдарланған. Бұл үрдіс оқу-тәрбие үдерісінің педагогикалық теориясы мен тәжірибесіндегі бар өзгерістермен жүзеге асырылады. Бұл жағдайда мұғалім оқу материалдарын жаңаша тұрғыдан құру

үшін заманауи инновациялық әдістерге көңіл бөлу қажет. Оқу материалдарының жаңа түрлерін әзірлеу, олардың білім беру тәжірибесіндегі өзгеруі мен қызмет ету мүмкіндіктері білім беру мазмұнын жаңартудың бір бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңына, Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында Қазақстанда жаңа мектеп үлгісін қалыптастыру үдерісінде жауапты істі талап етеді. Бағдарламада «орта білім берудің мақсаты - еліміздің экономикалық өрлеуі үшін бәсекеге қабілетті адами капиталды дамыту үшін өзгермелі әлемде табысты жетістікке қол жеткізу, рухани дамыту көрсетілген. Білім беру мазмұнын жаңартудың базалық қағидасы - әр мектепте тұлғаны рухани-адамгершілік дамытуға белсендіретін білім берудің адамгершілік ортасын құру.

Білім беруді сапалы өзгерту мұғалім көзқарасы мен орнын, оның оқу үдерісіндегі рөлінсіз қалыптастыру мүмкін емес. Сондықтан әр мұғалім жаңа өзгерістердің мәнін, жаңа білім берудің нәтижелерін түсінуі тиіс. Біздің ойымызша, мұғалімдердің, әдіскерлер мен мектеп басшыларының сапалы дайындығысыз жаңа мектепке ауысу асығыстық болар еді, өйткені тәжірибеде жаңа теориялық идеяларды, жаңа мақсаттар мен міндеттерді, оқытудың мазмұны мен технологиясын, бағалаудың жаңа түрін жүзеге асыру мүмкін болмас еді. Сәйкесінше педагогтердің біліктілігін арттыру кезінде құзыреттілік-бағдарланған білім беру мазмұнының жаңартылу есепке алынуы тиіс және ол оқыту мен әдістемеде жаңа әдістерді енгізуде озық тәжірибелерді таратуы тиіс.

Білім беру мазмұнын жаңартуға көшу кадрлық ресурсқа да жаңа талаптар қояды: педагогтерді білім берудің құзыреттілік әдісі аясында даярлау; педагогтерді денсаулық сақтау технологияларымен қамтамасыз ету; білім беру үдерісін шынайы өскен жекелендіру жағдайында жұмыс істеуге қалыптастыру. Сондықтан педагогке жалпы білім берудің жаңартылған жалпыға міндетті МЖБС мазмұны мен оны қабылдау методологиясына дайындығы қажет.

Бүгінгі күні әр педагогті толғандыратын сұрақтар:

- ❖ Білім беру мазмұнының жаңартылуының бұрынғыдан өзгешелігі неде?
- ❖ Мектепте білім беру үдерісін ұйымдастыру әдістері өзгере ме?
- ❖ «білім беру, нәтижеге бағдарлану» түсініктері нені білдіреді?
- ❖ Жаңартылған білім беру мазмұнына мұғалім қалай дайындалуы керек?

Осы сұрақтарды шешуге біліктілікті арттыру институты әрекет етеді. «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ мен бірігіп әрекет ететін Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» АҚ мақсатты бағытталған жұмысының нәтижесінде біздің облыстың педагогтері жаңартылған бағдарламалар бойынша дайындық курстарынан өтті.

Филиалда профессорлық-оқытушылық құрамның кәсіби және шығармашылық өсуіне ерекше көңіл бөлінеді. Соңғы 2 жылдың ішінде «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығының саясаты арқасында филиал қызметкерлері өздерінің кәсіби біліктіліктерін алдыңғы қатарлы шет елдерде

Ұлыбритания, Оңтүстік Корея, Франция, Сингапур, Австралияда арттырып қайтты. Филиалдың 13 қызметкерінің «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ААҚ педагогикалық шеберлік орталығымен, Кембридждің халықаралық емтихан кеңесімен берілген тренерлік сертификаттары, 2 тренердің «Бөбек» ғылыми-тәжірибелік ұлттық орталығымен берілген сертификаттары бар, 4 қызметкер PISA халықаралық зерттеуі бағдарламасы бойынша білім алып, тренерлік сертификатқа ие болды. Ағымдағы жылдың наурыз-сәуір айларында филиалдың 13 қызметкері «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ААҚ педагогикалық шеберлік орталығында білім беру мазмұнын жаңартылуы бойынша арнайы оқу курстарынан өтті.

Облыс педагогтерінің кәсіби өсуі мен кәсіби құзыреттіліктерін дамыту мақсатында қысқамерзімді біліктілікті арттыру курстарының мазмұны «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ Нұсқаулық хатына сәйкес жаңартылды.

Біліктілікті арттырудың қысқамерзімді курстарын сапалы дайындығына қол жеткізу үшін педагогтердің сұраныстарына қарай институттың профессорлық-оқытушылық құрамы ҚР БжҒМ, «Өрлеу» БАҰО» АҚ ұсынған нормативтік құжаттарға сәйкес оқу-әдістемелік кешендер (ОӘК) әзірлейді.

Филиал оқытушылары оқу бағдарламаларымен олардың әдістемелік қамтамасыз етілуінің мазмұнын үнемі жаңартып отырады, оқытудың белсенді әдістері мен заманауи білім беру технологияларын белсенді қолдануға тәжірибелік тұрғыдан үлкен күш жұмсайды.

Оқытудың дәстүрлі түрлері мен оқыту құралдарымен қатар оқытушылар интербелсенді әдістері мен түрлерін де қолданады: дәріс-дискуссиялар, проблемалық дәрістер, диалогтік дәрістер, рөлдік ойындар, тренингтер, дебаттар, семинарлар, конференциялар, дөңгелек үстелдер, тыңдаушылардың танымдық қызметін белсендіретін құралдар.

«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы Солтүстік Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтында педагог қызметкерлердің біліктілігін арттыру заманауи компьютерлік технологиялар мен «бұлттық» сервистерді қолдану арқылы жүзеге асырылады. Бұл бағдарлама бойынша оқыту ХХІ ғасырдағы білім берудің заманауи парадигмаларын жүзеге асыру үшін мұғалімдердің нақтыланған дайындығын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Тыңдаушылар үшін білім беру контенттерінің қолжетімді болуы БАИ оқытушыларымен кері байланыс жасауға да мол мүмкіндік береді.

Сондықтан «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы СҚО бойынша ПҚ БАИ-дың профессорлық-оқытушылық құрамы ғылыми-педагогикалық тілі мол тәжірибелі педагогтерден құралған және білім берудің жоғары технологиялық ортасын құру, білім беру мазмұнын жаңартуға сапалы әрекет ететін, қазақстандық мұғалімдердің біліктілігін арттыру жүйесін модернизациялауға қатысушы болып табылды. Қазіргі жағдайда инновациялық қызметке дайындығы - педагогтің кәсібилігінің маңызды сапасы болып табылады,

өйткені педагогикалық шеберліктің жоғары деңгейіне, сапалы білім беруге онсыз қол жеткізу мүмкін емес.

Әдебиеттер:

1. Бакирбекова А.М., Жолбасарова А.Б. Қазақстандағы білім беру жүйесін жетілдіру/Астана, 2015/ [Электрондық ресурс]:<http://martebe.kz/bilim-beru-zhuiesin-zhetildiru>.
2. Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты/[Электрондық ресурс]:
<http://el.kz/m/articles/view>
3. Жаңа формация мұғалімін дайындау мәселелері. Қазақстан педагогикалық Ғылымдар Академиясының хабаршысы, 2012, №1
4. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы
5. ҚР білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік Бағдарламасы, Астана 2010
6. Қазақстан - 2050 Стратегиясы - қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, 2012, 14 желтоқсан

ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ ЛИЧНОСТИ-КЛЮЧЕВАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Метлицкая Тереса Ивановна,
*начальник управления ГУО «Минский городской
институт развития образования», г. Минск,
Teresa_iv@mail.ru*

Любое общество состоит из социальных слоев, т. е. стратифицировано. Понятие «стратификация» предложил социолог Питирим Александрович Сорокин (1889-1968), как отражение наличие неравенства в обществе. Социальной стратификацией (от лат. stratum -слой + facere -делать) называют дифференциацию людей в обществе в зависимости от доступа к власти, профессии, дохода и некоторых других социально значимых признаков. Люди в обществе живут в разных условиях, имеют разные возможности для удовлетворения своих потребностей и желаний. Глубоко и наиболее полно проблема социальной стратификации проанализирована в труде Питирима Сорокина «Человек. Цивилизация. Общество». Дистанция между социальными слоями выстраивается в каждом обществе в строгой последовательности по индикаторам благосостояния, власти, образования, досуга, потребления.

В главе «Каналы вертикальной циркуляции» автор дает надежду каждому перейти из одной страты в другую, повысить свой социальный статус, используя так называемые социальные лифты [2, с. 392]. У П. Сорокина социальные лифты связаны с церковью, спортом, военным делом, школой; правительственными группами, политическими организациями и политическими партиями; профессиональными организациями; организациями по созданию материальных ценностей; семьей (браком), и др. Известно, что все

перечисленные институты существовали всегда и не ставили своей основной задачей быть социальным лифтом. Социальный лифт не поднимает вверх массы и не ходит по расписанию, он доступен единицам. Кто эти единицы? Можно ли увеличить свои шансы попасть в социальный лифт? Какими были стартовые условия многих выдающихся людей?

Следует заметить, что стартовый капитал был далеко не у всех выдающихся людей. Роль социального лифта проявляется в том, что преодолели нищету и стали известными Джордж Сорос, Стивен Джобс, Билл Гейтс, Уолт Дисней, М.В.Ломоносов. Перечисляя актуальные и сегодня структуры, выполняющие функцию социальных лифтов, П. Сорокин говорит об их второй функции - селективной в главе «Механизмы социального тестирования, отбора и распределения индивидов внутри различных социальных страт» [2, с. 405]. Школа была социальным фильтром во все времена, но, вряд ли определяющим. Американские психологи изучили биографии 400 известных личностей, в том числе и многих деятелей науки, и установили, что 240 (то есть более половины) из них в школе имели серьезные проблемы с успеваемостью.

Среди «великих бездарей»: писатели А. С. Пушкин, Л. Н. Толстой, А. П. Чехов, политик, обладатель Нобелевской премии по литературе Уинстон Черчилль, физик А. Эйнштейн, биолог Чарльз Дарвин, математик, физик Блез Паскаль, изобретатель Томас Эдисон... Выдающийся поэт А. С. Пушкин не любил математику, не понимал ее, считал скучной наукой. Исаак Ньютон имел репутацию в школе лентяя и бездари, и родители были вынуждены забрать Ньютона домой из-за «неспособности к обучению». Лауреат Нобелевской премии Альберт Эйнштейн в детстве считался отстающим в развитии. А. П. Чехов в юном возрасте ни к чему не относился всерьез, учился на двойки-тройки. Уинстон Черчилль был одним из самых закоренелых разгильдяев в классе... Считать ли успешность этих знаменитых людей удачной поездкой на социальном лифте или это результат исключительной целеустремленности и трудолюбия? Все известные и очень богатые люди были исключительно работоспособны, изобретательны, активны. В человеческой цивилизации количество таких людей медленно, но уверенно растет.

П. Сорокин ввел термин «социальная мобильность», под которым подразумевал перемещение людей из одного социального слоя в другой [2, с. 377]. Однако, следует обратить внимание на тот факт, что мобильность можно рассматривать как качество. Социальная мобильность как способность личности адаптироваться к новым условиям жизни (материальным, бытовым, географическим, профессиональным), способность видеть и использовать возможности социальных лифтов. Следует обратить внимание на тот факт, что это качество имеет этическую окраску, как положительную, так и отрицательную. Преступная деятельность - это тоже социальная мобильность. Вор-карманник, аферист, обманным путем присваивающий чужие средства, попрошайка - это все примеры негативного использования качества

«социальная мобильность». Речь идет о формировании социальной мобильности с позитивной этической направленностью.

Социальная мобильность должна быть обусловлена нравственными мотивами. Это морально обусловленная деятельность на благо общества и индивида. Должна доминировать (присутствовать) у учащегося, в его семье, в учреждении образования нравственная направленность деятельности. Если принять, что социальная мобильность - это качество личности и его можно формировать, то можно предположить, что есть этапы формирования этого качества. Этапы представляются как наработка практического разнопланового опыта: опыта разных видов деятельности, коммуникаций, презентации себя.

Велика роль педагога, способного развить социальную мобильность учащегося. Социальная мобильность формируется в процессе различных видов деятельности: учебная, волонтерская, трудовая, а также посредством эстетического воспитания, развития коммуникативных качеств, эмоционального интеллекта, эффективной профориентационной работы. Мобильность - это качество личности, которое воспитывается, формируется, которому можно научить. Человек, обладающий этим качеством, сам способен соорудить свой собственный социальный лифт и умно им пользоваться, принося пользу себе и обществу.

Г.Альтшуллер, автор ТРИЗ-ТРТС (теории решения изобретательских задач - теории развития технических систем), автор ТРТЛ (теории развития творческой личности), изобретатель, писатель говорит о важности постановки цели в жизни, придавая ей статус сверх идей и достойной цели. «Достижение такой цели - это спор человека с самим собой. Самая тяжелая битва, которую человек должен выиграть. И выигрывает, совершив "почти невозможное". Тем дороже победа» [1, с. 24].

Учитель сегодня не единственный носитель знания, как было раньше, ему отводится роль проводника в мире информации. Задача учителя не просто формировать или развивать необходимые качества, но и взаимодействовать со средой, в которой растет ребенок, где, став взрослым он сможет занять достойное место в обществе. Учащемуся необходимо давать возможность делать выбор, аргументировать свою точку зрения, нести ответственность за этот выбор, он должен сам понимать цель, выбирать способы решения и оценивает результат. Учителю необходимо создать условия для самостоятельной работы детей, для активной мыслительной деятельности, которую он должен стимулировать. Он обязан научить ребенка быстро реагировать на смену условий, воспитывать привычку к переменам, чтобы дети были уверенными в себе и не испытывали чувство страха.

Использование возможностей социальных лифтов - это следствие социальной мобильности личности, а формирование последней - важнейшая задача школы.

Таким образом, одна из задач системы образования - формировать систему социальной мобильности молодежи как необходимое условие использования ее творческого потенциала и эффективной социальной циркуляции.

Литература:

1.Альтшуллер, Г. С. Как стать гением: Жизненная стратегия творческой личности / Г. С. Альтшуллер, И. М. Верткин. - Минск : Беларусь, 1994. - 479 с.

2.Сорокин, П. А. Человек. Цивилизация. Общество / Общ. ред., сост. и предисл. А. Ю. Согомонов: Пер. с англ. / П. А. Сорокин. — М.: Политиздат, 1992.— 543 с.

ПОВЫШЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Мукушева С. Б.,

кандидат педагогических наук,

Заведующая кафедрой воспитания и социализации личности,

ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской

области, г.Караганда, mukusheva_sb@mail.ru

Понятие «компетентность» представлено в современной научной литературе широко и многогранно. Компетентность рассматривается как качество человека, способность, потенциальная готовность, обладание определенной компетенцией и т.д. В целом же компетентность - наличие знаний и опыта, необходимых для эффективной деятельности в заданной предметной области.

Компетентность в педагогике определена как созидательная способность осуществлять тот или иной вид деятельности (в данном случае педагогической), при развивающейся дифференциации научных знаний в отраслевые научные знания, акцент делается на успешную подготовку педагогом учащихся к самореализации [2].

«Профессиональная компетентность» рассматривается как совокупность знаний и умений, определяющих результативность труда; объем навыков выполнения задачи; комбинация личностных качеств и свойств; комплекс знаний и профессионально значимых личностных качеств; направление профессионализации; теоретическая и практическая готовность к труду; способность к сложным культуросообразным видам действий; основанный на знаниях, интеллектуально и личностно обусловленный опыт социально-профессиональной жизнедеятельности. Профессиональная компетентность формируется в ходе практической деятельности учителя. Однако необходима учебно-методическая и научная поддержка самообразования учителя. Эта роль может быть реализована, в том числе, и институтами повышения квалификации.

Согласно Закону Республики Казахстан «Об образовании» институты повышения квалификации рассматриваются как организации образования, реализующие актуальные образовательные программы профессионального повышения квалификации и переподготовку кадров в системе непрерывного

образования, осуществляющие поддержку инновационных процессов в образовании, обеспечивающих эффективность методической работы [1].

Деятельность 17 институтов повышения квалификации, объединенных в единое Акционерное общество «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу», направлена на реализацию государственной политики по внедрению новых программ, форм и методов повышения квалификации педагогов всех уровней непрерывного образования. С 2015 года Акционерным обществом начата масштабная подготовка к внедрению образовательных программ курсов повышения квалификации педагогических кадров в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан, разработанных Центром педагогического мастерства АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы».

4 марта текущего года в Филиале АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области учителя музыки городских школ первыми из педагогических работников Карагандинского региона завершили обучение по данной программе повышения квалификации.

В ходе курсов учителя музыки получили возможность повысить уровень своего педагогического мастерства в контексте обновления образовательной программы по предмету «Музыка» и внедрения системы критериального оценивания.

Под руководством тренера слушатели курсов поэтапно прошли путь от обзора целей обучения в контексте обновления содержания образования до микропреподавания. Знакомство с методическими материалами курса позволило учителям-музыкантам прийти к пониманию структуры и содержания обновленной учебной программы. Программой по обновленному содержанию образования для учителей музыки предложен целый ряд подходов к преподаванию и учению. Овладение данными подходами учителями будет способствовать передаче учебного материала ученикам школы в процессе активной деятельности. В материалах к программе предложены технологии активного обучения и возможные стратегии для определения потребностей учащихся.

Особенностью реализации данной программы является саморефлексия учителя-слушателя в форме индивидуальной ежедневной оценки.

Требование программы - использование на уроках музыки мира музыки, построенного на звуках - было реализовано и в ходе курсовой подготовки учителей. Каждое занятие было наполнено творчеством: пением, игрой на музыкальных инструментах, использованием музыкально-ритмических движений для передачи художественных образов.

Основной частью подготовки учителей музыки стало микропреподавание, которое наиболее ярко продемонстрировало степень овладения слушателями умениями и навыками, необходимыми при реализации обновленной образовательной программы по предмету «Музыка» в условиях обновления содержания среднего образования. Учителя музыки на практике апробировали

знания, полученные по эффективному преподаванию и критериальному оцениванию.

На протяжении всего периода обучения на курсах повышения квалификации тренером осуществлялась работа по оцениванию прогресса каждого из учителей и установлению последующих шагов их развития. Оценивание осуществлялось на основе восьми критериев: навыки обучения, образ мышления, понимание обновленной образовательной программы, планирование, активное обучение, предметные педагогические знания, реакция на потребности учащихся и критериальное оценивание. Тренер определил следующие уровни методического мастерства слушателей - учителей музыки: репродуктивный, адаптивный, моделирующий и системный.

По завершению обучения по программе курсов повышения квалификации педагогических кадров в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан слушатели отметили высокий уровень их организации, роль тренера в понимании и дальнейшей реализации обновленной образовательной программы по предмету «Музыка».

Литература:

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» 27.07.2007 №319-III // http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_
2. Компетентность // <https://ru.wikipedia.org/>

МОНИТОРИНГ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГОВ В ПОСТКУРСОВОЙ ПЕРИОД

А. С. Мустафина,

*Начальник отдела мониторинга и анализа
филиал АО «Национальный центр повышения
квалификации «Өрлеу» «Институт повышения
квалификации педагогических работников по
Северо-Казахстанской области»,
г. Петропавловск, aigul_m5@mail.ru*

Модернизация современной системы образования Казахстана невозможна без повышения профессионального уровня педагогических работников, формирования компетенций, необходимых в реализации реформ. Инновации в образовании отличаются от инновационных процессов в сфере производства или экономики в первую очередь высокой степенью значимости «человеческого фактора», и потому требуются изменения ценностей и мышления учителя. В силу предстоящего поэтапного внедрения обновленного содержания среднего образования все большую значимость приобретают такие качества педагога, как функциональная мобильность, инновационная готовность, высокий уровень ИК-компетентности, стремление к непрерывному профессиональному развитию.

В формировании личностно-профессиональной компетентности особую роль занимает система повышения квалификации, реализующая образовательные программы, направленные на развитие профессиональных компетенций, адекватных современным требованиям (статья 23 Закона РК «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-III в соответствии с изменениями и дополнениями от 13.11.2015г.).

Анализ категории слушателей филиала АО «НЦПК «Өрлеу» «ИПК ПР по СКО» за последние годы показывает, что практически третья часть педагогов проходит курсы впервые и имеет стаж работы менее 5-ти лет (2013 г. - 23%, 2014 г. - 36%, 2015 г. - 22%). Данные особенности обуславливают сложности в реализации образовательных программ повышения квалификации, предъявляющих высокие требования к теоретической и практической подготовке учителей и определяют необходимость более системного сопровождения и мониторинга профессионального развития педагогов в посткурсовой период.

Таким образом, актуальность профессионального сопровождения педагогов и мониторинга в посткурсовой период заключается в ряде **существующих противоречий** между:

- степенью значимости профессиональных качеств педагога в обновлении системы образования и региональными особенностями качественного состава педагогических работников области;

- высокими ожидаемыми результатами повышения квалификации и уровнем профессиональной компетентности педагогов, проходящих курсовую подготовку;

- потребностью слушателей в научно-методической поддержке в посткурсовой период и отдаленностью областного и районных центров.

Управление профессиональным развитием педагога, как и любой вид управленческой деятельности, требует реализации функций прогнозирования, планирования, опережающего контроля, своевременной корректировки. Основным инструментом в реализации данных функций является мониторинг [6].

В настоящее время существует два основных подхода к пониманию мониторинга профессионального развития учителя. Первый общий подход более широкий и приравнивает профессиональное развитие к изменениям в результатах деятельности. **Мониторинг профессионального становления педагогов** - это процесс непрерывного отслеживания изменений в профессиональной деятельности педагогов с целью включения результатов наблюдений в управление профессиональным развитием.

Второй подход расширяет понимание мониторинга; выделяет две составляющие - профессиональное развитие и профессиональную компетентность. **Мониторинг профессионального развития** - это многоуровневая система диагностических и аналитических процедур, повторяющихся с определённой периодичностью и выявляющих уровень

компетентности преподавательского состава и их профессионального развития.

Учитывая специфику существующих подходов к пониманию мониторинга профессионального развития педагогов, можно представить его структуры в виде двух основных направлений (таблица 1).

Таблица 1. Основные направления мониторинга профессионального развития

Виды показателей	Индикаторы мониторинга профессионального развития	
	Профессионально-педагогическая компетентность	Результативность профессионально-педагогической деятельности
Формальные показатели	<ul style="list-style-type: none"> - уровень образования (соответствие образования и преподаваемой дисциплины); - курсы повышения квалификации; - ученая степень; - академическая степень; - квалификационная категория (без категории, первая или высшая квалификационная категория); - педагогический стаж (0-2 года, от 3 до 10 лет, от 11 до 20 лет, свыше 20 лет) 	<ul style="list-style-type: none"> - процент успеваемости; - процент качества; - процент неуспевающих; - процент детей, поступивших на следующую ступень образования; - участие в проектно-исследовательской или опытно-экспериментальной деятельности; - участие в профессиональных конкурсах
Неформальные показатели	<ul style="list-style-type: none"> - умение диагностировать личностный потенциал учащихся; - умения проектировать организационные, методические и технические условия обучения; - создание условий для раскрытия личностного и профессионального потенциала (качеств) обучающегося; - умения самоорганизации рефлексии и коррекции собственной деятельности 	<ul style="list-style-type: none"> - процент учащихся, имеющих собственный индивидуальный прогресс в образовании; - промежуточные и итоговые когнитивные достижения учащихся

В определении подходов к построению системы оценки профессионального развития необходимо учитывать существующие **критерии качества** организации мониторинговых исследований.

1. *Правовая основа мониторинга.*

2. *Обоснование внедрение программы мониторинга.*

3. *Четкость выделения предмета диагностики.*

4. *Систематичность и регулярность процедуры.*

5. *Планирование желаемого результат (норма оценки критерия).*

6. *Объективность в получении информации.*

7. *Соответствие целей, задач и инструментария программы мониторинга.*

8. *Реализация прогностической и управленческой функций мониторинга.*

Вопрос правовой основы мониторинга профессионального развития педагогов можно рассмотреть с позиции двух аспектов: 1) определение критериев и показателей профессионального развития; 2) разработка правовых локальных актов для проведения мониторинга.

Индикаторы, критерии и показатели профессионального развития при разработке программы мониторинга должны учитывать содержание процедуры аттестации педагогов, тем самым усиливая управленческую функцию мониторинга. Мониторинг является средством управления профессиональным развитием, а значит, предполагает управленческие решения. Правовой основой в данном случае может выступить положение о мониторинге, разработанное и утвержденное.

Объективность и полнота полученных данных (особенно с помощью анкетирования и опроса) зависит от того насколько мониторинг будет понятен и принят педагогами. Психология управления одним из главных факторов результативности деятельности выделяет *полное и точное ее восприятие исполнителями* именно в том смысле и в том аспекте, в каком она была изначально сформулирована, а также ее принятие. Формулирование цели мониторинг должно содержать его значимость и необходимость. В связи с этим, особо роль отводится обоснованию внедрения программы мониторинга. Например, обоснование может осуществляться через актуализацию проблем и противоречий.

Мониторинг носит комплексный характер. Процесс познания - это не просто набор информации. Речь идет о совокупности действий по определению предмета, систематизации его признаков и их сравнению, интерпретации полученных результатов, прогнозировании решения. Главным в цепи этих действий является **определение предмета исследования**. Что именно подлежит «распознаванию», анализу и оценке, какие качества, характеристики, особенности и т.п.? Ответ на этот вопрос позволяет подобрать адекватный диагностический инструментарий и реализовать один из главных принципов мониторинга - валидность.

Валидность - это критерий исследования, показывающий в какой мере, измеряется то качество (свойство, характеристика, состояние), для оценки

которого он предназначен. Другими словами, когда измеряется то, что хотели измерить [6].

Важным аспектом в мониторинге профессионального развития, начиная со стадии планирования, выступает нормообразование, другими словами планирование желаемого результата; **нормы оценки критерия.**

При этом результаты диагностики можно сравнить:

- ✓ с результатами других (социальная норма);
- ✓ с прежними результатами (индивидуальная норма);
- ✓ с поставленными целями (предметная норма) [2].

Выбор подходов к оценке результатов должен осуществляться исходя из специфики критерия, законодательных норм и особенностей профессиональной деятельности, а также организации образования. При этом, оценка результатов с позиции «чем больше, тем лучше» не всегда подходит критерию мониторинга.

Объективность полученных данных мониторинга профессионального развития определяется:

- полнотой, т.е. учет всех значений индикаторов, обеспечивающее оптимальное количество рассмотренных аспектов;
- надежностью измерения, т.е. степенью точности и устойчивости показателей диагностируемых характеристик.

Данные требования к получению объективной информации реализуются посредством **методологической триангуляции** - применения качественных и количественных методов независимо друг от друга на основании разных, непересекающихся эмпирических данных.

Н. Дензин выделяет следующие формы триангуляции:

1. *триангуляция данных*, когда в рамках одного исследовательского проекта (мониторинга) используются различные типы данных (качественные и количественные);
2. *триангуляция исследователей*, когда в проекте принимает участие несколько исследователей (сбор данных осуществляется разными субъектами);
3. *теоретическая триангуляция* - использование с целью интерпретации данных нескольких подходов;
4. *методическая триангуляция* - использование при изучении какого-либо вопроса множества методов (анкетирования, тестирования, наблюдения, статистический анализ и т.д.) [1].

Целью мониторинга профессионального развития не должен быть просто сбор и обработка данных; мониторинг должен стать основой для принятия управленческих решений, трансформации пассивной стратегии управления в активную.

Таким образом, систематическое проведение мониторингов профессионального развития педагогов позволит судить о реальном состоянии объектов в любой момент времени и может обеспечить прогноз его развития, как на уровне образовательного учреждения, так и на районном/городском уровне. Сопоставление данных мониторингов с запланированными показателями позволит увидеть, насколько верными были управленческие

решения, поможет скорректировать, пересмотреть методы, формы, способы действия или же утвердиться в правильности выбранных решений.

Литература:

1. Боровкова Т.И., Морев И.А. Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты: Учебное пособие. - Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. - 134 с.

2. Карнаева И.В. Формирование готовности учителя к профессиональному самоопределению подростков "группы риска" в системе повышения квалификации: автореф. дис. ... канд.пед.наук.: 13.00.08. - Кемерово, 2003. - С.23

3. Комелина Е.В. Система повышения квалификации в области информатики с использованием модели информационной образовательной среды: автореф. дис. ... канд.пед.наук.: 13.00.02. - Казань, 2012. - С.18

4. Особенности мониторинга и анализа профессионального развития педагога: методические рекомендации / С.Романенко, А.Мустафина, А.Кабдирова, К. Бельгибай /- Петропавловск: Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по СКО», 2015. - 50 с.

5. Синенко В.Я. О модернизации системы дополнительного профессионального педагогического образования // Методист. - 2011. - №9. - с. 5-10

6. Технология мониторинга как средство отслеживания и управления качеством повышения квалификации педагогов / под.ред. Г.К. Ахметовой - Алматы: АО «НЦПК «Өрлеу», 2013. - 119с.

МҰҒАЛІМНІҢ КӘСІБИ ӨСУІНІҢ БІРДЕН-БІР ШАРТЫ-НӘТИЖЕЛІ КӨШБАСШЫЛЫҚ

Набуова Роза Абдрахманқызы,
*педагогика ғылымдарының кандидаты,
аға оқытушы, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы
Қызылорда облысы бойынша педагогикалық
қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты,
Қызылорда қаласы, nabuova@mail.ru*

Оқытуды басқару және көшбасшылық модулі білім берудің кез келген жүйесіндегі тұрақты даму мен өзгерістердің сырттан енгізілуі мүмкін емес, олар нақты сыныптардағы *мұғалімдердің тәжірибесі мен түсініктеріндегі өзгерістерден алынуы керек* деген тұжырымға саяды. Көшбасшылық үшінші деңгей Бағдарламасының өн бойында мұғалім енгізетін өзгерістер ретінде қарастырылады. [2.15].

Осыдан шығатын түйінді ой - мұғалімдер өзінің тәжірибесі туралы ойлану барысында өзгереді, олай болса, үйренушілер өз тәжірибесін жетілдіруге ықпал ететін іс-әрекетті зерттеудің маңыздылығын түсінуге бағытталуы керек.

Оқытуды басқару және көшбасшылық модуль идеяларын білу, түсіну мақсатында осы тұжырымды басшылыққа ала отырып, аталмыш тақырыпқа қатысты сұрақтар тізбесін құрып алу арқылы нақты мақсатын айқындап алынды.

Көшбасшылық, өзгеріс ұғымын қалай түсінеміз? Олай, болса көшбасшылық дегеніміз не? Көшбасшылық пен өзгеріс ұғымын қалай байланыстыра аласыз? Мұғалім көшбасшылығы неден басталуы керек? 3 деңгей мұғалімдерінің дамыту жұмысына өзгеріс жасайтын кімдер деп ойлайсыздар? Мұғалім өзі немесе әріптестерімен бірге өзгерісті қалай басқаруға болатынын түсіну ретінде не алады деп ойлайсыздар?

«Көшбасшылық» және «Өзгеріс», «Даму, дамыту» ұғымдарын, салыстыра отырып, яғни үйренушілер тәжірибесіне сүйене отырып, айқындауға, түсінуге бағыттай жүргізілді. Сындарлы оқыту теориясының сөздік топтамасы пайдаланылды.

Сессияның маңызды тұстарын айқындай отырып, әдістер мен стратегияларды түрлендіріп жүргізілді: «Құмырсқа» бейне фильмінен үзінді көрсету арқылы көшбасшылық, өзгеріс ұғымын, көшбасшылық пен өзгеріс ұғымын байланысын ажырата алу, сондай-ақ, көшбасшылық, өзгеріс ұғымдарын сұрақ қою арқылы меңгертуге, ресурстағы маңызды тұстарына мән бере отырып, белгілі бір пән аясында жетістік критерийлерін құрастыра алды.

Тренерлер үшін өте жауапты, яғни мұғалімдерде туындайтын кедергілерді де атап өткен жөн. Деңгейлік курс Бағдарламасын іске асыру мақсатында мұғалімдерге түйінді идеяларды меңгертіп қана қоймай, оларды өз тәжірибесіне неге және қалай енгізу қажеттігі үнемі назарда болуы тиіс.

Оқытуды басқару мен көшбасшылыққа кіретін іс-әрекеттер тек, егер олар құндылықтарды нақты анықтауға негізделсе және кәсіби мақсаттарды көздесе ғана табысқа ие болады.

Үйренушілер кәсіби мақсаттарды мұғалімнің құндылығы, ұстанымы, іс-әрекетін нақты анықтай отырып, *біріншіден*, мектептегі тәжірибесінде 1) әріптестеріне, 2) өзінің әдістемелік жүйесіндегі 3) оқушыларына өзгеріс енгізу жолдарын білуге бағытталған жұптық, топтық жұмыстар жүргізілді.

Ресурспен жұмыс «тәжірибені жетілдіру үдерісінің элементтері» жүргізілген жұптық жұмыста үйренушілер іс-тәжірибесін жетілдіру үдерісінің элементтері: оқу, сынау, деректер жинау, кеңесу, рефлексия және бірлескен жұмыс арқылы стратегиялық іс-әрекеттер жүргізуге болатынына көз жеткізді. [5].

Екіншіден, өз тәжірибесін жетілдіруге ықпал ететін іс-әрекеттерді: 1) сауалнамаға негізделген; 2) бақылау жүргізу арқылы, 3) әріптестерімен бірлесе, кеңесе отырып, А,В,С деңгейлі және өзін-өзі реттеуге бағыттайтын оқушыларды зерттеу маңыздылығын түсінуді; *үшіншіден*, үйренушілер көшбасшылықты дамыту дағдылары, деректер жинау: әріптестерінен, ата-аналардан және оқушылардан алынған сауалнамалар, пікірлер мен интервью және іс-әрекеттері қалыптасуына бағытталған іс-қимыл жоспарларын: 1)

әріптестерімен ұйымдастырылатын іс-қимыл жоспары, 2) мектептегі тәжірибе кезеңіндегі рефлексивтік күнделік жасай алуды үйренеді деп мақсат еттім.

Іс-әрекеттерді жоспарлау - өзгерістерді басқару үшін бірлескен жұмыс, яғни бұл деректерді жинау және пайдалану және іс-тәжірибеде тәжірибе (эксперимент) жасау осы 3 элементтің арасындағы тепе-теңдікке қол жеткізілген жағдайда ғана жүзеге асатыны анық.

Көздеген әсерге қол жеткізу үшін белгілі тәсілдермен әрекет ету немесе өздігінен жұмыс жасау көп жағдайда нәтиже бере қоймайтыны рас, сондықтан, мұғалімдер өз мақсаттарына жету үшін жаңа стратегияларды қолданып, басқа адамдармен бірге әрекет ету керектігін білуі тиіс.

Мұғалімнің кәсіби мақсатының мәні туралы ойлануына мүмкіндік жасауға арналған тапсырмаларды өзгерту әдістемесін меңгерту мақсатында «Fishbone» - Фишбоун» әдісі арқылы көшбасшы мұғалімнің мектептегі өзгерісті енгізудегі жұмыс алгоритмін жасау құру арқылы талқыланды, яғни өзгеріс жасаудағы кездесетін кедергілер, оларды шешу жолдары, мақсат пен нәтижені тұжырымдай алуға бағытталғанына көз жеткізе отырып, түсінді. Таратпа ресурстармен шектелмей әдістерді саралай отырып, қолдану деңгейінде Фишбоун әдісі арқылы көшбасшы мұғалімнің мектептегі өзгерісті жасаудағы жұмыс алгоритмін құрастырды.

Көшбасшы мұғалімнің мектептегі өзгерісті жасаудағы жұмыс алгоритмін 1) құндылықтар - мақсаты - не көргің келеді? 2) міндеттер 3) жоспарлау; 4) кеңесу; 5) кәсіби өсуді дамыту мақсатында қай тұсы аңсап тұр? 6) осы проблема басқа әріптестермен ой бөлісу секілді құрастыра отырып, талдау жүргізілді. Тиімді көшбасшылық білім беру жүйесін жетілдірудің басты элементі болып табылады. Себебі мұғалім өз бойында көшбасшылығының сипаттамаларына сай дағдыларды қалыптастыруға бағытталуы керек. Мұғалімнің көшбасшылығы ынтымақтастық, кәсіптік оқу мүмкіндіктерін дамытып, мектеп пен сыныпта өзгеріс енгізуге оң әсер ететіні анық.

Тренерлік тәжірибе барысында бірлескен жұмыстың көздеген мақсаттары қаншалықты курс барысында ұйымдастырылып отырған топтық, жұптық жұмыстарда толығымен қамтылды? - деген сұрақты үнемі өз-өзіме қоя отырып, рефлексия жасау арқылы жүргізілді.

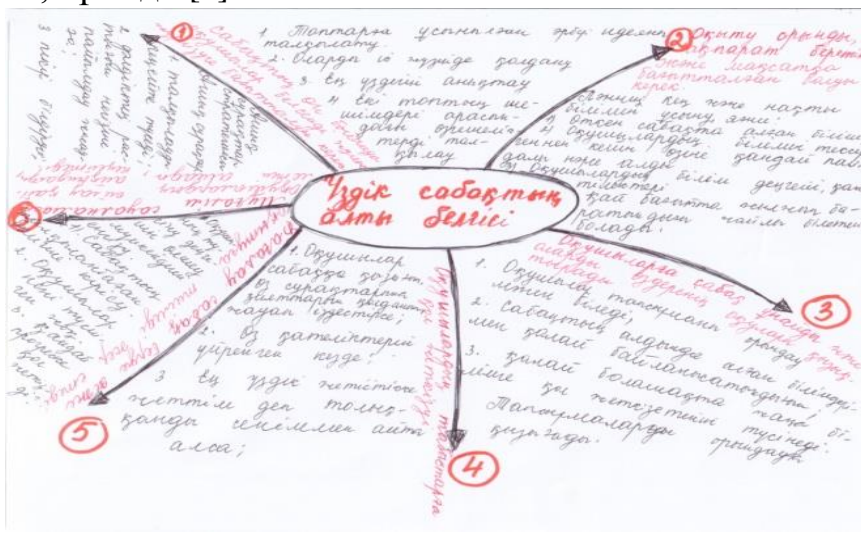
Сессияларда кері байланыс көп берілетіндей орта қалыптастыруды және жетістіктерге жетелейтін сұрақтар қою тәсілдері арқылы мұғалімдердің өзіне сенімділігі арта түседі.

«Мұғалім өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, оқуды, ізденуді тоқтатысымен оның мұғалімдігі де жойылады» - деген К.Д.Ушинский пікірін үнемі назарда ұстауымыз қажет. [3,53.]

Сабақтың сәтті болу құпиясы мұғалімнің өз назарын нәтижелерге шоғырландыруына байланысты оқу үшін бағалау, талқылаулар, оқытудың сараланған мақсаттары, топтық талқылау осылардың барлығы мақсатқа жетудің әдіс-тәсілдері болып табылады.

Ричард Дарант анықтаған сәтті сабақты сипаттайтын алты белгіні ұсына отырып, жұптық жұмыс жүргізілді.

«Үздік сабақтың алты белгісі» жұптық жұмыста әр топтан «Үздік» болып танылған жұптың тұжырымдамалық карта тұрғысында алты белгісін: 1) белсенді оқу; 2) оқыту орынды, ақпарат беретін, мақсатқа бағытталған; 3) тапсырмаларды оқушы қызығушылығына сай құрастыру; 4) оқушылардың табысқа қол жеткізіуі; 5) бағалаудың оқуға әсері; 6) мұғалім сауалнамасы оқушының ойлау қабілетін ашуға бағытталуы арқылы жұпаралық талдау жүргізіле отырып, түсінді. [6].

«Үздік сабақтың алты белгісі» тұжырымдамалық карта

Деңгейлік курсқа келген мұғалімдерімен жұмыс жасауда, бірлескен оқу ортасын құру үдерісін жақсарту мақсатында тренерлік тәжірибемде бірнеше тиімді тәсілдерді пайдаландым

Терең ойлану арқылы жоспарланған топтық бірлескен жұмыс арқылы мен өз сабағымдағы да кедергілерімнің азаюына қол жеткізсем, екіншіден алдымда отырған мұғалімдерге осыны ұсыну арқылы олардың тәжірибелеріне де ықпал ете алдым. Тәжірибе барысында нақты көз жеткізген бір мәселе ол - тапсырманы орындау туралы нұсқау бермес бұрын, мұғалімдерді топтарға топтастырып алу, тіпті оларды ересектер деп қараған күнде де, егер сіз нұсқауды бірінші беретін болсаңыз, олар топтасумен жүріп, сізді тыңдай алмауы немесе өз топтарын анықтап болғанша, өздерінің нені іске асыру керектігін ұмытып кетуі кездері кездесіп отырды. Осыған орай мен өз тәжірибемдегі жақсарту үшін, алдымен тыңдаушыларға топтық жұмысты неліктен ұйымдастырып отырғаныма негіздеме беріп отыру қажеттігін түсіндім, себебі мұғалімдер бірлескен оқудың мәнін, пайдасын түсінуі тиіс.

Зерттеуші - мұғалімнің «Левин» циклін қолдану үлгісі таныстырылым секілді әдістер мен стратегияларды қолдану арқылы ерекшеленді және белсенді оқыту әдістері арқылы үйренушілердің оқуларында қолдау көрсету ортасы құруға бағытталды.

Әр әдістен соң «Алдағы тәжірибеңде қалай қолдануға болады?» деген түрткі сұрақ тұрақты қолдандым. Сессияның өн бойында жеке жұмысқа арнайы уақыт бере отырып, жұптық жұмыста талқылауға және топтық жұмыста маңызды, сыни ойлауға бағытталған идеялардың айтылғаны байқалды.

Оқытуды басқару және көшбасшылыққа кіретін дағдылар, білім және түсіну уақыт өткен сайын дамиды.

3 деңгей мұғалімдерінің Стандартын «Жаңа тәжірибені енгізу рефлексиясы және алдағы дамыту үшін оның мәні» саласы бойынша талдауды «Тыңдап отырған үштік» әдісі бойынша ауызша талданды. Сондай-ақ, «Өз түсінгеніңізді интерпретация тұрғысында жазсаңыз» жазбаша алынған таратпа түсіндірме арқылы меңгеруге мүмкіндік алды.

«Мұғалімнің айналысатыны үнемі қозғалып, өзгеріп, өсіп-өркендейтін тірі адам болғандықтан, біркелкі әдістен табан алмай шектеліп қалуға болмайды» [4,112.] - деген Ж.Аймауытов пікірінің маңыздылығының айқындала түскеніне көз жеткізуге болады.

Үйренушілердің оқуын және өз бетімен білім алуын қолдауда «Мұғалімдерге арналған нұсқаулық», 1 аптаның 4-ші күніндегі «Дипактың оқиғасы», 4 аптаның 1 күніндегі дәріс материалдар, Стандарт мәтіні, портал, ғаламтор материалдары қолданылды.

Менің байқағаным осы төрт сессия барысында қолданылған әдіс-тәсілдер мен стратегияларды айқындау, оның шешу жолдары, қажетті қызығушылыққа қол жеткізу жолдарына мұғалімдердің сенімді болуына деген ұстанымы мен көзқарасының оң шешімін қалыптаса бастағандай болды.

Элейн Уилсонның «Іс-әрекеттегі зерттеу - өзгеріс енгізуге түрткі болатын проблемаларды қалыптастырып, оны шешуді қамтитын әлеуметтік жағдайлардағы оқыту үдерісі» тұжырымының дәлелдене түскеніне көз жеткіздім. [2].

Әдебиеттер:

1. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық, Үшінші (негізгі) деңгей: Төртінші басылым, www.cpm.kz

2. Тренерлерге арналған нұсқаулық, Үшінші (негізгі) деңгей: Төртінші басылым, www.cpm.kz

3. Ушинский К.Д. Теоретические проблемы воспитания и образования. О пользе педагогической литературы. М.: 1974.

4. Аймауытов Ж. Психология. А.: Атамұра, 1994.

5. Дәріс материалдары, бірінші бетпе-бет кезеңі, 1 апта 4 күн. Issue 1, Date: 09/12/2011.

6. Дәріс материалдары, бірінші бетпе-бет кезеңі, 4 апта 1 күн.. Issue 1, Date: 09/12/2011.

7. [hrm.ru/db/hrm /B7DF9E7C61B1A6D7C32575B1003F1DB2/](http://hrm.ru/db/hrm/B7DF9E7C61B1A6D7C32575B1003F1DB2/) print.html
более полное описание цикла Колба.

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Нурмагамбетова Ж. С.,
гл. специалист отдела МОИР
ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г. Астана

Инклюзивное образование в Казахстане только начинает складываться и развиваться, в то время как зарубежная практика инклюзии в образовании имеет богатый опыт и законодательное закрепление.

Одним из приоритетных направлений содержания курсов повышения квалификации АО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР является внедрение инклюзивного образования.

Филиал Акционерного общества «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» Институт Повышения Квалификации педагогических работников по г. Астана проводит краткосрочные курсы повышения квалификации, конференции, различные семинары, круглые столы для учителей-предметников, которые работают в инклюзивных классах. Инклюзивное образование-это процесс вовлечения всех детей в образовательный процесс и социальную адаптацию независимо от пола, этнической, религиозной принадлежности, особенностей в развитии и экономического статуса.

Выделяются следующие категории детей, относящихся к получению инклюзивного образования:

- дети, имеющие проблемы здоровья (дети с ограниченными возможностями, дети-инвалиды);
- дети, имеющие трудности социальной адаптации в обществе (дети с девиантным поведением, из семей с низким социально-экономическим и социально-психологическим статусом);
- детей из семей мигрантов, оралманов, беженцев.

В рамках программы развития образования на 2011-2020 годы предусмотрено постепенное развитие инклюзивного образования, чтобы дети с ограниченными возможностями действительно имели возможность полноценно учиться и получать знания наравне с остальными. Инклюзия охватывает глубокие социальные процессы школы: создается моральная, материальная, педагогическая среда, адаптированная к образовательным потребностям любого ребенка. Такую среду возможно создать только при тесном сотрудничестве с родителями, в сплочённом командном взаимодействии всех участников образовательного процесса.

В инклюзивных школах все дети, а не только дети с инвалидностью, обеспечиваются такой поддержкой, которая позволяет им быть успешным, ощущать безопасность и уместность.

Для детей мигрантов, оралманов необходимым условием является разработка специалистами службы сопровождения специальных программ

психолого-педагогической поддержки. В целях эффективного достижения целей и задач инклюзивного образования общеобразовательные школы организуют взаимодействие с центрами адаптации и интеграции оралманов, центрами адаптации несовершеннолетних, специальными организациями образования, в том числе ПМПК, реабилитационными центрами и кабинетами психолого-педагогической коррекции.

С целью социальной адаптации таких детей в школе осуществляется активное привлечение их к массовым мероприятиям, проводимым в школе, городе, направленным на формирование толерантного отношения к людям с ограниченными возможностями: классные часы, беседы, консультации, стендовая информация, конкурсы рисунков, участие в фестивалях, научно-практических конференциях, олимпиадах, спортивных мероприятиях и др.

Проблемы организации инклюзивного образования в современной школе связаны в первую очередь с тем, что школа как социальный институт ориентирована на детей, способных двигаться в темпе, предусмотренном стандартной программой.

Встает проблема неготовности учителей школы (профессиональной, психологической и методической) к работе с детьми с особыми образовательными потребностями, обнаруживается недостаток профессиональных компетенций учителей к работе в инклюзивной среде, наличие психологических барьеров и профессиональных стереотипов педагогов.

Основным психологическим «барьером» является страх перед неизвестным, страх вреда инклюзии для остальных участников процесса, негативные установки и предубеждения, профессиональная неуверенность учителя, нежелание изменяться, психологическая неготовность к работе с «особыми» детьми. Педагоги общего образования нуждаются в специализированной комплексной помощи со стороны специалистов в области коррекционной педагогики, специальной и педагогической психологии, в понимании и реализации подходов к индивидуализации обучения детей с особыми образовательными потребностями, в категорию которых, в первую очередь, попадают учащиеся с ограниченными возможностями здоровья. Но самое важное чему должны научиться педагоги массовой школы - это работать с детьми с разными возможностями к обучению и учитывать это многообразие в своём педагогическом подходе к каждому.

Для сопровождения ребенка-инвалида в штат вводится ставка тьютора. В его функционал входит контроль за реализацией индивидуальных образовательных маршрутов, разработка и ведение обучения по индивидуальным листам обучения (ИЛО), применение технологий в обучении, оценивание достижений учащихся на основе полученных знаний и сформированности общеучебных навыков, мониторинг результатов обучения. Обязательно обеспечивается комплексное сопровождение учащихся инклюзивного класса (клиническое, логопедическое, психологическое, педагогически обоснованное совмещение образовательных программ и участие

во внеклассных мероприятиях инклюзивного класса.

Достаточно важным является формирование позитивного отношения к инклюзивному образованию у педагогов и психологов общеобразовательных учреждений, которое должно осуществляться в рамках курсов повышения квалификации.

Для полноценной организации подобраны технологии, ориентированные на творческое развитие профессиональной компетентности учителей, включенных в процесс инклюзивного образования. Это обеспечит формирование профессиональной компетентности у педагогов системы общего образования и позволит правильно и эффективно решать задачи, связанные с обучением детей, имеющих ограниченные возможности здоровья, в условиях учреждений общего типа. На курсах ПК были рассмотрены вопросы психолого-педагогического сопровождения детей с ограниченными возможностями; оказания коррекционно-развивающей поддержки детям с ограниченными возможностями в общеобразовательной школе и ряд других вопросов.

На базе АО «Республиканский детский реабилитационный центр» проведено выездное практическое занятие на тему «Инклюзивное образование и социальная адаптация детей с особыми потребностями в условиях реабилитационного центра». Слушатели курса посетили открытые уроки, коррекционно-терапевтические занятия педагогов клинических отделений и посмотрели творческий концерт детей.

В средней школе №23 г.Астана провели круглый стол по теме: «Инклюзивное образование: опыт, проблемы, перспективы». Цель круглого стола - обсуждение проблем и опыта применения инклюзивных практик, выявление положительного опыта обучения детей в инклюзивных классах столичных школ. В ходе работы круглого стола участники поделились своим видением проблемы образования детей, имеющих инвалидность или ограничения в здоровье. Участники провели коллективную дискуссию «Путь к инклюзивному обществу: как помочь ребенку, учителю и родителям?». Именно родители детей с ограниченными возможностями в большей части могут способствовать решению задач инклюзивного образования в силу их прямой заинтересованности в этом вопросе. Помощь педагогов важна не только самим детям, но и их родителям, в частности: психологическая и информационная. Необходимо изменить отношение общества к инвалидам в позитивную сторону. Особенно эффективно проведение в школе «уроков доброты».

Все участники признали своевременность и важность таких встреч.

По итогам круглого стола в целях дальнейшей реализации НИР ИПК ПР по г.Астана приняты следующие рекомендации:

- объединить совместные усилия Управления образования г.Астана и ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г.Астана по исследованию и обобщению лучшего опыта педагогов инклюзивных классов по обучению и воспитанию детей с ограниченными возможностями;

- соблюдать принцип преемственности Управления образования г.Астана и ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г.Астана по оказанию целенаправленной методической помощи учителям инклюзивных классов;

- активизировать консультативную и практическую помощь ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по г.Астана по выпуску методических пособий и рекомендаций по обобщению лучшего педагогического опыта работы с детьми-инвалидами;

- продолжить совместную деятельность Управления образования г.Астана и ФАО НЦПК «Өрлеу» Институт повышения квалификации по г.Астана по организации и проведению мероприятий в виде городских семинаров, круглых столов, конференций с приглашением специалистов инклюзивного образования.

Отдел мониторинга качества курсов повышения квалификации показывает, что на сегодняшний день педагог общеобразовательного учреждения имеет недостаточные знания теоретико-методологических основ и научно-методического, правового обеспечения инклюзивного образования;

- недостаточный уровень личностно-психологической и информационно-знаниевой готовности учителей инклюзивных классов к эффективной деятельности по внедрению инновационных методов коррекционной работы;

- слабое понимание современных инновационных процессов в системе специального образования (новая философия образования, формирование функциональной грамотности, формирование навыков независимой жизни учащегося-инвалида и т.д.

Анализ взгляда педагога на современную организацию процесса обучения в организациях образования после проведения таких мероприятий показал 100% изменение. Повышение квалификации в области коррекционных методов обучения может заметно изменить установки учителей к инклюзивной практике образования. Педагоги, независимо от преподаваемого предмета, должны овладеть рядом общих компетенций, позволяющих им организовывать процесс обучения.

Литература:

1. Конвенция о правах ребенка. Принята резолюцией 44/25 Генеральной Ассамблеи ООН от 20 ноября 1989 года. Режим доступа: <http://znaem-mozhem.ru/node/601>

2. «О ратификации Конвенции о правах инвалидов». Закон Республики Казахстан от 20 февраля 2015 года № 288-V ЗРК. Режим доступа: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000288>.

3. Законы РК: «Об образовании в РК», «О социальной медико-педагогической и коррекционной поддержке детей с ограниченными возможностями в РК», «О правах ребенка», «О специальных социальных услугах», «Об охране здоровья» и др.

4. Указ Президента Республики Казахстан от 7 декабря 2010 года № 1118 Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011 - 2020 годы.

5. Постановления Правительства РК

Об утверждении второго этапа (2014 - 2015 годы) Плана мероприятий по обеспечению прав и улучшению качества жизни инвалидов в Республике Казахстан на 2012 - 2018 годы от 26 марта 2014 года № 254.

6. Методические рекомендации по организации психолого-педагогического образования детей с ограниченными возможностями. Журнал «Открытая школа», № 8 (119), октябрь 2012 г.

7. На пути к инклюзивной школе. Пособие для учителей. USAID, 2007

8. Сабельникова С.И. Развитие инклюзивного образования / С.И. Сабельникова // Справочник руководителя образовательного учреждения. - 2009. - № 1. - С. 42-54.

ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ РАЗЛИЧНЫХ ВИДОВ ЛЕКЦИЙ

Нуртаева К. Б.,

*Ведущий специалист отдела «Методическое
обеспечение инновационного развития», филиал
АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Северо-Казахстанской
области» г. Петропавловск, www.kulzagira@mail.ru*

Повышение квалификации педагогических кадров в настоящее время является наиболее гибкой и бурно развивающейся подсистемой непрерывного образования Республики Казахстан.

Сейчас в Республике Казахстан вопросы обновления касаются как содержания образования, так и технологий осуществления процесса обучения. Преподаватель системы повышения квалификации должен понимать и принять цель обновленного содержания образования, понимать собственную роль - роль организатора учебной деятельности слушателя - учителя. При этом необходимым условием эффективной организации этого процесса является ориентация на специфику слушателей имеющих профессиональное образование, опыт работы и предъявляющих повышенные требования в отношении качества и эффективности обучения. [3]

Обучая своих слушателей - учителей мы должны учитывать что:

- это учитель, который обладает конкретной мотивацией к повышению своей квалификации, который имеет возможность решать свои профессиональные и проблемы; он имеет профессиональную подготовку и специальность; это специалист, который имеет опыт работы, опыт учебной деятельности и, возможно, курсовой подготовки и переподготовки; это педагог, который предъявляет определенные требования к качеству и результатам обучения.

Лекция одна из форм организации учебного процесса в системе повышения квалификации. Хотя вполне оправданной считается увеличение

количества практически ориентированных занятий, анализ учебно-тематических планов курсов повышения квалификации показывает, что 40-45% занятий (28-32 часа из 72 часов) проводится в форме лекции. В условиях интерактивного, информационного общества аудиторная лекция все же сохраняет свой статус взаимодействия субъектов образовательного процесса.

Однако традиционная лекция может привести к тому, что у учителей во время курсовой подготовки наступает утомление, пропадает интерес к занятиям и к обучению в целом. Поэтому преподавателю системы повышения квалификации важно использовать в процессе занятий активные методы обучения и различные виды лекций. Таким образом, в условиях обновления содержания обучения и образования форма проведения лекций не может оставаться традиционной - обновленное содержание курсовой подготовки педагогов требует обновления форм лекционных занятий.

Определено, что на успешную организацию таких лекций в педагогической аудитории влияют такие условия как:

- предварительный настрой педагогов - слушателей на восприятие лекции;
 - понимание слушателем того, что информация дается не для запоминания, а для использования в своей педагогической практике;
 - подача и оформление материала в таком виде, который поможет педагогам легче его усвоить;
 - использование межпредметных связей;
 - определение и обозначение метапредметного содержания;
 - применение на лекции приемов активизации слушателей;
 - простота, четкость, эмоциональность изложения;
 - использование точного фактического и статистического материала;
- материала;
- личностная позиция преподавателя;
 - использование ИКТ.[6]

В процессе курсовой подготовки учителей мною используются следующие нетрадиционные формы лекций:

Проблемная лекция. Известно, что при проведении проблемной лекции преподаватель в начале и по ходу изложения учебного материала создает проблемные ситуации, вовлекает слушателей в их анализ. Педагоги разрешают эти ситуации, самостоятельно приходят к выводам.

В ходе проблемной лекции использую *Case-Problem-Method* (кейс с заданной проблемой). Использование кейса дает мне возможность создать реальную проблему, и получить ответ, решение по ситуации из педагогической практики учителей. При предоставлении кейса использую проблемы регионального характера, например: решение проблем малокомплектных школ. Основными этапами решения проблемы в ходе лекции являются:

- постановка проблемы;
- поиск фактов для лучшего понимания проблемы;
- поиск идей решения проблемы;

- поиск решения проблемы, в процессе которого педагоги подвергают анализу, оценке заявленные идеи;
- поиск признания найденного решения.

Лекция с запланированными ошибками (лекция-провокация). На такой лекции я объявляю педагогам, что в течение занятия будет допущено 5-7 ошибок. Ошибки разные: в методике преподавания, в содержании предоставленного материала, в поведении преподавателя и в во взаимоотношениях между преподавателем и слушателем. Учителя в конце лекции определяют эти ошибки. Такая лекция дает мне возможность «поиграть» с аудиторией. А также педагоги должны осмыслить все происходящее во время лекционного занятия. В ходе такого занятия педагоги начинают анализировать, более внимательно подходят к восприятию услышанной информации, даже могут быть оппонентами.

Лекция вдвоем. Проведение лекции вдвоем требует от преподавателя умения подобрать соответствующую тему, умения работать в паре. Важно правильно распределить обязанности, а также объем и регламент работы каждого преподавателя на лекции. Преподаватели постоянно меняются ролями, заранее обговаривая определенную последовательность своего выступления на лекционном занятии. Главное - избегать дублирования. При этом акцентируется внимание на методах и приемах работы с педагогами на разных этапах лекции вдвоем: организационный момент, этап самостоятельной работы, этап рефлексии и заключения. Кроме этого, у каждого слушателя вырабатывается наглядное представление о культуре дискуссии, способах ведения диалога, совместного поиска и принятия решений, возможность включиться в обсуждение проблемы. Наконец, проявляется уровень профессионализма преподавателя, совместного творчества не только преподавателей, но и слушателей.

Лекция-визуализация. Использование лекции-визуализации связано с реализацией принципа наглядности. Известно, что опора на визуальное мышление может существенно повысить эффективность представления, восприятия, понимания и усвоения информации.

Лекция-визуализация предполагает тщательную подготовку визуальных материалов: презентации, рисунки, макеты, графики, таблицы и др. Одним из интересных приемов визуализации стало использование ЦОКов (цифровых образовательных контентов) разработанных преподавателями нашего ИПК: «Имидж педагога», «Дуальное обучение в действии», «Smart Cloud Solutions», «Интерактивные технологии», «Образовательная робототехника». Также важно к этой работе привлечь обучающихся. Слушатели курсов в ходе выполнения СРС готовят презентации по изученным темам, разрабатывают и представляют инфографику, в качестве дополнительных визуальных средств пополняют свою методическую копилку видеолекциями и обучающими роликами по заданным темам.

Лекционное занятие в соответствии с эмпирической теорией обучения (Experiential learning) Дэвида Колба. Стадии модели (или цикла) Колба представлены следующим образом:

1. Получение непосредственного опыта;
2. Наблюдение, в ходе которого обучающийся обдумывает то, что он только что узнал;
3. Осмысление новых знаний, их теоретическое обобщение;
4. Экспериментальная проверка новых знаний и самостоятельное применение их на практике.

Отправным моментом естественного обучения является приобретение конкретного опыта, который дает материал для рефлексивного наблюдения. Обобщив новые данные и интегрировав их в систему имеющихся знаний, человек приходит к абстрактным представлениям и понятиям (отстраненным от непосредственного опыта). Эти новые знания представляют собой гипотезы, которые проверяются в ходе активного экспериментирования в разнообразных ситуациях - воображаемых, моделируемых и реальных. Процесс обучения может начаться с любой стадии. Он протекает циклически - до тех пор, пока не сформируется требуемый навык; как только один навык освоен, мозг готов к обучению следующему.[1]

Заложенные в модели обучения Д. Колба идеи получили широкое практическое применение в нашем филиале.

Определено, что в основе нетрадиционных форм лекций лежат следующие принципы:

- *Принцип проблемности.*
- *Принцип игровой деятельности.*
- *Принцип диалогического общения.*
- *Принцип совместной коллективной деятельности.*
- *Принцип двуплановости.* [5]

Взрослые осваивают новые знания и навыки с разной скоростью, поэтому при работе с ними требуется уделять особое внимание уделять индивидуализации обучения, повышать самооценку и чувство собственного достоинства каждого человека.

В таблице 1. приводятся особенности обучения взрослых и даны рекомендации по проведению лекционных занятий со взрослыми, предлагаемые директором Института практической психологии Национального исследовательского университета «Высшая школа экономики», к.п.н. Базаровой Г.Т. в работе «Особенности обучения взрослых».

Таблица 1.

Особенности обучения взрослых и рекомендации по проведению лекционных занятий.

Особенности	Рекомендации
Стремление к самостоятельности и самореализации	предоставлять возможность проявлять инициативу
	создавать возможности для личностного включения в обучение

Концентрация на профессиональных целях, проблемах и задачах.	прояснять намерения и цели обучаемого
	изучать темы в логике решения проблем
	идти в обучение от профессиональных проблем и опыта слушателя
	предлагать актуальные и обоснованные темы обучения
Интерес к практическому применению новых знаний	стремиться активизировать обучение, сделать его исследовательским
	связывать результаты обучения с профессиональной деятельностью, переносить приобретённые знания и навыки в рабочие условия
Наличие профессионального и личного опыта	идти «от частного к общему» или «от общего к частному», в зависимости от целей и задач группы
	поощрять вопросы об общих принципах, устанавливать общее в конкретных положениях
Наличие стереотипов и предпочтений относительно методов обучения	широко использовать активные методы: деловые игры, моделирование, анализ практических ситуаций (кейсы)
	поощрять и подкреплять достижения слушателей на основе обратной связи
	до начала обучения проводить оценку потребности в обучении
	учитывать различие в стилях обучения
Краткосрочность обучения	ориентироваться на краткие периоды учебной активности
	создавать компактные и эффективные циклы обучения
Сопrotивление процессу обучения	высокие требования к личности преподавателя
	вовлечение в обучение, создание соответствующей мотивации
Умение работать с информацией; высокий самоконтроль	учитывать ожидания и потребности, возможности и ограничения
	развивать у слушателей навыки обучения и самообучения
	учитывать профессиональные и личностные особенности
Высокая критичность, закрытость, страх неудачи	создавать комфортную, безопасную атмосферу
	соблюдать правила подачи обратной связи
	развивать коммуникативные навыки

В заключение отмечу, что различные виды лекций, используемые в процессе курсовой подготовки педагогов способствуют развитию творческого мышления, мотивирует сотворчество, превращает педагога-слушателя из простого потребителя информации в ее создателя, повышает степень удовлетворенности курсовой подготовкой, способствует развитию рефлексивной культуры педагога.

Литература:

1. Базарова Г.Т. Особенности обучения взрослых.// Менеджер по персоналу//2007. №2
2. Громкова М.Т. Андрогогика: теория и практика образования взрослых: учебное пособие для системы дополнительного профессионального образования. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 495 с.
3. Лихошерстная Ю.О. Инновационные технологии в системе повышения квалификации. Научная онлайн-библиотека Порталус. 2010
4. Методика обучения взрослых: особенности лекционной формы подачи материала по гуманитарным дисциплинам. Фестиваль педагогических идей. <http://festival.1september.ru/>
5. Скакун В.А. Организация и методика профессионального обучения: Учебное пособие. М: ФОРУМ:ИНФА-М, 2007.
6. Соловьева Т.В. Способы повышения эффективности лекционного занятия в системе повышения квалификации.//Научное обеспечение системы повышения квалификации кадров// 2010. № 3 (5)

РАЗВИТИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Омарова А. Б.,

*главный специалист отдела информационных технологий ФАО НЦПК «Өрлеу» «ИПК ПР по Акмолинской области», г. Кокшетау
магистр естественных наук, член-корреспондент
Международной Академии информатизации
omarova_aigul73@mail.ru*

На современном этапе развития казахстанского общества одним из основных приоритетных направлений государственной политики является информатизация всех сфер деятельности, в том числе и образования.

Стремительная информатизация человеческого общества неизбежно влечет за собой обновления в содержании и внедрения современных технологий в сферу образования. Значимость глобальных тенденций перехода к информационному обществу требует новых подходов к обучению школьников и связана с подготовкой человека к жизни.

Информационное общество по-новому определяет процесс коммуникации и общения. Процесс информатизации общества оказывает существенное влияние на развитие системы образования, ставит новые цели и задачи, изменяет требования к итоговой грамотности и компетентности учащихся.

И несомненно, в условиях обновления содержания образования, одна из ведущих ролей в деле повышения уровня грамотности личности в информационном обществе должна отводиться, в частности, школьному

обучению информатике. Цель обучения информатике в школе должна быть ориентирована на включение и развитие новых видов грамотности и культуры: медиаграмотности и медиакультуры.

Масштабы влияния медиа на различные сферы жизни возрастают с каждым днем. В связи с чем появляются новые задачи перед образовательной системой, от человека требуются не только знание современных технических устройств и умение с ними работать, но и определенный уровень критического мышления - способность интерпретировать сообщения средств массовой информации, понимать различные медиатексты, навыки самостоятельной творческой работы, связанной с поиском, обработкой и презентацией информационного материала.

«Медиакультура - это совокупность материальных и интеллектуальных ценностей в области медиа, исторически определенная система их воспроизводства и функционирования в социуме; выступает системой уровней развития личности человека, способного воспринимать, анализировать, оценивать медиатекст, заниматься медиатворчеством, усваивать новые знания в области медиа. В то время как медиаграмотность - «это умение анализировать и синтезировать пространственно-временную реальность, умение "читать" медиатекст; показатель развития медиакультуры».

Медиаграмотность является инструментом познания окружающего мира, инструментом реконструкции объектов, созданных посредством медиа. Медиаграмотность необходимо рассматривать не только, как ещё один из видов выражения общей грамотности, но как наиболее виртуальную потребность современного ученика. Таким образом, процесс информатизации видится в единстве процессов компьютеризации, медиатизации и интеллектуализации, а для реализации поставленной цели большим потенциалом обладает именно медиаобразование. С этой целью, некоторые разделы базового курса информатики в школе уже могут быть модернизированы и направлены на развитие именно медиаграмотности. Это позволит учащимся активно включать медиаинформацию в свою учебную и повседневную жизнь и развивать не только технократическое, но и технологическое мышление. В то же время и элективные курсы по информатике, ориентированные на повышение уровня медиаграмотности, также могут позволить учащимся не только демонстрировать высокий уровень медиаграмотности в повседневной жизни, но и проявлять профессионализм в деятельности.

Обновление программ по информатике направлено на развитие ИКТ - компетенций школьников, необходимых в условиях быстроменяющегося мира. Учащиеся должны обладать высоким уровнем медиаграмотности (владение способами и приёмами поиска, получения, представления информации, в том числе информации, данной в различных видах: текст, число, звук, изображение); должны знать и понимать основы ИКТ-квалификации (применение компьютеров (и других средств ИКТ) для решения информационных задач); должны обладать алгоритмическим и логическим

мышлением (умение действовать в соответствии с алгоритмом и строить простейшие алгоритмы).

В рамках школьного предмета «Информатика» можно проводить практические занятия, направленные на обучение школьников созданию своими силами небольшого медиатекста (например, школьной газеты, передачи для школьного телевидения, короткого видеофильма и т.д.).

Вот основные из них:

- ✓ учащиеся должны иметь доступ к печатным, визуальным и электронным медиа с различными целями;

- ✓ учащиеся должны владеть терминологией медиаобразования;

- ✓ учащиеся должны понимать, что все медиатексты содержат «сообщения» (messages);

- ✓ учащиеся должны уметь «декодировать» и анализировать (с помощью так называемого «критического анализа») медиатексты в историческом, социальном и культурном контексте, понимая при этом отношения между аудиторией, медиатекстом и окружающей действительностью;

- ✓ на основе полученных знаний учащиеся должны иметь возможность создавать собственные медиатексты различного характера, обсуждать свои медиапроекты, как и медиатексты, созданные другими людьми.

Можно сказать, что процесс обучения информатике в опирается на так называемые «ключевые аспекты» (понятия), на которые опирается концептуальная основа медиаобразования: «агентства медиа» (media agencies), «категории медиа» (media categories), «технологии медиа» (media technologies), «языки медиа» (media languages), «аудитории медиа» (media audiences) и «репрезентации медиа» (media representations).

Предмет нацелен на подготовку учащихся к будущей жизни, где они могут использовать навыки исследования, умения критически мыслить, доказывать и отстаивать собственную точку зрения.

Для улучшения качества образования, ориентируясь на решение глобальных задач образования, школа ставит перед собой концептуальные задачи активного развития школьного информационного пространства и информационных технологий в обучении для придания процессу информатизации более открытого, развивающего, гуманистического характера; отхода от парадигмы школьного «образования на всю жизнь» к осмыслению необходимости и получению в школе навыков «образования в течение всей жизни», обеспечению социализации выпускников в современном обществе, способных к его преобразованию. Такая образовательная среда активизирует творческие процессы, предоставляя свободный выбор ресурсов для воплощения замыслов наряду со средствами, необходимыми для осмысления и обобщения результатов, обеспечивая тем самым дополнительные возможности познания окружающей действительности, развития личности и эффективного управления в условиях школы.

Развитие медиаграмотности на уроках информатики позволит учащимся активно включать медиаинформацию в свою учебную и повседневную

жизнь и развивать не только технократическое, но и технологическое мышление.

Литература:

1. Зазнобина Л.С. Стандарт медиаобразования, интегрированного с различными школьными дисциплинами // Стандарты и мониторинг в образовании. 1998. N 3. С.37.

2. Спичкин А.В. Что такое медиаобразование. - Курган: Изд-во Ин-та пов. квалификации и переподготовки работников образования, 1999. - 107 с.

3. Федоров А.В. Медиаобразование: вчера и сегодня. М.: Изд-во МОО ВПП

4. Федоров А.В., Чельшева И.В. Медиаобразование в России: краткая история развития - Таганрог: Познание, 2002. - 266 с.

5. Федоров А.В., Чельшева И.В., Мурюкина Е.В., Новикова А.А., Федорцова С.С. Эстетическая концепция в российском медиаобразовании и творческое наследие Ю.Н.Усова. Таганрог: Изд-во Кучма, 2007. 118 с.

6. Шариков А.В. Медиаобразование: мировой и отечественный опыт. - М.: Изд-во Академии педагогических наук, 1990. - 129 с.

ЮНЕСКО «Информация для всех», 2009. 120 с.

ПУТИ РАЗВИТИЯ ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧИТЕЛЕЙ-СЛОВЕСНИКОВ В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ

Романенко С. М.,

кандидат филологических

наук начальник отдела МОИР

ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по СКО,

г. Петропавловск, kuravab9@mail.ru

Развитие филологической компетенции учителя-словесника и, шире гуманитария вообще, связано, в первую очередь со знанием научной терминологии; умением определять наиболее общие значения слов; знанием / пониманием различий между вариантами / стилями одного языка; знанием мировой истории и культуры; страноведческими знаниями; знанием различных стилистических приемов, использующихся для создания литературных текстов. Поскольку умение понимать и анализировать прочитанное входит в общие компетенции специалистов любой профессии, то на учителей словесников ложится большая ответственность. Однако сами учителя нередко нуждаются в поддержке: расширить собственный кругозор, уметь ориентироваться в современной культурной ситуации помогут специалисты-филологи на курсах повышения квалификации.

Познакомить слушателей с новинками современного искусства, освежить в памяти знакомые произведения, проанализировать вместе книгу или фильм - задача выполнимая, а главное - необходимая, поскольку учителя являются интеллектуальной элитой общества и должны быть обязательно развитыми и

начитанными. ППС на курсах повышения квалификации направляют педагога, информируют, таким образом значительно экономят время учителя и мотивируют его к самосовершенствованию.

В качестве примера можно было проанализировать в группах слушателей классическое произведение, например, дать новое прочтение трилогии Ильяса Есенберлина «Кочевники», вспомнив при этом тюркскую мифологию, традиции казахского народа, опираясь на книгу и фильм С.Бодрова.

Мы акцентируем в качестве «опорной категории» мифопоэтическую образность произведения, которая постепенно складывается в достаточно цельную картину «второй реальности», бинарную действительности, дающую ей нравственно-эстетическую оценку. Изучая устойчивый комплекс матриархальной мифологии как «знака жизни», мы обращаемся к исследованию Антипенко А.Л. [1,10] и опираемся на его основные выводы. Ученый определяет семиотическую структуру «мифология богини» как нравственно-эстетический аксиологический комплекс, воплощенный в матриархальных образах, символизирующий идею новой жизни. Текст «мифологии богини» может быть прочитан условно как самостоятельный миф. Характер и деятельность *сияющей* богини носят *бинарные* черты, вписывающиеся в логику «жизнь - смерть - жизнь». В её чертогах господствует *забвение-смерть*, преодолев которые возможно *возвращение к новой жизни*. Она ткёт узор судьбы, направляет на *путь (дан)*, готовит *испытания*. Она «*прекрасно поет*», предлагает герою «*угощение*», «*омовение*» и удостаивает его «своей любви» (*брак с богиней*), наставляет героя, если он оказывается способным удержаться и сохранить облик человека. Голос богини звучит в её вечной песне правды, символизирующей память как средство рано или поздно сделать возвращение возможным. «Хранительница памяти» обеспечивает цикличность схемы «жизнь - смерть - пение - мудрость - память». «Поэты» рассматривались в качестве своеобразных «любимцев» богини, которым та «сохраняет память».

Способы понимания и расшифровки мифов могут быть разными. Мы опираемся на точку зрения А.Ф. Лосева, который считал мифы «лирической импрессией», чудом. Вместе с тем ученый трактует миф не как «бытие идеальное, но жизненно ощущаемую и творимую вещественная реальность», по его мнению, мифическая отрешенность, является в то же время и чисто телесно-вещественным бытием» [4, 328]. В связи с этим мы считаем, что телесно-вещественный комплекс «мифологии богини» - это воплощение ценности жизни, родства, единства, мира, возрождения, причастности родной земле, семье, гармонично сопряженной с памятью, мудростью, милосердием и всепрощением; это торжество любви над смертью.

Доминирующая функция комплекса мифологем в произведении объясняется генетической связью романа-трилогии с эпическим фольклорным произведением. Мифологические черты в эпических жанрах имманентны произведениям, что объясняется «генетической» связью с фольклорным эпосом, где мифологемы функционируют как «рудименты» древнего

мировоззрения и как способ поэтизации. Описание в романе временного фона начинается с XV по XVIII века, на котором развернуты такие события, как построение Белой орды Кереем и Джанибеком, их постоянная борьба за власть с чингизидами, присоединение к Российской империи казахского народа. Рамки «архетипического пространства» романа «Кочевники» в аспекте матриархальной мифологии, по нашему мнению, являются двусторонним: с одной стороны, влияние античное (общее для многих культур), с другой стороны - тюркское (общее для тюркских народов).

Итак, начнем с бинарности, поскольку все остальные мотивы находятся под его влиянием. В мифологии древних тюрков мы обнаруживаем бинарный символизм, например, в образе богини Умай, олицетворяющей земное начало и плодородие. Возможно, считалась супругой Тенгри - бога неба. Кроме того, образ Жалмауыз Кемпир (Мыстан Кемпир) в мифологии казахов и киргизов - демоническое существо в образе старухи, нередко с семью головами. Обычно олицетворяет злое начало - людоедка, похитительница детей; в образе лёгкого она плавает на поверхности воды, а когда приближается человек, превращается в семиглавую старуху, шаманку-волшебницу, хозяйку родового огня, владычицу и стража «страны смерти». Обращает на себя внимание и мифологема «Жезтырнак», в переводе с казахского языка "медный коготь", - злое демоническое существо в облике красивой молодой женщины с медным носом и медными когтями. Жезтырнак обладает чудовищной силой и громким пронзительным голосом, своим криком она убивает птиц и мелких животных.

Бинарность в романе «Кочевники» проявляется особо. Синкретичный образ богини изображают группы женских персонажей, например, в разделении на «токал» и «байбише». В полигамной семье первую жену называли байбише, которая пользовалась уважением как мужа, так и всех окружающих. Все домашнее хозяйство вверялось ее заведыванию. Остальные жены имели презрительную кличку «токал» и работали главным образом под командой «байбише». «Буквальный перевод слова «токал» - куца. Например, безрогую козу называют «токал ешкі»...Отсутствие саукеле на голове невесты давало повод сравнивать ее с безрогой козой, ибо большинство образов как положительных, так и отрицательных у дореволюционных казахов связывалось с различными видами скота» [2,113]. Бинарность проявляется также в образах женщин-воинов. Данные женские образы позиционируются как противоположность типичным образам, которые были созданы в рамках традиционных патриархальных стереотипов. Бинарность достигается с помощью многолинейности.

Мотив поедания жертвы в романе Ильяса Есенберлина реализуется через постоянно повторяющееся описание женской привлекательности как объекта желания обладать, подчинить себе. На наш взгляд, женские персонажи в романе ничуть не отличаются от «людоедок». В романе нет ни одной некрасивой женщины, все описываются великолепными, божественными, манящими, что вызывает слабость у мужчин. Таким образом, мы можем оценить мужчин как потенциальную жертву «богинь»: «Ресницы Жахан были

опущены, а когда она подняла голову, черные их стрелы вонзились в ханское сердце... И каменное сердце Джаныбека забилося, затрепыхалось, как воробей в силках...» [3, 173]. Это женское изящество, подобно чарам.

Немаловажным мотивом в «мифологии богини» является трапеза. «Богиня» готовит пищу для мужчины. В нашем случае, это «опьяняющий напиток». Характерно, что во множестве традиций обнаруживается тенденция к приготовлению опьяняющего напитка из какого-то одного определённого вещества. С мифологической (а отчасти и с физиологической) точки зрения к опьяняющим напиткам, приводящим к определённым изменениям в состоянии мифологического персонажа, относятся и кумыс [8, 256-258]. Женщины в романе знают тайну волшебного напитка: «Жахан-бике принесла ему кумыс в плоской чаше, налила из нее большую серебряную пиалу и села пониже мужа. Медленными плавными движениями оживляла она напиток, источавший аромат полыни и степных цветов» [3, 318]. Женщина готовит напиток, олицетворяющий единство, причем независимо от положения: и ханская жена, и жена чабана.

Омовение служит символом очищения, то есть принятия новой жизни. А новая жизнь - основная идея «мифологии богини». В романе принятием новой жизни служит омовение хана в молоке сорока белых кобылиц. Число сорок связано с ритуалами в иудейской, христианской и исламской традициях для определения важных, критических периодов времени, периодов духовной подготовки и испытания (очищения, наказания, ожидания, поста или изоляции)

Мотив сияния в «мифологии богини» является ключевым. Практически все образы женщин в романе «Кочевники» сопровождает свет [7]. Например, в женских именах, Жахан-бике (имя «Джахан» с туркменского переводится как «свет» [5]), Нурбике («нұр» в переводе с казахского языка означает «сияние», «луч», «блеск», «луч света»); Куньсана, Кунимжан (в переводе с казахского языка «күн» означает «солнце»), Зейнеп (имя от арабского слова «зейнаб», которое означает «свет», «красота», «украшение» [5]. Айганым (в переводе с казахского языка «ай» - «луна»). В именах героинь романа присутствуют значения драгоценных металлов, камней. Например, Алтыншаш (в переводе с казахского «алтын» означает «золото»), Кумис (в переводе с казахского - «серебро»), Гаухар (в переводе с казахского языка означает «жемчуг», «бриллиант»). Жемчужина олицетворяет лунное начало, свет, символ рождения и возрождения [5]. Во многих именах присутствует белый цвет, символизирующий невинность, материнские заботы, высшую Божественную власть, цвет жизни, развития и процветания: Аккозы - в переводе с казахского языка означает «белый ягненок»; Акбала - с казахского языка «ак» - «белый ребенок»; Акторгын означает «белая кисея». Также немаловажным атрибутом казахских женских имен являются весна, цветы. Весна символизирует духовное обновление, пробуждение новой жизни. Корень «гүл» - цветок, красота, изящество - часто встречается в казахских женских именах [6]. В одежде, как правило, убранстве ханской жены, предполагается наличие сияющего золота.

Рудимент обряда посвящения (брака с богиней) - обилие свадеб в трилогии. Но в трилогии брак являлся способом уладить отношения, женщина словно подарок (трофей). Этот мотив напрямую связан с мотивом забвения, мотивом упыря и жертвы, символизирующими пренебрежение матриархальными ценностями. Однако увлечение насилием над женщинами влечет за собой последствия, которые язык мифа обобщенно описывает как «недород», «мельчание».

В мифологии богини часто встречаются с вождями или просто воинами, не оглядывающимися на женщин. Это воины полностью принадлежащие новой, по сравнению с матриархальной, «военной мифологии» - мужской. «Мифология упыря» является составляющей «воинской мифологии». Главное для упыря - это убивать. Ханы очень часто любой ценой хотят сохранить свой статус, получая женщин в подарок, таким образом они снова и снова приближают свою духовную и физическую смерть. Это отлично выписано в образе Абылая и акцентировано в образе одержимого смертью Кенесары (его внука). Эти ханы преобразуются в мифических вурдалаков или живых мертвецов, не способных оценивать себя или задумываться о последствиях своих поступков. Насколько возрастает их власть над людьми, настолько же они становятся безнаказанными и одержимыми пролитием крови. Заметим, что Абылай уходит на пике могущества, а Кенесары - полностью раздавлен. Неслучайно он появляется в конце романа как живой мертвец (без головы), лишенный любимой жены Кунимжан (женщина - солнце - земля - жизнь). Другой (новой) жизни хан Кене не хотел.

Возникает парадокс: мужчина, вступающий в брак, стремится продлить свою жизнь, но вместо этого он, пренебрегающий женщиной (мать, жена, дочь), превращается в живого мертвеца. Здесь нельзя не отметить род чингизидов: в романе «Кочевники» - это выморочный род. Они говорят о чести, достоинстве, но на самом деле, у них звериные повадки. Например: чингизид Абулхаир-хан убил свою родную дочь Гаиф-Жамал, сын его, Суюнчик, был готов приговорить родную мать к смерти. Мать в восприятии сына чингизида - волчица. Сначала она его выкармливает, затем она становится соперницей, затем наступает момент, когда ее необходимо убить. «Мифология богини» и «мифология бога» должны быть синкретичны, их противопоставление ведет к катастрофам. В романе роль сирен на себя берут жырау и женщины, взывающие могучих ханов услышать правду, но и те не желают слушать, поэтому предпочитают «залепить уши воском».

Ильяс Есенберлин выдвигает в качестве материального воплощения духовных ориентиров казахов ханов Джаныбека и Керей, создателей Белой Орды, в отношениях с женщинами, сыновьями, отцами бывшие «почти откровенными в своей «ориентации на матриархальные ценности». Однако казахи в романе во всех отношениях представляют собой практически диаметрально противоположность этому идеальному состоянию, исключая период правления Жанибека и Керей, - это два разных типа состояния народа, взятых в своем логическом пределе.

Мифологема «дан»-путь, связующая комплекс матриархальной мифологии, помогает автору доказать, что движение сбилось с пути потому, что носители народного духа пренебрегали ценностями, реализованными в отдельные периоды жизни народа. Если облачаемый властью (хан, поднимаемый на белой кошке, омываемый молоком белых кобылиц), т.е. посвящаемый, не уделяет должного внимания родине, семье, в самом широком смысле этого слова, то это может привести к утрате направления и не произойдет «возвращение к жизни», т.е. можно вступить на путь жестокого кровопролития во имя якобы «великой» цели и стать живым мертвецом, а женщин превратить в жезтырнаков -стенающих рабынь, вдов и сирот, рвущих на себе волосы.

Думается, такое прочтение вызовет дискуссию у филологов, но будет интересно педагогам другой специализации.

Литература:

1. Антипенко А.Л. Мифология богини. - М.: Ладомир, 2002.
2. Бежкович А.С. Этнографические рисунки Вл. Плотникова по быту казахов/Советская Этнография № 4. - М.: Издательство Академии наук ССР, 1953. [Режим доступа:http://www.booksite.ru/etnogr/1953/1953_4.pdf]
3. Есенберлин И. Кочевники Алма-Ата: Жазушы, 1989. - 672 с.
4. Лосев А.Ф. Обзорение всех диалектических моментов мифа с точки зрения понятия чуда //Диалектика мифа. - М.: Правда, 1990. - 942 с.
5. Казахские женские имена. [Режим доступа: <http://yvision.kz/post/418402>]
6. Символы /Значение, теория и практика символов [Режим доступа: <http://symbol.grimuar.info/белый-цвет-65.html>]
7. Свет. /Энциклопедия символы и знаки [Режим доступа: <http://sigils.ru/symbols/svet.html>]
8. Топоров В. Н. Путь. // Мифы народов мира: Энциклопедия. М., 1980. - Т. 2. - С.256-258.

КВАЛИМЕТРИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОЦЕНИВАНИЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧИТЕЛЯ

К. У. Сабиева,

кандидат химических наук

ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по СКО

Главными стратегическими направлениями модернизации казахстанского образования является обеспечение высокого качества подготовки специалистов и создание условий для развития личности в образовательном процессе. Качество образования в современных условиях является одним из важнейших характеристик, определяющих конкурентоспособность как отдельных организаций образования, так и национальной образовательной системы в целом. Об этом свидетельствует ряд государственных документов, нацеленных

на кардинальное обновление системы образования, на формирование педагога с новым педагогическим мышлением и менталитетом: Государственная программа развития образования РК на 2011-2020 годы, Национальный план «100 конкретных шагов» [1,2]. Именно, поэтому задача обеспечения качества образования занимает одно из центральных мест в образовательных реформах, выступая одновременно и целью, и важнейшим критерием успеха принимаемых мер.

Объективная оценка результатов деятельности отдельного учителя и всего педагогического коллектива -актуальная проблема теории и практики управления. Решение данной проблемы позволяет достичь высокой эффективности управленческой деятельности руководителя школы и качественных результатов обучения, воспитания и развития учащихся.

В последние годы появилось немало исследований, связанных с вопросами теории и методики педагогического анализа в оценке результатов деятельности учителя и организации образования в целом. Была создана фундаментальная теоретическая база по этой проблеме. В ряде работ педагогический анализ как функция управления школой выступает в качестве предмета самостоятельного исследования.

В истории педагогики и психологии можно отметить ряд исследований, посвященных данной проблеме. Научную ценность представляют философские и психологические основы теории личности и деятельности (А.А. Бодалев, Л.С. Выготский, В.В. Давыдов, А.В. Запорожец, А.Н. Леонтьев, Н.Н. Поддьяков, С.Л. Рубинштейн, В.Д. Шадриков), А. Кусаинов о качестве образования в мире и Казахстане, концепции синтетической квалиметрии (А.И. Субетто) и квалиметрии человека и образования (Г.Ш. Рубин, Н.А. Селезнёва, А.И. Субетто,); идеи квалиметрического мониторинга (Н.В. Акинфиева, Т.С. Анисимова, Н.В. Гороховатская, В.Е. Каплан, Н.А. Кулемин, А.Н. Майоров, В.И. Нардюжев, Ю.М. Нейман, Г.Ш. Рубин, В.А. Хлебников, Е.В. Яковлев и др.); идеи структуры и качества образования (А.А. Аветисов, С.И. Архангельский, Ю.К. Бабанский, В.И. Байденко, В.С. Леднев, Н.А. Селезнева, А.И. Субетто, Н.Ф. Талызина, Ю.Г. Татур и др.) .

В последнее время в практике проверки качества общего образования получают распространение такие технологии как: диагностика, экспертиза, мониторинг и педагогическая квалиметрия, ставящие целью объективизацию оценок. Предполагается, что именно *квалиметрический подход*, базирующийся на концептуальных положениях теории педагогических измерений, массовости и независимости процедур тестирования, методах математической статистики и педагогического интерпретационного анализа, может обеспечить строгость, четкость и упорядоченность сведений о подготовленности и степени развития обучающихся. Это дает возможность руководителю школы отойти от стихийно-эмпирического уровня изучения результатов педагогического труда и перейти к исследовательскому уровню.

Следовательно, необходимо выделить наиболее важные составляющие (показатели) образовательного процесса, состояние которых оказывает

наиболее сильное влияние на формирование конечных результатов. Информация об этих составляющих группируется в блоки. По определению Ю. А. Конаржевского, «каждый блок является целенаправленной системой относительно однородных информационных единиц, анализ которых позволяет дать сущностную характеристику тому или иному важнейшему узлу [3]. Система информационного обеспечения управления школой по результатам, предложенная П. И. Третьяковым состоит также из блоков.

П. И. Третьяков перечисляет перечень показателей, характеризующих каждый блок, приводит формулы статистического сравнения ведущих показателей по учебным годам [4].

Мы считаем, что для полноценного и качественного анализа результатов труда учителя необходимо всю важнейшую информацию о состоянии образовательного процесса сгруппировать в модули:

- модуль 1-Результаты педагогической деятельности учителя;
- модуль 2-Педагогическое мастерство и профессионализм;
- модуль 3-Организация образовательного процесса.

Каждый модуль включает определенное количество показателей, характеризующих наиболее полно данный модуль.

Вся информация группируется и заносится в персональную итоговую матрицу учителя. В нашем исследовании матрица является как средством сбора и накопления информации, так и средством получения обобщающей, итоговой информации о состоянии образовательного процесса. Периодичность сбора данных зависит от значимости, объема, затрат времени на обработку и регулярности поступления необходимой информации. Расчет количества необходимой информации производится с учетом списочного состава учителей школы и их нагрузки. Так например, в ходе исследования мы составили матрицу для малокомплектной школы. В данной школе работают 20 учителей (из них 11 классных руководителей -по числу классов-комплектов) включает в себя следующий объем информации:

- результаты внешнего контроля (по результатам анализа административных контрольных работ): $4 \times 15 = 60$;
- количество посещенных уроков: $20 \times 4 = 80$;
- определение эффективности воспитательного мероприятия: $11 \times 2 = 22$;
- определение уровня мастерства учителя: $20 \times 4 = 80$;
- определение уровня профессиональных умений: (заполнение диагностической карты): $20 \times 1 = 20$;
- систематическое повышение квалификации: (анкетирование): $20 \times 1 = 20$;
- проверка тематического планирования: $20 \times 2 = 40$;
- проверка поурочных планов: $20 \times 2 = 40$;
- проверка классных журналов: $11 \times 2 = 22$;
- проверка дневников учащихся: $11 \times 4 = 44$;
- проверка тетрадей учащихся: $20 \times 2 = 40$;
- проверка состояния кабинетов: $15 \times 2 = 30$.

Итого -498 единиц информации. Учитывая, что учебный год состоит из 34 недель нетрудно вычислить недельный объем информации -14 единиц (из них 9 единиц приходится на долю заместителя директора по учебно-воспитательной работе (УВР), 5 -на долю директора школы). Этот объем при правильной организации сбора и обработки информации не превышает традиционных затрат времени на организацию внутришкольного контроля.

Квалиметрический подход к организации педагогического анализа имеет неоспоримые преимущества по сравнению с традиционными методами:

- внутришкольный контроль становится плановым, объективным и систематичным;

- действия всех лиц, собирающих информацию, координируются в соответствии с общим планом работы;

- равномерное распределение объектов контроля в течение учебного года позволяет предупредить стихийность в организации контроля и связанную с этим нервозность в коллективе;

- итоговая информация об учителе, заключенная в обобщающей персональной матрице, дает возможность руководителю школы принять определенные управленческие решения (в частности, о рекомендации учителя на повышение категории, премирование или награждение).

Литература:

1. Государственная программа развития образования на 2011-2020 годы.- Астана, 2010

2. Национальный план «100 конкретных шагов». Астана, 2015

3. Конаржевский Ю. А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управления школой. -М., 2006.- 324с.

4. Третьяков П. И. Управление школой по результатам. -М.: «Новая школа», 2004.- 318с.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАНЫҢ ТОПТАҒЫ ҚАРЫМ - ҚАТЫНАСТАРЫН БАҒАЛАУ КЕЗЕҢІНДЕ ПСИХОДИАГНОСТИКАНЫ ЖҮРГІЗУ ЕРЕКШЕЛІГІ МЕН ТАЛДАМАСЫ

Сабырова Куралай Аскарбековна,
*Педагог-психолог, №35 «Сауле» балабақшасы,
ОҚО, Шымкент қаласы, sabyrovak@bk.ru*

Садиков Бакият Халдарович,
*магистрант «Өрлеу» БАҰО» ПҚБАИ,
ОҚО, Шымкент қаласы bakit_74@bk.ru*

Мектепке дейінгі кезеңде балалар психологиялық және мінез-құлықтық жағынан ерекшеліктерді меңгере бастайды, ал психодиагностикалық зерттеуде осы қажеттіліктерге сәйкес нақты көрсеткіштер арқылы білім алынады.

Мектепке дейінгі кезеңдегі нормативті жас және жекелік даму ерекшелігінің көрсеткіштері;

1) Психологиялық көрсеткіштер: Шындықпен өзара қимыл (танымдық, эмоциянальды және рефлексивті даму) жағдайы. Мотивациялық -қажеттілік өрісі; Құндылық жүйесі (адамгершілік көзқарас). Жас ерекшелік (әрекет түрлері: жемісті және процесті). Жекелік -эмоционалды ерекшелік.

2) Психофизикалық көрсеткіш: жылдамдық, бейімділік, нерв жүйесінің бірқалыптылығы.

3) Психологиялық -педагогикалық өзара қимыл ерекшелігі жас ерекшеліктік өзара қатынас.

Өзіндік сана төменгі деңгейде көрінеді, сондықтан аса назар аудару көзделмейді.

Мектепке дейінгі кезеңде психодиагностиканы қолдану жас кезеңдері:

1. Сәбилік кезең (1-3жас)

2. Кіші және орта кезең (3-5жас)

3. Мектеп алды даярлық (5-7жас)

Сәбилік шақта басты психодиагностикалық әдіс «табиғи эксперимент». Баланың реакциясы мен қимылын бақылау арқылы анықталады. Мәлімет жинау «заттық ойын» әрекетінде көп қарастырылады.

Кіші және орта жаста (3-5 жас) бақылау жекелік «заттық әрекеттен» күрделеніп, ұжымдық түрге сюжеттік - рөлдік ойынға ауысады. Психологтың өзі бұл ойындарды ұйымдастырып жетекшілік ете алады. Осы жаста өзіндік сана және бағалау (достармен, үлкендермен) деңгейі көтеріледі.

Жоғарғы мектепке дейінгі кезеңге (5-7жас) жоғарғы айтылған ойындарға қоса, ойын ережелері «телімелі» тест варианттары, эксперт әдістері беріледі. Тұлға аралық әрекет және бағалау қосылады. Танымдық процестерге қарапайым психодиагностикалық әдістемелер және рефлексивті қабілетке байланысты тапсырмалар қолданылады. Қалыпты психодиагностикалық кешен психодиагностикалық жекелік картасына көрсетіледі [3].

Сонымен психодиагностика өмірдің бірінші айынан бастап, оның әр бір ай мен әр жылда дамуын көрсететін әрбір балаға әдейі психодиагностикалық карта толтырылуы тиіс [1].

-Әр бір баланың психикалық тәрбиелік дамуының, орташа стандартпен нормадан жақсы, жаман жақтары ауытқуының индивидуалдық ерекшеліктерін анықтау.

-Тәрбиенің үлгерімінің дәрежесін анықтау мақсатында жүргізілетін дамытушы педагогикалық эксперименттерге жәрдем болатын психологиялық көмек.

-Баланың дарындылығын, берілгендерін, индивидуалдық ерекшеліктерін және осы өлшемдерді дамыта түсуі және мақсат көздеуінің бейімділігі сонымен қатар ғылыми негізделген кәсіптік кеңестің, кәсіптік таңдау бағдар жұмыстардың жүргізілуі.

Педагог-психологтар мен тәрбиешілер және ата-аналарға қажетті балаларды оқытуда және тәрбиеде барынша сәйкес келетін әдістерді таңдау

мәселесі, баланың қалыпты жағдайдағы психологиясы туралы жан-жақты мәліметтерді қабылдау.

Мектепке дейінгі кезеңде қолданылатын арнайы тестік ереже:

Психолог пен бала арасындағы кеңістікті бірдей ұстау (көзбен көз)

Әрекетті таңдау өрісінің еркін көрінуі (ойын, сурет, қарым-қатынас).

Тесттегі әрекет өрісінің алмастырыла қолданылады (қарым-қатынас құрастыру, қимыл -сурет).

Тест өткізгенде уақыт шектеледі (жас ерекшелігіне қарай 7-30 мин дейін)

Интеллектуалды қысымды алмастыру вербальды және вербальды емес жүйеде.

Жеке бас дамуы телімелі әдісте эмоционалды қысым қысым экспрессивті және ассациативті құрал ретінде.

Текстті қайталау жалпы диагностикалық бағытта әдістемелік құралдар арқылы нәтижені береді, тест құрамын өзгерту.

Мектепке дейінгі мекемелерде психо-диагностикалық әрекет мазмұнына қарай құрылымы: бала + тәрбиеші + ата -ана + психолог

Баламен жаттығу жұмыстарын орындауда мысалы: **«Өз көңіл-күйін бейнелеу»**

Тапсырма:

Өз көңіл-күй, сезім, эмоциясын саналы басқару қабілетін дамыту. Басқа адаммен әсер әсерлесуде өз сезімі мен көңіл-күйін ыңғайластыру қабілетін дамыту.

Орындалу уақыты: 30 минут

Жүргізілу барысы: Балалар өз қалауындағы суретті салып, қажетті өздерінің көңіл-күйлеріне қатысты оны бояйды.

Қажетті құрал-жабдықтар: Ақ парақ, қалам, түрлі түсті қалам, краска т.б.

Мәселен психологтың жеке баланы алғандағы бағалау талдамасы:

Мектепке дейінгі топтағы балалардың бірін-бірі өзара қабылдауы көптеген факторларға байланысты. Балалардың өзара бірін-бірі қабылдауға оның негізгі факторы ретінде топтағы балалар арасындағы қатынастар ғана емес, жеке баланың топтағы қатынасы да әсер ете алады. Жеке баланың топты қабылдауы, тұлғалардың өзара қабылдауы жүзеге асатын фон тәріздес. Осылайша, баланың топты қабылдау мәселесі, тұлғалардың бірін-бірі қабылдауда екі түрлі әлеуметтік - перцептивті процесті байланыстыратын негізгі мезет.

Ұсынылып отырған әдістеме баланың топты қабылдауының үш мүмкін “типін” анықтауға жағдай жасайды. Қабылдаушының дербес іс-әрекетіндегі топтың рөлі, қабылдау типінің көрсеткіші ретінде анықталады.

1 - тип. Бала топты өз іс-әрекетінің кедергісі ретінде қабылдайды немесе оған бейтарап қатынаста болуы мүмкін.

Топтың бала үшін дербес құндылығы жоқ. Мұның барлығы іс-әрекеттің біріккен формаларынан бас тарту, дербес жұмыс атқаруға ынталану, басқалармен қатынасына шек қою сияқты әрекеттерінде көрінеді. Бұл “дербес” топ.

2 - тип Бала топты қандайда бір мақсаттарға жетуге ықпал ететін құрал ретінде қабылдайды. Сонымен бірге, топты бала “пайдасы” жағынан бағалайды. Көмек көрсете алатын, қиын мәселелерді шеше алатын немесе қажет ақпараттың көзі ретінде топтың беделділерімен араласуға тырысады. Бұл “прагматикалық”, яғни “пайдакүнем” тип.

3 -тип Бала топты дербес құндылық ретінде қабылдайды. Бүтіндей топқа ортақ және оның жеке мүшелерінің мәселелері бірінші жоспарда. Топтың әрбір мүшесінің жетістігіне қызығушылық таныту және топтың біріккен іс-әрекетіне өз үлесін қосу әрекеттері көзге түседі. Жұмыстың ұжымдасқан түрлеріне қажеттілігі басым. Бұл “ұжымдық” топ.

Жоғарыда анықталған үш типтің негізінде зерттелінуші жеке баланың топты қабылдауының басым типін анықтауына жағдай жасайтын арнайы анкета құрастырылған [5].

Топты зерттеу нәтижесінде алынған жауаптардың негізінде жеке баланың топты қабылдаудың әрбір үш типі бойынша ұпайлары есептелінді.

Зерттеудің нәтижелері кестеде берілген. Мысалы:

Жеке баланың топты қабылдау типі.

	Сыналушының аты жөні	Дербес	Прагматикалық (пайдакүнем)	ұжымдық	Тип
.	Баймурзаев Аслан	9	1	4	Д
.	Шаменова Айжан	5	2	7	Ұ
.	Ермекбай Мөлдір	7	4	3	Д
.	Шатпықова Зере	11	1	12	Д
.	Қайдарова Айнур	3	3	8	Ұ
.	Есімжанова Жадыра	5	5	4	Д+П
.	Бакирова Жансая	8	4	2	Д
.	Баймурзаева Әйрегім	6	3	5	Д

Индивидтің топты қабылдауының ұжымдық типі 2 адамда байқалды (25%), Дербес тип 5 адамда (65 %), прагматикалық (пайдакүнем) жоқ адамда байқалады. Сонымен қатар аралас типтер де кездесті: дербес прагматикалық(пайдакүнем). 1 (10 %) адамды қамтыды [7].

Қорыта келе: Психологиялық зерттеулерді жүргізу кезінде зерттеу әдістерін нақтылы методикаларды сондай-ақ нәтижелерін сандық жағынан өңдеудің әдістерін тура таңдай білудің маңызы зор. Алайда, әдіс қаншалықты сәтті және дұрыс тандалып алынғанымен әдістер жүйесін пайдаланған жөн. Мұндай жағдайда неғұрлым толық, терең мазмұнды, ал ең бастысы объективті нәтижелер алуға мүмкіндік туады.

Балалар психологиясының негізгі зерттеу әдістеріне жалпы сипаттама беруде бір қарағанда біздің әрқайсымызға оңай, тіпті таныс сияқты болып

көрінетін жәйт күнбе-күнгі психикалық өмірімізге мұқият үңіліп қарасақ, өзіне тән заңдылықтары бар аса күрделі қасиет екендігі, психикалық өмірді де атомның құрылысы сияқты жай көзбен қарап ажырату қиын.

Адамның психологиялық ерекшеліктерін білу үшін, осы ғылымның зерттеу әдістерімен танысуымыз керектігі, әр ғылымның өзіндік ерекшелігіне қарай дербес зерттеу әдісінің болуы, осы әдістер арқылы сол ғылымның сан алуан заңдылықтарын зерттеуге мүмкіндік тууы, егер ғылымда өзіне тән әдіс, яғни зерттеу әдістері болмаса, ол нағыз ғылым болудан қалатыны, басқа да ғылымдар тәрізді психология ғылымының да өзіне тән әдістері бар екендігі, бұл әдістер осы ғылымның көп жылғы даму жолында түрлі тексерулерден өтіп, сұрыпталу арқылы қалыптасқаны, психикалық әрекетті де белгілі мақсатқа байланысты жоспарлап, арнайы белгіленген және мұқият ұйымдастырылған әдістер арқылы зерттелінуі, зерттелінетін адамның көп рет қайталанған іс-әрекеттері мен қылықтары, сөз саптауы мен бет пішініндегі мәнерлі қозғалыстары да, бізге оның ойлауы мен сөйлеуінің, сезімі мен еркінің, темпераменті мен мінезінің ерекшеліктерін білуге біршама жәрдемдеседі.

Әдебиеттер:

1. Жарықбаев К. «Психология», Алматы 1993 жыл
2. Жарықбаев «Жантану негіздері» Алматы, 2002 жыл
3. Исмаилова Д.А., Абишева Ж.А. Развитие личности ребенка в процессе дошкольной подготовки. А., 1998.-с.6.
4. Бодаев А.А. Общение и развитие психики. М., 1986.
5. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения: опыт теоретического и экспериментального психологического исследования. -М., 1986.
6. Лисина М.И. Общение, личность и психика ребенка. М., 1997
7. Ковалев А.Г. Личность и пути ее формирования. М., 1970.

ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ МАРШРУТ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СЕРТИФИЦИРОВАННОГО УЧИТЕЛЯ

Саворовская Татьяна Юрьевна,
*Тренер ЦУП ФАО НЦПК «Өрлеу»
Институт повышения квалификации
педагогических работников по Павлодарской
области, Казахстан, Павлодар, tipr_ipk@mail.ru*

«Успех это сумма небольших усилий, повторяющихся изо дня в день», - говорил американский писатель Роберт Кольтер. Все значительные профессиональные достижения наших сертифицированных учителей это результат непрерывного каждодневного педагогического творчества.

Наиболее впечатляющих результатов достигают ученики тех педагогов, которые умеют определять масштабные, но реальные цели своего профессионального роста, прокладывая свой индивидуальный маршрут совершенствования. Успешные ученики могут быть только у успешного

учителя.

В любой профессиональной деятельности должен быть ощутимый, весомый результат. Не стоит полагаться на волю случая: попросят ли учителя выступить на педагогическом совете, пригласят ли на научно-практическую конференцию. Профессиональную вершину легче покорить, если запланировано ее покорение и рассчитаны все шаги по пути к ней.

Чтобы запланировать результат, надо взвесить на что «тянет» ваш опыт практической деятельности: на статью, доклад на научно-практической конференции, на обобщение опыта или на публикацию в открытом профессиональном сообществе. Если определили, какой нужен результат, определяем необходимые шаги для реализации цели, составляем индивидуальный маршрут совершенствования.

Например, как этот, составленный учителем математики:
<https://cloud.mail.ru/public/D4ip/ibfDNsRue>.

Любые шаги по совершенствованию своей педагогической практики должны вытекать из анализа исследования на практике и мониторингов своей деятельности.

Критерии и показатели состояния своего преподавания [2, с.32] можно мониторить по следующим индикаторам:

1. Гуманизация учебного процесса:

- доступность;
- создание благоприятного психологического фона;
- соблюдение прав и свобод обучающихся.

Индикатор: отсутствие жалоб и нареканий со стороны детей и родителей.

2. Здоровьесберегающая направленность учебных занятий:

- учет возрастных особенностей аудитории;
- создание благоприятного психологического климата;
- использование приемов, способствующих появлению и сохранению интереса к учебному материалу;
- создание условий для самовыражения обучающихся;
- инициация разнообразных видов деятельности.

Индикатор: количество заболеваний за год.

3. Развитие компетенций (развивающая направленность учебных занятий):

- исследовательские;
- мыслительные;
- речевые;
- общекультурные;
- ценностно-смысловые.

Индикатор: количество участвующих в олимпиадах, конкурсах и сетевых проектах, их достижения.

4. Результативность методической работы:

- использование мультимедийных дидактических материалов;
- интегрированность учебного материала;

- использование приемов, учитывающих и развивающих индивидуальные особенности обучаемых;

- использование приемов, направленных на социализацию обучаемых.

Индикатор: 100% обеспеченность дидактическими материалами учебных занятий, количество публикаций в СМИ, докладов и выступлений на МО и педсоветах.

5. Профессиональная компетентность:

- обеспечение вариативности образовательного пространства;
- владение методами и средствами педагогической диагностики;
- учет особенностей аудитории;
- развитие познавательной культуры обучаемых;
- развитие коммуникативной культуры обучаемых;
- создание благоприятного микроклимата;
- владение развивающими методами и технологиями.

Индикатор: качество знаний обучающихся.

6. Обновление содержания обучения:

- фундаментальность;
- развивающая направленность;
- интегрированность учебного материала.

Индикатор: 90-100% обновление УМК за год.

Систематически, с определенной периодичностью, должны проводиться эти мониторинги и их анализ. Сразу хочу отметить, что не вижу смысла в традиционных мониторингах, когда один класс сравнивается с другим по успеваемости и качеству знаний за разные годы обучения. Уверена, что это неправомерные сравнения, и необходимо сравнивать степень обученности и уровень развития различных умений и навыков каждого учащегося в динамике. На каждого ученика я заполняла диагностические карты с графиками, которые и отражают эту динамику, и также служат руководством для дальнейшего планирования действий. Эффективным инструментом могут служить рейтинговые оценки учебной деятельности учащихся, если определены верные параметры этой деятельности.

Помочь проанализировать собственную профессиональную деятельность могут различные виды портфолио, прежде всего портфолио развития. При создании и наполнении электронного портфолио от учителя требуются умения конструировать, моделировать и проектировать свою профессиональную деятельность.

Классификация портфолио:

- ❖ **портфолио развития** - собирается в процессе педагогической деятельности с целью самооценки прогресса в работе учителя и накопленного им опыта в течение определенного времени;

- ❖ **отчетный портфолио** - свидетельствует о достижении учителем определенного результата при завершении работы над каким-либо проектом или для аттестации;

- ❖ **демонстрационный портфолио** - это коллекция лучших работ учителя

и его учеников. Данный вид портфолио используется для интервью при приеме на работу или для участия в профессиональном конкурсе.

Портфолио развития может иметь содержание:

- зафиксированные параметры предполагаемой работы до начала учебного года, результаты анкетирования, тестов и других видов диагностики;
- обоснование актуальности выбранной темы (осуществляется автором самостоятельно или с учетом целей, задач, тематики группы преподавателей);
- этапы достижения результата и все промежуточные разработки;
- содержание должно описывать фактический материал исследования на практике различных аспектов своей деятельности педагогом, дающий основание для выхода на конкретную методическую разработку (пособие, рекомендацию, статью);
- выход на решение (вариант) исследуемой проблемы описывается преподавателем как последовательность целей, задач, способов их коррекции, методов оценок (схема анализа механизма раскрытия проблемы);
- описание саморефлексии успеха и способа его достижения.

Схема формирования портфолио совершенствования преподавателя:

- психологические компоненты (план коррекции личных черт);
- виды деятельности (апробация новых методик и технологий);
- авторские разработки;
- групповые проекты;
- программы, планы;
- технологии, методики.

С каждого наименования можно сделать гиперссылки на текстовые, графические, аудио и видео документы, таким образом, портфолио будет более полным.

Система цифровых папок на компьютере может быть такая:

№	Главная папка	Внутренние папки
1.	Планирование	Планирование профессионального роста - Индивидуальный маршрут самосовершенствования
		1.1. Планирование по предмету долгосрочное (календарно-тематическое, модульное)
		1.2. Планирование по предмету среднесрочное (блок или модуль)
		1.3. Планирование по предмету краткосрочное (поурочное)
		1.5 План воспитательной работы с классом
		1.6 План научно-исследовательской работы
		1.7 План проведения диагностик и мониторинга
2.	Диагностика	2.1 Входное анкетирование
		2.2 Тематическое или специальное анкетирование
		2.3 Листы обратной связи по урокам
		2.4 Анкетирование родителей

		2.5 Обработка результатов диагностики
		2.6 Карты развития учащихся
3.	Творческие работы учащихся	1.1 Лучшие работы учащихся на уроке 1.2 Лучшие проекты 1.3 Лучшие творческие работы (неформальные) 1.4 Грамоты, сертификаты, дипломы учащихся 1.5 Предметные олимпиады (научно-практические конференции)
4.	Учебно-методический комплекс	4.1 Дидактический материал к урокам 4.2 Электронные учебники 4.3 Учебное видео 4.4 Презентации и видео к классным часам 4.5 Программное обеспечение 4.6 Паспорт кабинета 4.7 Контролирующий материал (тесты, контрольные) 4.8 Методические указания к выполнению практических работ 4.9 Справочные материалы
5.	Личные документы	5.1 Скан диплома 5.2 Скан удостоверения 5.3 Скан трудовой книжки 5.4 Сканы грамот 5.5 Сканы сертификатов повышения квалификации
6.	Издательская деятельность	6.1 Сканы публикаций 6.2 Статьи 6.3 Доклады на МО, педсоветах

Важно системно собирать информацию. Например, в течение пяти лет я собирала лучшие творческие работы учащихся в электронном виде. После каждого урока самые интересные, креативные, необычные работы я сканировала и раскладывала в специальные папки на компьютере. Эта системность помогает лучше отслеживать рост творческих способностей учеников и более оптимально учитывать их индивидуальные потребности в обучении. Если нужно представить доказательства качественного прогресса в обучении учащихся, это легко сделать, используя накопленный материал.

Могут помочь и облачные технологии. Все нужные документы, программное обеспечение и нужные для работы файлы, я храню в облаке на портале <https://cloud.mail.ru>. Благодаря этим технологиям, в любом городе мира можно ими воспользоваться, просто открыв свою почту. Иногда невозможно предусмотреть, какие документы или рабочие материалы могут понадобиться в командировке, облачные технологии- надежная страховка на все непредвиденные случаи.

Совершенствование педагога, на мой взгляд, это процесс исследования, освещения всех уголков своей профессиональной деятельности, и когда больше не останется темных мест, это будет означать наполнение светом

профессиональных знаний до такой степени, когда ими необходимо делиться.

Держайте, и пусть девизом вашей профессиональной карьеры станет предложение: «Уходя оставить свет - это больше, чем остаться».

Литература:

1. Роберт Коллер «Тайна веков. Как стать счастливым и преуспевающим»: Центрполиграф, Москва, 2013.

2. С.В. Кульневич, В.И. Гончарова, Т.П. Лакоценина «Управление современной школой». Выпуск II. Организация и содержание методической работы: Практическое пособие для школьной администрации, руководителей методических объединений, методистов, учителей, студентов педагогических учебных заведений, слушателей ИПК. -Ростов-н/Д: Изд-во "Учитель", 2003.

ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА АҚТ-НЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

**Таскараева Қалбибі Ахметовна,
Жайлаубаева Алия Курбаналиевна,
«ӨРЛЕУ» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы»
АҚ ОҚО ПҚБАИ аға оқытушылары,
Шымкент қаласы, Kalbi_2003@mail.ru**

Қазіргі таңдағы өндірістік қоғам дамуының маңызды сипаты - ақпараттық технологияның халық шаруашылығының барлық саласына, соның ішінде білім беру саласына енуі білім беру ісінде елеулі өзгерістердің енуіне әсер етті. «Оқытудың ақпараттық ортасы» термині ақпараттық ортаны пайдаланудың сапалық өзгерісіне байланысты өзекті болып отыр. Ақпараттандыру ұғымы компьютерлік технология және компьютерлендірумен тығыз байланысты. Ақпараттық технологияның компьютерлік технологиясыз іске асуы мүмкін емес. Барлық дамыған елдерде оқытудың компьютерлік технологиясы пайдаланылады. Себебі, біріншіден, оқытуда бұл технологияны пайдаланбау оқыту процесінің қарқындылығының төмендеуіне әсер етсе, екіншіден, қазіргі уақыттағы ақпарат көлемінің ұлғаюына байланысты [1].

«Білім берудегі жаңа технология» АҚШ-та 40-жылдары пайда болды. Алғашқы кезде жаңа техникалық құрал жабдықтарды оқу-тәрбие үрдісінде пайдалану мағынасында қолданылып жүрсе, кейінірек «оқыту технологиясы» ретінде ғылым мен техниканың жетістері негізінде оқыту қызметін оңайландыру мағынасына ие болды.

Қазіргі уақытта «педагогикалық технология» оқытушының практикалық қызметінде іске асатын басты моделі болып отыр, яғни оқытудың тиімді жолдары мен жаңа әдіс-тәсілдерін қолданудың негізгі мақсаттары айқындалған, атап айтсақ:

Біріншіден, адамдардың өмірінің әртүрлі кезеңдерінде үздіксіз білім алуға жағдай жасау;

Екіншіден, адамдардың өз бетінше білім жинақтауға шығармашылықпен қызмет етіп, тез өзгергіш өмірге бейімделуіне жағдай жасау;

Үшіншіден, оқушылардың жаңалықтарды тез қабылдауын қалыптастыру және жаңалықтарды өмірде қолдана білуге үйрету.

Қазақстан Республикасы ғылыми-техникалық прогрестің негізгі белгісі болып табылатын қоғамды ақпараттандырудың жаңа кезеңіне енді. Қоғамды ақпараттандыру еліміздің экономикасын, мәдениетінің, ғылымының дамуының негізгі алғы шарты. Ал, осы мәселені шешудегі басты рөл мұғалімдерге де жүктелді [2].

Қоғамдағы жаңа өзгерістер және оның тез ақпараттандырылуы мен даму жылдамдығы білім беруге қойылатын талаптарды да түбегейлі өзгертіп, қоғам қажеттілігін қанағаттандыру үшін білім беру саласына төмендегідей міндеттерді қойып отыр:

- білім сапасын арттыру;
- әлемдік білім беру кеңістігіне ену;
- білімді ақпараттандыру;
- ғаламтор жүйесін пайдалану;
- электрондық оқулықтар;
- қашықтықтан басқару.

Осы міндеттерді шешуде қазіргі жаңашыл мектеп өз алдына мынадай мақсат қойып отыр: “Жаңа ақпараттық технология арқылы білім мазмұнын жаңарту”. Осы мақсатқа сай бүгінгі мұғалімдер білімділікпен қоса, өзіндік пікірі бар, заман ағымына сай жеке тұлғаны қалыптастыру, сондай-ақ жас ұрпақты “ақпараттық қоғамға” тәрбиелеу барысында оқу-тәрбие үрдісінің заман талабына сай әдіс-тәсілдерін таңдай білуі қажет. Қазіргі таңда толық, сапалы, бәсекелестік қабілеттегі білім беруді ұйымдастыруда көптеген оқыту технологиялары жүзеге асырылуда. Солардың бірі - жаңа ақпараттық коммуникативтік технология. Компьютерлер білім беруге кеңінен қолданыла бастағанда “оқытудың жаңа ақпараттық технологиялары” термині пайда болды. Оқытудың жаңа ақпараттық технологиясы - ақпаратты оқушыға компьютер арқылы әзірлеу мен тарату үрдісі, оқу мен оқу-тәрбие материалдарын үйретуде есептеуіш техника құралдарының рөлі мен орны. Білім саласында компьютерлік технологияны пайдалану мұғалімге оқушының оқу пәніне деген танымдық қызығушылығын дамытудың жаңа мүмкіндіктерін ашады.

Ноосфералық даму кезеңінде география пәні мұғалімдерінің іс-тәжірибесінде оқытудың дәстүрлі әдістерімен қатар, белсенді оқыту әдістері, оқытудың инновациялық технологиялары пайдаланылады. Дәстүрлі оқыту жүйесінде мұғалім білім беруші рөлін атқарып, оқыту құралы ретінде қызмет атқарады. «Оқушы -оқу ортасы -технология» жүйесін пайдалануды ұсынып отырмыз. Осы жүйе негізінде оқушы өздігінен білім алады. Алайда, оқушының іс-әрекетін тым қатал басқару оның өзіндік ой-пікірі мен өз бетінше жұмыс істеу қабілетінен айырады. Бұл технологияның өзектілігі қоғамның ақпараттандыру жылдамдығының артуымен сипатталады [3].

География сабағында жаңа ақпараттық технологияны пайдалану білім мазмұнын жаңартумен, ақпараттық ортаны қалыптастыруымен, сондай-ақ сапалы білім беру мүмкіндігінің жоғары болуымен ерекшеленеді. География пәнін оқытуда жаңа ақпараттық технологияның тиімділігіне тоқталатын болсақ, оны төмендегідей атап өтуге болады:

1. Мәтіндік редакторы - географиялық құжаттарды құру құралы (реферат, таблицалар);

2. Графикалық редактор - шығармашылық сабақтардың жұмысын құру құралы (шартты белгілерді жасау, географиялық план жасау, табиғаттың көрінісі, температураның, жауын-шашынның, желдің графигін сызу);

3. Мультимедиялық редактор - сабақта табиғи процестерді құру құралы (геологиялық, климаттық);

4. Презентациялық - елдің, объектінің презентациясын жасау;

5. Лазерлік дискідегі географиялық кітапхананы пайдалану (карта, анықтамалық, энциклопедия);

6. Локальдық тестілеу;

7. Ғаламтор жүйесіне кіру. Әлемнің кез-келген жеріне виртуалды саяхат жасау;

8. География ғылымы бойынша өзінің ғаламтор қорын құру, тәжірибе алмасу, тікелей эфирде атақты мұғалімдердің сабақтары тууралы мәлімет алу;

9. Электрондық поштаны пайдалану мүмкіндігі. Географиялық ақпараттар жөнінде ой бөлісу, жаңалықтар алмасу;

Жаңа технологияның тиімді жақтарына тоқталып кетсек:

- білім мазмұнының заман талабына сай болуы;

- қажетті білімді толығымен алу;

- білімді өздігімен меңгеру;

- өзін-өзі бағалау;

- жалған ақпарат алу қаупінен құтылу;

- жалған бағадан арылу.

Жаңа технологияларды қолдана отырып географиялық білім беру барысында адамдардың өмірінің әртүрлі кезеңдерінде үздіксіз білім алуға жағдай жасау мен адамдардың өз бетінше білім жинақтауға шығармашылықпен қызмет етіп, тез өзгергіш өмірге бейімделуіне жағдай жасау. Оқушыларды жаңалықтарды тез қабылдауын қалыптастыру және жаңалықтарды өмірде қолдана білуге үйрету [4].

Жаңа ақпараттық технологияны пайдалану арқылы географиядағы білім сапасын арттыруға ерекше көңіл бөле отырып, төмендегідей жетістіктерге қол жеткізу мүмкіндігі туады:

- Жаңа ақпараттық технология арқылы білім сапасын арттыру;

- Қоғам қажеттілігін қанағаттандыру үшін баланы ақпараттық қоғамға тәрбиелеу;

- География сабағында жаңа ақпараттық технологияны пайдалану арқылы білім мазмұнын жаңарту.

Қорыта келсек, үздіксіз даму кезеңінде география пәні мұғалімдерінің іс-тәжірибесінде оқытудың дәстүрлі әдістерімен қатар, белсенді оқыту әдістері, оқытудың инновациялық технологияларды пайдаланудың мүмкіндіктері зор болып отыр.

Әдебиеттер:

1.«Білім беру мекемелері қызметкерлерін ақпараттық – коммуникациялық технология саласы бойынша біліктілігін көтерудің ғылыми-әдістемелік негіздері». Алматы - 2006

2.«Жеке тұлғаның шығармашылық дарындылығын дамыту жолдары» Е. Т. Ақитбаев., 2006ж

3.«География және табиғат» ғылым педагогикалық журналы.№1, 2, 3, 2015.

4.Бәкелестікке қабілетті тұлға тәрбиелеу. Қ. Жүнісханов. 2008. «Оқыту - тәрбиелеу технологиясы» журнал.№3, 5, 2015 ж

ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢАРТЫЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ

Таумаханова Гульназ Маратовна,
«Өрлеу» БАҰО» АҚФ
Қызылорда облысы бойынша
ПҚ БАИ кафедра аға оқытушысы
altyn2050@mail.ru

Әлемдік кеңістікке еркін қанат қақтыратын ағылшын тілін меңгеру ұлттың бәсекеге қабілеттілігін шындай түсуде. Уақыт талабына орай ағылшын тілін оқыту бірінші сыныптан бастап енгізілуде. Бастауыш сыныпта ағылшын тілін оқытудың негізгі мақсаты коммуникативтік іс-әрекет негізінде оқушылардың тілдік қарым-қатынас құзырлығын қалыптастыру болып табылады. Ағылшын тілін оқытудың барлық үдерісі айтылым, оқылым, тыңдалым, жазылым дағдыларын қалыптастыруға бағытталған коммуникативтік негізден құралады. Тапсырмалар ағылшын тілінде болғандықтан коммуникативтік мақсаттарға бағытталған құзырлыққа тапсырмалар кешенді сипатта ұсынылғаны тиімді болады. Әр сыныпта өтілген тілдік материалдар аясында:

- айтылымдық, ырғақтық ережелерге сәйкес оқуы;
- оқыған шағын мәтіндердің негізгі мазмұнын сөздіктер көмегімен түсінуі;
- қарапайым сөйлемдерді қолданып, мәтін мазмұны бойынша түсінік айтуы;
- әңгімелеу барысында тіркестерді қолдануы, баяндау барысында суреттерді, графикалық сызбаларды, ым-ишараны қолдана алуы секілді нәтижелер күтіледі.

Сонымен қатар оқушылардың жеке дара жұмыс жасағандарынан гөрі өзара әңгімелесу, сұрақ қою, диалог жүргізу көмегімен өз келісу/келіспеу, қуану, өтіну, нәтижемен бөлісу сияқты тілдік дағдыларды дамытуға жетелейтін қарапайым қатынас жағдайында оқытуға қатты мән беріледі. Осындай жұмыстарды көмегімен ғана балалар дайындықтарын күнделікті жетілдіруге мүмкіндік алады, олар оқыған немесе есте сақталған ақпараттарымен бөліседі, заттарды, суреттерді, мазмұнды сипаттауларға қатысады. Ақпараттарды қысқаша ұсынуға, мәтіндерді жазу рамкаларында бейнелеу дағдыларын дамытуға машықтанады[1.39].

Бастауыш сыныпта ағылшын тілін оқыту балалардың коммуникативті даму біліктілігін арттыру арқылы шет тілін меңгеруге қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді. Ағылшын тілін оқыту арқылы мұғалім оқушылардың тыңдап түсіну, сөйлеу, оқу және жазу іскерліктері мен дағдыларын жетілдіріп қана қоймайды, оларды өзін қоршаған айналасындағы адамдармен қарым қатынас мәдениетіне де үйретеді. Шетел тілі арқылы оқушылар әлемді таниды, тілін оқып жатқан елдің мәдениетімен, өмірімен танысады. Оқушылардың дағдыларын дамытудағы өте маңызды аспектілердің бірі - оқушы әрекетін мұғалімнің дұрыс қабылдауы - қателерін түзету, ескертпелер және түсініктемелер беру. Оқушының өз ойын еркін білдіруге мүмкіндігі болу тиіс, ол жағдайды оқушыға ұстазы жасайды. Қолданыста жүрген әдіс-тәсілдерді нақты мақсатта күтілетін нәтижеге бағыттап жоспарлауды үйрену маңызды.

Оқудың басында оқушы тілдік материалды қиындықсыз меңгеріп кетуі мүмкін, ал уақыт өте материалдың күрделенуіне байланысты оқушы әртүрлі қиыншылықтармен кезігеді. Уақытында оқыту үдерісінде тиісті көмек берілмесе проблемар көбеюі мүмкін, қиыншылықтардан шығу үшін мұғалім тиімді әдіс табу қажет.

Қиыншылықтан шығудың тиімді әдісінің бірі интербелсенді оқыту әдістерін пайдалана білу, ойын арқылы үйрету, оқушының оқу үдерісіндегі рөлін белсендіру, қалыптастырушы бағалау арқылы ынталандыру. Әрине ағылшын тілін оқып үйрену аз уақытта қалыптаса алмайды. Өз ана тілін әлі толық меңгермеген бала үшін ағылшын тілін үйрену оңайға соқпасы анық, бұл істе мұғалімге үлкен жауапкершілік жүктеледі. Бастауыш сыныптарда баланы ағылшын тіліндегі дыбыстарды дұрыс айтуға, буындарды, сөз тіркестерін, сөйлемдерді дұрыс меңгеріп негізгі грамматикалық категориялардан жалпы мағлұмат беріледі.

Мысалы: алғаш дыбыстарды үйрету барысында, балаларға дыбыстың қалай айтылуын меңгерту үшін мынадай әдіс қолдануға болады: Ертеде әдемі бір үйшік болыпты, оның ауласы аппақ қаз-қатар тастармен қапталған. Ол үйшікте өзі батыр, өзі кемеңгер адам тұрады екен. Ол - Mr.Tongue. Ол бірнеше тілде сөйлей алады. Бір күні ол шаршап ұйықтап кетеді. Қандай дыбыс шықты? - «h-h-h». Енді ол таңертең ұйқысынан тұрып керіледі - «o-o-o». Беті қолын жуып ас үйге кіріп шай ішкісі келсе, шай ыстық, шайды суытамыз - «u-u-u». Жұмысқа асығып бара жатып, айналасындағы адамдармен «Hello!» - деп

амандасады - дегендей, одан әрі әңгімелерде сөздер мен тіркестерді есте сақтаудың ерекше тәсілдерін ұсынып отыру.

Ағылшын тілін үйретуде алғашқы кезде балалардың көздерімен көріп, ағылшын тілінде тыңдау арқылы - тыңдау мен сөйлеуге үйрету маңызды. Сыныпта мысалы: есікке - DOOR, терезеге - WINDOW, тақтаға - BLACKBOARD немесе WHITEBOARD, қабырғаға - WALL, гүлге - FLOWER, сөрени - SHELF, партаны - DESK, орындықты - CHAIR деп жазып қойса, оқушы есікті көріп тұрып оның қалай жазылатынын көзбен көру арқылы есінде сақтай алады.

Барлық балалардың қабілеттері бар, дарынды десе де болады. Тек олардың қабілеттері әртүрлі, бәрінің бірдей тілдік дағдылары дамыған деп айту қиын. Кейбір оқушыларда тіл меңгеруде қиындықтар болуы мүмкін. Оқушы бейімділіктерін ескере отырып, оларға бірлесе оқуға, жаттығуға, қайталау тәсілдері арқылы үйренуге жағдай жасалуы керек.

Оқушыларға әңгімелесу үшін жағдай жасалғаны және қарапайым тақырыптар ұсынылғаны тиімді. Міндетті түрде тақтада немесе басқа ресурстарда тірек сөздер берілгені дұрыс. Әр тақырыпқа таңдау жасау арқылы түйін сөздер көмегімен мәтін құрастыруға баулуға да болады.

1. My family: members of my family and their jobs.
2. Forms of addressing people older than me in my country.
3. My house, (flat) my room.
4. What time is it? My working day.
5. I help my mother with shopping.

Сондай-ақ келесі құзырлы тапсырманы ұсынамын:

Timur and Berik bring their pets to school to show and tell.

Read what they said, pay attention how they did it.

Which student was the better speaker? Use hints to be a better speaker. Put down the name of the best speaker and give your reason orally[2].

Тимур мен Беріктің өз асыранды жануарларын мектепке әкеліп көрсетеді және олар туралы хабарлама жасайды. Хабарлама мәтіні бойынша балалардың өз әрекеттерін өзара талдауға, бағалауға, түзетуге және бір-біріне кеңес айтуға тартқан жақсы нәтиже бере алады. Жұмыс барысында бір-бірін тыңдауға, айтқандарын зерделеуге, жаңа сөздер мен тіркестерді қолдану жүйесі жайлы тереңірек меңгеруге мүмкіндіктер алады.

Мысалы, Тимур: This is my pet rabbit, Happy. I got him when he was a tiny baby. Now he weighs six pounds. He is white, his nose is pink. He eats cabbage and special food. He is so good pet.

Берік: Um, this is my guinea pig... Um, well, I like having a guinea pig... for a pet. He, ah, does lots of things... He is pink. He, um, that's all.

Бағалау критерийлері:

Хабарлама берілген тақырыпқа сәйкес	2 балл;
Хабарламада тілдік қателер жоқ	2 балл;
Сөз сөйлеуші сөздерді анық және дұрыс айтады	1 балл;
Сөз сөйлеуші қатты болмаса да, басқаларға естілетіндей дауыспен сөйлейді	1 балл;

Сөз сөйлеуші тыңдап отырған адамдарға қарап сөйлейді	1 балл;
Сөз сөйлеуші паразит-сөздерді 3-тен артық қолданды	2 балл:
Сөз сөйлеуші жүйелі байланыста баяндайды	2 балл;
Жоғары балл	9 балл

Осындай өлшемдерді қолданудың өзі оқушылардың өзін-өзі реттеуіне бастама бола алады: тілдік қателердің алдын алу, адамдарға қарап сөйлеудің маңыздылығын ұғыну, паразит сөздерді қолданбау сияқты тиянақтылыққа үйретері мол деп ойлаймын.

Баланың сабаққа деген ынтасын арттыру барысында бағалаудың да ерекшелігі зор, бірақ бағалауды баға қоюмен шатастыратын жағдайлар көптеп кездеседі. Кей жағдайда бағаның орнына жұлдызшалар, төртбұрыш, үшбұрыштар таратылады. Бұл да қазіргі кезде құптталатын әрекеттер қатарына кірмейді. Оның орнына оқушылардың өзара түсіндірулері, әңгімелесулері, нақты ұсыныстар беріп түзетуі, өз әрекетіне өзі кері байланыс жасаудың қажеттілігі басымырақ. Жетістік өлшемдері мен дескрипторлардың қолданылғаны дұрыс, олар оқып-үйренудің нағыз кілті ретінде қолданылады.

Басты назар аудару керек ететін тұс ол қазіргі таңда тіл дамыту үшін өте тиімді болып отырған төрт дағды: тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылым. Тіл дамытуда төрт дағды қатар жүруі тиіс. Тыңдалымның сыңары айтылым, оқылымның сыңары жазылым болатын болса, әрбір тапсырма барысында оларды кіріктіруге мән берілгені маңызды.

Бастауыш сыныпта оқушылардың 4 дағдысын дамытуда қолданылатын әдістер сан алуан. Баланың жасына, қабілетіне қарай берілген тапсырма тиімді болып табылады. Оқушыға берілген әр тапсырма сұрақтарында “Wait time” болуы тиіс. Баланың ойын жинақтап, тығырыққа тіремей, еркін сезінуге мүмкіндік бере отырып, ойлануға уақыт беріп жауабын алу. Тыңдалым дағдысын дамытуда “Circus Announcer” секілді өлеңдермен:

Chicky The Singing Chicken

Chicky The Singing Chicken

That’s C-H-I-C-K-Y

That’s C-H-I-C-K-Y

Shep the Speaking Sheep

Shep the Speaking Sheep

That’s S-H-E-E-P

That’s S-H-E-E-P, және т.б. осы секілді өлеңдермен құлақтарын үйретіп, тілдерін жаттықтырып және іс-әрекет, ым-ишаралармен көрсетіп жасаса болады. Тыңдалым мен айтылымды жетілдіруде “Animal descriptions” әдісімен оқушыны сөйлетіп және бір-бірін мұқият тыңдап жұмбақ шешу арқылы қызығушылығын оята отырып үйретуге болады. Мысалы: 1. It’s black and white like a small horse.

It’s black and white like a small horse (a zebra).

2. It lives on a farm, has four legs and gives us milk.

It lives on a farm, has four legs and gives us milk (a cow)[3.12].

Оқылым мен жазылым дағдыларын дамытуда “Dialogue worksheet” әдісімен жұмыс жасаса болады. Бөлшектелген қағаздарға сұрақты бөлек

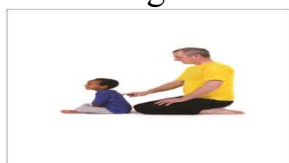
жауапты бөлек жазып оқушыларға екі немесе үш топқа бөліп, әр сұрақтың жауабын таба біліп және реттілігімен қойып диалог құра білуі.

Оқылым дағдысын дамытуда 3-4 сынып оқушыларына сәйкес қолдануға болатын “Find the animal. Look in the dictionary” атты әдісті пайдаланған тиімді болып табылады. Баланың оқылымын, түсінігін, ойлануына көмегі мол. Мысалы:

1. It begins with ‘c’. It lives on a farm. It’s got four legs.
2. It lives on a farm. It begins with ‘d’. It can fly.
3. It can jump. It begins with ‘f’. It likes water[3.28].

Оқылым және жазылым дағдыларын қатар қолдана отырып дамыту сізге де оқушы үшін де тиімді. Бірінші сынып оқушылары үшін жазуды үйретуде қолдануға тиімді әдістер.

“Air writing” “Back writing” “Making string letters”

Жоғарыда қарастырылған мәселелер шет тілі сабақтарын қызықты, тартымды және шығармашылық деңгейде өткізуге септігін тигізері анық. Қорыта келе, ағылшын тілін оқыту сапасын арттыру үшін белсенділік стратегиялар мен әдіс-тәсілдерді кешенді қолдану арқылы ғана үлкен жетістіктерге жете аламыз.

Әдебиеттер:

1. Әлімов А.Қ. Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселелері. Оқу құралы. -Алматы, 2013.
2. Cameron Lynne, 2001 “*Teaching Language to Young Learners*” Cambridge University Press
3. ҚР білім жалпы орта білім беру мазмұнын жаңарту бағдарламасы курс материалдарынан.

ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕГІ ПЕДАГОГ МӘРТЕБЕСІ

Торбекова Э. А.,

*«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы
АҚ филиалы Атырау облысы бойынша педагогикалық
қызметкерлердің біліктілігін арттыру институттың
«Инновациялық дамуды әдістемелік қамтамасыз ету»
бөлімінің басшысы, elmira.torebekova.68@mail.ru*

Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты - бәсекеге қабілетті маман дайындау. Мектеп - үйрететін орта, оның жүрегі - мұғалім. Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұс - оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау - әр мұғалімнің борышы. Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін,

мектебін шексіз сүйетін адам. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі - педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға құзыреті. Жаңа формация мұғалімнің шығармашылық табысы меңгерген біліктері арқылы қалыптасады, дамиды. Нарық жағдайындағы мұғалімге қойылатын талаптар : бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасының жоғары болуы, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі.

Осы айтылғандарды жинақтай келіп, жаңа формация мұғалімі - рефлексияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған әдіснамалық, зерттеушілік, дидактикалық - әдістемелік, әлеуметтік тұлғалы, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құдыреттіліктердің жоғары деңгейімен сипатталатын рухани- адамгершілікті, азаматтық жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға.

Нәтижеге бағытталған білім моделі мен басқарудың жаңа парадигмасы аясында жекелеген ұғымдар мен нормаларды және тиімді педагогикалық технологияларды меңгеру үшін педагогтардың кәсіби мәдениетін дамытуға бағытталған оқу қажеттіліктері туындылап отыр.

Біліктілік арттыру жүйесінде педагогтардың оқу қажеттіліктері нақты білімнің мәнін түсінуге, соның нәтижесінде өзіндік іс- әрекетке еруге және жеке өміріндегі тәжірибені жетілдіру мақсаттарына байланысты қалыптасады. Осы заманғы мұғалім оқуға үлкен потенциалдық мүмкіндіктермен келеді.

Сондықтан олардың функционалдық сауаттылықтарын кәсіби шеберлікпен ұштастыру үшін нәтижеге бағытталған білім беру үлгісінде мақсатты түрде білім беретін, қалыптастыратын, дамытатын андрогогикалық процесс қажет. Басқаша айтқанда ересектерге арналған, жалпы және кәсіби білімнің қажеттілігін дамыту, ғылым, білім мен мәдениет жетістіктері арқылы адамдардың жалпы мәдениеті мен әлеуметтік белсенділікті дамытуға бағытталған танымдық іс-әрекетке ынталандыру үшін білім беру. Қазіргі білім беру парадигмасы «білікті адамға» бағытталған білімнен «мәдениет адамына» бағытталған білімге көшуді көздейді. Бұл білім беру жаңаша ұйымдастыру - оның философиялық, психологиялық, педагогикалық негіздерін, теориясы мен тәжірибесін тереңірек қайта қарауды қажет етеді.

Сондықтан бүгінгі күні еліміздің білім жүйесінде оқыту үдерісін тың идеяларға негізделген жаңа мазмұнын қамтамасыз ету міндеті тұр.

Француз қайраткері «Адамға оқып - үйрену өмірде болу, өмір сүру үшін қажет» дегендей оқыту процесін технологияландыру, осыған сәйкес оқу бағдармаларын жасау, ғалымдар мен жаңашыл педагогтардың еңбектерімен танысу жұмыстары мұғалімдердің үздіксіз ізденісін айқындайды. Жаңа педагогикалық технологиялардың негізгі мәні пассивті оқыту түрінен активті оқытуға көшу оқу танымын ұйымдастырудағы бастамашылдығына жағдай туғызу, субъективтік позицияны қалыптастыру.

Білім сапасын арттыру және нәтижеге бағытталған үлгіге беталуы барысында мұғалімдер мемлекеттік стандарт берілген нәтижелерге жетуде кәсіби шеберлікпен меңгерген зерттеу біліктері мен дағдылары нәтижесінде

проблеманың шешімін таба алатын, ақпараттық - коммуникативті мәдениеті жоғары тұлғалық - дамытушылық функцияны атқарады. Қазіргі заман адамның осы құзыреттілікті меңгере отырып тек « Кәсіби икемділігін оңтайландыруды қамтамасыз ету ғана емес, іске асырылу мүмкіндігін, үнемі оқып - үйрену және өзін-өзі жасау талабын» қалыптастыра алады.

Қазақстандағы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы жобасында Қазақстанда оқитындарды сапалы біліммен қамтамасыз етіп, халықаралық рейтингілердегі білім көрсеткішінің жақсаруы мен қазақстандық білім беру жүйесінің тартымдылығын арттыру үшін, ең алдымен, педагог кадрлардың мәртебесін арттыру, олардың бүкіл қызметі бойына мансаптық өсуі, оқытылуы және кәсіби біліктілігін дамытуды қамтамасыз ету, сондай-ақ педагогтердің еңбегін мемлекеттік қолдау мен ынталандыруды арттыру мәселелеріне үлкен мән берілген [1]. Осыған байланысты қазіргі таңда еліміздің білім беру жүйесіндегі реформалар мен сындарлы саясаттар, өзгерістер мен жаңалықтар әрбір педагог қауымының ойлауына, өткені мен бүгіні, келешегі мен болашағы жайлы толғануына, жаңа идеялармен жаңа жүйелермен жұмыс жасауына негіз болары анық. Олай болса, білімнің сапалы да саналы түрде берілуі білім беру жүйесіндегі педагогтердің, зиялылар қауымының деңгейіне байланысты. Дәстүрлі білім беру жүйесінде білікті мамандар даярлаушы кәсіби білім беретін оқу орындарының басты мақсаты - мамандықтарды игерту ғана болса, ал қазір әлемдік білім кеңестігіне ене отырып, бәсекеге қабілетті тұлға дайындау үшін адамның құзырлылық қабілетіне сүйену арқылы нәтижеге бағдарланған білім беру жүйесін ұсыну - қазіргі таңда негізгі өзекті мәселелердің бірі.

Білім беру жүйесі қоғамның әлеуметтік - экономикалық дамуында жетекші роль атқарады. Ал білімнің қалыптасып, дамуының жалпы шарттары философияның негізгі мәселесі - рухтың материяға, сананың болмысқа қатынасы тұрғысынан зерттелетін ілім таным теориясы деп аталады. Таным теориясының басқа ғылыми теориялардан түбірлі айырмашылығы - ол білімнің қалыптасуы мен негізделуінің жалпы ұстанымдарын, объективтік қатынастарды қалыптастырады.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы // Алматы 2010.6-б
2. Қазақстан Республикасында 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы // Астана. 2004. 3-4б.
3. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы // Астана . 2004. 28-б.
4. С.Е. Шишов. Понятие компетенции в контексте проблемы качества образования // «Государство и образование», 2002. 88-б.
5. Б.А. Тұрғынбаева. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту.: теория және тәжірибе // Алматы. 2005, 174-бет
6. К.Құдайбергенова. Құзырлылық - тұлға дамуының сапалық критерий // «білім сапасын бағалаудың мәселелері: әдіснамалық негізі және практикалық

нәтижесі» атты халықаралық ғылыми - практикалық конференцияның материалдары. 2008. 30- 32-б.

Семинарға қатысу өтініші

Аты-жөні (толық)	Ханалиева Камчат Ажигуловна
Ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы	
Қызмет орны	«Өрлеу» ҰБАО АҚ Атырау облысы бойынша педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру институты
Баяндама тақырыбы	«Жаңалық жаршысы-мұғалім»
Семинар жұмысының бағыты	Педагогтың кәсіби күзiреттiлiгiн бiлiктiлiктi арттыру жүйесінде дамыту жолдары
Байланыс телефондары	87759485385
Электрондық поштасы (Email)	Kamchat64@mail.ru
Қатысу нысаны (тікелей қатысу (баяндамен); тікелей қатысу (тыңдаушы ретінде); сырттай қатысу)	сырттай қатысу

ЖАҢАЛЫҚ ЖАРШЫСЫ - МҰҒАЛІМ

Ханалиева Камшат Әжігүлқызы,
*«Өрлеу» ҰБАО АҚ Атырау облысы бойынша педагог
 қызметкерлерінің біліктілігін арттыру институтының
 «Деңгейлік бағдарламалар орталығының»
 жетекшісі, Атырау қаласы*

Білімді, шығармашыл, құзыретті және бәсекеге қабілетті, қарқынды даму үстіндегі ортада өмір сүруге қабілетті, қоғам мүддесін өзінің жеке мүддесіндей көретін жеке тұлғаны қалыптастырып, дамытатын да, тәрбиелейтін де білікті педагог. «Біліктілік» деген ұғымға пәндік, дидактикалық, әдістемелік, психологиялық- педагогикалық білім мен білік қана емес, сонымен қатар біліктілік құндылығы мен ойлары, көзқарастар жүйесін құрайтын мұғалімнің жеке тұлғалық әлеуеті де жатады. Осы іс-әрекет барысында педагог жетілдіру процесінің белсенді субъектісі болады. Біліктілікті арттыру мұғалімдерге ескі көзқарастан арылуға, болып жатқан сыртқы өзгерістерді дұрыс қабылдауға көмектесе, нәтижесінде бәсекеге қабілеттілігін арттырады. Яғни теориялық білім мен тәжірибелік білімді шебер пайдалана білген, құзырлы, сыни тұрғыдан ойлай алатын кәсіпқой болуы тиіс.

Еліміздің дамуы мен қалыптасуында сан түрлі қажеттіліктерге сәйкес ұлы мақсаттар айқындалып отыр. Оның бастысы - еліміздің тұғырын биік етіп ұстап

тұра алатын, оны одан әрі дамытып, көркейтетін ұрпақ даярлау. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында "Білім берудің 12 жылдық моделіне көшу жағдайында жаңа білім беру стандарттары коммуникативтік дағдыларды, ақпараттар мен технологияларды басқара білуді, проблемалар шешуді, іскерлік пен креативтілікті қалыптастыратын білімді алудағы тұлғаның дамуын, дербестігін қамтамасыз ететін нәтижеге бағытталады» деген.

Педагогикалық қызметтің сапасы білім беру жүйесінің дамуы үшін маңызды екені айдан анық. Бүгінгі таңда тұлғалық және біліктілік сапасы қоғам алдында тұрған ауқымды мақсаттар деңгейінде болатын педагогты қажет етеді. Қандай да болмасын жоспар құрмайық, оны іске асырушы мұғалім. Сондықтан білім беруді модернизациялаудың негізгі бағыттарын жүзеге асыруда шешуші роль педагогқа жүктеледі.

Біліктілік арттырудағы 3 айлық курс білім беру жүйесінде «төңкеріс» жаңалығы болды десек асыра сілтегеніміз емес. III базалық деңгейдегі I «Бетпел» кезеңінің Қазақстан Республикасы жалпы білім беретін мектептері педагогтерінің біліктілігін арттыру курсының бағдарламасы педагогтарға бүгінгі таңда не қажет, яғни олардың сұранысын қанағаттандыратын мемлекеттік деңгейдегі бастама болып отыр. II санатты мұғалімдер өздері айтқандай «біз басқа адамдай сезініп отырмыз, басқа мемлекетке еніп кеткендей болдық», практикаға барғанда да көп нәрсеге таңқалдық дегендері дәлел. Курс тыңдаушысы II қашықтықтан оқыту кезеңінде дәстүрлі сабақтарға қатысып, отыра алмай, жаңа әдіс- тәсілдерді пайдаланғанын бір рахат сезіммен жазады.

« ... Сабақ дәстүрлі, сұрақ-жауап, оқушыларда білім алуға, бір нәрсені тыңдауға деген қызығушылықтары жоқ...

Осы екі ортада менде дайын адамның ұйықтағанда жатысына қарап, мінез-құлықты анықтау анкетасы бар еді, сол суреттерге әркімнің ұйықтағандағы жатысын жаздырып алып, **(тақырыпқа қатысты болғандықтан шыдай алмадым)** соған сәйкес мінез-құлықтарын айтып бердім. Оқушылардың көңілдері көтеріліп, жайнап сала берді. Апай дәл менің мінезім, бізге осындай психологиялық жұмыстар ұнайды деп ақтарынан жарылды.

Тақырып керемет, шыдай алмай мен де қозғалақтап отырмын. Армандау керек, мен кімін, мен қандаймын, неге қызығамын деп сөзін жалғастырып жатқанда, мұғалімге барып ұсынысымды айттым. Яғни мен оқушыларға стикер таратып, Сіздердің армандарыңыз, армандау үшін не істеу керек жазып беріңіздерші дедім... Осы сабақтан алған әсерім оқушылардың ойының ұшқырлығына, армандарын маған сеніп бүкпесіз жазғанына қуандым. Осымен мектептегі практика аяқталды. Бірақ жасалатын жұмыстар өте көп, нәтижеге жету үшін қажырлы еңбек керек. Сертификат алу басты мақсат емес деп ойлаймын, ең басты мақсат сол жаңа әдіс-тәсілдерді практикада тиімді қолданып, оқушылардың қызығушылықтарын ояту. Менің алға қойған мақсатым осы».

12 жылдық мектептегі оқыту үдерісін тұлғалық, бағдарлы мазмұнда жүргізудің мұғалімдер үшін мынандай ерекшеліктері бар:

- білім беру үдерісі ізгіліктік және демократиялық заңдылықтарға негізделеді;

- барлық деңгейдегі педагогикалық әрекеттер оқушылардың шаршатуын болдырмауды көздейді;

- педагогикалық қызметтің тиімділігі қажетті құрал - жабдықтарды жаңартудан емес, субъектаралық қатынастардың жаңаша ұйымдастырылуынан көрінеді;

- білім берудің тұлғалық бағдарлы мазмұны оқыту үдерісіндегі тұлғалардың - оқушы, мұғалім, тәрбиеші, ата-ана өзіндік дамуын қамтамасыз ететін жаңа әдістемелер арқылы жүзеге асырылады. Дәстүрлі оқыту формалары, білім беру мазмұны өзгеріп, білім алушыны тұлға деп қарасақ, оған білім беретін ұстаз рухани дамыған, әлеуметтік тұрғыдан көзі ашық шығармашыл тұлға, педагогикалық құралдардың барлығын шебер меңгерген білікті маман болуы хақ.

Болашақ және қазіргі заман мұғалімдері қоғам дамуының деңгейінен қалыспай отыратын, оның әлеуметтік парызына жауап беруді көздейтін, ғылымға жаңалыққа сергек, өз ісіне гуманистік сезіммен қарайтын педагогикалық күрделі құбылыстардың барысын идеялық, адамгершілік тұрғыдан шеше алатын, жаңаша ойлау дамуын ұйымдастыра алатын және ата-аналармен, ұжыммен педагогикалық ынтымақтастық орнатуға бейімділігі бар шығармашылықпен еңбек ететін маман болуы - 12 жылдық білім беруге көшу жағдайында біліктілікті арттыру жүйесінің даму болашағы болса, III базалық деңгей бойынша ҚР жалпы білім беретін мектептері педагогтерінің біліктілігін арттыру курсының бағдарламасында осы үлкен мәселелерді қарастырып қана қоймайды, мұғалімдер оқып, ой елегінен өткізеді, бірлескен жұмыс жүргізіп, өз идеяларын баяндап, бірлесіп жоспарлайды, өздері талқылайды, пікірлеседі, тәжірибелерімен алмасады, зерттейді, сараптайды, практикада қолданып, қателерді түсініп, рефлексия жасауға да зор мүмкіндік қарастырылған. Тыңдаушылардың осы курс бағдарламасы туралы жазған ойларын келтіруді жөн көрдім.

Р.О.: «Мектептегі тәжірибе кезінде нені және қалай өзгерттім?» деген сұраққа жауап іздей отырып, көп ойландым. Меніңше, дәстүрлі сабақтың қасында жаңа әдіс-тәсіл бойынша өтетін сабақтың алар орнының ерекшелігін, соңғысының бала үшін тиімділігімен алатын әсерлерінің жоғары екендігін әріптестеріме айтып қана қоймай, іс жүзінде көрсете білдім деп ойлаймын. Бұл айырмашылықты оқушылар да сезгендей, әр өткізер келесі сабағымнан үлкен

үміт күтетінін көздерінен байқағандай болдым. Мен үшін бұл өз тарапымнан енгізген кішкентай болса да бір өзгеріс деп ойлаймын».

Қ. Қ.: «Әріптестер тарапынан сұрақтар қойылып жатты, мен барлығына жауап беруге тырыстым. Көпшілігі «сонша үш ай оқитын не курс?» деген сұрақтар қойды. «Бұл үш айлық курстың артында болашақ ұрпағымыздың тағдыры тұр. Білім беру мен білім алудағы жаңа тәсілдер деп аталатын курстың мақсаты, оқу үдерісін жақсарту арқылы еркін, өзіндік пікірлерін нанымды жеткізе алатын, ынталы, шығармашыл, ізденімпаз, сыни көзқарасы жүйелі дамыған, қазақ, орыс, ағылшын тілдерін өз деңгейінде меңгеруімен қатар, сандық технологияларда құзырлық танытатын оқушы ретінде қалыптасуын қамтиды. Осы мақсатқа жету үшін бағдарламаның негізгі мазмұны болып табылатын **жеті модуль түрінде** берген. Міне, осы жаңа тәсілдерді біз әрқайсысымыз оқып, өз пәнімізге енгізсек болашақта керемет жетістіктерге жетеміз» деп жауап қайтардым.

Жалпы өзімнің де едәуір өзгергенімді байқадым. Әр нәрсеге ойлана қарайтын болдым. Бұл жобаның дұрыс бағытына, әдістерінің пайдасы мол екендігіне көзім жетті. Сондықтан да бұл жобаны әрмен қарай дамытуына өз үлесімді қосып, болашақтың іргетасын қалауға еңбегімді аямаймын. Болашақта жоспарым, оқушыларға сыни тұрыдан ойлатуға дағдыландыру, зерттеу жұмыстарын жандандыру, күрделі тапсырмалар беру арқылы оқушыларды зерттеуге, талдауға үйрету. Берілген тапсырмаларды АКТ-пен байланыстыра отырып, жеке топпен жұмыс жасауға дағдыландыру. Бұл жобаны басқа пәндермен байланыстыра отырып, әріптестеріме тарату болып табылады».

Қ.Н.: «Сабақтарымды дәстүрлі сабақтардағыдай емес, жаңа әдіс-тәсілдерді пайдалана отырып өткіздім. Оқушылардың бойынан өздеріне деген сенімділікті, ынтаны, сабаққа деген құлшынысты байқадым. Әр күнді асыға күткен оқушыларым, меннен, бүгін тағы не болар екен? деген оймен мені тосатынды шығарды. Ол ойларын балалардың жанарынан ұқтым. Мектептегі тәжірибемнің соңына қарай, өзімнің бойымда да, оқушыларымның бойында да көптеген өзгерістер болғанын байқадым. Әріптестерімнің маған қызыға да, қызғана да қараған сәттері болды. Тәжірибесі мол әріптестерім көмек қолын

созды. Жұмыстың көптігінен шаршаған кезде, шәкірттерімнің бал-бұл жанған көздеріне, атқарған істеріме қарап, өзіме риза болдым. Себебі, менің қолымнан бәрі келеді деп ойлаймын. Жаңа оқу жылында, жаңа әдістерді қолдана отырып жұмыс жүргізсем деген ойым бар. Оқушылардың да жаңа оқу жылынан жаңалықтар күтері сөзсіз».

Осы тыңдаушылардың жазғандарынан-ақ әдемі сөздер емес, шынайы айтылғанын байқауға болады.

Тыңдаушы Қ.Д. «Жаңа оқу жылына жаңа жобалармен, жаңа көзқараспен келем деген ойдамын. Әлі де алда орындайтын жұмыстар мен жаңа идеялар күтіп тұр» деген сенімді сөздерімен аяқтағым келіп отыр.

Әдебиеттер:

1. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық
2. III базалық деңгейлі мектеп мұғалімдерінің есебінен үзінділер
3. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПЕДАГОГОВ В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ

Хасенова Г. О.,

*магистр педагогических наук старший
преподаватель кафедры ДВиНО,
ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР
по Карагандинской области*

Развитие профессиональной компетентности педагогов в системе повышения квалификации возможно при адекватном отборе содержания и технологий профессионального образования, основанных на осознании педагогами новой миссии педагога, создании образовательно-профессиональной среды для духовной и творческой реализации их индивидуальностей.

Проблема повышения профессиональной компетентности педагога, деятельность которого направлена на воспитание и развитие личности ребенка, - это важная социально-педагогическая проблема. Она находится на стыке ряда наук-педагогика, психологии, акмеологии, андрагогика, психологии профессионализма, т.к. понятие компетентности включает не только когнитивную и операционально-технологическую составляющие, но и мотивационную, этическую, социальную и поведенческую.

Нурахметов Н. Н. называет несколько критериев хорошего педагога: «прежде всего, это человек, который любит детей; во-вторых, человек, хорошо знающий науку, на основе которой построен преподаваемый им предмет, в-третьих, человек, знающий психологию и педагогику; в-четвертых, человек в совершенстве владеющий умениями в той или иной трудовой деятельности,

мастер своего дела... Чем глубже знания, чем шире кругозор, всесторонняя научная образованность педагога, тем в большей мере он не только преподаватель, но и воспитатель» [1, т.2, С.43].

Важной составляющей профессиональной компетентности педагога, на наш взгляд, является подготовленность к самостоятельному выполнению конкретных видов педагогической деятельности, умение решать профессиональные задачи и оценивать результаты своего труда, способность самостоятельно приобретать новые знания и умения по специальности. В.А. Мижериков под компетентностью понимает личностные возможности и опыт специалиста, его готовность принимать оптимальные решения благодаря наличию у него определенных знаний, навыков, умений [2, С.63].

Н.В. Кузьмина понятие профессиональной компетентности также связывает со спецификой деятельности педагога [3], при этом в качестве основных элементов педагогической компетентности Н.В. Кузьмина [3] выделяет следующие: методическая компетентность в области способов формирования знаний, умений и навыков у учащихся; психолого-педагогическая компетентность в области мотивов, способностей, направленности обучаемых; рефлексия педагогической деятельности или аутопсихологическая компетентность; специальная компетентность в области преподаваемой дисциплины.

Т.А. Венедиктова в своей работе [4] приходит к выводу, что формирование профессиональной компетентности педагога должно вестись по трем направлениям:

- 1) изменение всей системы деятельности, ее функций и иерархического строения (выработка соответствующих навыков, развитие специфических способов выполнения деятельности);
- 2) изменение личности субъекта (моторика, речь, формы общения, эмоциональность, внимание, память, мышление, эмоционально-волевая сфера);
- 3) изменение соответствующих компонентов установки субъекта по отношению к объекту деятельности (интерес к объекту, осознание его значимости, познание своих реальных возможностей влияния на объект).

Вопрос о повышении профессиональной компетентности педагога особенно остро стоит сегодня, когда идет процесс модернизации образования, в основу которого положен компетентностный подход.

По мнению Г.Н. Прозументовой [5], «... на сегодняшний день система повышения квалификации является одним из самых мощных механизмов, консервирующих существующую систему образования, поскольку воспроизводит ключевой ресурс системы - человеческий (кадровый). Система повышения квалификации построена в ориентации на воспроизводство существующего состояния системы образования, включая, прежде всего, воспроизводство кадров».

На систему повышения квалификации решающее воздействие сегодня оказывают: глубокие социокультурные изменения в казахстанском обществе, связанные с процессами становления Казахстана как суверенного государства;

кризисные явления в социально-экономической, социально-политической, духовной сферах, недофинансирование системы образования; попытки гуманизации и демократизации общества в целом и системы образования, в частности; попытки создания государственно-общественной системы образования; поиск и реализация новой государственной и региональной образовательной политики, разработка проекта нового закона Республики Казахстан «Об Образовании»; комплексная реформа общего, среднего и высшего педагогического образования, переход к многоуровневости системы образования, становление новых форм подготовки и повышения квалификации педагогов; взаимодействие и взаимообогащение международного и отечественного (государственного и регионального) опыта модернизации системы образования.

Задача формирования педагога новой формации с высоким уровнем профессионализма и компетентности не может быть в полной мере решена стандартными методами. Важной стала проблема развивающихся технологий, активных форм и методов обучения, личностно-ориентированного подхода к организации повышения квалификации работников образования.

Таким образом, значительная часть обучающихся на курсах в ИПК была представлена педагогами в возрасте - 45 лет; 60,5% педагогов имеют стаж работы от 15 до 20 лет, это зрелые в профессиональном отношении специалисты.

Диагностический этап осуществлялся в течение первых двух дней обучения и состоял из следующих частей: а) выявления целей, потребностей, желаний, проблем и затруднений педагогов (специальное организационно-диагностическое занятие обеспечивает введение педагогов в программу курсов повышения квалификации); б) самодиагностика профессиональной компетентности; в) дифференциации обучающихся в различные группы на основании результатов диагностики затруднений.

Педагогам было предложено провести самооценку уровня сформированности профессиональных умений, уровня развития профессиональных знаний и профессионально-значимых качеств собственной личности.

По результатам самодиагностики педагогам предлагалось осмыслить зависимость успешности педагогической деятельности от уровня развития профессиональной компетентности и выделить резервы и тенденции оптимизации взаимодействия с учащимися, связанные с расширением знаний и умений в области психологии и педагогики. В результате достигалась оптимизация потребностей в профессиональных изменениях и повышается личностная мотивация обучения.

Представленные данные показывают, что среди причин, побуждающих педагогов к повышению квалификации наиболее важными являются: «подготовка к аттестации, получение более высокого разряда» - 25,1%, «для общего развития» - 24,9%. Следующими по важности являются: «желание расширить знакомство с передовым педагогическим опытом» - 10,5%, «обмен

опытом» - 6,7%, «необходимость повысить свою профессиональную компетентность» - 6,6%, «реализация потребностей самоутверждения» - 6,0% и «повышение своего культурного уровня» - 6,0%.

Большинство педагогов в качестве главных ожидаемых результатов отметили возможность получения посещения различных организаций образования с целью заимствования отдельных наработок, схем, обмен профессиональным опытом, общение с компетентными людьми, а также получения конкретных рекомендаций по отдельным проблемам организации учебно-воспитательного процесса. Данные результаты свидетельствуют о том, что в большей степени специалисты были сориентированы на получение готовых рекомендаций, и получение новых теоретических знаний не представлялось для них столь же важным результатом обучения. На наш взгляд, это связано с традиционным представлением об обучении как о передаче и усвоении определенного количества информации, основная часть которой часто незначима или малозначима для учащихся. Свое обучение на курсах повышения квалификации многие педагоги воспринимают, как возможность изучить, а затем и перенять опыт других учителей, педагогических коллективов и отдельных педагогов для переноса в практику собственной работы. В то же время необходимо отметить, что как наименее значимые оцениваются результаты «совершенствование методики преподавания», «возможность увидеть свои действия со стороны» и «освоение новых технологий преподавания». Педагоги, по их общему мнению, не нуждаются в совершенствовании методики преподавания и эффективного взаимодействия с коллегами. Объяснить последнее можно несформированностью потребности увидеть свои действия со стороны и проанализировать их.

Результаты первичной самодиагностики педагогами собственных профессиональных знаний говорят о средней их оценке. Так, 47% педагогов экспериментальной группы при первичной самодиагностике оценили собственные знания максимально высоко, 43% педагогов оценили свои знания как недостаточные для работы. Такая же картина наблюдалась и в контрольной группе (46% и 44% соответственно).

Таким образом, ориентиром совершенствования современной системы повышения квалификации выступают: разработка модели управления профессиональным развитием педагога на всех уровнях; организация работы системы подготовки и повышения квалификации по принципу современного кадрового агентства; переориентация системы на поддержание социальной мобильности; разработка новой концепции квалификации и новых квалификационных характеристик специалиста в сфере образования, ориентированных на включение в инновационные процессы (процессы развития). Для того чтобы обозначить основные подходы к повышению квалификации педагогов нами были проанализированы функции системы повышения квалификации педагогических работников в целом, определена суть происходящих в ней изменений, прежде всего, на уровне целей и

содержания педагогического процесса в современных организациях системы повышения квалификации.

Литература:

1 Нурахметов Н.Н. Стратегия и тактика перехода на модель образования, ориентированного на результат / Материалы по проблемам реформирования системы среднего общего образования в контексте Концепции развития образования в РК до 2015 года. - Алматы, 2004, С. 17-20.

2 Мижериков В.А. Введение в педагогическую профессию / В.А. Мижериков, М.Н. Ермоленко. - М.: Педагогическое общество России, 1999. - 286 с.

3 Кузьмина Н.В., Реан А.А. Профессионализм педагогической деятельности. - СПб, 1993. - 223 с.

4 Венедиктова Т.А. Индивидуализация повышения квалификации педагогических кадров в профессиональном лицее: Дис. канд.пед.наук / Т.А. Венедиктова.- М., 1998 - 173 с.

Прокументова Г.Н. Школа совместной деятельности. Эксперимент: развитие цели воспитания в исследовательской деятельности педагогов школы. - Томск, 1994. - 204 с.

БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУ ЖАҒДАЙЫНДА-ЖАҢА ПӘН

Шадетова Алтынгүл Кеңесқызы,
*«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша
ПҚ БА Институты Мектепке дейінгі тәрбие
және бастауыш білім беру кафедрасы, аға оқытушы*

Заманауи білім берудегі өзекті мәселе оқушылардың әлеуметтік өмірге тиімді араласа білуіне мүмкіндік туғызатын дағдыларды қалыптастыру және әлеуметтенуіне нақты жағдай жасау. Ал, бұл жөнінде Андреас Шлейхер, Білім беру және кәсіби дайындау басқармасы директорының және ЭЫДҰ Бас хатшысының білім беру саясаты бойынша арнайы кеңесшісі міндетін атқарушы (2014) төмендегідей тұжырымдама жасайды «Адамзатқа және қоғамға орасан зор проблема әкелетін жаһандану мен жаңғыртудың әсерінен айналадағы әлем түбегейлі өзгеріске ұшырауда. Мектептер оқушыларды түрлі мәдениет өкілдерімен әріптестік қарым-қатынас жасауды, алуан түрлі идеяларды, көзқарастар мен құндылықтарды ескеруді, адамдар өздерінің алуан түрлілігіне қарамастан технологиялардың көмегімен кеңістік пен уақыт кедергілерін жеңе отырып, бір-біріне сенім білдіруін және әріптестікте жұмыс істеуін қажет ететін, әлемде адамдардың өмірі ұлттық шекаралар аумағынан тыс мәселелерге байланысты болатын әлемде өмір сүруге және жұмыс істеуге дайындауы керек. ХХІ ғасырдың мектептері оқушыларды өмірде, жұмыста және азаматтық ұстанымында өзгелермен ынтымақтастықта өмір сүруге дайындай отырып,

ұлттық және жаһандық пікір алуандығының шынайылығын ұғына отырып, өзіндік дербестігі мен ерекшелігін дамытуға көмектесуі керек»[1; 3].

Жоғарыда келтірілген тұжырым білім беру саласына өзгерістің қажет екенін анық көрсетеді. Технология, коммуникация мен ғылым салалардағы мұндай елеулі өзгерістер әлемдік экономикаға айтарлықтай ықпал ете отырып, ХХІ ғасырда табысты болу үшін әрбір адамға қажетті білім мен дағдыларды алға тартады.

Ал, бұл дағдыларды қалыптастыру үшін «Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы «25» сәуіріндегі №327 қаулысына қосымша, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартыда» бастауыш білім берудің мақсатын төмендегі кең ауқымды дағдылар негіздерін меңгерген білім алушы тұлғасының үйлесімді қалыптасуы мен дамуына қолайлы білім беру кеңістігін жасау көрсетілген:

- 1) білімді функционалдықпен және шығармашылықпен қолдана білу;
- 2) сын тұрғысынан ойлау;
- 3) зерттеу жұмыстарын жүргізе білу;
- 4) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана білу;
- 5) коммуникацияның түрлі тәсілдерін, оның ішінде тілдік дағдыларды меңгеру;
- 6) топпен және жеке жұмыс істеу дағдылары.

Кең ауқымды дағдылар негіздерін меңгерген білім алушы тұлғасының үйлесімді қалыптасуы мен дамуына қолайлы білім беру кеңістігін жасаудың бірден-бір жолы оқу бағдарламаларын өзгерту.

Орта білім беру мазмұнын жаңартуды жүзеге асыруға негізделген оқу бағдарламаларын «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымы, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясымен және жалпы орта білім беретін мектептердің мұғалімдерімен бірлесіп құрастырған оқу бағдарламалары осы дағдыларды дамытуға негізделген.

Сонымен қатар бастауыш білім беру мазмұнын жаңартуды жүзеге асыруда жаңа пәннің, яғни жаратылыстану пәнінің енгізілуі білім беру саласындағы әлемдік тенденцияларды жүзеге асырудың бастауы.

1983-жылы ЮНЕСКО бүкіл әлем бойынша ғылыми білім беруді жақсарту жұмысын бастады.

Ғылымды бастауыш мектепте меңгеруге келесілер негіз болды:

- Ғылыми негіздерді білу балаларға күнделікті оқиғалар мен құбылыстар туралы қисынды ойлауға көмектеседі.

- Пәнді оқыту балалардың зияткерлік дамуына септігін тигізеді.

- Балалар ғылымның адамдардың өмірін жақсартатын әлеуметтік пайдалы әрекет екенін білулері керек.

- Әлемнің одан әрі ғылымға және технологияға бағытталғандығына орай, оқушылар дайын болуы және өздерін сәтті жүзеге асырулары маңызды.

- Ғылымды бастауыш мектепте меңгеру қызықты және оқушылар өздерін «кішкене ғалым» сезіне алады.

Халықаралық тәжірибеде Сингапур, АҚШ, Германия, Финляндия, Англия және басқа да мемлекеттерде бастауыш мектепте «Ғылым» пәні оқытылатындығын көрсетеді.

Жаратылыстану-матемтикалық бағыт оқушылардың жаратылыстану ғылыми сауаттылығын қалыптастырады. Жаратылыстану ғылыми сауаттылық келесі компоненттерден тұрады: жаратылыстану ғылыми білімдер қолданылатын жаратылыстану ғылыми ұғымдар мен жағдайлар, жаратылыстану ғылыми пәндер аясында қалыптасатын «жалпыпәндік» (жалпы оқулық) біліктер. Жаратылыстану ғылыми сауаттылық, ғылыми және инновациялық қызметтің қолдауына қабілеттілігін енгізе отырып, қоғамның мәдениет деңгейін көрсетеді. ҚР технологиялық модернизациясын іске асыру үшін елге жаратылыстану ғылыми сауаттылығына сәйкес білімділер де қажет - ғалымдар, конструкторлар, инженерлер. Өкінішке орай, TIMSS халықаралық зерттеулерінің нәтижелері көрсеткендей, оқушылар жаратылыстану ғылыми сауаттылығының қалыптасуымен біздің білім беру жүйесі қанағаттанарсыз екендігі көрсетілген.

TIMSS - 2011 Қазақстандық 4-сынып оқушылары жаратылыстану ғылымдары бойынша - 50 ел арасында 32-орынға сай келеді.

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей оқу бағдарламаларында физика, химия, биология, физ. география пәндерінен берілетін тапсырмалардың кездеспейтінгі байқалды. Яғни, жаңа пәннің өзектілігі осы олқылықтардың орнын толтыру.

«Жаратылыстану» пәні бойынша негізгі мектептегі «Биология», «География», «Химия», «Физика» пәндерін зерделеу негізін қалауға, алған білімдерін күнделікті өмірде (үйде, мектепте, табиғат әлемінде) кездесетін табиғат құбылыстары мен үдерістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үшін қолдану білігін дамытуға бағытталған. «Жаратылыстану» пәнінің мазмұны оқу бөлімдері осы пәндер бойынша ұйымдастырылған. Оқу бөлімдері әрі қарай жинақталған білім, түсінік және дағдыларды қалыптастыру мақсаттарын көздейтін бөлімшелерден тұрады. Әр бөлімше ішінде дәйектілікпен ұйымдастырылған оқу мақсаттары мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және оқушылар жетістігін бағалауға, сондай-ақ, оларды оқудың келесі кезеңдері жөнінде ақпараттандыруға мүмкіндік береді.

<i>Бөлімдер</i>	<i>Бөлімшелер</i>
Мен - зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі
	1.2 Табиғатты тану әдістері
Тірі табиғат	2.1 Өсімдіктер
	2.2 Жануарлар
	2.3 Адам
Заттар және олардың қасиеттері	3.1 Заттардың типтері
	3.2 Ауа
	3.3 Су
	3.4 Табиғат ресурстары
Жер және Ғарыш	4.1 Жер
	4.2 Ғарыш

		4.3 Кеңістік және уақыт
Табиғат физикасы		5.1 Күштер және қозғалыс
		5.2 Жарық
		5.3 Дыбыс
		5.4 Жылу
		5.5 Электрлік
		5.6 Магниттік

Пән бағдарламасы келесі мақсаттарға қол жеткізуді көздейді:

- әлемнің қазіргі заманғы жаратылыстану ғылымы тұрғысынан қалыптасқан бейнесі мен жаратылыстану ғылымдарының әдістері туралы білім негіздерін қалыптастыру; жаратылыстанудың техника мен технология дамуына елеулі ықпал еткен маңызды идеяларымен, жетістіктерімен таныстыру;

- қоршаған әлемнің құбылыстарын түсіндіру, БАҚ, интернет ресурстары, арнайы және ғылыми-көпшілік әдебиеттерден алынған жаратылыстану ғылымы тұрғысынан және өмірлік маңызды мазмұны бар ақпаратты қабылдау біліктіліктеріне ие болу;

- зияткерлік, шығармашылық қабілеттерді, сын тұрғысынан ойлау қабілетін қарапайым зерттеулер, құбылыстарды талдау, жаратылыстану ғылымдық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында дамыту;

- табиғат заңдарын тану және жаратылыстану ғылымдарының жетістіктерін өркениеттің дамуы мен өмір сапасын жақсарту үшін пайдалану мүмкіндігіне сенімділікті тәрбиелеу;

- күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін жаратылыстану ғылымдары бойынша білімдерін қолдану.

Жаратылыстану бағыты бойынша білім беру бағдарламасында ғылыми зерттеу жүргізу дағдылары мен біз өмір сүретін әлем туралы білімге ерекше назар аударылады. Бастауыш сыныпта жаратылыстануды зерделеу оқушыларға мынадай дағдыларды қалыптастырып дамытуға көмектеседі: зерттелетін тақырыпты таңдау; сұрақ қойып, оған жауап беру тәсілдерін табу; зерттеу жүргізу жоспарын құру; болжам жасау; сұраққа жауап беру үшін зерттеу жүргізу, зерттеу нәтижесінде алынған түрлі деректерді жинау, өңдеу және түсіндіру. Бастауыш сынып оқушыларына арналған жаратылыстану пәні бойынша білім беру бағдарламасы оларды жоғары сыныптарда және жоғары оқу орындарында биология, химия және физика саласында одан әрі оқуға дайындайды.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту аясында қазақ тілінде оқытатын мектептердің бастауыш сынып мұғалімдерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы. - Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2015. - 40 б.

2. Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты [Электрондық ресурс] Қолжетімділік коды <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1500000327>

3. Орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында бастауыш мектепке (2-4 сыныптар) арналған оқу бағдарламасы (30 пилоттық мектептерде сынақтан өткізу үшін байқау нұсқасы). - Астана, 2015.

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ РЕФЛЕКСИЯ - МҰҒАЛІМНІҢ КӘСІБИ ДАМУЫНЫҢ ҚҰРАЛЫ

Шаштыгарина С. М.,

*«Өрлеу» БАҰО» АҚФ Ақтөбе бойынша ПҚБАИ,
жаңа технологиялар және жаратылыстану
(гуманитарлық) ғылыми пәндер кафедрасының
аға оқытушысы, магистр*

Бойымбетова А.,

*Ақтөбе облысы, Хромтау ауданы, Нұрлықөш ОМ,
3-деңгейлі сертификатталған, орыс тілі пәні мұғалімі*

Білім саласындағы өзгерістердің маңызын саралау, білім жүйесінің түрлі тарауларын бағалау күн сайын өзгеріп жатқан әлемде қазіргі мұғалімге кәсіби дамуында заман ағымына сай шындала беруді талап етеді.

Қазіргі мұғалім пәндік және сынып шеңберінде ғана шешілетін мәселелер шекарасынан шығу қажеттілігі туындауда. Табиғи апаттар, лаңкестік, ұлтаралық шиеленістер-бүгінгі күннің өзекті мәселелері тікелей мектепке пен мұғалімге қатысты педагогты тек қана биолог, физик немесе тілші маманы ғана емес, өмір мектебінің ұстазы, тәлімгері, өмірлік дағдыларды қалыптастырушы, өзінің тәрбиеленушілерін өмірдегі түрлі жағдаяттарды жеңе білуге көмектесетін маман.

С. Л. Фоменко кәсіби даму біліктілігін арттыруымен байланыстырып, оны педагогтың жеке тұлғалық сапаларын өзектендіру деп қарастырады: «Педагогтық кәсіби дамуы-кәсіби біліктілігін үнемі арттыру, инновациялық қызметке қабілеттілігі, табанды ұйымдастырушылық, кәсіби даму мүмкіндіктерін жүзеге асыру жолдарын іздеу, жауапкершілік пен дербестігін дамыту»- деп түсіндіреді.

Э. Ф. Зеер «Кәсіби қызметтің әлеуметтік әсерінен тұлғалық өзгерістің даму үрдісі мен жеке белсенділік, өзіндік жетілу мен өзіндік кемелденуге бағытталады» деп тұжырымдаған. Зерттеушілер педагогтың белсенділігі оның дербестігі мен өзіндік дамуы маңыздылығын жоғарыдағы анықтамаларында тоқталған. «Кәсіби қызметтің жаңа тәсілі» сөзсіз инновацияны меңгеруде.

Қазіргі әлемнің өзгермелі жағдайында кәсіби біліктілікті арттыру жүйесінің мақсаты заман мен әлеуметті-экономикалық жағдаяттық талабына сай, түрлі іс-әрекетке қабілеттілік пен өзіндік даму қажеттілігіне байланысты мұғалімнің кәсіби құзіреттілігін қалыптастыру мәселесімен өлшенеді.

Әлеуметтік, тұрмыстық мәселелер саналуандығы, кәсіби психологиялық-педагогикалық, әдістемелік-педагогикалық мәселелердің (оқытудың

инновациялық технологиялар түрлері, заманауи педагогикалық жағдаяттар, инновациялық кезеңдердің ағымында болу, кәсіби құзіреттілігінің дағдарысын болдырмау қорқынышы, заманауи терминологиялық кеңістікті меңгеру) мұғалімге шешім қабылдау, таңдау қажеттілігін ұғындырады.

Талдау, сараптау, бағалау, таңдау, танымдық ойлау қабілеті тұлғалық даму жағдайында өте құнды. Психологиялық, философиялық, социологиялық еңбектерде адамға ішкі қорғану, көмек, даму механизмдерін іске қосуды жүзеге асыру қажеттіліктеріне басым тоқталады. Әлемнің өзгеру жағдайында адамның ішкі мүмкіндіктерінің тұрақты даму факторлары мен өзін-өзі тану, өзін өзі бағалау, өзін өзі өзектендіру сияқты мәнге ие болады. Қазіргі дереккөздерінде «рефлексия» ұғымына баса назар аударылуда. Инновацияларды меңгеру кезеңінде педагогикалық рефлексия оқытудың инновациялық технологияларын игеру құралы, мұғалімнің кәсіби даму тәсілі мен өз білімін жетілдіру үрдісінде маңызды сипатқа ие болады. Қазіргі педагогтың өз қызметіне сараптама мен баға бере алуы педагогикалық мәдениеттілігінің маңызды аспектісі. Өзінің тәжірибесін сарапатап талдағанда мұғалім тәжірибесі ғана емес, одан шыққан түйінді ойлар нәтижесін қолданады (К.Д.Ушинский). Зерттеушілер кәсіби шеберлікті дамыту кілті рефлексия мен кәсіби тәжірибенің тоғысуы деп есептейді.

Рефлексия дегеніміз не?

Әр адам өзінің өмір сүру қағидаттары, жеке тұлғалық қасиеттерін, мінезін туралы ойланатын кездері болады, және бұл өзге адамдарға қалай әсер ететіндігіне есеп береді.

Ненің ақиқат, ненің жалған екендігіне ой толғап, өзінің өзгеге деген ойы мен әрекетін ақтайтын немесе құптамайтын пікірлер іздейді. Бұл ізденіс үрдісі адамда ішкі диалог түрінде болып жатады.

Өз-өзімен сұхбаттасу адамға өзіне деген қарым-қатынасында зерттеуші ұстанымын ұстауға мүмкіндік береді. Өз-өзімен-ішкі сұхбат құру-рефлексия болып табылады. Тура мағынада рефлексия (латын тілінде reflexio) дегеніміз- бұл кескін, сұлба. Ішкі жағдайды жеткізу үшін метафораны қолдансақ, айна ұғымын қолдану орынды. «Айна алдындағы» позициясы өзінді іштей бақылаушы тұрғысынан сырттан қарауға көмектеседі. Рефлексия жасау қабілеттілік өзара қарым-қатынаста баға жетпес қабілет. Рефлексияның ерекше тұсы-ойлау туралы ойлану кезеңі. Педагогтың кәсіби қызметінде рефлексия ерекше рольге ие. Бүгінгі таңда педагогикалық құзыреттіліктің ішінде негізгісі рефлексивті-талдау құзыреттілігі, яғни іс-әрекетке талдау жасай білу екендігі анықталды. Ал А.В.Хуторский «сараптау»- «өзіндік талдау»-«рефлексия» ұғымдарын ажырата білуді ұсынады.

Кесте 1

Салыстыру өлшемдері	Сараптау	Өзіндік талдау	Рефлексия
Мәні	Сабактың әдістемелік, дидактикалық ерекшеліктерін, оқыту үрдісінің педагогикалық	Мұғалімдер мен оқушылардың сабақ барысындағы әрекеттеріне талдауы	Оқу мәселелері және оны шешу жолдарын іздеу

	позиция негізінде ролі мен нәтижелілігін анықтау		
Мақсат пен міндеттері	Сабақ мазмұны мен бағалау құрылымы оқыту үрдісінің моделі екендігін анықтау	Табысты оқыту тәсілдерін анықтау, жетістіктерді белгілеу, мақсатқа сай екендігін анықтау	Шындығында сабақтың қалай өткенін анықтау

Айырмашылықтарына қарамастан, рефлексия сараптау мен өзіндік талдау элементтерін де қамтиды. Өзінің қызметімен әрекетіне рефлексия жасау қабілетімен қажеттілігін түсіну өзін-өзі тану, даму кезеңдерімен тығыз байланысты. Ал бұл дегеніміз, демек-үздіксіз білімін жетілдіру.

«Өзін-өзі қазбалау мен өзіндік талдаудың айырмашылығы неде?» деген сұраққа атақты психолог В.Леви төмендегідей жауап ұсынды. «Өзіндік талдау - өзіңнің бойында не болып жатқанын түсіну және оны өзгерту. Ал өзін-өзі қазбалау дегеніміз - өзгеруді, өзгерісті армандай отырып, сол үшін әрекет етпеу деді. Мұндай өзгерістің болмауына туысқандар, достар, тағдыр кінәлі деп ойлайды. Өзін -өзі қазбалау - бұл бір жұмыс немесе сұхбатты аяқтаған адам, «өткенді» өте баяу «қорытып», «мынадай ету керек еді» деген тіркес пайдаланады. Ал өзіндік талдау - екі жақты талданады. Олар: «Нені мен дұрыс жасадым?» «Нені дұрыс жасамадым?». Рефлексия - мұғаліммен қатар оқушының да әрекеттеріне өзіндік срапатау жасауы. Кеше нені жоспарладың? Бүгін не болды? Ертең не жасаймын? Бағалау сияқты сұрақтар төңірегінде толғану.

Мұғалімнің кәсіби дамуында рефлексияның ролін былай түсіндіруге болады.

Рөлі

Мұғалім тәжірибесі

(Оқыту, теориялық білім, әріптестермен, мұғалімдермен оқушылармен қарым-қатынас тәжірибесі)

Рефлексия

(Ішкі сұхбат. сұрақтарға жауап, өзіндік талдау, өз қызметі туралы ой)

Нәтижесінде: міндеттеме алу

рефлексиялық ой-пікір қалай құрылады?

Педагогтың рефлексиясы оның сөздерінде, ескертулерінде, пікірлері мен сұрақтарында көрініс табады. Рефлексиялық пікірлер мысалдарына назар аударайық.

Балаларға өздері жасап жатқан әрекет оларға мынадай жағдайларда түсінікті болады.

Егер оларға ұнайма немесе жоқ, одан не үйренді, не алды дегенді түсіндіруді ұсынса, олар өздеріне жаңалық ашуға құлықты. Жалпы, рефлексиялық кезеңдер ұйымдастырылғын және басқарылуы мүмкін, керісінше рефлексивтік үрдіс тосыннан пайда болып жатады.

Инновациялық технологияларды меңгеру үрдісінде мұғалімдердің қызметін бақылауда әдіс-тәсілдер жайлы қарапайым, құрылымдалмаған, эмоциялық-бағалау пікірлері түріндегі рефлексияны байқауға болады.

Мұғалімдердің «ұнайды-ұнамайды», «жақсы-жаман», «бұлай жасауға болмайды», «бұл жақсы әдіс» т.б. дегендей төмен деңгейде жеткізілген пікірлер болады. Кейбір мұғалімдер тәсілдерді қолдануда өзіндік көзқарастарын өз тәжірибелерімен байланыстыра қорытындылай біледі. Дегенмен еріксіз рефлексия педагогтың әрі қарай дамытуға қажетті алғашқы әсерлерін білдіреді. *Кәсіби рефлексияны қалай қалай қалыптастыруға болады?*

Инновациялық технологиялардың негізгі аспектісі кәсіби рефлексия үрдісін қалыптастыруды арнайы ұйымдастыру, саналы қызметке бағыттау.

Зерттеушілердің рефлексия құрылымын әр түрлі жасайды.

Педагогикалық қызметке анағұрлым сәйкес келетін бір нұсқасын қарастырайық. Қарастырылып отырған нұсқа педагогикалық қызметтің кейбір компоненттері немесе жеке педагогикалық жағдаяттарға негізделед. Рефлексия құрылымы:

- 1) Талдауға қажет мәліметтерді анықтау
- 2) Оның негізінде жатқан қағидаттар мен игі бастамаларды жіктеу
- 3) Айтылған жағдаяттардың құрамдас бөліктерін талдау
- 4) Шешім қабылдауға қажет білім мен бастамаларды жинақтау
- 5) Қабылданған шешімді бағалау.

Бұл құрылым - кәсіби рефлексияның ерекше жоспары. Ұйымдастырылған, жоспарланған рефлексия шешілуі тиіс мақсатты анықтайды, ал ол өз кезегінде міндеттерді нақтылайды.

Ал мақсат пен міндет мектеп пен мұғалімнің қажеттілігінен туындайды.

Міндеттерді қалыптастыру үш ресурсқа негізделеді :

1. Мұғалімнің кәсіби мәселелері мен мұғалімнің өзіндік қиындықтары (оқыту үрдісіндегі түрлі жағдаяттар)
2. Бағдарлама мен жалпы білім стандарттарын салыстыра отырып өзіндік талдау
3. Белгілі кезең немесе оқу жылындағы мектептің басым тұстарын анықтау. Рефлексия ұғымын жинақтай келе бұл жеке тұлғаның өзінің сана сезіміне мән беретін зерттеуші үдеріс.

Әдебиеттер:

1. Н.Д.Хмель. Жалпы білім беретін мектептегі педагогикалық процесс. Алматы, «Ғылым»,2002.
2. Б.З.Вульф,В.И.Харькин. Педагогика рефлексии. М., «Наука»,1997.
3. А.А. Деркач. Акмеологические основы развития профессионализма. М., Воронеж,2004.
4. Ұстаздық шығармашылық - Б.А.Тұрғынбаева Алматы 2007

РЕКОМЕНДАЦИИ

по итогам международного on-line семинара «Профессиональное развитие педагога в условиях обновления содержания образования»

Система повышения квалификации педагогических работников Республики Казахстан ориентирована на обеспечение непрерывного профессионального развития педагогов в условиях реализации обновленного содержания среднего образования.

Цель семинара: создание условий для международного диалога исследователей и практиков по проблемам профессионального развития педагогов в системе повышения квалификации.

Семинар способствовал активному диалогу и обмену информацией о тенденциях развития и проблемах системы повышения квалификации педагогов Казахстана, России, Беларуси, Украины.

Всесторонне обсудив основные вопросы, выносимые на повестку дня семинара на пленарном заседании и в работе секции международный семинар РЕКОМЕНДУЕТ:

Филиалам АО «НЦПК «Өрлеу»:

- ✓ систематизировать и обобщить международный опыт профессионального развития педагога в системе повышения квалификации;
- ✓ обеспечить научно-методическое сопровождение профессионального развития педагога в условиях системы повышения квалификации;
- ✓ организовать опытно-экспериментальную работу по построению индивидуальной траектории профессионального роста педагога в системе повышения квалификации;
- ✓ реализовать мониторинг профессионального роста педагога в системе повышения квалификации;
- ✓ обеспечить применение инновационных технологий в системе повышения квалификации педагогов;
- ✓ обобщить международный и отечественный опыт реализации современных подходов в оценивании профессионального развития педагога.

Управлениям образования областей, городов Алматы и Астана:

- ✓ создать условия для реализации программы повышения квалификации учителей начальной школы по обновленному содержанию начального образования;
- ✓ принять к сведению совместную системную работу по мониторингу реализации индивидуальной траектории профессионального роста педагога.

Организациям образования всех уровней:

- ✓ создать условия для реализации инновационного потенциала педагогов прошедших уровневые курсы повышения квалификации;
- ✓ обеспечить повышение квалификации учителей начальных классов по обновленному содержанию среднего образования.

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

ТыПО

<i>Абдрахманова А.С. Ақпараттық технология негізінде құзыреттілікті қалыптастыру.....</i>	3
<i>Акибаева А. О. Сабақта жобалау әдістерін пайдаланудың тиімділігі.....</i>	7
<i>Алдажарова Г.Т. Развитие казахстанской педагогики в рамках демократизации общества.....</i>	11
<i>Бабаева Ш. М. Использование мультимедейных средств обучения для формирования профессиональной компетентности будущего специалиста.....</i>	14
<i>Байгенжина Р.Б. Инновационные технологии на уроках русского языка и литературы.....</i>	17
<i>Балгарина Б. А. Кәсіптік білім беруде инновациялық технологиялардың қолдануы мұғалімнің кәсіби шеберлігін дамытудың негізі.....</i>	22
<i>Булебаева Р.Т., Колганатова Р.Ж. Жаңа педагогикалық технологияларды қолдану арқылы студенттердің жан-жақты құзіреттілігін арттыру жолдары.....</i>	26
<i>Даужанова М. М. Болашақ маманның кәсіби құзіреттілігін қалыптастыру</i>	30
<i>Есенғалиева Г.У. Педагогтың кәсіби құзыреттілігі - білім сапасын көтерудің факторы.....</i>	32
<i>Жамекова Б.М., Адилова Ж.М. Болашақ маманның педагогикалық құзіреттілігінің рефлексивтік компонентін қалыптастыру жолдары</i>	36
<i>Исеналинов Р.У. «Профессиональное развитие педагога в условиях обновления содержания образования».....</i>	40
<i>Ишутина И.Р., Бурлакова Е.Н. Повышение квалификации педагога в области разработки и создания модульных программ (на примере ПСК).....</i>	43
<i>Мұхамбеталиева А.Қ. Педагогикалық көшбасшылыққа негізделген оқыту әдістерін қолдану.....</i>	48
<i>Негметжанова Н. З. Методическое сопровождение повышения профессиональной компетентности педагогов.....</i>	53
<i>Нургожина А. Т. Онлайн курсы как средство профессионального развития педагога</i>	58
<i>Нуржауова Н. М. Арнайы пән сабақтарында студенттерді ұлттық педагогика негізінде тәрбиелеу.....</i>	60
<i>Рахимбекова Н. Т., Ожаева Б.Б. Педагогтардың инновациялық біліктерін жетілдіру.....</i>	63
<i>Солодилова А. П. Профессионализм педагогов и качество знаний студентов - необходимое условие качественного образования.....</i>	68

<i>Султанова А. Ж. Сабақта жаңа инновациялық технологияларды қолдану</i>	73
<i>Тусенова С. С. Анализ и мониторинг деятельности педагога технического и профессионального образования как условие развития педагогических компетенций (из опыта работы)</i>	75
<i>Хайса У. Интербелсенді тапсырмалар жасауда «Hot Potatoes» бағдарламасын қолдану</i>	80
<i>Шайдоллаева А. Н. Оқу үрдісіндегі интербелсенді оқыту мен ойын технологиясын қолданудың тиімді жолдары</i>	84
<i>Шайхина А. Б. Профессиональное развитие учителя в системе непрерывного образования</i>	89
<i>Шаматова В. К. Орта арнаулы оқу орындарында оқытудың жаңа инновациялық технологияларын қолдану мәселелері</i>	94
<i>Шудабаева М. А. Мұғалімнің кәсіби тұрғыда дамуы - білім сапасының негізі</i>	100
<i>Шуева Ю. С. Профессиональное развитие педагога в условиях системы повышения квалификации</i>	105
ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ, НАО им. Ы. Алтынсарина, Национальный инфокоммуникационный холдинг "Зерде"	
<i>Абдибеков С. У. Некоторые психологические особенности традиционного и инновационного обучения</i>	108
<i>Абдишева З. В., Куанышбаева М. Г. Профессиональное развитие молодого педагога высшей школы</i>	110
<i>Абжаппарова А. К. Применение мультимедийных технологий в образовательном процессе</i>	114
<i>Ахметова Б. С. Организация учебного телевидения в малокомплектной школе</i>	118
<i>Беделбаева А. Е. Дистанционное обучение как инновационный метод повышения квалификации педагога</i>	122
<i>Игманова Р. Т. Білім беру мазмұнының жаңаруы жағдайындағы педагогтың дидактикалық құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі</i>	126
<i>Кожухметова С. Г. Инновационные технологии в преподавании юридических дисциплин</i>	130
<i>Мурзагалиева А. Г. Теоретические основы мотивации преподавателей вуза к инновационной деятельности</i>	135
<i>Шарипов Б. Ж. Развитие профессиональной компетенции преподавателей технических вузов</i>	140
ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГОВ	
<i>Абил А. А. Психологиялық қызметтің кеңес беру бағыттары</i>	145
<i>Акишева А. К. Научно-исследовательская деятельность как фактор повышения качества профессионального развития педагога в условиях обновления содержания образования</i>	149

Ақмырзаев М. М. Ұлттық тарихи тағылым - ұстаздардың біліктілігі мен ұрпақтың білім сапасын арттыру тұғыры	154
Амержанова Ш. К., Мунжасарова Г. Ж. Профессионализм педагога в условиях обновления содержания образования	159
Арзиева А. Т. «Мұғалім - дамыту жұмысының көшбасшысы»	163
Ахметова К. К. Повышение квалификации педагогов в условиях новой парадигмы образования.....	166
Байхадамова Б. Е. Педагогтердің біліктілігін арттыру-заман талабы	170
Бектурова З. К. Непрерывное профессиональное развитие педагога в системе повышения квалификации: международный опыт	173
Беленок И. Л. Оценка профессионализма учителя в аттестационных процедурах	177
Букенова С.С. Балмагамбетова Г.К.Мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі инновациялар	182
Бурабаева Р. С. Вопросы создания индивидуальной траектории профессионального развития преподавателей ТиПО	186
Вагапова Н. Н. Некоторые аспекты профессионального развития педагогов в системе повышения квалификации за рубежом	189
Даулетбаева Г. К., Нурмаганбетова В. И., Дюсембаева Г. Т. Пути повышения квалификации педагогов в условиях обновления содержания образования.....	192
Джаркинбаева Г. А. Инновациялық педагогикалық технологиялар-оқушылардың танымдық қызығушылығын арттыру	196
Дубровина И. Г., Алькенова Б. Х. Мониторинговое сопровождение курсовой подготовки педагогических работников в системе повышения квалификации	202
Дүйсебаева М. Ж., Нағыметова Г. Ә. Акмеология-мұғалімнің кәсіби дамуының көрсеткіші	207
Елубаева А. Е., Кожабаетова Н. И. Педагог кадрлардың кәсіби шеберлігін арттыруда мониторингтің рөлі.....	209
Есмаганбетова У. Х. Заманауи білім беру беру жүйесін жаңартуда халықаралық зерттеулерге шолу.....	212
Жайлаубаева А. К., Таскараева Қ. А. Педагогтың кәсіби құзыреттілігін дамыту - білім сапасын көтеру құралы	219
Исмайлова У. К., Ибрагим И. А. Оқытудың білімдік нәтижелеріне жету сапасын бағалау бойынша мұғалімнің кәсіби құзыреттіліктерін дамыту.....	221
Кабденова А. К. Біліктілікті арттыру курстары аясында педагогтердің шығармашылығын дамытудың маңыздылығы.....	226
Калиева Т. К. Новые подходы в оценивании как фактор успешности профессионального развития педагога	229

Капсытбаева А. К. Мектепалды дайындықты ұйымдастырудың психологиялық ерекшеліктері	234
Карагозина М. И., Аканбаева С. К. Формирование и развитие психологической компетенции педагога	237
Клименко Н. А. Система профессионального образования Австрии	240
Ковтун И. И. Тренинг как форма обучения взрослых	244
Кузнецова С. В. Подготовка учителя к развитию познавательного интереса младших школьников в условиях обновления содержания образования	250
Кушнир М. П. Развитие навыков формативного оценивания у учителей начальных классов на краткосрочных курсах повышения квалификации	255
Қуантаева М. Е. Халықаралық тәжірибе - біліктілік арттыру курстарының мазмұнын жаңартуда	260
Майбасова Ү. А. Бағалау-білім беру мазмұнын жаңартудағы маңызды аспект.....	262
Мейрамова А.Т. Біліктілікті арттыру курстарының мазмұны білім берудің басым бағыттарына сәйкес жаңартылуда.....	265
Метлицкая Т. И. Формирование социальной мобильности личности-ключевая компетенция преподавателя профессиональной школы	268
Мукушева С.Б. Повышение профессиональной компетентности учителя музыки в условиях обновления содержания образования	271
Мустафина А. С. Мониторинг профессионального развития педагогов в посткурсовой период.....	273
Набуова Р. А. Мұғалімнің кәсіби өсуінің бірден-бір шарты-нәтижелі көшбасшылық.....	278
Нурмагамбетова Ж. С. Развитие профессиональной компетентности учителей инклюзивного образования.....	283
Нуртаева К. Б. Организация учебного процесса в системе повышения квалификации с использованием различных видов лекций.....	286
Омарова А. Б. Развитие медиаграмотности в условиях обновления содержания образования.....	292
Романенко С. М. Пути развития филологических компетенций учителей-словесников в системе повышения квалификации	295
Сабиева К. У. Квалиметрический подход к оцениванию деятельности учителя	300
Сабырова К. А., Садиков Б. Х. Мектепке дейінгі баланың топтағы қарым -қатынастарын бағалау кезеңінде психодиагностиканы жүргізу ерекшелігі мен талдамасы.....	303
Саворовская Т. Ю. Индивидуальный маршрут совершенствования сертифицированного учителя	307

Таскараева Қ. А., Жайлаубаева А. К. География сабағында ақт-ны пайдаланудың тиімділігі	312
Таумаханова Г. М. Қазіргі кезеңде ағылшын тілін оқытудың жаңартылған әдістемелік негіздері.....	315
Торбекова Э. А. Қазіргі кезеңдегі педагог мәртебесі.....	319
Ханалиева К. А. Жаңалық жаршысы-мұғалім»	322
Хасенова Г.О. Развитие профессиональной компетентности педагогов в системе повышения квалификации	326
Шадетова А. К. Бастауыш білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында-жаңа пән	330
Шаштыгарина С. М., Бойымбетова А. Педагогикалық рефлексия-мұғалімнің кәсіби дамуының құралы	334
РЕКОМЕНДАЦИИ по итогам международного on-line семинара «Профессиональное развитие педагога в условиях обновления содержания образования»	338